

Sağlık İstatistikleri Yıllığı

2022

SAĞLIK BİLGİ SİSTEMLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
SAĞLIK İSTATİSTİKLERİ YILLIĞI
2022

Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2022'deki tüm istatistikler uluslararası tanımlara göre hesaplandı.

Ankara 2024

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
SAĞLIK İSTATİSTİKLERİ YILLIĞI
2022

Telif Hakkı Sahibi:

© Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, 2024

Bu dokümanda yer alan görüntü, yazı içeren bilgi ve belge, marka ve her tür fikri mülkiyet hakkı Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğüne ait olup dokümanda yer alan yazı ve sair içeriklerin, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayımlanması ve dağıtılması yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında 5846 sayılı Kanun uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Bu dokümandan kaynak gösterilmeksizin alıntı yapılamaz. Alıntı yapıldığında kaynak gösterimi 5846 sayılı Kanun'un 35'inci maddesi gereği: "Editör/Yazar Adları, Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı, alıntı yapılan kısmın sayfa numarası" belirtilmesi şeklinde olmalıdır.

Ekip Lideri

Huzeyfe YILMAZ

Editörler

Dr. Berrak BORA BAŞARA
İrem SOYTUTAN ÇAĞLAR
Asiye AYGÜN
Tuğcan Adem ÖZDEMİR
Banu KULALİ

Yazarlar

Dr. Berrak BORA BAŞARA
İrem SOYTUTAN ÇAĞLAR
Asiye AYGÜN
Tuğcan Adem ÖZDEMİR
Banu KULALİ
Gözde ÜNAL
Birsen BİRGE KAYIŞ
Saniye KARA
Dr. Ayfer ATEŞ PEKERİÇLİ
Gökâl Kadri YENTÜR

Kapak Tasarımı

Semih DOYRAN

ISBN : 978-975-590-900-4
Sağlık Bakanlığı Yayın No : 1279

Katkıda Bulunanlar

Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

- Sağlık İstatistikleri Dairesi Başkanlığı
- Sağlık İnsan Gücü Planlama Dairesi Başkanlığı
- Doku, Organ Nakli ve Diyaliz Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

- Aile Hekimliği Eğitim ve İzleme Dairesi Başkanlığı
- Çocuk ve Ergen Sağlığı Dairesi Başkanlığı
- Kadın ve Üreme Sağlığı Dairesi Başkanlığı
- Tüberküloz Dairesi Başkanlığı
- Aşı ile Önlenabilir Hastalıklar Dairesi Başkanlığı
- Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı
- Birinci Basamak Sağlık Kuruluşları Planlama ve Organizasyon Dairesi Başkanlığı
- Tütün ve Madde Bağımlılığı ile Mücadele Dairesi Başkanlığı
- Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Dairesi Başkanlığı
- Zoonotik ve Vektörel Hastalıklar Dairesi Başkanlığı
- Toplum Sağlığı Hizmetleri ve Eğitim Dairesi Başkanlığı
- Aile Hekimliği Uygulama ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı
- Kronik Hastalıklar ve Yaşlı Sağlığı Dairesi Başkanlığı
- Kansere Dairesi Başkanlığı

Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

- Akılcı İlaç Kullanımı Dairesi Başkanlığı
- Ekonomik Değerlendirmeler ve İlaç Tedarik Yönetim Daire Başkanlığı

Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

- İzleme Değerlendirme Daire Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS)	V
Kısaltmalar	VI
Bölüm 1	
Genel Demografik Göstergeler.....	1
Bölüm 2	
Mortalite	17
Bölüm 3	
Morbidite	40
Bölüm 4	
Risk Faktörleri.....	59
Bölüm 5	
Hastalıkların Önlenmesi ve Sağlığın Korunması	83
Bölüm 6	
Küresel Hastalık Yüğü 2019 Türkiye Sonuçları	96
Bölüm 7	
Sağlık Hizmeti Verilen Kurumlar ve Altyapıları	116
Bölüm 8	
Sağlık Hizmetlerinin Kullanımı	150
Bölüm 9	
İlaç İstatistikleri.....	194
Bölüm 10	
Sağlıkta İnsan Kaynakları	212
Bölüm 11	
Sağlık Ekonomisi ve Finansmanı	244
Bölüm 12	
Acil Sağlık Hizmetleri.....	260
Sağlık Bakanlığı Bünyesindeki Bazı Uygulamalara Ait Genel Bilgilendirme.....	274

İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS)

İBBS-1	İBBS-2	İBBS-3
Akdeniz	Antalya Alt Bölgesi	Antalya
		Isparta
	Burdur	
Adana Alt Bölgesi	Adana	
	Mersin	
Hatay Alt Bölgesi	Hatay	
	Kahramanmaraş	
Osmaniye		
Batı Anadolu	Ankara Alt Bölgesi	Ankara
	Konya Alt Bölgesi	Konya
Karaman		
Batı Karadeniz	Zonguldak Alt Bölgesi	Zonguldak
		Karabük
	Bartın	
Kastamonu Alt Bölgesi	Kastamonu	
	Çankırı	
Sinop		
Samsun Alt Bölgesi	Samsun	
	Tokat	
Çorum		
Amasya		
Batı Marmara	Tekirdağ Alt Bölgesi	Tekirdağ
	Edirne	
Kırklareli		
Balıkesir Alt Bölgesi	Balıkesir	
	Çanakkale	
Doğu Karadeniz	Trabzon Alt Bölgesi	Trabzon
		Ordu
		Giresun
		Rize
		Artvin
Gümüşhane		
Doğu Marmara	Bursa Alt Bölgesi	Bursa
	Eskişehir	
Bilecik		
Kocaeli Alt Bölgesi	Kocaeli	
	Sakarya	
	Düzce	
	Bolu	
	Yalova	

İBBS-1	İBBS-2	İBBS-3
Ege	İzmir Alt Bölgesi	İzmir
	Aydın Alt Bölgesi	Aydın
		Denizli
Muğla		
Manisa Alt Bölgesi	Manisa	
	Afyonkarahisar	
Kütahya		
Uşak		
Güneydoğu Anadolu	Gaziantep Alt Bölgesi	Gaziantep
		Adıyaman
	Kilis	
Şanlıurfa Alt Bölgesi	Şanlıurfa	
	Diyarbakır	
Mardin Alt Bölgesi	Mardin	
	Batman	
Şırnak		
Siirt		
İstanbul	İstanbul Alt Bölgesi	İstanbul
Kuzeydoğu Anadolu	Erzurum Alt Bölgesi	Erzurum
		Erzincan
	Bayburt	
Ağrı Alt Bölgesi	Ağrı	
	Kars	
Iğdır		
Ardahan		
Ortadoğu Anadolu	Malatya Alt Bölgesi	Malatya
		Elazığ
Bingöl		
Tunceli		
Van Alt Bölgesi	Van	
	Muş	
Bitlis		
Hakkari		
Orta Anadolu	Kırıkkale Alt Bölgesi	Kırıkkale
		Aksaray
Niğde		
Nevşehir		
Kırşehir		
Kayseri Alt Bölgesi	Kayseri	
	Sivas	
Yozgat		

Kısaltmalar

AB	: Avrupa Birliği
AÇSAP	: Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AHBS	: Aile Hekimliği Bilgi Sistemi
ATC	: Anatomik Terapötik Kimyasal
BCG	: Bacille Calmette-Guerin (Verem) Aşısı
BKİ	: Beden Kütle İndeksi
BT	: Bilgisayarlı Tomografi
cm	: Santimetre
ÇEKÜS	: Çocuk, Ergen, Kadın ve Üreme Sağlığı
ÇKYS	: Çekirdek Kaynak Yönetim Sistemi
DaBT	: Difteri aselüler Boğmaca Tetanoz Aşısı
DALY	: Engelliliğe Ayarlanmış Yaşam Yılı
DDD	: Günlük Tanımlanmış Doz
dl	: Desilitre
DSÖ/ WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
ECDC	: Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi
EKİP	: Entegre Kurumsal İşlem Platformu
EKO	: Ekokardiyografi
EUROSTAT	: Avrupa İstatistik Ofisi
GLOBOCAN	: Küresel Kanser Gözlemevi
gr	: Gram
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
HALE	: Sağlığa Ayarlanmış Yaşam Beklentisi
HBV	: Hepatit B Aşısı
HbA1c	: Hemogloblin A1c (Glikolize Hemogloblin)
HDL	: Yüksek Dansiteli Lipoprotein
Hib	: Hemofilus Influenza Tip B Aşısı
HSYS	: Halk Sağlığı Yönetim Sistemi
IARC	: Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı
ICD-10	: Uluslararası Hastalık Sınıflandırması
ICHI	: Uluslararası Sağlık Müdahalesi Sınıflaması
IDF	: Uluslararası Diyabet Federasyonu
IHME	: Sağlık Ölçümleri ve Değerlendirme Enstitüsü
İBBS	: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması
İPA	: İnaktif Polio Aşısı
İTS	: İlaç Takip Sistemi
KETEM	: Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezleri
KHY	: Küresel Hastalık Yüğü
Kg	: Kilogram
KKK	: Kızamık Kızamıkçık Kabakulak Aşısı
KOAH	: Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı
KPA	: Konjuge Pnömokok Aşısı
MERNİS	: Merkezi Nüfus İdare Sistemi
MET	: Metabolik Eşdeğerlilik
MİZ	: Mekansal İş Zekası
mg	: Miligram

mL	: Mililitre
MR	: Manyetik Rezonans
MSB	: Milli Savunma Bakanlığı
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
PET	: Pozitron Emisyon Tomografisi
RBS	: Reçete Bilgi Sistemi
SB	: Sağlık Bakanlığı
SGP	: Satınalma Gücü Paritesi
SHM	: Sağlıklı Hayat Merkezi
SİNA	: Sağlıkta İstatistik ve Nedensel Analizler
SPTS	: Sağlık Personeli Takip Sistemi
SSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
₺	: Türk Lirası
TNSA	: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması
TSM	: Toplum Sağlığı Merkezi
TÜFE	: Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UN IGME	: Birleşmiş Milletler Kuruluşlar Arası Çocuk Ölümleri Tahmin Grubu
UN MMEIG	: Birleşmiş Milletler Kuruluşlar Arası Anne Ölümleri Tahmin Grubu
UNPD	: Birleşmiş Milletler Nüfus Birimi
YLD	: Engellilikle Geçirilen Yaşam Yılı
YLL	: Kaybedilen Yaşam Yılı
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

Tablo Listesi

Bölüm 1. Genel Demografik Göstergeler

Tablo 1.1. Yıllara Göre Genel Demografik Göstergeler	3
Tablo 1.2. Yaş Gruplarına Göre Nüfus, 2000, 2022.....	3
Tablo 1.3. İllere Göre Bazı Genel Demografik Göstergeler, 2022	14

Bölüm 2. Mortalite

Tablo 2.1. Yıllara, ICD-10 Ana Tanı Gruplarına ve Cinsiyete Göre Ölüm Nedenlerinin Dağılımı, (%).	27
Tablo 2.2. ICD-10 Tanı Gruplarına ve Cinsiyete Göre Seçilmiş Nedenlerin Yaşa Standardize Erken Ölüm Hızları, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2021, 2022	32
Tablo 2.3. Yıllara ve Cinsiyete Göre Yaşa Standardize Edilmiş Kaçınılabılır Ölüm Hızı, (100.000'de, OECD Standart Nüfusu)	34

Bölüm 3. Morbidite

Tablo 3.1. Yıllara Göre Enfeksiyon Hastalıklarının Vaka Sayıları	41
Tablo 3.2. Yıllara Göre Enfeksiyon Hastalıklarının İnsidansı, (100.000 Nüfusta).....	41
Tablo 3.3. Yıllara ve Cinsiyete Göre Toplam Kanser İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu)	44
Tablo 3.4. Yıllara Göre Erkeklerde En Sık Görülen 10 Kanser Türünün İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu)	45
Tablo 3.5. Yıllara Göre Kadınlarda En Sık Görülen 10 Kanser Türünün İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu)	46
Tablo 3.6. Cinsiyete Göre Kanser Türlerinin İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2018	47
Tablo 3.7. Cinsiyete Göre Toplam Kanser İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2020	48
Tablo 3.8. On Beş Yaş ve Üzeri Kadınların Kendi Kendine Meme Muayenesi Yapma Durumunun Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022	49
Tablo 3.9. On Beş Yaş ve Üzeri Kadınların Mamografi Çektirme Durumunun Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022	50
Tablo 3.10. On Beş Yaş ve Üzeri Kadınların Smear Testi Yaptırma Durumunun Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022	50
Tablo 3.11. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Kişisel Bakım Faaliyetlerini Gerçekleştirirken Zorluk Çekenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022	51
Tablo 3.12. 0-6 Yaş Çocukların Son 6 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022	51
Tablo 3.13. 7-14 Yaş Çocukların Son 6 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022	52

Tablo 3.14. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Son 12 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022	52
Tablo 3.15. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Hipertansiyon, Diyabet ve Yüksek Kolesterol Tanısı Alan Hastaların Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017.....	53
Tablo 3.16. 0-14 Yaş Çocukların Genel Sağlık Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2022.....	53
Tablo 3.17. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Genel Sağlık Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2022.....	54
Tablo 3.18. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Gözlük veya Lens Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022.....	54
Tablo 3.19. On Beş Yaş ve Üzeri Görme Sorunu Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022.....	55
Tablo 3.20. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin İşitme Cihazı Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022.....	55
Tablo 3.21. On Beş Yaş ve Üzeri İşitme Sorunu Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022.....	55
Tablo 3.22. Yıllara Göre On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Son 12 Ay İçerisinde Sağlık Sorunları Nedeniyle İşe Ara Verenlerin Yüzdesi, (%) ve Ortalama İşe Ara Verme Süresi, (Gün)	56
Tablo 3.23. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Cinsiyete Göre Bazı Zihinsel Problemlerin Son 2 Hafta İçerisinde Neredeyse Her Gün Görülme Yüzdesi, (%), 2019, 2022.....	56

Bölüm 4. Risk Faktörleri

Tablo 4.1. Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022.....	60
Tablo 4.2. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Tütün Mamulü Kullanmaya Başlama Nedenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022	62
Tablo 4.3. Alkol Kullanma Durumunun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022.....	63
Tablo 4.4. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Alkol Kullanmaya Başlama Nedenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022.....	64
Tablo 4.5. Boy ve Kilo Ortalamalarının Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı (Beyana Dayalı), 2022.....	64
Tablo 4.6. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Beden Kütle İndeksinin Cinsiyete Göre Dağılımı (Beyana Dayalı), (%), 2016, 2019, 2022.....	65
Tablo 4.7. İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Antropometrik Ölçümlerinin Z-Skoruna Göre Dağılımı, (%), 2016....	68
Tablo 4.8. İBBS-1'e Göre İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Sadece Anne Sütü ve Ortalama Anne Sütü Alma Süreleri ile BKİ-Z Skoru Şişmanlık Oranının Dağılımı, (%), 2016	68
Tablo 4.9. İki Yaş Altı Bebeklerin Anne Sütü ile Beslenme Durumlarının Yaşa (Ay) Göre Dağılımı, (%), 2018..	69
Tablo 4.10. İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Bazı Besin ve İçeceklerin Tüketim Sıklıklarının Dağılımı (Ailelerin Beyanına Dayalı), (%), 2016	70

Tablo 4.11. Meyve Tüketme Sıklığının Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022.....	71
Tablo 4.12. Sebze ya da Salata Tüketme Sıklığının Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022.....	72
Tablo 4.13. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Son 12 Ay İçerisinde Koruyucu Hizmetlerden Faydalanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022	74
Tablo 4.14. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Kolesterol ve Açlık Trigliserid Düzeylerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017	76
Tablo 4.15. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Tuz Kullanımının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017.....	76
Tablo 4.16. Fiziksel Aktivite Durumunun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2017.....	77
Tablo 4.17. Son 4 Hafta İçerisinde Bedensel Ağrı Hissedenlerin Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022	77
Tablo 4.18. Herhangi Bir Yardım Almadan ya da Yardımcı Bir Araç Kullanmadan Yürüyemeyenler, Merdiven İnip Çıkamayanların Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022.....	78
Tablo 4.19. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Hastalık, Engellilik veya Yaşlılığa Bağlı Kronik Problemler Yaşayan Bireylere Haftada En Az Bir Kere Bakım ya da Yardım Sağlama Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022	78
Tablo 4.20. Yaşlılarına Göre Öğrenmede ve Hatırlamada Zorluk Çeken Bireylerin Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022	79
Tablo 4.21. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Ciddi Kişisel Bir Problemi Olduğunda Güvenebileceği, Çok Yakın Kaç Kişinin Olduğunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022	79
Tablo 4.22. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin İhtiyacı Olduğunda Komşulardan Yardım Alabilme Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022	79
Bölüm 5. Hastalıkların Önlenmesi ve Sağlığın Korunması	
Tablo 5.1. Yıllara Göre Aşılama Hızları, (%)	84
Tablo 5.2. İBBS-1'e Göre Doğum Göstergeleri, (%), 2021, 2022	87
Tablo 5.3. Yıllara ve Sektörlere Göre Sezaryen ve Primer Sezaryen Ameliyatlarının Hastane Doğumları İçindeki Oranı, (%)	89
Tablo 5.4. Yıllara ve İBBS-1'e Göre Antenatal Bakım Kapsamı (En Az Bir Ziyaret), (%).....	89
Tablo 5.5. İBBS-1'e Göre Gebe, Bebek ve Çocuk Tam İzlem Oranları, (%), 2021, 2022.....	93
Bölüm 6. Küresel Hastalık Yükü 2019 Türkiye Sonuçları	
Tablo 6.1. 2019 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam	97
Tablo 6.2. 2019 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek.....	98
Tablo 6.3. 2019 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın.....	98
Tablo 6.4. 2019 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam.....	99
Tablo 6.5. 2019 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek	100
Tablo 6.6. 2019 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın.....	100

Tablo 6.7. 2019 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam	101
Tablo 6.8. 2019 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek.....	102
Tablo 6.9. 2019 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın	102
Tablo 6.10. Cinsiyete Göre Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen 100.000 Kişiye Düşen DALY, 2002, 2019.....	111

Bölüm 7. Sağlık Hizmeti Verilen Kurumlar ve Altyapıları

Tablo 7.1. Dallara Göre Hastane ve Yatak Sayıları, 2022.....	118
Tablo 7.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, (%)	121
Tablo 7.3. Türlerine ve Sektörlere Göre Yoğun Bakım Yatak Sayıları ve Dağılımı, (%), 2022	124
Tablo 7.4. Sektörlere Göre Hastanelerde Ameliyathane Hizmetleri Altyapısı, 2022	129
Tablo 7.5. Sektörlere Göre 31.12.2022 Tarihinde Faal Olarak Sağlık Hizmeti Veren Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Göstergeler.....	130
Tablo 7.6. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre 1.000.000 Kişiye Düşen Hemodiyaliz Cihazı Sayısı, 2022	131
Tablo 7.7. Yıllara Göre Hastanelerde Cihaz Sayıları.....	133
Tablo 7.8. Sektörlere Göre Hastanelerde Cihaz Sayıları, 2022	133
Tablo 7.9. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen MR Cihazı Sayısı, 2022.....	134
Tablo 7.10. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen BT Cihazı Sayısı, 2022	136
Tablo 7.11. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen Ultrason Cihazı Sayısı, 2022.....	138
Tablo 7.12. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen Doppler Ultrason Cihazı Sayısı, 2022.....	138
Tablo 7.13. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen EKO Cihazı Sayısı, 2022.....	139
Tablo 7.14. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen Mamografi Cihazı Sayısı, 2022.....	139
Tablo 7.15. İBBS-1'e Göre Özel Tıp Merkezi ve Özel Poliklinik Sayısı, 2022.....	140
Tablo 7.16. Sektörlere Göre Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Veren Kurum ve Kuruluşlar, 2022.....	141
Tablo 7.17. Sektörlere Göre 31.12.2022 Tarihinde Faal Olarak Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Veren Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Göstergeler.....	143
Tablo 7.18. Yıllara Göre Birinci Basamak Kurum Sayıları, Sağlık Bakanlığı	144
Tablo 7.19. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2022.....	147

Bölüm 8. Sağlık Hizmetlerinin Kullanımı

Tablo 8.1. Yıllara ve Kurum Türlerine Göre Toplam Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler.....	151
Tablo 8.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelere Kişi Başı Müracaat Sayısı.....	157
Tablo 8.3. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatan Hasta Sayısı.....	161
Tablo 8.4. İBBS-1'e Göre Sağlık Bakanlığı Hastanelerinde Yatan Hastaların Sayısı ve Toplam Yatan Hasta Sayısı İçindeki Oranı, (%), 2022.....	161
Tablo 8.5. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Ameliyat Sayıları.....	162
Tablo 8.6. Sektörlere ve Ameliyat Gruplarına Göre Ameliyat Sayıları ve Dağılımı, (%), 2022.....	162
Tablo 8.7. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre 1.000 Kişiye Düşen Ameliyat Sayıları, 2022.....	163
Tablo 8.8. İBBS-1'e ve Ameliyat Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Ameliyat Sayıları, 2022.....	163
Tablo 8.9. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Ameliyat Sayısının Hastane Müracaat Sayısına Oranı, (%), 2022.....	164
Tablo 8.10. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatılan Gün Sayısı.....	164
Tablo 8.11. Yıllara ve İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatılan Gün Sayısı, Sağlık Bakanlığı.....	165
Tablo 8.12. Yıllara Göre Organ ve Doku Nakli Sayısı, Tüm Sektörler.....	175
Tablo 8.13. Yıllara Göre Organ ve Doku Nakli Bekleyen Hasta Sayısı, Tüm Sektörler.....	175
Tablo 8.14. Yıllara Göre Nakil Merkezi Sayısı, Tüm Sektörler.....	176
Tablo 8.15. Sektörlere Göre Hastanelerde Görüntüleme Sayısı, 2022.....	176
Tablo 8.16. Sektörlere Göre Hastanelerde Cihaz Başına Düşen Görüntüleme Sayısı, 2022.....	177
Tablo 8.17. Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000 Kişiye Düşen Görüntüleme Sayısı, 2022.....	177
Tablo 8.18. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen MR Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2022.....	179
Tablo 8.19. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen BT Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2022.....	180
Tablo 8.20. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen Ultrason Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2022.....	180
Tablo 8.21. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen Doppler Ultrason Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2022.....	181
Tablo 8.22. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen EKO Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2022.....	181
Tablo 8.23. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen Mamografi Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2022.....	182
Tablo 8.24. Sağlık Kuruluşlarının Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2022.....	184
Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2022.....	188

Bölüm 9. İlaç İstatistikleri

Tablo 9.1. Yıllara ve ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Hacmi, Milyon Kutu.....	195
Tablo 9.2. Yıllara ve Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Günlük İlaç Tüketim Miktarı, DDD	196
Tablo 9.3. Yıllara ve Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Değeri, Milyon ₺.....	200
Tablo 9.4. Yıllara Göre Birinci Basamak Reçetelendirmelere Ait OECD Klinik Kalite Göstergeleri	209
Tablo 9.5. Birinci Basamak Reçetelendirmelere Ait OECD Klinik Kalite Göstergelerinin Uluslararası Karşılaştırması, 2021	209

Bölüm 10. Sağlıkta İnsan Kaynakları

Tablo 10.1. Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayıları, Tüm Sektörler.....	213
Tablo 10.2. Sektörlere ve Ünvanlara Göre Sağlık Personelinin Dağılımı, 2022	213
Tablo 10.3. Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayıları, Sağlık Bakanlığı	214
Tablo 10.4. Sağlık Bakanlığı Merkez Teşkilatında Çalışan Sağlık Personelinin Ünvanlara Göre Dağılımı, 2022.....	214
Tablo 10.5. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Sağlık Personeli Sayılarının Uluslararası Karşılaştırması.....	229
Tablo 10.6. İBBS-1'e Göre Diş Hekimi, Uzman Diş Hekimi ve Asistan Diş Hekimi Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2022.....	232
Tablo 10.7. Sağlık Personelinin Hizmet Birimlerine Göre Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, 2022	236
Tablo 10.8. Öğretim Yıllarına Göre Tıp Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları	238
Tablo 10.9. Öğretim Yıllarına Göre Diş Hekimliği Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları.....	239
Tablo 10.10. Öğretim Yıllarına Göre Eczacılık Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları.....	239
Tablo 10.11. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2022	240

Bölüm 11. Sağlık Ekonomisi ve Finansmanı

Tablo 11.1. Yıllara Göre Cari, Yatırım ve Toplam Sağlık Harcaması.....	245
Tablo 11.2. Yıllara Göre Kamu Cari, Kamu Yatırım ve Toplam Kamu Sağlık Harcaması	246

Bölüm 12. Acil Sağlık Hizmetleri

Tablo 12.1. Ambulans Türlerine Göre Araç ve Nakledilen Hasta Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2021, 2022	268
Tablo 12.2. Acil Yardım Ambulansı ile İl İçi ve İl Dışı İlk 10 Nakil Nedeninin Dağılımı, (%), Sağlık Bakanlığı, 2022.....	269
Tablo 12.3. Yıllara ve İBBS-1'e Göre Acil Çağrı Merkezine Yapılan Asılsız İhbar Oranı, (%), Sağlık Bakanlığı.....	270
Tablo 12.4. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, Sağlık Bakanlığı, 2022	271

Şekil ve Harita Listesi

Bölüm 1. Genel Demografik Göstergeler

Şekil 1.1. Nüfus Piramidi, (%), 2000, 2022.....	2
Şekil 1.2. Cinsiyete Göre Nüfus Piramidi, (%), 2022.....	2
Şekil 1.3. Yıllara Göre Kırsal ve Kentsel Nüfus Oranları, (%)	4
Şekil 1.4. İBBS-1'e Göre Kırsal ve Kentsel Nüfus Oranları, (%), 2022	4
Harita 1.1. İllere Göre Kentsel Nüfus Oranı, (%), 2022	5
Şekil 1.5. Yıllara Göre 0-14 Yaş ile 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranları, (%).....	6
Şekil 1.6. İBBS-1'e Göre 0-14 Yaş Nüfus Oranları, (%), 2022	6
Harita 1.2. İllere Göre 0-14 Yaş Nüfus Oranı, (%), 2022	7
Şekil 1.7. 0-14 Yaş Nüfus Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022.....	8
Şekil 1.8. İBBS-1'e Göre 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranları, (%), 2022.....	8
Harita 1.3. İllere Göre 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı, (%), 2022	9
Şekil 1.9. 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022	10
Şekil 1.10. Çocuk Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022	10
Şekil 1.11. Yaşlı Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022	11
Şekil 1.12. İBBS-1'e Göre Toplam Yaş Bağımlılık Oranları, (%), 2022.....	11
Harita 1.4. İllere Göre Toplam Yaş Bağımlılık Oranı, (%), 2022	12
Şekil 1.13. Toplam Yaş Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022.....	13

Bölüm 2. Mortalite

Şekil 2.1. Yıllara ve Cinsiyete Göre Doğumda Beklenen Yaşam Süresi, (Yaş)	18
Şekil 2.2. Doğumda Beklenen Yaşam Süresinin Uluslararası Karşılaştırması, (Yaş), 2022	18
Şekil 2.3. Doğumda Beklenen Yaşam Süresinin Pandemi Dönemindeki Değişiminin Uluslararası Karşılaştırması, 2019, 2021	19
Şekil 2.4. İBBS-1'e Göre Bebek Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2022.....	19
Harita 2.1. İllere Göre Bebek Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), Tüm Haftalar, 2022	20
Şekil 2.5. Bebek Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2021	21
Şekil 2.6. İBBS-1'e Göre Perinatal Ölüm Hızı, (1.000 Doğumda), 2022	21
Şekil 2.7. İBBS-1'e Göre Neonatal Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2022	22
Şekil 2.8. Neonatal Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2021	22
Şekil 2.9. İBBS-1'e Göre Postneonatal Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2022	23
Şekil 2.10. İBBS-1'e Göre Beş Yaş Altı Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2022	23
Şekil 2.11. Beş Yaş Altı Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2021	24

Şekil 2.12. İBBS-1'e Göre Anne Ölüm Oranı, (100.000 Canlı Doğumda), 2022	24
Harita 2.2. İllere Göre Anne Ölüm Oranı, (100.000 Canlı Doğumda), 2022	25
Şekil 2.13. Anne Ölüm Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Canlı Doğumda), 2020	26
Şekil 2.14. Yıllara ve Cinsiyete Göre Ölüm Sayısı ve Toplam Kaba Ölüm Hızı, (%).....	26
Harita 2.3. İllere ve Daimi İkametgaha Göre Dolaşım Sistemi Hastalıkları (ICD-10: I00-I99) Kaba Ölüm Hızı, (%) , 2022	28
Harita 2.4. İllere ve Daimi İkametgaha Göre Neoplazm (ICD-10: C00-D48) Kaba Ölüm Hızı, (%) , 2022	29
Harita 2.5. İllere ve Daimi İkametgaha Göre Solunum Sistemi Hastalıkları (ICD-10: J00-J99) Kaba Ölüm Hızı, (%) , 2022	30
Şekil 2.15. Ölüm Nedenleri Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021	31
Şekil 2.16. ICD-10 Ana Tanı Gruplarına Göre Ölüm Nedenlerinin Dağılımı, (%), 2022	32
Şekil 2.17. Yıllara ve Cinsiyete Göre Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubunun Yaşa Standardize Erken Ölüm Hızı, (100.000'de, Avrupa Standart Nüfusu)	33
Şekil 2.18. Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubu Kaynaklı Erken Ölüm Olasılığının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022	33
Şekil 2.19. Önlenebilir Ölümlerin ICD-10 Ana Tanı Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2022	34
Şekil 2.20. Önlenebilir Ölümler İçindeki İlk 10 Ölüm Nedeninin Dağılımı, (%), 2022	35
Şekil 2.21. Yaşa Standardize Edilmiş Önlenebilir Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000'de, OECD Standart Nüfusu), 2021	35
Şekil 2.22. Tedavi Edilebilir Ölümlerin ICD-10 Ana Tanı Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2022	36
Şekil 2.23. Tedavi Edilebilir Ölümler İçindeki İlk 10 Ölüm Nedeninin Dağılımı, (%), 2022	36
Şekil 2.24. Yaşa Standardize Edilmiş Tedavi Edilebilir Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000'de, OECD Standart Nüfusu), 2021	37

Bölüm 3. Morbidite

Şekil 3.1. AIDS İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta), 2021	42
Şekil 3.2. Yıllara Göre AIDS İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta)	42
Şekil 3.3. Yıllara Göre Kızamık İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta)	43
Şekil 3.4. Yıllara Göre Tüberküloz İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta).....	43
Şekil 3.5. Sıtma İnsidansının (Yabancı Vaka) Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta), 2021	44
Şekil 3.6. Erkeklerde En Sık Görülen 10 Kanser Türünün Toplam Kanser İçindeki Dağılımı, (%), 2018	45
Şekil 3.7. Kadınlarda En Sık Görülen 10 Kanser Türünün Toplam Kanser İçindeki Dağılımı, (%), 2018	46
Şekil 3.8. Türkiye'de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türünün Cinsiyete Göre İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2020	48
Şekil 3.9. Türkiye'de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türü İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2020	49

Bölüm 4. Risk Faktörleri

Şekil 4.1. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Her Gün Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021	61
Şekil 4.2. 15-24 Yaş Grubu Bireylerin Her Gün Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021	61
Şekil 4.3. On Beş Yaş ve Üzeri Sigara Kullanan Bireylerde Kişi Başına Düşen Ortalama Günlük Sigara Adedinin Uluslararası Karşılaştırması, 2021	62
Şekil 4.4. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Kişi Başına Düşen Mutlak Alkol Tüketimi, Litre, 2021	63
Şekil 4.5. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obez veya Obez Öncesi Durumunun Uluslararası Karşılaştırması (Beyana Dayalı), (%), 2021	65
Şekil 4.6. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obezite ($BKİ \geq 30$) Durumunun Cinsiyete Göre Uluslararası Karşılaştırması (Beyana Dayalı), (%), 2021	66
Şekil 4.7. Beden Kütle İndeksinin Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre Dağılımı (<u>Ölçüme Dayalı</u>), kg/m^2 , 2017	66
Şekil 4.8. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obez veya Obez Öncesi Durumunun Uluslararası Karşılaştırması (<u>Ölçüme Dayalı</u>), (%), 2021	67
Şekil 4.9. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obezite ($BKİ \geq 30$) Durumunun Cinsiyete Göre Uluslararası Karşılaştırması (<u>Ölçüme Dayalı</u>), (%), 2021	67
Şekil 4.10. Yıllara Göre Sadece Anne Sütü ile İlk 6 Ay ve 6-9 Ay Arası Beslenen Bebeklerin Dağılımı, (%)	69
Şekil 4.11. Yıllara Göre 3 Yaş Altı Çocuklarda Ortanca Emzirme Süresi, (Ay)	70
Şekil 4.12. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Günde Bir Kere veya Daha Fazla Meyve Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021	73
Şekil 4.13. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Günde Bir Kere veya Daha Fazla Sebze/Salata Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021	73
Şekil 4.14. HbA1c Değeri %6,5'ten Yüksek Olan veya Halen Diyabet Tedavisi Alanların Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2017	74
Şekil 4.15. HbA1c Değeri %6,5'ten Yüksek Olan ve Halen Diyabet Tedavisi Alan Bireylerin Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2017	75
Şekil 4.16. 20-79 Yaş Grubuna Ait Yaşa Standardize Diyabet Prevalansının Uluslararası Karşılaştırması, (%), (Dünya Standart Nüfusu), 2021	75
Şekil 4.17. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Ortalama Günlük Tuz Tüketiminin Yıllara ve Cinsiyete Göre Dağılımı, (gram/gün)	76

Bölüm 5. Hastalıkların Önlenmesi ve Sağlığın Korunması

Şekil 5.1. İBBS-1'e Göre Beşli Karma Aşı (DaBT+İPA+Hib) Üçüncü Doz Aşılama Hızı, (%), 2002, 2022	84
Şekil 5.2. (DaBT+İPA+Hib) Üçüncü Doz Aşılama Hızlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022	85
Şekil 5.3. İBBS-1'e Göre HBV 3 Aşılama Hızı, (%), 2002, 2022	85
Şekil 5.4. İBBS-1'e Göre KKK Aşılama Hızı, (%), 2002, 2022	86

Şekil 5.5. KKK Aşılama Hızlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022.....	86
Şekil 5.6. Yıllara ve Aşı Takvimine Göre Uygulanan Aşı Antijen Sayısı, Sağlık Bakanlığı.....	87
Şekil 5.7. Nitelikli Sağlık Personeli ile Gerçekleşen Doğum Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022 ..	88
Şekil 5.8. Sezaryen Ameliyatının Canlı Doğumlar İçindeki Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021	88
Şekil 5.9. Yıllara Göre İsteyerek Düşük Yapma Oranı, (100 Gebelikte).....	90
Şekil 5.10. Annenin Yaş Grubuna Göre Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Oranı, (%), 2022.....	90
Şekil 5.11. Yaşa Özel Doğurganlık Hızı, (‰), 2022.....	91
Şekil 5.12. Yıllara Göre Adölesan Doğurganlık Hızı, (‰).....	91
Şekil 5.13. Adölesan Doğurganlık Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (‰), 2022	92
Şekil 5.14. Yıllara Göre Adölesan Annelerin Tüm Anneler İçerisindeki Oranı, (%).....	92

Bölüm 6. Küresel Hastalık Yükü 2019 Türkiye Sonuçları

Şekil 6.1. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiye Düşen YLL.....	97
Şekil 6.2. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiye Düşen YLD	99
Şekil 6.3. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiye Düşen DALY.....	101
Şekil 6.4. Cinsiyete ve Yaş Gruplarına Göre DALY, (Milyon), 2019	103
Şekil 6.5. 100.000 Kişiye Düşen DALY'nin Uluslararası Karşılaştırması, Yaşa Standardize, 2002, 2019	103
Şekil 6.6. 100.000 Kişiye Düşen DALY'nin Uluslararası Karşılaştırması, 2002, 2019	104
Şekil 6.7. 2002-2019 Yılları Arasında DALY'de Yıllık Ortalama Azalışın Uluslararası Karşılaştırması, Yaşa Standardize, (%).....	104
Şekil 6.8. 2002-2019 Yılları Arasında DALY'de Yıllık Ortalama Azalışın Uluslararası Karşılaştırması, (%)....	105
Şekil 6.9. Ana Hastalık Gruplarına ve Cinsiyete Göre DALY, (Milyon), 2002, 2019.....	105
Şekil 6.10. Ana Hastalık Gruplarına ve Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişiye Düşen YLL, (Bin), 2019.....	106
Şekil 6.11. Ana Hastalık Gruplarına ve Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişiye Düşen YLD, (Bin), 2019	106
Şekil 6.12. Ana Hastalık Gruplarına ve Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişiye Düşen DALY, (Bin), 2019	107
Şekil 6.13. Ana Hastalık Gruplarına Göre DALY (Milyon), 2002, 2019 ve 2002'ye Göre Değişim, (%).....	107
Şekil 6.14. 2019 Yılı İlk 20 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%)	108
Şekil 6.15. Ana Hastalık Gruplarına ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiye Düşen DALY, 2002, 2019	109
Şekil 6.16. Ana Hastalık Gruplarına Göre DALY Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2019.....	110
Şekil 6.17. 100.000 Kişiye Düşen DALY, YLL ve YLD'nin Uluslararası Karşılaştırması, Yaşa Standardize, 2019.....	110
Şekil 6.18. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen YLL'nin Payı, (%), 2002, 2019.....	112
Şekil 6.19. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen YLD'nin Payı, (%), 2002, 2019	112
Şekil 6.20. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen DALY'nin Payı, (%), 2002, 2019	113
Şekil 6.21. Yıllara ve Cinsiyete Göre Doğumdaki HALE.....	113

Şekil 6.22. Yıllara ve Cinsiyete Göre 65 Yaşındaki HALE	114
Şekil 6.23. Doğumda ve 65 Yaşındaki HALE Uluslararası Karşılaştırması, 2019	114
Bölüm 7. Sağlık Hizmeti Verilen Kurumlar ve Altyapıları	
Şekil 7.1. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Sayısı	117
Şekil 7.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Yatağı Sayısı.....	117
Şekil 7.3. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022.....	118
Şekil 7.4. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022.....	119
Şekil 7.5. 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021	119
Harita 7.1. İllere Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2022.....	120
Şekil 7.6. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatak Sayısı	121
Şekil 7.7. Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, (%), Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2022.....	122
Şekil 7.8. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatakların Dağılımı, (%)	122
Harita 7.2. İllere Göre Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, Tüm Sektörler, (%), 2022	123
Şekil 7.9. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Yoğun Bakım Yatağı Sayısı.....	124
Şekil 7.10. Yıllara ve Sektörlere Göre Yoğun Bakım Yataklarının Dağılımı, (%)	125
Şekil 7.11. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2022.....	125
Şekil 7.12. 100.000 Kişiye Düşen Erişkin Yoğun Bakım Yatağı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2019, 2021.....	126
Şekil 7.13. İBBS-1'e Göre Yoğun Bakım Yataklarının Tüm Yatalara Oranı, (%), Tüm Sektörler, 2021, 2022.....	126
Harita 7.3. İllere Göre 10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2022.....	127
Harita 7.4. İllere Göre 1.000 Canlı Doğuma Düşen Yenidoğan Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2022	128
Şekil 7.14. İBBS-1'e Göre 1.000 Canlı Doğuma Düşen Yenidoğan Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2022.....	129
Şekil 7.15. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemodiyaliz Merkezi Sayısı	130
Şekil 7.16. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemodiyaliz Cihazı Sayısı	131
Harita 7.5. İllere Göre 1.000.000 Kişiye Düşen Hemodiyaliz Cihazı Sayısı, Tüm Sektörler, 2022.....	132
Şekil 7.17. 1.000.000 Kişiye Düşen MR Cihazı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021.....	134
Harita 7.6. İllere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen MR Cihazı Sayısı, Tüm Sektörler, 2022	135
Şekil 7.18. 1.000.000 Kişiye Düşen BT Cihazı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021	136
Harita 7.7. İllere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen BT Cihazı Sayısı, Tüm Sektörler, 2022	137
Şekil 7.19. 1.000.000 Kişiye Düşen Cihaz Sayılarının Uluslararası Karşılaştırması, 2021	140

Şekil 7.20. Yıllara Göre Dış Ünite Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı.....	141
Harita 7.8. İllere Göre Dış Ünite Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2022.....	142
Şekil 7.21. İBBS-1'e Göre Dış Ünite Başına Düşen Nüfus, Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2022.....	143
Şekil 7.22. Yıllara Göre Entegre İlçe Devlet Hastanelerinin Sayısı	144
Şekil 7.23. İBBS-1'e Göre Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus, 2022.....	145
Şekil 7.24. Yıllara Göre Aile Sağlığı Merkezi Muayene Oda Sayısı.....	145
Harita 7.9. İllere Göre Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus, 2022.....	146

Bölüm 8. Sağlık Hizmetlerinin Kullanımı

Şekil 8.1. Yıllara Göre Entegre İlçe Devlet Hastanelerinde Hekime Müracaat Sayısı.....	151
Şekil 8.2. Yıllara ve Hizmet Kapsamına Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler	152
Şekil 8.3. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022.....	152
Harita 8.1. İllere Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2022.....	153
Şekil 8.4. Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2011, 2021	154
Şekil 8.5. Yıllara ve Hizmet Kapsamına Göre Hekime Müracaat Sayısının Oranı, (%), Tüm Sektörler	154
Harita 8.2. İllere Göre Birinci Basamak Müracaatların Tüm Müracaatlar İçerisindeki Oranı, (%), 2022	155
Şekil 8.6. İBBS-1'e Göre Birinci Basamak Kuruluşlarında Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022	156
Şekil 8.7. Yıllara Göre Aile Hekimliği Birimi Sevk Hızı, (%), Sağlık Bakanlığı	156
Şekil 8.8. İBBS-1'e Göre İkinci ve Üçüncü Basamak Sağlık Kurumlarında Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022	157
Şekil 8.9. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Hastanelere Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022	158
Şekil 8.10. İBBS-1'e Göre Sağlık Bakanlığı Hastanelerine Müracaatların Tüm Sektörlerdeki Hastanelere Müracaatlar İçindeki Oranı, (%), 2022	158
Şekil 8.11. Yıllara Göre Dış Hekimine Yapılan Müracaat Sayıları, Tüm Sektörler	159
Şekil 8.12. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Dış Hekimine Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2022	159
Harita 8.3. İllere Göre Kişi Başı Dış Hekimine Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2022	160
Şekil 8.13. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, (%)	165
Şekil 8.14. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Tüm Sektörler, (%)	166
Şekil 8.15. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2002, 2022	166
Harita 8.4. İllere Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Tüm Sektörler, (%), 2022	167
Şekil 8.16. Hastanelerde Akut Yatak Doluluk Oranlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2011, 2021.....	168
Şekil 8.17. Erişkin Yoğun Bakım Yatak Doluluk Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021	168
Şekil 8.18. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, (Gün)	169
Şekil 8.19. Yıllara Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Tüm Sektörler, (Gün).....	169

Şekil 8.20. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Sağlık Bakanlığı, (Gün), 2002, 2022.....	170
Şekil 8.21. Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü'nün Uluslararası Karşılaştırması, (Gün), 2011, 2021.....	170
Harita 8.5. İllere Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Tüm Sektörler, (Gün), 2022	171
Şekil 8.22. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, (Hasta).....	172
Şekil 8.23. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, Tüm Sektörler, (Hasta).....	172
Şekil 8.24. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, Sağlık Bakanlığı, (Hasta), 2002, 2022.....	173
Şekil 8.25. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Devir Aralığı, (Gün).....	173
Şekil 8.26. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Devir Aralığı, Tüm Sektörler, (Gün).....	174
Şekil 8.27. İBBS-1'e Göre Yatak Devir Aralığı, Sağlık Bakanlığı, (Gün), 2002, 2022	174
Şekil 8.28. MR Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021.....	177
Şekil 8.29. BT Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021.....	178
Şekil 8.30. 1.000 Kişiye Düşen MR Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021.....	178
Şekil 8.31. 1.000 Kişiye Düşen BT Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021	179
Şekil 8.32. PET Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021	182
Şekil 8.33. 1.000 Kişiye Düşen PET Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021	183
Şekil 8.34. Yıllara Göre Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%).....	183
Şekil 8.35. Yıllara ve Sektörlere Göre Sağlık Kuruluşlarının Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%).....	184
Şekil 8.36. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2010, 2022	185
Şekil 8.37. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2022 ve Kişi Başı Kamu Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2021	185
Şekil 8.38. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2022 ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2021	186
Şekil 8.39. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2022 ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2021	186
Şekil 8.40. Doğumda Beklenen Yaşam Süresi, (Yaş) ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2002, 2021	187

Bölüm 9. İlaç İstatistikleri

Şekil 9.1. Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Günlük İlaç Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2021.....	196
Şekil 9.2. 1.000 Kişiye Düşen Günlük Antibiyotik (ATC-J01) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2021	197
Şekil 9.3. 1.000 Kişiye Düşen Günlük Antihipertansif İlaç Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2011, 2021	197

Şekil 9.4. 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük Kolesterol Düşürücü İlaç (ATC-C10) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2011, 2021	198
Şekil 9.5. 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük Antidiyabetik İlaç (ATC-A10) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2011, 2021	198
Şekil 9.6. 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük Antidepresan İlaç (ATC-N06A) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2011, 2021	199
Şekil 9.7. 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük Obstrüktif Solunum Yolu Hastalıklarında Kullanılan (ATC-R03) İlaç Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2011, 2021	199
Şekil 9.8. Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Değerinin (Ulusal Para Birimi) Toplam İlaç Satış Değeri İçindeki Payının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021	201
Şekil 9.9. Yıllara Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik, Analjezik, Enjektabl İlaç İçeren Reçetelerin Oranı, (%)	201
Harita 9.1. İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2022	202
Harita 9.2. İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Analjezik İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2022	203
Harita 9.3. İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Enjektabl İlaç İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2022	204
Şekil 9.10. Yıllara ve Yaş Grubuna Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik İçeren Reçetelerin Dağılımı, (%)	205
Şekil 9.11. Yıllara ve Referans Türüne Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)	205
Şekil 9.12. Yıllara ve Referans Türüne Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)	206
Şekil 9.13. Eşdeğer İlaçların Toplam İlaç Piyasasındaki Paylarının Satış Hacmi (Kutu) ve Satış Değeri (Ulusal Para Birimi) Cinsinden Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021	206
Şekil 9.14. Yıllara ve Yerli/ İthal Durumuna Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)	207
Şekil 9.15. Yıllara ve Yerli/ İthal Durumuna Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)	207
Şekil 9.16. Yıllara ve Geri Ödeme Durumuna Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)	208
Şekil 9.17. Yıllara ve Geri Ödeme Durumuna Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)	208

Bölüm 10. Sağlıkta İnsan Kaynakları

Şekil 10.1. Yıllara Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler	215
Şekil 10.2. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022	215
Harita 10.1. İllere Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2022	216
Şekil 10.3. 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Hekim Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021	217
Şekil 10.4. İBBS-2'ye Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Hekim Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021	217
Şekil 10.5. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022	218

Şekil 10.6. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022	218
Harita 10.2. İllere Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2022	219
Harita 10.3. İllere Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2022	220
Şekil 10.7. İBBS-1'e Göre Uzman Hekim, Pratisyen Hekim ve Asistan Hekim Dağılımı, Tüm Sektörler, (%), 2022	221
Şekil 10.8. Yıllara Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler	221
Şekil 10.9. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022	222
Şekil 10.10. İBBS-1'e Göre Diş Hekimi, Uzman Diş Hekimi ve Asistan Diş Hekimi Dağılımı, Tüm Sektörler, (%), 2022.....	222
Harita 10.4. İllere Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler, 2022	223
Şekil 10.11. 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021.....	224
Şekil 10.12. Yıllara Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler	224
Şekil 10.13. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022	225
Şekil 10.14. 100.000 Kişiyeye Düşen Eczacı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021.....	225
Harita 10.5. İllere Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler, 2022	226
Şekil 10.15. Yıllara Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler	227
Şekil 10.16. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022	227
Harita 10.6. İllere Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler, 2022	228
Şekil 10.17. 100.000 Kişiyeye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021.....	229
Şekil 10.18. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022	230
Şekil 10.19. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022	230
Şekil 10.20. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022	231
Şekil 10.21. İBBS-1'e Göre Uzman Hekim, Pratisyen Hekim ve Asistan Hekim Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2022.....	231
Şekil 10.22. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022.....	232
Şekil 10.23. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022	233
Şekil 10.24. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Hekim Sayısının Dağılımı, (%).....	233
Şekil 10.25. Yıllara ve Sektörlere Göre Pratisyen Hekim Sayısının Dağılımı, (%)	234
Şekil 10.26. Yıllara ve Sektörlere Göre Uzman Hekim Sayısının Dağılımı, (%)	234
Şekil 10.27. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Diş Hekimi Sayısının Dağılımı, (%).....	235
Şekil 10.28. Yıllara ve Sektörlere Göre Eczacı Sayısının Dağılımı, (%)	235
Şekil 10.29. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemşire ve Ebe Sayısının Dağılımı, (%)	236
Harita 10.7. İllere Göre Aktif Çalışan Aile Hekimi Başına Düşen Nüfus, 2022	237

Şekil 10.30. İBBS-1'e Göre Aktif Çalışan Aile Hekimi Başına Düşen Nüfus, 2022.....	238
Bölüm 11. Sağlık Ekonomisi ve Finansmanı	
Şekil 11.1. Yıllara Göre Kamu ve Özel Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payı, (%)	247
Şekil 11.2. Yıllara Göre Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payı, (%)	247
Şekil 11.3. Cari Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021	248
Şekil 11.4. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, Nominal, ₺.....	248
Şekil 11.5. 2022 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, Reel, ₺.....	249
Şekil 11.6. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, ABD \$.....	249
Şekil 11.7. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, SGP ABD \$	250
Şekil 11.8. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, Nominal, ₺.....	250
Şekil 11.9. 2022 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, Reel, ₺.....	251
Şekil 11.10. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, ABD \$.....	251
Şekil 11.11. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, SGP ABD \$	252
Şekil 11.12. Kişi Başı Cari Sağlık Harcamasının Uluslararası Karşılaştırması, SGP ABD \$, 2021	252
Şekil 11.13. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, Nominal, ₺.....	253
Şekil 11.14. 2022 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, Reel, ₺.....	253
Şekil 11.15. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, ABD \$.....	254
Şekil 11.16. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, SGP ABD \$	254
Şekil 11.17. Yıllara Göre Cepten Yapılan Sağlık Harcamasının Toplam Sağlık Harcaması İçindeki Oranı, (%).....	255
Şekil 11.18. Yıllara Göre Cepten Yapılan Sağlık Harcamasının Toplam Cari Sağlık Harcaması İçindeki Oranı, (%).....	255
Şekil 11.19. Cepten Yapılan Sağlık Harcamasının Cari Sağlık Harcaması İçindeki Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021	256
Şekil 11.20. Finansman Türüne Göre Cari Sağlık Harcaması Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021.....	256
Şekil 11.21. Yıllara Göre Faiz Dışı Harcamalar ve Kamu Sağlık Harcamalarının Artış Oranı, (%)	257
Şekil 11.22. Hanehalkı Nihai Tüketim Harcaması İçinde Cepten Yapılan Sağlık Harcaması Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021	257
Bölüm 12. Acil Sağlık Hizmetleri	
Şekil 12.1. Yıllara Göre Acil Yardım İstasyon Sayısı, Sağlık Bakanlığı	261
Şekil 12.2. Yıllara Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı	261
Harita 12.1. İllere Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2022.....	262
Şekil 12.3. İBBS-1'e Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2022.....	263

Şekil 12.4. Yıllara Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı.....	263
Şekil 12.5. İBBS-1'e Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022 ..	264
Şekil 12.6. Yıllara Göre Ambulans Sayısı, Sağlık Bakanlığı	264
Şekil 12.7. Yıllara Göre Acil Yardım Ambulans Sayısı, Sağlık Bakanlığı	265
Şekil 12.8. Yıllara Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı.....	265
Harita 12.2. İllere Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2022.....	266
Şekil 12.9. İBBS-1'e Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2022.....	267
Şekil 12.10. Yıllara Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı	267
Şekil 12.11. İBBS-1'e Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Toplam Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022.....	268
Şekil 12.12. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Nakil Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2022	269

Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2022 Genel Bilgilendirme

Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2022’de yer alan indikatörlere ait değerler hesaplanırken uluslararası standartlar kullanılmış olup geçmişe yönelik veriler bu standartlar doğrultusunda revize edilmiştir. Bölümlerle ilgili detaylı açıklamaları bölüm sonlarında bulunan bilgi notlarından edinebilirsiniz.

Tüm bölümlerde yer alan uluslararası karşılaştırmalar aşağıdaki kaynaklardan alındı;

1. Dünya Sağlık Örgütü Cenevre Ofisi’nin online veri tabanı “Global Health Observatory” (<http://www.who.int/gho/en/>), 194 ülkenin verisini içermektedir. Bu veri tabanında, ülkelerin beyan ettikleri veriler ile birlikte DSÖ tarafından ülkeler arası karşılaştırılabilirliği sağlamak için yapılan tahminler yer almaktadır.
2. OECD ve EUROSTAT veri tabanları ise üye ve aday ülkelerden tahminleme yapılmadan ülkelerin beyan ettiği değerleri esas almaktadır.
3. Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı (IARC)’nın bir projesi olan GLOBOCAN veri tabanı, ülke verilerini ve çeşitli tahmin yöntemlerini kullanarak kanser ile ilgili tahminler üretmektedir. Veri tabanında, 185 ülke için cinsiyete ve yaş grubuna göre 36 kanser türünün insidansı, prevalansı ve ölüm hızlarına ait tahminler yer almaktadır. Kullanılan tahmin yöntemleri ülkeye özgü olmakla birlikte ulusal tahminlerin kalitesi, ülke verilerinin kapsamına, doğruluğuna ve güncelliğine bağlıdır.
4. UN IGME, BM bünyesinde UNICEF, DSÖ, Dünya Bankası ve UNPD öncülüğünde 2004 yılında faaliyet göstermeye başlamıştır. Kuruluş, çocuk ölümlülüğüne ait verilerin uluslararası karşılaştırmasını yapabilmek amacıyla tahmin metotları geliştirerek bu metotlar neticesinde üretilen sonuçları raporlamaktadır.
5. Veri tabanlarındaki en son veriler, çoğunlukla 2 sene öncesine aittir.
6. Uluslararası karşılaştırmalar yapılırken Birleşmiş Milletlere ait nüfus tahminlerinden faydalanılmıştır.
7. AB, OECD ve DSÖ’nün yanında yazan sayılar, kaç tane ülkenin üzerinden hesaplama yapıldığını ifade etmektedir.
8. Bulaşıcı hastalıkların uluslararası karşılaştırmalarında ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control) yıllık raporlarından faydalanılmıştır. Avrupa ülkelerinin verilerinin yer aldığı bu raporlarda ülke beyanları esas alınmıştır.

Uluslararası karşılaştırma yapılan bölgeler ve içerdiği ülkelerin isimleri aşağıda yer almaktadır;

- 1. DSÖ Avrupa Bölgesi:** Almanya, Andorra, Arnavutluk, Avusturya, Azerbaycan, Belarus, Belçika, Birleşik Krallık, Bosna Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Ermenistan, Estonya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Karadağ, Kazakistan, Güney Kıbrıs, Kırgızistan, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Makedonya, Malta, Moldova, Monako, Norveç, Özbekistan, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, San Marino, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, Tacikistan Cumhuriyeti, Türkiye, Türkmenistan, Ukrayna, Yunanistan.
- 2. Orta-Üst Gelir Grubu Ülkeler (Kişi Başı Gayri Safi Milli Hasılası 4.466\$ ile 13.845\$ arasında olan ülkeler):** Arjantin, Arnavutluk, Azerbaycan, Belarus, Belize, Bosna Hersek, Botsvana, Brezilya, Bulgaristan, Çin, Dominik Cumhuriyeti, Dominika, Ekvador, Ekvator Ginesi, El Salvador, Endonezya, Ermenistan, Fiji, Gabon, Grenada, Guatemala, Güney Afrika, Gürcistan, Irak, Jamaika, Karadağ, Kazakistan, Kolombiya, Kosova, Kosta Rika, Kuzey Makedonya, Küba, Libya, Maldivler, Malezya, Marshall Adaları, Mauritius, Meksika, Moldova, Namibya, Palau, Paraguay, Peru, Rusya, Sırbistan, St. Vincent ve Grenadinler, St. Lucia, Surinam, Tayland, Tonga, Tuvalu, Türkiye, Türkmenistan.
- 3. Üst Gelir Grubu Ülkeler (Kişi Başı Gayri Safi Milli Hasılası 13.846\$ ve üzeri olan ülkeler):** Almanya, Birleşik Devletler, Amerikan Samoası, Andorra, Antigua ve Barbuda, Aruba, Avustralya, Avusturya, Bahamalar, Bahreyn, Barbados, Belçika, Bermuda, Birleşik Arap Emirlikleri, Birleşik Krallık, Britanya Virjin Adaları, Brunei Sultanlığı, Cayman Adaları, Cebelitarık, Curacao, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Faroe Adaları, Finlandiya, Fransa, Fransız Polinezyası, Grönland, Guam, Guyana, Güney Kıbrıs, Hırvatistan, Hollanda, Hong Kong, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Japonya, Kanada, Kanal Adaları, Katar, Güney Kore, Kuveyt, Kuzey Mariana Adaları, Letonya, Lihtenştayn, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Makao, Malta, Man Adası, Monako, Nauru, Norveç, Panama, Polonya, Portekiz, Porto Riko, Romanya, San Marino, Seyşeller, Singapur, Sint Maarten, Slovakya, Slovenya, St. Kitts ve Nevis, St. Martin, Suudi Arabistan, Şili, Tayvan, Trinidad ve Tobago, Turks ve Caicos Adaları, Umman, Uruguay, Virgin Adaları (ABD), Yeni Kaledonya, Yeni Zelanda, Yunanistan.
- 4. Avrupa Birliği:** Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs, Hollanda, Hırvatistan, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan.
- 5. OECD Ülkeleri:** Almanya, Avustralya, Avusturya, Belçika, Birleşik Devletler, Birleşik Krallık, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kore, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Japonya, Kanada, Kolombiya, Kosta Rika, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Norveç, Polonya, Portekiz, Slovakya, Slovenya, Şili, Türkiye, Yeni Zelanda, Yunanistan.

Not: Dünya Bankası, ülkeleri ekonomik durumlarına göre üst, orta-üst, düşük-orta ve düşük olmak üzere 4 ana gruba ayırmaktadır. Ülkeler kişi başına düşen gayri safi milli hasılları dikkate alınarak Atlas Metodu ile gruplandırılmaktadır. 01 Temmuz 2023 itibariyle mali yıl ve 2022 takvim yılına göre sınıflandırmada aşağıdaki tablo kullanılmıştır.

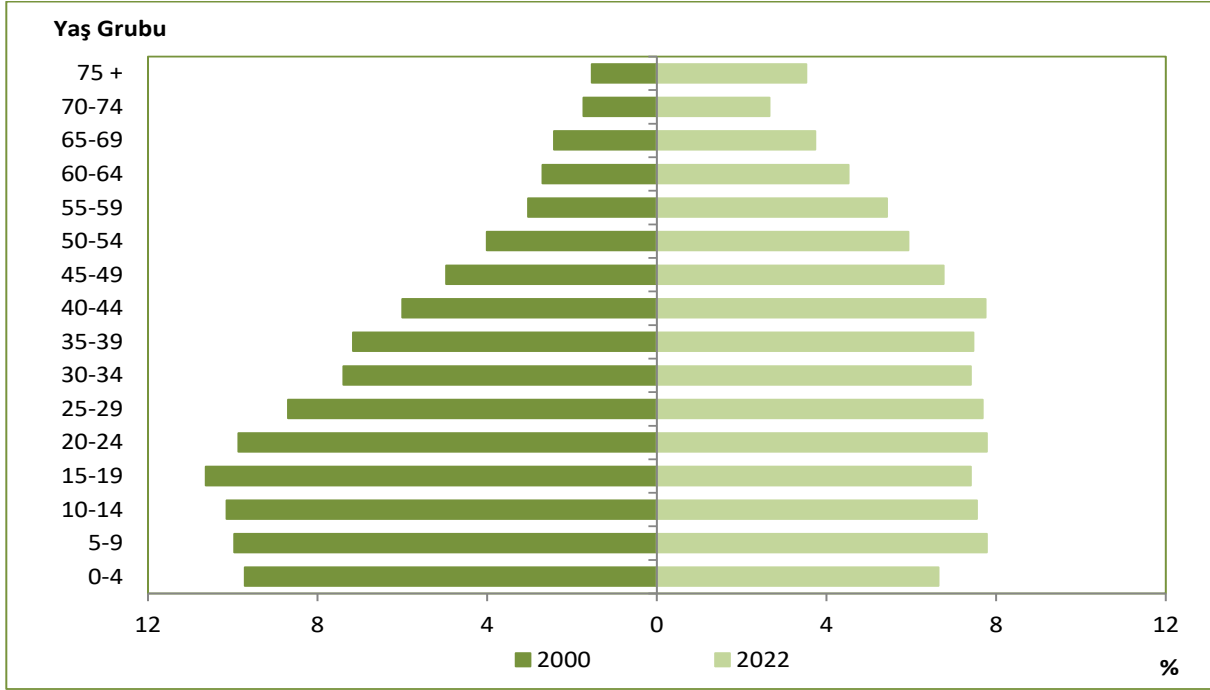
Gelir Grupları	Düşük	Düşük-Orta	Orta-Üst	Üst
GSMH (kişi başı) (ABD \$)	≤ 1.135	1.136 – 4.465	4.466– 13.845	13.846 ≤

An abstract graphic on the left side of the page, consisting of a complex network of thin green lines connecting various nodes. The nodes are represented by small, semi-transparent green circles of varying sizes. The overall effect is a dense, interconnected web of lines and points, set against a light green background that fades into white on the right.

BÖLÜM 1

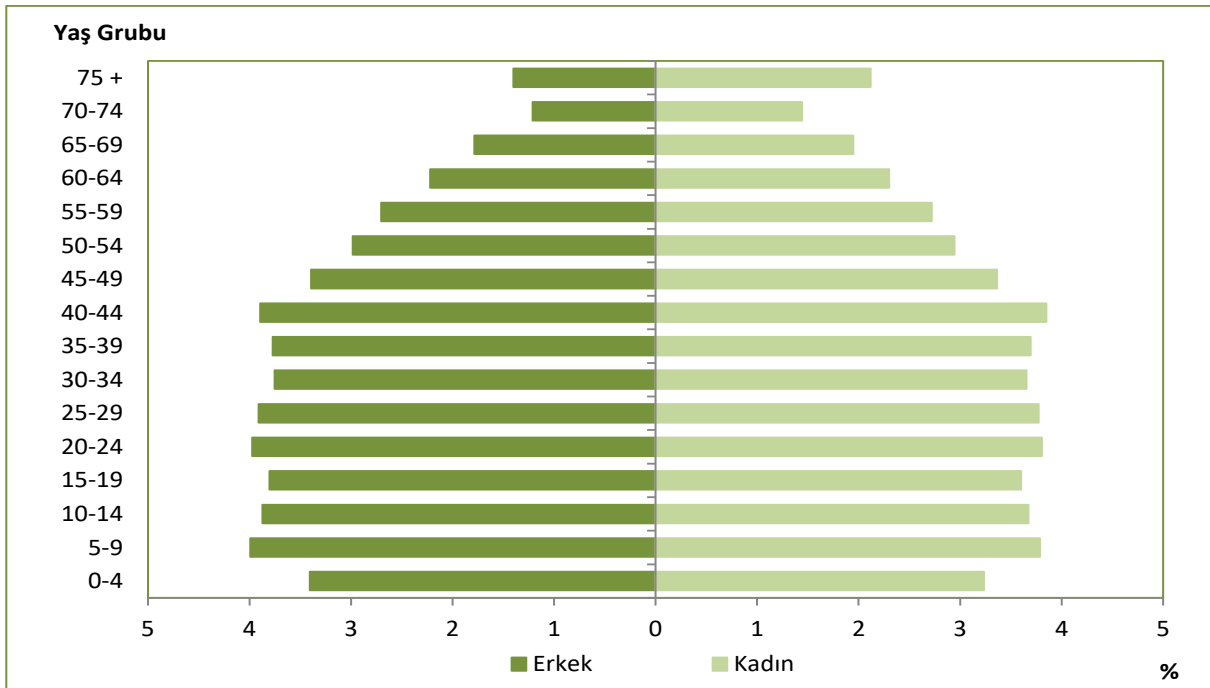
Genel Demografik Göstergeler

Şekil 1.1. Nüfus Piramidi, (%), 2000, 2022

Kaynak: TÜİK

Şekil 1.2. Cinsiyete Göre Nüfus Piramidi, (%), 2022

Kaynak: TÜİK

Not: Cinsiyet ve yaş grubuna göre nüfusun toplam nüfusa oranıdır.

Tablo 1.1. Yıllara Göre Genel Demografik Göstergeler

	1990	2000	2019	2020	2021	2022
Toplam Nüfus	56.473.035	67.803.927	83.154.997	83.614.362	84.680.273	85.279.553
Kırsal Nüfus Oranı (%)	48,7	40,8	11,5	11,2	10,9	10,8
Kentsel Nüfus Oranı (%)	51,3	59,2	88,5	88,8	89,1	89,2
0-14 Yaş Nüfus Oranı (%)	35,0	29,8	23,1	22,8	22,4	22,0
65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı (%)	4,3	5,7	9,1	9,5	9,7	9,9
Çocuk Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş) (%)	57,6	46,3	34,1	33,7	33,0	32,3
Yaşlı Bağımlılık Oranı (65 + Yaş) (%)	7,1	8,8	13,4	14,1	14,3	14,5
Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)	64,7	55,1	47,5	47,7	47,4	46,8
Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	21,7	18,3	13,9	5,5	12,7	7,1
Kaba Doğum Hızı (‰)	24,1	21,6	14,4	13,4	12,9	12,2
Kaba Ölüm Hızı (‰)	7,1	7,3	5,3	6,1	6,7	5,9
Toplam Doğurganlık Hızı	2,9	2,5	1,9	1,8	1,7	1,6

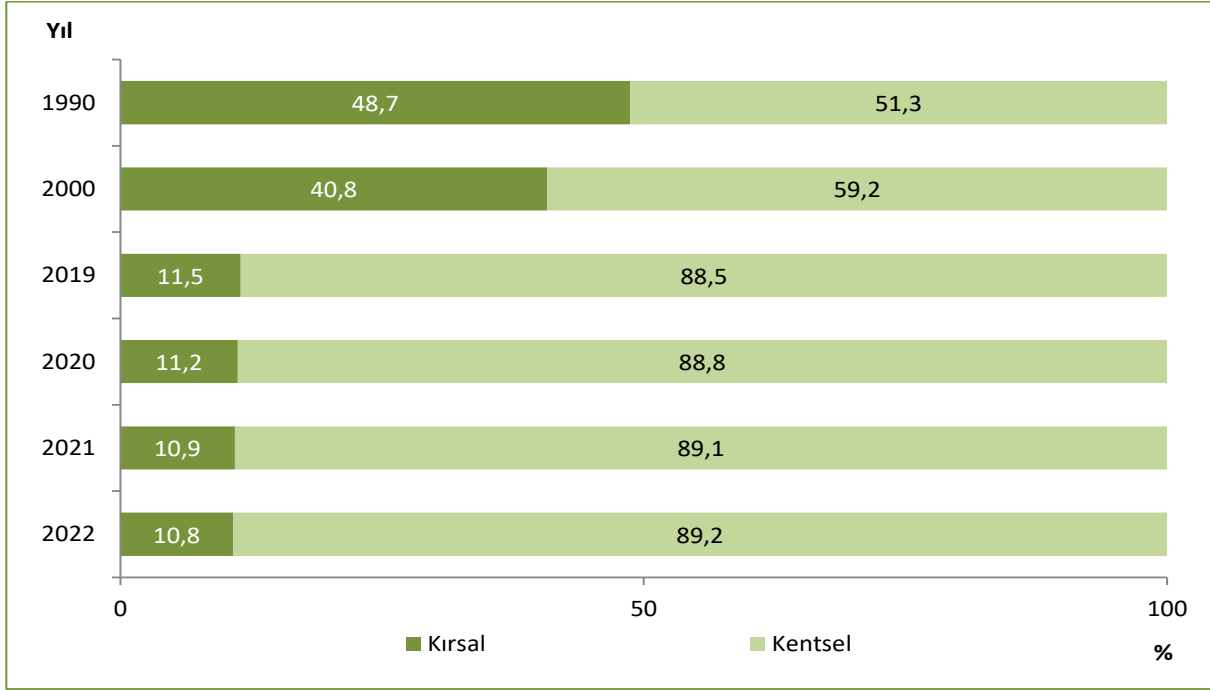
Kaynak: TÜİK

Tablo 1.2. Yaş Gruplarına Göre Nüfus, 2000, 2022

Yaş Grubu	2000	2022
0-4	6.584.822	5.663.620
5-9	6.756.617	6.635.077
10-14	6.878.656	6.436.414
15-19	7.209.475	6.315.109
20-24	6.690.146	6.634.708
25-29	5.895.255	6.553.169
30-34	5.009.655	6.315.047
35-39	4.854.387	6.366.741
40-44	4.068.756	6.606.029
45-49	3.368.769	5.763.534
50-54	2.717.349	5.054.624
55-59	2.058.422	4.627.141
60-64	1.829.288	3.856.671
65-69	1.645.517	3.185.289
70-74	1.172.643	2.264.119
75 +	1.040.789	3.002.261
Bilinmeyen	23.381	-
Türkiye	67.803.927	85.279.553

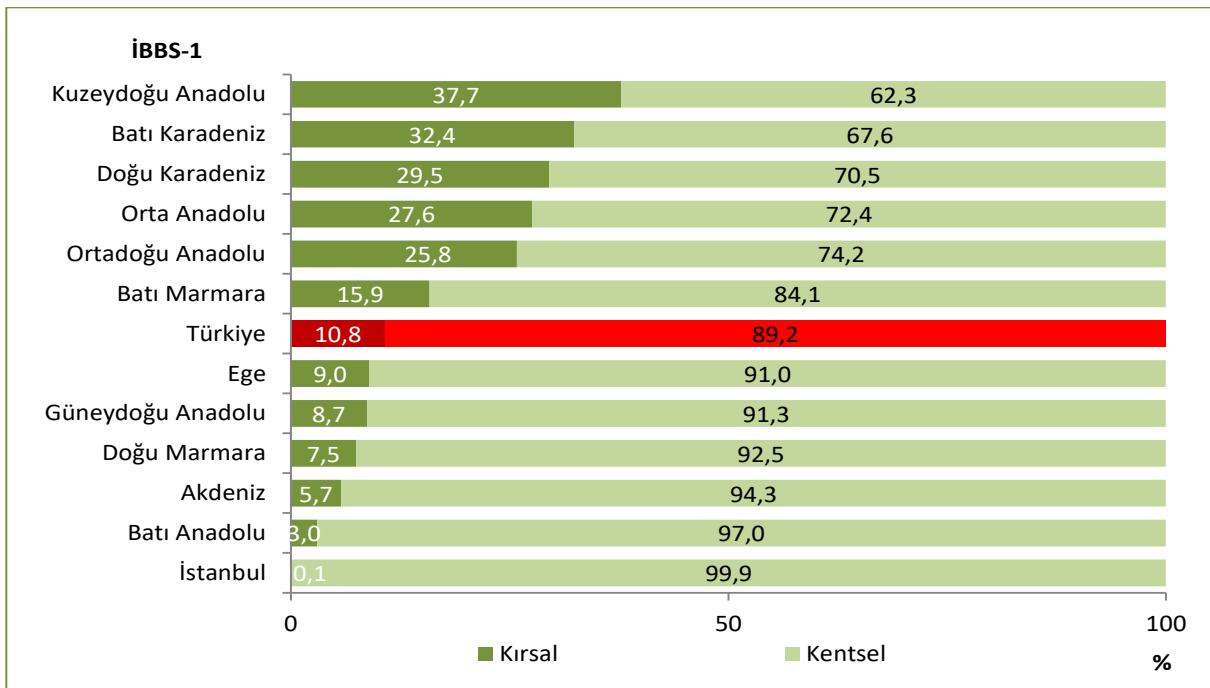
Kaynak: TÜİK

Şekil 1.3. Yıllara Göre Kırsal ve Kentsel Nüfus Oranları, (%)

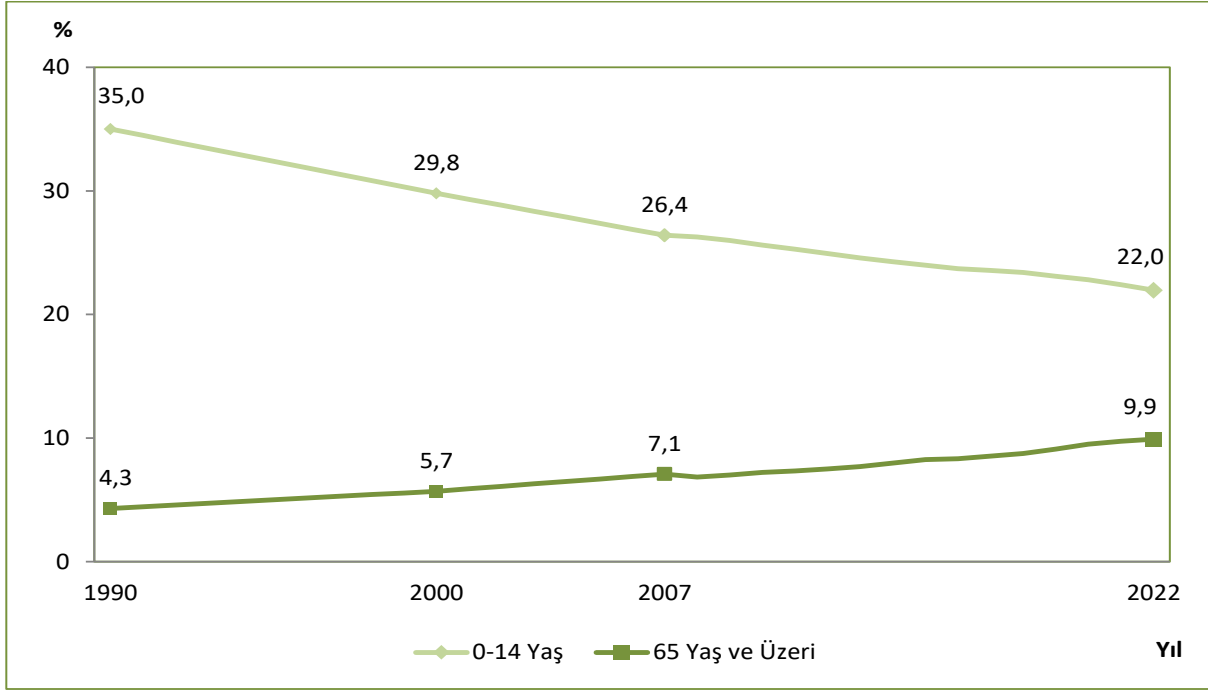
Kaynak: TÜİK

Şekil 1.4. İBBS-1'e Göre Kırsal ve Kentsel Nüfus Oranları, (%), 2022

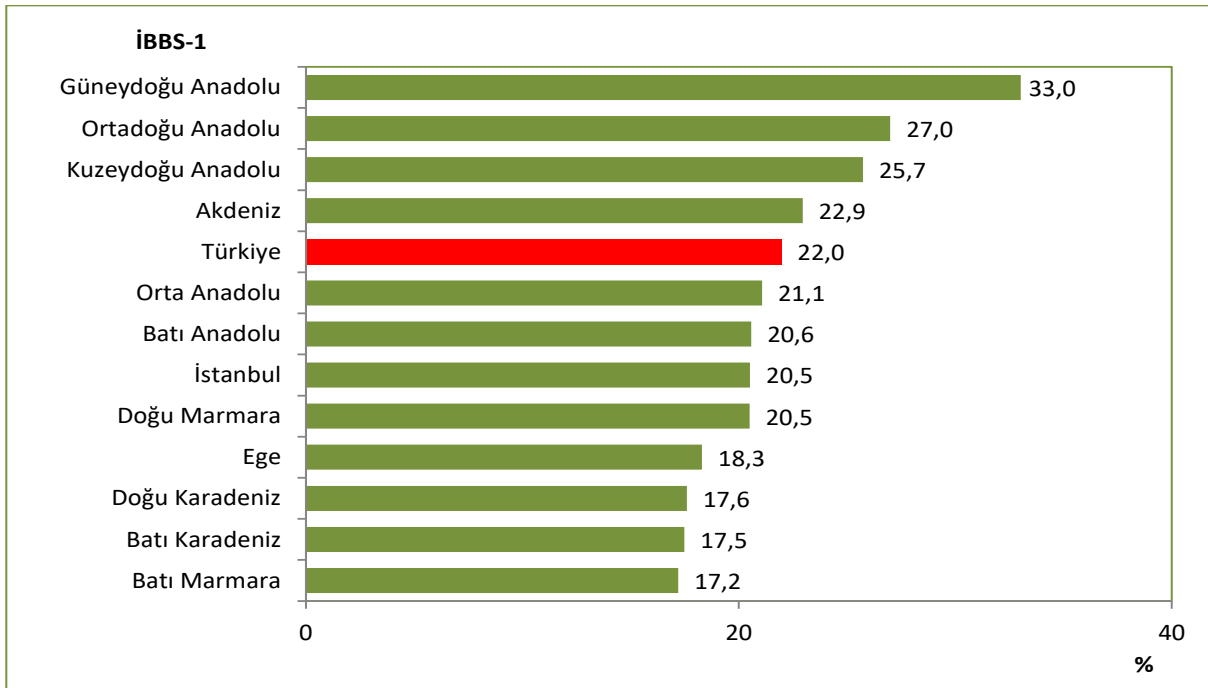
Kaynak: TÜİK

Şekil 1.5. Yıllara Göre 0-14 Yaş ile 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranları, (%)

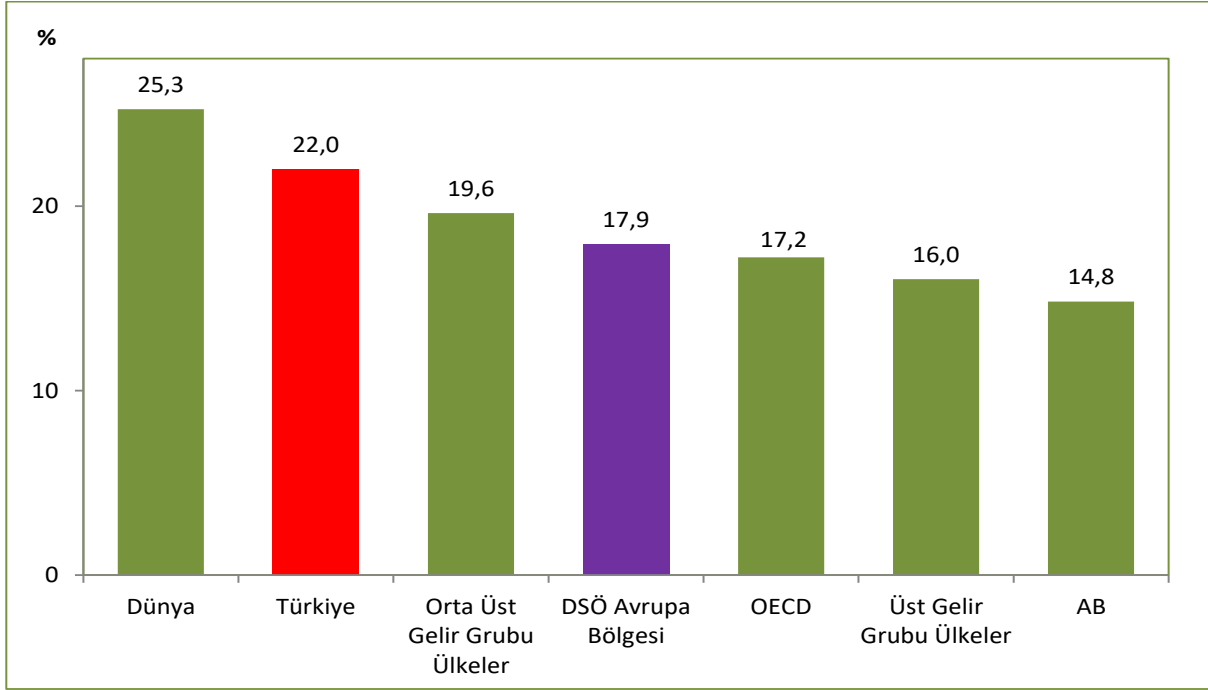
Kaynak: TÜİK

Şekil 1.6. İBBS-1'e Göre 0-14 Yaş Nüfus Oranları, (%), 2022

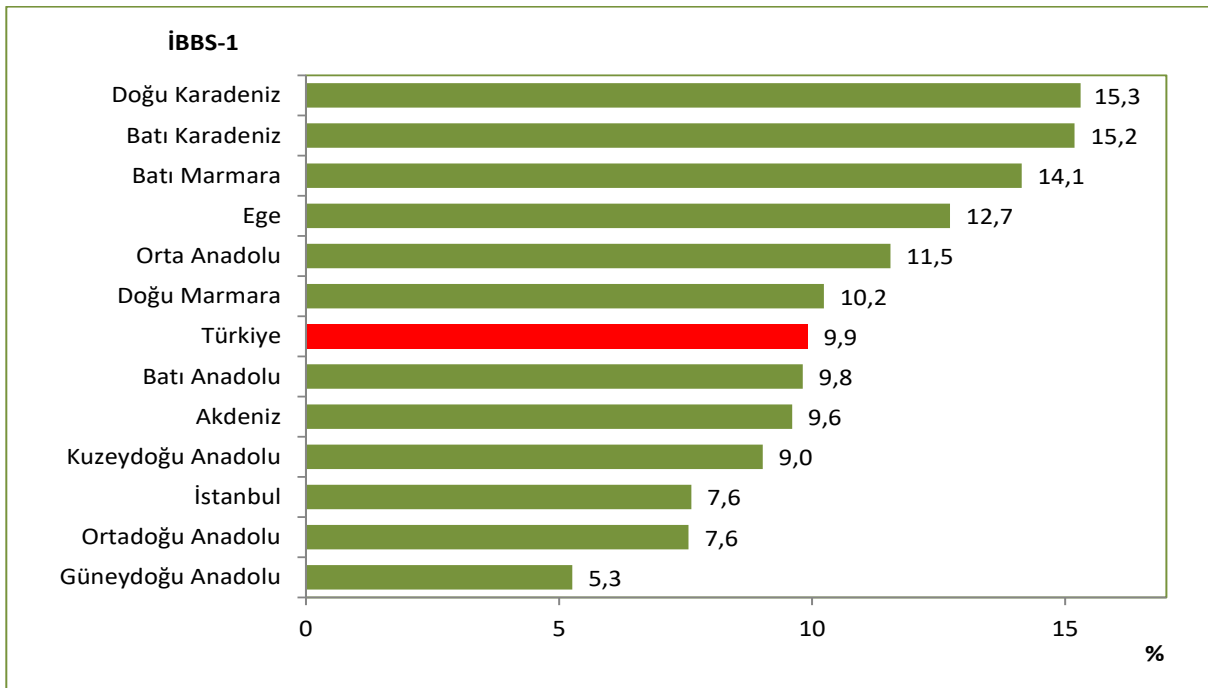
Kaynak: TÜİK

Şekil 1.7. 0-14 Yaş Nüfus Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

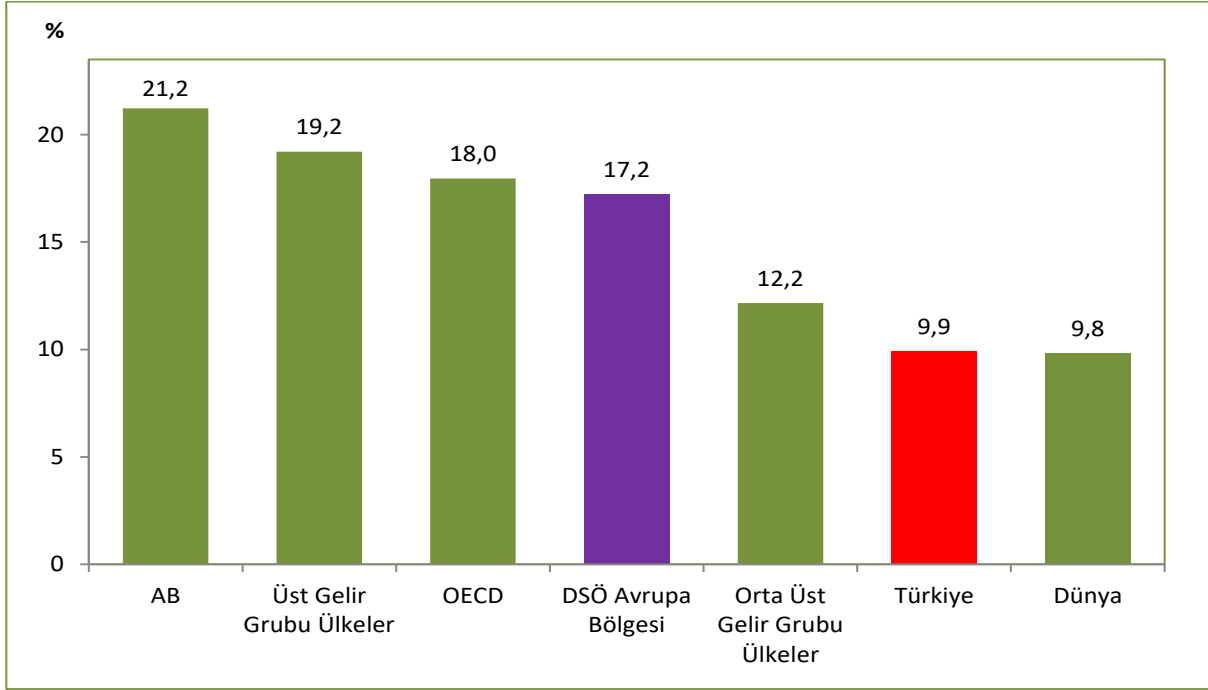
Kaynak: TÜİK, UNPD

Şekil 1.8. İBBS-1'e Göre 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranları, (%), 2022

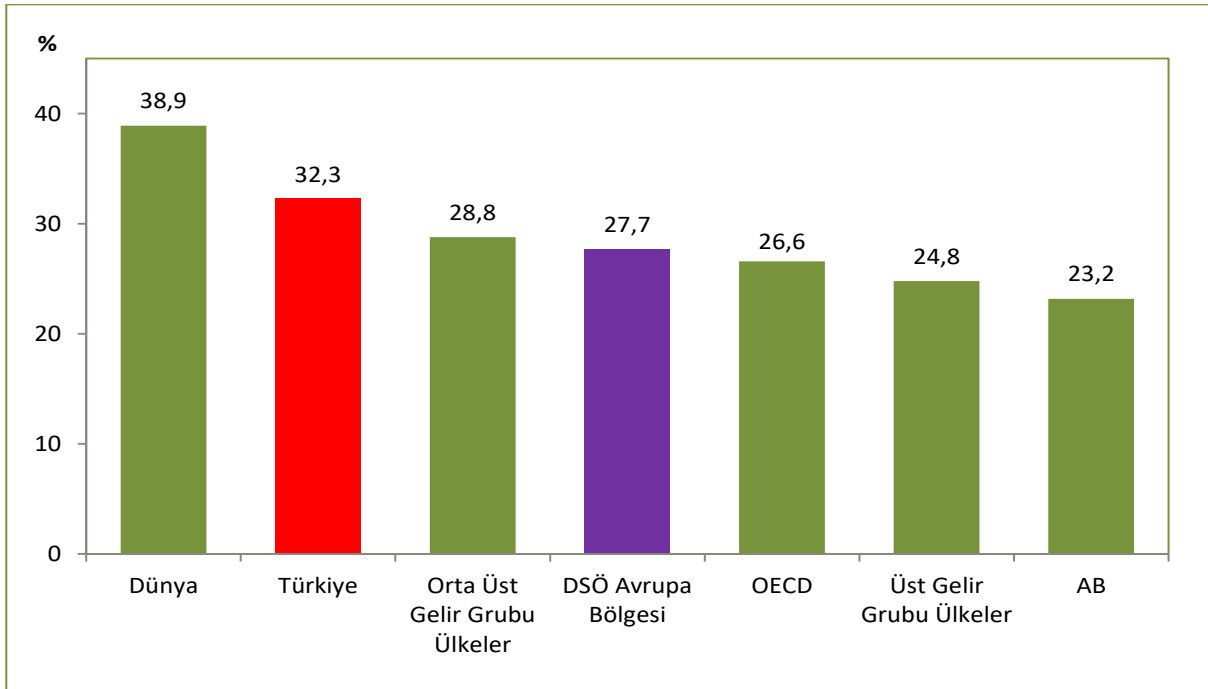
Kaynak: TÜİK

Şekil 1.9. 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

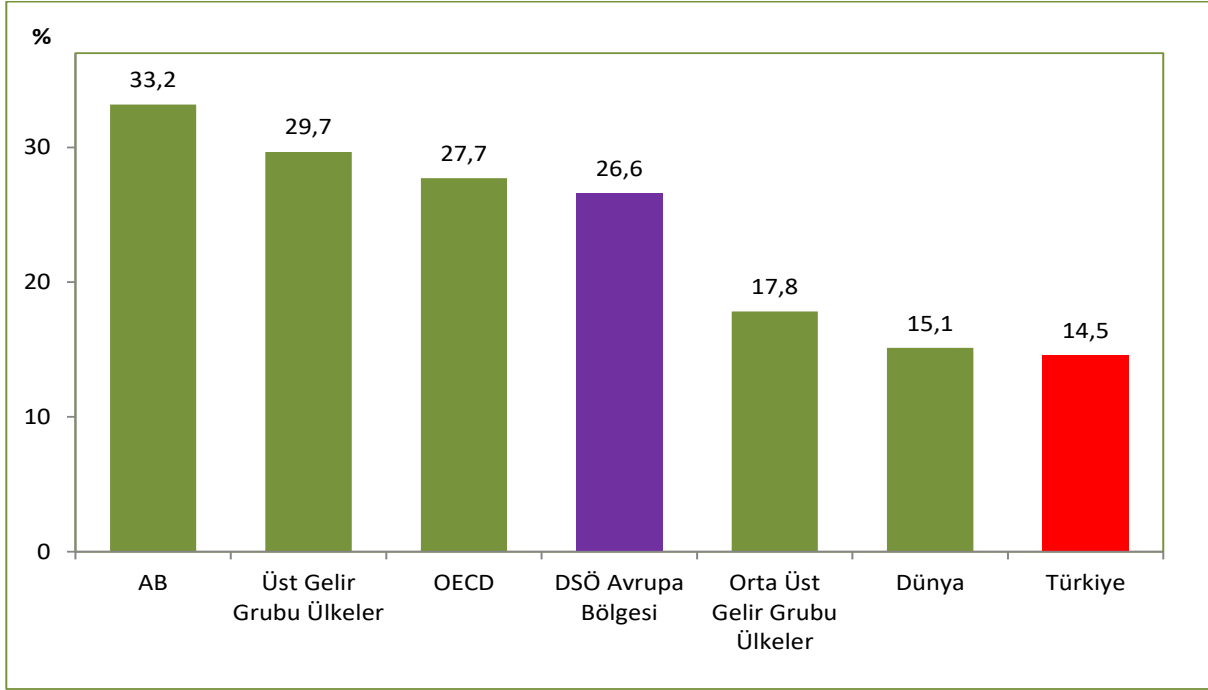
Kaynak: TÜİK, UNPD

Şekil 1.10. Çocuk Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

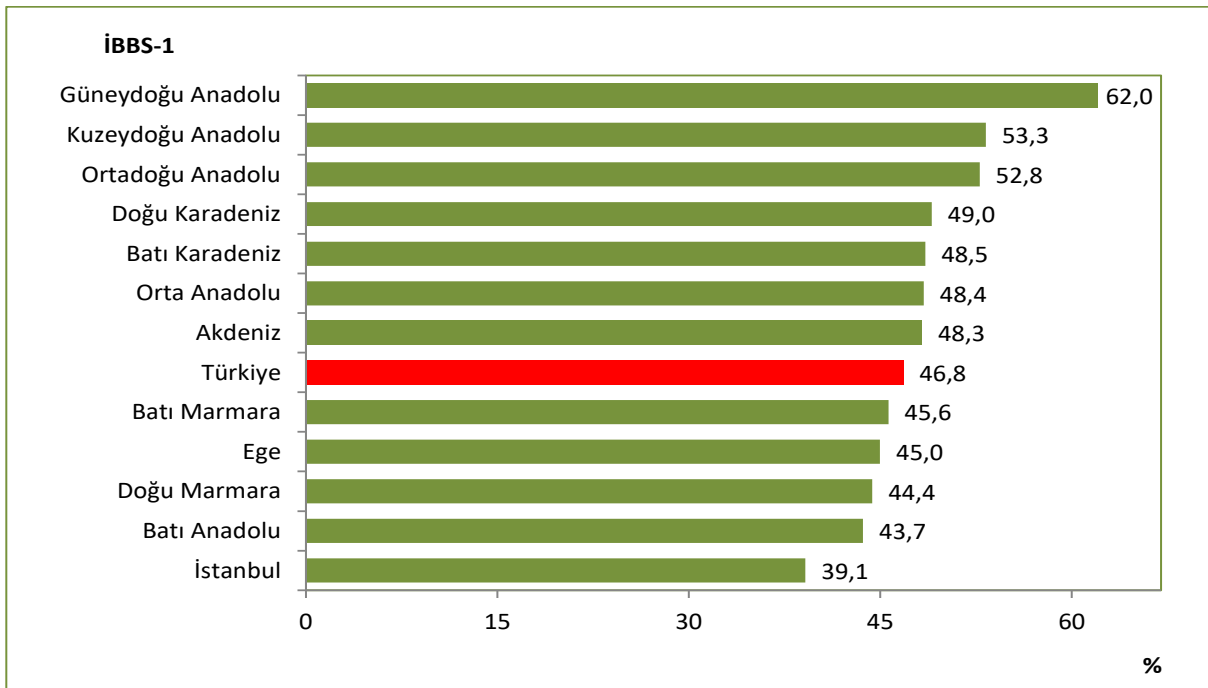
Kaynak: TÜİK, UNPD

Şekil 1.11. Yaşlı Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

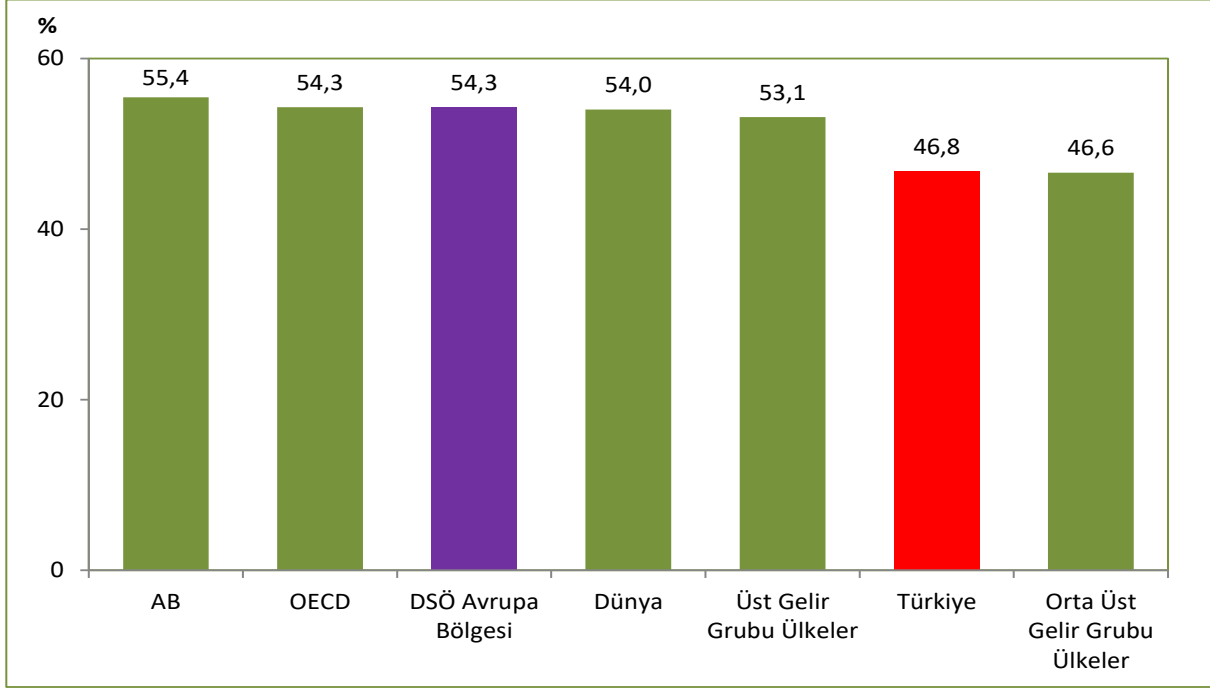
Kaynak: TÜİK, UNPD

Şekil 1.12. İBBS-1'e Göre Toplam Yaş Bağımlılık Oranları, (%), 2022

Kaynak: TÜİK

Şekil 1.13. Toplam Yaş Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: TÜİK, UNPD

Tablo 1.3. İllere Göre Bazı Genel Demografik Göstergeler, 2022

İl Adı	Toplam Nüfus	Kırsal Nüfus Oranı (%)	Kentsel Nüfus Oranı (%)	0-14 Yaş Nüfus Oranı (%)	65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı (%)	Çocuk Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş) (%)	Yaşlı Bağımlılık Oranı (65+ Yaş) (%)	Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)
Adana	2.274.106	4,4	95,6	23,7	9,3	35,4	13,9	49,3
Adıyaman	635.169	31,4	68,6	28,0	8,4	43,9	13,2	57,1
Afyonkarahisar	747.555	49,9	50,1	20,8	11,8	30,9	17,5	48,4
Ağrı	510.626	49,0	51,0	33,0	5,4	53,5	8,8	62,3
Amasya	338.267	35,0	65,0	17,5	15,6	26,2	23,4	49,6
Ankara	5.782.285	0,8	99,2	19,7	9,6	27,8	13,6	41,4
Antalya	2.688.004	0,8	99,2	20,4	9,3	29,0	13,3	42,3
Artvin	169.403	70,3	29,7	15,7	17,9	23,6	27,0	50,6
Aydın	1.148.241	4,6	95,4	18,3	14,5	27,2	21,6	48,8
Balıkesir	1.257.590	5,9	94,1	16,1	16,5	23,9	24,4	48,3
Bilecik	228.673	36,3	63,7	18,2	12,1	26,0	17,3	43,3
Bingöl	282.556	38,2	61,8	25,6	7,8	38,4	11,8	50,1
Bitlis	353.988	45,8	54,2	30,9	5,8	48,9	9,2	58,0
Bolu	320.824	34,6	65,4	17,0	14,5	24,7	21,2	45,9
Burdur	273.799	47,7	52,3	16,1	16,0	23,7	23,5	47,2
Bursa	3.194.720	1,4	98,6	20,8	10,1	30,1	14,5	44,6
Çanakkale	559.383	46,3	53,7	15,5	16,1	22,6	23,6	46,2
Çankırı	195.766	53,3	46,7	17,1	17,0	26,0	25,9	51,8
Çorum	524.130	37,0	63,0	18,1	16,3	27,7	24,9	52,5
Denizli	1.056.332	11,7	88,3	19,0	11,9	27,6	17,3	44,9
Diyarbakır	1.804.880	2,3	97,7	31,7	5,2	50,1	8,2	58,3
Edirne	414.714	31,4	68,6	14,6	16,2	21,1	23,3	44,4
Elazığ	591.497	30,2	69,8	21,2	10,9	31,2	16,0	47,2
Erzincan	239.223	37,0	63,0	18,5	13,2	27,2	19,3	46,5
Erzurum	749.754	14,1	85,9	24,2	9,6	36,6	14,4	51,1
Eskişehir	906.617	8,8	91,2	17,4	12,4	24,7	17,6	42,3
Gaziantep	2.154.051	0,4	99,6	30,8	5,8	48,6	9,1	57,7
Giresun	450.862	50,7	49,3	15,5	18,0	23,4	27,0	50,4
Gümüşhane	144.544	58,1	41,9	16,7	14,2	24,2	20,5	44,7
Hakkari	275.333	51,8	48,2	27,8	4,0	40,7	5,9	46,6
Hatay	1.686.043	0,8	99,2	26,4	8,2	40,4	12,5	52,9
Isparta	445.325	39,3	60,7	17,7	13,9	26,0	20,4	46,3
Mersin	1.916.432	1,0	99,0	22,2	10,2	32,8	15,1	47,9
İstanbul	15.907.951	0,1	99,9	20,5	7,6	28,5	10,6	39,1
İzmir	4.462.056	0,5	99,5	17,8	12,4	25,5	17,8	43,2
Kars	274.829	59,0	41,0	25,3	9,1	38,5	13,8	52,3
Kastamonu	378.115	58,3	41,7	15,4	19,3	23,6	29,6	53,2
Kayseri	1.441.523	4,5	95,5	22,6	9,7	33,4	14,3	47,7
Kırklareli	369.347	35,0	65,0	15,2	15,3	21,9	22,1	44,0
Kırşehir	244.519	29,6	70,4	18,9	13,1	27,7	19,2	46,9
Kocaeli	2.079.072	0,0	100,0	22,5	8,0	32,3	11,5	43,8

Kaynak: TÜİK

Tablo 1.3. İllere Göre Bazı Genel Demografik Göstergeler, 2022 – Devamı

İl Adı	Toplam Nüfus	Kırsal Nüfus Oranı (%)	Kentsel Nüfus Oranı (%)	0-14 Yaş Nüfus Oranı (%)	65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı (%)	Çocuk Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş) (%)	Yaşlı Bağımlılık Oranı (65+ Yaş) (%)	Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)
Konya	2.296.347	5,2	94,8	22,8	10,2	33,9	15,1	49,1
Kütahya	580.701	32,7	67,3	16,5	14,0	23,7	20,1	43,8
Malatya	812.580	9,0	91,0	21,7	11,2	32,4	16,6	49,0
Manisa	1.468.279	4,4	95,6	19,7	12,3	28,9	18,1	47,0
Kahramanmaraş	1.177.436	1,9	98,1	26,2	8,9	40,3	13,7	53,9
Mardin	870.374	3,1	96,9	32,5	5,7	52,5	9,2	61,8
Muğla	1.048.185	1,0	99,0	17,2	13,4	24,7	19,3	44,0
Muş	399.202	62,9	37,1	32,4	5,8	52,4	9,3	61,7
Nevşehir	310.011	52,1	47,9	19,8	12,4	29,3	18,4	47,6
Niğde	365.419	41,8	58,2	22,2	10,8	33,0	16,1	49,2
Ordu	763.190	15,0	85,0	18,0	15,6	27,2	23,6	50,7
Rize	344.016	48,2	51,8	17,6	14,0	25,7	20,5	46,2
Sakarya	1.080.080	3,2	96,8	20,6	10,6	29,9	15,4	45,2
Samsun	1.368.488	5,8	94,2	19,0	12,8	27,9	18,8	46,7
Siirt	331.311	40,2	59,8	32,4	5,4	52,2	8,7	60,9
Sinop	220.799	60,8	39,2	15,6	20,2	24,4	31,6	55,9
Sivas	634.924	38,7	61,3	19,4	13,8	29,1	20,7	49,8
Tekirdağ	1.142.451	0,0	100,0	20,8	9,5	29,9	13,6	43,5
Tokat	596.454	37,8	62,2	18,3	15,2	27,5	22,8	50,3
Trabzon	818.023	9,9	90,1	18,9	13,7	28,1	20,4	48,4
Tunceli	84.366	57,0	43,0	14,6	15,9	20,9	22,8	43,7
Şanlıurfa	2.170.110	0,0	100,0	38,4	4,1	66,9	7,2	74,1
Uşak	375.454	37,0	63,0	17,9	13,2	26,0	19,1	45,1
Van	1.128.749	4,6	95,4	31,8	4,6	49,9	7,2	57,1
Yozgat	418.442	52,9	47,1	19,0	14,4	28,6	21,6	50,1
Zonguldak	588.510	41,3	58,7	16,2	14,5	23,4	20,9	44,3
Aksaray	433.055	36,8	63,2	23,6	9,8	35,4	14,7	50,1
Bayburt	84.241	42,1	57,9	18,7	11,9	26,9	17,1	44,0
Karaman	260.838	32,8	67,2	20,8	11,5	30,8	17,0	47,8
Kırıkkale	277.046	21,3	78,7	17,7	13,3	25,7	19,3	45,0
Batman	634.491	22,9	77,1	32,0	4,8	50,5	7,6	58,1
Şırnak	557.605	38,8	61,2	34,5	3,5	55,6	5,7	61,2
Bartın	203.351	58,4	41,6	15,5	15,8	22,6	22,9	45,5
Ardahan	92.481	74,8	25,2	19,5	14,4	29,5	21,8	51,2
İğdır	203.594	50,0	50,0	27,9	7,5	43,2	11,7	54,9
Yalova	296.333	33,5	66,5	19,3	12,9	28,5	19,0	47,5
Karabük	252.058	29,2	70,8	15,3	14,3	21,8	20,3	42,0
Kilis	147.919	24,2	75,8	27,6	8,1	43,0	12,5	55,5
Osmaniye	559.405	27,2	72,8	25,1	9,3	38,3	14,2	52,5
Düzce	405.131	45,2	54,8	19,9	11,0	28,9	16,0	44,8
Türkiye	85.279.553	10,8	89,2	22,0	9,9	32,3	14,5	46,8

Kaynak: TÜİK

Bölüm 1 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ 1990 ve 2000 yılı nüfus verileri, “Genel Nüfus Sayımı” sonuçlarından, 2019-2022 nüfus verileri ise “TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Sonuçları Haber Bülteni”nden alındı (6 Şubat 2023 tarih ve 49685 sayılı).
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=49685>
- ☑ 1990 ve 2000 yılları genel nüfus sayımları sonuçlarında, yaş gruplarının hesaplandığı göstergelerde yaşı bilinmeyenler hariç tutuldu.
- ☑ 2013 yılında 14 ilde büyükşehir belediyesi kurulması ve büyükşehir statüsündeki 30 ilde, belde ve köylerin ilçe belediyelerine mahalle olarak katılması ile kentsel nüfus oranında artışlar yaşandı.
- ☑ 2019 yılında Genç Bağımlılık Oranı, “Çocuk Bağımlılık Oranı” olarak değiştirilmiştir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4’lü Likert ölçek kullanıldı ve ölçek aralıkları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı. İllere ait sayısal değerlerin ondalıklı kısımları tek hane olacak şekilde yuvarlandı. Likert ölçekler oluşturulurken bu sayı değerleri dikkate alındı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Bölüm 1’de yer alan göstergelerin tanımları aşağıda yer almaktadır:

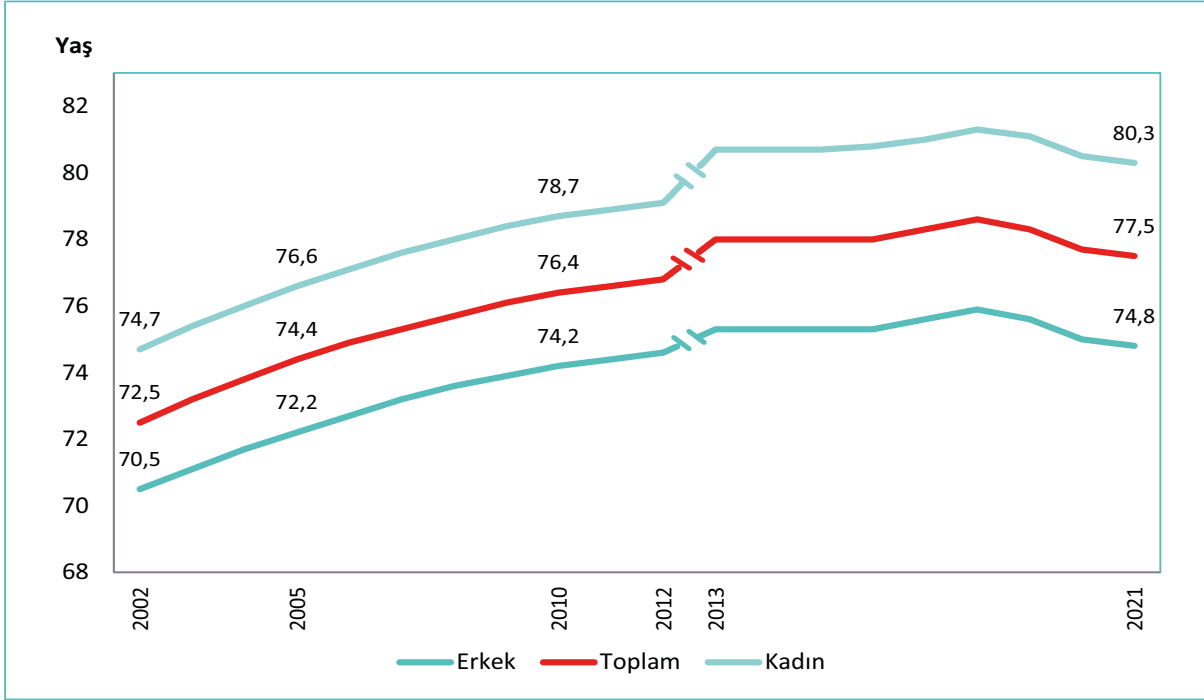
Kırsal Nüfus Oranı (%)	: 20.000 ve altı nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfusa oranıdır.
Kentsel Nüfus Oranı (%)	: 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfusa oranıdır.
0-14 Yaş Nüfus Oranı (%)	: 0-14 yaş arası nüfusun toplam nüfusa oranıdır.
65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı (%)	: 65 yaş ve üzerindeki nüfusun toplam nüfusa oranıdır.
Çocuk Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş) (%)	: “15-64” yaş grubundaki her 100 kişi için “0-14” yaş grubundaki kişi sayısıdır.
Yaşlı Bağımlılık Oranı (65 Yaş ve Üzeri) (%)	: “15-64” yaş grubundaki her 100 kişi için “65 ve üzeri” yaş grubundaki kişi sayısıdır.
Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)	: “15-64” yaş grubundaki her 100 kişi için “0-14” ve “65 ve üzeri” yaş gruplarındaki kişi sayısıdır.
Yıllık Nüfus Artış Hızı (%)	: İki sayım tarihi arasındaki dönemde her 1.000 nüfus için artan nüfustür.
Kaba Doğum Hızı (‰)	: Belli bir yıl içinde her 1.000 nüfus başına düşen canlı doğum sayısıdır. (Canlı Doğum Sayısı/Yıl Ortası Nüfus)x1.000
Kaba Ölüm Hızı (‰)	: Belli bir yıl içinde her 1.000 nüfus başına düşen ölüm sayısıdır. (Ölüm Sayısı/Yıl Ortası Nüfus)x1.000
Toplam Doğurganlık Hızı	: Bir kadının, doğurgan olduğu dönem olan 15-49 yaş grubunda yaşayacağı ve belirli yaşa özel doğurganlık hızını takip edeceği varsayımı altında doğurabileceği ortalama canlı doğan çocuk sayısıdır.

An abstract graphic on the left side of the page, consisting of a complex network of teal lines and dots of varying sizes, creating a mesh-like structure that fades into the white background.

BÖLÜM 2

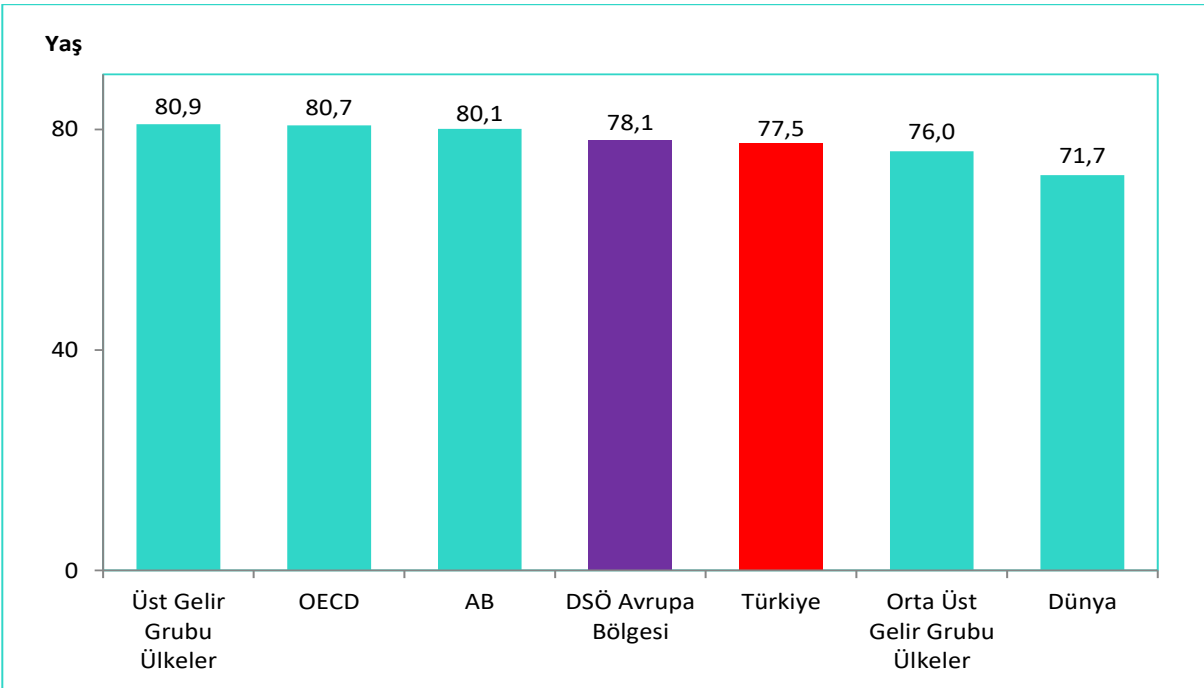
Mortalite

Şekil 2.1. Yıllara ve Cinsiyete Göre Doğumda Beklenen Yaşam Süresi, (Yaş)

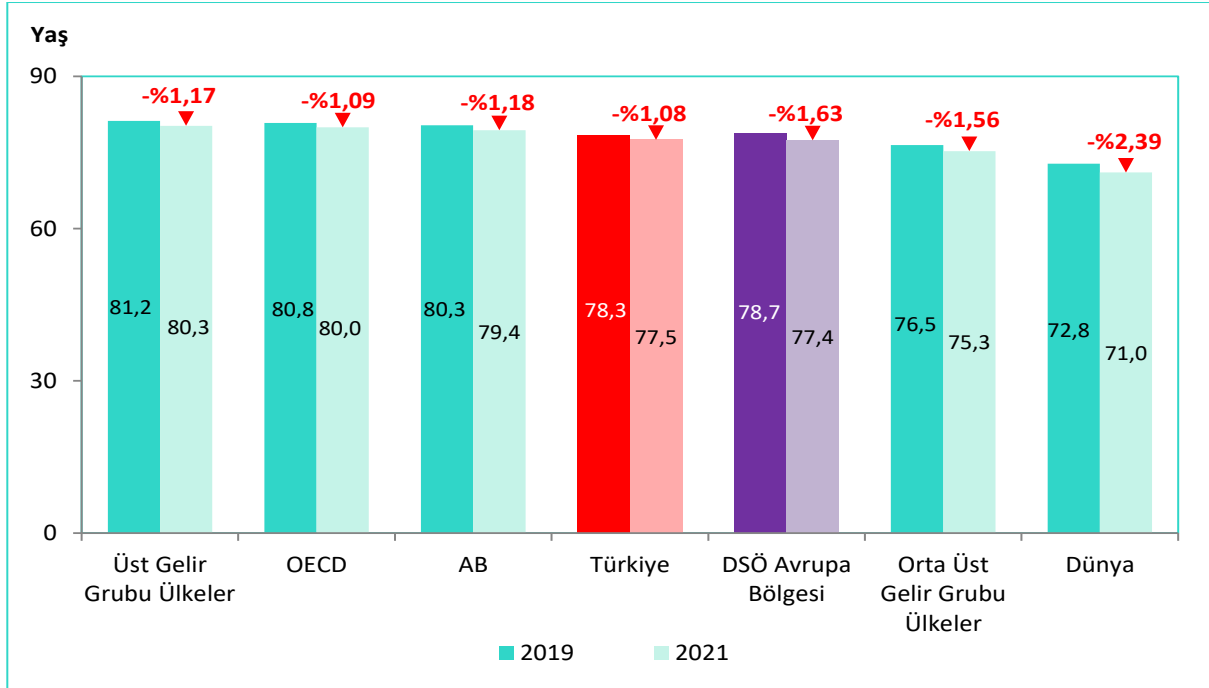
Kaynak: 2002-2012 yılları TÜİK Nüfus Projeksiyonları, 2013-2021 yılları TÜİK Hayat Tabloları

Şekil 2.2. Doğumda Beklenen Yaşam Süresinin Uluslararası Karşılaştırması, (Yaş), 2022

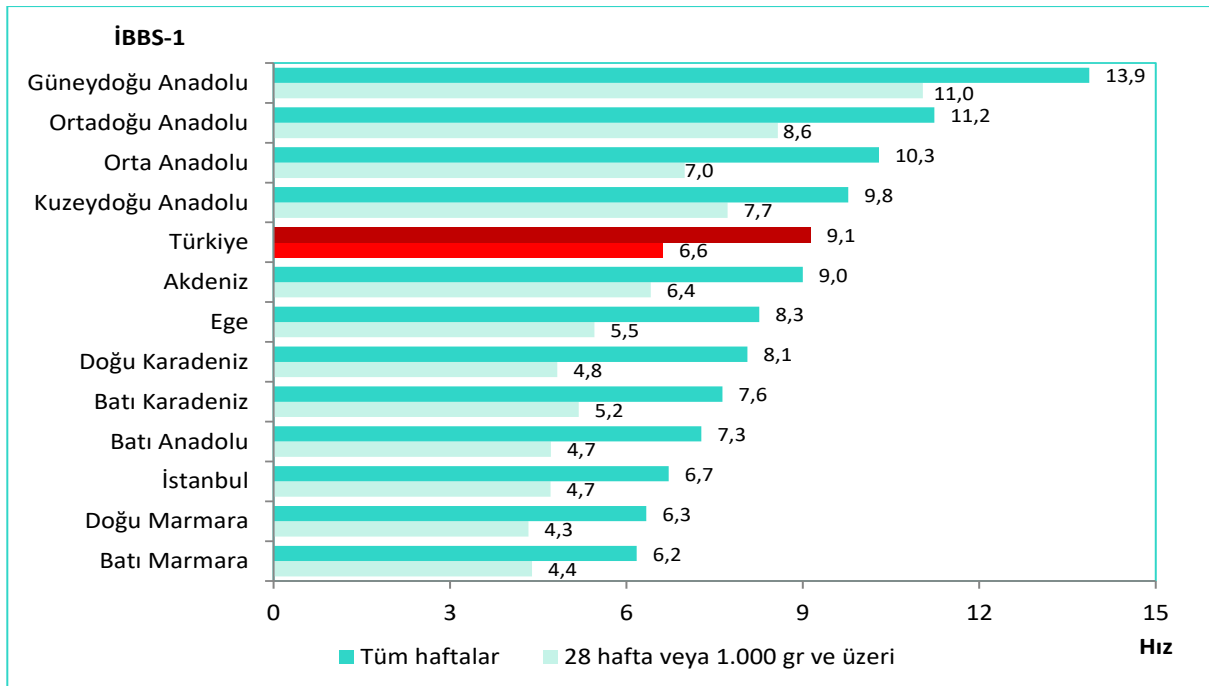
Kaynak: TÜİK Hayat Tabloları 2020-2022 Haber Bülteni (18 Eylül 2023 tarih ve 49726 sayılı), UNPD
 Not: Türkiye verisi 2021 yılına aittir. Şekildeki grupların değerleri, ülkelere ait doğumda beklenen yaşam süreleri baz alınarak Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü Sağlık İstatistikleri Dairesi Başkanlığı tarafından hesaplandı.

Şekil 2.3. Doğumda Beklenen Yaşam Süresinin Pandemi Dönemindeki Değişiminin Uluslararası Karşılaştırması, 2019, 2021

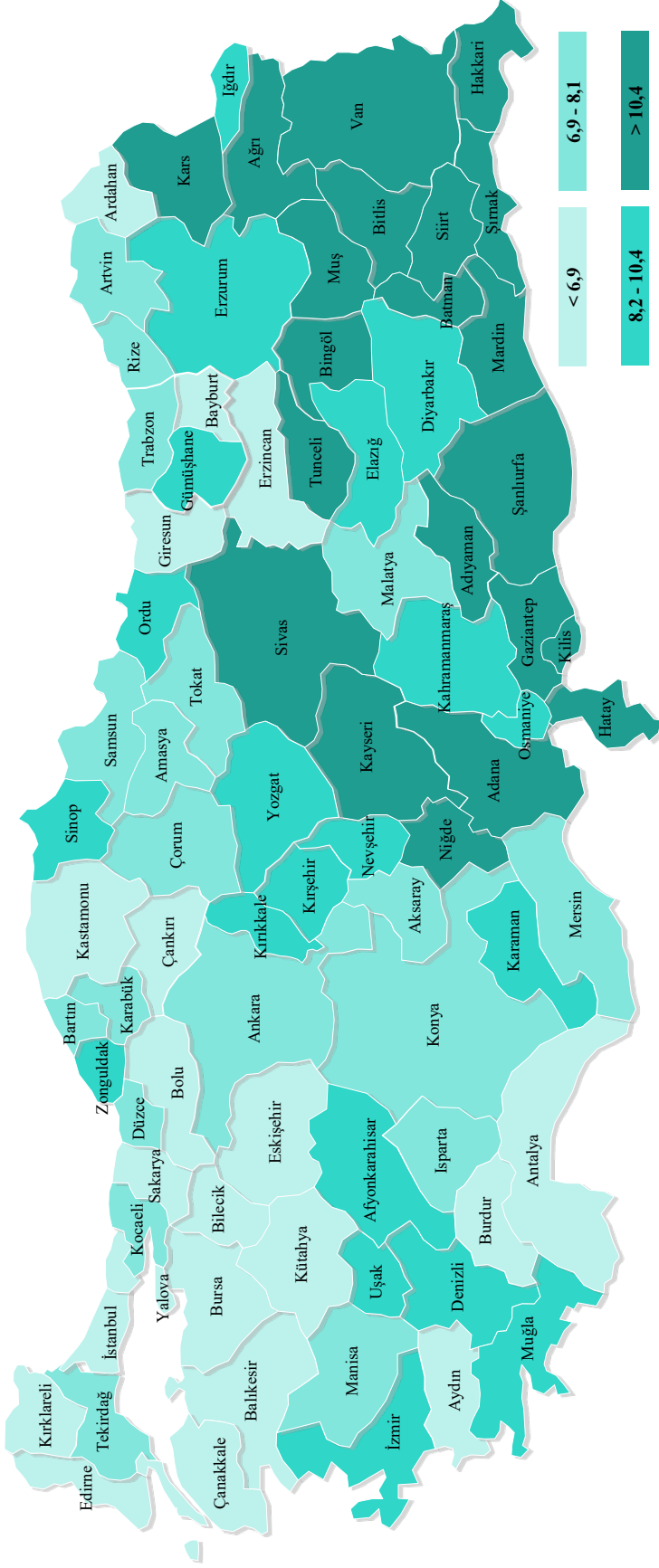
Kaynak: 2019 ve 2021 yılları TÜİK Hayat Tabloları, UNPD

Şekil 2.4. İBBS-1'e Göre Bebek Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2022

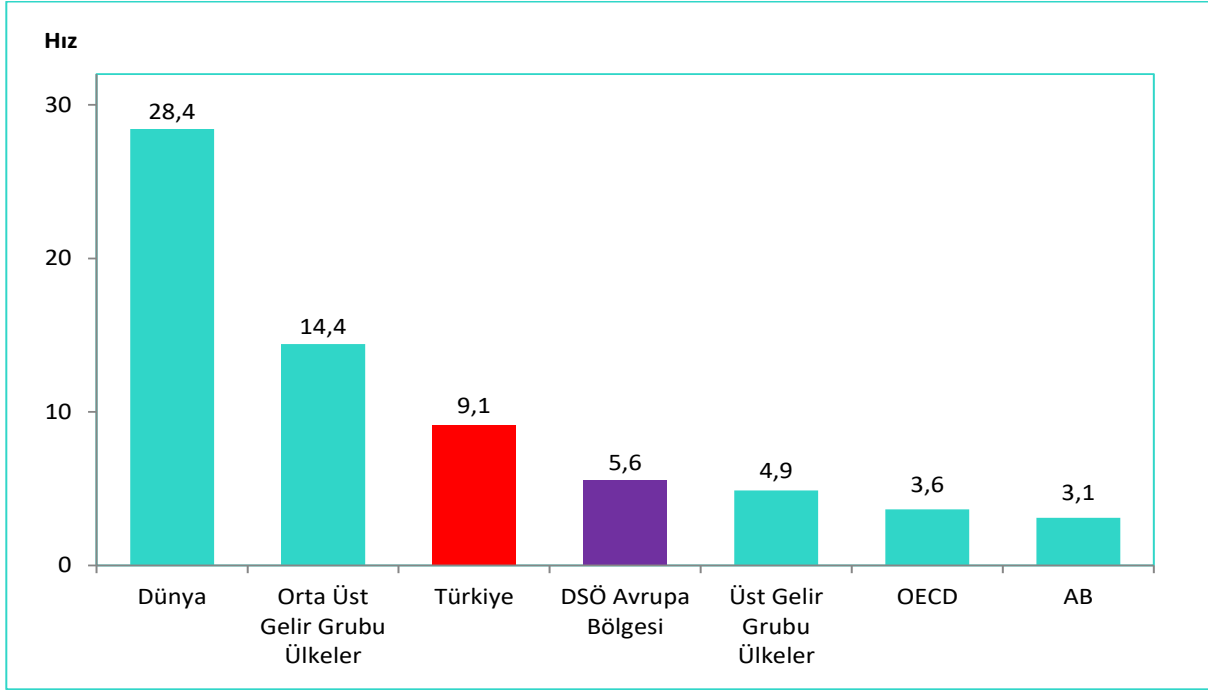
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Harita 2.1. İllere Göre Bebek Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), Tüm Haftalar, 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

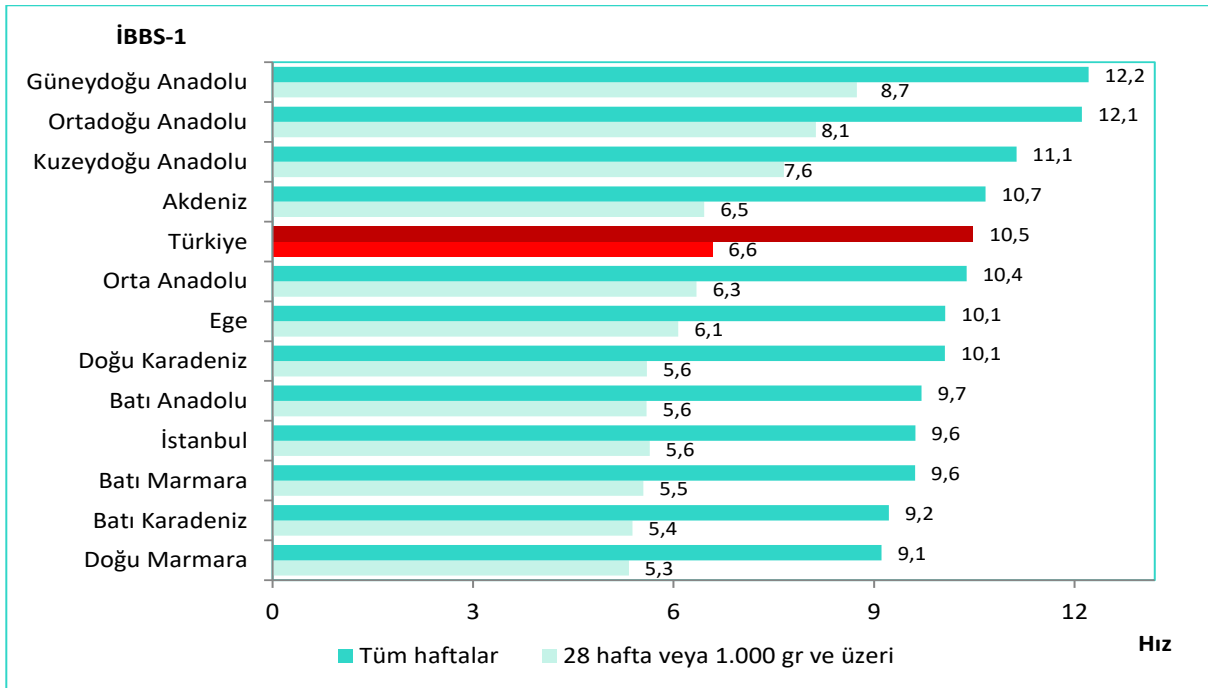
Şekil 2.5. Bebek Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2021

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, UN IGME 2022

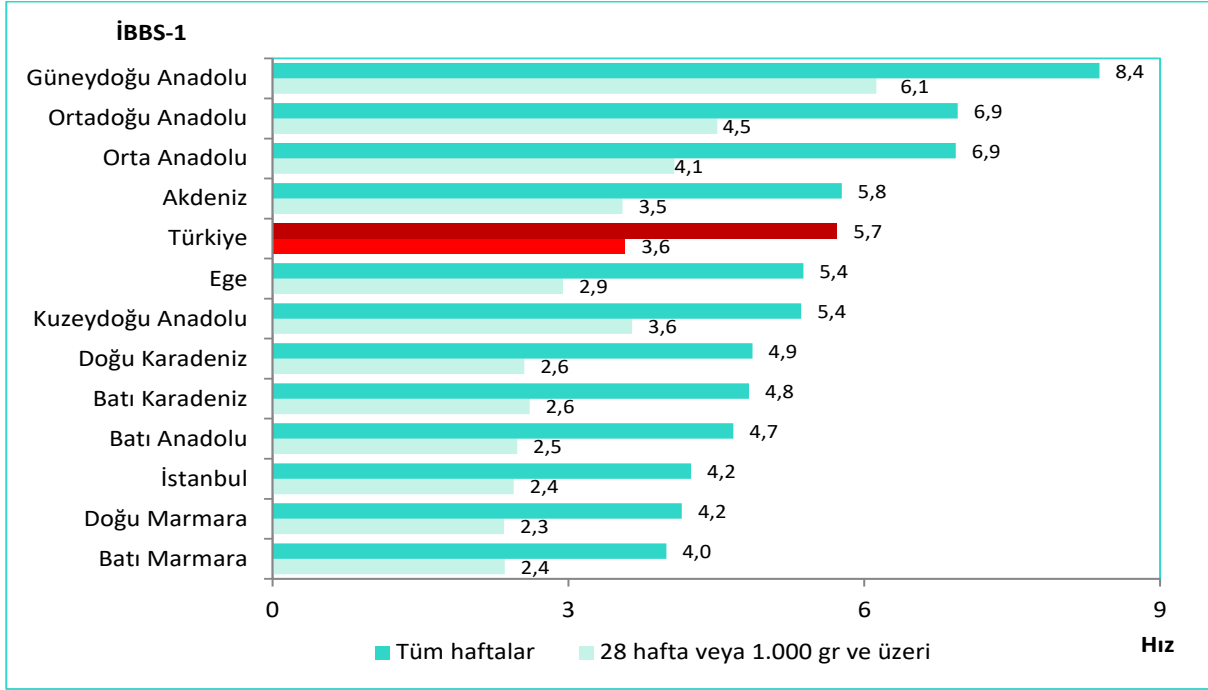
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir.

Şekil 2.6. İBBS-1'e Göre Perinatal Ölüm Hızı, (1.000 Doğumda), 2022

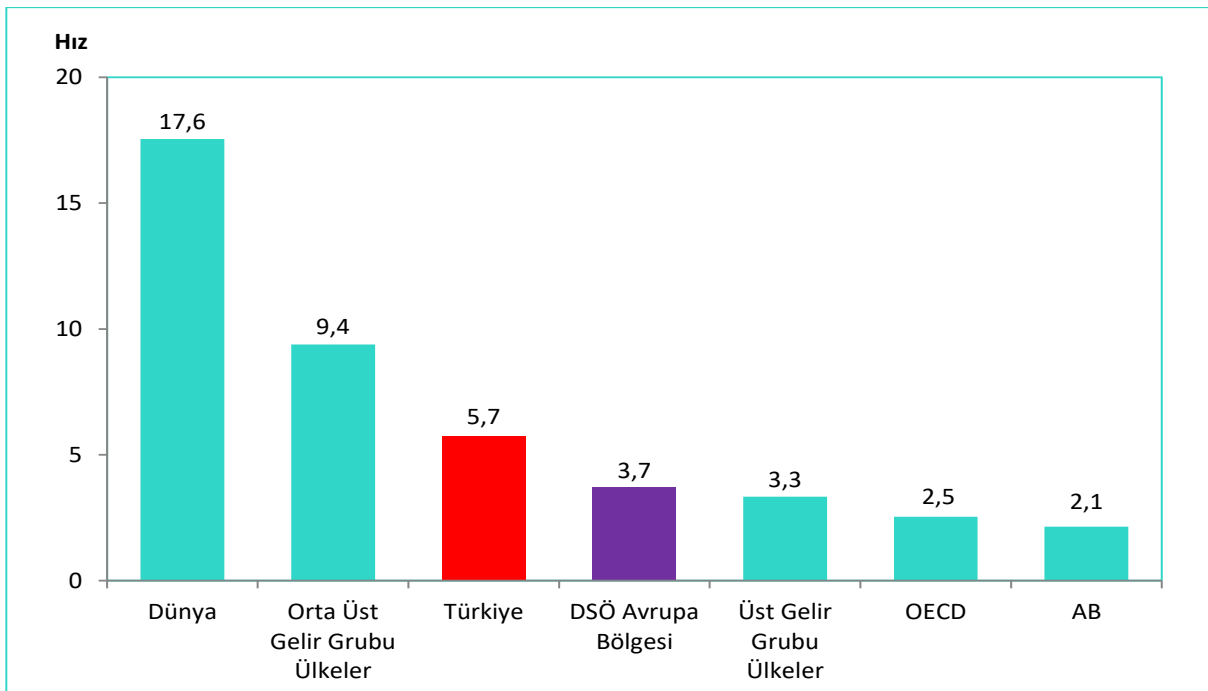
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 2.7. İBBS-1'e Göre Neonatal Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

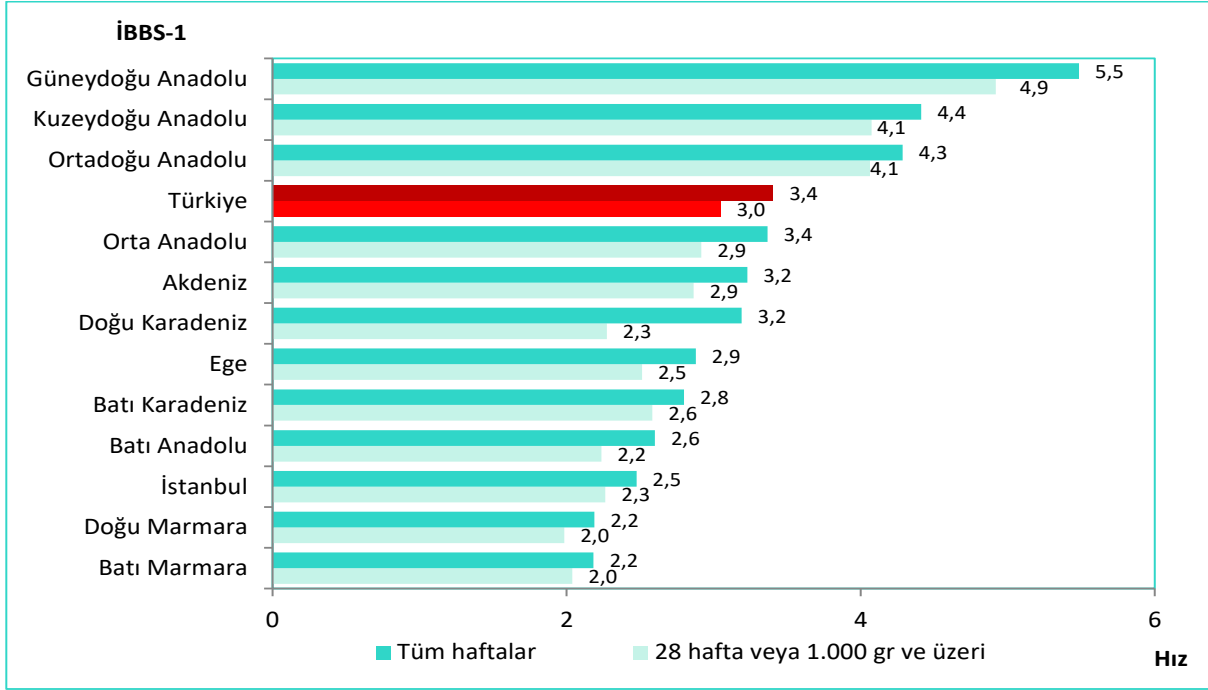
Şekil 2.8. Neonatal Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2021

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, UN IGME 2022

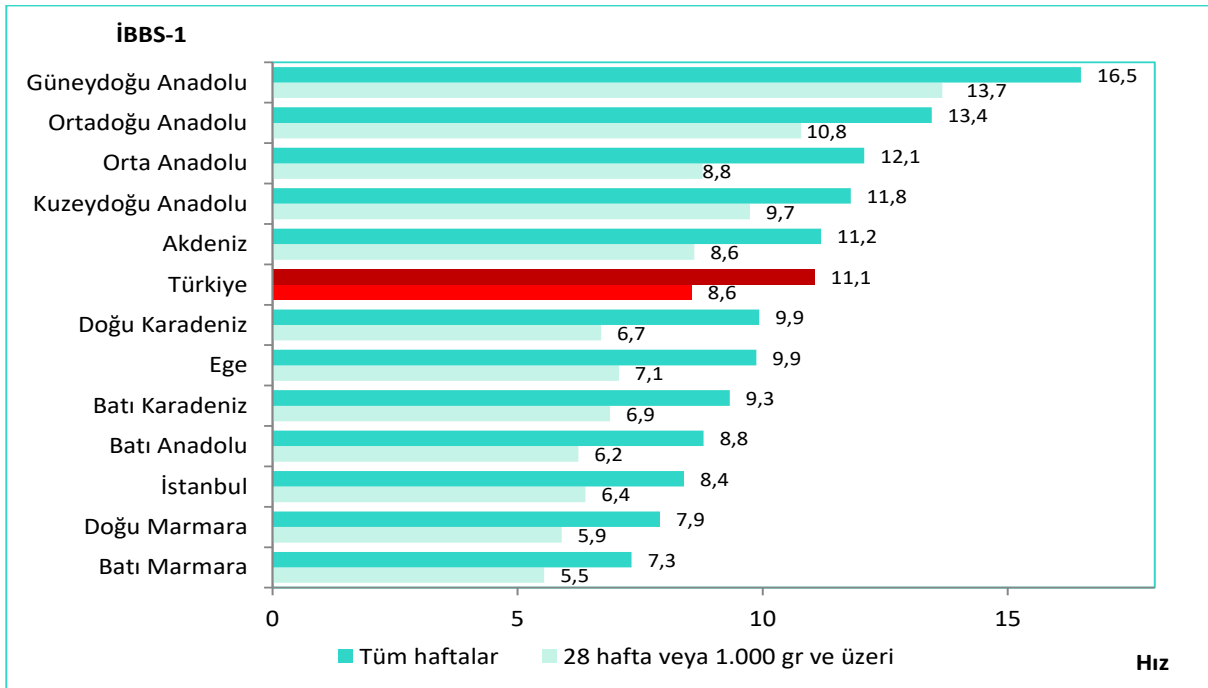
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir.

Şekil 2.9. İBBS-1'e Göre Postneonatal Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2022

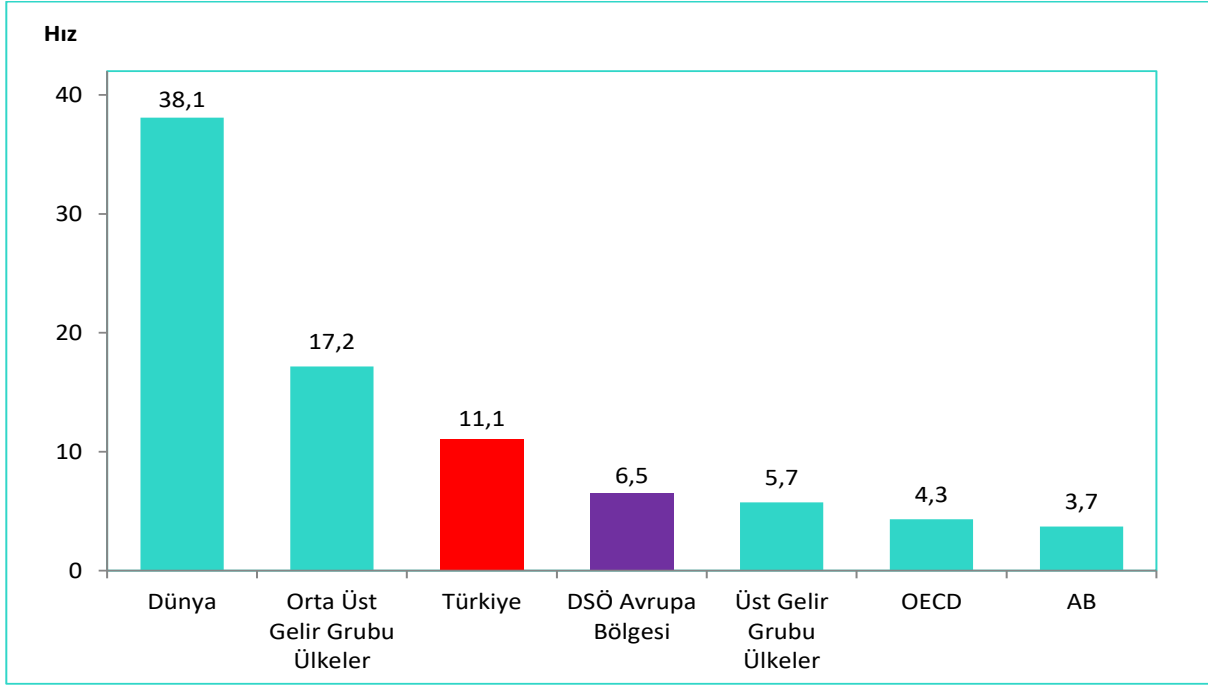
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 2.10. İBBS-1'e Göre Beş Yaş Altı Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 2.11. Beş Yaş Altı Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2021

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, UN IGME 2022

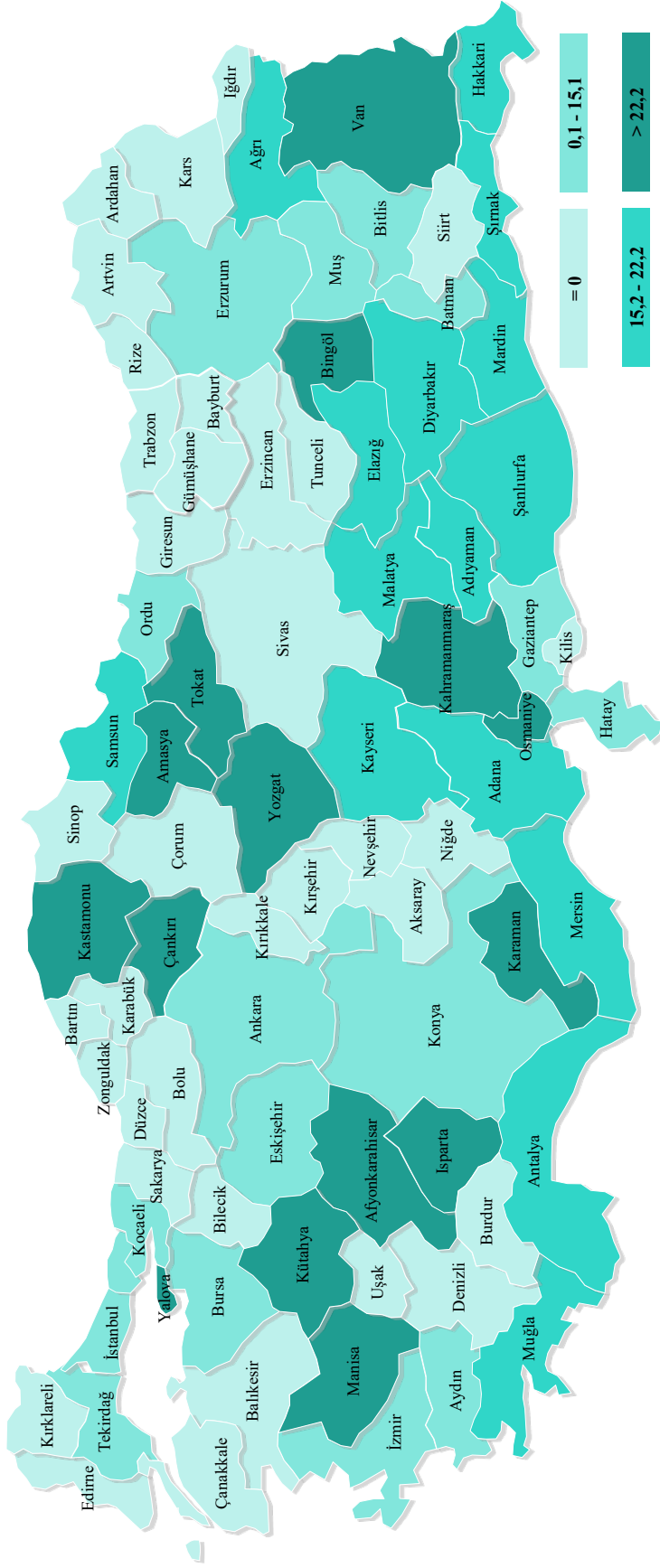
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir.

Şekil 2.12. İBBS-1'e Göre Anne Ölüm Oranı, (100.000 Canlı Doğumda), 2022

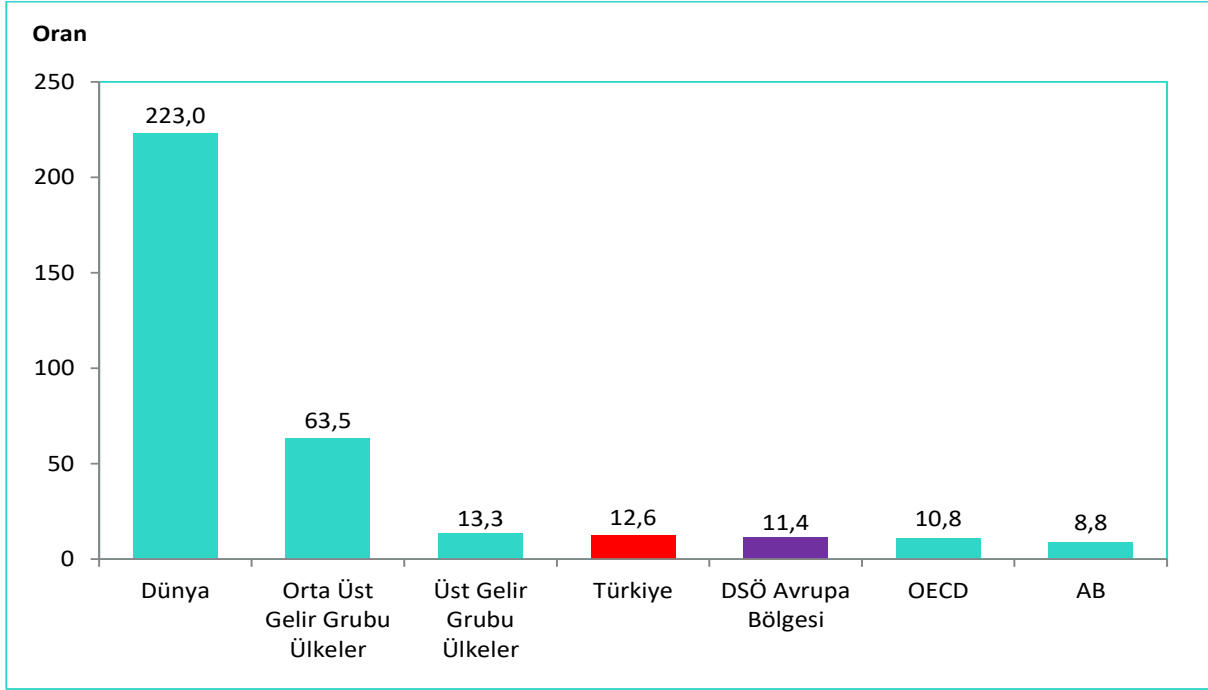
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Harita 2.2. İllere Göre Anne Ölüm Oranı, (100.000 Canlı Doğumda), 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

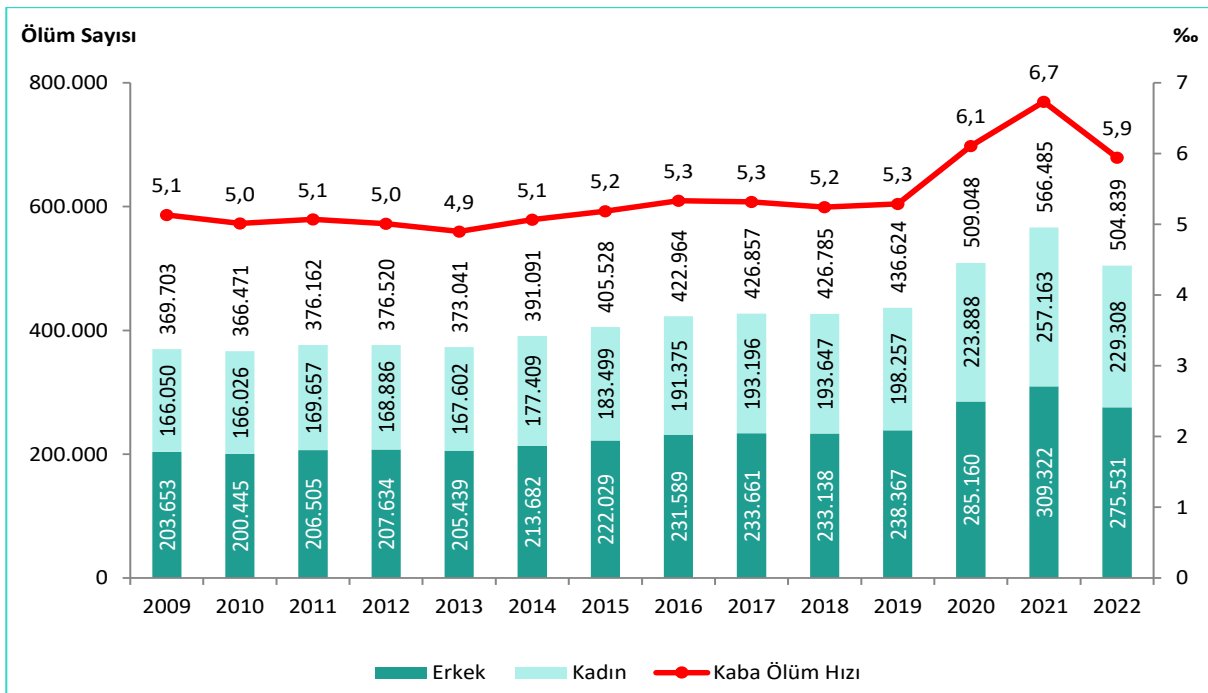
Şekil 2.13. Anne Ölüm Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Canlı Doğumda), 2020

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, WHO, UNICEF, UNFPA, World Bank Group and UNPD (MMEIG) Trends in Maternal Mortality: 2000 to 2020

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir.

Şekil 2.14. Yıllara ve Cinsiyete Göre Ölüm Sayısı ve Toplam Kaba Ölüm Hızı, (%)

Kaynak: TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022

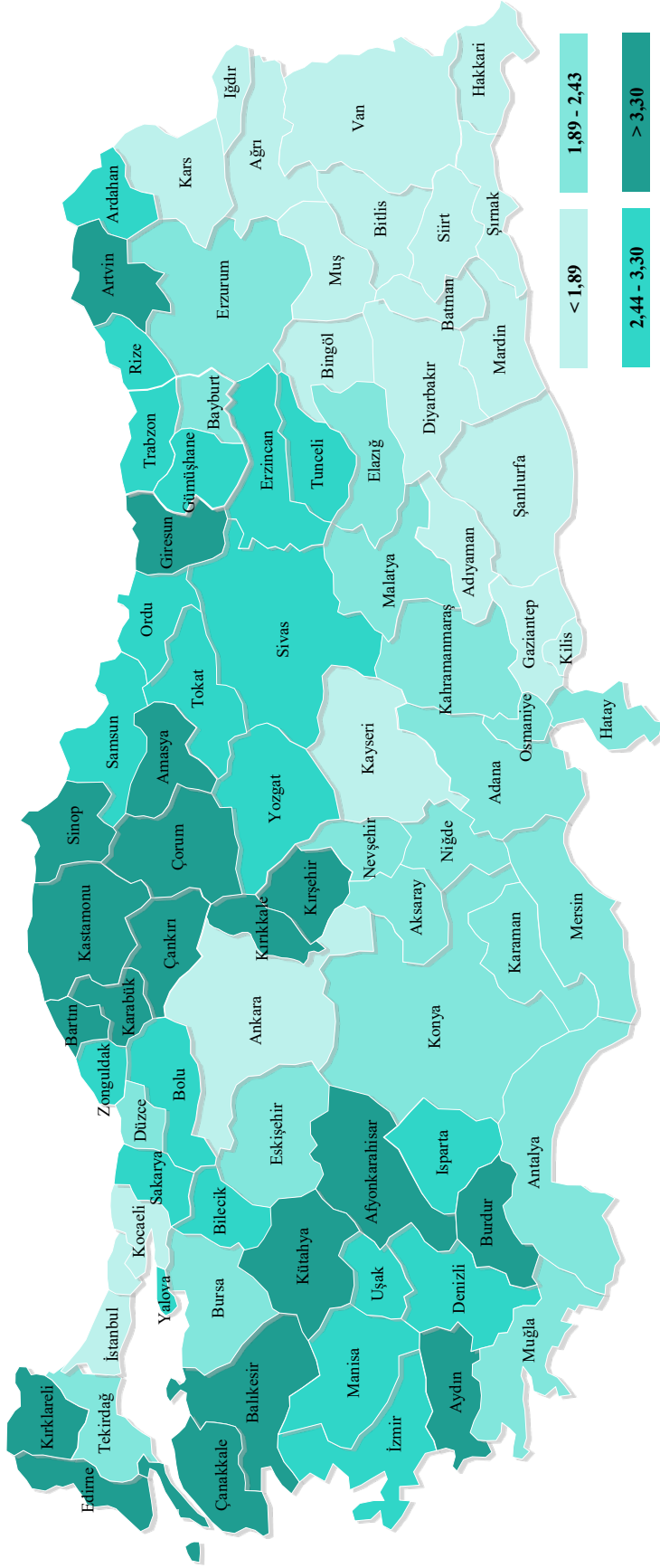
Tablo 2.1. Yıllara, ICD-10 Ana Tanı Gruplarına ve Cinsiyete Göre Ölüm Nedenlerinin Dağılımı, (%)

ICD-10 Ana Tanı Grubu	Kod	2020			2021			2022		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Bazı Enfeksiyöz ve Paraziter Hastalıklar	A00-B99	2,41	2,65	2,51	2,84	3,14	2,98	3,40	3,96	3,66
Neoplazmlar	C00-D48	18,08	12,66	15,70	16,33	11,19	14,00	17,67	12,19	15,18
Kan ve Kan Yapıcı Organların Hastalıkları ve İmmün Sistemin Bazı Hastalıkları	D50-D89	0,19	0,25	0,22	0,17	0,21	0,19	0,20	0,25	0,22
Endokrin, Beslenme ve Metabolizma Hastalıkları	E00-E90	3,75	5,67	4,60	3,40	5,10	4,17	3,68	5,53	4,52
Mental ve Davranışsal Bozukluklar	F00-F99	0,06	0,08	0,07	0,07	0,10	0,08	0,07	0,09	0,08
Sinir Sistemi ve Duyu Organları Hastalıkları	G00-H95	3,15	5,08	4,00	2,62	4,07	3,28	2,83	4,50	3,59
Dolaşım Sistemi Hastalıkları	I00-I99	33,18	39,67	36,04	30,94	36,62	33,52	32,64	38,62	35,36
Solunum Sistemi Hastalıkları	J00-J99	16,38	15,00	15,77	13,82	12,98	13,44	13,91	13,11	13,54
Sindirim Sistemi Hastalıkları	K00-K93	1,89	2,11	1,98	1,88	2,02	1,94	2,10	2,31	2,19
Deri ve Derialtı Dokunun Hastalıkları	L00-L99	0,05	0,08	0,06	0,03	0,09	0,06	0,06	0,09	0,07
Kas, İskelet Sistemi ve Bağ Dokusu Hastalıkları	M00-M99	0,16	0,31	0,23	0,13	0,29	0,20	0,14	0,26	0,20
Genitoüriner Sistem Hastalıkları	N00-N99	3,57	4,20	3,85	3,27	3,88	3,55	3,29	4,21	3,71
Gebelik, Doğum ve Lohusalık	O00-O99	-	0,06	0,03	-	0,06	0,03	-	0,05	0,02
Perinatal Dönemden Kaynaklanan Bazı Durumlar	P00-P96	0,99	0,98	0,98	0,98	0,93	0,96	1,04	0,96	1,00
Konjenital Malformasyonlar, Deformasyonlar ve Kromozom Anomalileri	Q00-Q99	0,69	0,76	0,72	0,53	0,57	0,55	0,55	0,58	0,56
Semptomlar, Belirtiler ve Anormal Klinik ve Laboratuvar Bulguları, Başka Yerde Sınıflanmamış	R00-R99	1,47	1,44	1,46	1,31	1,24	1,28	1,33	1,24	1,29
COVID-19	U07	4,83	3,80	4,38	11,57	11,51	11,54	4,48	4,23	4,36
Dışsal Yaralanma Nedenleri	V01-Y89	4,66	2,02	3,50	4,36	1,85	3,22	4,41	2,05	3,34
Bilinmeyen	-	4,49	3,16	3,91	5,73	4,17	5,02	8,18	5,78	7,09

Kaynak: TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022

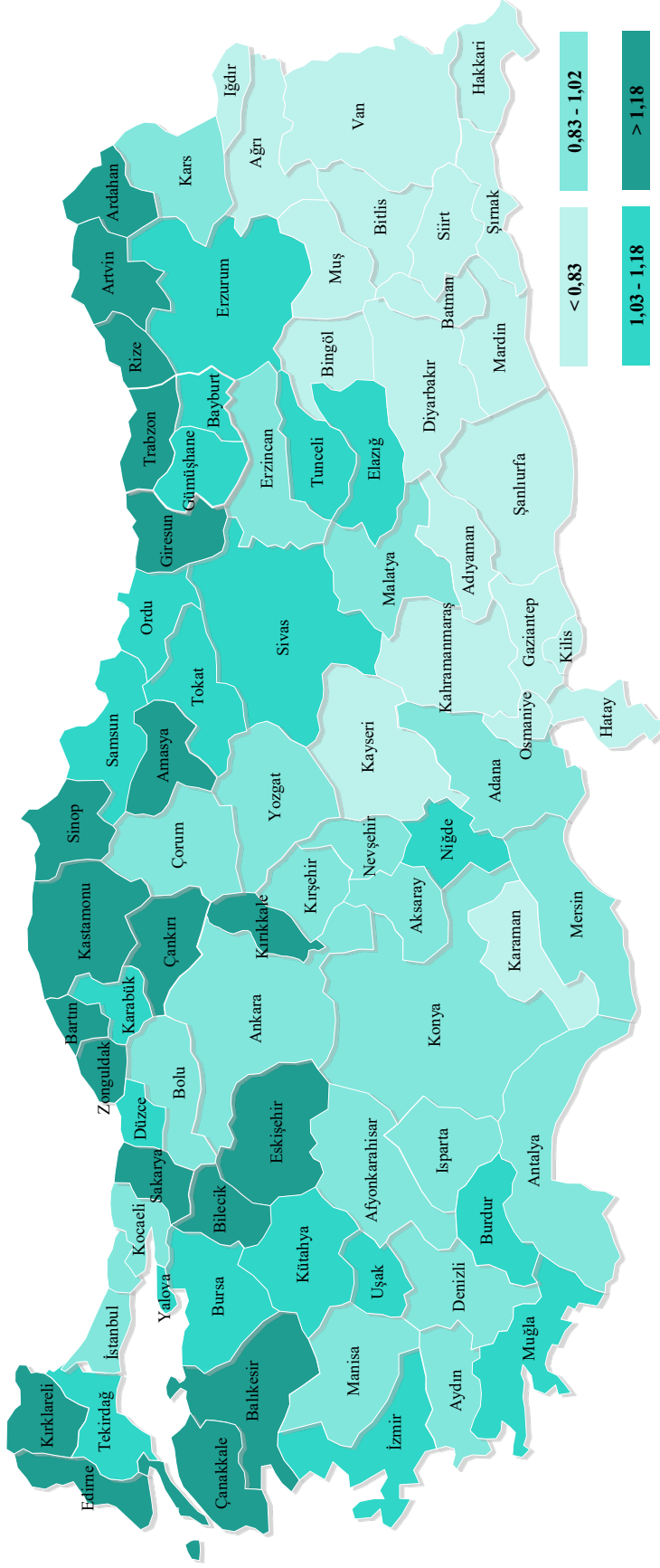
Not: Ölüm nedenlerinin dağılımı, ilgili sütunun toplam ölüm sayısı üzerinden hesaplandı.

Harita 2.3. İllere ve Daimi İkametgaha Göre Dolaşım Sistemi Hastalıkları (ICD 10: I00-I99) Kaba Ölüm Hızı, (%), 2022

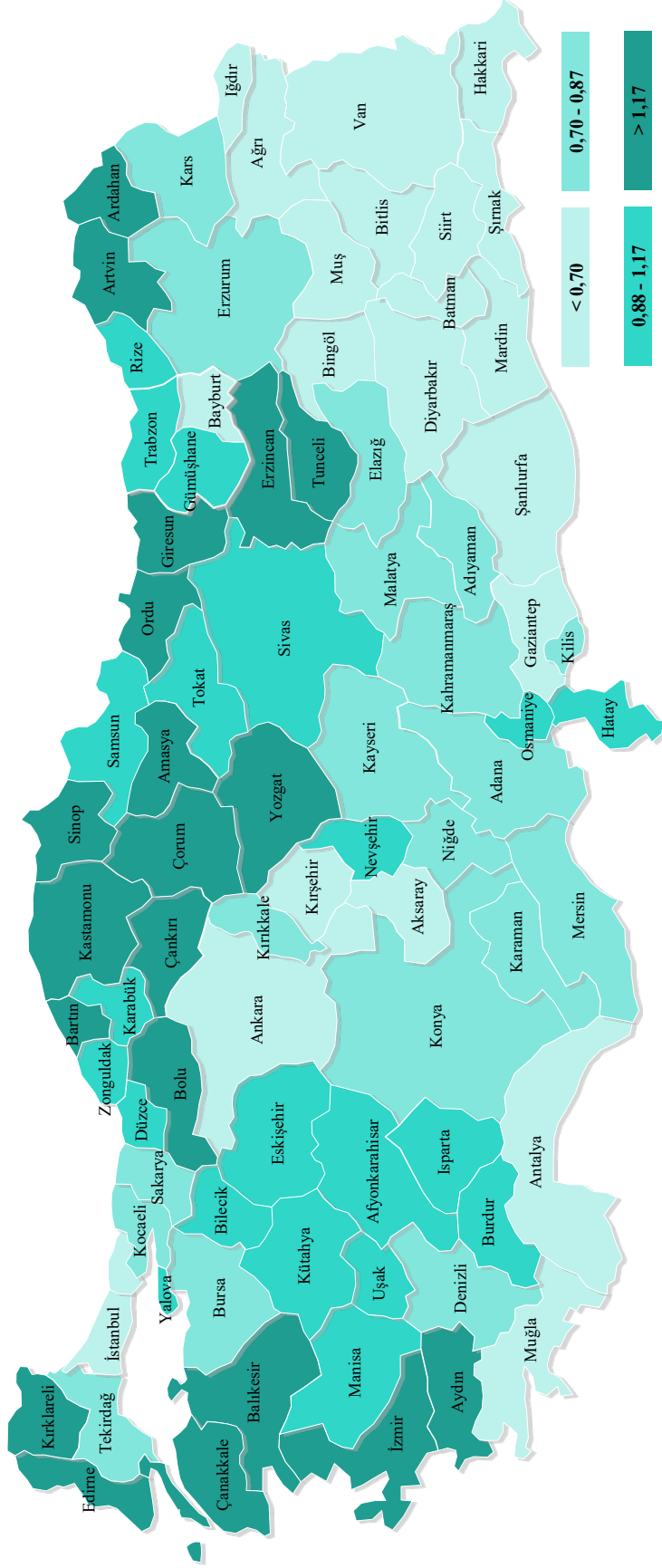
Kaynak: TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022

Harita 2.4. İllere ve Daimi İkametgaha Göre Neoplazm (ICD 10: C00-D48) Kaba Ölüm Hızı, (‰), 2022

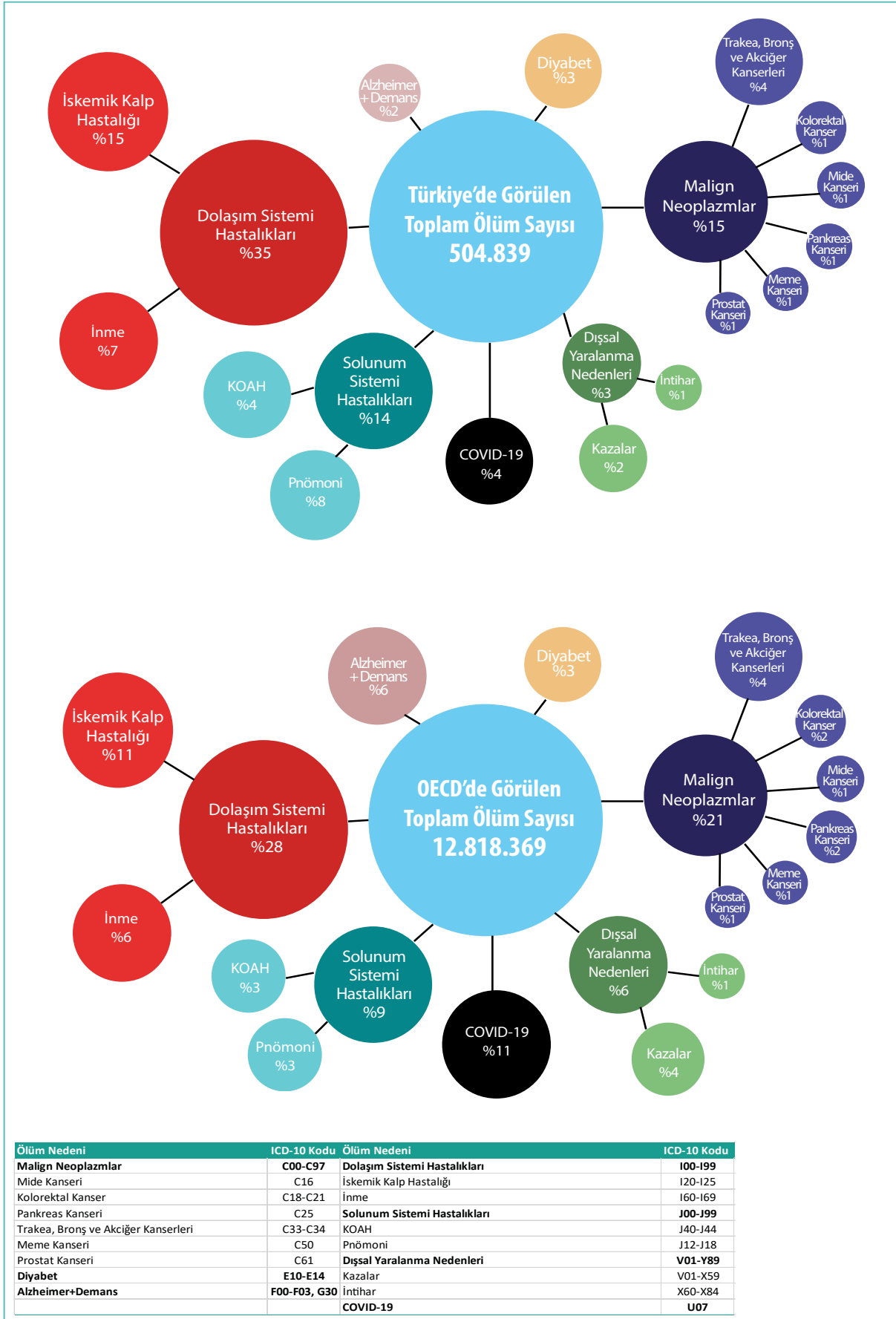
Kaynak: TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022

Harita 2.5. İllere ve Daimi İkametgaha Göre Solunum Sistemi Hastalıkları (ICD 10: J00-J99) Kaba Ölüm Hızı, (‰), 2022

Kaynak: TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022

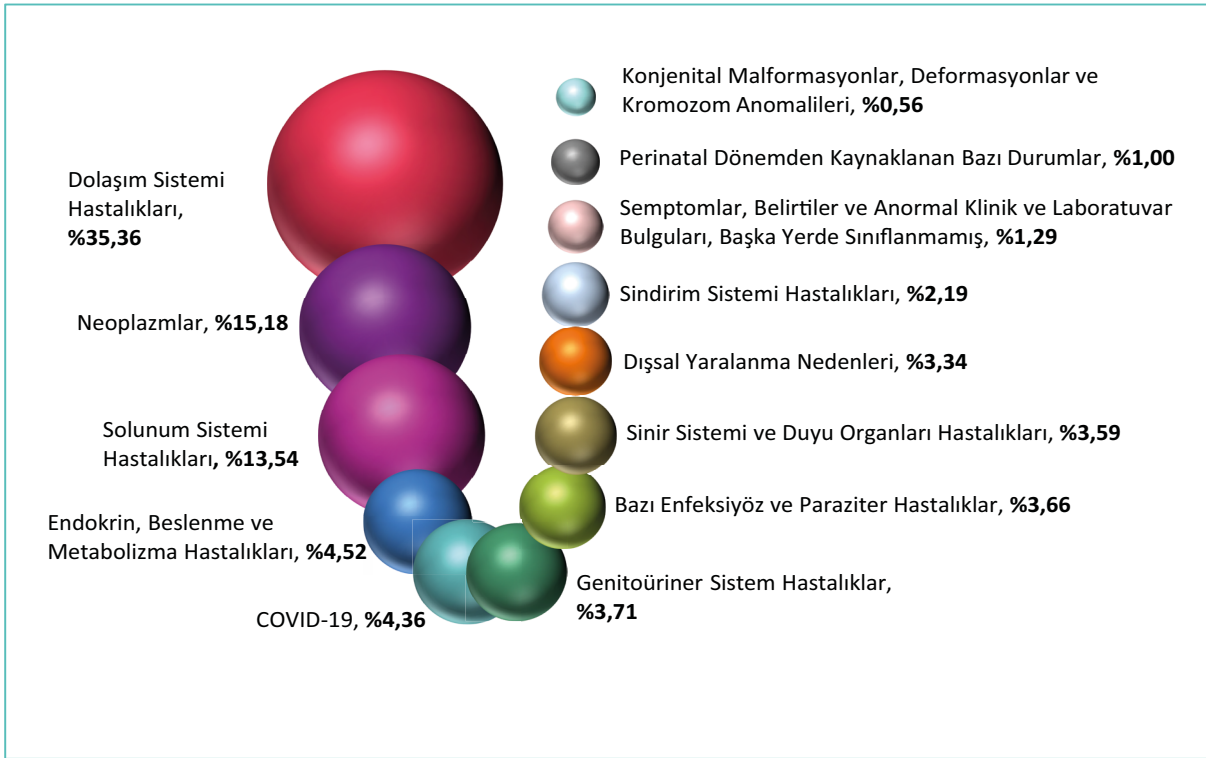
Şekil 2.15. Ölüm Nedenleri Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021

Kaynak: TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir. Türkiye'nin 2021 yılına ait toplam ölümler içindeki COVID-19 kaynaklı ölümlerin oranı %11,5'tir.

Şekil 2.16. ICD-10 Ana Tanı Gruplarına Göre Ölüm Nedenlerinin Dağılımı, (%), 2022

Kaynak: TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022

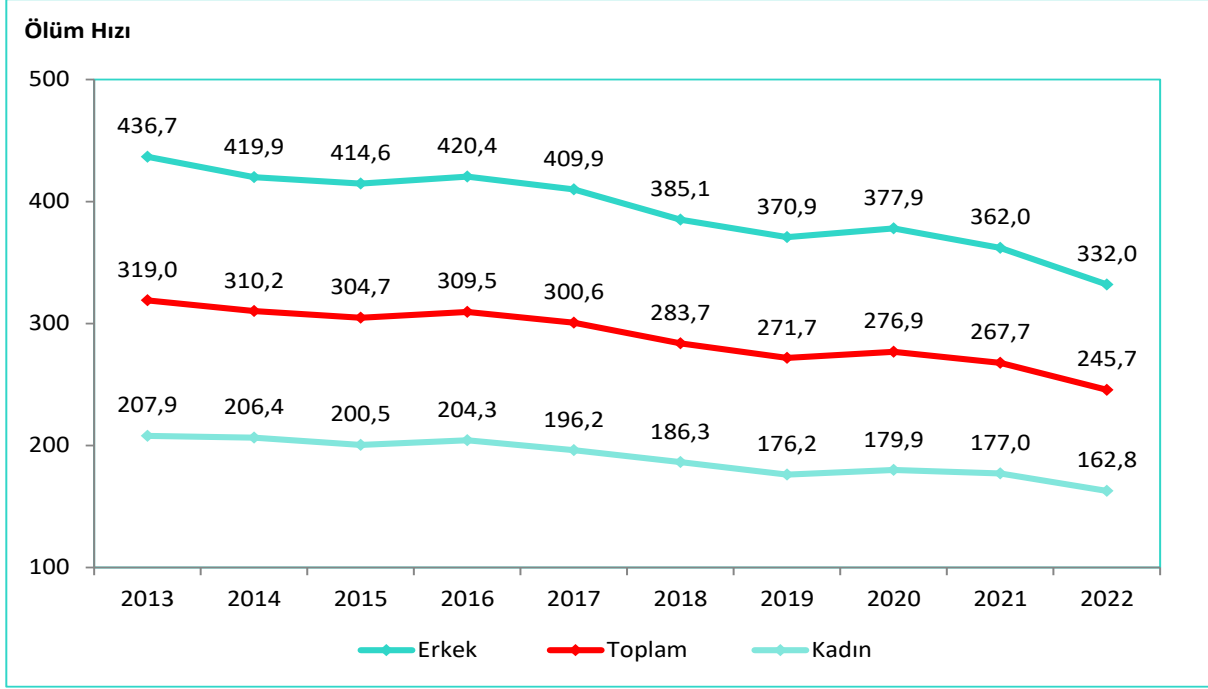
Tablo 2.2. ICD-10 Tanı Gruplarına ve Cinsiyete Göre Seçilmiş Nedenlerin Yaşa Standardize Erken Ölüm Hızları, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2021, 2022

Seçilmiş Nedenler	Kod	2021			2022		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Malign Neoplazmlar	C00-C97	121,42	65,93	92,97	112,92	63,26	87,45
Diyabet	E10-E14	14,10	9,87	11,95	12,46	9,16	10,79
Dolaşım Sistemi Hastalıkları	I00-I99	161,22	73,20	116,55	146,54	65,40	105,34
İskemik Kalp Hastalığı	I20-I25	86,72	28,35	57,11	78,78	25,33	51,65
Akut Miyokard Enfarktüs	I21-I22	60,47	20,13	40,01	56,44	17,95	36,91
Serebrovasküler Hastalıklar	I60-I69	24,99	16,05	20,45	23,78	14,67	19,15
Kronik Solunum Yolu Hastalıkları	J40-J47	18,46	6,86	12,50	17,12	5,51	11,16
KOAH	J40-J44	17,64	5,65	11,48	16,49	4,71	10,44
Astım	J45-J46	0,74	1,11	0,93	0,57	0,72	0,64
Sindirim Sistemi Hastalıkları	K00-K93	12,05	6,40	9,19	11,70	6,27	8,95

Kaynak: TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022

Not: Ölüm hızları, **Dünya Standart Nüfusu** kullanılarak yaşa standardize edildi.

Şekil 2.17. Yıllara ve Cinsiyete Göre Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubunun Yaşa Standardize Erken Ölüm Hızı, (100.000'de, Avrupa Standart Nüfusu)

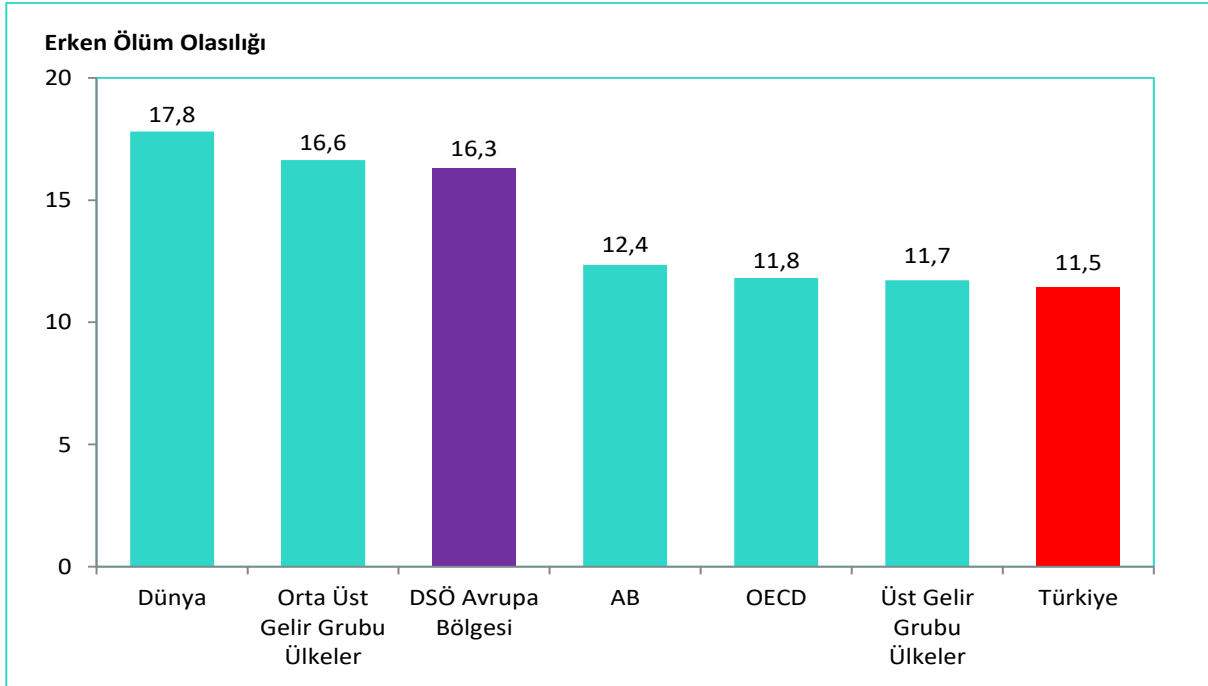

Kaynak: TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri

Not: Ölüm hızları, **Avrupa Standart Nüfusu** kullanılarak yaşa standardize edildi.

Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubu: Malign Neoplazmlar (C00-C97), Diyabet (E10-E14), Dolaşım Sistemi Hastalıkları (I00-I99), Kronik Solunum Yolu Hastalıkları (J40-J47).

Şekil 2.18. Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubu Kaynaklı Erken Ölüm Olasılığının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022, DSÖ Global Health Observatory Veri Tabanı
 Not: Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubu: Malign Neoplazmlar (C00-C97), Diyabet (E10-E14), Dolaşım Sistemi Hastalıkları (I00-I99), Kronik Solunum Yolu Hastalıkları (J40-J47). Türkiye verisi 2022 yılına, ülke verileri ise 2019 yılına veya en yakın yıla aittir.

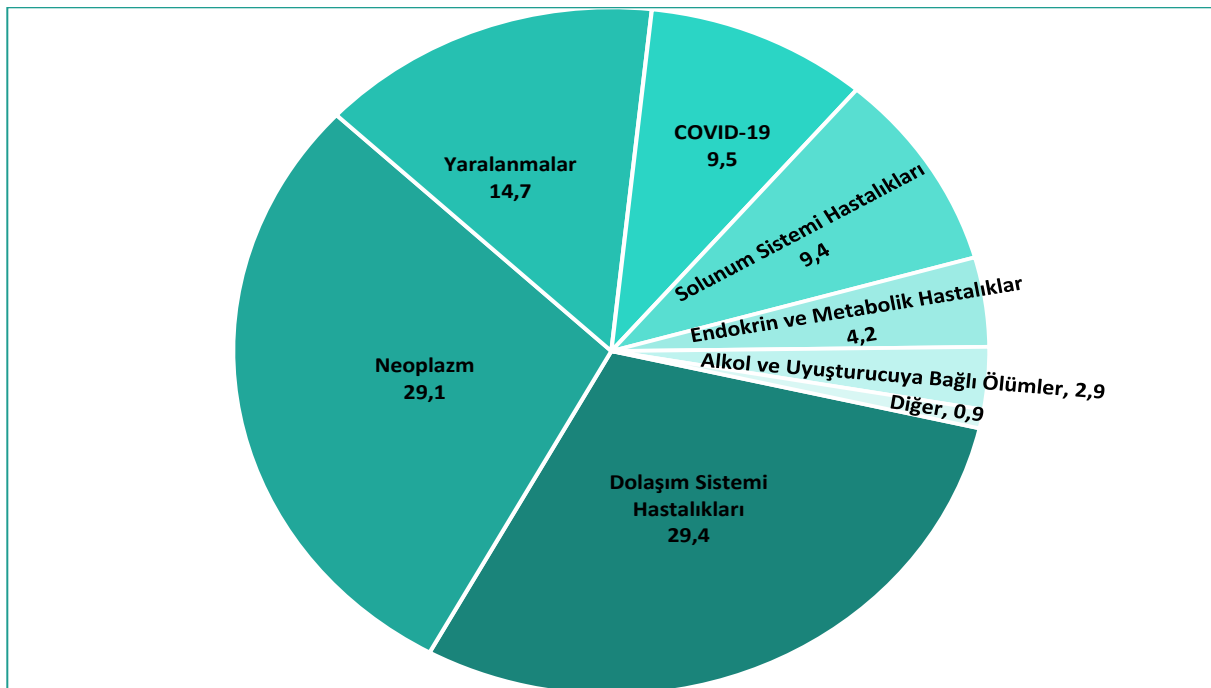
Tablo 2.3. Yıllara ve Cinsiyete Göre Yaşa Standardize Edilmiş Kaçınılabılır Ölüm Hızı, (100.000'de, OECD Standart Nüfusu)

	2019			2020			2021			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Önlenebilir Ölümler	194	65	127	229	83	153	257	112	182	190	70	128
Tedavi Edilebilir Ölümler	126	89	107	165	105	133	159	107	132	140	94	116
Kaçınılabılır Ölümler (Önlenebilir + Tedavi Edilebilir)	320	154	234	394	188	286	416	219	314	330	164	244

Kaynak: TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022

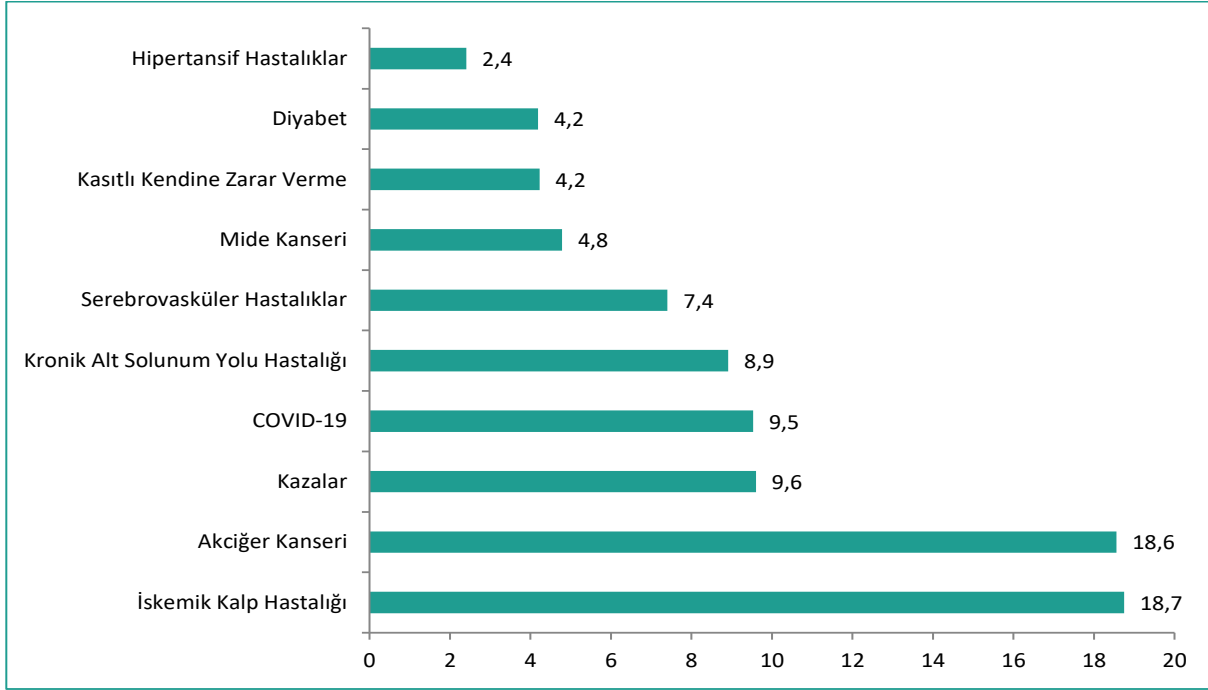
Not: Ölüm hızları, **OECD Standart Nüfusu** kullanılarak yaşa standardize edildi.

Şekil 2.19. Önlenebilir Ölümlerin ICD-10 Ana Tanı Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2022

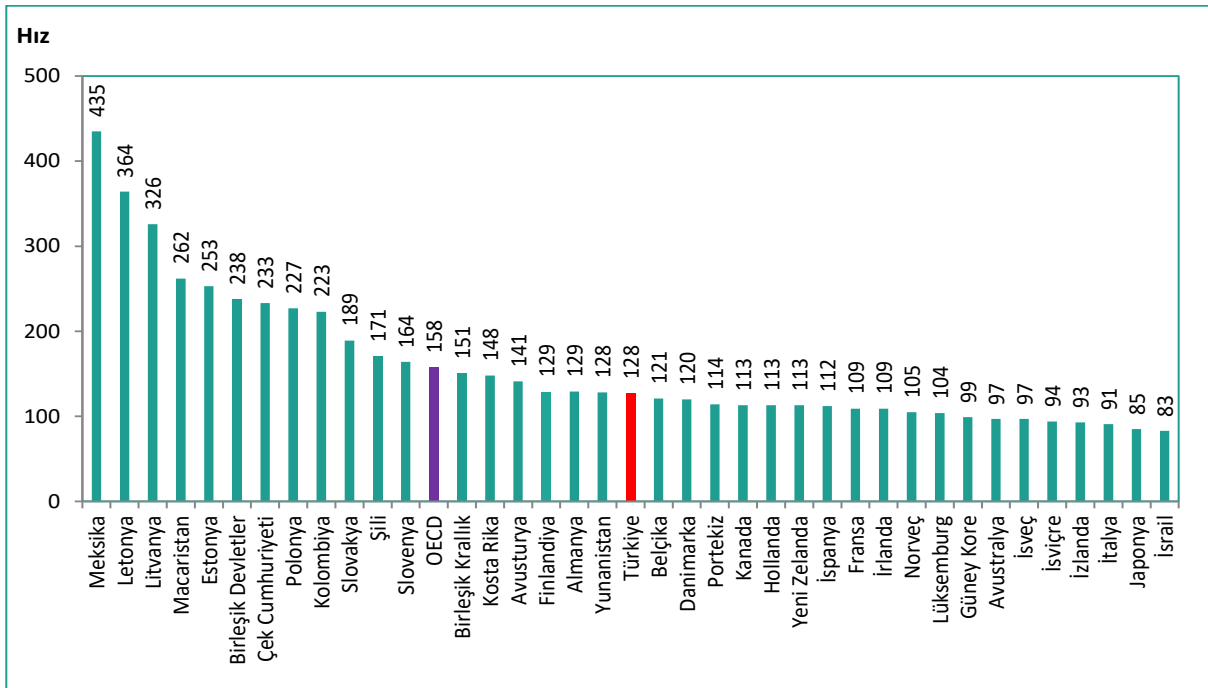
Kaynak: TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022

Şekil 2.20. Önlenebilir Ölümler İçindeki İlk 10 Ölüm Nedeninin Dağılımı, (%), 2022

Kaynak: TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022

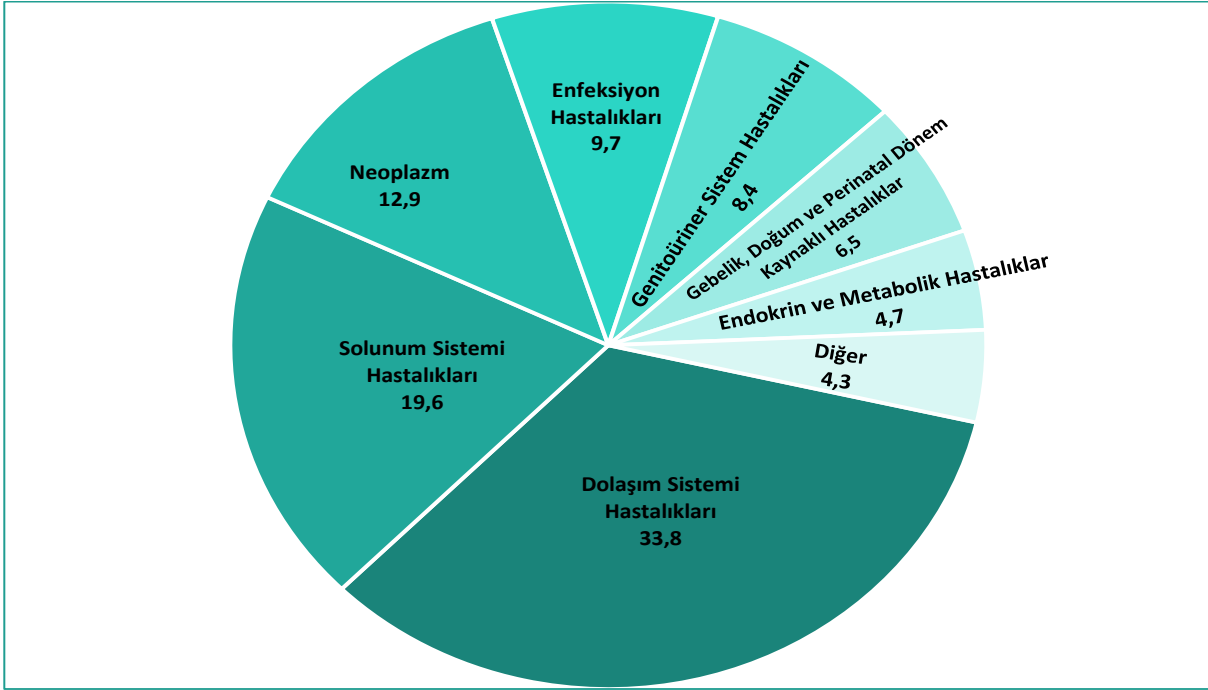
Şekil 2.21. Yaşa Standardize Edilmiş Önlenebilir Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000'de, OECD Standart Nüfusu), 2021

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022, OECD Health Data 2023

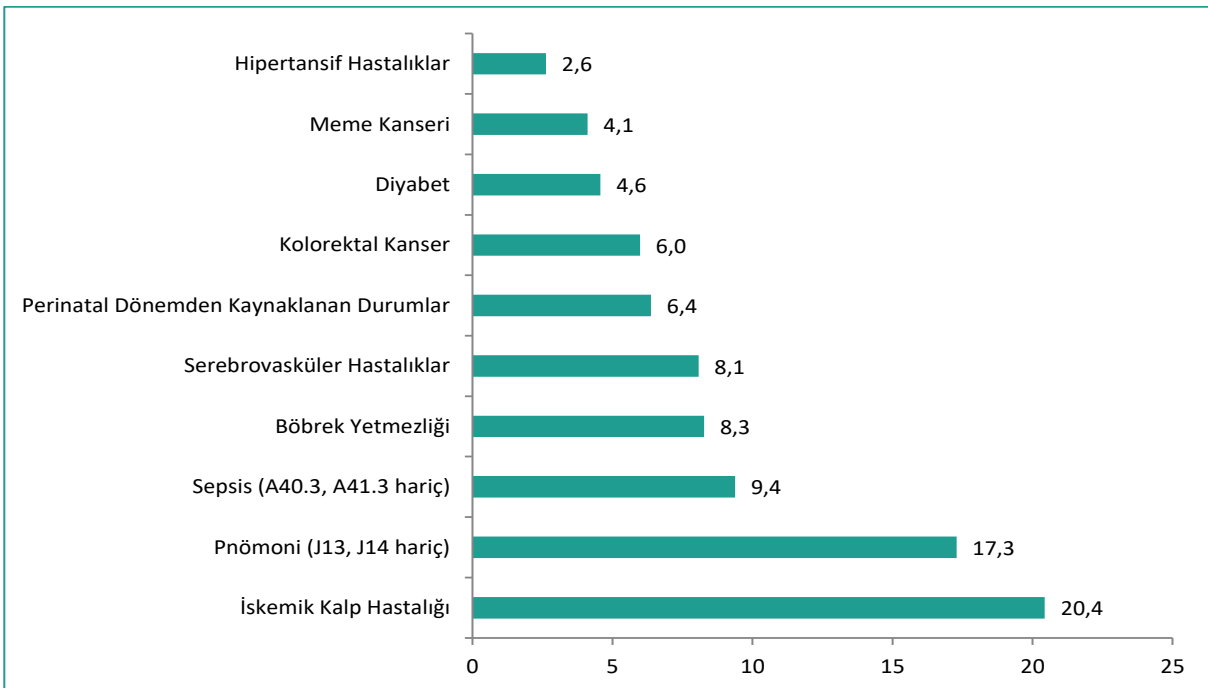
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir.

Şekil 2.22. Tedavi Edilebilir Ölümlerin ICD-10 Ana Tanı Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2022

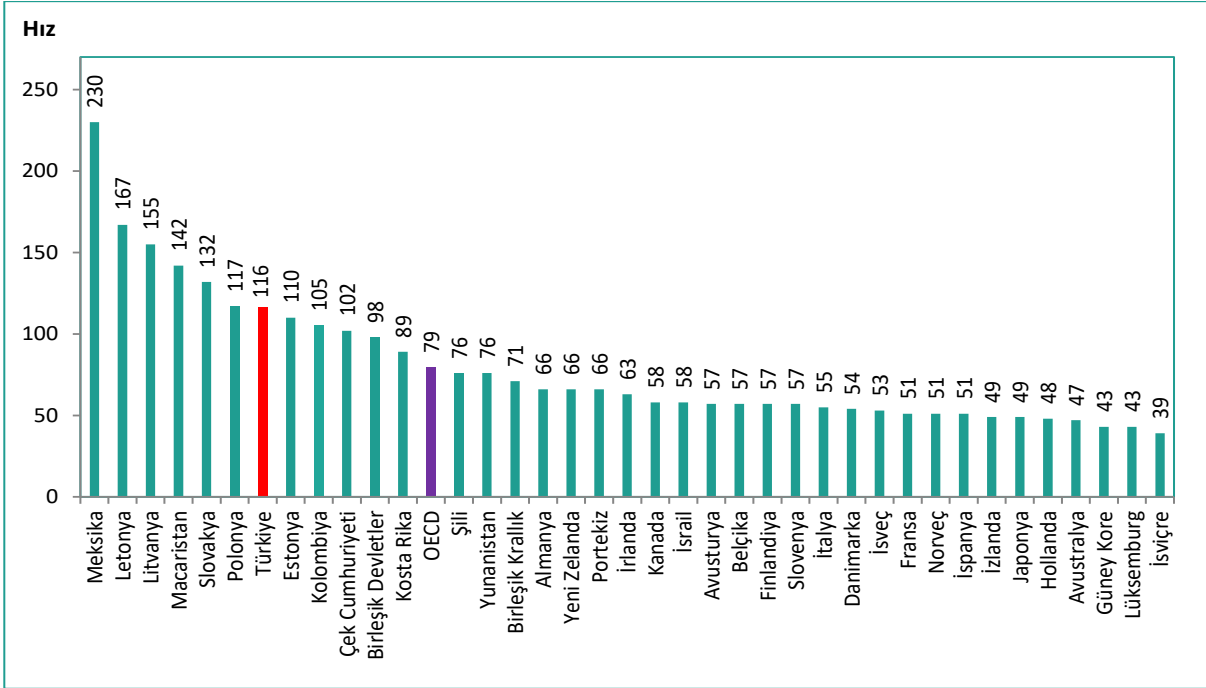
Kaynak: TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022

Şekil 2.23. Tedavi Edilebilir Ölümler İçindeki İlk 10 Ölüm Nedeninin Dağılımı, (%), 2022

Kaynak: TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022

Şekil 2.24. Yaşa Standardize Edilmiş Tedavi Edilebilir Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000'de, OECD Standart Nüfusu), 2021

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2022, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir.

Bölüm 2 ile İlgili Açıklamalar

☑ Bebek, perinatal, neonatal, postneonatal ve beş yaş altı ölüm hızları “28 hafta ve üzeri veya 1.000 gr. ve üzeri yaşam belirtisi gösterip canlı doğan ve daha sonra gerçekleşen ölümler” ve “gebelik süresi ve doğum ağırlığına bakılmaksızın yaşam belirtisi gösterip canlı doğan ve daha sonra gerçekleşen ölümler (tüm hafta)” ayrımında yayımlandı.

☑ **Bebek Ölüm Hızı:** Bir toplumda bir yılda canlı doğan ve bir yaşını tamamlamadan ölen bebek sayısının aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑ **Perinatal Ölüm Hızı:** Bir toplumda bir yılda canlı doğan ve 7 gün içinde ölen (erken neonatal) bebek sayısına aynı yıl içerisinde gerçekleşen ölü doğum sayısı eklenerek, aynı yılda meydana gelen toplam doğum sayısına (canlı+ölü) oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑ **Neonatal Ölüm Hızı:** Bir toplumda bir yılda canlı doğan ve 28 gün içinde ölen bebek sayısının, aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑ **Postneonatal Ölüm Hızı:** Bir toplumda bir yılda canlı doğan ve 29. gün ile 364. gün içinde ölen bebek sayısının, aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑ **Beş Yaş Altı Ölüm Hızı:** Bir toplumda bir yılda beş yaşını tamamlamadan ölen çocuk sayısının, aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑ **Anne Ölüm Oranı:** Bir toplumda bir yılda gebelik ve/veya gebeliğin ağırlaştırdığı herhangi bir sebeple ölen anne sayısının aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 100.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑ **Erken Ölüm Hızı:** 30-70 yaş aralığı için ölüm nedenlerinin 100.000 nüfusta yaşa standardize ölüm hızını verir. Yaşa standardize ölüm hızları hesaplanırken DSÖ tarafından belirlenen Dünya Standart Nüfusu ve EUROSTAT tarafından belirlenen Avrupa Standart Nüfusu kullanıldı. Bu standart nüfuslar, yaş gruplarında yer alan nüfusları ve ölümleri ağırlıklandırarak tüm ülkeler için yaş örüntüsünü benzer hale getirir. Böylece nüfusun yaş yapısından kaynaklanan farklılaşmaları önlenerek, ülkeler arası karşılaştırmalar daha sağlıklı bir şekilde yapılabilir. Dünya ve Avrupa standart nüfus için ayrıntılı bilgiler aşağıdaki linklerde yer almaktadır:

http://www.paho.org/hq/index.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=16106&Itemid=270&lang=en

<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5926869/KS-RA-13-028-EN.PDF/>

☑ **Erken Ölüm Olasılığı:** 30 yaşında bir bireyin 70 yaşına ulaşmadan önce ölme olasılığıdır.

☑ **Önlenebilir Ölümler (Preventable Mortality):** Hastalık ve yaralanmalar gerçekleşmeden etkin halk sağlığı ve birinci basamak sağlık hizmetleri ile engellenerek görülme sıklığı azaltılabilen ölüm nedenlerini kapsar.

☑ **Tedavi Edilebilir Ölümler (Treatable Mortality):** Vaka-ölüm oranını azaltmaya yönelik zamanında ve etkili sağlık hizmeti ile kontrol edilebilen ölüm nedenlerini kapsar.

☑ **Kaçınılabılır Ölümler (Avoidable Mortality):** Önlenebilir ölümler ve tedavi edilebilir ölümlerin toplanması ile elde edilir. Aşağıdaki linkten kaçınılabılır ölümler ile ilgili detaylı bilgiye erişim sağlanabilmektedir.

<https://www.oecd.org/health/health-systems/Avoidable-mortality-2019-Joint-OECD-Eurostat-List-preventable-treatable-causes-of-death.pdf>

☑ Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4’lü Likert ölçek kullanıldı ve ölçek aralıkları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı.

☑ Bölüm içerisinde yer alan Harita 2.1 ve Harita 2.2 oluşturulurken illere ait değerler ondalıklı kısım tek hane olacak şekilde, Harita 2.3, Harita 2.4 ve Harita 2.5 oluşturulurken illere ait değerler ondalıklı kısım çift hane olacak şekilde yuvarlandı. Likert ölçekler oluşturulurken bu sayılar dikkate alındı.

☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

TÜİK, Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri

Tanımı	: Ölüm nedeni istatistikleri, ölüme sebebiyet veren, altta yatan ölüm nedenine ait istatistiklerdir. Ölüm istatistikleri ise ölüm sayıları ile ilgili istatistiklerdir.
Ölüm Nedeni Sınıflaması	: Ölüm nedeni istatistikleri, Uluslararası Hastalık Sınıflaması (ICD-10) ile Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) kurallarına göre sınıflandırılmaktadır.
Coğrafi Kapsam:	: Türkiye'de ikamet eden T.C. vatandaşları ile ikamet izniyle Türkiye'de yaşayan yabancılardan Türkiye sınırları içinde ölenleri ve Türkiye'de ikamet eden fakat yurtdışında ölen T.C. vatandaşlarını kapsamaktadır.
Zaman Kapsamı	: Ölüm ve ölüm nedeni istatistikleri Türkiye geneli için 2009 yılı ve sonrası için mevcuttur.
Veri Kaynakları	: Ölüm nedeni istatistikleri için veri kaynakları hastaneler, aile sağlığı merkezleri, belediye tabiplikleri, adli tıp kurumları ile diğer sağlık kuruluşlarıdır. Ölüm istatistikleri için veri kaynakları ise Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS), TÜİK ölüm nedeni verisi ve ilgili kurumlardan gelen intihar verileridir.
Veri Derleme Sistemi	: MERNİS veri tabanından elde edilen ölüm olaylarına ilişkin bilgiler "MERNİS Ölüm Bildirim Formu"na dayanmaktadır. Sağlık kurumlarında meydana gelen ölüm olayları "Ölüm Bildirim Sistemi"ne işlenmekte ve 10 gün içinde bağlı oldukları ilçe nüfus müdürlüğüne bildirilmektedir. Sağlık kurumu dışında meydana gelen ölüm olayları ise defin ruhsatı vermeye yetkili kişi (aile hekimi, belediye tabibi, köy muhtarı vb.) tarafından bağlı oldukları ilçe nüfus müdürlüğüne bildirilmektedir. İlçe nüfus müdürlüklerine bildirim yapılan bu ölüm olayları MERNİS veri tabanına işlenmektedir.
Veri İşleme	: Ölüm belgesindeki ölüme sebebiyet veren ve ölümle ilgili tüm hastalıklar, ICD-10'a göre TÜİK Bölge Müdürlükleri'nde kodlanır ve ölümün altta yatan nedeni tespit edilir. Ölüm istatistikleri ise MERNİS, TÜİK ölüm nedeni verisi ve ilgili kurumlardan gelen intihar verileri birleştirilerek üretilir.

BÖLÜM 3

Morbidite

Tablo 3.1. Yıllara Göre Enfeksiyon Hastalıklarının Vaka Sayıları

		2002	2018	2019	2020	2021	2022
AIDS	Yerli Vaka	38	111	109	58	88	62
	Yabancı Vaka	6	23	30	16	15	22
	Toplam Vaka	44	134	139	74	103	84
Kızamık	Yerli Vaka	7.810	412	1.958	316	48	76
	Yabancı Vaka		304	947	301	2	27
	Toplam Vaka	7.810	716	2.905	617	50	103
Tüberküloz	Yerli Vaka	18.043	10.334	9.820	7.423	7.635	8.211
	Yabancı Vaka		1.242	1.427	1.407	1.412	1.512
	Toplam Vaka	18.043	11.576	11.247	8.830	9.047	9.723
Sıtma	Yerli Vaka	10.184	0	0	0	0	0
	Yabancı & Hariçten Gelenden Türeyen Vaka	40	238	279	135	210	278
	Toplam Vaka	10.224	238	279	135	210	278

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Not: AIDS toplam vaka sayısı 31 Ocak 2023 tarihi itibarıyla doğrulama testi pozitif tespit edilerek bildirim yapılan vakaları ifade etmektedir. Tüberküloz vaka sayısı ise yeni ve nüks vakaların toplamını ifade eder.

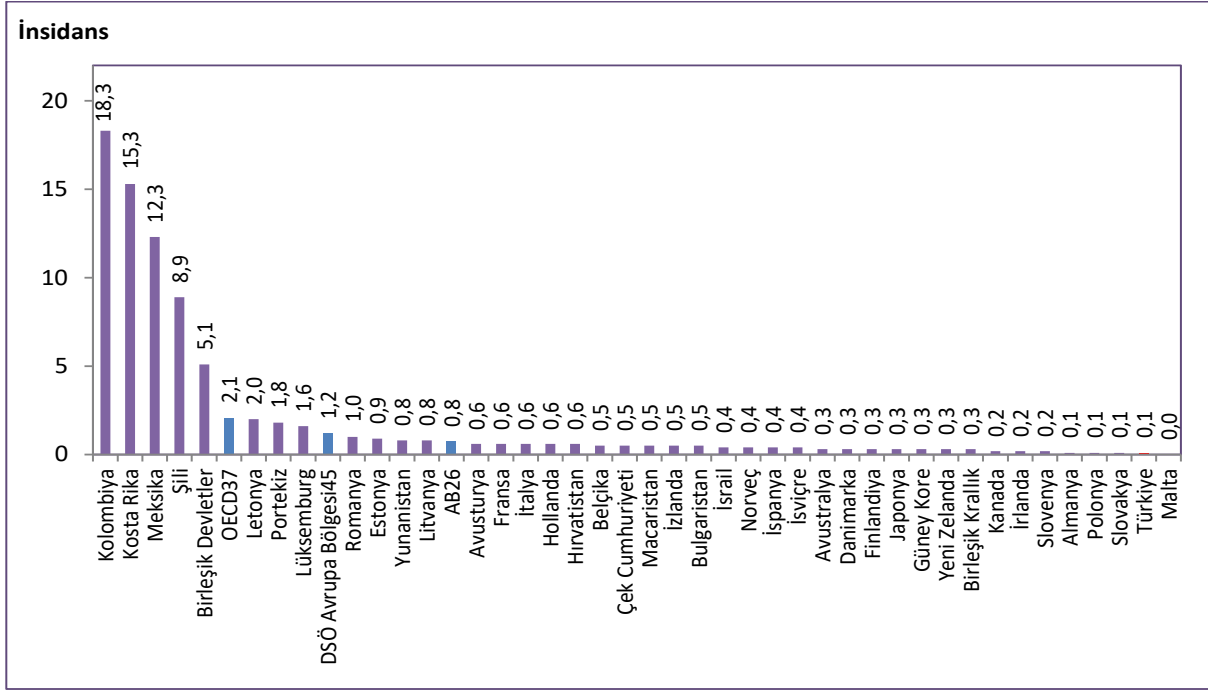
Tablo 3.2. Yıllara Göre Enfeksiyon Hastalıklarının İnsidansı, (100.000 Nüfusta)

	2002	2018	2019	2020	2021	2022
AIDS	0,07	0,16	0,17	0,09	0,12	0,10
Kızamık	11,8	0,87	3,49	0,74	0,06	0,12
Tüberküloz	32,0	14,1	13,5	10,6	10,7	11,4
Sıtma	15,4	0,29	0,34	0,16	0,25	0,33

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Not: Tüberküloz İnsidansı; 2002 yılı DSÖ Tüberküloz (TB) Veri Tabanından, diğer yıllar Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü - Tüberküloz Veri Tabanından elde edildi.

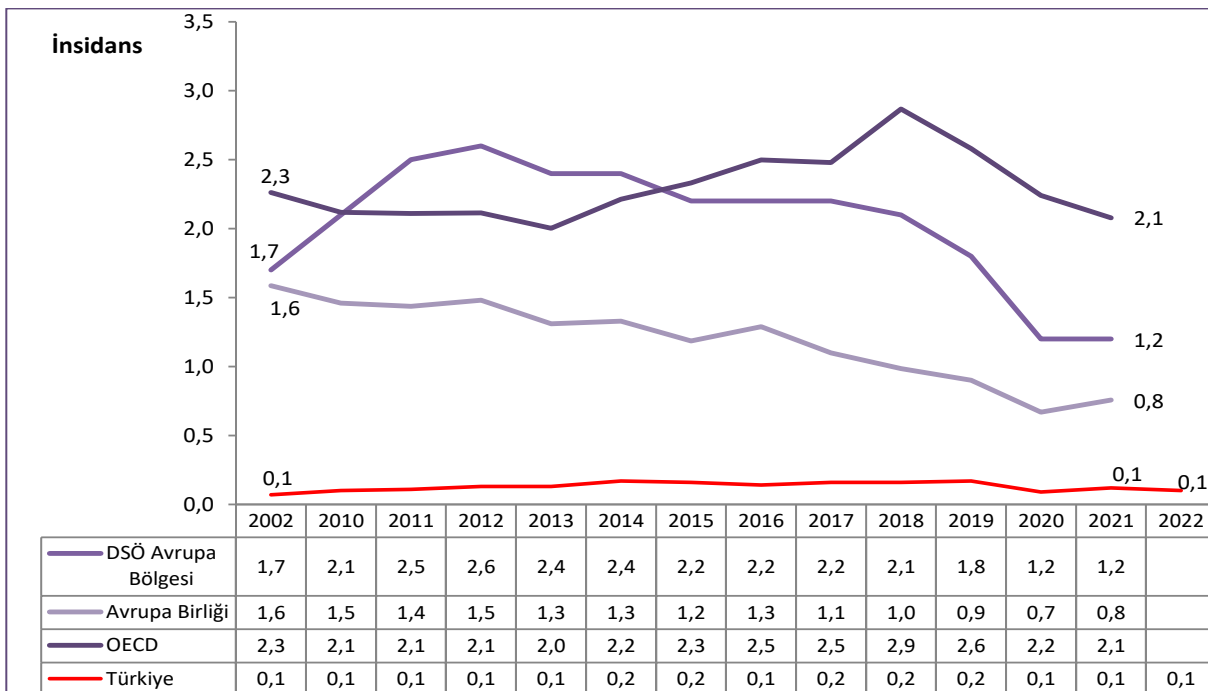
Şekil 3.1. AIDS İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta), 2021

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, ECDC Joint Report with the WHO Regional Office for Europe on HIV/AIDS Surveillance-2022 Data, OECD Health Data 2023

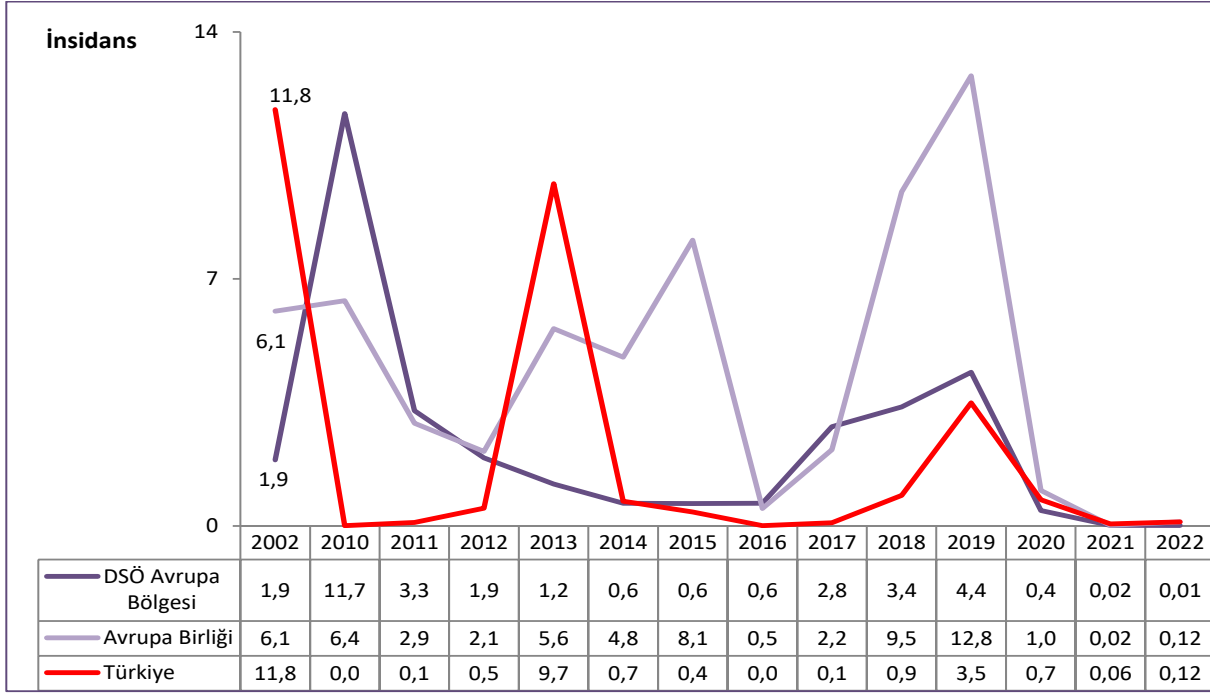
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 3.2. Yıllara Göre AIDS İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta)

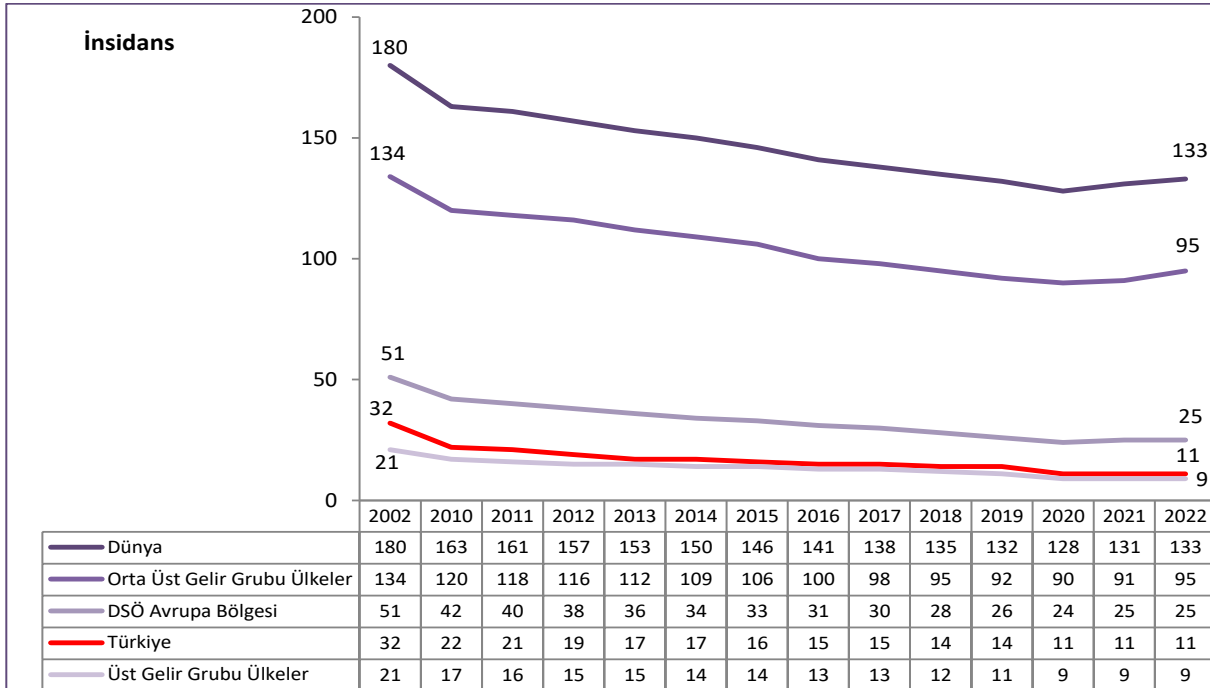
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, ECDC HIV-AIDS Surveillance Reports, OECD Health Data 2023

Şekil 3.3. Yıllara Göre Kızamık İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta)

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, DSÖ Global Health Observatory Veri Tabanı

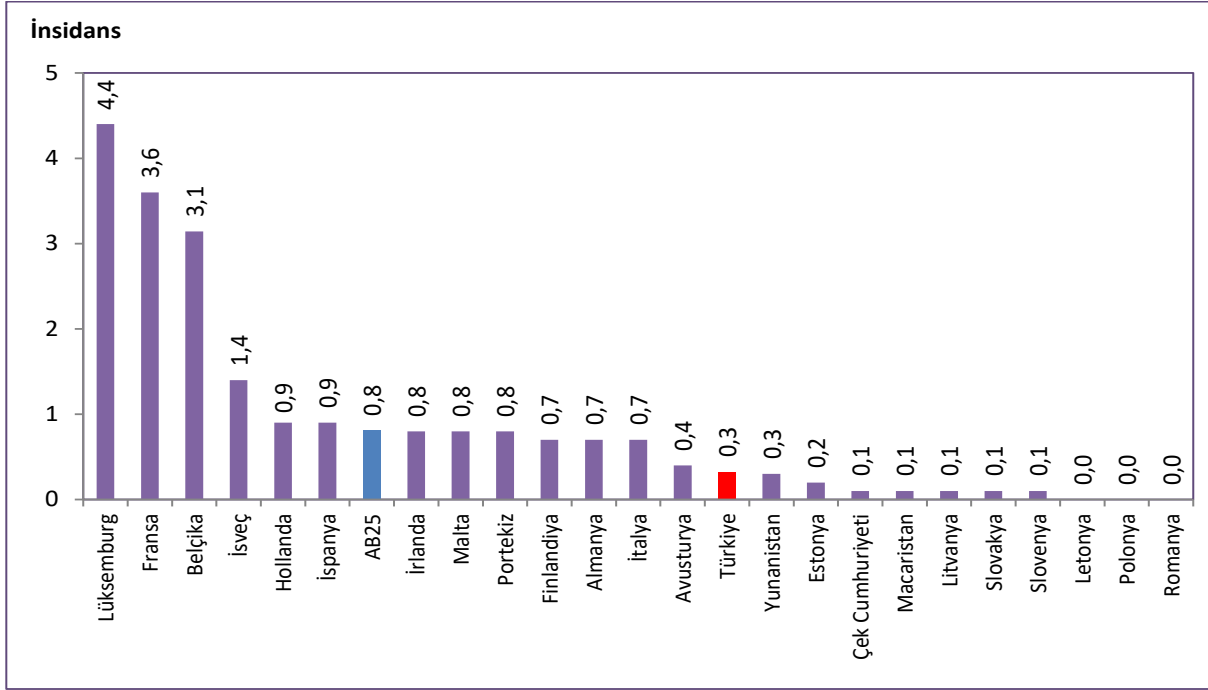
Şekil 3.4. Yıllara Göre Tüberküloz İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta)

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, DSÖ Global Health Observatory Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi; 2002-2004 yılları DSÖ Tüberküloz (TB) Veri Tabanından, diğer yıllar Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü - Tüberküloz Veri Tabanından elde edildi.

Şekil 3.5. Sıtma İnsidansının (Yabancı Vaka) Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta), 2021

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, ECDC-Annual Epidemiological Report for 2021

Not: Türkiye verisi 2022 yılına ait olup yerli vaka sayısı "0" dir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 3.3. Yıllara ve Cinsiyete Göre Toplam Kanser İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu)

	2002	2014	2015	2016	2017	2018
Erkek	154,2	246,8	247,6	259,9	259,2	262,4
Kadın	113,0	173,6	177,5	183,2	187,0	188,0
Toplam	133,5	210,2	212,6	221,6	223,1	225,2

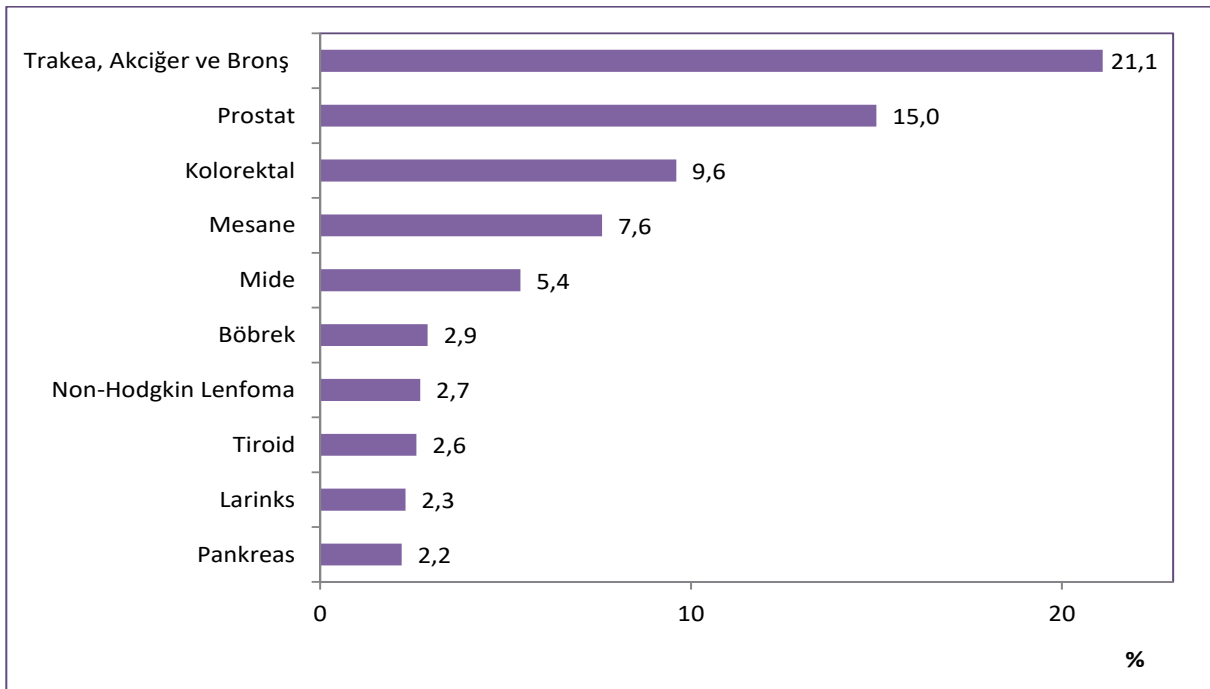
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 3.4. Yıllara Göre Erkeklerde En Sık Görülen 10 Kanser Türünün İnsidansı, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu)

	2002	2014	2015	2016	2017	2018
Trakea, Akciğer ve Bronş	42,2	52,5	52,5	57,7	56,7	55,5
Prostat	11,5	32,9	33,1	35,0	35,7	40,3
Kolorektal	11,8	22,8	23,1	25,3	25,1	24,8
Mesane	12,4	19,3	20,2	21,1	20,1	20,0
Mide	11,6	14,3	14,2	14,2	14,3	14,1
Böbrek	3,0	6,4	6,8	7,4	7,2	7,5
Non-Hodgkin Lenfoma	1,4	7,2	6,9	7,2	7,1	6,9
Tiroid	0,5	5,5	6,0	6,2	6,4	6,3
Larinks	6,9	6,2	6,6	6,2	5,7	6,0
Pankreas	3,1	5,1	5,6	5,7	5,9	5,6

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 3.6. Erkeklerde En Sık Görülen 10 Kanser Türünün Toplam Kanser İçindeki Dağılımı, (%), 2018

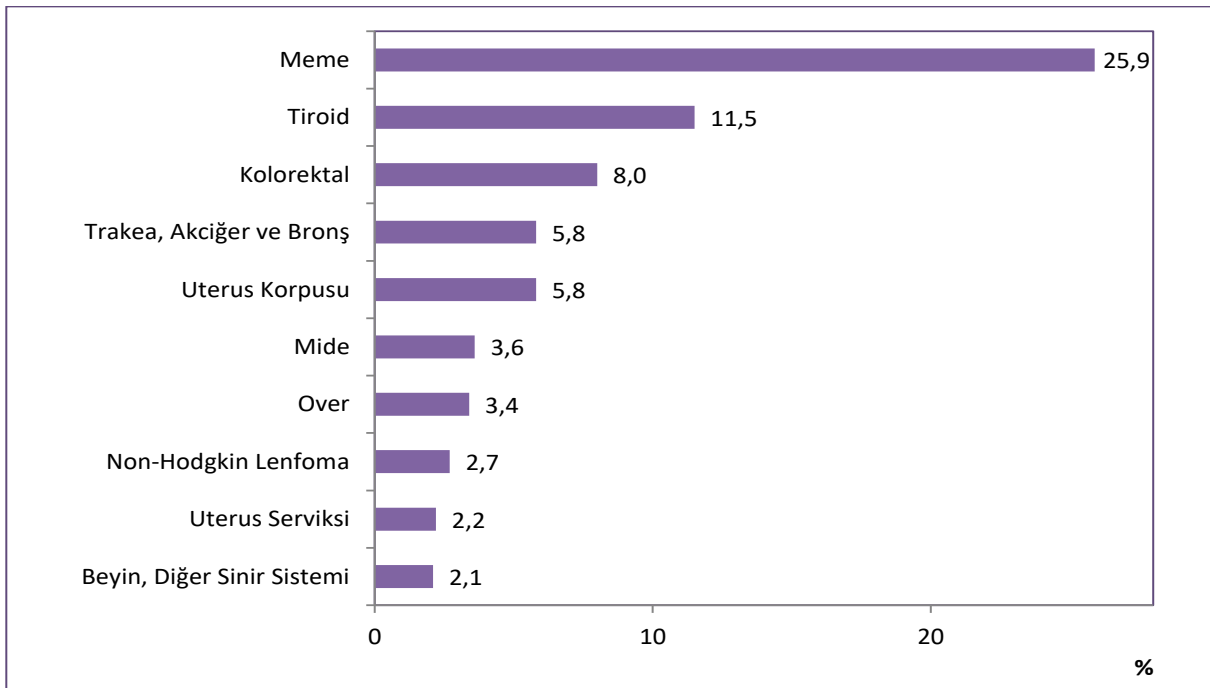
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 3.5. Yıllara Göre Kadınlarda En Sık Görülen 10 Kanser Türünün İnsidansı, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu)

	2002	2014	2015	2016	2017	2018
Meme	31,9	43,0	43,8	45,6	47,7	48,6
Tiroid	3,5	20,7	21,7	22,9	22,6	22,1
Kolorektal	9,3	13,8	14,4	14,2	14,7	14,7
Uterus Korpusu	4,3	9,8	10,0	10,5	10,7	11,1
Trakea, Akciğer ve Bronş	5,2	8,7	9,0	9,8	11,1	10,9
Mide	6,0	6,5	6,3	6,6	6,4	6,5
Over	5,9	6,1	6,4	6,4	6,3	6,5
Non-Hodgkin Lenfoma	1,2	5,0	4,9	5,1	4,8	5,2
Uterus Serviksi	3,9	4,0	4,5	4,3	4,3	4,2
Beyin, Diğer Sinir Sistemi	3,8	4,1	4,1	4,0	4,2	4,2

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 3.7. Kadınlarda En Sık Görülen 10 Kanser Türünün Toplam Kanser İçindeki Dağılımı, (%), 2018

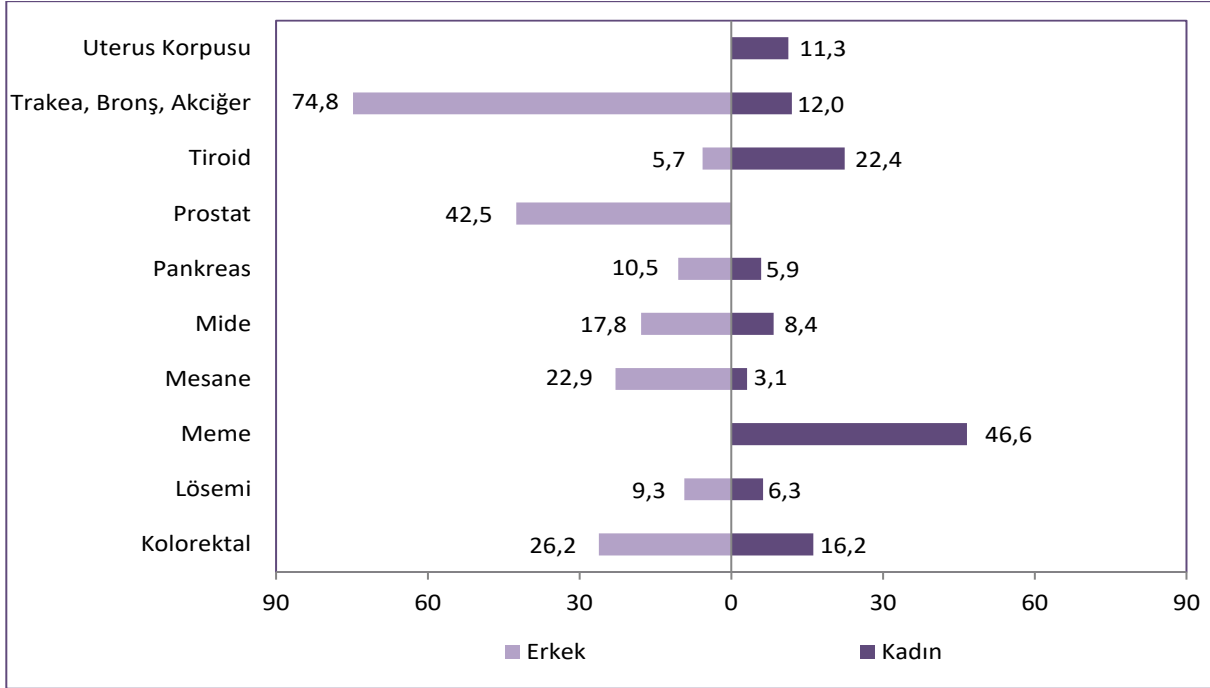
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 3.6. Cinsiyete Göre Kanser Türlerinin İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2018

ICD-10		Erkek	Kadın
C00-96	Tüm Kanserler	262,4	188,0
C00-14	Ağız, Farinks	4,9	2,2
C00	Dudak	0,9	0,2
C01-C02	Dil	0,8	0,4
C03-C06	Ağız	0,8	0,5
C07-C08	Tükrük Bezleri	0,6	0,4
C09	Tonsil	0,3	0,1
C10	Diğer Orofarinks	0,1	0,0
C11	Nasofarinks	1,1	0,5
C12-C13	Hipofarinks	0,3	0,1
C14	Farinks, Tanımlanmamış	0,0	0,0
C15-26	Sindirim Organları	52,8	29,4
C15	Özofagus	1,7	1,0
C16	Mide	14,1	6,5
C17	İnce Barsak	0,7	0,4
C18	Kolon	15,8	9,7
C19-C20	Rektum	9,0	5,0
C21	Anüs	0,3	0,2
C22	Karaciğer	3,9	1,6
C23-C24	Safra kesesi vb.	1,6	1,2
C25	Pankreas	5,6	3,7
C26	Diğer Sindirim Organları	0,1	0,1
C30-34,C37-C38	Solumun Organları	62,6	12,0
C30-C31	Burun, Sinüsler vb.	0,4	0,2
C32	Larinks	6,0	0,5
C33-C34	Trakea, Akciğer ve Bronş	55,5	10,9
C37-C38	Diğer Torasik Organlar	0,7	0,4
C40-C41	Kemik	1,2	0,9
C43	Deri Melanomu	1,8	1,2
C44	Diğer Deri	24,5	17,1
C45	Mezoteliyoma	0,9	0,4
C46	Kaposi Sarkomu	0,9	0,3
C47;C49	Konnekatif, Yumuşak doku	2,1	1,5
C50	Meme	0,7	48,6
C51-58	Kadın Genital Organları	-	23,8
C51	Vulva	-	0,5
C52	Vajina	-	0,1
C53	Uterus Serviksi	-	4,2
C54	Uterus Korpusu	-	11,1
C55	Uterus, Tanımlanmamış	-	0,8
C56	Over	-	6,5
C57	Diğer Kadın Genital	-	0,6
C58	Plasenta	-	0,0
C60-63	Erkek Genital Organları	44,8	-
C60	Penis	0,1	-
C61	Prostat	40,3	-
C62	Testis	4,3	-
C63	Diğer Erkek Genital	0,1	-
C64-68	Üriner Organlar	28,1	6,5
C64	Böbrek	7,5	3,4
C65	Renal Pelvis	0,3	0,1
C66	Üreter	0,2	0,0
C67	Mesane	20,0	2,9
C68	Diğer Üriner Organlar	0,1	0,1
C69	Göz	0,2	0,3
C70-C72	Beyin, Sinir Sistemi	5,2	4,2
C73	Tiroid	6,3	22,1
C74-75	Diğer Endokrin Bezleri	0,6	0,5
C74	Adrenal Bez	0,4	0,3
C75	Diğer Endokrin	0,2	0,2
C81-85,88,90-96	Lenfoid ve Hematopoetik	18,9	13,5
C81	Hodgkin Hastalığı	2,1	1,4
C82-C85;C96	Non-Hodgkin Lenfoma	6,9	5,2
C88	İmmunoproliferatif Has.	0,1	0,0
C90	Multiple Myelom	3,0	2,1
C91	Lenfoid Lösemi	3,6	2,4
C92-C94	Myeloid Lösemi	2,9	2,1
C95	Lösemi, Tanımlanmamış	0,3	0,3
C39,C48,C76,C77,C80	Diğer&Tanımlanmamış	5,7	3,7

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 3.8. Türkiye’de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türünün Cinsiyete Göre İnsidansı, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2020

Kaynak: IARC, GLOBOCAN 2020

Not: Kanser insidansları, DSÖ’nün 2020 yılına ait tahmin verileridir.

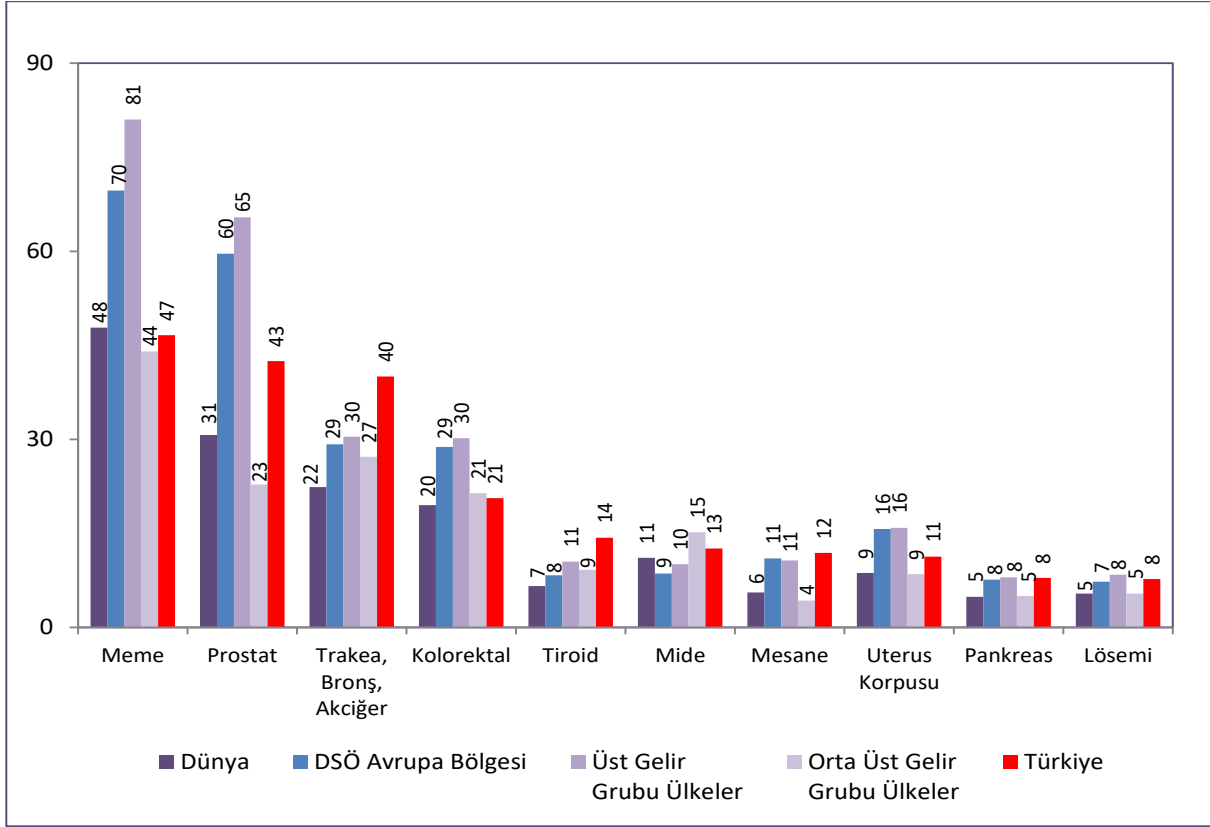
Tablo 3.7. Cinsiyete Göre Toplam Kanser İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2020

Sıra	Ülke	Erkek	Ülke	Kadın	Ülke	Toplam
1	Avustralya	500,4	Avustralya	408,6	Avustralya	452,4
2	Yeni Zelanda	461,7	Yeni Zelanda	388,2	Yeni Zelanda	422,9
3	İrlanda	414,1	Danimarka	341,3	İrlanda	372,8
4	Birleşik Devletler	400,9	İrlanda	336,6	Birleşik Devletler	362,2
5	Fransa	397,2	Birleşik Devletler	333,2	Danimarka	351,1
6	Macaristan	393,3	Belçika	331,0	Hollanda	349,6
7	Letonya	377,8	Hollanda	330,2	Belçika	349,2
8	Belçika	376,9	Kanada	327,6	Kanada	348,0
9	Hollanda	375,5	Norveç	307,4	Fransa	341,9
10	Kanada	373,7	Macaristan	305,2	Macaristan	338,2
	Türkiye (39)	291,5	Türkiye (65)	188,0	Türkiye (50)	231,5
	Dünya	222,0	Dünya	186,0	Dünya	201,0

Kaynak: IARC, GLOBOCAN 2020

Not: Türkiye’nin yanında parantez içinde yazan değerler Türkiye’nin dünya sıralamasındaki yerini göstermektedir. Kanser insidansları, DSÖ’nün 2020 yılına ait tahmin verileridir.

Şekil 3.9. Türkiye’de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türü İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2020

Kaynak: IARC, GLOBOCAN 2020

Not: Kanser insidansları, DSÖ'nün 2020 yılına ait tahmin verileridir.

Tablo 3.8. On Beş Yaş ve Üzeri Kadınların Kendi Kendine Meme Muayenesi Yapma Durumunun Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Kendi Kendine Muayene Durumu	2016	2019	2022
Ayda Bir	19,7	22,1	20,9
Üç Ayda Bir	7,9	8,1	8,9
Üç Aydan Daha Uzun Sürede Bir	11,9	15,4	17,8
Hiç Yapmadım	60,6	54,3	52,4

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 3.9. On Beş Yaş ve Üzeri Kadınların Mamografi Çektirme Durumunun Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Mamografi Çektirme Zamanı	2016	2019	2022
Son 1 Yıl İçerisinde	9,0	10,4	7,3
1 Yılda Çok, 2 Yılda Az	7,1	8,3	7,2
2 Yılda Çok, 3 Yılda Az	3,6	5,3	5,3
3 Yılda Çok, 5 Yılda Az	4,0	4,2	5,9
5 Yılda Fazla	5,2	6,7	8,7
Hiçbir Zaman	71,1	65,1	65,6

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 3.10. On Beş Yaş ve Üzeri Kadınların Smear Testi Yaptırma Durumunun Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Smear Testi Yaptırma Zamanı	2016	2019	2022
Son 1 Yıl İçerisinde	10,9	11,7	7,2
1 Yılda Çok, 2 Yılda Az	7,9	9,2	7,2
2 Yılda Çok, 3 Yılda Az	3,6	5,8	5,8
3 Yılda Çok, 5 Yılda Az	3,2	4,2	6,1
5 Yılda Fazla	5,1	7,9	9,3
Hiçbir Zaman	69,3	61,2	64,4

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 3.11. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Kişisel Bakım Faaliyetlerini Gerçekleştirirken Zorluk Çekenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022

Kişisel Bakım Faaliyetleri	Erkek	Kadın	Toplam
Yatağa Girme/Kalkma veya Sandalyeye Oturma/Kalkma	2,6	5,6	4,1
Banyo Yapma/Duş Alma	2,4	5,5	4,0
Giyinme ve Elbiselerini Çıkarma	2,4	5,2	3,8
Tuvalet Kullanımı	2,3	5,0	3,6
Kendi Kendine Beslenme	2,0	3,5	2,8

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2022

Tablo 3.12. 0-6 Yaş Çocukların Son 6 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022

Hastalık/Sağlık Sorunu	Erkek	Kız	Toplam
Üst Solunum Yolu Enfeksiyonu (Tonsilit, Orta Kulak İltihabı, Farenjit vb.)	32,4	30,1	31,3
İshal	30,6	28,1	29,4
Alt Solunum Yolu Enfeksiyonu (Zatürre vb.)	7,9	5,8	6,9
Kansızlık (Demir Eksikliği Anemisi vb.)	7,8	5,5	6,7
Ağız ve Diş Sağlığı Sorunları	5,5	5,1	5,3
D Vitamini Eksikliğine Bağlı Kemik Bozuklukları (Raşitizm)	4,4	3,1	3,8
İdrar Yolu Enfeksiyonu	2,7	4,3	3,4
Cilt Hastalıkları	3,0	3,4	3,2

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2022

Tablo 3.13. 7-14 Yaş Çocukların Son 6 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022

Hastalık/Sağlık Sorunu	Erkek	Kız	Toplam
Üst solunum yolu enfeksiyonu (Tonsilit, Orta Kulak İltihabı, Farenjit vb.)	26,9	27,3	27,1
İshal	21,2	18,3	19,8
Ağız ve Diş Sağlığı Sorunları	10,8	11,6	11,2
Göz ile İlgili Sorunlar	8,5	9,2	8,8
Alt Solunum Yolu Enfeksiyonu (Zatürre vb.)	6,0	4,6	5,3
Cilt Hastalıkları	2,7	2,9	2,8
Beslenme ile İlişkili Hastalıklar	1,6	1,7	1,7
Kas İskelet Sistemi Hastalıkları	1,3	1,1	1,2
Ruh Sağlığı Sorunları	0,9	1,3	1,1
İşitme ile İlgili Sorunlar	0,7	1,1	0,9

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2022

Tablo 3.14. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Son 12 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022

Hastalık/Sağlık Sorunu	Erkek	Kadın	Toplam
Bel Bölgesi Problemleri (Bel Ağrısı, Bel Fıtığı, Diğer Bel Defektleri)	19,3	29,8	24,6
Boyun Bölgesi Problemleri (Boyun Ağrısı, Boyun Fıtığı, Diğer Boyun Defektleri)	10,8	23,4	17,2
Hipertansiyon	11,6	20,5	16,1
Şeker Hastalığı (Diyabet)	8,9	13,8	11,4
Alerji (Alerjik astım hariç) (Alerjik Rinit, Dermatit, Yiyecek vb. Alerjisi)	6,6	12,5	9,6
Yüksek kan lipidleri (Yüksek kolesterol veya trigliserid)	7,1	11,8	9,5
Astım (Alerjik Astım Dahil)	5,3	10,8	8,1
Artroz	4,9	11,1	8,0
Depresyon	4,5	9,2	6,9
Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (Kronik Bronşit, Amfizem)	5,2	7,8	6,5
Koroner Kalp Hastalığı (Anjina, Göğüs Ağrısı, Spazm)	5,8	7,0	6,4
Alzheimer*	5,1	5,8	5,5
İdrar Kaçırma, İdrarı Tutamama	3,7	7,2	5,4
Böbrek Problemleri	4,2	5,8	5,1
Miyokardiyal Enfarktüs (Kalp Krizi)	2,5	2,3	2,4
Karaciğer Sirozu, Karaciğer Yetmezliği	1,1	1,5	1,3
İnme-Felç (Beyin Kanaması, Serebral Tromboz)	1,0	0,9	1,0

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2022

*Alzheimer, 65+ yaş grubu bireyler için değerlendirilmiştir.

Tablo 3.15. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Hipertansiyon, Diyabet ve Yüksek Kolesterol Tanısı Alan Hastaların Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017

Teşhis Zamanı	Hastalık	Erkek	Kadın	Toplam
Son 12 Ay İçerisinde Teşhis Konulmuş	Hipertansiyon	4,3	9,8	7,1
	Diyabet	3,4	5,2	4,3
	Yüksek Kolesterol	3,6	6,1	4,8
Teşhis Konulmuş Ancak Son 12 Ay İçinde Değil	Hipertansiyon	8,0	10,2	9,1
	Diyabet	4,2	5,4	4,8
	Yüksek Kolesterol	4,9	5,7	5,3
Herhangi Bir Zamanda Teşhis Konulmuş (Prevalans)	Hipertansiyon	12,3	20,0	16,2
	Diyabet	7,6	10,6	9,1
	Yüksek Kolesterol	8,5	11,8	10,1

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Not: Veriler kişilerin beyanına dayalıdır.

Tablo 3.16. 0-14 Yaş Çocukların Genel Sağlık Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2022

Yaş Grubu	Sağlık Durumu	Erkek	Kız	Toplam
0-4	Çok İyi/İyi	91,6	93,7	92,7
	Kötü/Çok Kötü	1,6	1,5	1,5
5-9	Çok İyi/İyi	90,2	92,1	91,1
	Kötü/Çok Kötü	2,1	1,3	1,8
10-14	Çok İyi/İyi	90,2	91,7	90,9
	Kötü/Çok Kötü	1,8	1,3	1,6
Toplam	Çok İyi/İyi	90,6	92,4	91,5
	Kötü/Çok Kötü	1,9	1,4	1,6

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2022

Tablo 3.17. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Genel Sağlık Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2022

Yaş Grubu	Sağlık Durumu	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	Çok İyi/İyi	89,6	84,7	87,2
	Kötü/Çok Kötü	1,3	2,3	1,8
25-34	Çok İyi/İyi	83,1	79,1	81,1
	Kötü/Çok Kötü	2,4	2,5	2,4
35-44	Çok İyi/İyi	75,5	63,9	69,7
	Kötü/Çok Kötü	3,3	5,9	4,6
45-54	Çok İyi/İyi	63,8	47,0	55,4
	Kötü/Çok Kötü	6,7	9,3	8,0
55-64	Çok İyi/İyi	52,7	33,3	42,9
	Kötü/Çok Kötü	9,4	15,9	12,7
65-74	Çok İyi/İyi	35,9	22,1	28,5
	Kötü/Çok Kötü	16,4	24,3	20,6
75+	Çok İyi/İyi	25,6	11,6	17,2
	Kötü/Çok Kötü	28,6	42,2	36,8
15+	Çok İyi/İyi	69,8	57,2	63,4
	Kötü/Çok Kötü	6,1	10,1	8,1

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2022

Tablo 3.18. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Gözlük veya Lens Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Kullanım şekli	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kullanan	35,7	40,6	38,2	32,4	37,7	35,1
Kullanmayan	63,9	58,9	61,4	67,5	62,2	64,8
Hiç Göremeyen	0,3	0,5	0,4	0,1	0,1	0,1

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Tablo 3.19. On Beş Yaş ve Üzeri Görme Sorunu Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Yaş Grubu	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	1,1	2,3	1,7	1,1	1,9	1,5
25-34	1,5	2,4	2,0	1,2	1,8	1,5
35-44	1,9	3,2	2,5	1,8	2,9	2,4
45-54	6,2	8,6	7,4	4,4	7,1	5,7
55-64	7,5	11,7	9,6	6,3	10,5	8,4
65-74	11,3	17,4	14,6	8,3	13,0	10,8
75+	20,8	26,3	24,1	20,1	28,4	25,1
15+	4,4	7,2	5,8	3,7	6,5	5,1

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Not: Gözlük/Lens kullanmalarına rağmen göremeyenler, görmede çok zorlananlar/hiç göremeyenler hesaplamaya alınmıştır.

Tablo 3.20. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin İşitme Cihazı Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Kullanım Şekli	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kullanan	4,2	4,2	4,2	2,8	2,7	2,8
Kullanmayan	95,4	95,1	95,2	97,1	97,2	97,2
Hiç Duymayan	0,4	0,7	0,6	0,1	0,1	0,1

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Tablo 3.21. On Beş Yaş ve Üzeri İşitme Sorunu Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Yaş Grubu	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	1,0	1,5	1,2	0,4	0,5	0,5
25-34	1,1	1,4	1,3	0,7	0,7	0,7
35-44	0,9	2,2	1,6	0,9	0,9	0,9
45-54	3,6	4,2	3,9	2,9	2,3	2,6
55-64	4,8	5,5	5,2	3,5	3,1	3,3
65-74	12,4	11,5	11,9	8,5	11,4	10,0
75+	30,8	32,0	31,5	27,8	27,7	27,8
15+	3,8	5,0	4,4	3,1	3,7	3,4

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Not: İşitme cihazı kullanmalarına rağmen duymayanlar, duymada çok zorlananlar/hiç duymayanlar hesaplamaya alınmıştır.

Tablo 3.22. Yıllara Göre On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Son 12 Ay İçerisinde Sağlık Sorunları Nedeniyle İşe Ara Verenlerin Yüzdesi, (%) ve Ortalama İşe Ara Verme Süresi, (Gün)

	2012	2014	2016	2019	2022
On Beş Yaş Üzeri Bireylerde Son 12 Ay İçerisinde Sağlık Sorunları Nedeniyle İşe Ara Verenlerin Yüzdesi, (%)	13,4	14,9	10,6	13,4	13,4
On Beş Yaş Üzeri Bireylerde Son 12 Ay İçerisinde Sağlık Sorunları Nedeniyle Ortalama İşe Ara Verme Süresi, (Gün)	3,0	3,2	2,5	2,9	3,2

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması, 2012, 2014, 2016, 2019, 2022

Tablo 3.23. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Cinsiyete Göre Bazı Zihinsel Problemlerin Son 2 Hafta İçerisinde Neredeyse Her Gün Görülme Yüzdesi, (%), 2019, 2022

	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Bir şeyler yaparken çok az ilgi duyma ve keyif alma	3,0	4,4	3,7	1,8	2,9	2,3
Morali bozuk, bunalımlı veya umutsuz hissetme	3,7	5,1	4,4	2,5	3,4	2,9
Uykuya dalmakta veya uyumakta zorluk çekme /çok fazla uyuma	4,9	7,1	6,0	3,5	5,4	4,5
Yorgun/enerjisiz hissetme	4,7	7,6	6,1	3,3	5,5	4,4
İştahsızlık/Aşırı yemek yeme	2,8	3,8	3,3	1,3	2,4	1,9
Kendini değersiz ve kötü hissetme	1,8	3,1	2,5	1,2	1,7	1,4
Konsantrasyon problemi (Gazete okurken, TV izlerken vb.)	1,7	2,7	2,2	1,1	1,7	1,4
Başkalarının fark edeceği derecede ağır hareket etme/konuşma ya da huzursuz/fazla hareket etme	1,1	1,7	1,4	0,8	1,1	1,0

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Bölüm 3 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ 2002 yılı kızamık ve tüberküloz vakalarında yerli veya yabancı vaka ayırımına ait kayıt bulunmamaktadır.
- ☑ HIV/AIDS sürveyans sisteminde vakaların bildirimleri doğrulama tarihi üzerinden değerlendirilir. Vaka sayıları, doğrulama testi pozitif tespit edilerek bildiri yapılan vakalar üzerinden hesaplanır. İlgili yıl içinde, bir önceki yılda doğrulama testi yapılan vakaların bildirimleri de yapıldığından yıllık vaka sayıları değişebilir. Vaka sayıları ve insidans hesaplamaları 31 Ocak 2023 tarihi itibari ile doğrulama testi pozitif tespit edilerek bildiri yapılan vakalar üzerinden gerçekleştirilmiştir.
- ☑ Kanser ile ilgili veriler Aktif Kanser Kayıt Sistemi ile veri toplayan ve kalite standartlarını sağlayan *Ankara, Antalya, Bursa, Edirne, Erzurum, Eskişehir, İzmir, Samsun, Trabzon, Gaziantep, Malatya, İstanbul, Kocaeli ve Mersin* illerine ait verilerinden alındı. Aktif kanser kayıt merkezlerinin olduğu illerde nüfus tabanlı kanser kayıtçılığı yapılmaktadır. Nüfus tabanlı kanser kayıt için il sınırları içinde yer alan tüm Sağlık Bakanlığı, üniversite ve özel hastanelerden, ölüm belgelerinden ve hastaların olabileceği huzurevi, palyatif bakım merkezi gibi merkezlerden veri toplanmaktadır. Veriler, birimlerden kanser kayıt merkezine aktarılmaktadır. Merkezde kanser kayıt formları değerlendirilmekte, hata ve duplikasyon kontrolünden geçirilmektedir. İl kanser kayıt merkezi veri tabanı daha sonra Kanser Dairesi Başkanlığı veri tabanına aktarılmaktadır. Türkiye veri tabanında dublikasyon ve hata kontrolü yapılmaktadır. İllerin veri tabanındaki hatalar için il kanser kayıt merkezlerine kontrol raporları iletilmekte, verilere dönülerek yapılan düzeltmelerin ardından yeni "Türkiye Kanser Veri Havuzu" oluşturulmaktadır.
- ☑ **Dünya Standart Nüfusu:** Kanser hastalığı, ilerleyen yaş gruplarında daha sık görüldüğünden nüfusu yaşlı olan bir ülkede kanser görülme oranı (kaba hız), nüfusu genç bir ülke ile kıyaslandığında daha yüksek olacaktır. Bu nedenle ağırlıklandırma işleminin yapılabilmesi için, "Dünya Standart Nüfusu" tablosundan yararlanılarak standardize edilmiş bir oran olan "yaşa standardize hız" kavramı kullanılır.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.

TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2022

Araştırma kişilerin beyanına davalıdır.

- ☑ **Kapsanan kitle:** Türkiye sınırları içerisindeki tüm yerleşim yerlerinde bulunan hanehalkıdır. Kurumsal olarak nitelendirilen nüfus (asker, yurtlarda, hapishanede, hastanede sürekli olarak kalan, huzurevleri vb.) kapsam dışıdır.
- ☑ **Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahminini verebilecek şekilde tasarlanmıştır. Tasarım gereği toplam örnek hacmi 11.170 hane olarak belirlenmiştir.
- ☑ **Örneklem dağılımı:** Örneğe seçilen 11.170 haneden 10.028 hane ile anket sonuçlandırılmıştır. 22.742'si 15 yaş ve üzeri, 7.019'u 0-14 yaş arası çocuk olmak üzere, toplam 29.761 bireyin bilgileri derlenmiştir.
- ☑ **Uygulama dönemi:** Araştırma, 2008 yılında Nisan ayında, 2010 ve 2012 yıllarında Mayıs-Haziran döneminde birer ay, 2014 ve 2016 yıllarında Ağustos-Ekim döneminde üçer ay, 2019 ve 2022 yıllarında Eylül- Aralık döneminde alan çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

☑ **Kapsanan kitle:** Türkiye sınırları içerisindeki on beş yaş ve üzeri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını kapsamaktadır. Kurumsal olarak nitelendirilen nüfus (otel, motel, hastane, öğrenci yurdu, cezaevi vb.) kapsam dışında bırakılmıştır.

☑ **Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahminini verebilecek şekilde tasarlanmış olup tasarım gereği toplam örnek hacmi 8.650 hanehalkı olarak belirlenmiştir.

☑ **Örneklem dağılımı:** Ziyaret edilen 8.650 hanehalkından 6.053'ü 1. ve 2. aşamada yer almış, 1. ve 2. aşamada yer alan katılımcıların 3.352'si ayrıca 3. aşamaya da katılmıştır (seçilen 6.053 kişinin 2.701'i üçüncü aşamaya katılmayı kabul etmemiştir).

☑ **Uygulama dönemi:** Araştırma, Nisan-Eylül 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

☑ Araştırmada veriler “Soru Formu”, “Fiziksel Ölçümler” ve “Biyokimyasal Ölçümler” olmak üzere üç aşamada toplanmıştır.

1. Aşama; dört davranışsal risk faktörüne maruz kalmayı (tütün kullanımı, alkol tüketimi, meyve ve sebzenin az tüketimi ve fiziksel inaktivite) inceleyen anketin değerlendirmesinden oluşmaktadır.
2. Aşama; yüksek kan basıncı, fazla kiloluluk ve obezite gibi biyolojik risk faktörlerine maruz kalmayı değerlendirebilmek için kan basıncı, boy uzunluğu, vücut ağırlığı, bel ve kalça çevresi gibi fiziksel ölçümleri içermektedir.
3. Aşamada; yüksek glisemi düzeylerinin, hiperkolesteroleminin ve sodyum alımının tespit edilmesi için kan ve idrar örneklerinin alınması ve biyokimyasal ölçümler yer almaktadır.

BÖLÜM 4

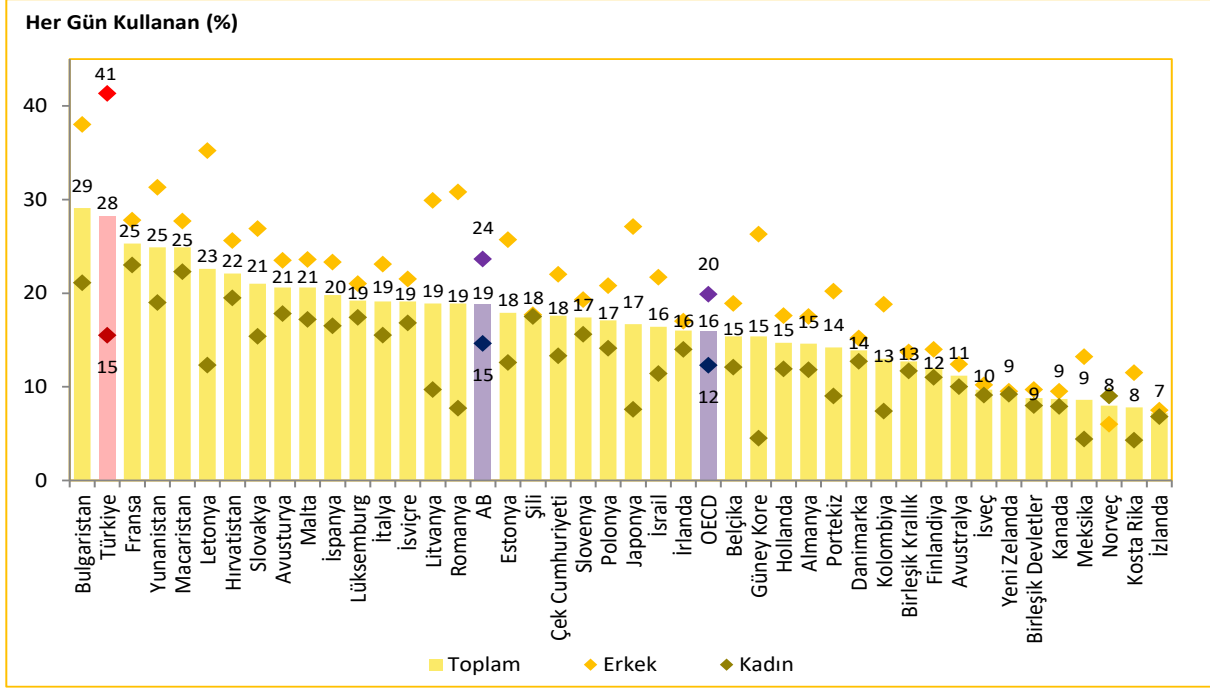
Risk Faktörleri

Tablo 4.1. Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Kullanma Durumu	Yaş Grubu	2016			2019			2022		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Her Gün Kullanan	15-24	28,2	7,8	18,1	31,0	7,9	19,6	29,0	9,0	19,3
	25-34	49,6	16,6	33,2	51,3	17,6	34,4	51,4	18,3	34,9
	35-44	50,6	19,6	35,2	52,9	24,1	38,6	49,0	23,2	36,1
	45-54	45,3	17,7	31,6	45,1	18,4	31,8	48,4	20,6	34,5
	55-64	35,0	10,9	22,8	37,8	12,8	25,1	40,9	14,3	27,4
	65-74	24,2	4,4	13,5	19,9	6,1	12,5	26,1	5,6	15,2
	75+	10,7	1,0	4,8	13,2	3,1	7,1	11,6	2,1	5,9
	15+	40,1	13,3	26,5	41,3	14,9	28,0	41,3	15,5	28,3
Ara Sıra Kullanan	15-24	3,6	3,0	3,3	3,6	2,9	3,2	3,6	2,5	3,1
	25-34	5,1	6,1	5,6	3,9	3,6	3,8	4,7	3,9	4,3
	35-44	5,0	5,9	5,4	3,9	4,6	4,2	4,6	5,0	4,8
	45-54	4,1	4,1	4,1	3,6	3,2	3,4	4,0	4,6	4,3
	55-64	2,5	2,3	2,4	3,2	2,8	3,0	3,7	3,2	3,5
	65-74	1,9	1,3	1,6	1,6	1,5	1,6	2,3	1,6	1,9
	75+	2,8	2,0	2,3	2,9	1,7	2,2	3,9	1,3	2,3
	15+	4,0	4,1	4,1	3,5	3,2	3,4	4,0	3,5	3,8
Daha Önce Kullanan	15-24	3,4	2,1	2,7	4,2	2,0	3,1	2,2	1,2	1,7
	25-34	9,3	6,6	8,0	10,5	7,0	8,7	4,9	2,7	3,8
	35-44	16,6	8,2	12,4	15,9	6,9	11,4	9,1	4,6	6,8
	45-54	24,5	8,7	16,7	26,2	9,4	17,8	15,3	5,8	10,6
	55-64	39,5	9,0	24,1	39,7	11,3	25,3	24,0	8,7	16,2
	65-74	47,4	7,7	26,0	53,6	9,7	30,2	35,8	7,7	20,8
	75+	47,3	5,4	22,0	53,7	6,1	25,2	36,2	5,0	17,4
	15+	19,3	6,7	12,9	21,3	7,2	14,2	13,0	4,7	8,8
Hiç Kullanmayan	15-24	64,9	87,0	75,9	61,2	87,3	74,1	65,2	87,2	75,9
	25-34	36,0	70,7	53,3	34,3	71,8	53,1	39,1	75,1	57,0
	35-44	27,8	66,3	47,0	27,4	64,3	45,8	37,3	67,2	52,2
	45-54	26,1	69,5	47,7	25,1	69,0	47,0	32,4	69,0	50,6
	55-64	22,9	77,8	50,7	19,3	73,1	46,5	31,4	73,8	52,9
	65-74	26,5	86,6	58,9	24,8	82,7	55,7	35,8	85,2	62,1
	75+	39,2	91,6	70,9	30,1	89,1	65,5	48,4	91,6	74,4
	15+	36,6	75,9	56,5	33,8	74,7	54,5	41,7	76,3	59,2

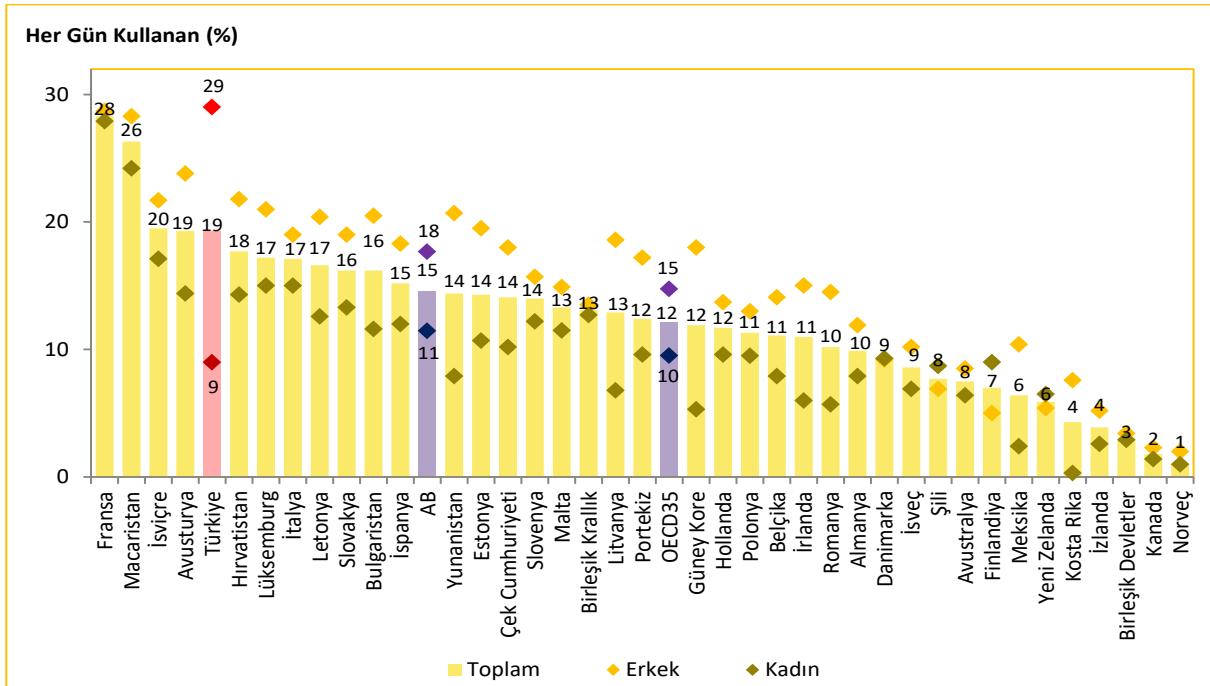
Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Şekil 4.1. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Her Gün Tütün ve Tütün Mamülü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021

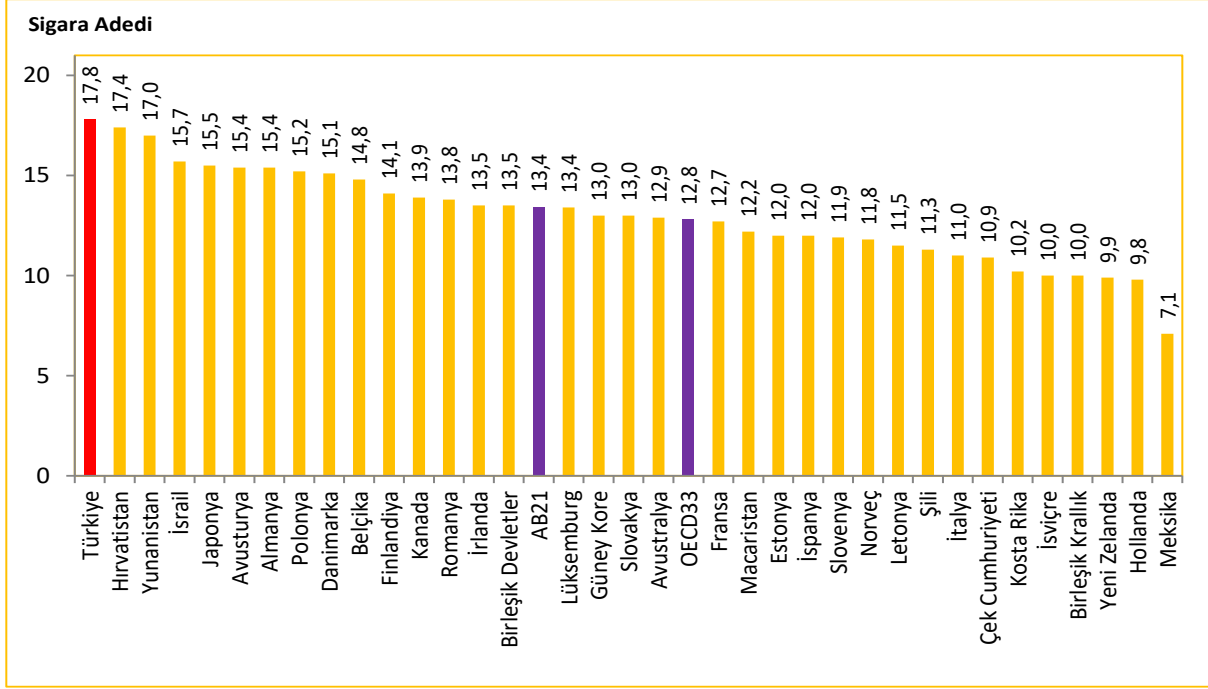
Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 4.2. 15-24 Yaş Grubu Bireylerin Her Gün Tütün ve Tütün Mamülü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 4.3. On Beş Yaş ve Üzeri Sigara Kullanan Bireylerde Kişi Başına Düşen Ortalama Günlük Sigara Adedinin Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 4.2. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Tütün Mamülü Kullanmaya Başlama Nedenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Neden	2016			2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Arkadaş Etkisi	30,3	25,9	29,1	34,4	29,9	33,2	31,7	30,2	31,3
Özenti	31,7	24,3	29,7	26,7	20,8	25,1	24,1	20,7	23,2
Merak	22,4	19,4	21,6	20,3	17,7	19,6	25,5	19,2	23,8
Kişisel Sorunlar	5,0	10,1	6,3	5,4	10,2	6,6	5,4	8,3	6,2
Hiçbir Özel Neden Yok	4,3	4,5	4,4	5,9	5,7	5,9	6,0	7,2	6,3
Aile Sorunları	3,1	11,2	5,2	3,5	10,5	5,3	3,1	9,5	4,9
Eğlence Amaçlı	3,0	3,8	3,3	3,7	5,0	4,0	4,2	4,8	4,4

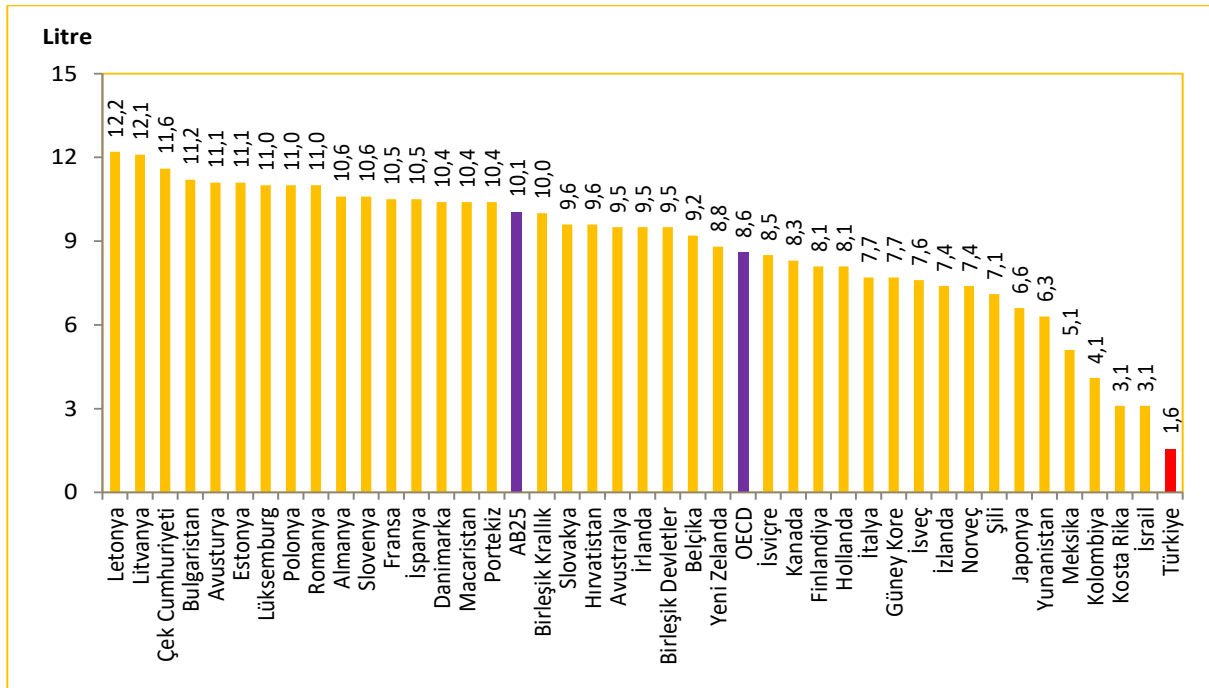
Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 4.3. Alkol Kullanma Durumunun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Kullanma Durumu	Yaş Grubu	2016			2019			2022		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kullanan	15-24	13,1	5,4	9,3	16,4	6,2	11,4	11,6	4,9	8,3
	25-34	24,1	8,7	16,5	30,9	10,5	20,7	24,2	10,8	17,5
	35-44	25,2	6,4	15,9	30,8	8,7	19,8	23,1	7,2	15,2
	45-54	19,2	3,7	11,5	22,2	6,0	14,2	19,2	5,1	12,2
	55-64	19,7	3,8	11,6	21,3	3,9	12,5	18,6	3,6	11,0
	65-74	11,5	1,0	5,9	15,0	2,3	8,2	12,2	1,8	6,7
	75+	5,5	0,6	2,5	4,1	0,5	2,0	7,1	1,2	3,6
	15+	19,3	5,3	12,2	23,3	6,6	14,9	18,4	5,9	12,1
Daha Önce Kullanan	15-24	5,9	3,9	4,9	5,7	3,0	4,4	2,3	0,9	1,6
	25-34	16,0	7,0	11,5	12,2	5,6	8,9	5,2	2,5	3,9
	35-44	21,4	4,9	13,2	16,0	5,3	10,6	6,4	1,9	4,2
	45-54	23,8	5,8	14,8	20,9	3,7	12,3	7,5	2,3	4,9
	55-64	28,7	4,4	16,4	29,9	3,5	16,6	12,5	1,6	7,0
	65-74	30,4	3,6	16,0	32,9	1,8	16,3	15,8	1,3	8,1
	75+	25,8	1,8	11,3	30,9	2,6	13,9	16,2	0,9	7,0
	15+	19,1	5,0	11,9	17,6	4,0	10,7	7,5	1,7	4,6
Hiç Kullanmayan	15-24	81,0	90,6	85,8	77,9	90,7	84,2	86,1	94,2	90,0
	25-34	59,9	84,3	72,0	56,9	83,9	70,4	70,5	86,8	78,6
	35-44	53,4	88,7	71,0	53,3	86,1	69,6	70,5	90,9	80,7
	45-54	57,0	90,5	73,6	56,9	90,3	73,5	73,3	92,6	82,9
	55-64	51,6	91,9	72,0	48,8	92,6	70,9	68,9	94,8	82,0
	65-74	58,1	95,4	78,2	52,1	95,9	75,5	72,0	96,8	85,2
	75+	68,8	97,5	86,2	65,0	96,9	84,1	76,7	97,9	89,5
	15+	61,6	89,8	75,8	59,1	89,4	74,4	74,1	92,4	83,3

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Şekil 4.4. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Kişi Başına Düşen Mutlak Alkol Tüketimi, Litre, 2021

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 4.4. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Alkol Kullanmaya Başlama Nedenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Neden	2016			2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Eğlence amaçlı	25,9	55,1	29,4	46,9	70,8	52,3	50,4	62,1	53,3
Arkadaş etkisi	25,0	13,4	23,6	19,8	6,7	16,8	14,9	8,5	13,3
Hiçbir özel neden yok	6,5	7,4	6,6	10,9	12,0	11,2	10,0	15,0	11,2
Merak	19,8	7,6	18,3	10,0	6,0	9,1	11,8	9,6	11,3
Özenti	15,1	3,4	13,7	7,2	2,4	6,1	8,0	2,9	6,7
Kişisel sorunlar	5,3	9,3	5,8	3,8	1,0	3,2	3,7	1,4	3,1
Aile sorunları	1,5	1,9	1,5	1,4	0,9	1,3	1,3	0,4	1,1

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 4.5. Boy ve Kilo Ortalamalarının Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı (Beyana Dayalı), 2022

Yaş Grubu	Vücut Ağırlığı (kg)			Boy Uzunluğu (cm)		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	71,1	58,4	64,9	175,0	163,0	169,1
25-34	79,6	64,8	72,2	175,9	163,0	169,5
35-44	82,0	69,3	75,7	174,8	162,2	168,5
45-54	82,8	74,3	78,6	173,3	161,5	167,4
55-64	81,1	75,6	78,3	171,4	160,3	165,7
65-74	78,6	74,5	76,4	170,4	159,7	164,7
75+	73,6	69,5	71,2	168,9	157,9	162,3
15+	78,9	68,6	73,7	173,8	161,7	167,7

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2022

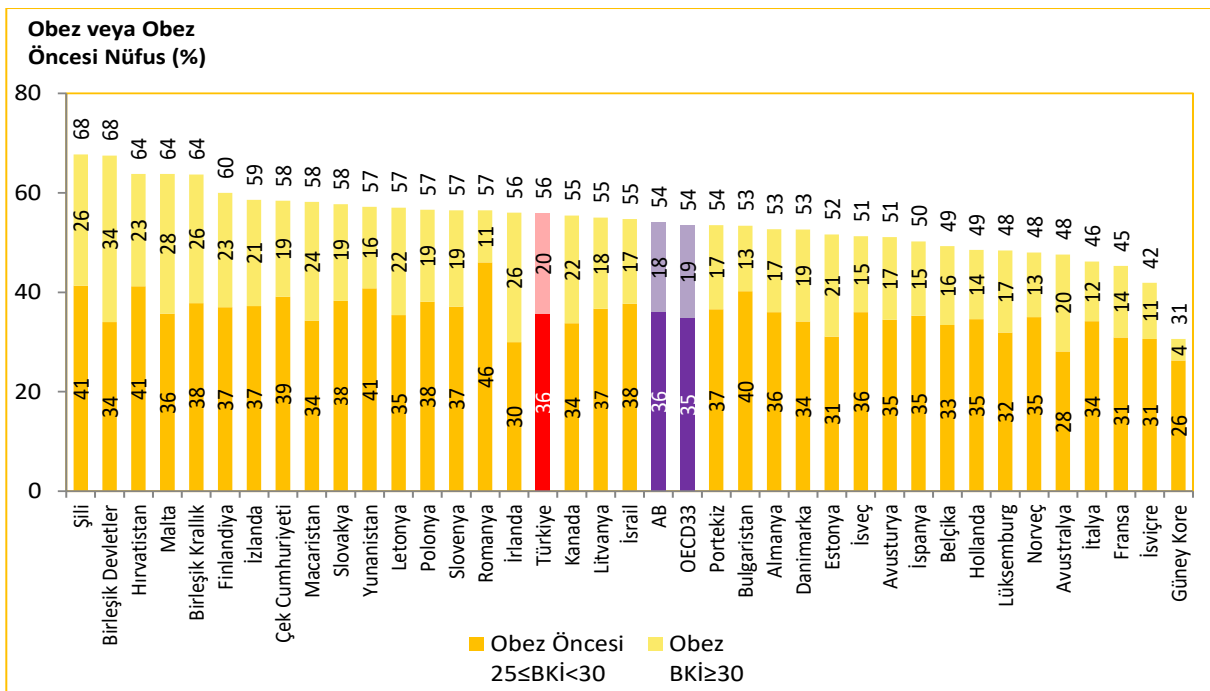
Tablo 4.6. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Beden Kütle İndeksinin Cinsiyete Göre Dağılımı (Beyana Dayalı), (%), 2016, 2019, 2022

Yıl	Cinsiyet	Düşük Kilolu	Normal Kilolu	Obez Öncesi	Obez
2016	Erkek	2,5	43,8	38,6	15,2
	Kadın	5,6	40,4	30,1	23,9
	Toplam	4,0	42,1	34,3	19,6
2019	Erkek	2,7	40,3	39,7	17,3
	Kadın	4,9	40,0	30,4	24,8
	Toplam	3,8	40,1	35,0	21,1
2022	Erkek	2,3	40,6	40,4	16,8
	Kadın	4,9	40,6	30,9	23,6
	Toplam	3,6	40,6	35,6	20,2

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

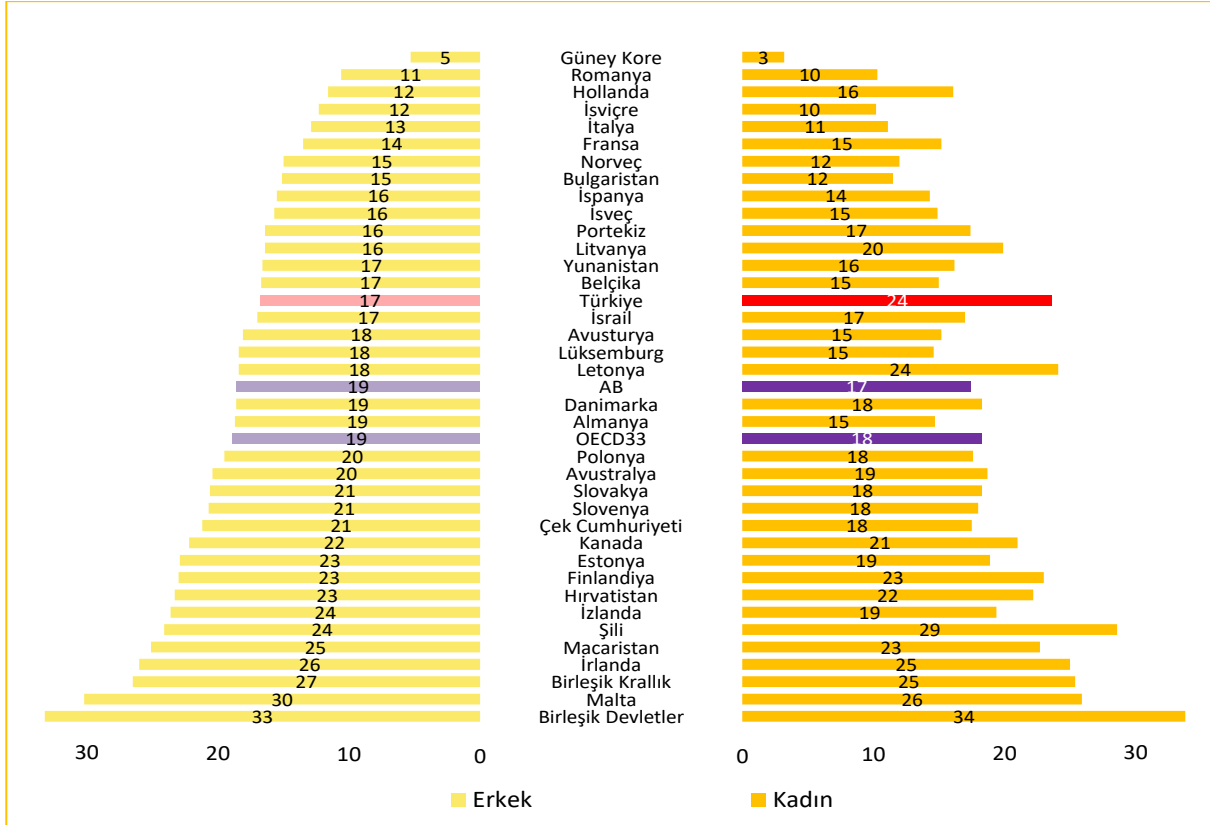
Not: Fazla kilolu ifadesi "obez öncesi" olarak değiştirilmiştir.

Şekil 4.5. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obez veya Obez Öncesi Durumunun Uluslararası Karşılaştırması (Beyana Dayalı), (%), 2021

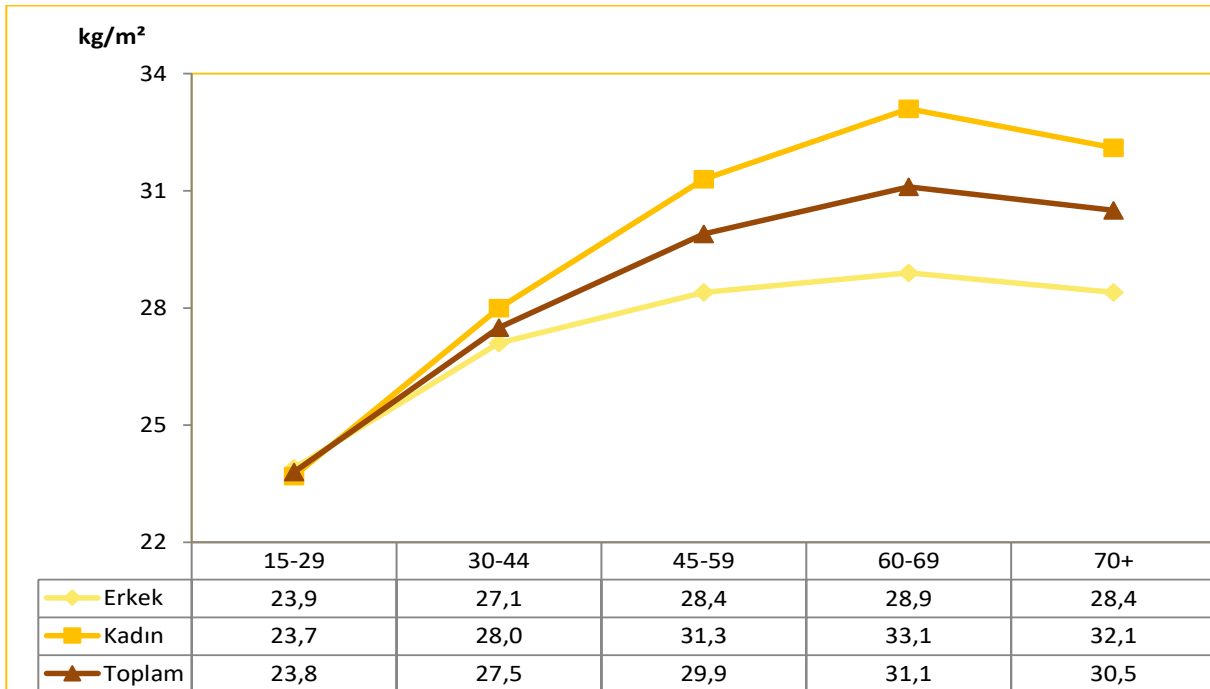

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

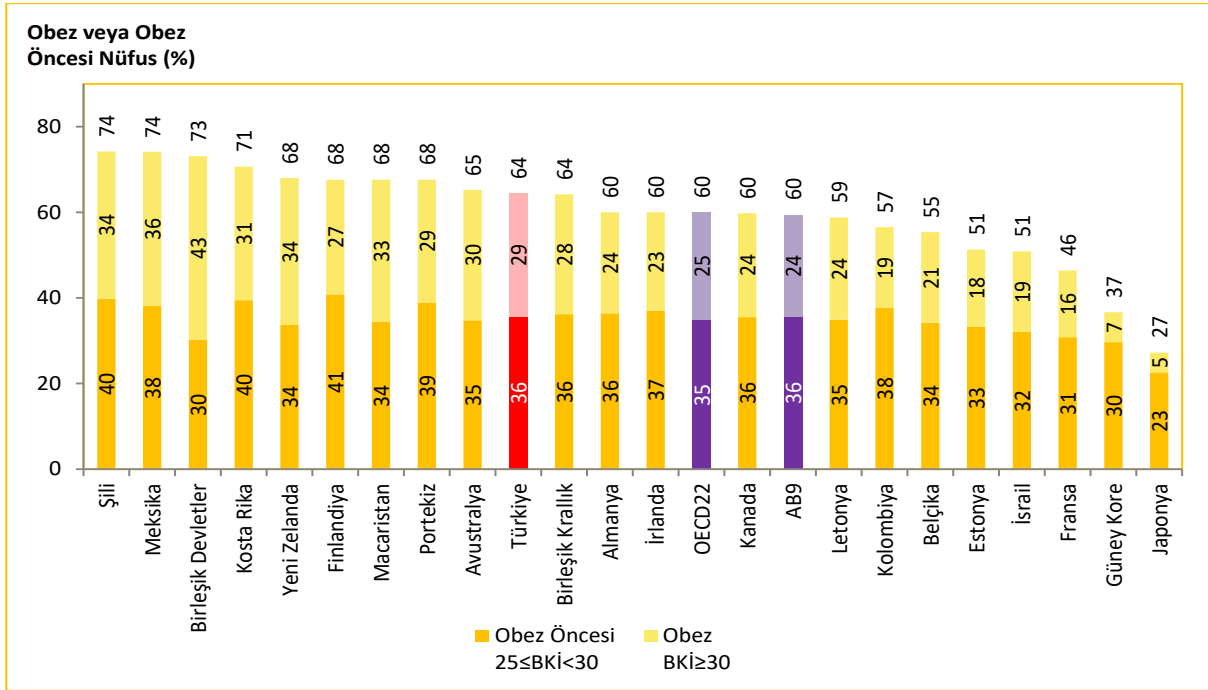
Şekil 4.6. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obezite (BKİ \geq 30) Durumunun Cinsiyete Göre Uluslararası Karşılaştırması (Beyana Dayalı), (%), 2021

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı
 Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 4.7. Beden Kütle İndeksinin Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre Dağılımı (Ölçüme Dayalı), kg/m², 2017

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

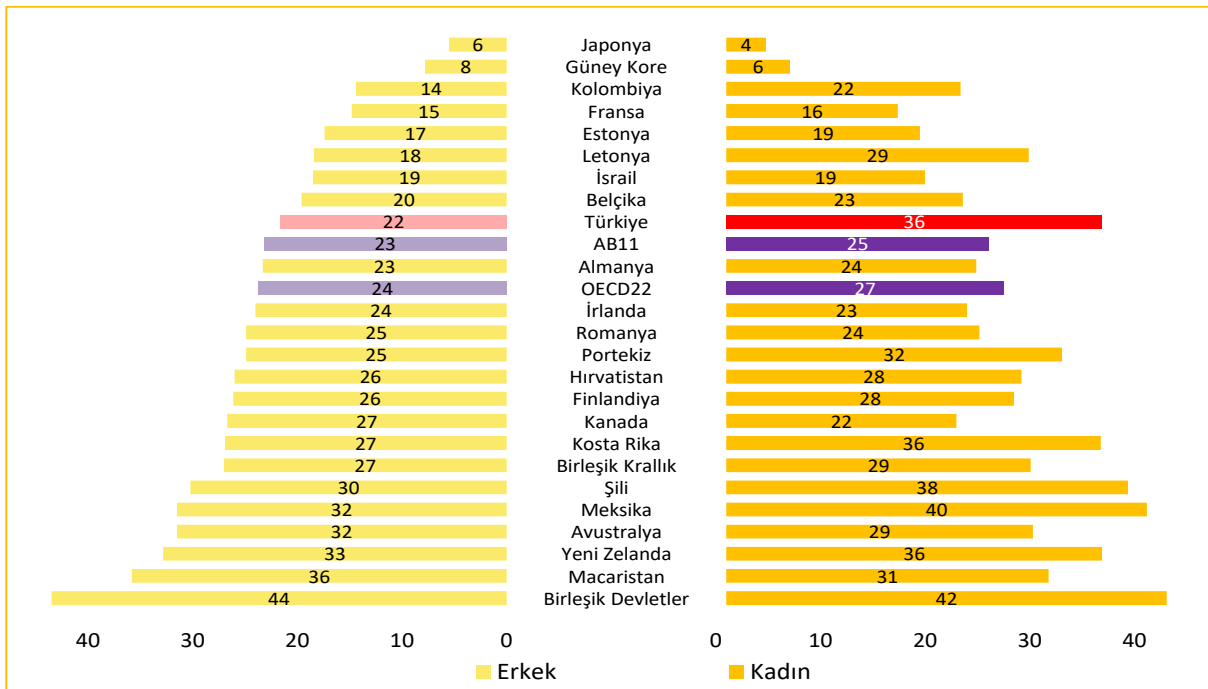
Şekil 4.8. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obez veya Obez Öncesi Durumunun Uluslararası Karşılaştırması (Ölçüme Dayalı), (%), 2021

Kaynak: Sağlık Bakanlığı Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 4.9. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obezite (BKİ ≥ 30) Durumunun Cinsiyete Göre Uluslararası Karşılaştırması (Ölçüme Dayalı), (%), 2021

Kaynak: Sağlık Bakanlığı Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 4.7. İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Antropometrik Ölçümlerinin Z-Skoruna Göre Dağılımı, (%), 2016

Antropometrik Ölçümler	Erkek	Kız	Toplam
Şişmanlık ($2 < BAZ$)	11,3	8,5	9,9
Kiloluluk ($1 < BAZ \leq 2$)	13,6	15,7	14,6
Normal ($-2 < BAZ \leq 1$)	73,5	74,5	74,0
Zayıflık ($BAZ \leq -2$)	1,7	1,3	1,5
Düşük Kiloluluk ($WAZ < -2$)	2,0	1,9	2,0
Bodurluk ($HAZ < -2$)	2,3	2,4	2,3

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Çocukluk Çağı (İlkokul 2. Sınıf Öğrencileri) Şişmanlık Araştırması (COSI-TUR-2016)

Not: BAZ: Yaşa Göre Beden Kütle İndeksi Z-Skoru, WAZ: Yaşa Göre Ağırlık Z-Skoru, HAZ: Yaşa Göre Boy Z-Skoru

Tablo 4.8. İBBS-1'e Göre İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Sadece Anne Sütü ve Ortalama Anne Sütü Alma Süreleri ile BKİ-Z Skoru Şişmanlık Oranının Dağılımı, (%), 2016

İBBS-1	Sadece Anne Sütü Alma Süresi (Ay)	Ortalama Anne Sütü Alma Süresi (Ay)	BKİ-Z Skoru Şişmanlık Oranı (%)
İstanbul	4,5	15,5	13,4
Batı Marmara	4,4	14,7	12,8
Ege	4,4	15,4	15,9
Doğu Marmara	4,3	16,0	9,2
Batı Anadolu	4,4	16,1	10,5
Akdeniz	4,7	15,1	9,2
Orta Anadolu	4,5	15,7	9,9
Batı Karadeniz	4,9	16,5	12,8
Doğu Karadeniz	4,5	15,7	12,0
Kuzeydoğu Anadolu	4,4	16,6	5,5
Ortadoğu Anadolu	4,5	16,2	5,4
Güneydoğu Anadolu	4,3	14,8	4,5
Türkiye	4,5	15,6	9,9

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Çocukluk Çağı (İlkokul 2. Sınıf Öğrencileri) Şişmanlık Araştırması (COSI-TUR-2016)

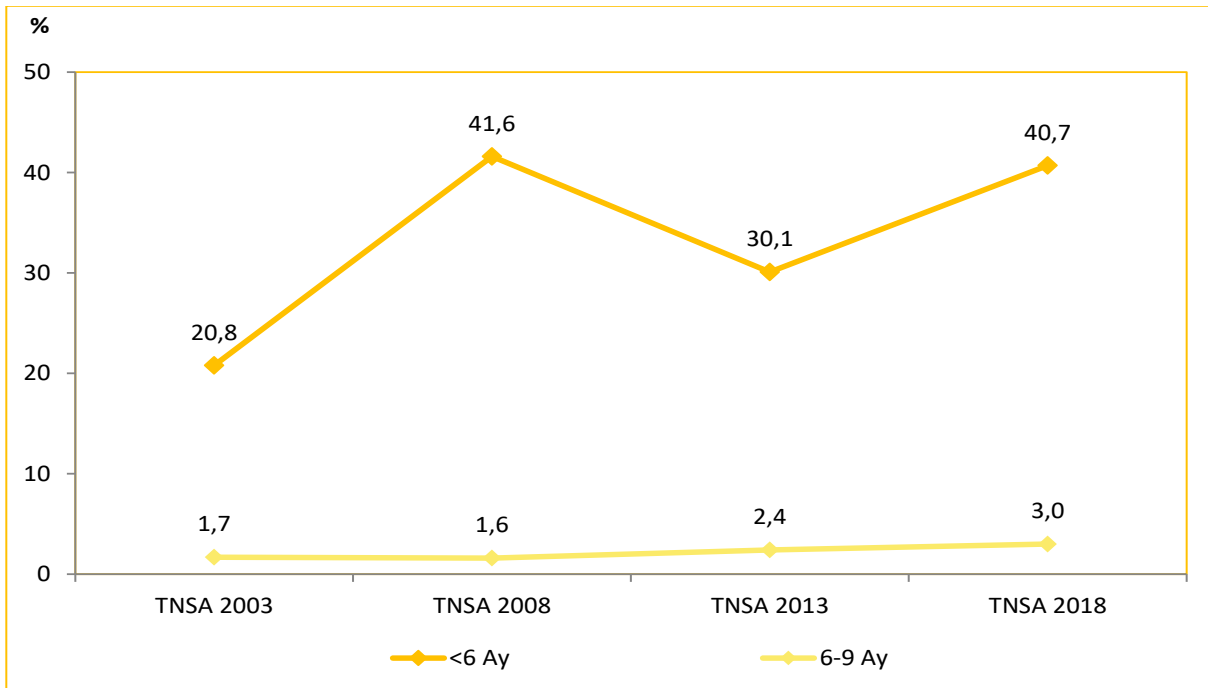
Tablo 4.9. İki Yaş Altı Bebeklerin Anne Sütü ile Beslenme Durumlarının Yaşa (Ay) Göre Dağılımı, (%), 2018

Emzirilme Durumu	Yaş (Ay)					
	0-3	0-5	6-9	12-15	12-23	20-23
Emzirilmeyenler	5,5	7,5	17,1	34,4	47,3	66,5
Sadece Anne Sütü	52,4	40,7	3,0	0,0	0,0	0,0
Sadece Anne Sütü ve Su	14,6	15,3	3,4	0,8	0,7	0,0
Anne Sütü ve Süt Olmayan Diğer Sıvılar*	1,3	1,8	3,0	0,6	0,4	0,0
Anne Sütü ve Anne Sütü Dışındaki Sütler	24,2	22,9	2,0	0,2	0,3	0,8
Anne Sütü ve Ek Gıdalar	2,0	11,8	71,6	64,0	51,3	32,7
Toplam	100	100	100	100	100	100

Kaynak: TNSA 2018

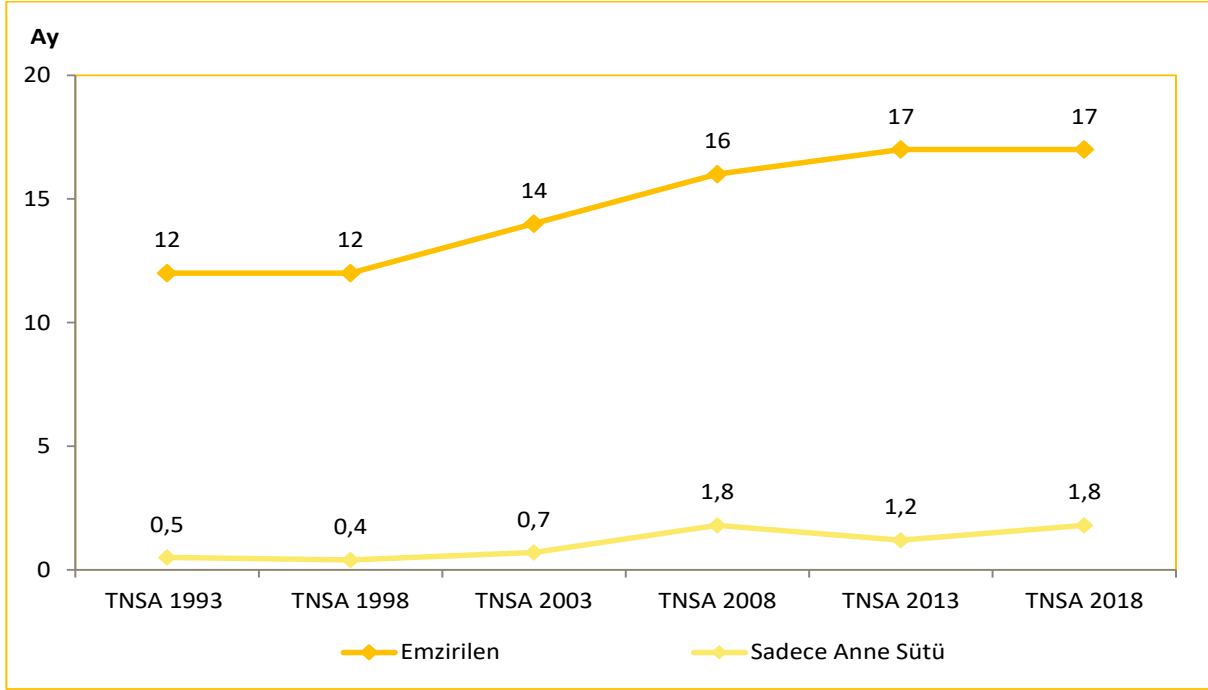
*Süt dışındaki sıvılar meyve suyu, et suyu, çorba suyu ve diğer sıvıları içerir.

Şekil 4.10. Yıllara Göre Sadece Anne Sütü ile İlk 6 Ay ve 6-9 Ay Arası Beslenen Bebeklerin Dağılımı, (%)

Kaynak: TNSA 2003, 2008, 2013, 2018

Şekil 4.11. Yıllara Göre 3 Yaş Altı Çocuklarda Ortanca Emzirme Süresi, (Ay)

Kaynak: TNSA 2018

Tablo 4.10. İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Bazı Besin ve İçeceklerin Tüketim Sıklıklarının Dağılımı (Ailelerin Beyanına Dayalı), (%), 2016

Besinler	Her gün	Sıklıkla (4-6 gün)	Nadiren (1-3 gün)	Haftada 1 kereden az	Hiç
Taze Meyve	50,4	24,5	18,5	4,6	1,9
Peynir	39,8	19,1	20,1	7,6	13,4
Yoğurt, Cacık, Ayran	37,3	30,0	22,1	5,7	4,9
Tam Yağlı Süt	22,9	17,8	23,5	12,8	23,0
Az Yağlı/Yarım Yağlı Süt	14,7	13,2	21,6	13,5	37,0
%100 Meyve Suyu(Hazır)	14,4	14,1	29,6	20,7	21,1
Sebze(Patates Hariç)	13,0	25,3	41,8	13,2	6,7
Şekerli Bar, Çikolata	12,5	20,2	36,3	24,9	6,1
Bisküvi, Kek, Kurabiye	11,9	25,3	39,2	20,0	3,5
Aromalı Süt	9,6	11,7	23,9	18,6	36,2
Şeker İçeren İçecek	7,7	10,7	28,2	28,2	25,2
Tuzlu Atıştırmalıklar(Patates Cipsi, Mısır Cipsi, Çerez)	7,6	13,7	29,6	34,6	14,5
Et	7,0	26,3	41,8	18,9	6,1
Taze Sıkılmış Meyve Suyu	6,8	10,7	29,9	22,7	29,9
Sütlü Puding/Hazır Süt Ürünleri	4,7	11,1	31,0	32,6	20,5
Pizza, Lahmacun, Patates Kızartması, Hamburger, Sosisli/Sucuklu Sandviç	3,8	11,8	33,0	38,7	12,7
Balık	2,2	9,5	33,4	40,3	14,6
Kefir	1,7	2,1	5,3	5,7	85,3
Diyet veya Light İçecekler(Süt Hariç)	1,2	1,4	4,2	4,6	88,6

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Çocukluk Çağı (İlkokul 2. Sınıf Öğrencileri) Şişmanlık Araştırması (COSI-TUR-2016)

Tablo 4.11. Meyve Tüketme Sıklığının Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Tüketim Sıklığı	Yaş Grubu	2016			2019			2022		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Günde bir kere ya da daha fazla	15-24	47,9	48,5	48,2	37,9	42,7	40,3	27,0	29,9	28,4
	25-34	43,4	51,1	47,2	35,3	45,1	40,2	30,3	36,3	33,3
	35-44	46,3	50,7	48,5	42,4	45,8	44,1	31,9	37,0	34,4
	45-54	54,2	57,1	55,7	47,3	50,1	48,7	36,0	41,0	38,5
	55-64	59,4	60,0	59,7	52,2	56,5	54,4	43,1	46,9	45,0
	65-74	60,5	59,1	59,7	54,9	52,4	53,5	46,0	46,7	46,4
	75+	58,0	50,9	53,7	52,7	50,2	51,2	41,4	42,2	41,9
	15+	50,2	53,1	51,6	43,4	47,9	45,7	34,3	38,7	36,5
Haftada 4-6 kere	15-24	18,2	17,0	17,6	19,1	17,0	18,1	27,1	27,5	27,3
	25-34	16,8	15,7	16,3	19,8	16,6	18,2	25,5	23,5	24,5
	35-44	17,9	16,6	17,2	18,7	15,7	17,2	24,2	24,1	24,1
	45-54	16,7	15,5	16,1	17,6	13,8	15,7	25,6	22,3	24,0
	55-64	15,8	16,4	16,1	16,8	16,0	16,4	24,5	24,0	24,3
	65-74	16,5	15,7	16,0	19,5	18,1	18,7	25,1	25,4	25,3
	75+	18,6	20,8	20,0	19,8	19,6	19,7	26,3	25,0	25,6
	15+	17,2	16,4	16,8	18,7	16,2	17,4	25,4	24,5	24,9
Haftada 1-3 kere	15-24	25,9	25,7	25,8	32,5	30,4	31,5	35,1	32,0	33,6
	25-34	30,4	25,8	28,1	33,7	27,6	30,6	32,2	30,4	31,4
	35-44	25,9	24,4	25,2	29,0	27,7	28,4	33,9	28,5	31,2
	45-54	21,8	20,9	21,4	26,2	27,3	26,7	30,4	28,0	29,2
	55-64	20,0	18,4	19,2	24,2	20,0	22,1	25,2	20,9	23,0
	65-74	18,7	19,0	18,9	19,3	22,0	20,8	22,0	21,1	21,5
	75+	20,6	22,2	21,6	21,0	25,6	23,8	24,3	25,2	24,9
	15+	24,9	23,2	24,0	28,6	26,6	27,6	30,8	27,6	29,2
Haftada bir kereden az	15-24	6,4	6,6	6,5	8,2	7,2	7,7	9,2	8,1	8,7
	25-34	7,1	5,3	6,2	9,1	8,1	8,6	9,5	7,0	8,3
	35-44	8,1	6,5	7,3	7,8	7,9	7,9	7,7	7,6	7,7
	45-54	5,9	5,3	5,6	7,3	7,0	7,2	6,6	7,2	6,9
	55-64	3,7	4,5	4,1	5,9	5,8	5,8	5,8	6,8	6,3
	65-74	3,8	4,9	4,4	5,8	6,4	6,1	5,5	5,2	5,4
	75+	2,1	4,8	3,7	5,5	3,7	4,4	5,8	6,0	6,0
	15+	6,2	5,7	5,9	7,6	7,1	7,3	7,7	7,1	7,4
Hiç yemeyen	15-24	1,6	2,3	1,9	2,2	2,6	2,4	1,6	2,5	2,0
	25-34	2,3	2,2	2,2	2,1	2,6	2,4	2,4	2,7	2,6
	35-44	1,8	1,8	1,8	2,0	2,9	2,5	2,3	2,8	2,5
	45-54	1,4	1,2	1,3	1,7	1,7	1,7	1,4	1,5	1,4
	55-64	1,0	0,7	0,9	1,0	1,8	1,4	1,3	1,4	1,4
	65-74	0,6	1,4	1,0	0,5	1,1	0,8	1,4	1,5	1,4
	75+	0,7	1,2	1,0	1,0	0,9	1,0	2,1	1,5	1,7
	15+	1,6	1,7	1,6	1,7	2,2	2,0	1,8	2,2	2,0

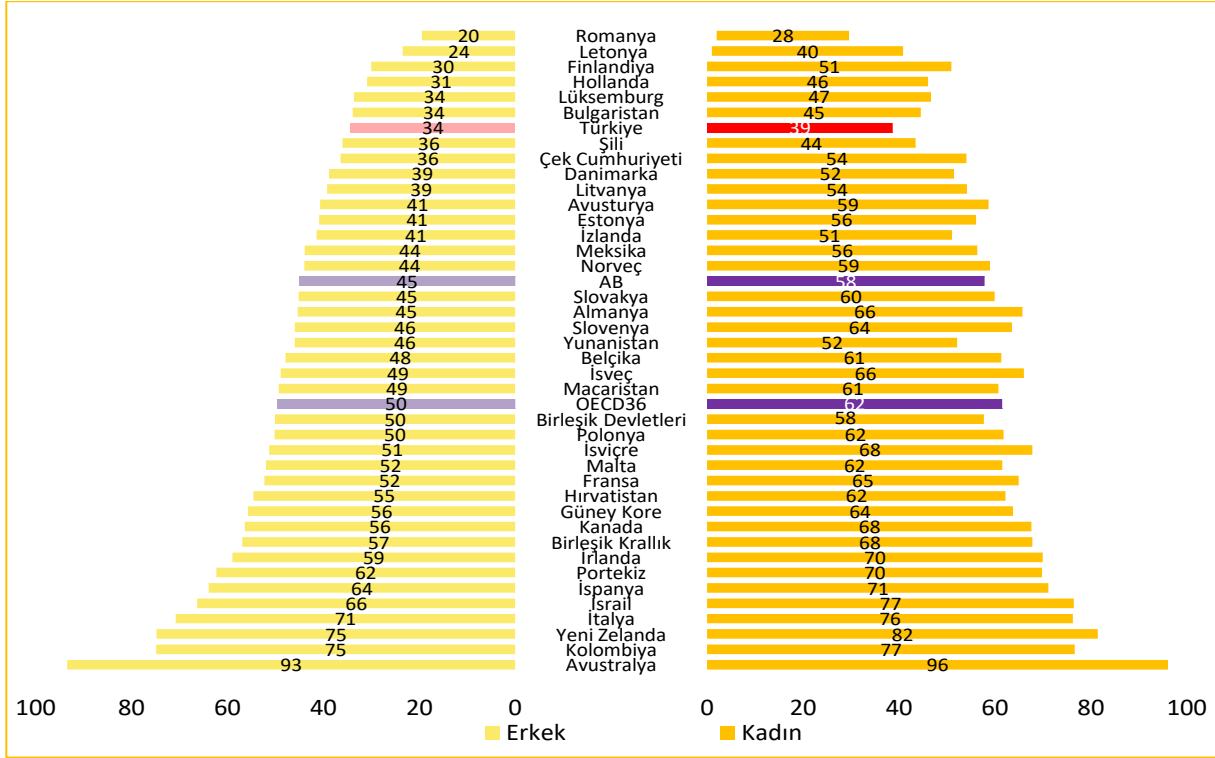
Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 4.12. Sebze ya da Salata Tüketme Sıklığının Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Tüketim Sıklığı	Yaş Grubu	2016			2019			2022		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Günde bir kere ya da daha fazla	15-24	53,9	58,3	56,1	44,7	53,7	49,1	33,5	36,7	35,1
	25-34	53,2	62,1	57,6	45,1	57,0	51,1	35,7	43,1	39,4
	35-44	59,9	63,7	61,8	53,8	59,2	56,5	37,3	43,8	40,5
	45-54	64,5	67,3	65,9	58,5	61,6	60,0	39,0	46,4	42,7
	55-64	65,4	66,2	65,8	58,1	64,7	61,4	44,6	50,3	47,5
	65-74	66,5	64,4	65,4	58,8	55,7	57,1	46,0	47,4	46,7
	75+	58,8	55,1	56,6	55,9	57,4	56,8	40,9	42,8	42,1
	15+	59,0	62,8	60,9	52,0	58,5	55,3	38,3	44,0	41,2
Haftada 4-6 kere	15-24	19,4	20,5	19,9	21,1	20,2	20,6	27,1	30,6	28,8
	25-34	21,0	20,3	20,7	22,7	21,2	21,9	27,5	28,7	28,1
	35-44	19,7	19,8	19,8	19,2	18,0	18,6	28,4	30,3	29,3
	45-54	17,8	18,3	18,0	18,7	18,6	18,6	29,8	25,8	27,8
	55-64	17,7	20,0	18,9	20,9	17,9	19,4	28,6	26,6	27,6
	65-74	18,1	17,9	18,0	21,0	20,9	20,9	29,7	31,0	30,4
	75+	19,7	23,1	21,7	18,6	22,3	20,8	31,7	29,4	30,3
	15+	19,3	19,9	19,6	20,5	19,6	20,0	28,5	28,8	28,6
Haftada 1-3 kere	15-24	21,1	17,1	19,1	26,5	22,2	24,4	31,7	26,6	29,2
	25-34	20,9	15,5	18,2	26,4	19,0	22,7	29,3	24,3	26,8
	35-44	16,5	14,1	15,3	23,1	19,7	21,4	29,3	22,7	26,0
	45-54	13,8	11,8	12,8	18,8	16,7	17,8	26,8	24,0	25,4
	55-64	15,0	12,1	13,6	18,4	13,9	16,1	22,5	19,8	21,1
	65-74	12,3	14,3	13,3	18,0	19,1	18,5	20,7	18,5	19,6
	75+	18,7	17,5	18,0	19,0	16,9	17,8	22,4	23,8	23,2
	15+	17,6	14,6	16,1	22,6	18,6	20,6	27,5	23,2	25,3
Haftada bir kereden az	15-24	4,2	3,3	3,8	6,5	3,2	4,9	6,2	4,6	5,4
	25-34	3,7	1,6	2,6	4,8	2,6	3,7	6,2	3,1	4,6
	35-44	3,2	2,0	2,6	3,3	2,8	3,1	3,9	2,7	3,3
	45-54	3,4	2,4	2,9	3,8	2,6	3,2	3,8	3,4	3,6
	55-64	1,5	1,6	1,6	2,1	3,3	2,7	3,2	2,9	3,1
	65-74	2,8	2,7	2,8	1,8	3,8	2,9	2,9	2,5	2,7
	75+	1,8	2,7	2,4	5,7	3,0	4,0	4,2	2,7	3,3
	15+	3,3	2,3	2,8	4,1	2,9	3,5	4,6	3,2	3,9
Hiç yemeyen	15-24	1,4	0,8	1,1	1,3	0,7	1,0	1,5	1,6	1,5
	25-34	1,2	0,5	0,8	1,1	0,2	0,6	1,4	0,9	1,1
	35-44	0,6	0,4	0,5	0,5	0,2	0,4	1,1	0,5	0,8
	45-54	0,5	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4	0,7	0,5	0,6
	55-64	0,5	0,0	0,2	0,5	0,2	0,3	1,2	0,4	0,8
	65-74	0,3	0,7	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6
	75+	1,1	1,6	1,4	0,8	0,4	0,6	0,9	1,2	1,1
	15+	0,9	0,5	0,7	0,7	0,4	0,6	1,1	0,8	1,0

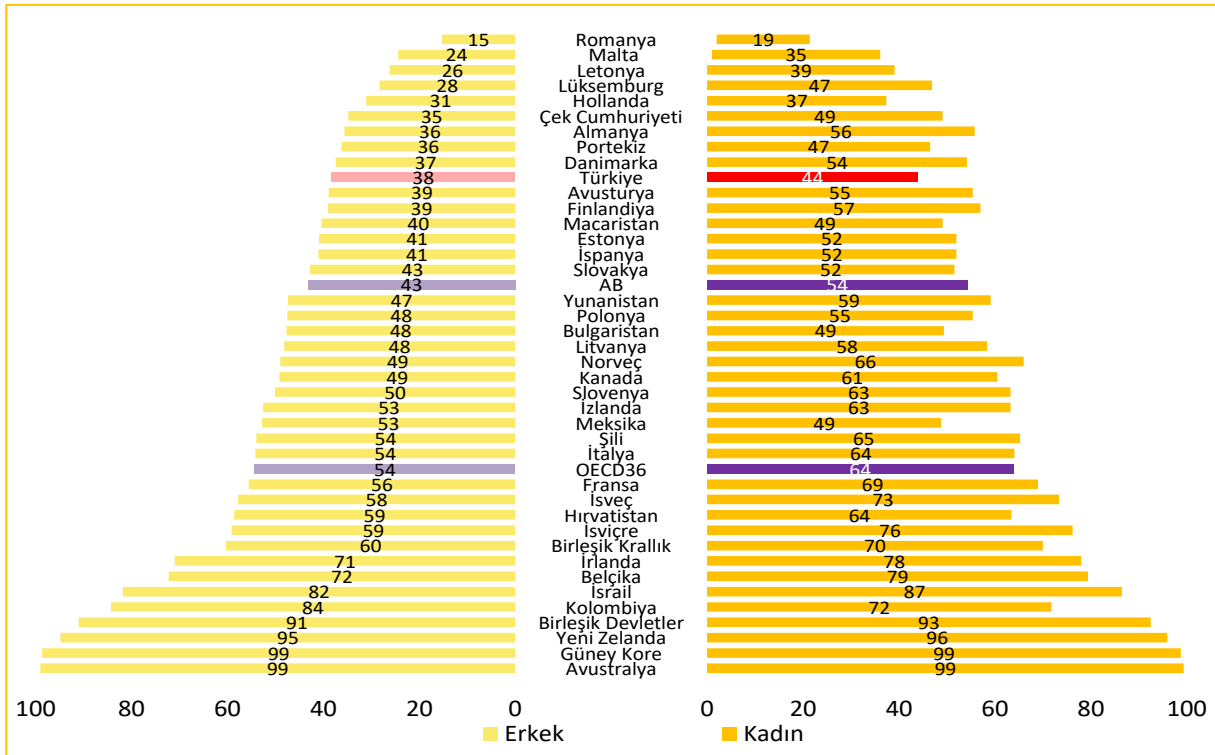
Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Şekil 4.12. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Günde Bir Kere veya Daha Fazla Meyve Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı
 Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 4.13. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Günde Bir Kere veya Daha Fazla Sebze/Salata Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021

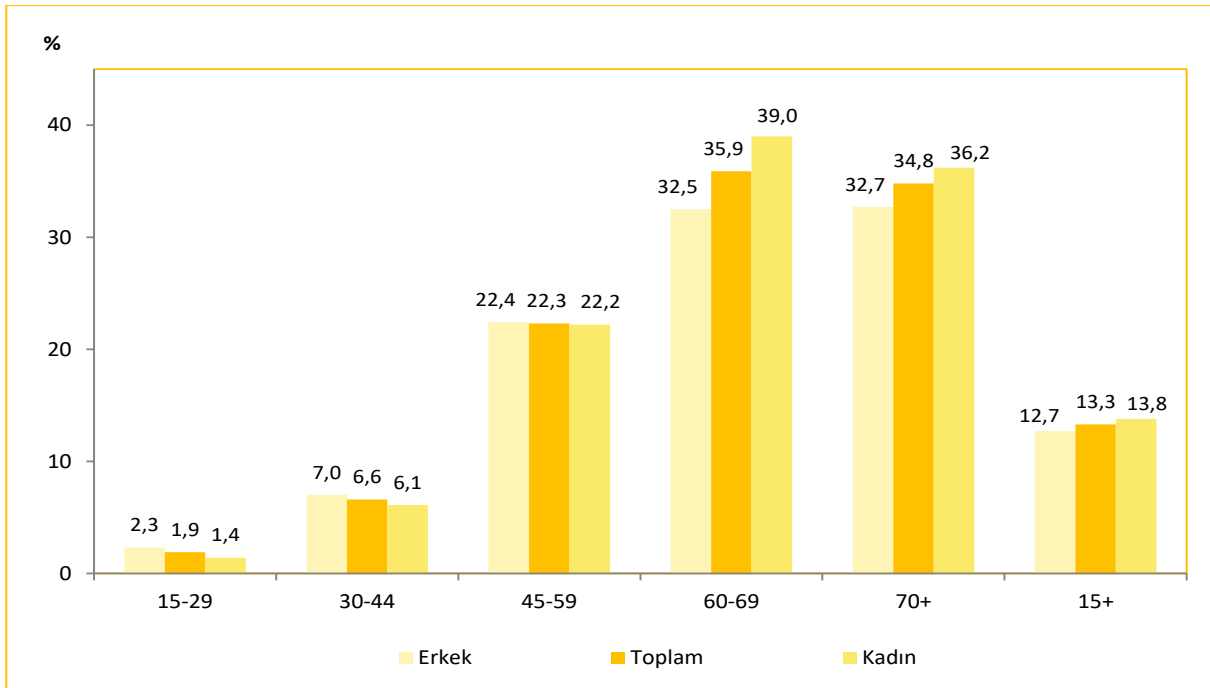
Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı
 Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 4.13. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Son 12 Ay İçerisinde Koruyucu Hizmetlerden Faydalanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Hizmetler	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Tansiyon Ölçtürme	44,0	57,5	50,8	38,3	51,1	44,7
Kan Şekeri Ölçtürme	36,6	52,1	44,4	34,9	48,3	41,6
Kolesterol Ölçtürme	33,8	48,5	41,2	33,2	45,8	39,6
Dışkı (Gaita) İle İlgili Gizli Kan Testi	10,7	14,1	12,4	9,5	12,2	10,9
Kolonoskopi	2,1	2,6	2,4	2,0	2,4	2,2
Grip Aşısı Olanlar	2,8	1,6	2,2	3,1	2,4	2,7

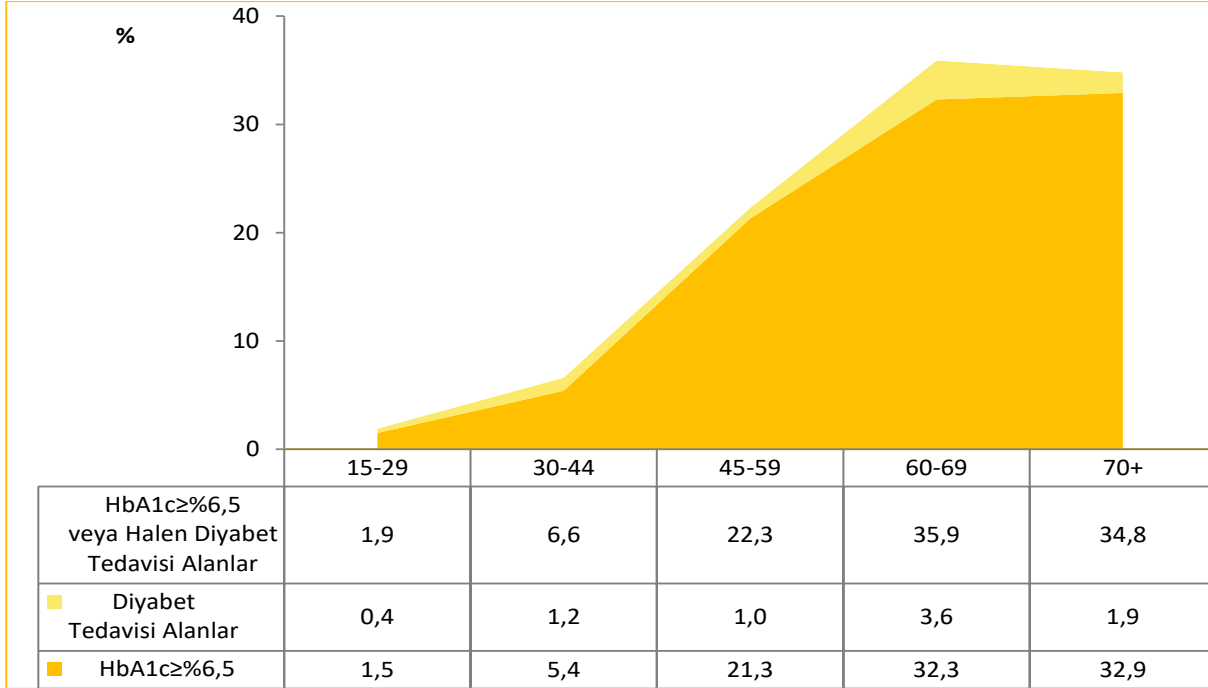
Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Şekil 4.14. HbA1c Değeri %6,5'ten Yüksek Olan veya Halen Diyabet Tedavisi Alanların Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2017

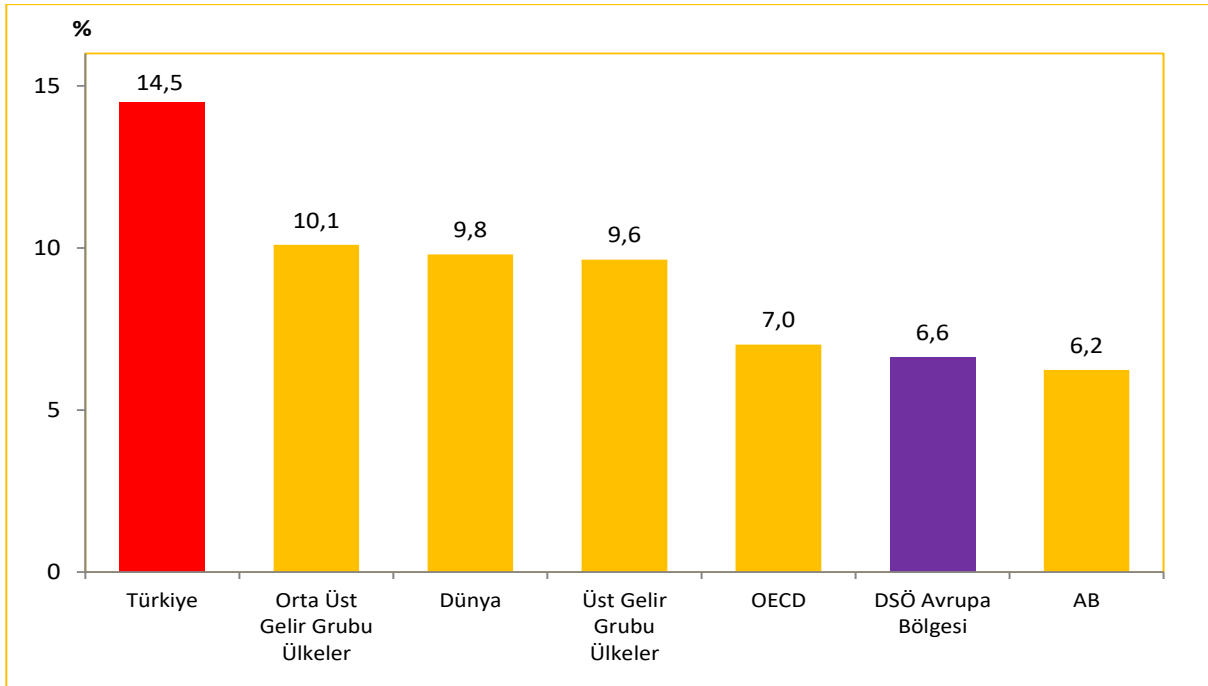
Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Şekil 4.15. HbA1c Değeri %6,5'ten Yüksek Olan ve Halen Diyabet Tedavisi Alan Bireylerin Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2017

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Şekil 4.16. 20-79 Yaş Grubuna Ait Yaşa Standardize Diyabet Prevalansının Uluslararası Karşılaştırması, (%), (Dünya Standart Nüfusu), 2021

Kaynak: IDF Diabetes Atlas 10th Edition, 2021

Not: Diyabet prevalansı 20-79 yaş grubundaki Tip 1 ve Tip 2 diyabete sahip olan bireyleri ifade eder. Ülke değerleri IDF grubu tarafından **Dünya Standart Nüfusu** kullanılarak yaşa standardize edildi.

Tablo 4.14. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Kolesterol ve Açlık Trigliserid Düzeylerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017

		Erkek	Kadın	Toplam
Total Kolesterol	≥190 mg/dl	20,9	28,5	24,7
	≥240 mg/dl	6,5	9,5	8,0
Yüksek Dansiteli Lipoprotein (HDL) Düşüklüğü		55,6	49,1	52,3
Açlık Trigliserid	≥150 mg/dl	30,2	21,0	25,6
	≥180 mg/dl	19,9	13,6	16,7

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

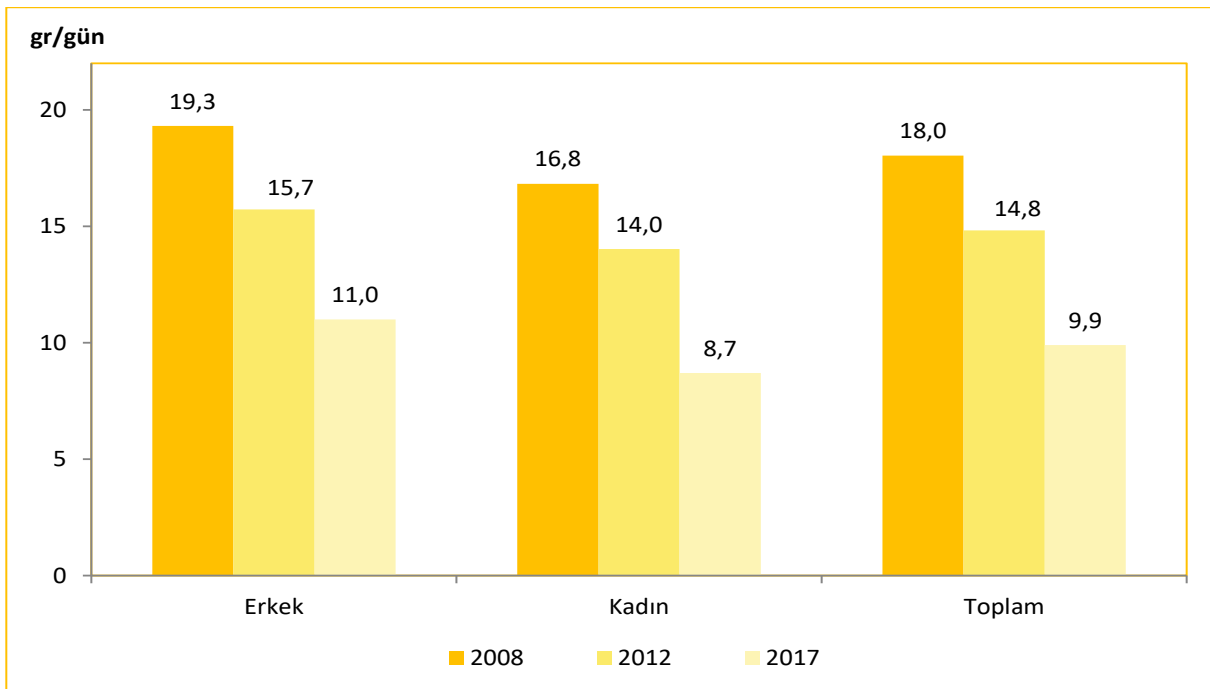
Not: Total kolesterol hesaplamasına ilaç kullanan bireyler de dahil edilmiştir. Düşük HDL seviyesi hesaplanırken erkeklerde 40 mg/dl, kadınlarda ise 50 mg/dl eşik değeri olarak alınmıştır.

Tablo 4.15. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Tuz Kullanımının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017

Tuz Kullanımı	Erkek	Kadın	Toplam
Yemekleri yemeden önce ya da yerken sıklıkla veya her zaman tuz eklemek	29,3	26,8	28,1
Evde yemek hazırlarken veya pişirirken her zaman veya sıklıkla tuz eklemek	25,9	26,1	26,0
Her zaman ya da sıklıkla tuz oranı yüksek işlenmiş gıda tüketimi (turşu, sosis, işlenmiş et vb.)	27,8	23,3	25,5

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Şekil 4.17. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Ortalama Günlük Tuz Tüketiminin Yıllara ve Cinsiyete Göre Dağılımı, (gram/gün)

Kaynak: 2008 SALTurk-I, 2012 SALTurk-II, Sağlık Bakanlığı Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Tablo 4.16. Fiziksel Aktivite Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2017

Yaş Grubu	Erkek			Kadın			Toplam		
	Düşük	Hafif	Yüksek	Düşük	Hafif	Yüksek	Düşük	Hafif	Yüksek
15-29	31,7	25,6	42,6	56,2	29,3	14,5	43,8	27,4	28,7
30-44	37,3	23,4	39,2	58,0	28,2	13,9	47,7	25,8	26,5
45-59	37,5	28,5	34,0	58,4	26,3	15,3	48,0	27,4	24,6
60-69	47,2	30,8	22,0	72,1	19,1	8,8	60,2	24,7	15,1
70+	51,5	29,1	19,5	84,9	10,9	4,3	70,6	18,6	10,8
15+	37,4	26,3	36,3	61,1	25,8	13,1	49,4	26,0	24,6

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Tablo 4.17. Son 4 Hafta İçerisinde Bedensel Ağrı Hissedenlerin Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Yaş Grubu	2016			2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	8,6	13,5	11,0	9,0	17,3	13,1	8,3	14,4	11,3
25-34	11,8	21,1	16,4	13,6	22,2	17,9	12,9	19,8	16,3
35-44	16,0	28,9	22,4	16,0	32,5	24,2	17,1	27,7	22,4
45-54	20,3	40,1	30,2	22,4	41,7	32,0	19,0	36,8	27,9
55-64	19,6	44,4	32,2	22,0	50,1	36,2	19,8	43,1	31,6
65-74	34,7	57,9	47,2	29,7	56,3	43,9	28,1	49,8	39,6
75+	47,7	69,4	60,8	44,5	67,4	58,3	40,0	62,2	53,3
15+	17,0	32,0	24,6	18,0	35,1	26,7	17,0	31,2	24,1

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 4.18. Herhangi Bir Yardım Almadan ya da Yardımcı Bir Araç Kullanmadan Yürüyemeyenler, Merdiven İnip Çıkamayanların Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

	Yaş Grubu	2016			2019			2022		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Yürüyemeyenler	15-44	1,4	1,1	1,3	0,5	1,1	0,8	0,6	1,1	0,9
	45-54	2,7	7,6	5,1	2,9	6,0	4,4	2,2	3,7	3,0
	55-64	4,3	17,1	10,8	4,3	12,0	8,2	3,7	9,8	6,8
	65-74	15,4	30,2	23,4	9,3	23,9	17,1	9,6	20,5	15,4
	75+	36,0	55,8	48,0	32,0	53,1	44,7	25,8	45,0	37,3
	15+	4,0	8,9	6,5	3,1	7,9	5,5	2,9	6,8	4,9
Merdiven İnip Çıkamayanlar	15-44	1,7	2,2	1,9	1,0	2,0	1,5	1,0	1,9	1,4
	45-54	4,2	13,4	8,8	4,5	10,6	7,5	2,8	7,3	5,1
	55-64	6,5	24,1	15,4	6,7	18,9	12,9	4,9	15,5	10,3
	65-74	18,6	38,5	29,3	13,6	34,3	24,7	11,3	25,6	18,9
	75+	39,8	65,7	55,4	39,0	58,7	50,8	30,9	51,6	43,4
	15+	5,0	12,4	8,7	4,6	11,1	7,9	3,7	9,4	6,6

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 4.19. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Hastalık, Engellilik veya Yaşlılığa Bağlı Kronik Problemler Yaşayan Bireylere Haftada En Az Bir Kere Bakım ya da Yardım Sağlama Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Yardım Sağlayan	7,8	9,1	8,4	7,5	7,6	7,5
Aile Fertlerinden Biri	68,0	66,9	67,4	66,2	73,7	70,0
Diğer	32,0	33,1	32,6	33,8	26,3	30,0
Yardım Sağlamayan	92,2	90,9	91,6	92,5	92,4	92,5

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Tablo 4.20. Yaşlarına Göre Öğrenmede ve Hatırlamada Zorluk Çeken Bireylerin Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Yaş Grubu	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-44	1,1	2,9	2,0	1,3	2,3	1,8
45-54	2,7	6,2	4,5	2,1	4,2	3,2
55-64	3,2	9,5	6,4	3,1	7,4	5,3
65-74	9,0	19,9	14,9	6,7	13,9	10,5
75+	31,0	37,4	34,9	22,2	34,9	29,8
15+	3,3	7,4	5,4	2,9	6,1	4,5

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Tablo 4.21. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Ciddi Kişisel Bir Problemi Olduğunda Güvенеbileceği, Çok Yakın Kaç Kişinin Olduğunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Kişi Sayısı	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Hiç	6,6	4,9	5,7	4,4	3,7	4,1
1-2 Kişi	34,0	38,5	36,3	34,0	35,0	34,5
3-5 Kişi	36,5	36,7	36,6	36,9	39,0	38,0
6 veya Daha Fazla Kişi	22,9	19,8	21,3	24,6	22,3	23,4

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Tablo 4.22. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin İhtiyacı Olduğunda Komşulardan Yardım Alabilme Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Yardım Alabilme Durumu	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Çok Kolay/Kolay	67,3	71,9	69,6	67,0	70,3	68,7
Orta	17,4	16,6	17,0	21,6	20,1	20,8
Zor/Çok Zor	15,3	11,4	13,4	11,4	9,6	10,5

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Bölüm 4 ile İlgili Açıklamalar

☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.

☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

☑ Beden Kütle İndeksi (BKİ), vücut ağırlığının (kilogram), boy uzunluğunun (metre) karesine bölünmesiyle hesaplanır.

Zayıf / Düşük Kilolu : BKİ < 18,5

Normal / Normal Kilolu : $18,5 \leq \text{BKİ} < 25,0$

Kilolu / Obez Öncesi : $25,0 \leq \text{BKİ} < 30,0$

Şişman / Obez : BKİ $\geq 30,0$

☑ **Mutlak Alkol:** Etil alkolün içerdiği alkol miktarının hacmen %100 alkol miktarı üzerinden karşılığını ifade eder. Alkol miktarı Alkollü İçki Dağıtım Yetki Belgesini haiz üretici/ithalatçı firmaların, aylık satış raporlarında yer alan verilerin işlenmesi sonucunda hazırlanan yıllık alkollü içkinin piyasaya arz verileridir. Kişi Başına Düşen Mutlak Alkol Tüketimi hesaplanırken on beş yaş üzeri nüfus dikkate alınmış olup (İç piyasaya arz edilen toplam mutlak alkol tüketim miktarı) / (15 yaş ve üzeri nüfus) şeklinde hesaplanır.

☑ **Ortanca:** Bir verideki büyüklük sırasına konmuş değerleri iki eşit parçaya bölen/sıralamada ortada yer alan değerdir. Veriyi aşırı değerlerden arındırmak için Şekil 4.11'de ortanca değerlerine yer verilmiştir.

☑ **IDF 10. Diyabet Atlası:** Uluslararası karşılaştırma yapabilmek amacıyla ülkelere ait yaşa ve cinsiyete özel diyabet prevalansları, istatistiksel modeller kullanılarak tahmin edilmiştir. 144 ülke için 219 veri kaynağı kullanılmış olup, nüfus verileri UNPD üzerinden elde edilmiştir. Bu veri kaynaklarında; oral glukoz tolerans testi, beyana dayalı çalışmalar, tıbbi kayıtlar, klinik tanımlar, HbA1c ve açlık kan şekeri sonuçları esas alınarak diyabet tanısı koyulmuştur. Çoğu kaynak, hakemli dergilere ve DSÖ'nün STEPwise yaklaşımıyla yürütülen araştırmalara dayanır.

TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2022

Araştırma kişilerin beyanına dayalıdır.

☑ **Kapsanan kütle:** Türkiye sınırları içerisindeki tüm yerleşim yerlerinde bulunan hanehalklarıdır. Kurumsal olarak nitelendirilen nüfus (asker, yurtlarda, hapisshanede, hastanede sürekli olarak kalan, huzurevleri vb.) kapsam dışıdır.

☑ **Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahminini verebilecek şekilde tasarlanmıştır. Tasarım gereği toplam örnek hacmi 11.170 hane olarak belirlenmiştir.

☑ **Örneklem dağılımı:** Örneğe seçilen 11.170 haneden 10.028 hane ile anket sonuçlandırılmıştır. 22.742'si 15 yaş ve üzeri, 7.019'u 0-14 yaş arası çocuk olmak üzere, toplam 29.761 bireyin bilgileri derlenmiştir.

☑ **Uygulama dönemi:** Araştırma, 2008 yılında Nisan ayında, 2010 ve 2012 yıllarında Mayıs-Haziran döneminde birer ay, 2014 ve 2016 yıllarında Ağustos-Ekim döneminde üçer ay, 2019 ve 2022 yıllarında Eylül-Aralık döneminde alan çalışmaları ile gerçekleştirilmiştir.

☑ Meyve tüketimi sorularında, taze sıkılmış meyve suyu dahil, konsantreden veya işlenmiş meyvelerden hazırlanmış meyve suları veya suni olarak tatlandırılmış meyve suları hariç; sebze tüketimi sorularında ise taze sebzedden yapılan çorba ve taze sebze suyu dahil, konsantreden veya işlenmiş sebzedden hazırlanmış sebze suları veya suni olarak tatlandırılmış sebze suları hariç tutulmuştur.

Hacettepe Üniversitesi, Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2018

- ☑ **Kapsanan kitle:** Türkiye sınırları içerisindeki tüm yerleşim yerlerinde bulunan hanehalkıdır.
- ☑ **Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahminini verebilecek şekilde tasarlanmış olup tasarım gereği toplam örnek hacmi 15.775 hanehalkı olarak belirlenmiştir.
- ☑ **Örneklem dağılımı:** Örneğe seçilen 15.775 haneden 13.962'sinin uygun olduğu ve görüşme yapılabileceği saptanmıştır. Görüşme için uygun olan hanelerin %79'u (11.056) ile görüşmeler başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan 11.056 hanehalkında, 15-49 yaş aralığındaki 9.056 kadın bireysel görüşmeler için uygun bulunmuştur. Bu kadınların 7.346'sı ile (%81) görüşmeler başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir.
- ☑ **Uygulama dönemi:** Araştırma, Ekim 2018 – Şubat 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

- ☑ **Kapsanan kitle:** Türkiye sınırları içerisindeki on beş yaş ve üzeri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını kapsamaktadır. Kurumsal olarak nitelendirilen nüfus (otel, motel, hastane, öğrenci yurdu, cezaevi vb.) kapsam dışında bırakılmıştır.
- ☑ **Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahminini verebilecek şekilde tasarlanmış olup tasarım gereği toplam örnek hacmi 8.650 hanehalkı olarak belirlenmiştir.
- ☑ **Örneklem dağılımı:** Ziyaret edilen 8.650 hanehalkından 6.053'ü 1. ve 2. aşamada yer almış, 1. ve 2. aşamada yer alan katılımcıların 3.352'si ayrıca 3. aşamaya da katılmıştır (seçilen 6.053 kişinin 2.701'i üçüncü aşamaya katılmayı kabul etmemiştir).
- ☑ **Uygulama dönemi:** Araştırma, Nisan-Eylül 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.
- ☑ Araştırmada veriler “Soru Formu”, “Fiziksel Ölçümler” ve “Biyokimyasal Ölçümler” olmak üzere üç aşamada toplanmıştır.
 1. Aşama; dört davranışsal risk faktörüne maruz kalmayı (tütün kullanımı, alkol tüketimi, meyve ve sebzenin az tüketimi ve fiziksel inaktivite) inceleyen anketin değerlendirilmesinden oluşmaktadır.
 2. Aşama; yüksek kan basıncı, fazla kiloluluk ve obezite gibi biyolojik risk faktörlerine maruz kalmayı değerlendirebilmek için kan basıncı, boy uzunluğu, vücut ağırlığı, bel ve kalça çevresi gibi fiziksel ölçümleri içermektedir.
 3. Aşamada; yüksek glisemi düzeylerinin, hiperkolesteroleminin ve sodyum alımının tespit edilmesi için kan ve idrar örneklerinin alınması ve biyokimyasal ölçümler yer almaktadır.
- ☑ Araştırmada fiziksel aktivite soruları, DSÖ Küresel Fiziksel Aktivite Anketi sürüm 2 temel alınarak hazırlanmıştır.

Yüksek Aktivite Düzeyi:

- Ağır/çok yoğun haftada en az üç gün ve en az 1.500 MET dakika/hafta olan aktivite,
- Herhangi bir alanda en az yedi ya da daha fazla gün yapılan ve en az 3.000 MET dakika/hafta yoğunluğuna ulaşan aktivite.

Orta Aktivite Düzeyi:

- Orta/yoğun yoğunlukta ve günde en az 20 dakika süren, haftada iki ya da üç gün yapılan aktivite,
- Günde en az 30 dakika süren ve orta yoğunlukta beş ya da daha fazla gün yapılan fiziksel aktivite,
- Herhangi bir alanda ve herhangi bir yoğunlukta en az 600 MET dakika/hafta süren beş ya da daha fazla gün yapılan fiziksel aktivite.

Düşük Aktivite Düzeyi: Yüksek ya da orta aktivite düzey kriterlerini karşılayamayan katılımcıların yaptıkları fiziksel aktiviteler.

Sağlık Bakanlığı, Türkiye Çocukluk Çağı (İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinde) Şişmanlık Araştırması (COSI-TUR-2016)

☑ Çocukluk Çağı Şişmanlık Araştırması (Childhood Obesity Surveillance Initiative –COSI) Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesi ile birlikte yürütülmektedir. COSI araştırmasının amacı, DSÖ Avrupa Bölgesinde okul çağı çocuklarının büyüme ve gelişmelerinin, besin tüketim alışkanlıklarının, fiziksel aktivite durumlarının ve okullardaki beslenme ve fiziksel aktivite uygulamalarının izlenmesi ve buna göre ulusal ve uluslararası sağlık politikalarının geliştirilmesidir.

☑ Türkiye’de, ilkokul 2. sınıf öğrencilerinin (6-9 yaş grubu) ve ailelerinin ifadelerine göre beslenme davranışları ve fiziksel aktivite düzeylerinin tanımlanması, çocukların antropometrik ölçümlerinin (boy uzunluğu ve vücut ağırlığı) yapılması ve büyüme göstergelerinin saptanması (zayıflık, normal ağırlık, kiloluluk ve şişmanlık, bodurluk) okulların beslenme ve fiziksel aktivite ile ilgili uygulamaları hakkında bilgi toplanması amaçlanmıştır.

☑ Türkiye 2012-2013 yılında 21 ülkede gerçekleşen araştırmaya 3. turunda dahil olmuştur. Araştırmanın 4. turu COSI-TUR 2016, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Hacettepe Üniversitesi işbirliği ile Türkiye, İBBS-1 ve cinsiyet bazında TÜİK tarafından belirlenen örnekleme yaklaşık 11.732 öğrenci (5.901 erkek, 5.831 kız) ile 585 ilköğretim okulunda yürütülmüştür.

☑ Bu çalışma Sağlık Bakanlığı, DSÖ Avrupa Bölgesi, Milli Eğitim Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi işbirliği ile yürütülen kesitsel tipte epidemiyolojik bir çalışmadır.

Türkiye’de Tuz Tüketimi Çalışması 2008 SALTURK-I, 2012 SAL TURK-II

☑ **Kapsanan kitle:** Türkiye’de Tuz Tüketimi Çalışmaları SALTURK-I ve SALTURK-II, on sekiz yaş ve üzeri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını kapsamaktadır.

☑ **Tahmin boyutu:** Araştırmalarda; Hipertansiyon Prevalans Çalışması (PatenT- PatenT2) oranları temel alınarak hipertansiyon oranları, yaş kotaları belirlenmiş olup, SALTURK-I çalışması 14 ilde, SALTURK-II çalışması ise 4 büyük ilde gönüllülük esasına dayanarak gerçekleştirilmiştir.

☑ **Örnekleme dağılımı:** SALTURK-I çalışmasına, 24 saatlik idrarda kreatinin atılımı belirlenen sınırlar içinde olan 1.970 kişi, SALTURK-II çalışmasına 657 kişi dahil edilmiştir.

☑ **Uygulama dönemi:** SALTURK-I çalışması 2008 yılı Nisan ayında, SALTURK-II çalışması ise 2012 yılında Şubat- Mart ayları arasında gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM 5

Hastalıkların Önlenmesi ve Sağlığın Korunması

Tablo 5.1. Yıllara Göre Aşılama Hızları, (%)

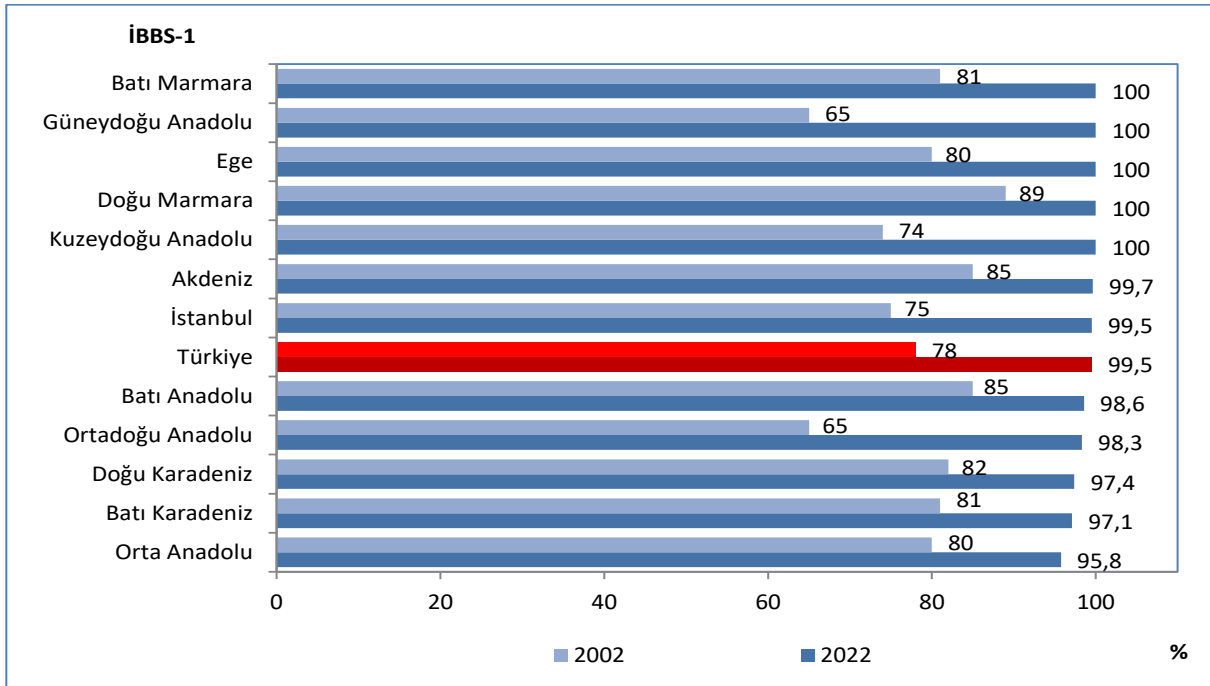
	2002	2018	2019	2020	2021	2022
DaBT 3	78	98	99	98	95	99,5
BCG	77	96	96	96	95	98,1
HBV 3	72	98	99	98	96	99,3
KKK	82	96	97	95	96	95,2
KPA Rapel*	-	98	-	95	96	95,3

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

*1 Temmuz 2019 tarihinden itibaren KPA'nın 3. doz uygulaması kaldırılıp yerine KPA Rapel uygulamasına geçildi. 2018 yılı ve öncesindeki değerler KPA 3 uygulamasına aittir.

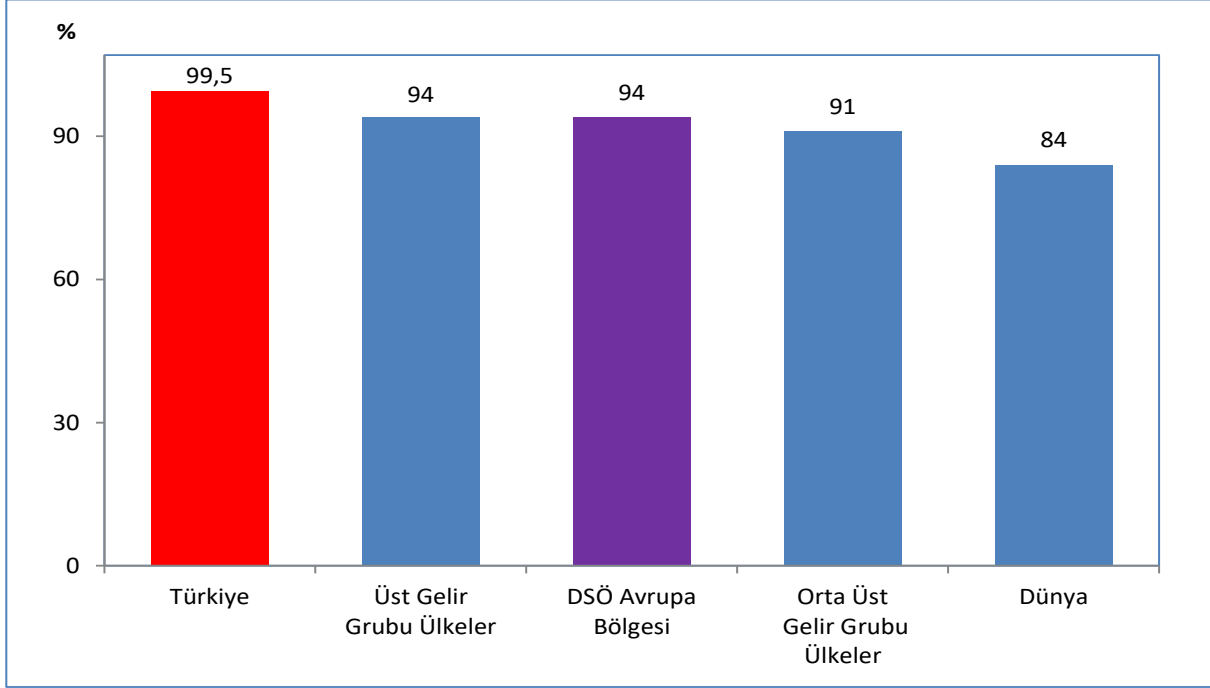
Not: MERNİS ve aile hekimliği kaydı farklı illerde olan kişiler, bölgeler arası aşılama hızlarına etki etmektedir.

Şekil 5.1. İBBS-1'e Göre Beşli Karma Aşı (DaBT+İPA+Hib) Üçüncü Doz Aşılama Hızı, (%), 2002, 2022

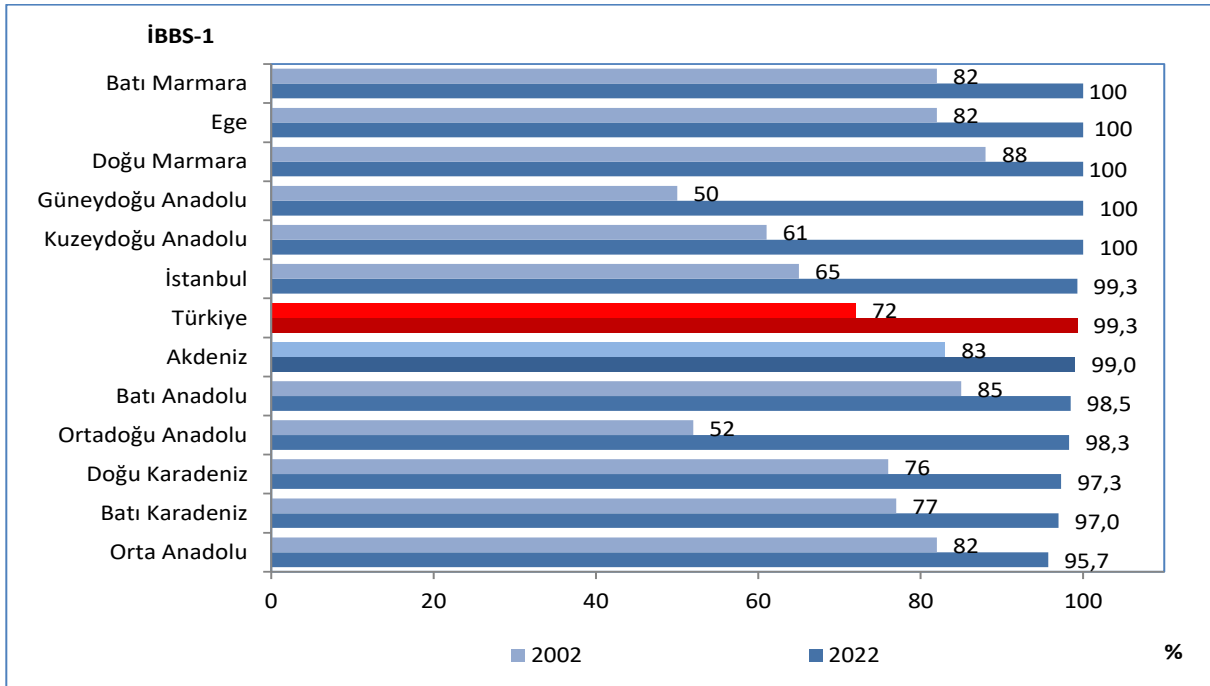
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.2. (DaBT+İPA+Hib) Üçüncü Doz Aşılama Hızlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

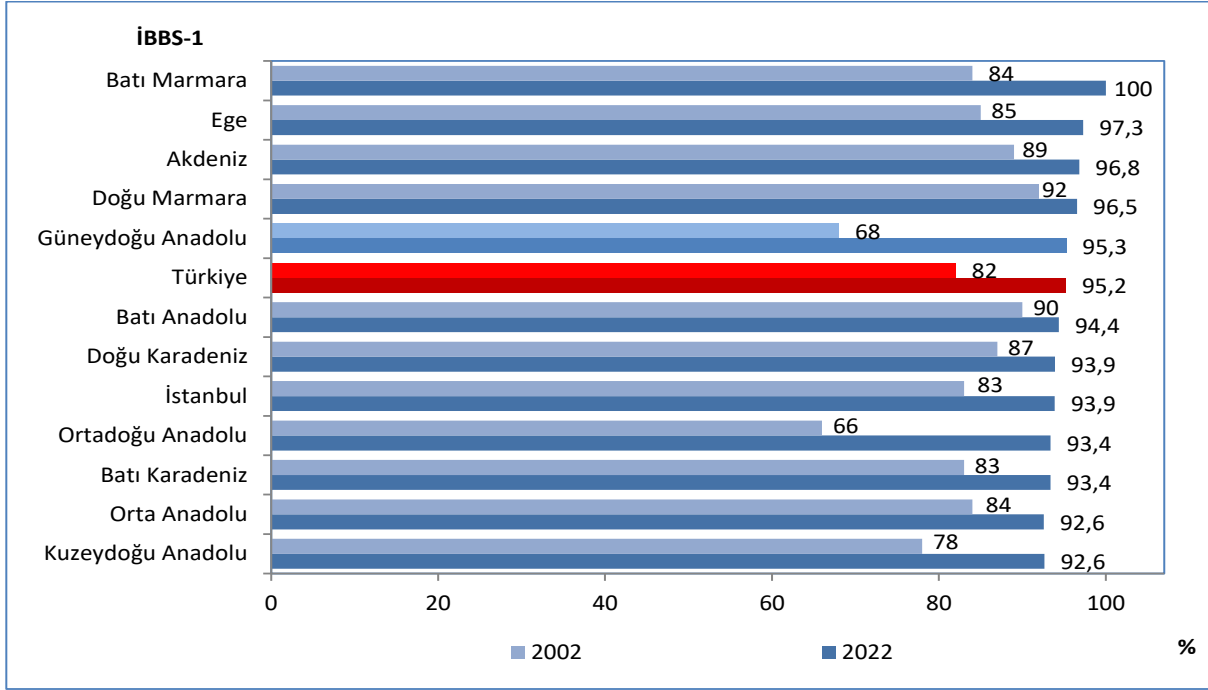
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, DSÖ Global Health Observatory Veri Tabanı

Şekil 5.3. İBBS-1'e Göre HBV 3 Aşılama Hızı, (%), 2002, 2022

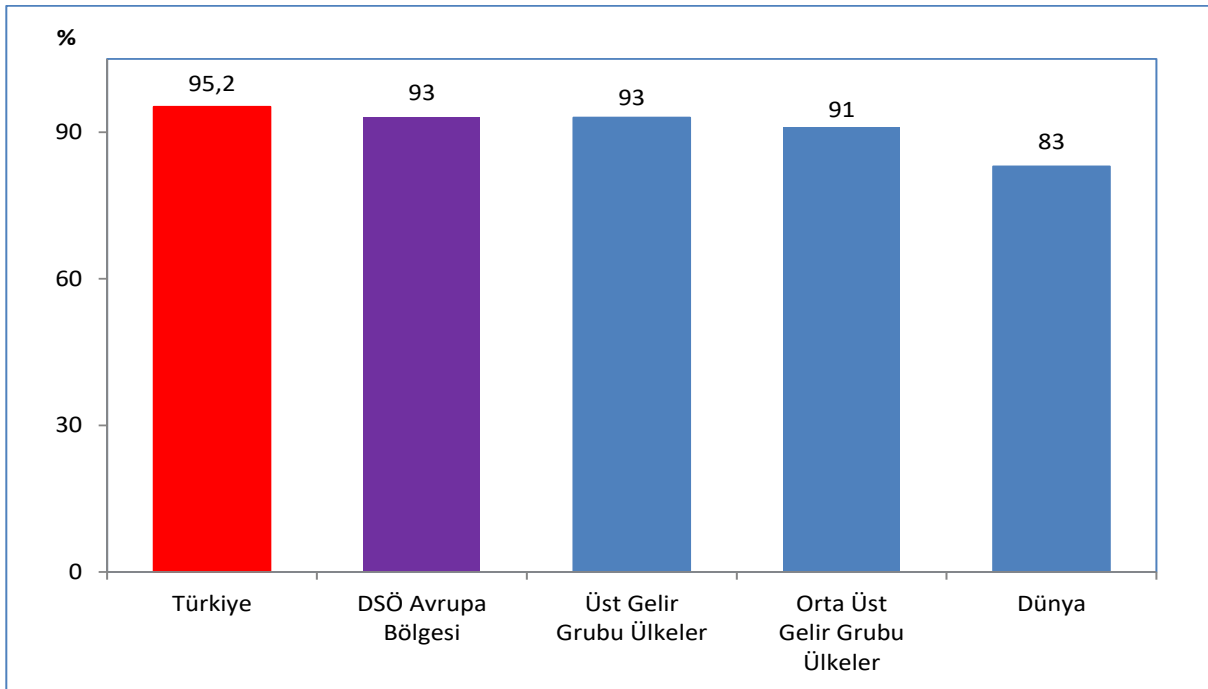
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.4. İBBS-1'e Göre KKK Aşılama Hızı, (%), 2002, 2022

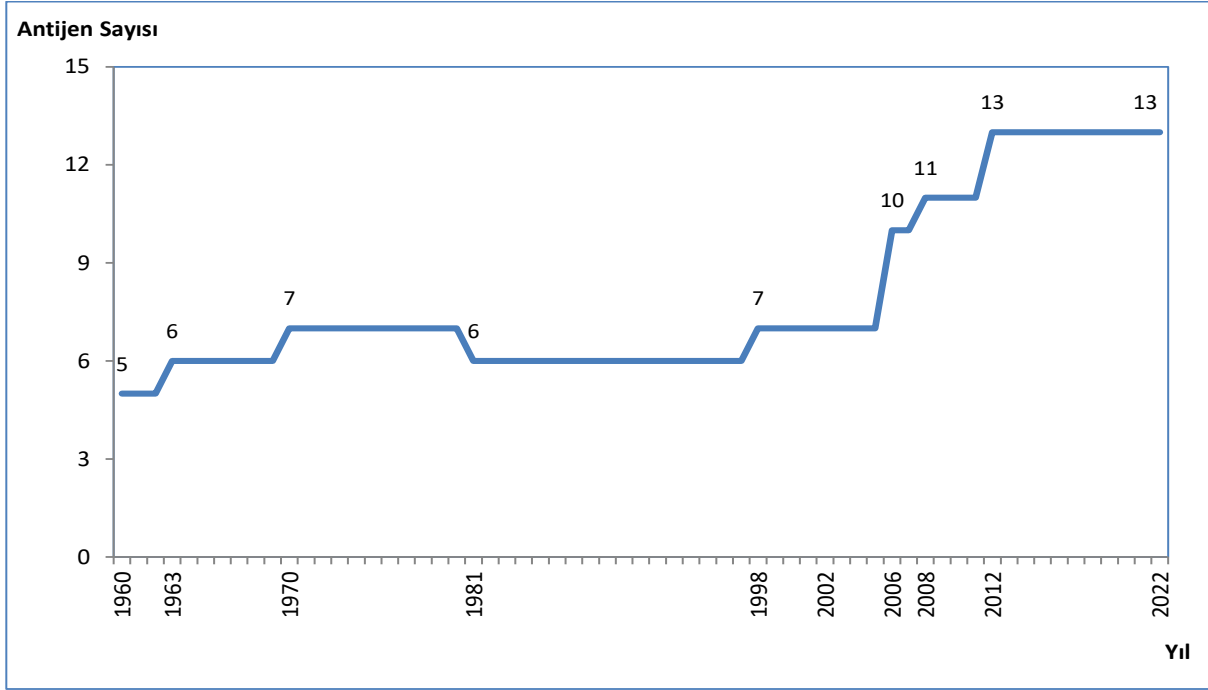
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.5. KKK Aşılama Hızlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, DSÖ Global Health Observatory Veri Tabanı

Şekil 5.6. Yıllara ve Aşı Takvimine Göre Uygulanan Aşı Antijen Sayısı, Sağlık Bakanlığı

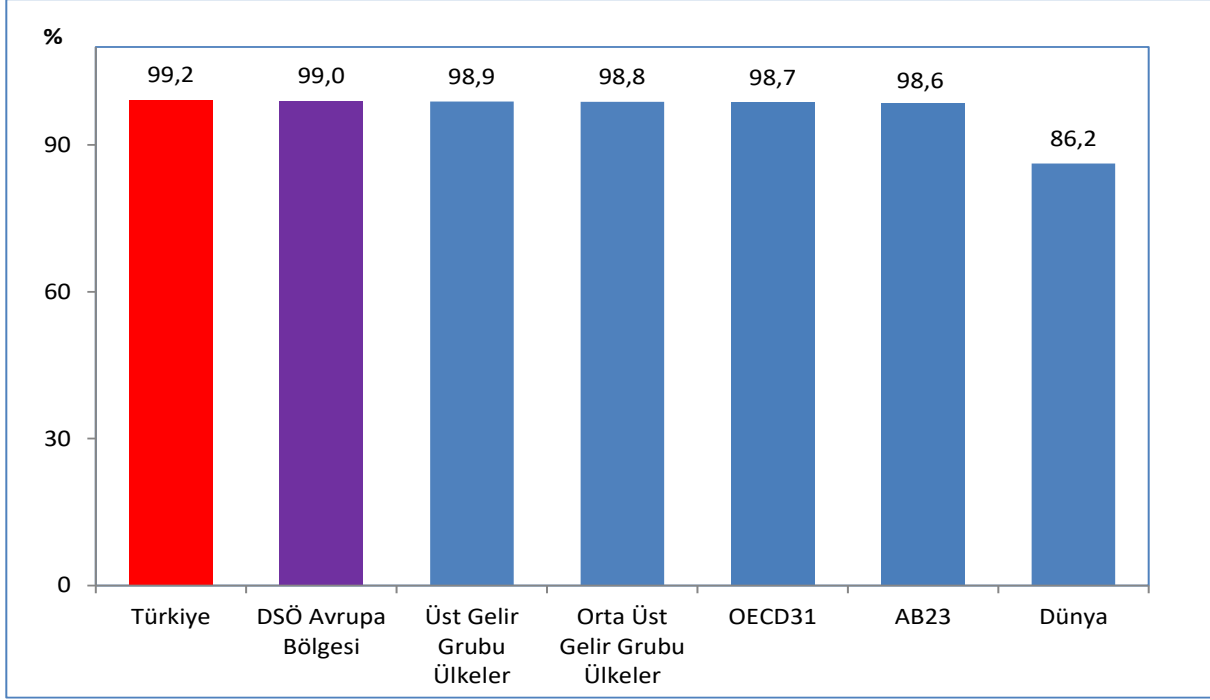
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 5.2. İBBS-1'e Göre Doğum Göstergeleri, (%), 2021, 2022

İBBS-1	Hastanelerde Gerçekleşen Doğum Oranı		Sezaryen Ameliyatının Canlı Doğumlar İçindeki Oranı		Primer Sezaryen Ameliyatının Canlı Doğumlar İçindeki Oranı	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
İstanbul	98,5	98,6	61,4	63,0	32,5	34,7
Batı Marmara	95,8	96,1	64,6	67,1	35,7	39,7
Ege	98,5	98,3	65,9	67,6	35,0	37,7
Doğu Marmara	97,7	97,0	61,9	62,5	32,6	34,2
Batı Anadolu	98,5	98,5	57,1	58,7	30,2	32,0
Akdeniz	100	99,6	68,1	69,4	31,9	34,1
Orta Anadolu	96,2	95,7	55,0	55,9	27,5	29,1
Batı Karadeniz	96,8	96,1	66,9	67,9	35,9	36,7
Doğu Karadeniz	96,0	96,0	64,7	66,1	32,2	34,6
Kuzeydoğu Anadolu	94,2	91,6	43,4	43,9	22,3	22,8
Ortadoğu Anadolu	95,1	95,7	45,1	47,3	22,1	24,0
Güneydoğu Anadolu	96,0	96,1	48,5	50,7	19,8	21,4
Türkiye	97,5	97,3	58,4	60,1	29,1	31,1

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

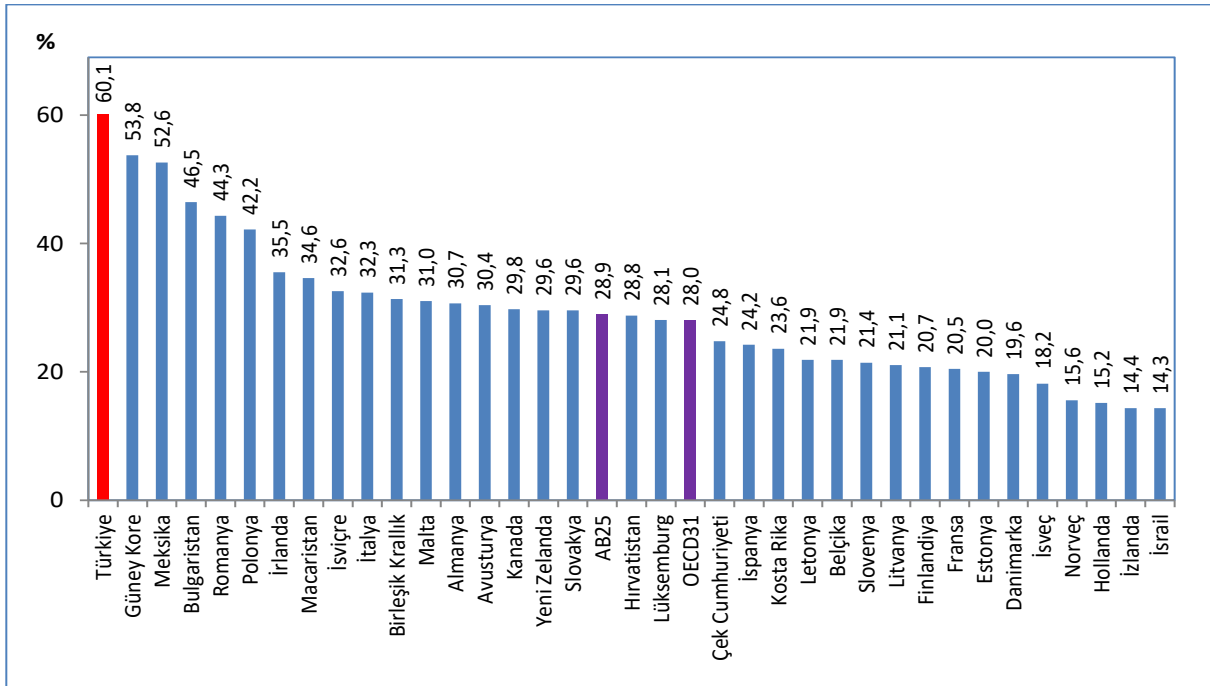
Şekil 5.7. Nitelikli Sağlık Personeli ile Gerçekleşen Doğum Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: TNSA 2018, Joint UNICEF/WHO Global Database

Not: Türkiye verisi TNSA 2018 verisidir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 5.8. Sezaryen Ameliyatının Canlı Doğumlar İçindeki Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 5.3. Yıllara ve Sektörlere Göre Sezaryen ve Primer Sezaryen Ameliyatlarının Hastane Doğumları İçindeki Oranı, (%)

	Sezaryen Ameliyatı			Primer Sezaryen Ameliyatı		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Sağlık Bakanlığı	42,8	44,6	46,4	16,8	17,5	18,5
Üniversite	71,4	73,1	74,4	36,4	36,8	38,8
Özel	74,1	75,5	78,1	41,8	42,3	46,2
Toplam	59,6	60,9	62,8	30,0	30,3	32,5

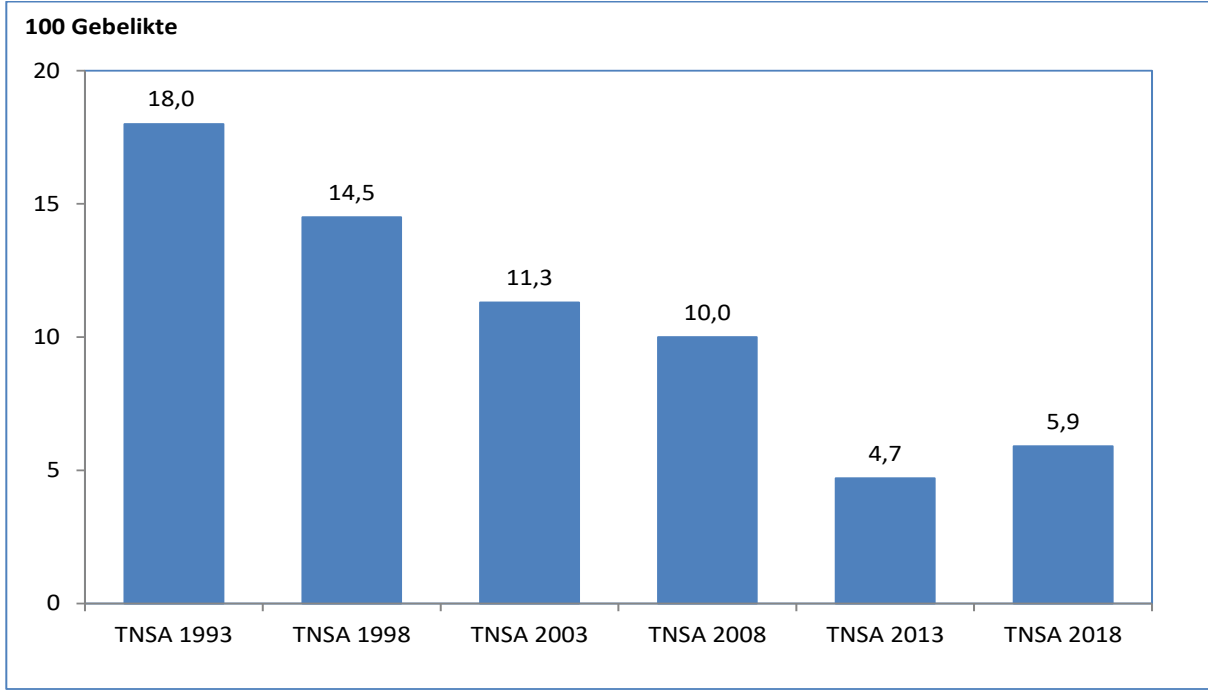
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 5.4. Yıllara ve İBBS-1'e Göre Antenatal Bakım Kapsamı (En Az Bir Ziyaret), (%)

İBBS-1	2018	2019	2020	2021	2022
İstanbul	99,4	98,7	99,5	99,4	99,5
Batı Marmara	99,7	99,9	99,8	99,8	99,6
Ege	99,7	99,8	99,8	99,8	99,8
Doğu Marmara	99,6	99,8	99,8	99,7	99,7
Batı Anadolu	99,0	99,4	99,7	99,7	99,7
Akdeniz	99,5	99,2	99,6	99,7	99,7
Orta Anadolu	99,6	99,7	99,6	99,8	99,8
Batı Karadeniz	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7
Doğu Karadeniz	99,8	99,9	99,7	99,7	99,8
Kuzeydoğu Anadolu	99,7	99,8	99,8	99,7	99,8
Ortadoğu Anadolu	99,8	99,8	99,7	99,7	99,8
Güneydoğu Anadolu	99,3	99,2	99,7	99,8	99,8
Türkiye	99,5	99,4	99,7	99,7	99,7

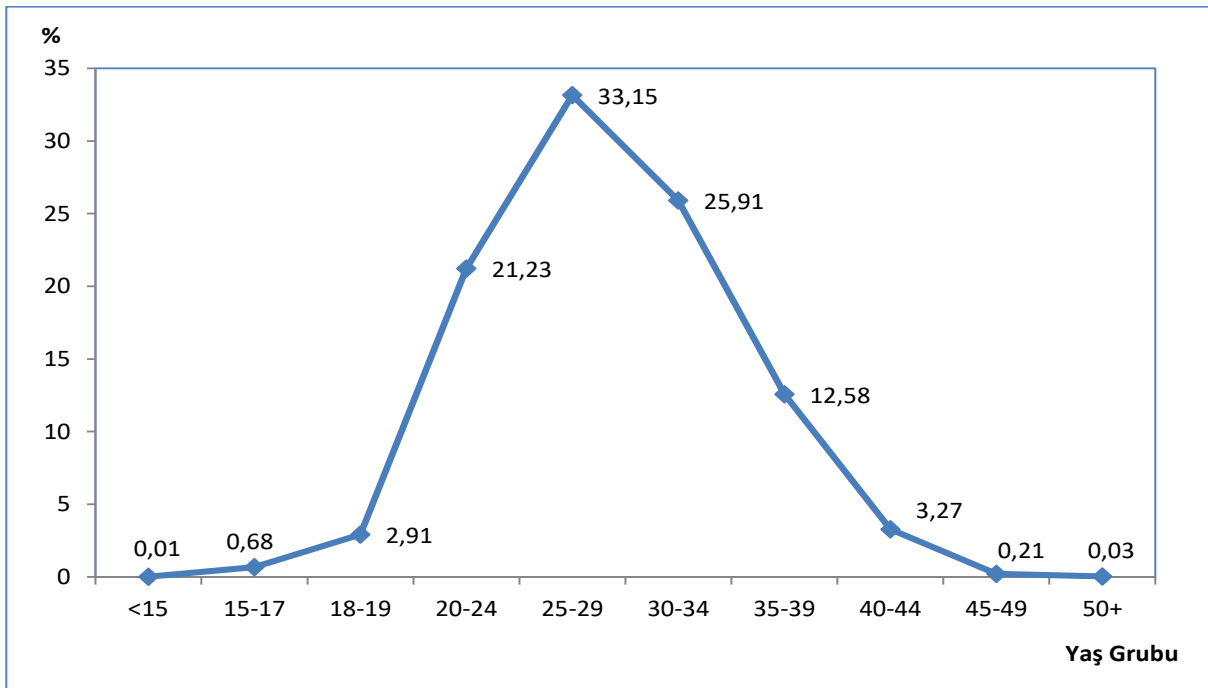
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.9. Yıllara Göre İsteyerek Düşük Yapma Oranı, (100 Gebelikte)

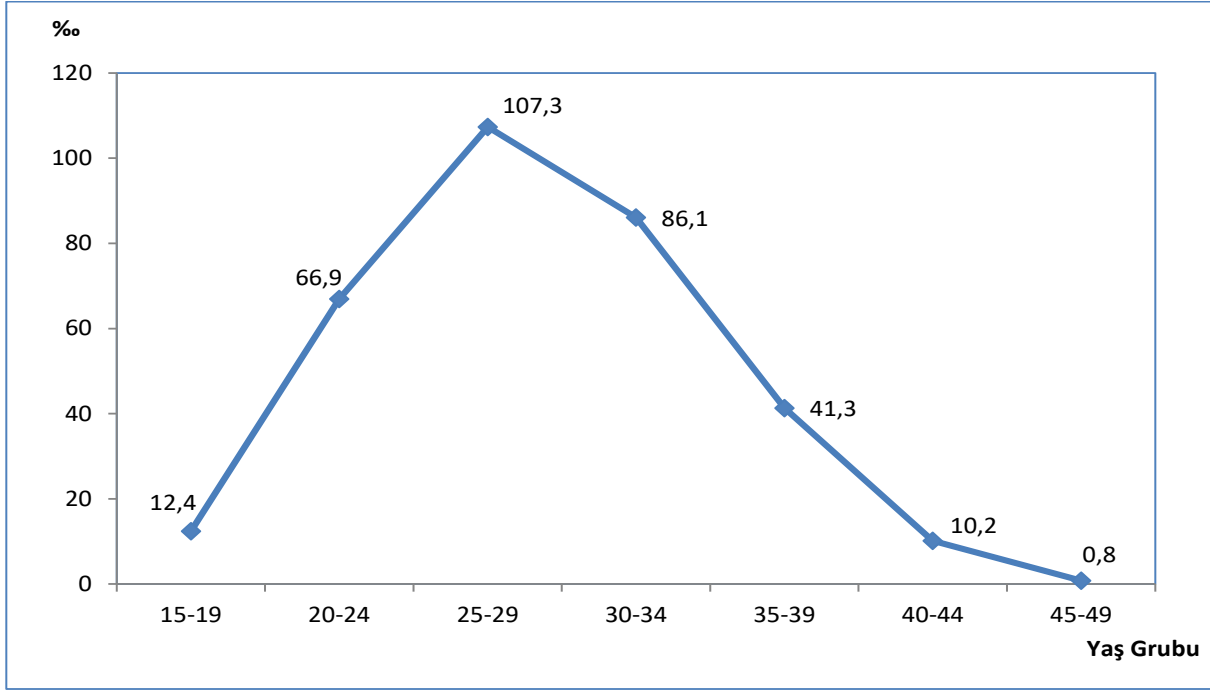
Kaynak: TNSA, 1993, 1998, 2003, 2008, 2013, 2018

Şekil 5.10. Annenin Yaş Grubuna Göre Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Oranı, (%), 2022

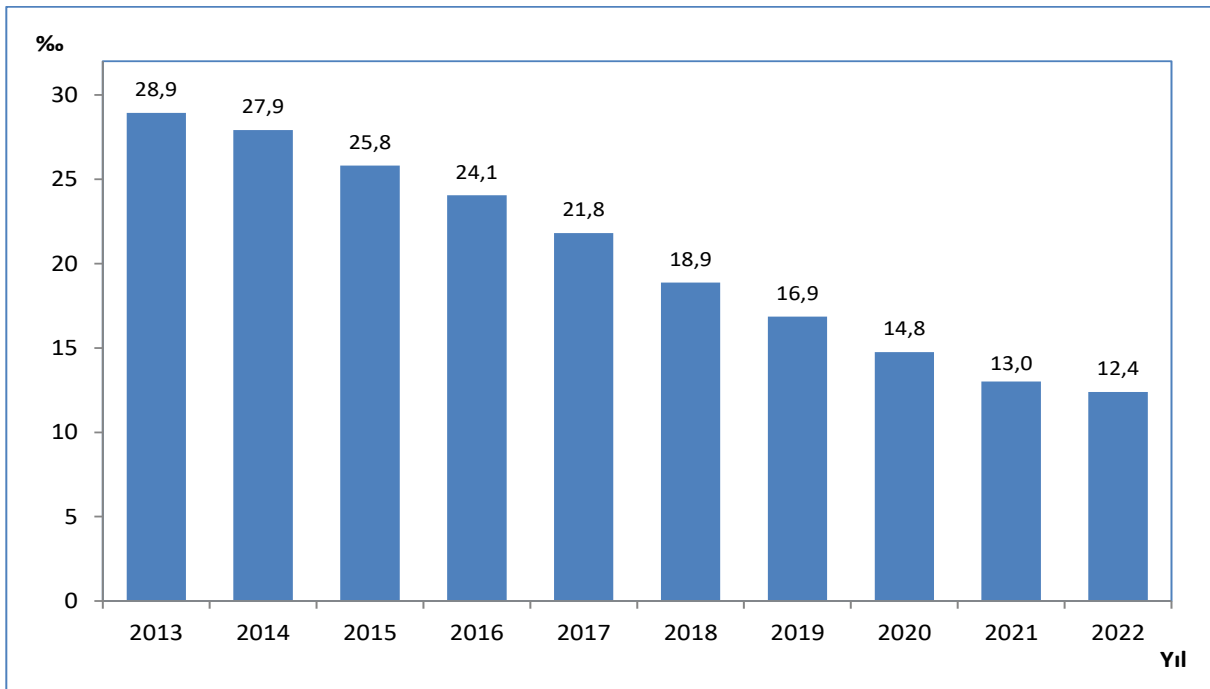
Kaynak: TÜİK, Doğum İstatistikleri 2022

Şekil 5.11. Yaşa Özel Doğurganlık Hızı, (%), 2022

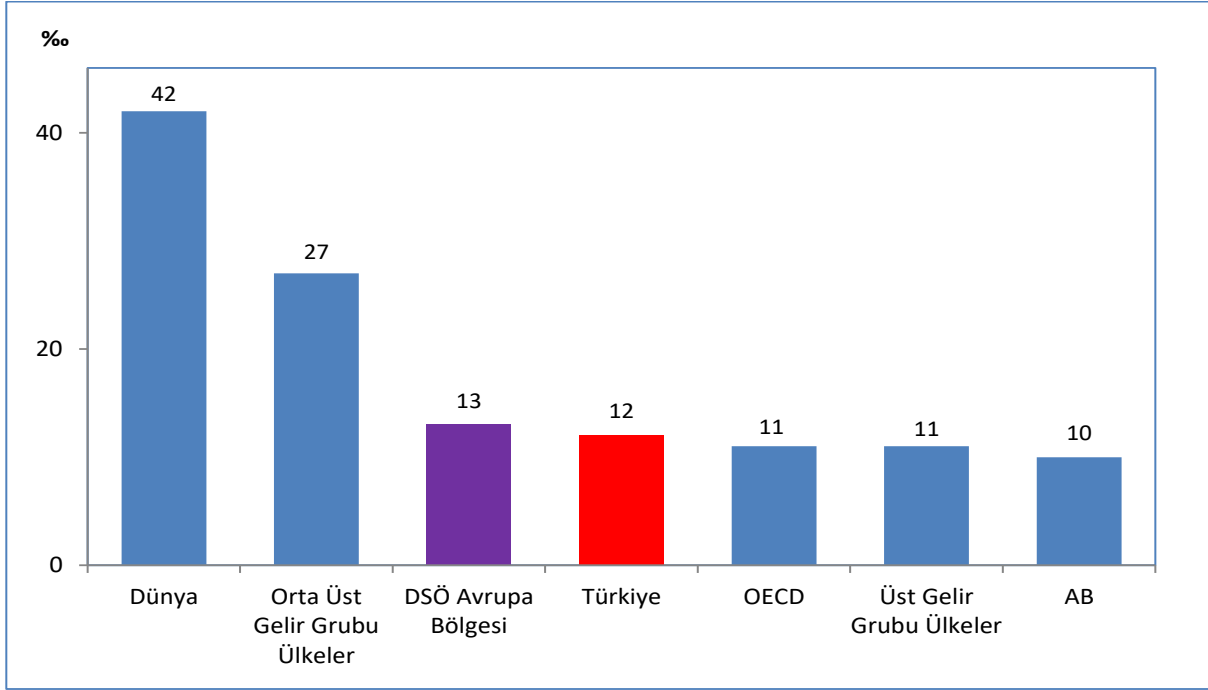
Kaynak: TÜİK, Doğum İstatistikleri 2022

Şekil 5.12. Yıllara Göre Adölesan Doğurganlık Hızı, (%)

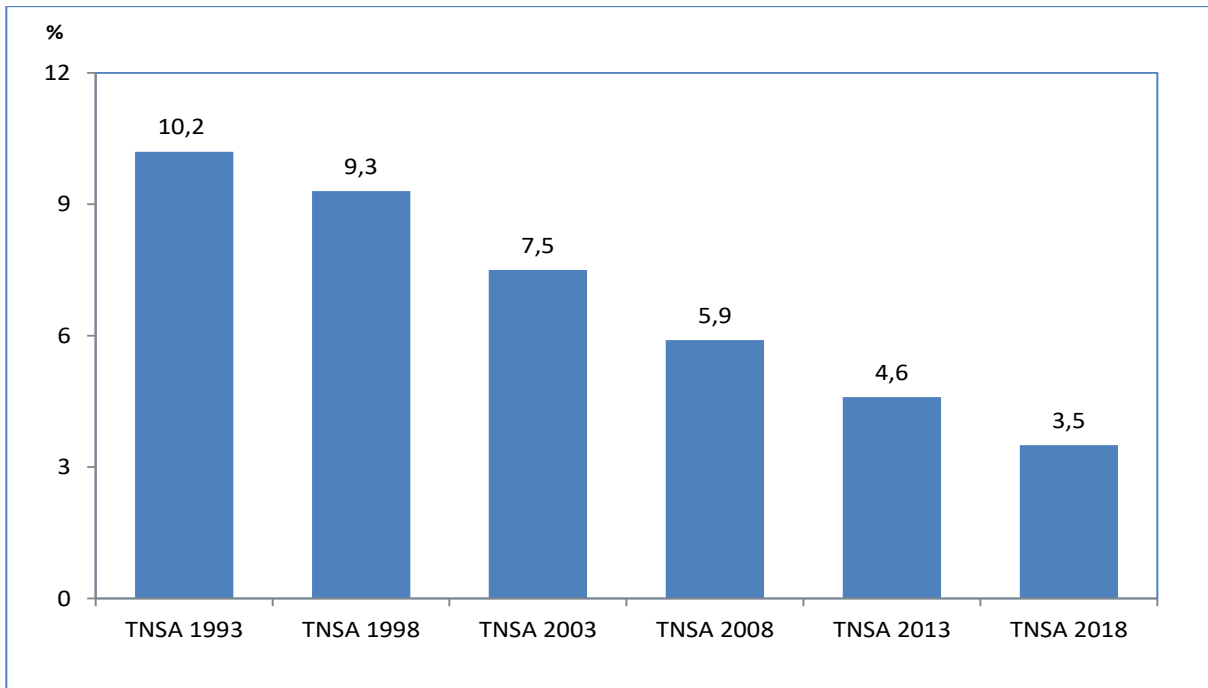
Kaynak: TÜİK, Doğum İstatistikleri 2022

Şekil 5.13. Adölesan Doğurganlık Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: TÜİK Doğum İstatistikleri 2022, UNPD

Şekil 5.14. Yıllara Göre Adölesan Annelerin Tüm Anneler İçerisindeki Oranı, (%)

Kaynak: TNSA, 1993, 1998, 2003, 2008, 2013, 2018

Tablo 5.5. İBBS-1'e Göre Gebe, Bebek ve Çocuk Tam İzlem Oranları, (%), 2021, 2022

İBBS-1	Gebe		Bebek		Çocuk	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
İstanbul	96,1	96,0	93,2	93,1	92,8	95,9
Batı Marmara	98,9	99,0	96,0	95,4	94,3	98,1
Ege	98,8	98,8	94,4	94,1	94,3	97,5
Doğu Marmara	97,2	97,4	95,1	94,8	93,1	96,9
Batı Anadolu	94,6	95,1	95,3	95,3	95,3	97,2
Akdeniz	93,8	94,5	94,0	93,6	91,9	96,1
Orta Anadolu	96,0	96,7	94,9	94,5	95,4	97,5
Batı Karadeniz	98,6	98,7	98,1	97,9	95,8	98,1
Doğu Karadeniz	99,4	99,4	98,1	98,1	95,3	97,7
Kuzeydoğu Anadolu	98,1	98,1	95,0	94,8	94,7	97,4
Ortadoğu Anadolu	96,5	97,1	93,5	93,2	93,8	96,8
Güneydoğu Anadolu	94,7	95,1	88,5	88,1	91,0	94,8
Türkiye	96,1	96,4	92,4	90,8	90,6	94,0

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Bölüm 5 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ KKK aşısı 2006 yılından önce sadece kızamık aşısı olarak uygulanmaktaydı.
- ☑ 2008 yılına kadar DBT olarak uygulanan aşı 2008 yılından itibaren DaBT+İPA+Hib şeklinde uygulanmaya başlandı.
- ☑ Aşılama hızlarının hesaplanmasında kullanılan nüfus, Sağlık Bakanlığı tarafından hesaplanan hedef nüfustur.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
- ☑ 2015 yılı öncesi doğum göstergelerine ilişkin veriler illerden resmi yazı ile 2015 -2018 yılları arasında ise veriler “Hastane Doğumları Bilgi Sistemi” ile edilmiş olup 2019 yılı itibari ile veri toplama metodu değiştirilerek “e-rapor” veri tabanı kullanılmaya başlanmıştır.
- ☑ **Hastanelerde Gerçekleşen Doğum Oranı, (%):** Belirli bir zaman diliminde hastanelerde doğumu gerçekleşen bebek sayısının aynı zaman diliminde gerçekleşen canlı doğum sayısına oranıdır.
- ☑ **Sezaryen Ameliyatının Canlı Doğumlar İçindeki Oranı, (%):** Belirli bir zaman diliminde hastanelerde gerçekleşen sezaryen ameliyat sayısının aynı zaman diliminde gerçekleşen canlı doğum sayısına oranıdır.
- ☑ **Primer Sezaryen Ameliyatının Canlı Doğumlar İçindeki Oranı, (%):** Belirli bir zaman diliminde hastanelerde gerçekleşen primer sezaryen ameliyat sayısının aynı zaman diliminde gerçekleşen canlı doğum sayısına oranıdır.
- ☑ **Sezaryen Ameliyatının Hastane Doğumları İçindeki Oranı, (%):** Belirli bir zaman diliminde hastanelerde gerçekleşen sezaryen ameliyat sayısının aynı zaman diliminde hastanelerde gerçekleşen doğum eylemi sayısına oranıdır.
- ☑ **Primer Sezaryen Ameliyatının Hastane Doğumları İçindeki Oranı, (%):** Belirli bir zaman diliminde hastanelerde gerçekleşen primer sezaryen ameliyat sayısının aynı zaman diliminde hastanelerde gerçekleşen doğum eylemi sayısına oranıdır.
- ☑ **Yaşa Özel Doğurganlık Hızı, (%):** Belli bir yaş grubunda 1.000 kadın başına düşen ortalama canlı doğan çocuk sayısıdır.
- ☑ **Adölesan Doğurganlık Hızı, (%):** 15-19 yaş grubunda 1.000 kadın başına düşen ortalama canlı doğan çocuk sayısını ifade eder.
- ☑ **Tam İzlenen Gebe:** Bir gebe, hamileliği boyunca 4 kez izlenmelidir. Belirlenen dönem ve zaman aralıklarında en az 4 kez izlenen gebe, **tam izlenmiş** sayılır.

Gebe izlem dönem ve aralıkları;

1. *İzlem:* Gebeliğin ilk 14 haftası içinde
2. *İzlem:* Gebeliğin 18-24.haftaları arası
3. *İzlem:* Gebeliğin 28-32.haftaları arası
4. *İzlem:* Gebeliğin 36-38.haftaları arası

- ☑ **Tam İzlenen Bebek:** Bir bebek, yaşamının ilk yılı boyunca 9 kez izlenmelidir. İlk izlem doğumdan hemen sonra hastanede olmak üzere, belirlenen dönem ve zaman aralıklarında en az 8 kez izlenen (yani toplam 9 kez) bebek, **tam izlenmiş** sayılır.

Bebek izlem dönem ve zaman aralıkları;

1. *izlem:* Doğumda (hastanede)
2. *izlem:* Doğumdan sonraki ilk hafta içinde yenidoğanın izlemi (1-10.gün arası)
3. *izlem:* 15. gün (11-29.gün arası)

4. *izlem*: 41. gün (30- 59. gün arası)

5. *izlem*: 2. ay (60- 89. gün arası)

6. *izlem*: 3. ay (90-115. gün)

7. *izlem*: 4. ay (120-150. gün)

8. *izlem*: 6. ay (180-210. gün)

9. *izlem*: 9. ay (250-290. gün)

Tam İzlenen Çocuk: Bir çocuk, 1 yaşından 6 yaşına kadar 7 kez izlenmelidir. Belirlenen dönem ve zaman aralıklarında en az 7 kez, izlenen çocuk ***tam izlenmiş*** sayılır.

Cocuk izlem dönem ve zaman aralıkları:

1. *izlem*: 12. ay izlemi (365-394. gün)

2. *izlem*: 18. ay izlemi (481-570. gün)

3. *izlem*: 24. ay izlemi (661-760. gün)

4. *izlem*: 30. ay izlemi (841-930. gün)

5. *izlem*: 36. ay izlemi (1021-1110. gün)

6. *izlem*: 48 ay izlemi (1321-1530. gün)

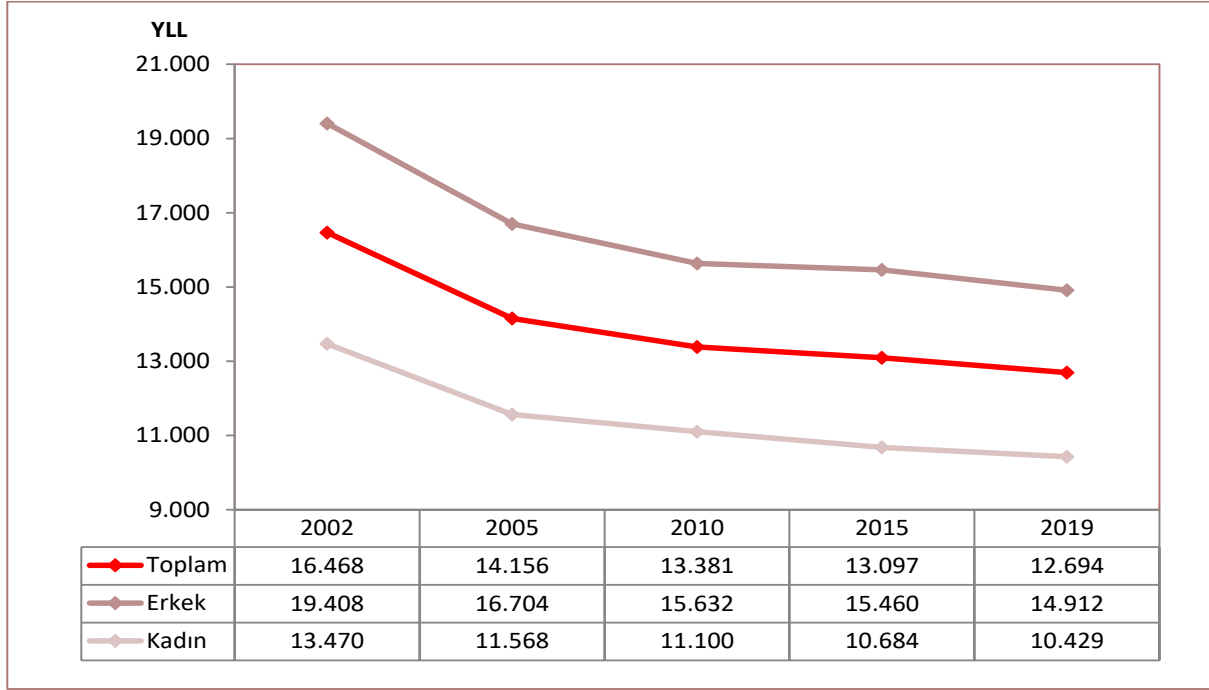
7. *izlem*: 60. ay izlemi (1681-1890. gün)

BÖLÜM 6

Küresel Hastalık Yükü 2019 Türkiye Sonuçları

Şekil 6.1. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiyeye Düşen YLL

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Tablo 6.1. 2019 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam

Sıra	Neden	2002	2019	Değişim (%)
1	İskemik Kalp Hastalığı	1.770.301	1.788.335	1,02
2	İnme	474.638	825.066	73,83
3	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanseri	325.095	736.936	126,68
4	Neonatal Hastalıklar	1.974.350	616.006	-68,80
5	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	311.174	478.505	53,77
6	Konjenital Doğum Anomalileri	984.531	440.984	-55,21
7	Diyabet	313.821	372.907	18,83
8	Kronik Böbrek Hastalığı	278.198	357.131	28,37
9	Trafik Kazaları	327.791	352.078	7,41
10	Alt Solunum Yolu Enfeksiyonları	752.228	303.432	-59,66

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Tablo 6.2. 2019 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek

Sıra	Neden	2002	2019	Değişim (%)
1	İskemik Kalp Hastalığı	1.210.958	1.118.047	-7,67
2	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanseri	274.928	620.216	125,59
3	İnme	245.664	410.658	67,16
4	Neonatal Hastalıklar	1.112.663	334.346	-69,95
5	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	215.705	325.692	50,99
6	Trafik Kazaları	233.538	271.479	16,25
7	Konjenital Doğum Anomalileri	547.635	240.368	-56,11
8	Kronik Böbrek Hastalığı	153.925	178.963	16,27
9	Diyabet	146.916	175.104	19,19
10	Alt Solunum Yolu Enfeksiyonları	417.476	174.697	-58,15

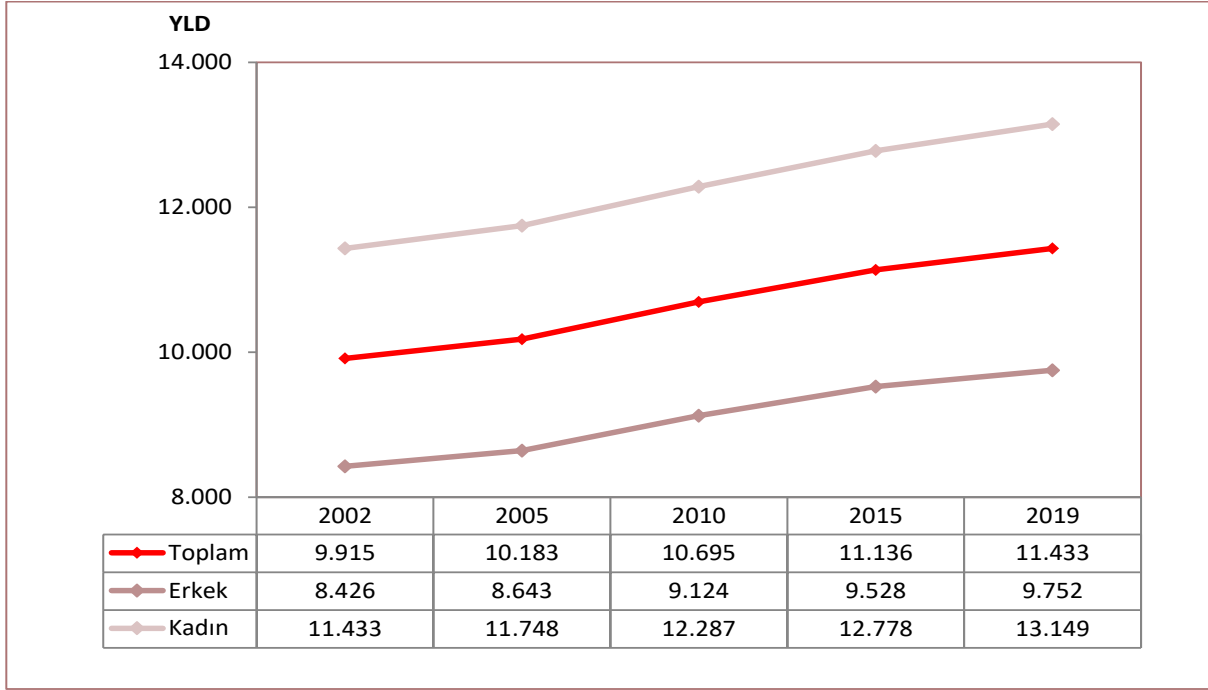
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Tablo 6.3. 2019 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın

Sıra	Neden	2002	2019	Değişim (%)
1	İskemik Kalp Hastalığı	559.343	670.288	19,83
2	İnme	228.974	414.408	80,98
3	Neonatal Hastalıklar	861.688	281.660	-67,31
4	Konjenital Doğum Anomalileri	436.896	200.616	-54,08
5	Diyabet	166.905	197.803	18,51
6	Kronik Böbrek Hastalığı	124.273	178.169	43,37
7	Meme Kanseri	94.322	164.911	74,84
8	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	95.468	152.813	60,07
9	Alzheimer ve Diğer Demans Hastalıkları	77.978	133.606	71,34
10	Alt Solunum Yolu Enfeksiyonları	334.753	128.735	-61,54

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Şekil 6.2. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiyeye Düşen YLD

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Tablo 6.4. 2019 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam

Sıra	Neden	2002	2019	Değişim (%)
1	Bel Ağrısı	714.815	874.588	22,35
2	Depresif Bozukluklar	515.818	632.644	22,65
3	Baş Ağrısı	462.765	588.744	27,22
4	Jinekolojik Hastalıklar	406.154	522.324	28,60
5	Diyabet	164.236	445.593	171,31
6	Diğer Kas-İskelet Sistemi Bozuklukları	250.226	424.079	69,48
7	Anksiyete Bozuklukları	305.615	375.857	22,98
8	Oral Hastalıklar	254.500	354.887	39,45
9	Yaşla İlgili veya Diğer İşitme Kayıpları	229.099	318.835	39,17
10	Boyun Ağrısı	181.549	267.435	47,31

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Tablo 6.5. 2019 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek

Sıra	Neden	2002	2019	Değişim (%)
1	Bel Ağrısı	406.744	455.555	12,00
2	Depresif Bozukluklar	179.838	228.187	26,88
3	Diyabet	77.807	212.785	173,48
4	Baş Ağrısı	156.205	211.110	35,15
5	Oral Hastalıklar	119.013	166.728	40,09
6	Diğer Kas-İskelet Sistemi Bozuklukları	96.031	165.115	71,94
7	Yaşla İlgili veya Diğer İşitme Kayıpları	117.232	160.993	37,33
8	Anksiyete Bozuklukları	119.194	147.083	23,40
9	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	77.581	137.828	77,66
10	Endokrin, Metabolik, Kan ve Bağışıklık Bozuklukları	87.058	118.283	35,87

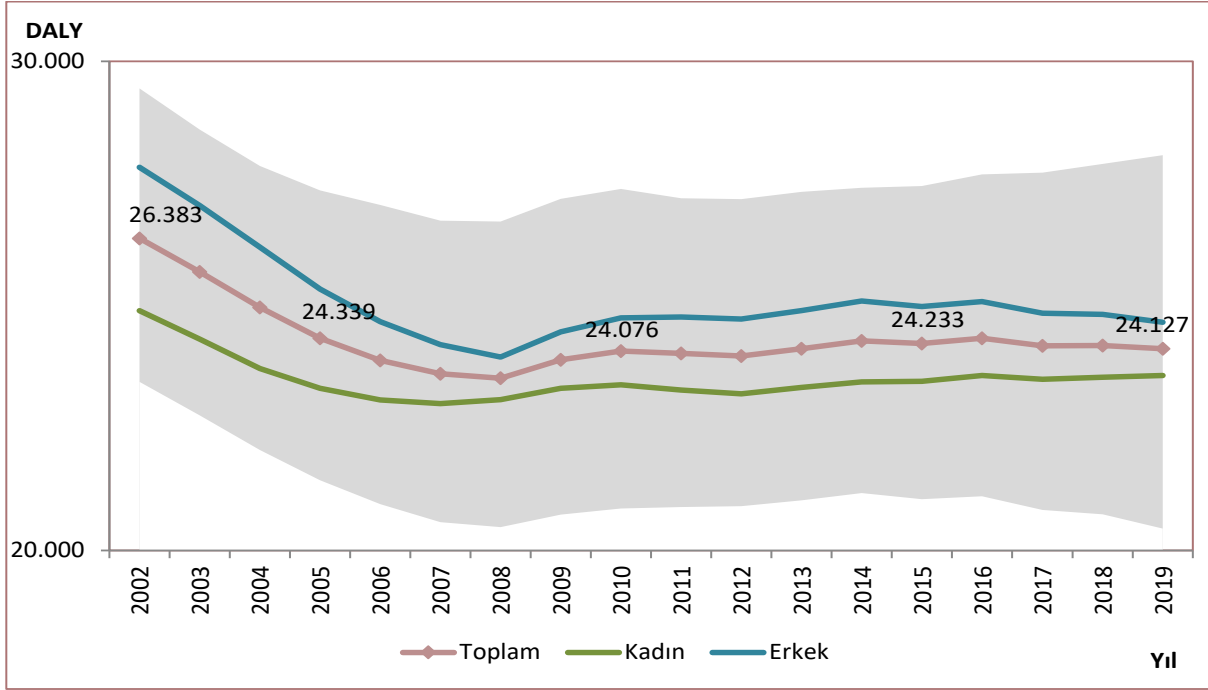
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Tablo 6.6. 2019 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın

Sıra	Neden	2002	2019	Değişim (%)
1	Jinekolojik Hastalıklar	406.154	522.324	28,60
2	Bel Ağrısı	308.071	419.033	36,02
3	Depresif Bozukluklar	335.980	404.457	20,38
4	Baş Ağrısı	306.559	377.634	23,18
5	Diğer Kas-İskelet Sistemi Bozuklukları	154.195	258.964	67,95
6	Diyabet	86.429	232.807	169,36
7	Anksiyete Bozuklukları	186.421	228.774	22,72
8	Oral Hastalıklar	135.486	188.160	38,88
9	Boyun Ağrısı	111.495	164.588	47,62
10	Yaşla İlgili veya Diğer İşitme Kayıpları	111.867	157.842	41,10

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Şekil 6.3. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiye Düşen DALY

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2019

Not: Şekil içerisinde yer alan gölgelendirme, yapılan tahminler için güven aralığını ifade eder.

Tablo 6.7. 2019 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam

Sıra	Neden	2002	2019	Değişim (%)
1	İskemik Kalp Hastalığı	1.816.681	1.847.044	1,67
2	İnme	585.368	993.082	69,65
3	Bel Ağrısı	714.815	874.588	22,35
4	Neonatal Hastalıklar	2.141.881	845.771	-60,51
5	Diyabet	478.057	818.499	71,21
6	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanseri	327.883	743.637	126,80
7	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	457.684	733.647	60,30
8	Depresif Bozukluklar	515.818	632.644	22,65
9	Baş Ağrısı	462.765	588.744	27,22
10	Jinekolojik Hastalıklar	406.715	522.877	28,56

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2019

Tablo 6.8. 2019 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek

Sıra	Neden	2002	2019	Değişim (%)
1	İskemik Kalp Hastalığı	1.237.256	1.149.728	-7,07
2	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanseri	277.258	625.682	125,67
3	İnme	286.826	477.022	66,31
4	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	293.287	463.520	58,04
5	Bel Ağrısı	406.744	455.555	12,00
6	Neonatal Hastalıklar	1.194.192	446.864	-62,58
7	Diyabet	224.723	387.889	72,61
8	Trafik Kazaları	270.585	319.815	18,19
9	Konjenital Doğum Anomalileri	571.811	263.262	-53,96
10	Kronik Böbrek Hastalığı	186.682	236.306	26,58

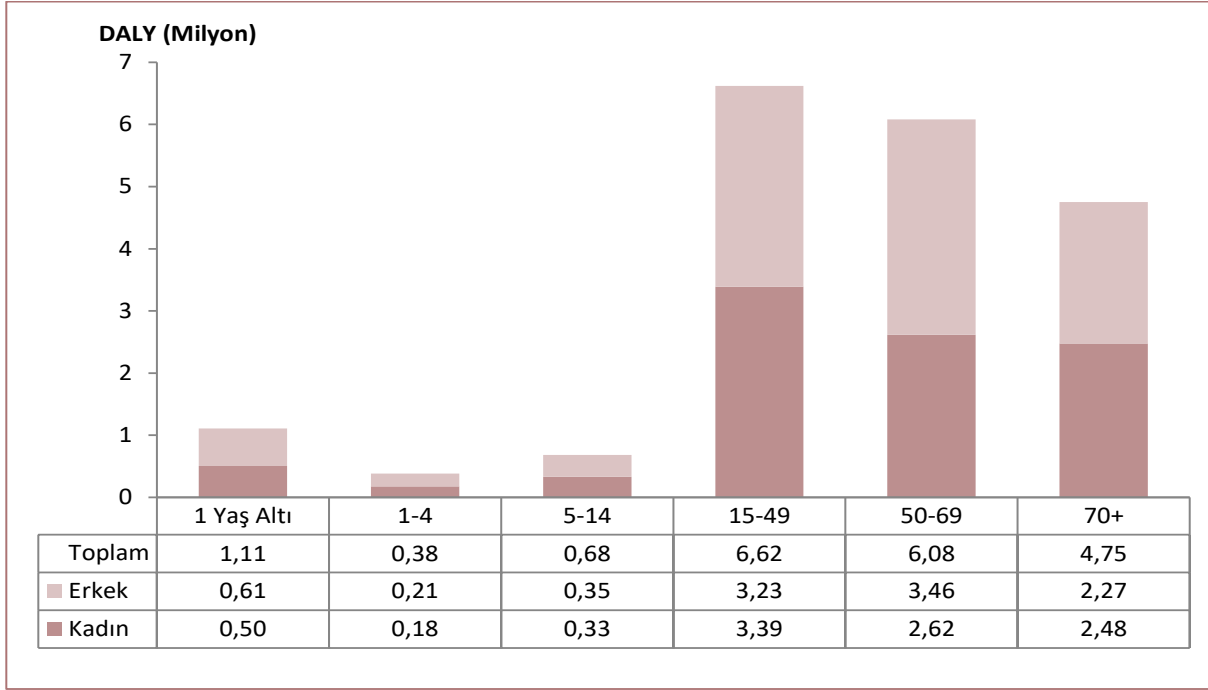
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Tablo 6.9. 2019 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın

Sıra	Neden	2002	2019	Değişim (%)
1	İskemik Kalp Hastalığı	579.425	697.316	20,35
2	Jinekolojik Hastalıklar	406.715	522.877	28,56
3	İnme	298.542	516.060	72,86
4	Diyabet	253.334	430.611	69,98
5	Bel Ağrısı	308.071	419.033	36,02
6	Depresif Bozukluklar	335.980	404.457	20,38
7	Neonatal Hastalıklar	947.689	398.907	-57,91
8	Baş Ağrısı	306.559	377.634	23,18
9	Diğer Kas-İskelet Sistemi Bozuklukları	165.460	271.901	64,33
10	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	164.398	270.126	64,31

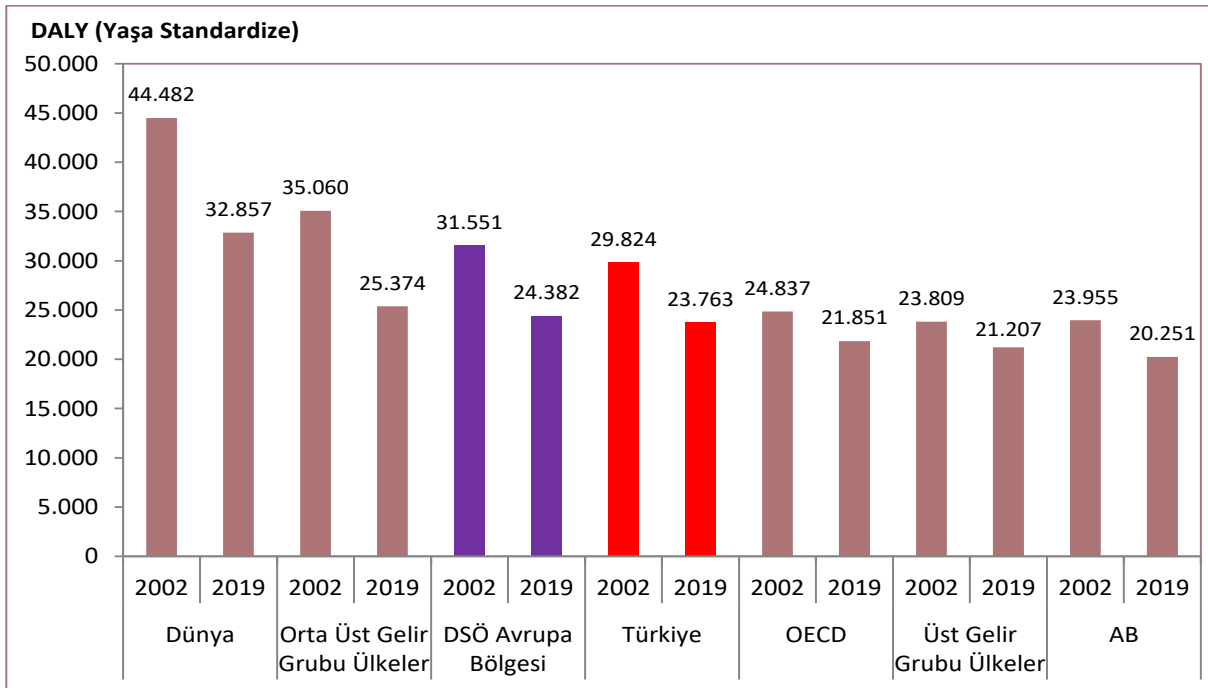
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Şekil 6.4. Cinsiyete ve Yaş Gruplarına Göre DALY, (Milyon), 2019

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2019

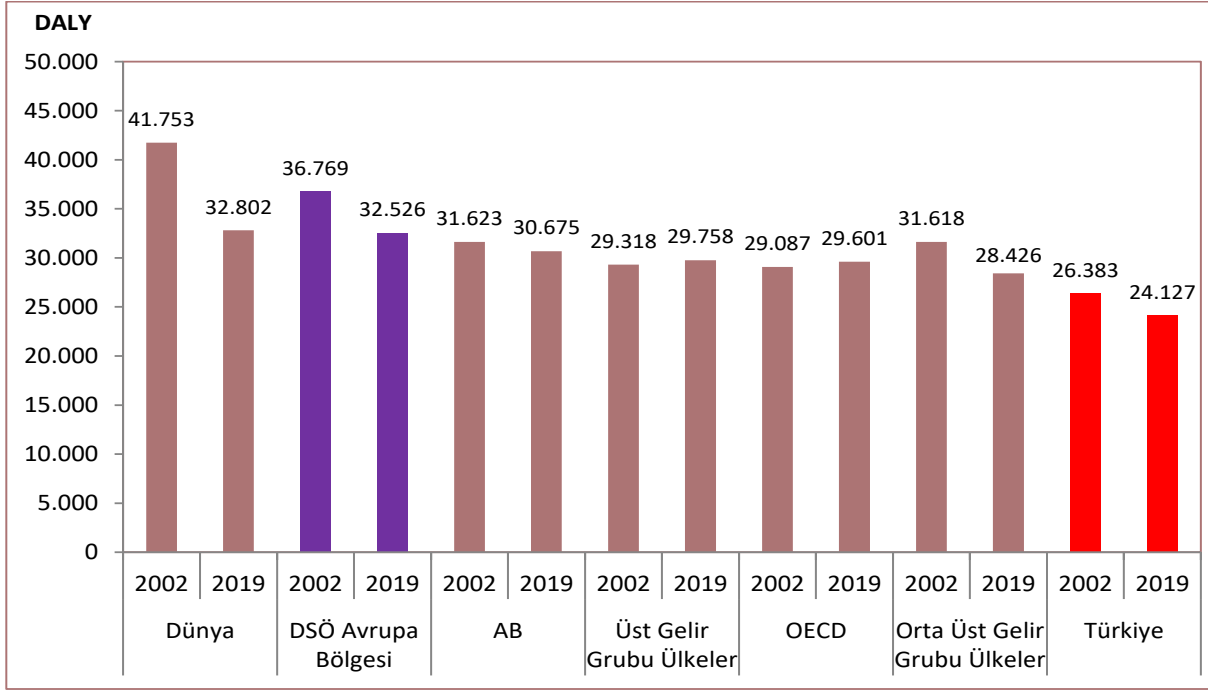
Şekil 6.5. 100.000 Kişiye Düşen DALY'nin Uluslararası Karşılaştırması, Yaşa Standardize, 2002, 2019

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2019

Not: Ülke ve yıllar arası karşılaştırmaya olanak sağlamak adına ölçümler yaşa standardize edilmiştir.

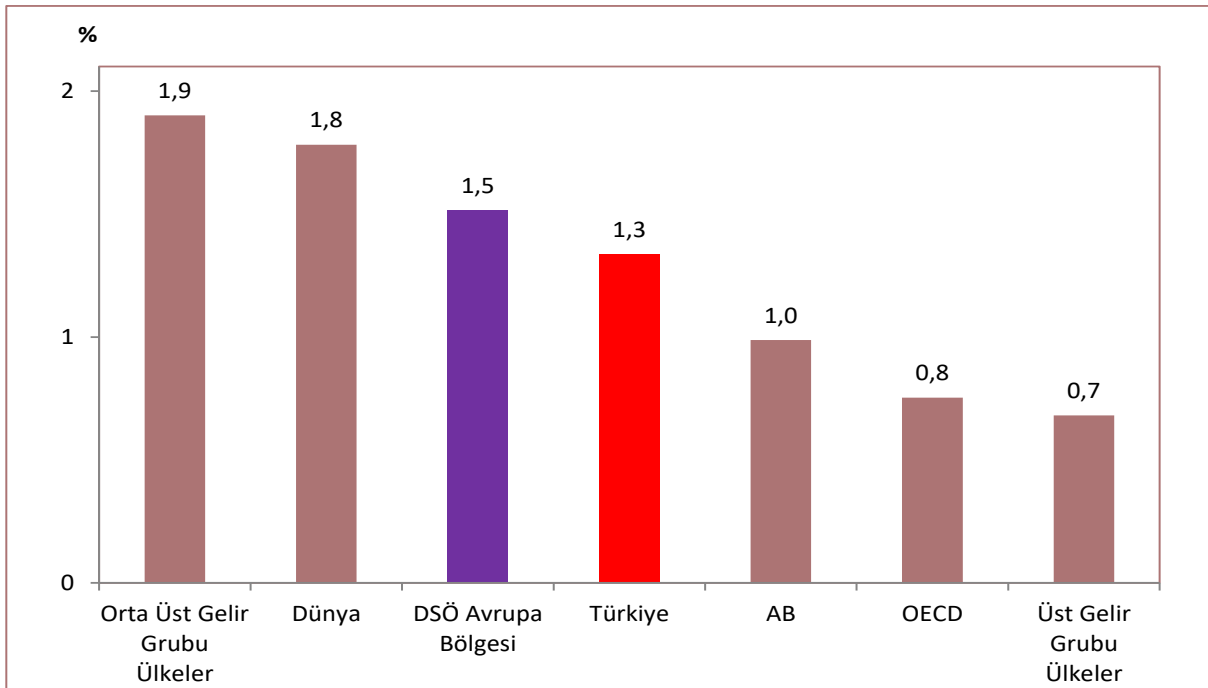
Şekil 6.6. 100.000 Kişiye Düşen DALY'nin Uluslararası Karşılaştırması, 2002, 2019

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2019

Not: Hesaplamalar yaş kırılımının da etkisini görmek adına yaşa standardize edilmeden yapılmıştır.

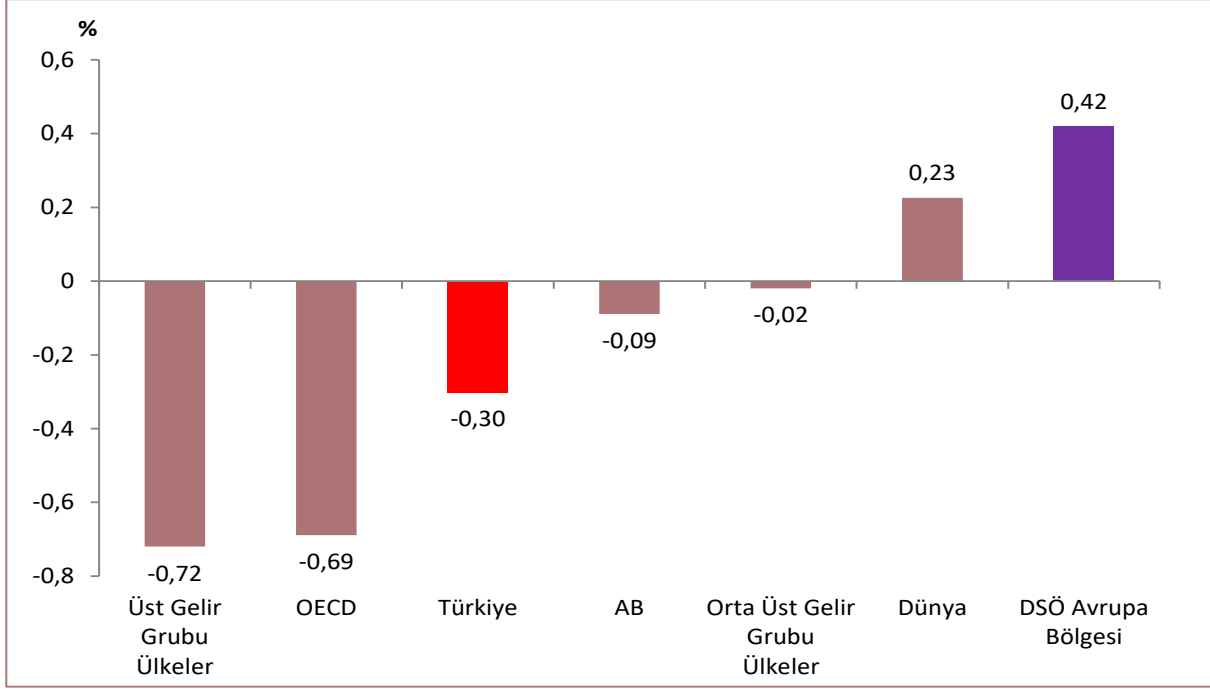
Şekil 6.7. 2002-2019 Yılları Arasında DALY'de Yıllık Ortalama Azalışın Uluslararası Karşılaştırması, Yaşa Standardize, (%)

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2019

Not: Ülke ve yıllar arası karşılaştırmaya olanak sağlamak adına ölçümler yaşa standardize edilmiştir.

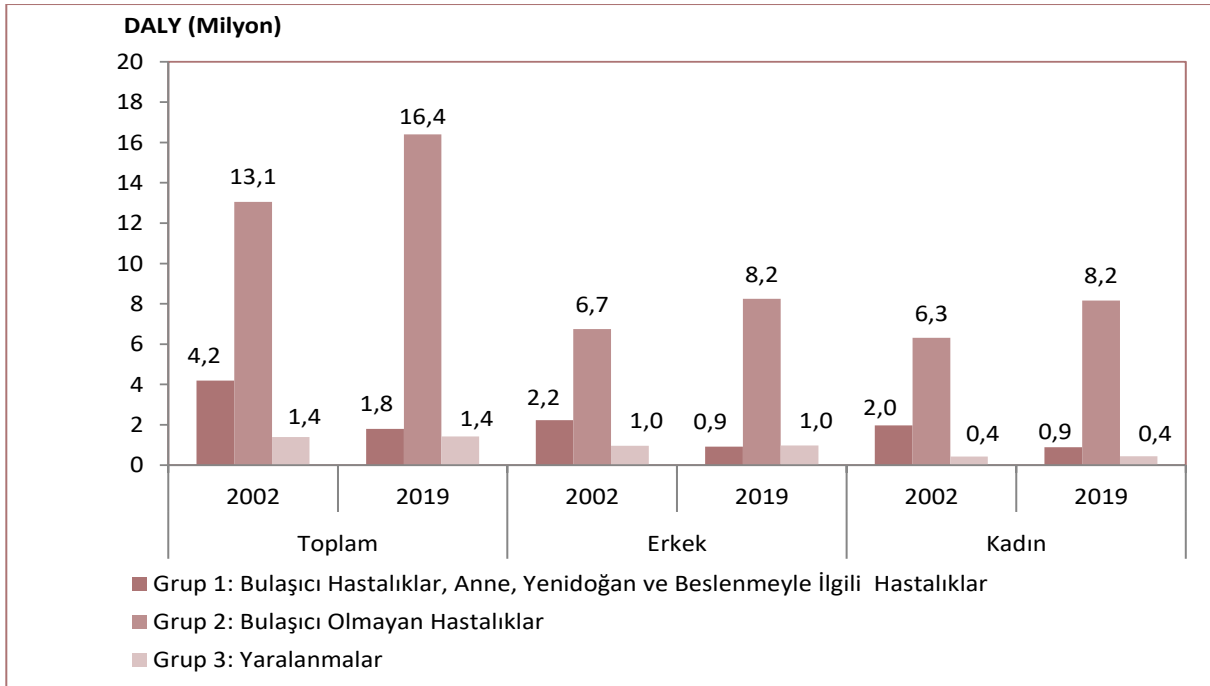
Şekil 6.8. 2002-2019 Yılları Arasında DALY’de Yıllık Ortalama Azalışın Uluslararası Karşılaştırması, (%)

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

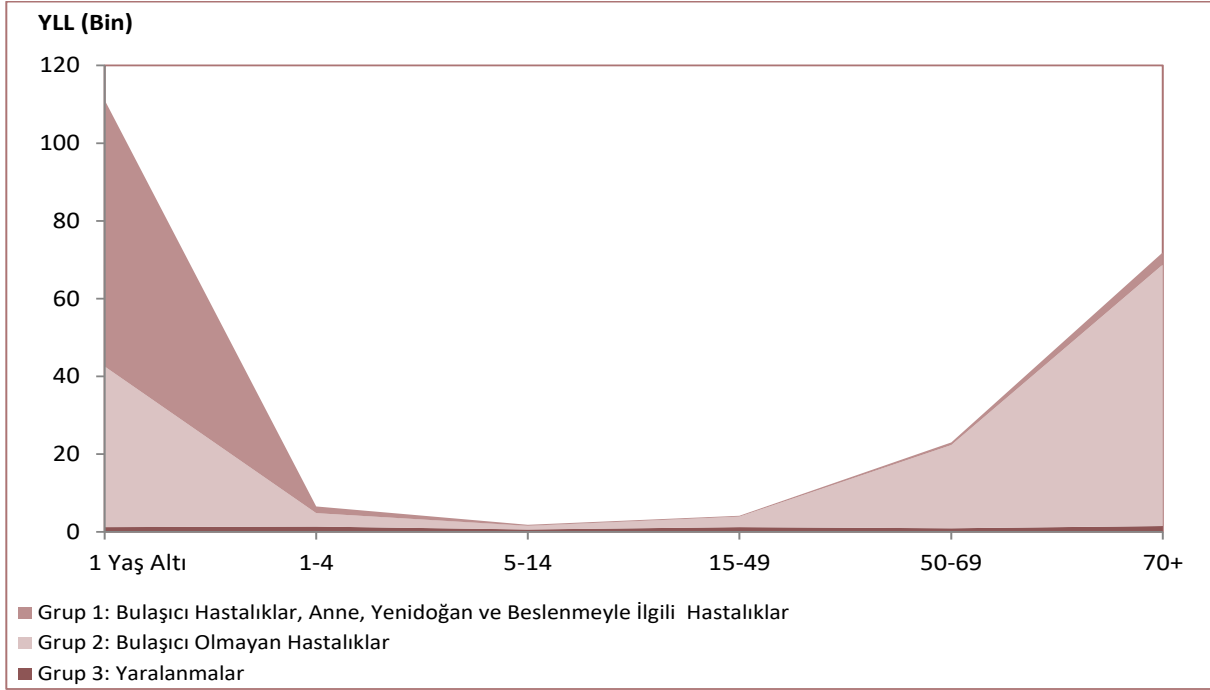
Not: Hesaplamalar yaş kırılımının da etkisini görmek adına yaşa standardize edilmeden yapılmıştır.

Şekil 6.9. Ana Hastalık Gruplarına ve Cinsiyete Göre DALY, (Milyon), 2002, 2019

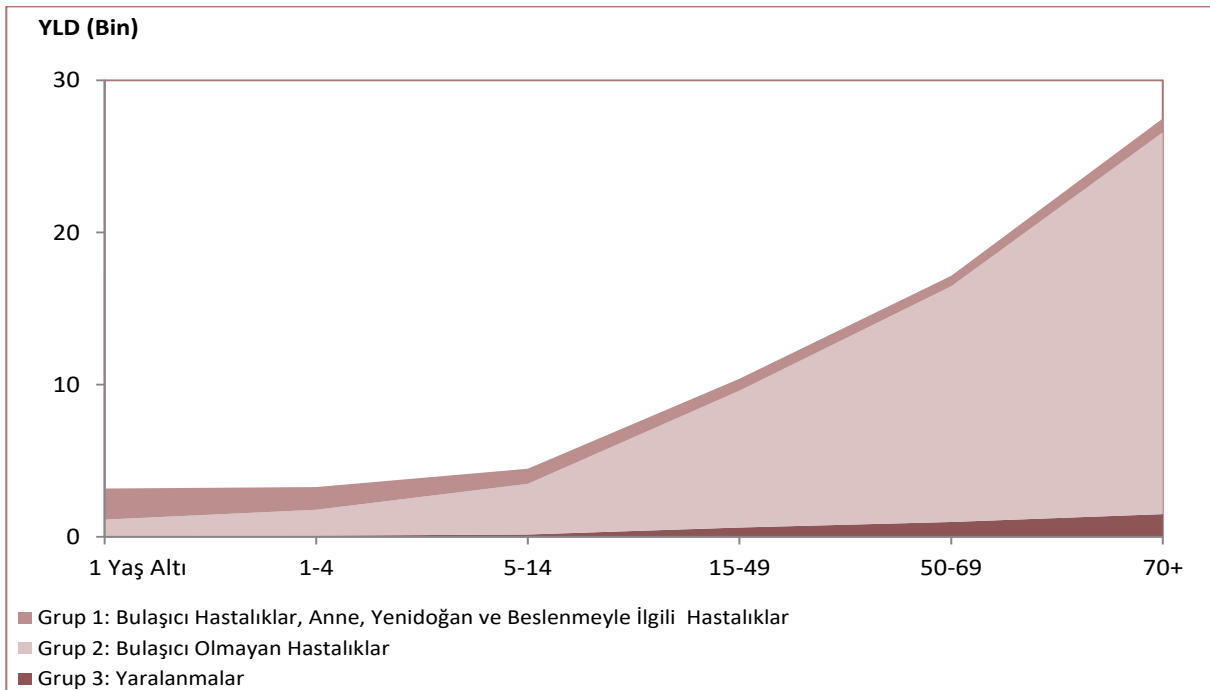
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Şekil 6.10. Ana Hastalık Gruplarına ve Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişiye Düşen YLL, (Bin), 2019

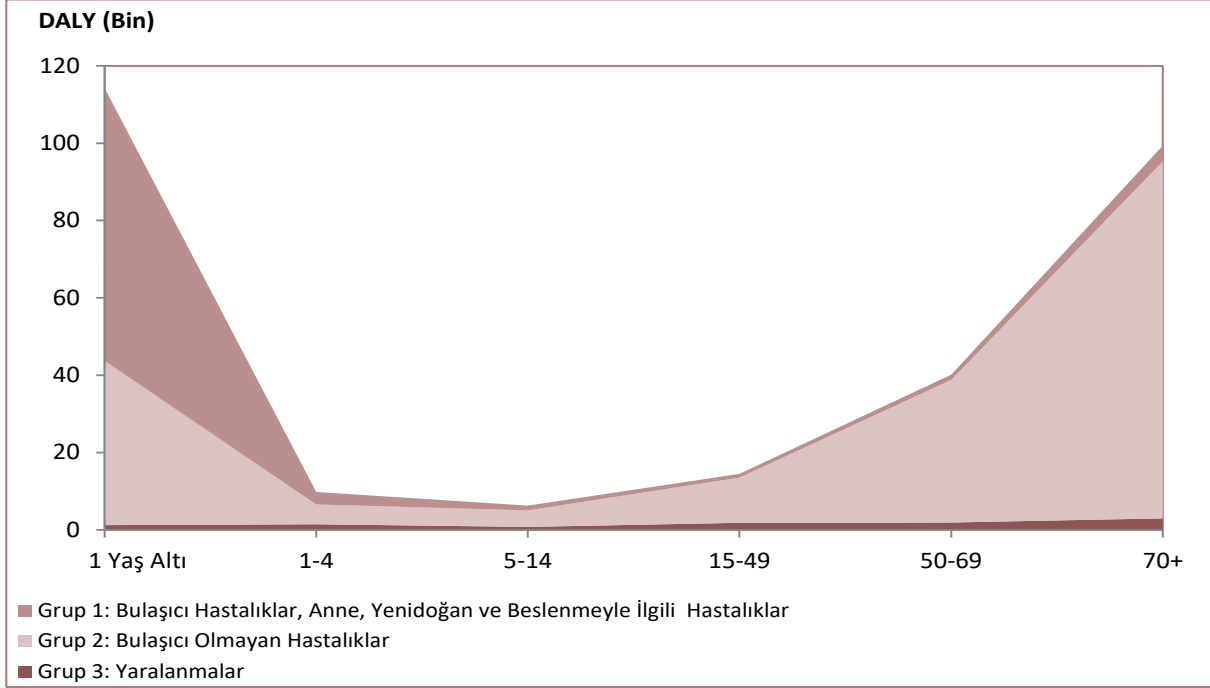
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2019

Şekil 6.11. Ana Hastalık Gruplarına ve Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişiye Düşen YLD, (Bin), 2019

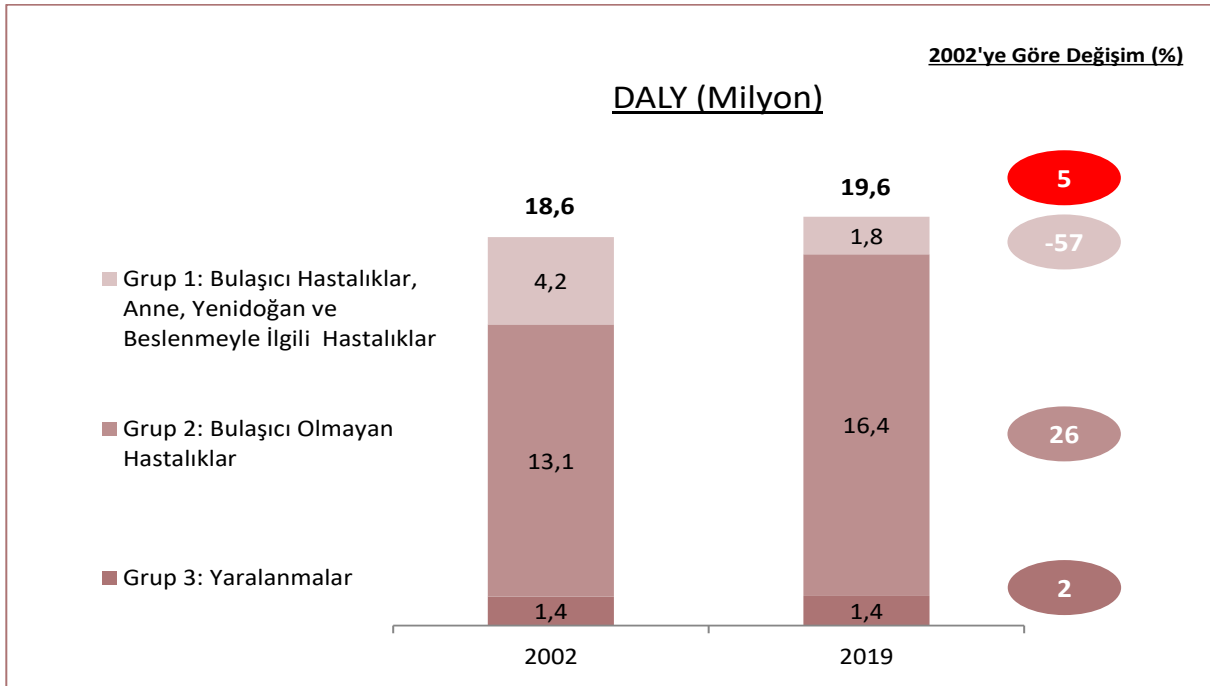
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2019

Şekil 6.12. Ana Hastalık Gruplarına ve Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişiyeye Düşen DALY, (Bin), 2019

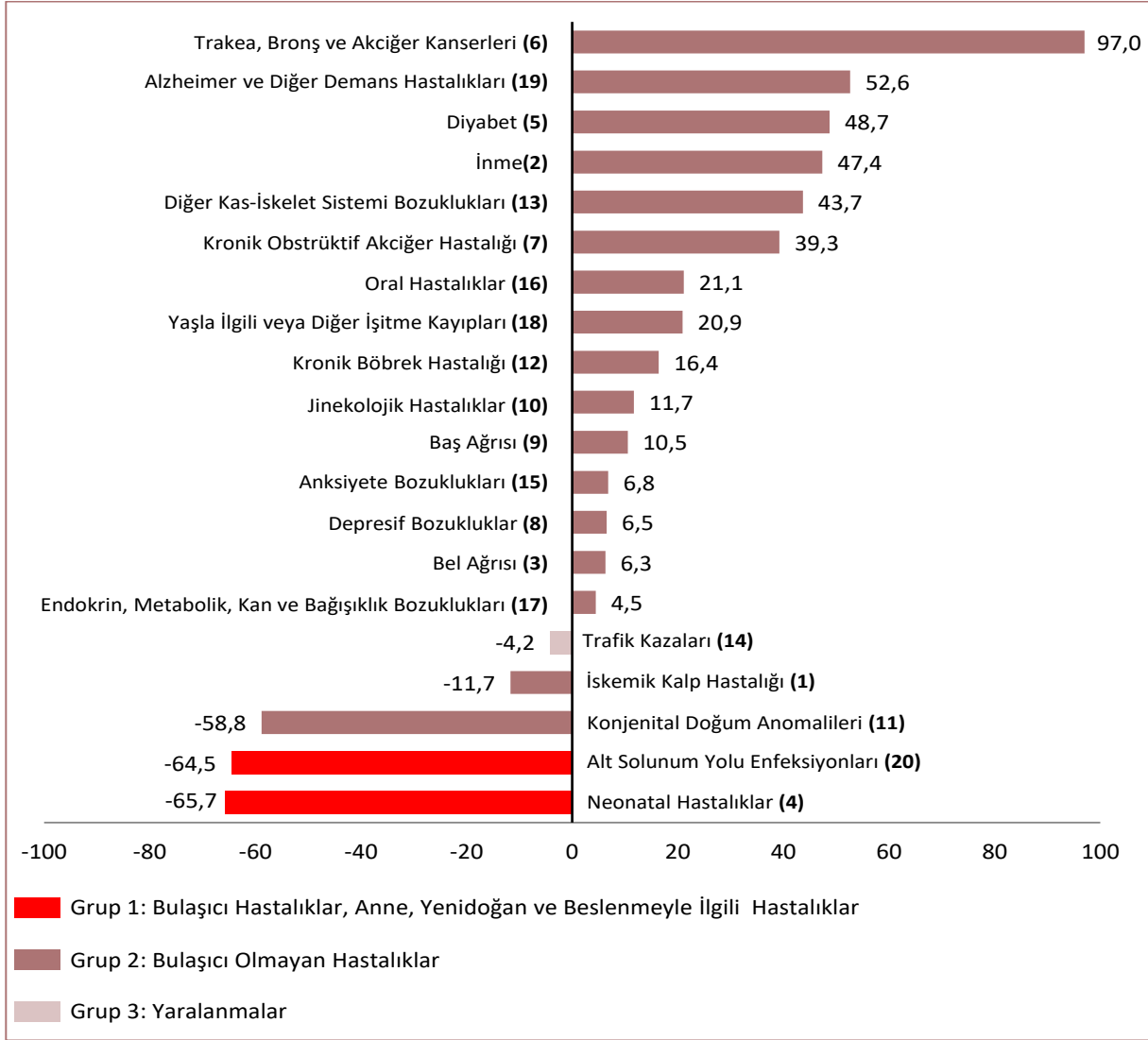
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Şekil 6.13. Ana Hastalık Gruplarına Göre DALY (Milyon), 2002, 2019 ve 2002'ye Göre Değişim, (%)

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

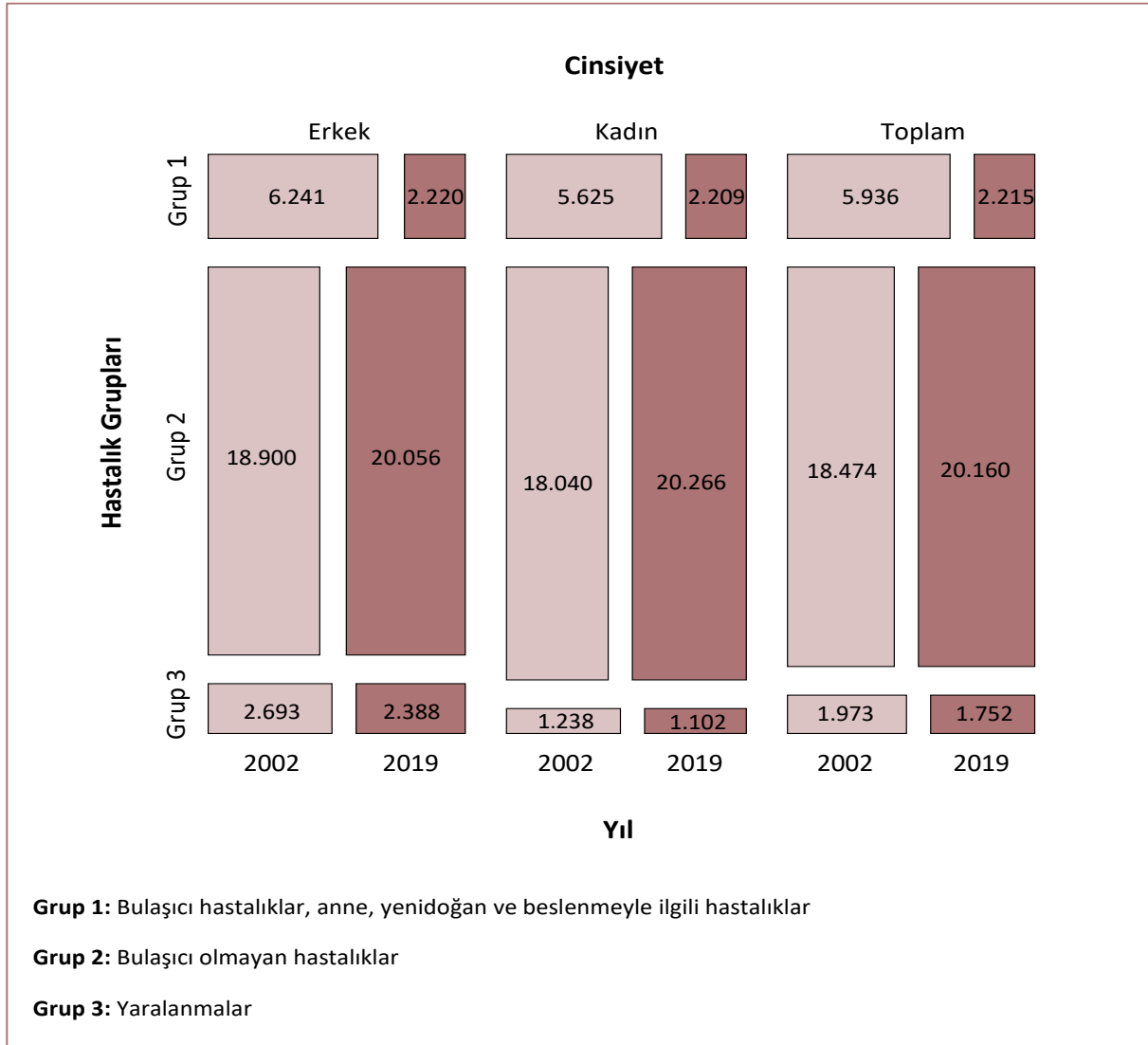
Şekil 6.14. 2019 Yılı İlk 20 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%)

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

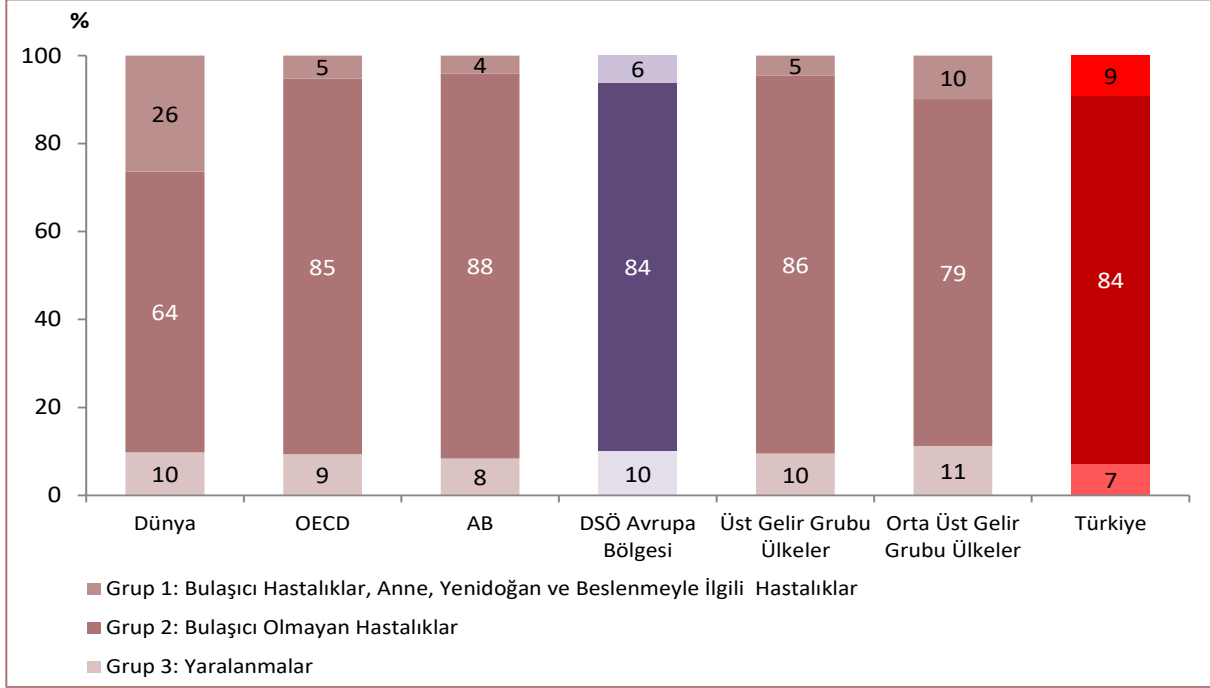
Not: Nedenlerin yanında parantez içinde yazan sayılar ilgili nedenin "2019 yılı ilk 20 DALY nedeni" içerisindeki sırasını göstermektedir. Yüzdde değişimi 100.000 kişiye düşen DALY değerleri üzerinden hesaplanmıştır.

Şekil 6.15. Ana Hastalık Gruplarına ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiyeye Düşen DALY, 2002, 2019

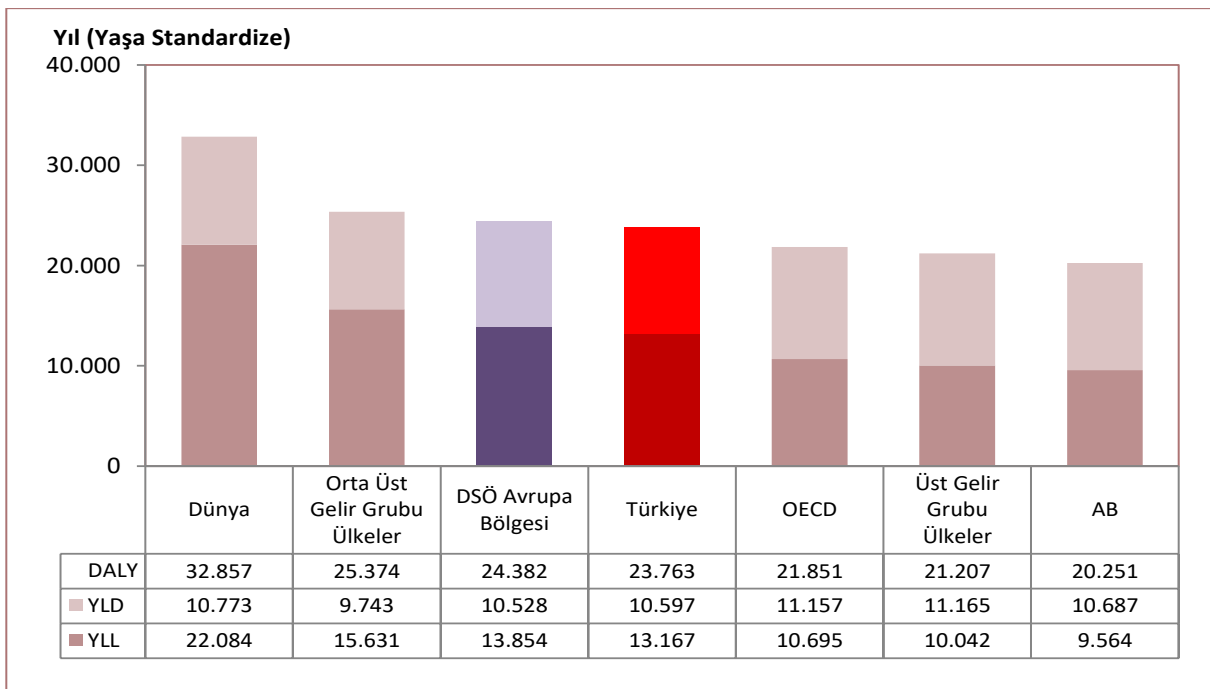
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Şekil 6.16. Ana Hastalık Gruplarına Göre DALY Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2019

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2019

Şekil 6.17. 100.000 Kişiye Düşen DALY, YLL ve YLD'nin Uluslararası Karşılaştırması, Yaşa Standardize, 2019

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2019

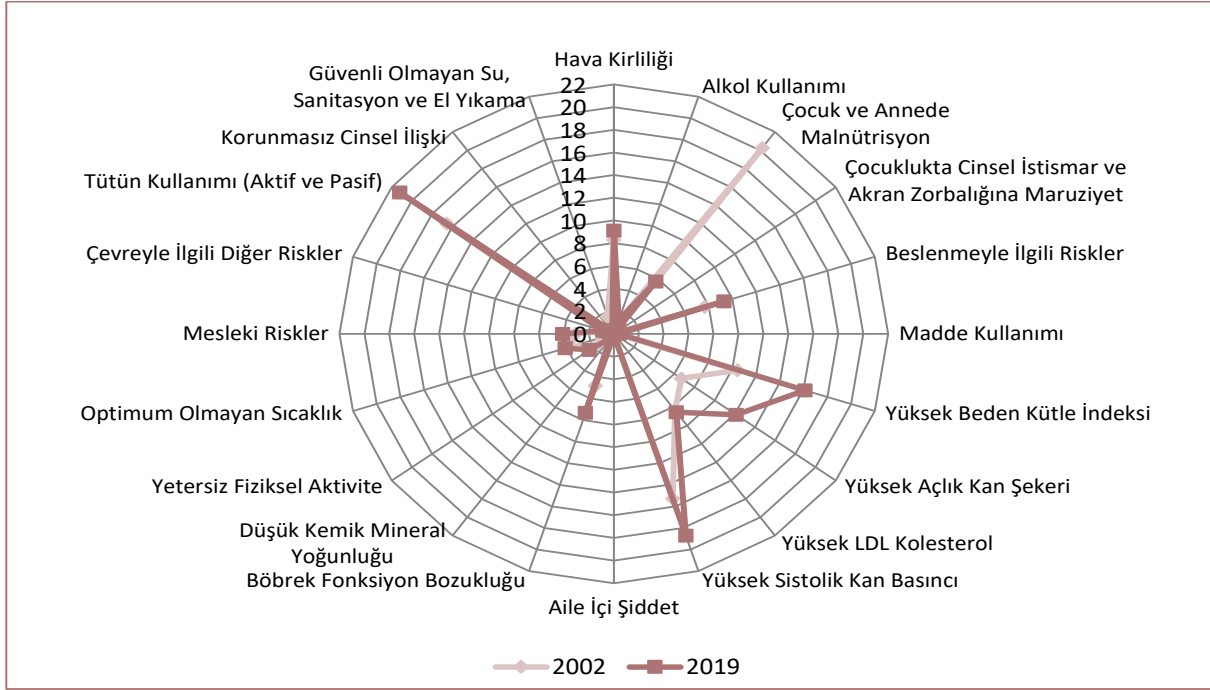
Not: Ülke ve yıllar arası karşılaştırmaya olanak sağlamak adına ölçümler yaşa standardize edilmiştir.

Tablo 6.10. Cinsiyete Göre Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen 100.000 Kişiyeye Düşen DALY, 2002, 2019

Risk Faktörleri	2002			2019		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Tütün Kullanımı (Aktif ve Pasif)	4.998	1.534	3.283	5.211	1.564	3.407
Yüksek Beden Kütle İndeksi	2.234	2.150	2.193	2.901	2.952	2.927
Yüksek Sistolik Kan Basıncı	3.211	2.288	2.754	2.842	2.477	2.662
Yüksek Açlık Kan Şekeri	1.485	1.312	1.400	2.249	2.168	2.209
Hava Kirliliği	1.845	1.151	1.502	1.673	1.078	1.379
Beslenmeyle İlgili Riskler	1.773	933	1.357	1.608	1.091	1.352
Yüksek LDL Kolesterol	1.959	906	1.438	1.403	910	1.159
Böbrek Fonksiyon Bozukluğu	1.011	848	930	1.156	1.087	1.122
Çocuk ve Annede Malnütrisyon	4.012	3.600	3.808	1.017	1.089	1.053
Mesleki Riskler	1.674	324	1.006	1.604	330	973
Optimum Olmayan Sıcaklık	678	518	599	562	474	519
Yetersiz Fiziksel Aktivite	331	264	298	422	357	390
Alkol Kullanımı	404	104	255	384	91	239
Madde Kullanımı	135	120	128	201	170	186
Güvenli Olmayan Su, Sanitasyon ve El Yıkama	416	351	384	178	163	171
Çevreyle İlgili Diğer Riskler	225	115	171	191	105	148
Düşük Kemik Mineral Yoğunluğu	78	74	76	128	140	134
Çocuklukta Cinsel İstismar ve Akran Zorbalığına Maruziyet	125	116	121	129	132	130
Aile İçi Şiddet	-	202	100	-	206	102
Korunmasız Cinsel İlişki	12	83	47	21	94	57

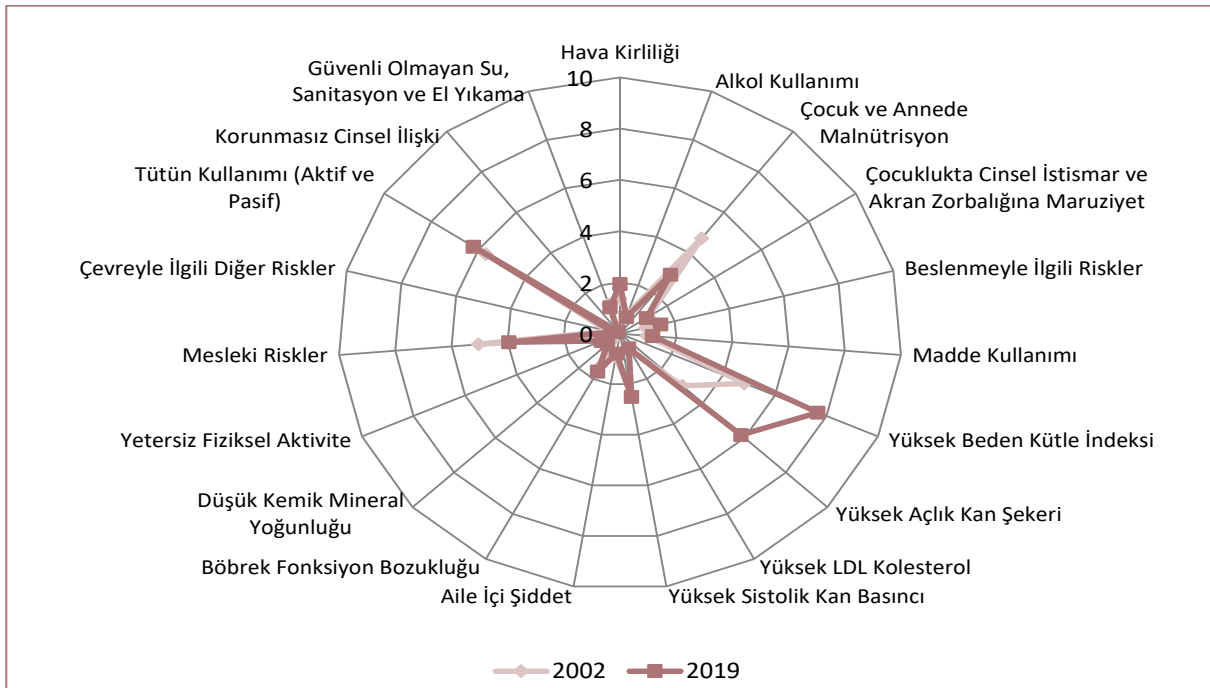
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Şekil 6.18. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen YLL'nin Payı, (%), 2002, 2019

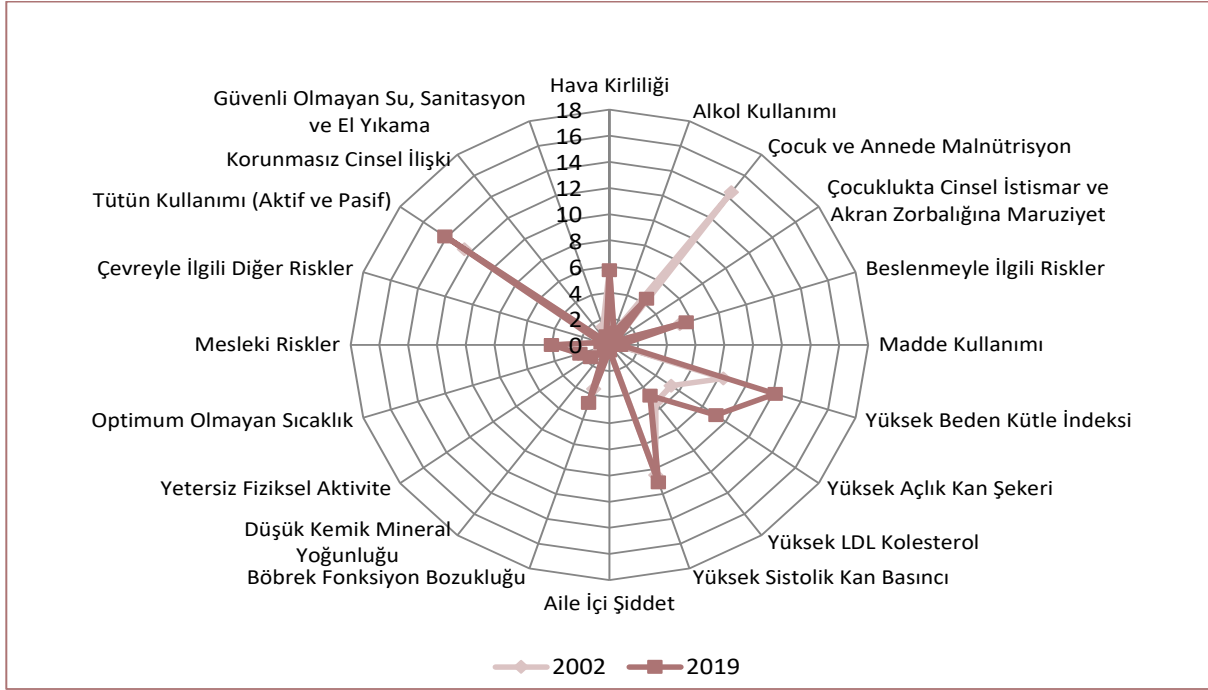
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2019

Şekil 6.19. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen YLD'nin Payı, (%), 2002, 2019

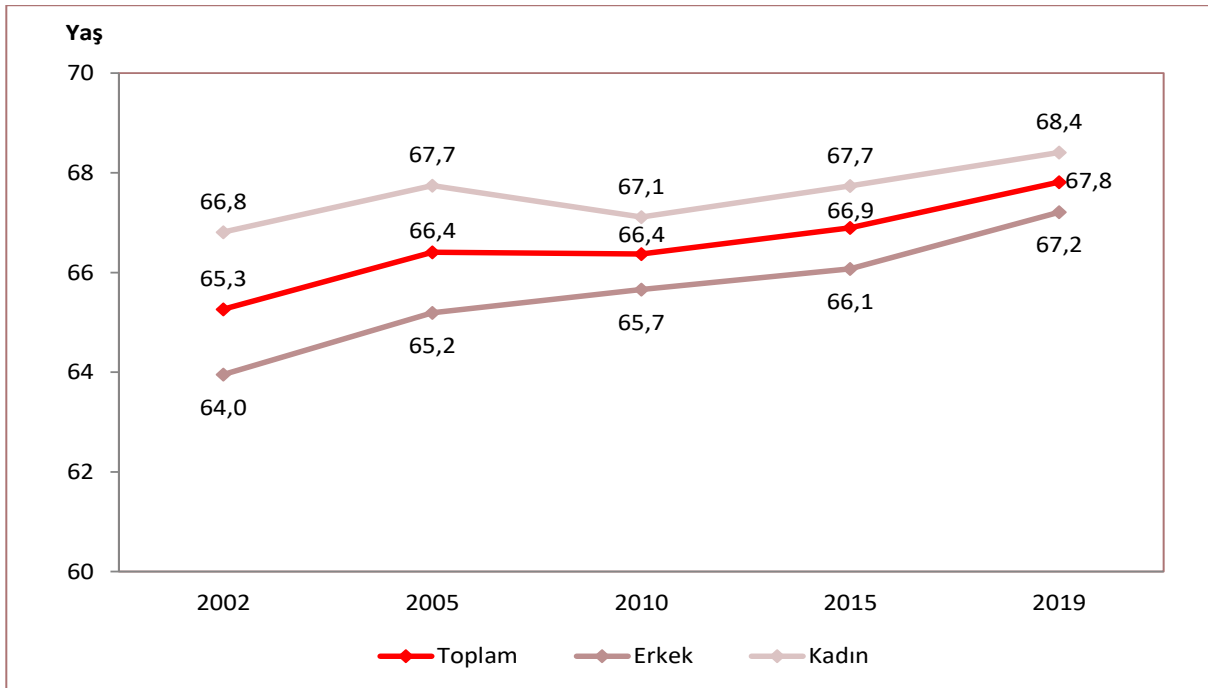
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2019

Şekil 6.20. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen DALY'nin Payı, (%), 2002, 2019

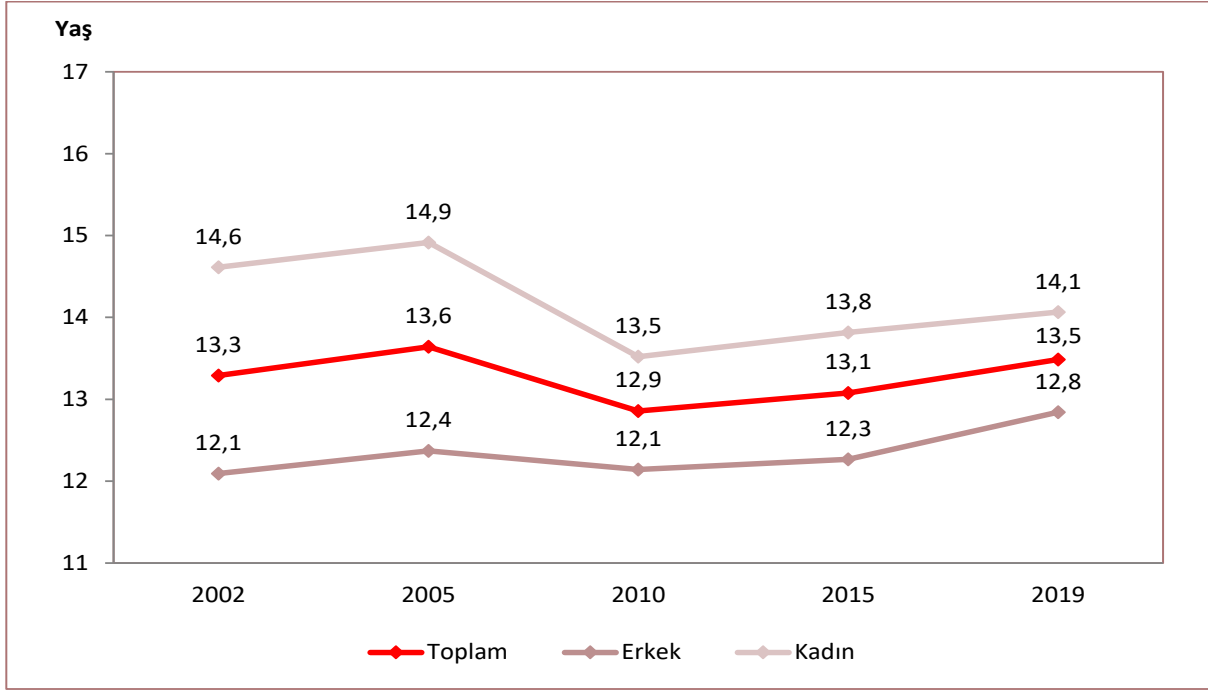
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2019

Şekil 6.21. Yıllara ve Cinsiyete Göre Doğumdaki HALE

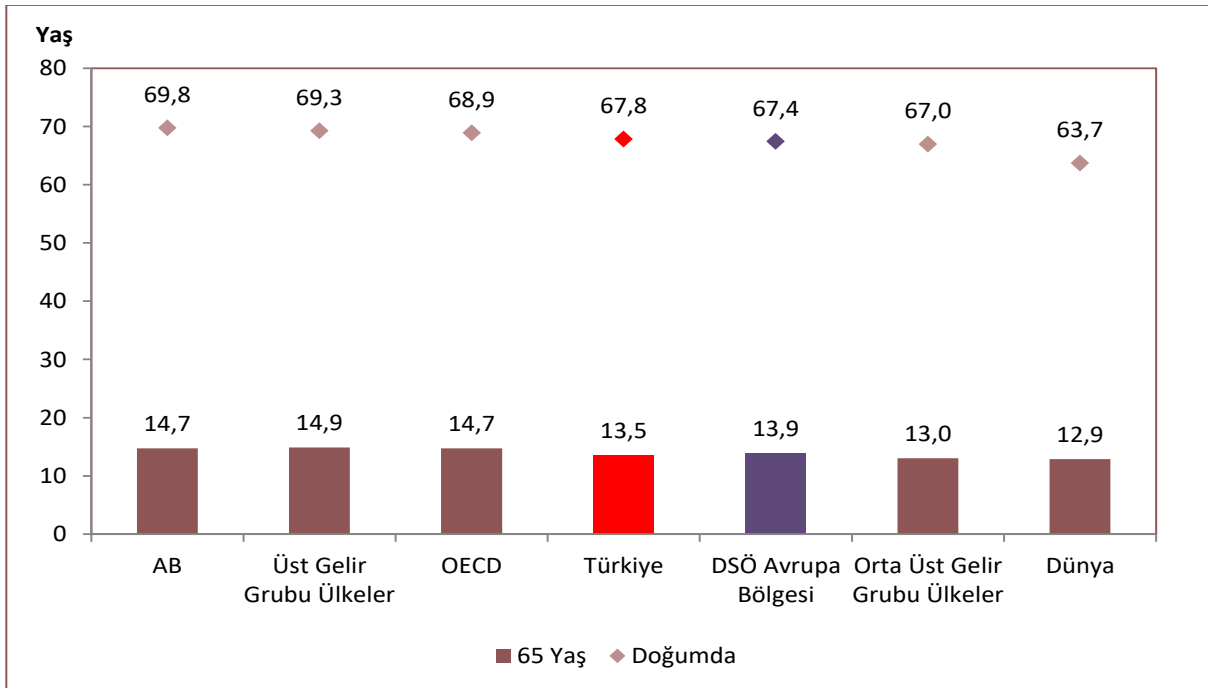
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2019

Şekil 6.22. Yıllara ve Cinsiyete Göre 65 Yaşındaki HALE

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Şekil 6.23. Doğumda ve 65 Yaşındaki HALE Uluslararası Karşılaştırması, 2019

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Bölüm 6 ile İlgili Açıklamalar

☑ **Engelliliğe Ayarlanmış Yaşam Yılı (DALY):** Erken yaşlardaki ölümler ile ölümlerle sonuçlanmayan ancak uzun dönemli işlev kaybına yol açan hastalıklar ve yaralanmalar nedeniyle kaybedilen yılları sayan mutlak bir sağlık kaybı ölçütüdür. 1 DALY, 1 sağlıklı yaşam yılından kaybı ifade eder.

☑ **Engellilikle Geçirilen Yaşam Yılı (YLD):** Ölüme yol açmayan ancak ideal olmayan sağlık koşullarında yaşanan yılları ifade eder.

☑ **Kaybedilen Yaşam Yılı (YLL):** Erken ölüm sebebiyle kaybedilen yaşam yılı olarak ifade edilir.

☑ DALY iki bileşenin toplamından oluşur;

DALY = YLL (Mortalite Yüğü) + YLD (Morbidite Yüğü)

☑ **Grup 1 Hastalıklar:** Bulaşıcı hastalıklar, anne, yenidoğan ve beslenmeyle ilgili hastalıkları ifade eder.

☑ **Grup 2 Hastalıklar:** Bulaşıcı olmayan hastalıkları ifade eder.

☑ **Grup 3 Hastalıklar:** Yaralanmaları ifade eder.

☑ **Sağlığa Ayarlanmış Yaşam Yılı (HALE):** Kişinin, hayatında ne kadarlık süreyi sağlıklı bir şekilde yaşadığını ifade eder. Yıl cinsinden ifade edilir.

☑ Hastalık Yüğü çalışmalarında metodolojik farklılıklar olması sebebiyle daha önceki yıllarda yapılan çalışmalar ile karşılaştırma yapmak uygun değildir.

☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar, yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.

☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

☑ Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019 (KHY-2019); 286 ölüm nedeninin, 369 hastalık ve yaralanmanın ve 87 risk faktörünün 204 ülke için değerlendirilerek ulusal ve küresel düzeyde sağlık profili ve sağlık profilindeki değişiklikleri ölçümleyebilmek için gerçekleştirilen bir çalışmadır.

☑ Çalışma, Washington Üniversitesi Sağlık Ölçümleri ve Değerlendirme Enstitüsü (IHME) tarafından yapılmıştır.

☑ Hastalık yüğü çalışmaları, sağlık politikalarında önceliklerin belirlenmesi ve yürütülen programların sonuçlarının değerlendirilmesi açısından önemli bir bilgi kaynağıdır.

☑ Ülkelerdeki ve bölgelerdeki erken yaşlardaki ölümler ile ölümlerle sonuçlanmayan ancak uzun dönemli işlev kaybına yol açan hastalıkların ve yaralanmaların neden olduğu yüğü ve risk faktörlerine atfedilen yüğü hesaplamak adına çalışma büyük önem arz etmektedir.

☑ Çalışma cinsiyet, yaş grubu, yıl, ülke, bölge, hastalık ve risk faktörleri düzeyinde veriler sunarak hastalık yüğü değerlerinde detaylı karşılaştırma yapmaya olanak sağlamaktadır.

☑ GBD 2017 çalışmasıyla kıyaslandığında GBD 2019'da jinekolojik hastalıklara ait DALY ve YLD değerlerinin yüksek olduğu görülmektedir. Bunun sebebi hesaplama metodolojisinde yapılan değişikliklerdir. Toplumda hastaneye yatmayı gerektirmeyen vakaları daha iyi yakalayan bir veri dönüşümü kullanılmasıyla GBD 2019'da jinekolojik vakaların değerlerinde yükselmeler görülmüştür. Konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler aşağıdaki linklerde yer almaktadır.

http://www.healthdata.org/results/gbd_summaries/2019/gynecological-diseases-level-3-cause

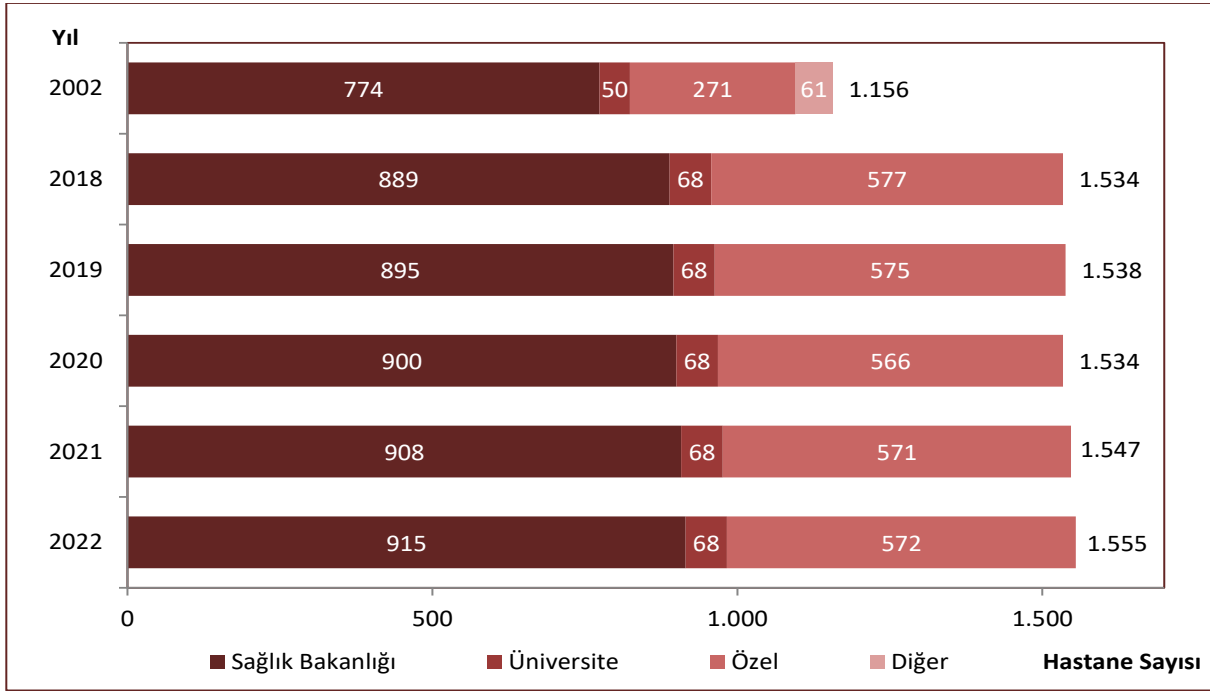
http://www.healthdata.org/results/gbd_summaries/2019/other-gynecological-diseases-level-4-cause

BÖLÜM 7

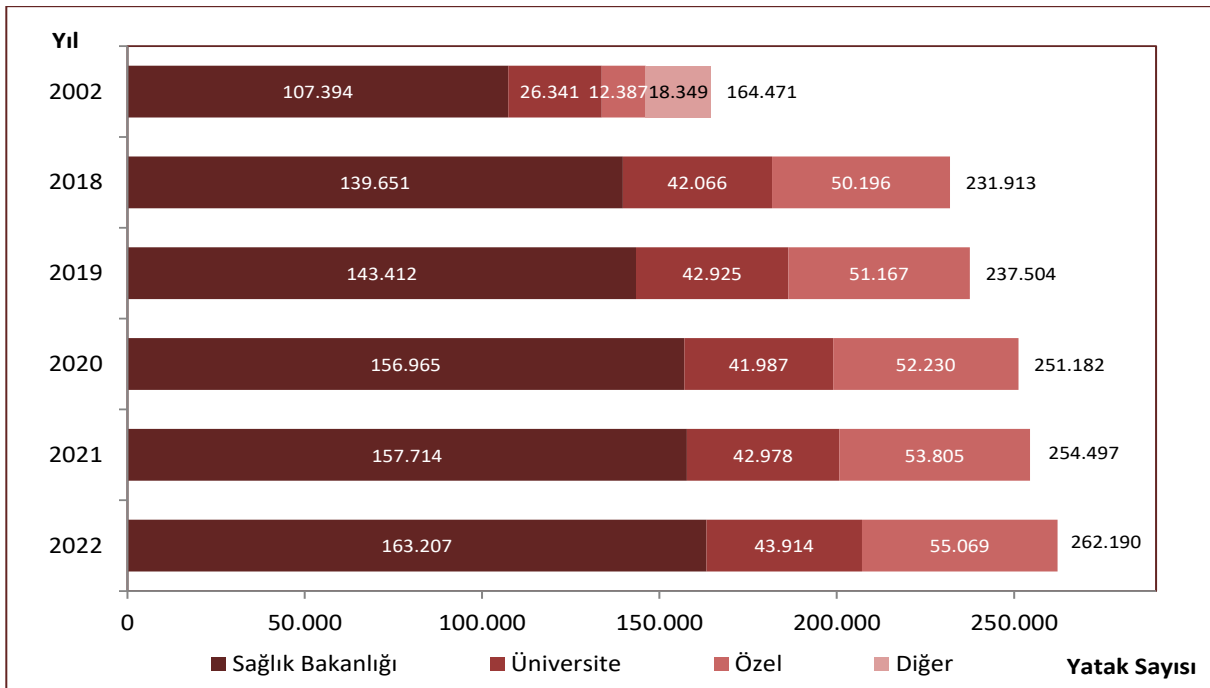
Sağlık Hizmeti Verilen Kurumlar ve Altyapıları

Şekil 7.1. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Sayısı

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Yatağı Sayısı

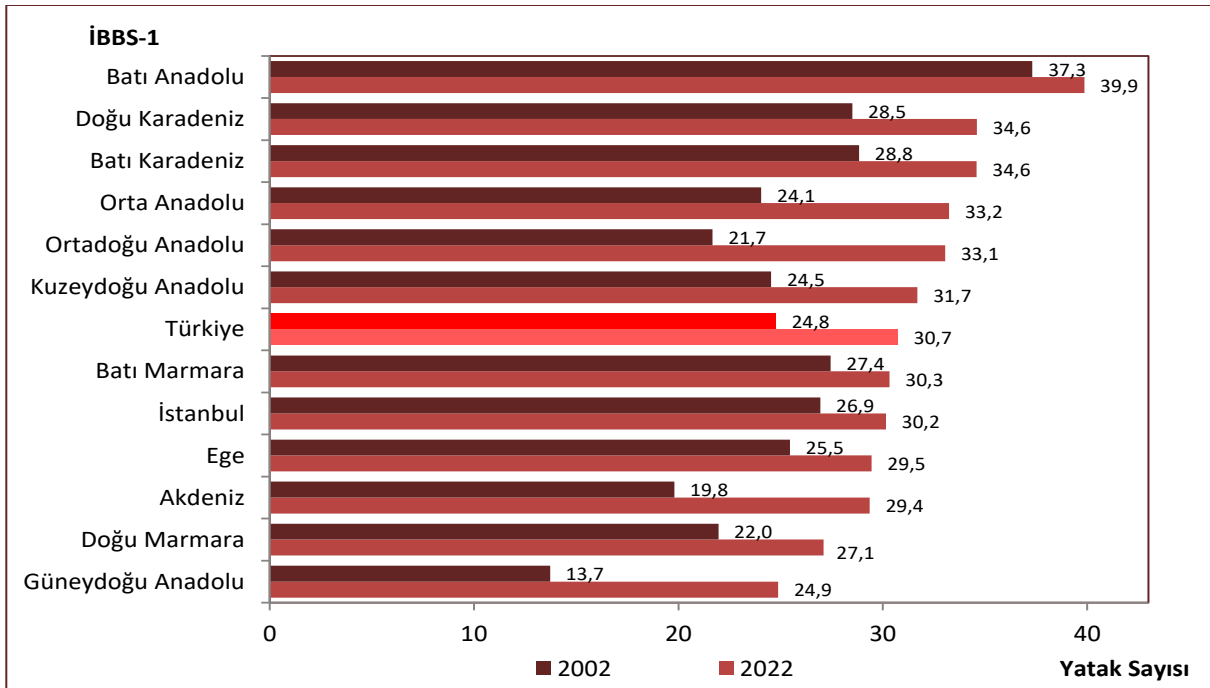
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.1. Dallara Göre Hastane ve Yatak Sayıları, 2022

Dallar	Hastane	Yatak
Genel Hastane	1.455	245.123
Entegre İlçe Devlet Hastanesi	297	1.620
Şehir Hastanesi	20	29.467
Belediye Hastanesi	2	333
Genel Eğitim Hastanesi	129	89.370
Diğer Genel Hastaneler	1.007	124.333
Göz Hastalıkları Hastanesi	25	293
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi	18	2.772
Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi	17	3.027
Psikiyatri Hastanesi	10	3.845
Göğüs Hastalıkları Hastanesi	9	2.991
Çocuk Hastalıkları Hastanesi	5	1.655
Kalp ve Damar Cerrahisi Hastanesi	4	595
Onkoloji Hastanesi	3	847
Kemik Hastalıkları Hastanesi	3	436
Meslek Hastalıkları Hastanesi	2	285
Lösemili Çocuklar Hastanesi	1	200
Spastik Çocuklar Hastanesi ve Rehabilitasyon Merkezi	1	54
Lepra Hastanesi	1	34
Ortopedi ve Travmatoloji Hastanesi	1	33
Toplam	1.555	262.190

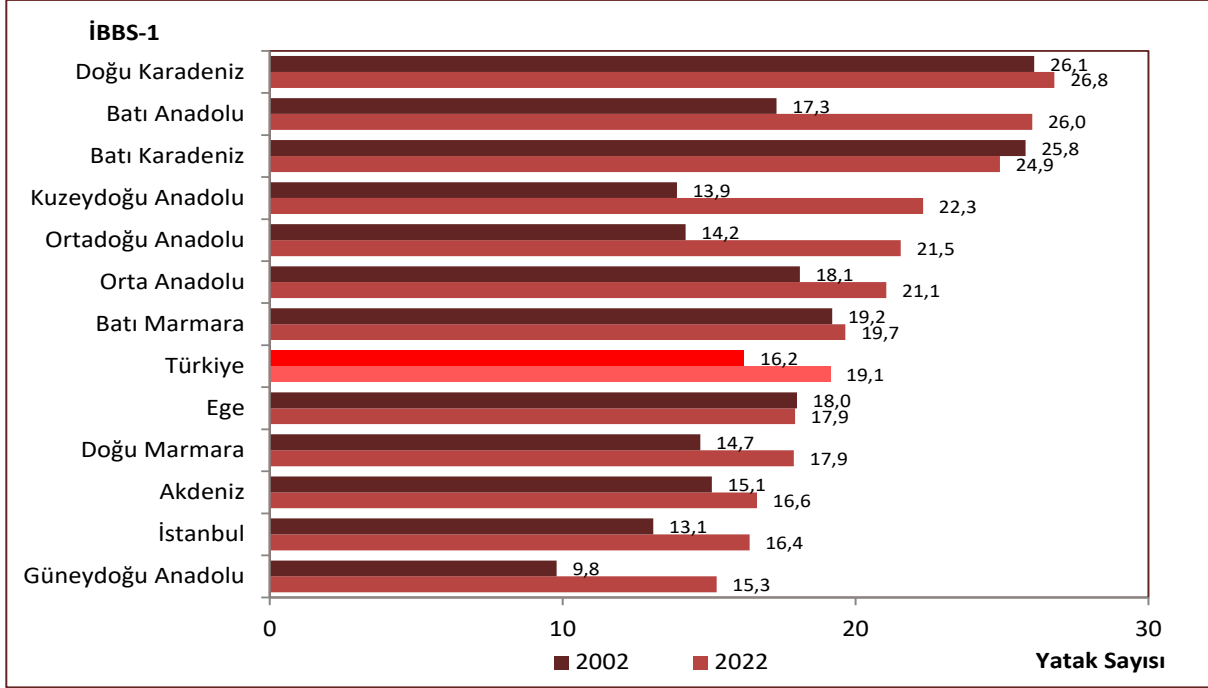
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.3. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022

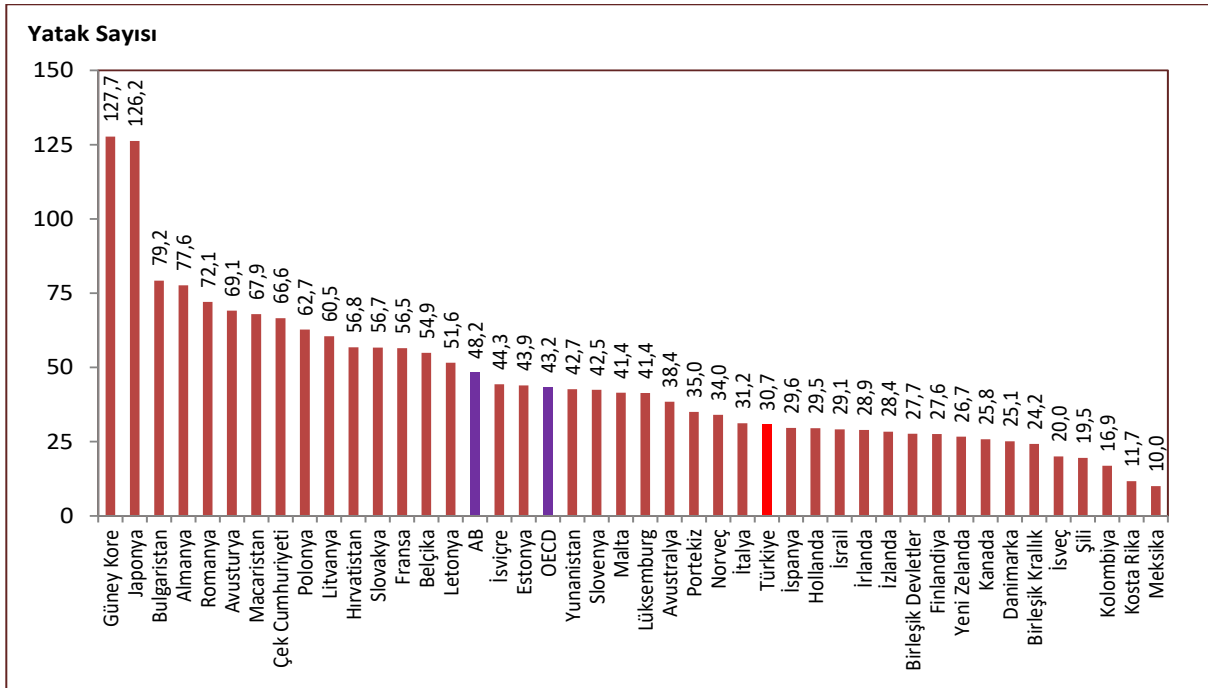
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.4. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

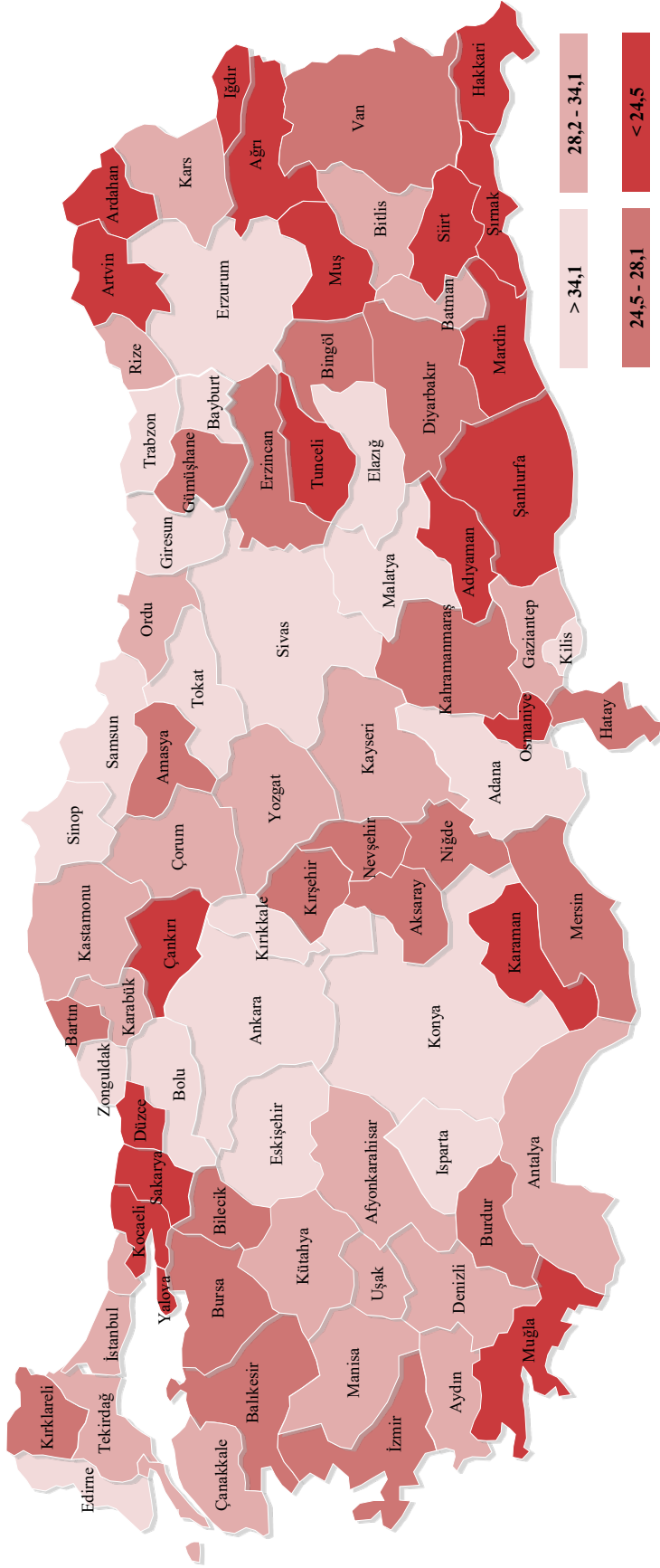
Şekil 7.5. 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

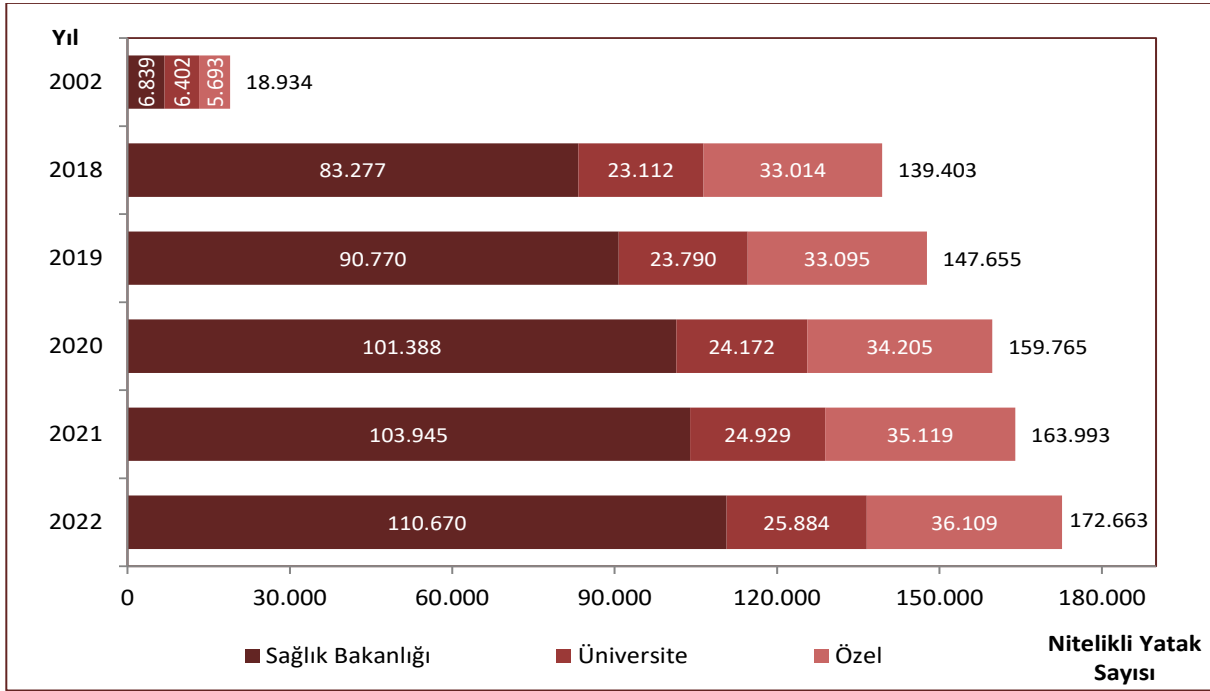
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Harita 7.1. İllere Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.6. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatak Sayısı

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

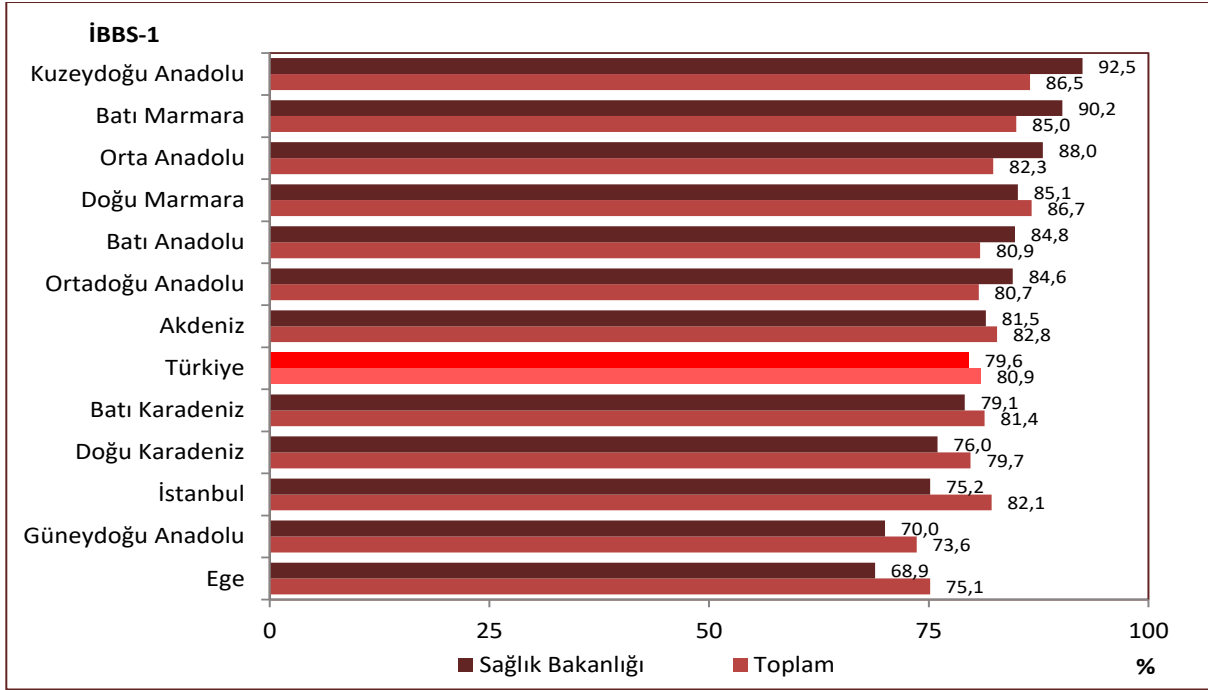
Tablo 7.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, (%)

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
2002	6,4	24,6	19,1	11,7
2018	67,4	64,2	96,5	71,9
2019	72,0	64,8	95,1	74,7
2020	76,2	68,8	96,8	78,5
2021	77,9	69,3	96,7	79,7
2022	79,6	70,2	96,5	80,9

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: Yoğun bakım yatakları dahil değildir.

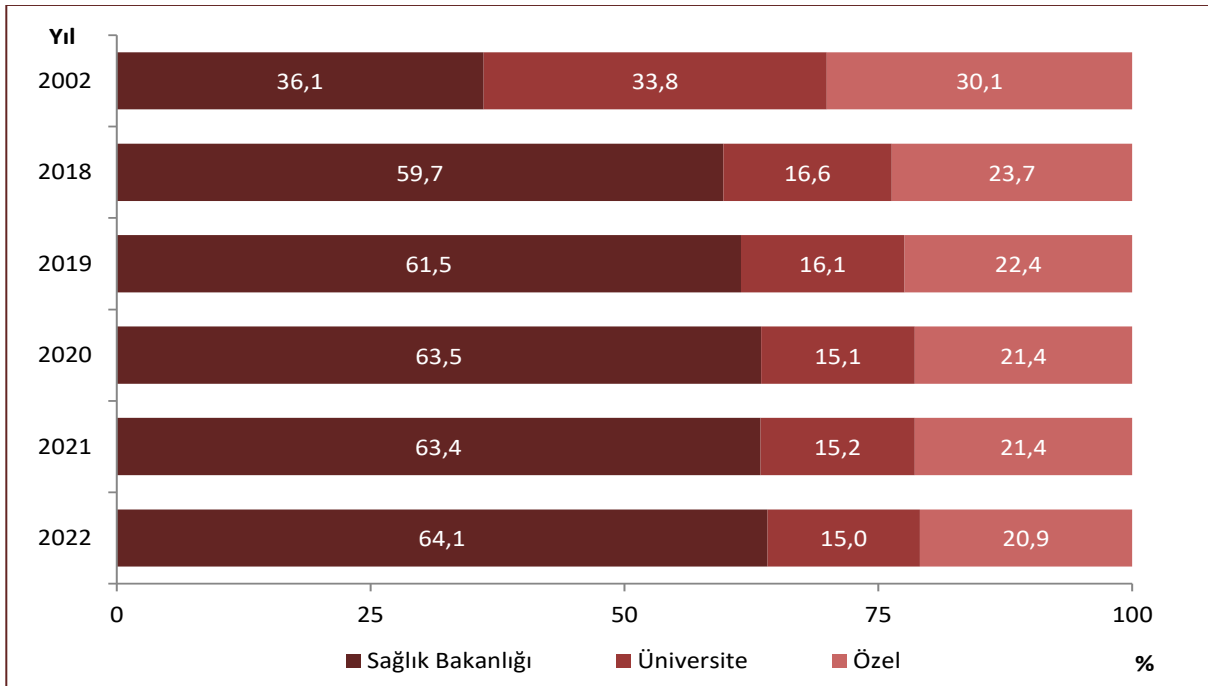
Şekil 7.7. Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, (%), Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

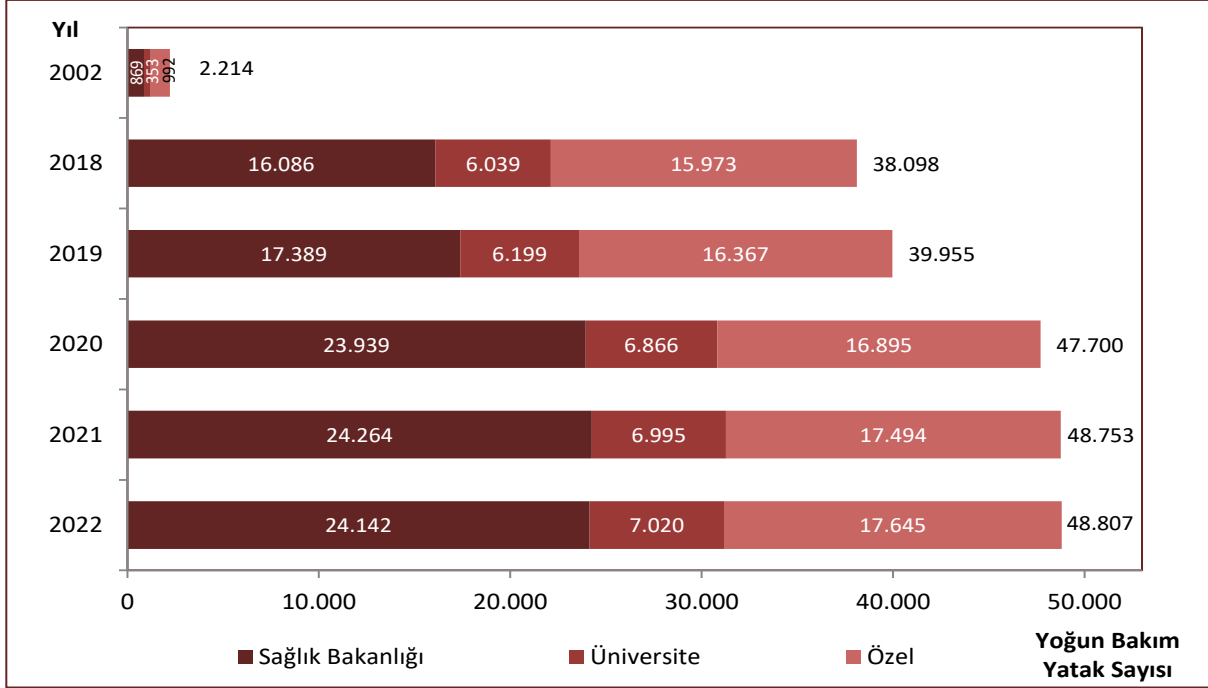
Not: Yoğun bakım yatakları dahil değildir.

Şekil 7.8. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatakların Dağılımı, (%)

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.9. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Yoğun Bakım Yatağı Sayısı

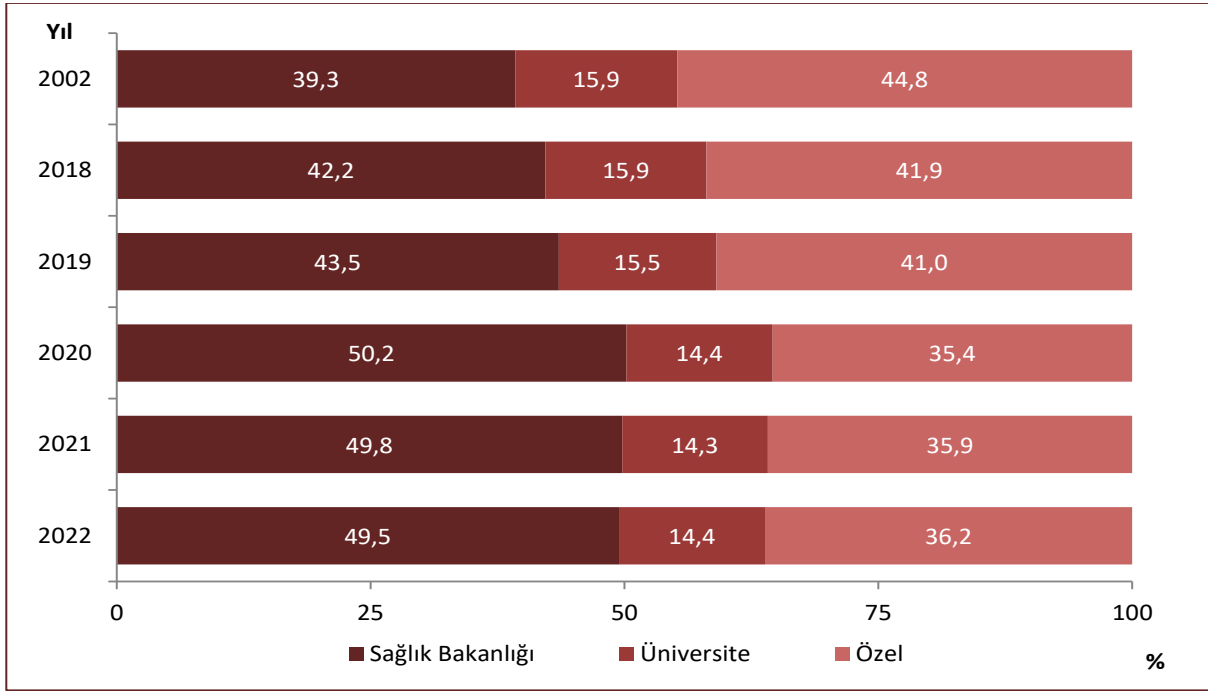
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.3. Türlerine ve Sektörlere Göre Yoğun Bakım Yatak Sayıları ve Dağılımı, (%), 2022

	Sağlık Bakanlığı		Üniversite		Özel		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Erişkin	17.974	74,5	4.741	67,5	10.099	57,2	32.814	67,2
Çocuk	1.430	5,9	662	9,4	216	1,2	2.308	4,7
Yenidoğan	4.738	19,6	1.617	23,0	7.330	41,5	13.685	28,0
Toplam	24.142	100	7.020	100	17.645	100	48.807	100

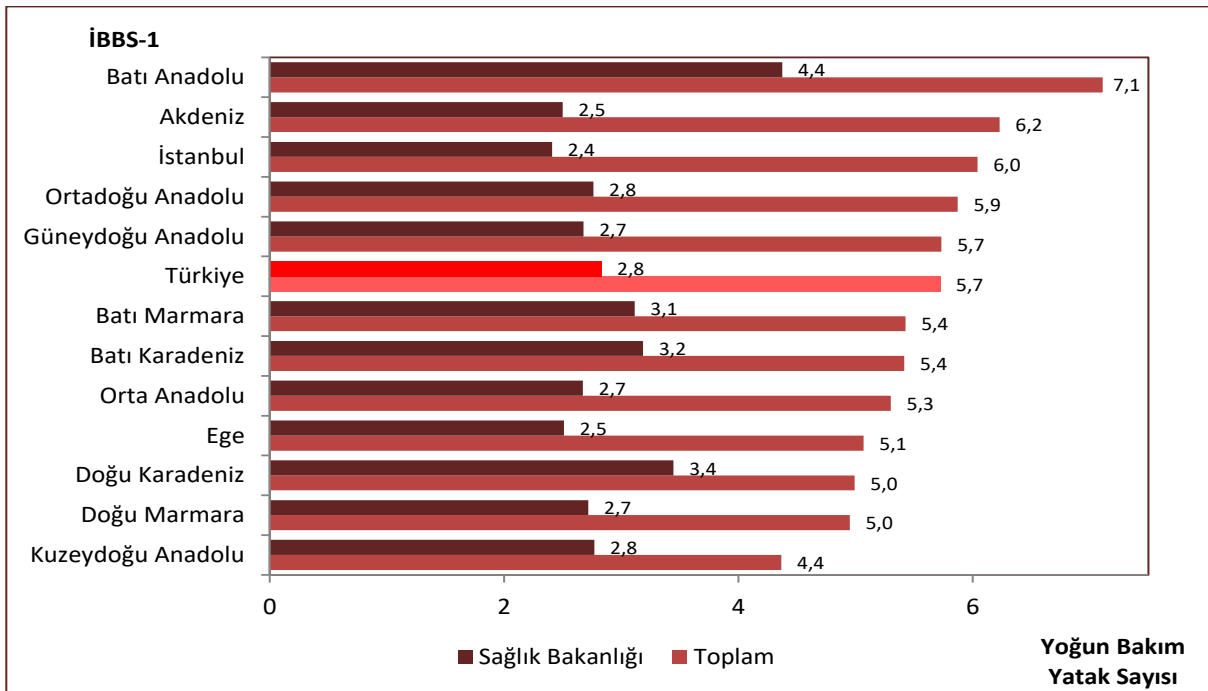
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.10. Yıllara ve Sektörlere Göre Yoğun Bakım Yataklarının Dağılımı, (%)

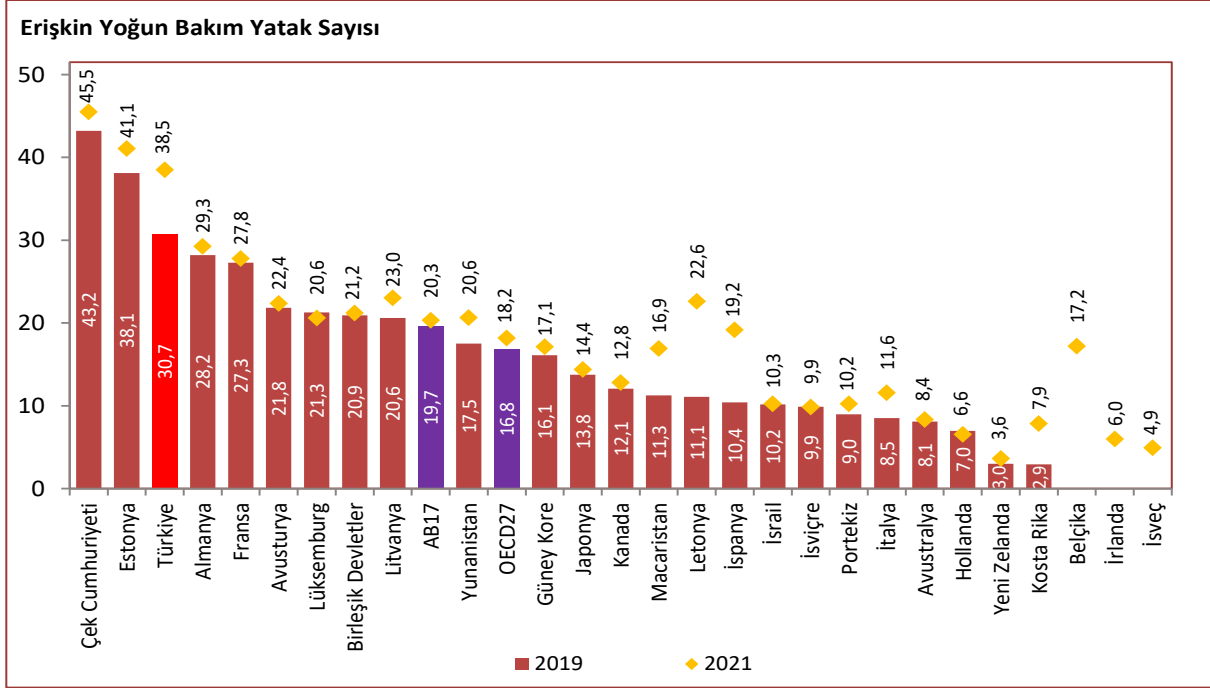
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.11. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

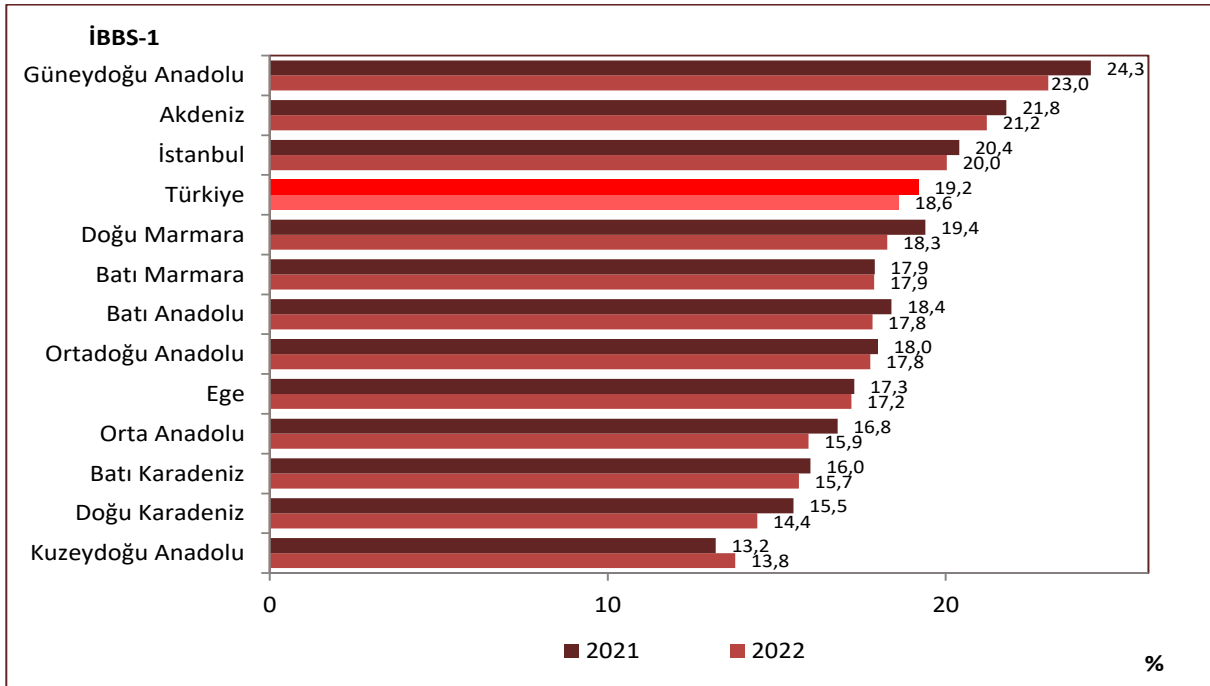
Şekil 7.12. 100.000 Kişiye Düşen Erişkin Yoğun Bakım Yatağı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2019, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023

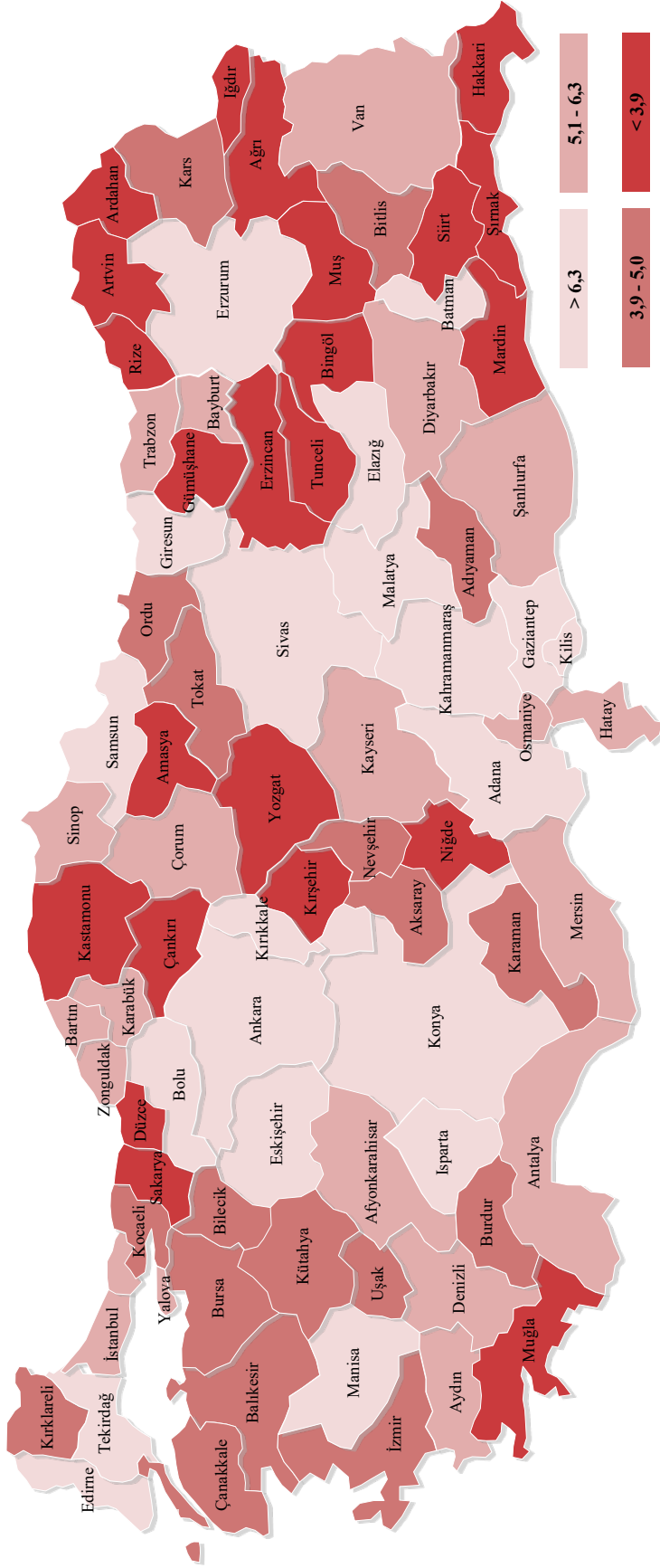
Not: Türkiye verisi 2019 ve 2022 yıllarına aittir. Ülke verileri ise 2019 ve 2021 yıllarına veya bu yıllara en yakın yıllara aittir.

Şekil 7.13. İBBS-1'e Göre Yoğun Bakım Yataklarının Tüm Yataklara Oranı, (%), Tüm Sektörler, 2021, 2022

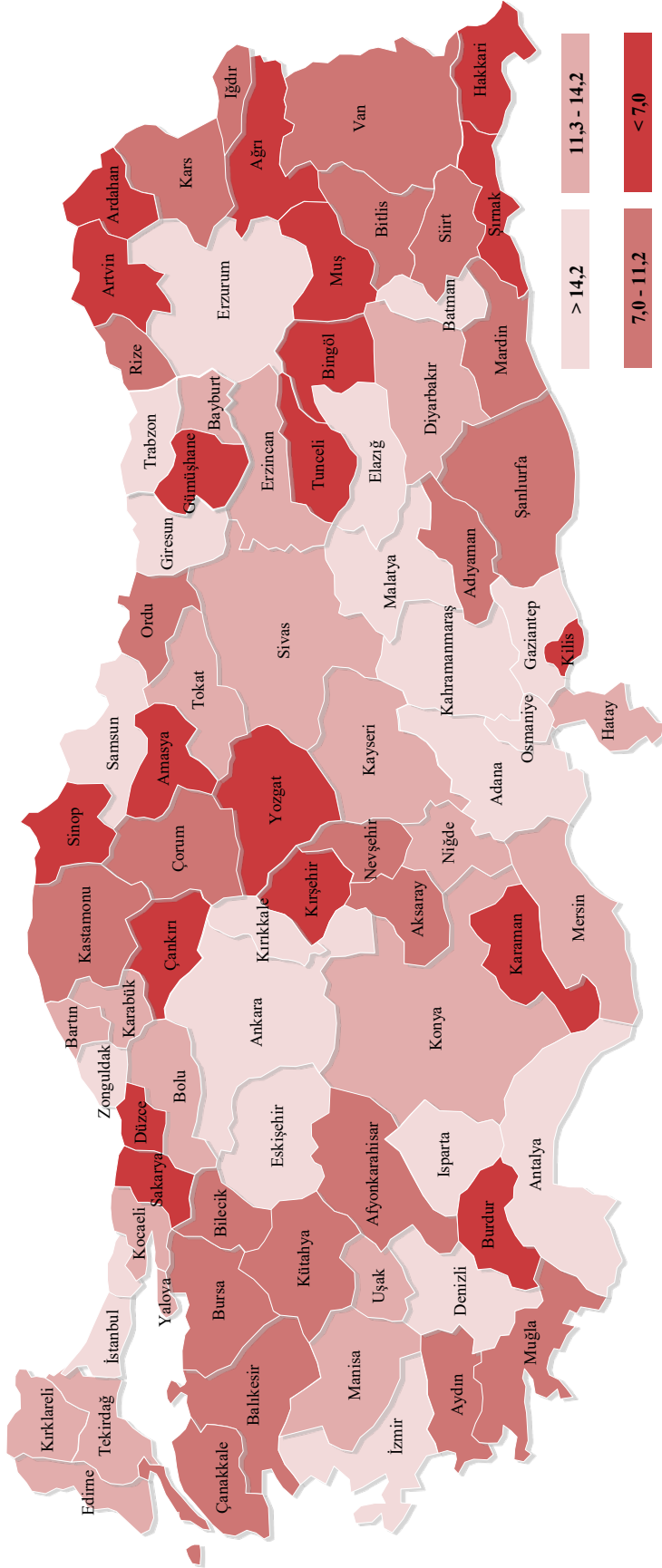
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 7.3. İllere Göre 10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2022

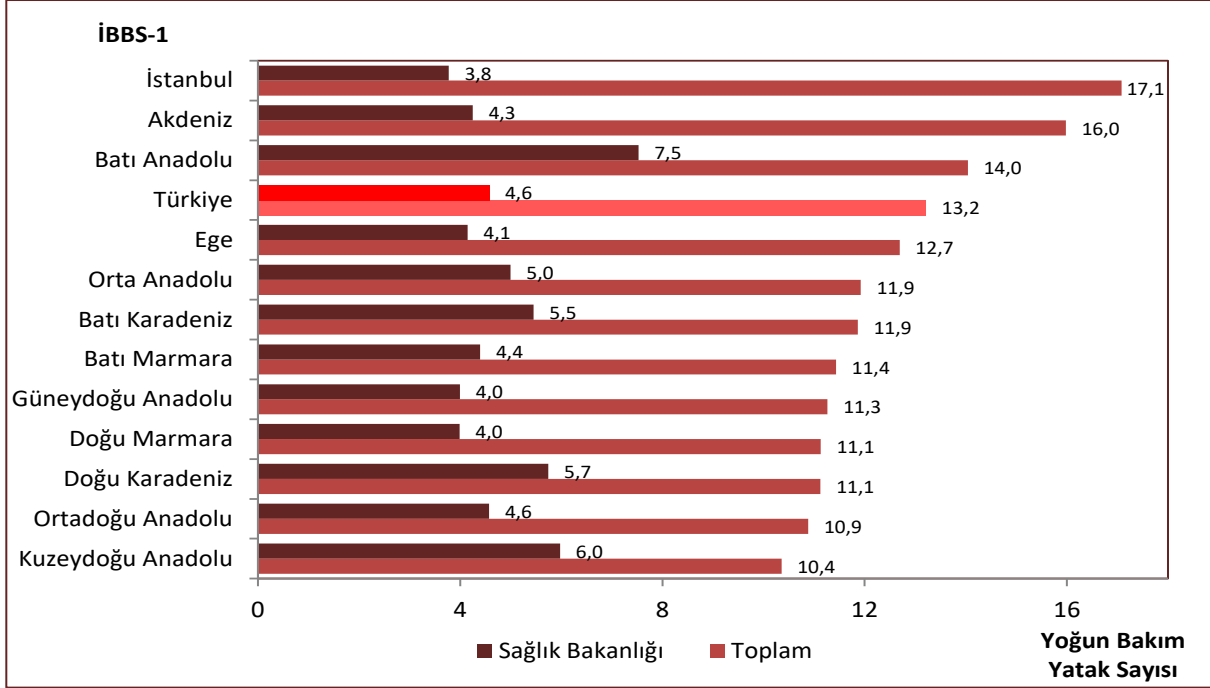
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 7.4. İllere Göre 1.000 Canlı Doğuma Düşen Yeni doğan Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, TÜİK

Şekil 7.14. İBBS-1'e Göre 1.000 Canlı Doğuma Düşen Yenidoğan Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, TÜİK

Tablo 7.4. Sektörlere Göre Hastanelerde Ameliyathane Hizmetleri Altyapısı, 2022

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Ameliyathane	923	161	839	1.923
Ameliyathane Odası	3.999	1.070	2.331	7.400
Ameliyathane Masası	4.048	1.089	2.332	7.469

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

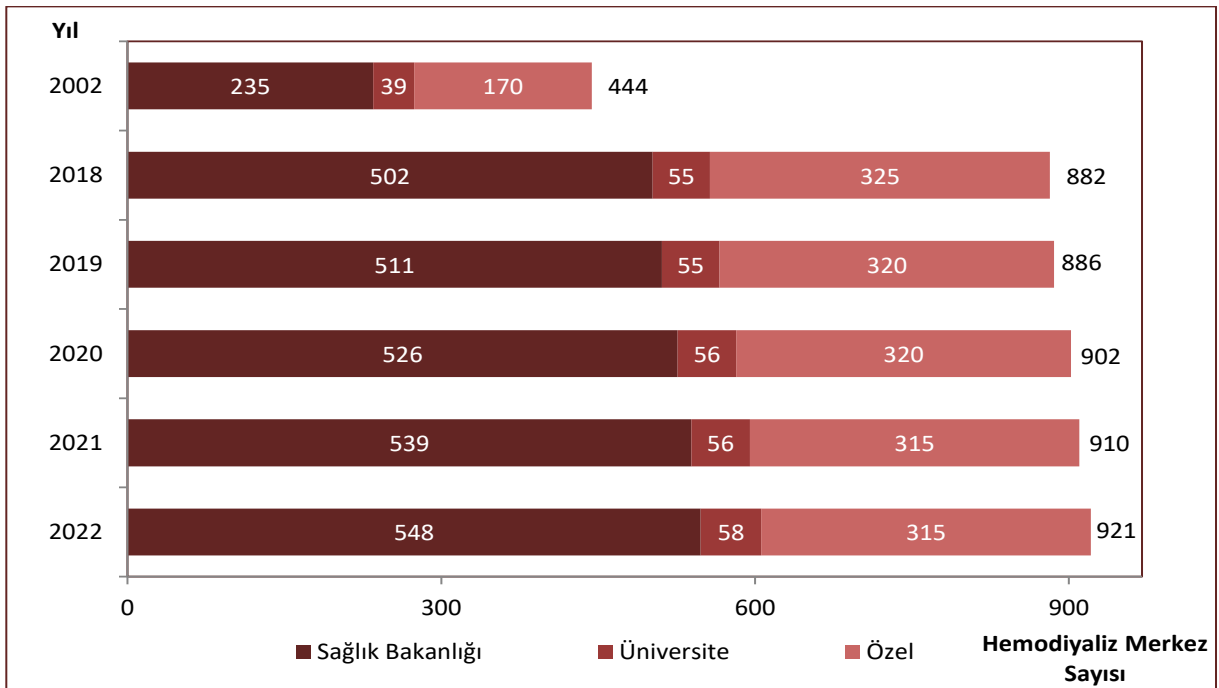
Tablo 7.5. Sektörlere Göre 31.12.2022 Tarihinde Faal Olarak Sağlık Hizmeti Veren Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Göstergeler

Gösterge	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Hastane Sayısı	922	68	565	1.555
Hastane Yatağı Sayısı	165.634	44.748	54.587	264.969
10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı	19,4	5,2	6,4	31,1
Nitelikli Yatak Sayısı	111.710	25.891	36.335	173.936
Nitelikli Yatakların Toplam Yatak İçerisindeki Oranı, (%)*	79,0	68,6	97,9	80,4
Erişkin Yoğun Bakım Yatak Sayısı	17.974	4.741	9.995	32.710
Çocuk Yoğun Bakım Yatak Sayısı	1.430	662	212	2.304
Yenidoğan Yoğun Bakım Yatak Sayısı	4.738	1.617	7.248	13.603
Toplam Yoğun Bakım Yatak Sayısı	24.142	7.020	17.455	48.617
Yoğun Bakım Yataklarının Tüm Yataklara Oranı, (%)	14,6	15,7	32,0	18,3
10.000 Kişiye Düşen Toplam Yoğun Bakım Yatağı Sayısı	2,8	0,8	2,0	5,7
Ameliyathane	923	161	832	1.916
Ameliyathane Odası	4.673	1.203	2.382	8.258
Ameliyathane Masası	4.653	1.168	2.377	8.198
Özel Poliklinik	-	-	290	290
Özel Tıp Merkezi	-	-	579	579

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

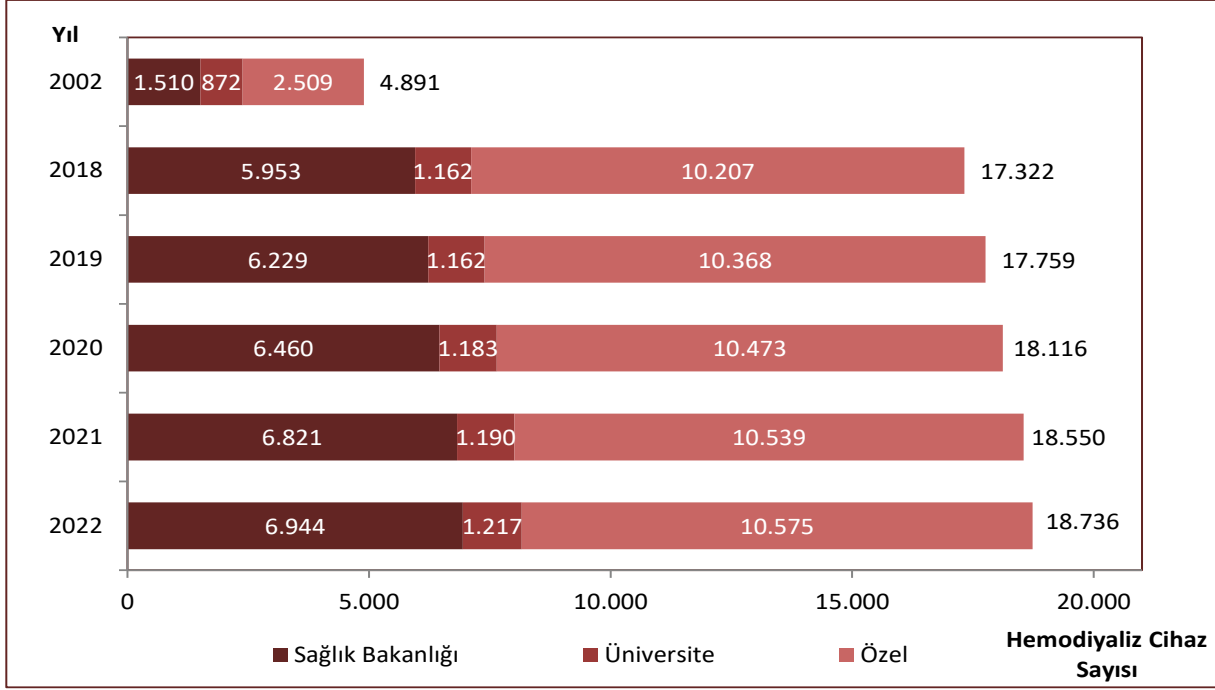
*Yoğun bakım yatakları dahil değildir.

Şekil 7.15. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemodiyaliz Merkezi Sayısı

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.16. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemodiyaliz Cihazı Sayısı

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.6. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre 1.000.000 Kişiye Düşen Hemodiyaliz Cihazı Sayısı, 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Karadeniz	161,4	17,4	125,6	304,3
Orta Anadolu	109,8	18,4	157,1	285,3
Doğu Karadeniz	184,4	4,8	95,2	284,4
Ege	89,8	12,2	166,6	268,7
Batı Marmara	105,2	9,6	122,1	236,9
Batı Anadolu	60,9	33,2	137,5	231,7
Akdeniz	80,3	20,5	128,8	229,6
Doğu Marmara	78,8	11,3	132,5	222,6
Türkiye	81,4	14,3	124,0	219,7
Kuzeydoğu Anadolu	158,7	13,0	21,8	193,5
İstanbul	25,1	6,0	152,3	183,4
Ortadoğu Anadolu	96,2	20,4	47,1	163,7
Güneydoğu Anadolu	73,7	8,2	50,0	131,9

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.7. Yıllara Göre Hastanelerde Cihaz Sayıları

	2002	2018	2019	2020	2021	2022
MR	58	915	902	939	960	973
BT	323	1.211	1.213	1.248	1.271	1.331
Ultrason	1.005	5.846	6.098	6.080	6.276	6.255
Doppler Ultrason	681	5.557	6.383	6.538	6.828	7.597
EKO	259	2.520	2.714	2.823	2.850	3.035
Mamografi	647*	966	961	982	964	973

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

*Mamografi cihaz sayısı 2008 yılına aittir.

Tablo 7.8. Sektörlere Göre Hastanelerde Cihaz Sayıları, 2022

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
MR	379	114	480	973
BT	636	150	545	1.331
Ultrason	2.715	1.109	2.431	6.255
Doppler Ultrason	4.947	672	1.978	7.597
EKO	1.856	345	834	3.035
Mamografi	416	78	479	973
Gama Kamera	141	76	47	264
PET	53	47	57	157
Radyoterapi	92	86	80	258

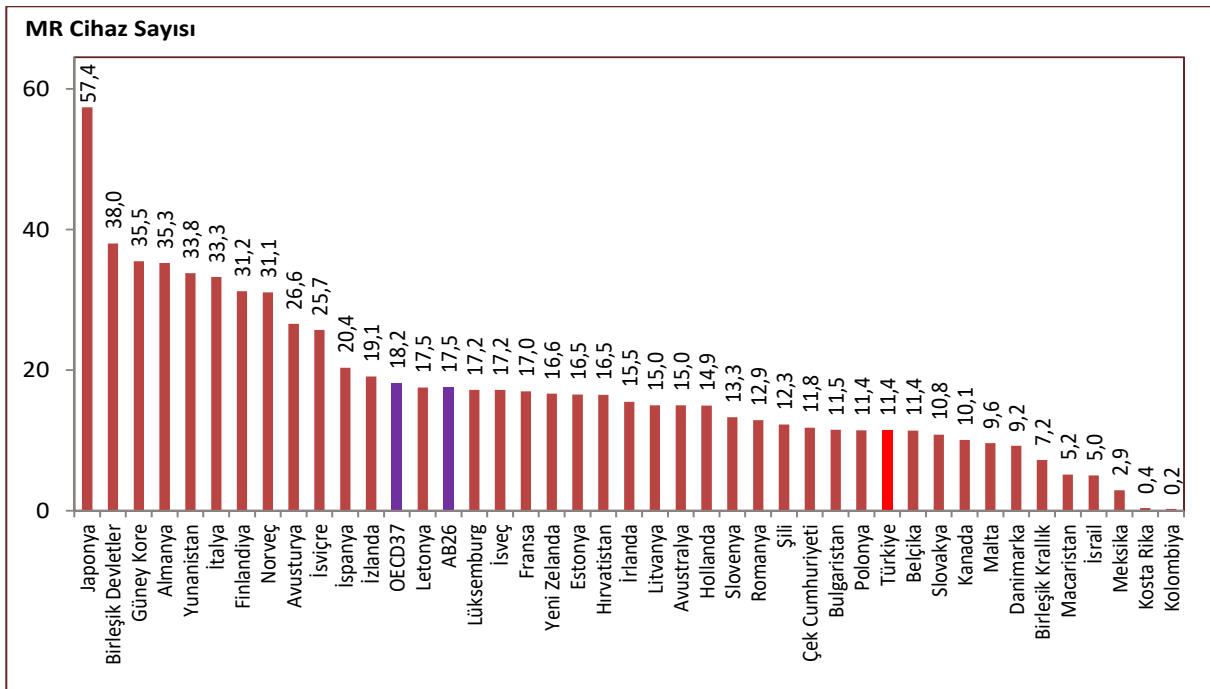
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.9. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen MR Cihazı Sayısı, 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
İstanbul	4,6	1,3	7,9	13,8
Batı Anadolu	5,9	2,6	4,9	13,4
Akdeniz	4,0	1,2	6,5	11,7
Doğu Karadeniz	6,3	0,7	4,5	11,5
Batı Marmara	4,5	1,3	5,6	11,5
Türkiye	4,4	1,3	5,6	11,4
Ege	4,4	1,1	5,8	11,3
Ortadoğu Anadolu	4,1	2,0	4,6	10,7
Kuzeydoğu Anadolu	5,6	1,9	2,8	10,2
Doğu Marmara	4,0	1,1	4,9	10,0
Batı Karadeniz	4,9	1,3	3,4	9,6
Orta Anadolu	3,4	1,5	4,4	9,2
Güneydoğu Anadolu	3,4	0,6	4,8	8,9

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

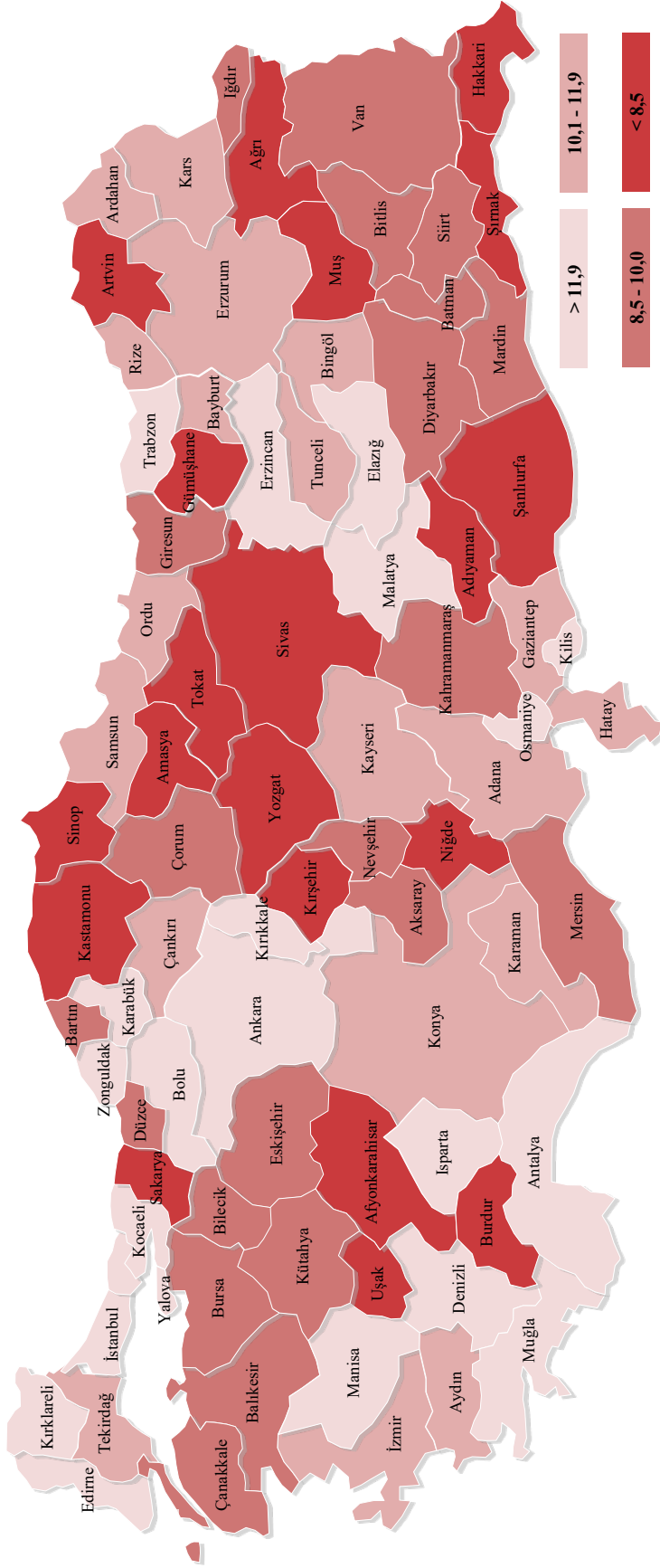
Şekil 7.17. 1.000.000 Kişiye Düşen MR Cihazı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Harita 7.6. İllere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiyi Düşen MR Cihazı Sayısı, Tüm Sektörler, 2022

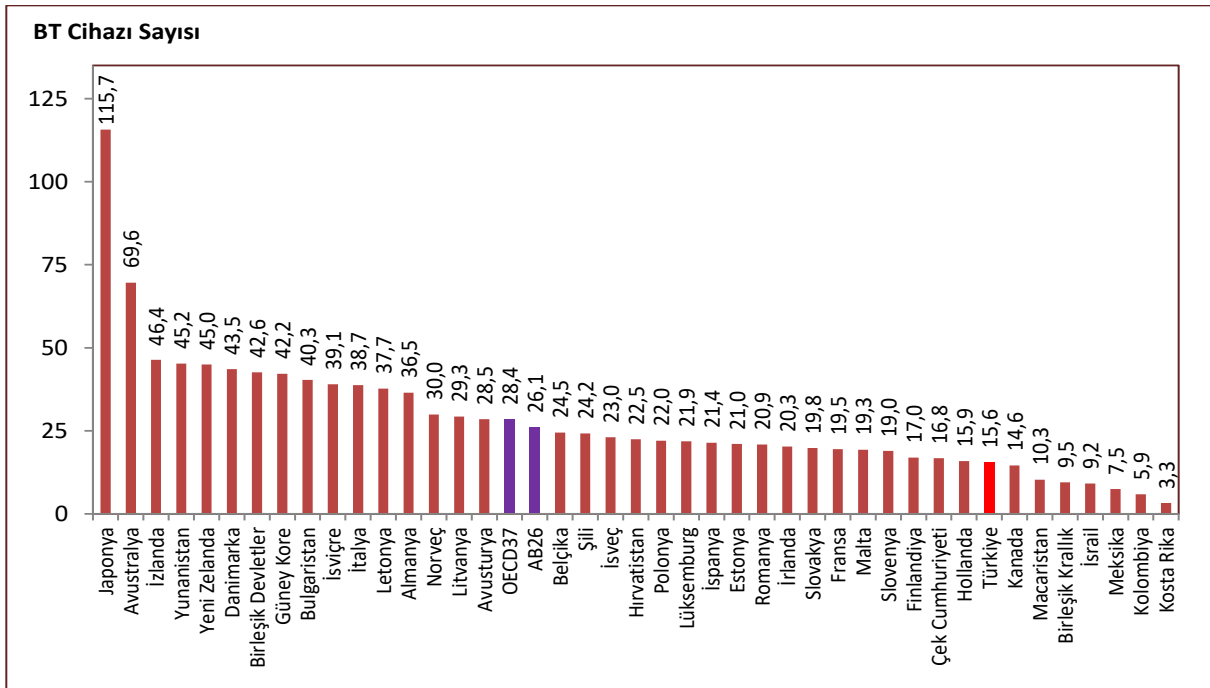
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.10. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen BT Cihazı Sayısı, 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Anadolu	9,1	3,4	5,8	18,2
Batı Marmara	9,9	1,9	5,9	17,6
Ortadoğu Anadolu	9,7	1,5	6,1	17,3
İstanbul	5,5	1,6	9,6	16,7
Kuzeydoğu Anadolu	11,1	2,3	2,8	16,2
Akdeniz	6,4	2,1	7,6	16,2
Batı Karadeniz	9,6	1,9	4,1	15,6
Doğu Karadeniz	10,4	0,7	4,5	15,6
Türkiye	7,5	1,8	6,4	15,6
Ege	7,3	1,7	6,3	15,2
Orta Anadolu	7,5	1,9	4,4	13,8
Doğu Marmara	7,0	1,2	5,2	13,4
Güneydoğu Anadolu	6,3	0,9	5,1	12,3

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.18. 1.000.000 Kişiye Düşen BT Cihazı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 7.11. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen Ultrason Cihazı Sayısı, 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Anadolu	50,5	21,2	21,2	92,9
Kuzeydoğu Anadolu	61,7	15,8	7,4	84,9
Doğu Karadeniz	43,9	14,5	22,7	81,0
Orta Anadolu	45,6	10,9	23,3	79,8
Batı Karadeniz	48,0	11,1	17,8	76,9
Ege	30,0	20,9	23,8	74,7
İstanbul	20,6	9,2	44,8	74,5
Türkiye	31,8	13,0	28,5	73,3
Ortadoğu Anadolu	49,6	8,1	15,3	73,1
Akdeniz	25,5	13,2	33,9	72,6
Güneydoğu Anadolu	22,4	14,5	28,0	64,9
Batı Marmara	29,7	10,4	20,0	60,1
Doğu Marmara	21,4	4,5	30,2	56,0

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.12. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen Doppler Ultrason Cihazı Sayısı, 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
İstanbul	67,9	9,9	48,6	126,4
Batı Anadolu	77,0	15,6	14,7	107,3
Orta Anadolu	52,1	14,1	26,4	92,6
Türkiye	58,0	7,9	23,2	89,1
Batı Karadeniz	58,9	9,2	14,4	82,5
Doğu Marmara	59,1	4,6	18,6	82,2
Kuzeydoğu Anadolu	60,3	13,5	6,5	80,3
Ege	51,3	9,4	19,4	80,0
Batı Marmara	55,3	7,7	13,1	76,1
Akdeniz	53,4	4,4	18,1	75,9
Doğu Karadeniz	60,6	0,7	12,3	73,6
Güneydoğu Anadolu	45,7	1,8	19,5	66,9
Ortadoğu Anadolu	40,7	4,1	15,5	60,3

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.13. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen EKO Cihazı Sayısı, 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
İstanbul	24,4	4,5	17,5	46,5
Batı Anadolu	21,0	8,8	8,8	38,5
Orta Anadolu	22,3	5,1	8,5	35,9
Türkiye	21,8	4,0	9,8	35,6
Ege	22,0	3,8	9,1	34,8
Batı Karadeniz	24,0	3,6	6,2	33,9
Doğu Marmara	21,0	2,3	10,5	33,8
Akdeniz	20,1	3,6	9,9	33,6
Kuzeydoğu Anadolu	25,5	7,0	0,9	33,4
Batı Marmara	22,2	3,5	5,9	31,5
Doğu Karadeniz	24,2	0,7	6,3	31,2
Ortadoğu Anadolu	20,9	2,8	5,9	29,5
Güneydoğu Anadolu	17,7	2,1	6,1	26,0

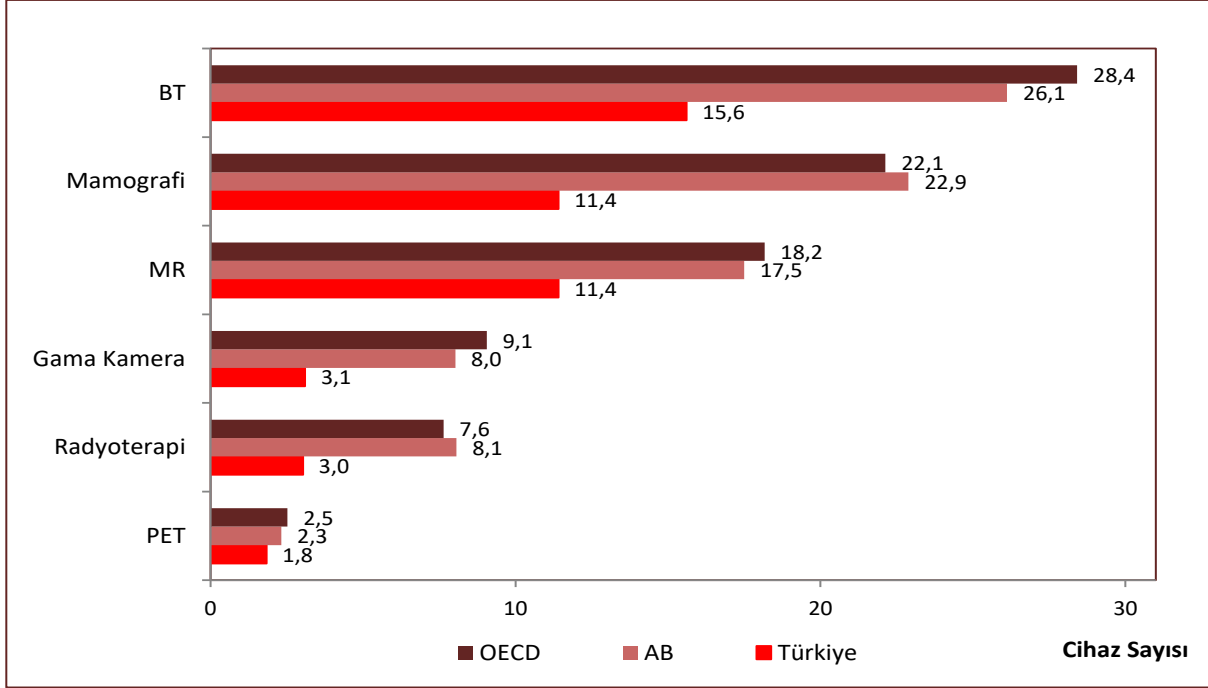
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.14. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen Mamografi Cihazı Sayısı, 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
İstanbul	3,5	1,3	8,9	13,6
Batı Anadolu	6,1	1,7	5,2	13,0
Akdeniz	4,5	0,9	6,7	12,2
Batı Marmara	5,9	1,1	5,1	12,0
Doğu Karadeniz	7,4	0,4	4,1	11,9
Ege	5,5	0,8	5,2	11,6
Batı Karadeniz	6,9	0,9	3,9	11,6
Türkiye	4,9	0,9	5,6	11,4
Ortadoğu Anadolu	5,3	0,8	4,1	10,2
Doğu Marmara	5,1	0,6	4,5	10,1
Orta Anadolu	4,1	0,7	4,6	9,5
Güneydoğu Anadolu	3,7	0,3	4,2	8,2
Kuzeydoğu Anadolu	4,6	0,9	1,9	7,4

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.19. 1.000.000 Kişiyeye Düşen Cihaz Sayılarının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verileri 2022 yılına aittir. OECD ve AB verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 7.15. İBBS-1'e Göre Özel Tıp Merkezi ve Özel Poliklinik Sayısı, 2022

İBBS-1	Özel Tıp Merkezi	Özel Poliklinik
İstanbul	229	148
Batı Marmara	13	2
Ege	104	49
Doğu Marmara	52	11
Batı Anadolu	77	36
Akdeniz	58	29
Orta Anadolu	9	3
Batı Karadeniz	16	3
Doğu Karadeniz	7	3
Kuzeydoğu Anadolu	2	0
Ortadoğu Anadolu	9	0
Güneydoğu Anadolu	26	3
Türkiye	602	287

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

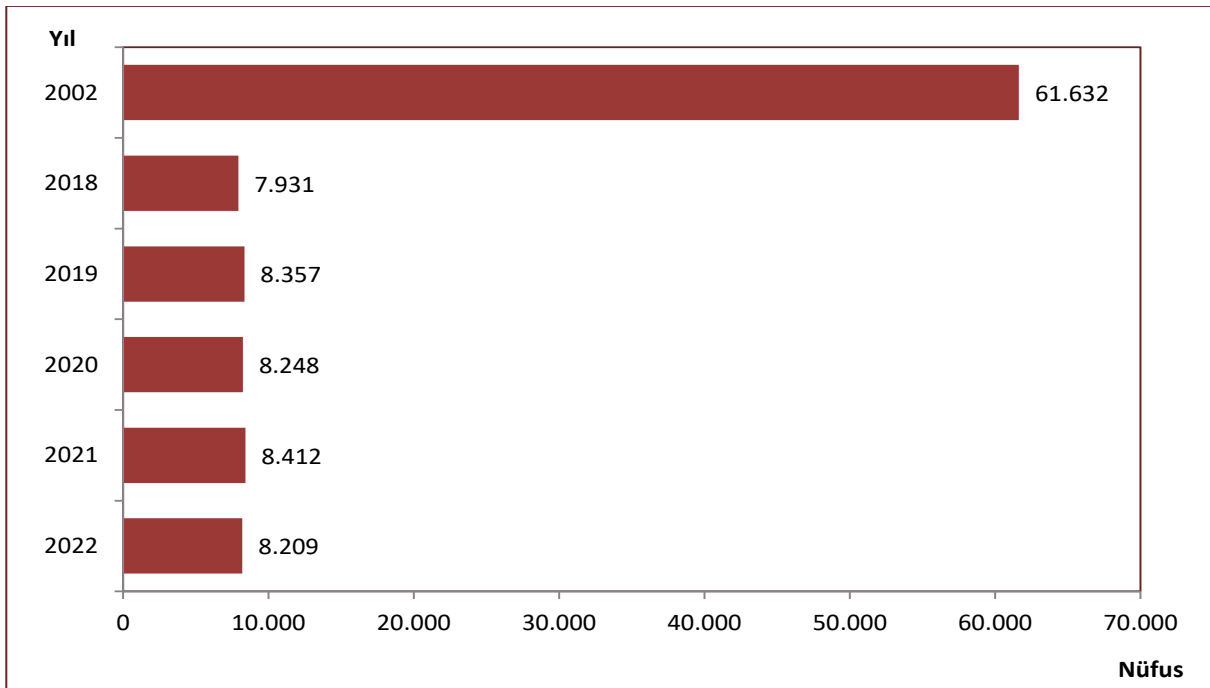
Tablo 7.16. Sektörlere Göre Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Veren Kurum ve Kuruluşlar, 2022

	Sağlık Bakanlığı		Üniversite		Özel		Toplam	
	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit
Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	132	4.527	-	-	128	1.294	260	5.821
Diş Hastanesi	31	2.248	-	-	3	82	34	2.330
Diş Eğitim Hastanesi	5	425	66	6.771	-	-	71	7.196
Diş Polikliniği (Hastane)	809	3.189	12	132	211	514	1.032	3.835
Diş Polikliniği	-	-	-	-	3.741	15.834	3.741	15.834
Toplam	977	10.389	78	6.903	4.083	17.724	5.138	35.016

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

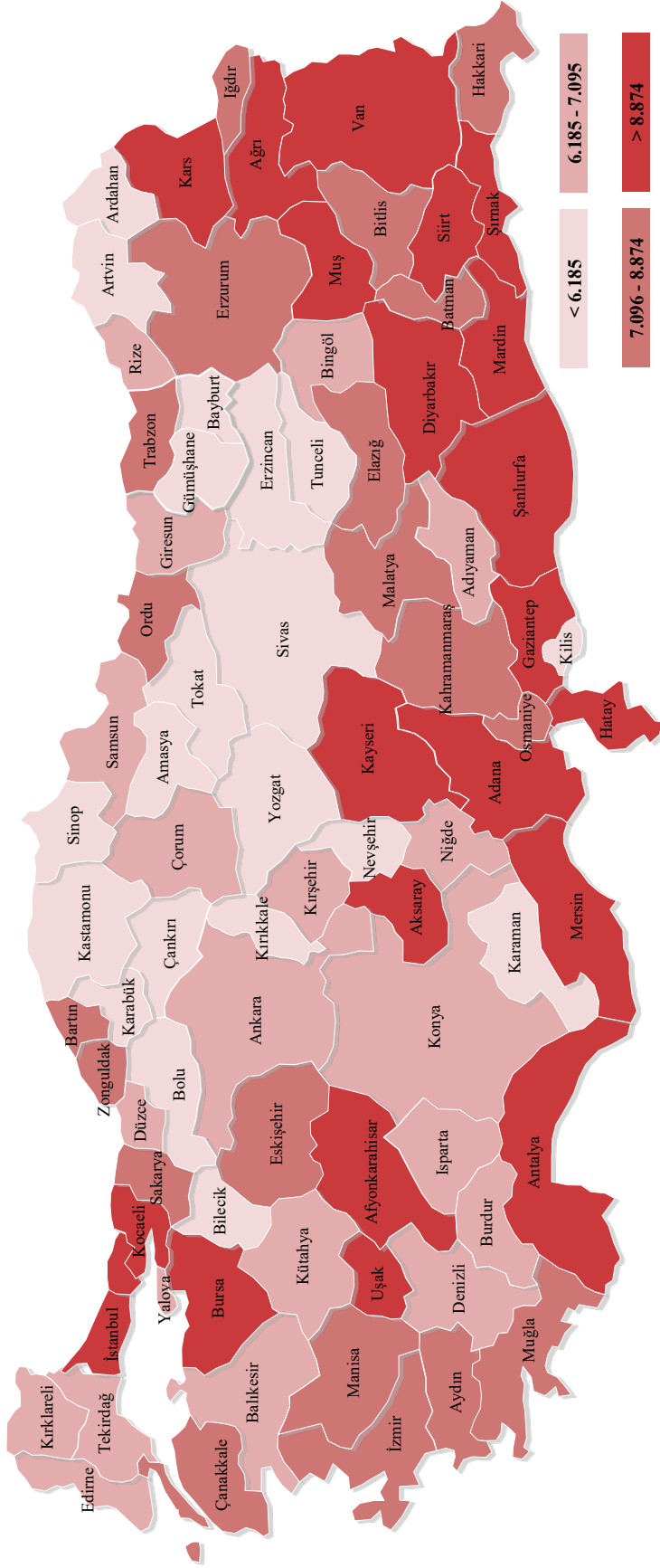
Not: Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi ve Hastanelere ait Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği ile Diş Tedavi Protez Merkezlerine ait veriler Diş Polikliniği (Hastane) içerisinde gösterilmiştir.

Şekil 7.20. Yıllara Göre Diş Ünitine Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı

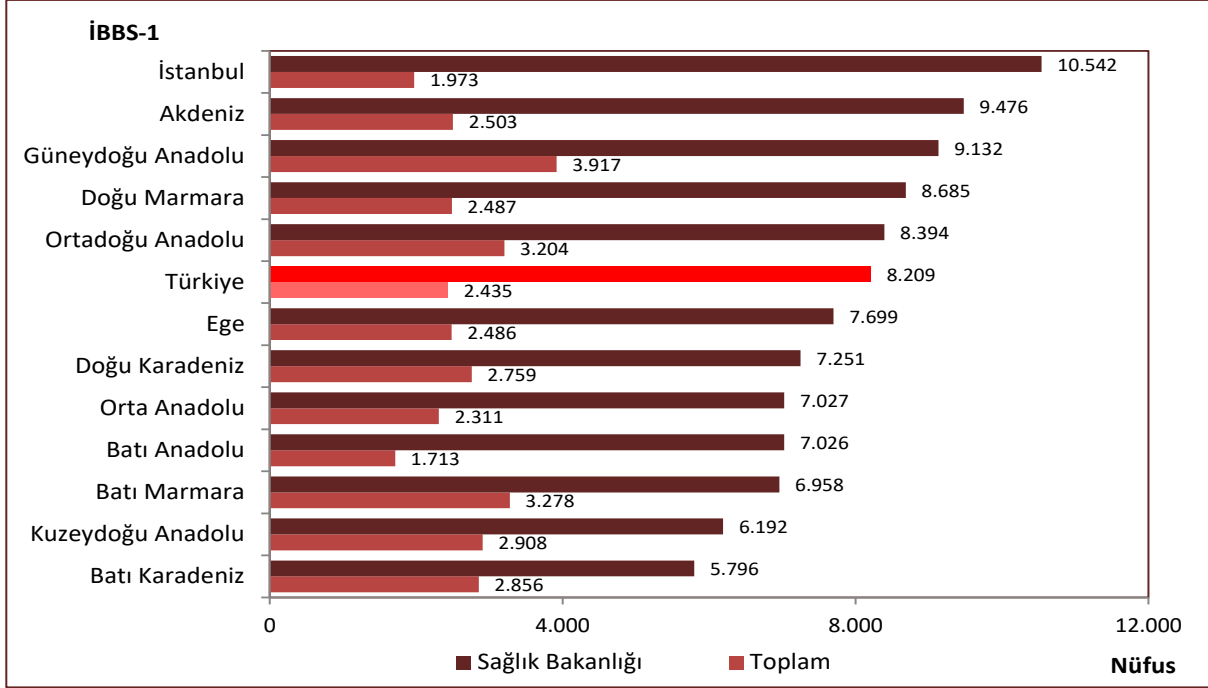
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 7.8. İllere Göre Diş Üniteleri Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.21. İBBS-1'e Göre Dış Üniteleri Başına Düşen Nüfus, Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.17. Sektörlere Göre 31.12.2022 Tarihinde Faal Olarak Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Veren Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Göstergeler

	Sağlık Bakanlığı		Üniversite		Özel		Toplam	
	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit
Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	133	4.557	-	-	130	1262	263	5.819
Diş Hastanesi	31	2.248	-	-	3	82	34	2.330
Diş Eğitim Hastanesi	5	425	64	6.595	-	-	69	7.020
Diş Polikliniği (Hastane)	821	3.194	16	369	211	514	1.048	4.077
Diş Polikliniği	-	-	-	-	3.870	15.731	3.870	15.731
Toplam	990	10.424	80	6.964	4.214	17.589	5.284	34.977

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi ve Hastanelere ait Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği ile Diş Tedavi Protez Merkezlerine ait veriler Diş Polikliniği (Hastane) içerisinde gösterilmiştir.

Tablo 7.18. Yıllara Göre Birinci Basamak Kurum Sayıları, Sağlık Bakanlığı

	2002	2018	2019	2020	2021	2022
Sağlık Ocağı	5.055	-	-	-	-	-
Aile Hekimliği Birimi	-	26.252	26.476	26.594	26.928	27.762
Aile Sağlığı Merkezi	-	7.979	7.997	8.015	8.057	8.172
Toplum Sağlığı Merkezi (TSM)	-	776	778	779	778	774*
Sağlık Evi	2.899	5.259	5.078	5.027	4.983	4.958
Çocuk, Ergen, Kadın ve Üreme Sağlığı Birimi (ÇEKÜS)	298	172	167	166	96	94
Verem Savaş Dispanseri	277	173	174	173	173	173
Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi (KETEM)	84	175	178	175	336	364**
E2-E3 Entegre İlçe Devlet Hastaneleri	-	196	200	198	200	203
Halk Sağlığı Laboratuvarları	-	83	83	84	84	84

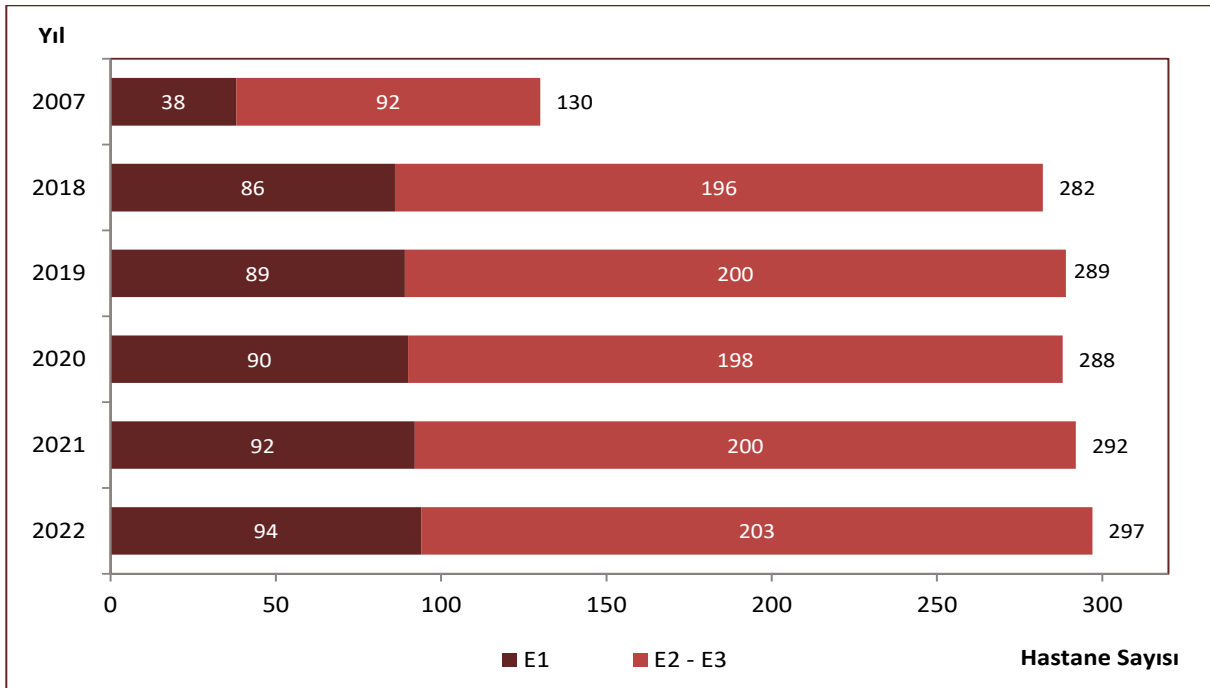
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

*Toplum Sağlığı Merkezi sayısına, nüfusu 30.000 ve üzeri olan ilçelerde aynı hizmeti veren 431 İlçe Sağlık Müdürlüğü de dahil edildi.

**KETEM sayısına, ÇKYs'de kayıtlı 90 sabit KETEM, mobil araçlarda hizmet veren 44 KETEM ve Sağlıklı Hayat Merkezlerinde (SHM) faaliyet gösteren 230 KETEM dahildir.

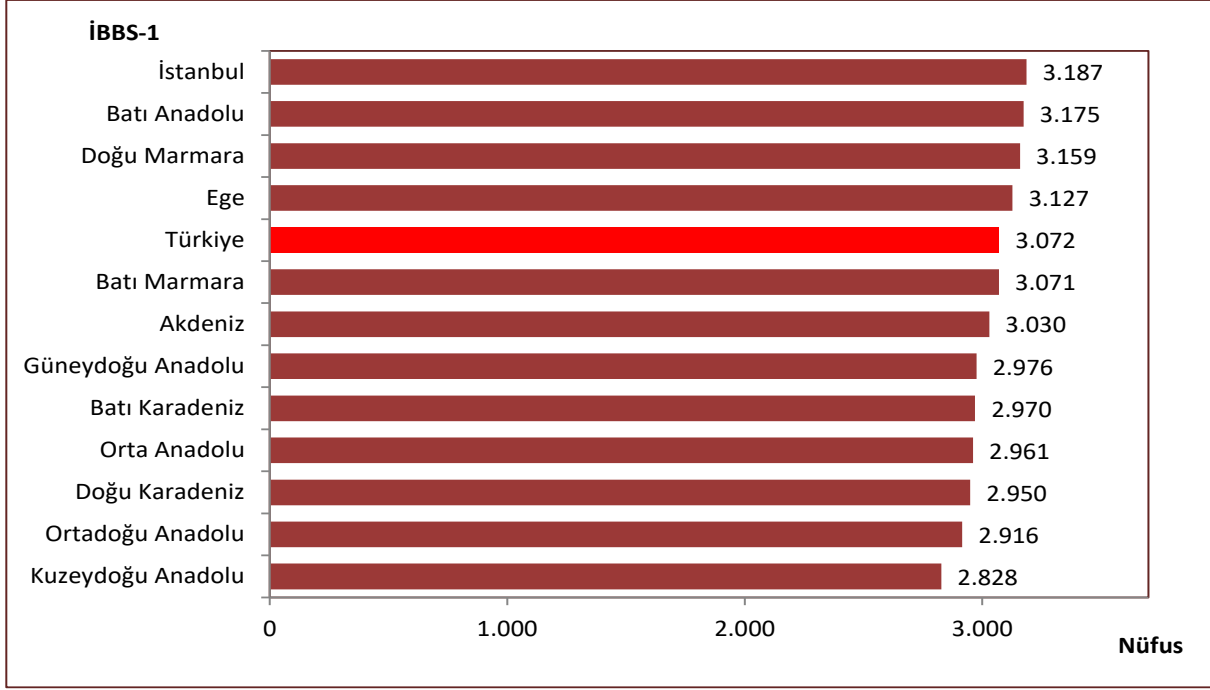
Not: 2022 yılında ÇKYs'de kayıtlı 94 müstakil ÇEKÜS Biriminin yanı sıra SHM bünyesinde hizmet veren 310 ÇEKÜS Birimi daha bulunmaktadır.

Şekil 7.22. Yıllara Göre Entegre İlçe Devlet Hastanelerinin Sayısı

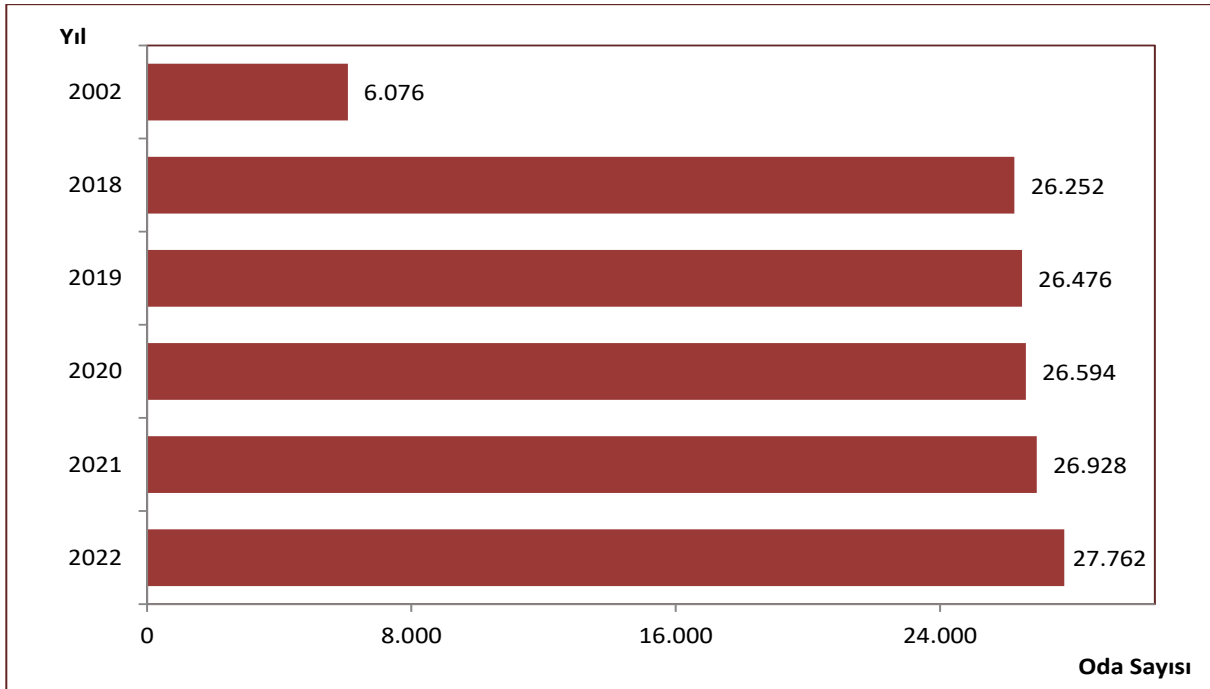
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.23. İBBS-1'e Göre Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus, 2022

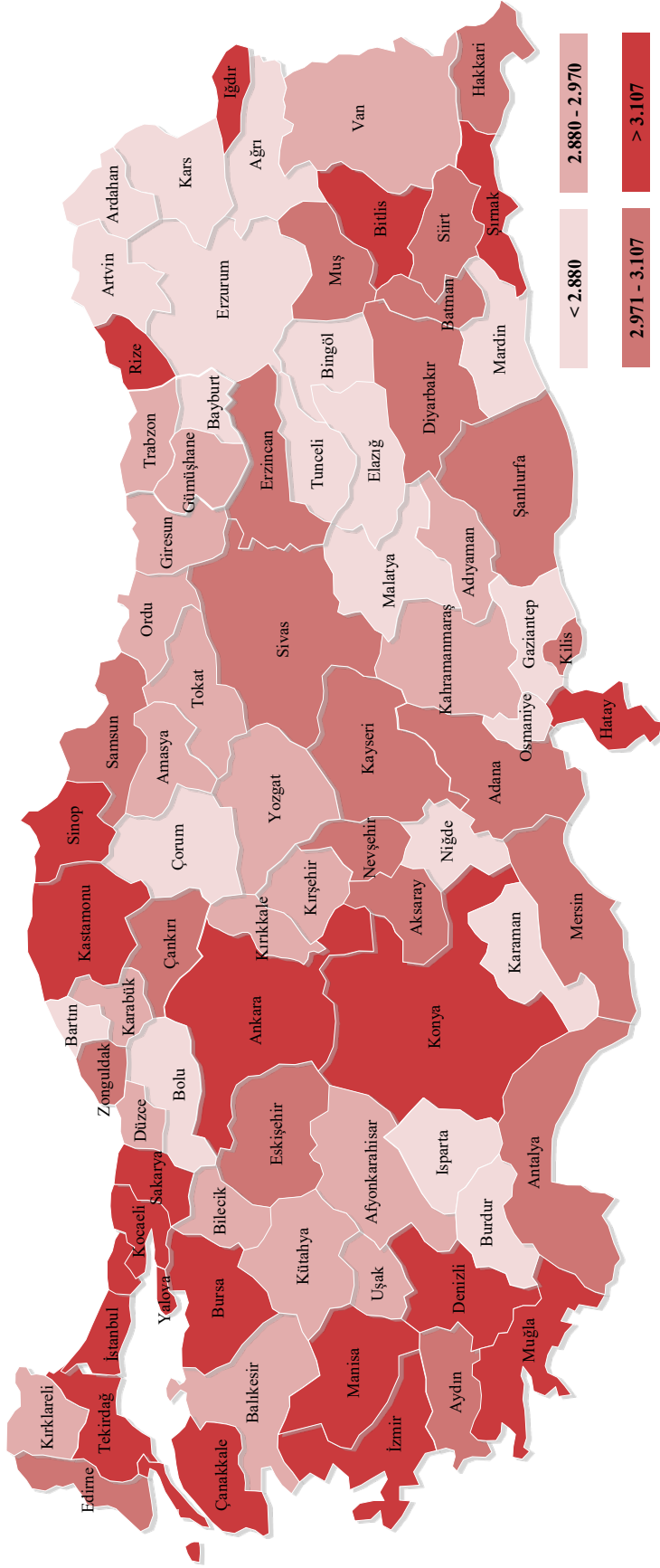
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 7.24. Yıllara Göre Aile Sağlığı Merkezi Muayene Oda Sayısı

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Harita 7.9. İllere Göre Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus, 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 7.19. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2022

İl Adı	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	10.000 Kişiyeye Düşen Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Sayısı	Yoğun Bakım Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Oranı*	10.000 Kişiyeye Düşen Yoğun Bakım Yatak Sayısı	Aile Hekimliği Birimi Sayısı	Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus
Adana	32	7.800	34,3	4.771	1.643	77,5	7,2	753	3.020
Adıyaman	12	1.371	21,6	892	307	83,8	4,8	218	2.914
Afyonkarahisar	22	2.345	31,4	1.873	398	96,2	5,3	255	2.932
Ağrı	9	883	17,3	748	121	98,2	2,4	178	2.869
Amasya	7	875	25,9	545	129	73,1	3,8	117	2.891
Ankara	84	23.882	41,3	15.550	4.229	79,1	7,3	1.794	3.223
Antalya	46	7.591	28,2	5.088	1.470	83,1	5,5	875	3.072
Artvin	8	361	21,3	310	42	97,2	2,5	59	2.871
Aydın	24	3.585	31,2	2.072	623	70,0	5,4	375	3.062
Balıkesir	25	3.385	26,9	2.453	568	87,1	4,5	429	2.931
Bilecik	8	600	26,2	479	104	96,6	4,5	77	2.970
Bingöl	8	754	26,7	493	80	73,1	2,8	100	2.826
Bitlis	8	1.065	30,1	687	176	77,3	5,0	112	3.161
Bolu	11	1.540	48,0	1.079	211	81,2	6,6	113	2.839
Burdur	8	770	28,1	496	108	74,9	3,9	98	2.794
Bursa	42	8.414	26,3	5.907	1.542	86,0	4,8	1.009	3.166
Çanakkale	14	1.799	32,2	1.376	276	90,3	4,9	177	3.160
Çankırı	9	475	24,3	371	41	85,5	2,1	63	3.107
Çorum	16	1.714	32,7	1.299	269	89,9	5,1	189	2.773
Denizli	23	3.173	30,0	1.782	542	67,7	5,1	339	3.116
Diyarbakır	28	4.961	27,5	2.329	1.116	60,6	6,2	582	3.101
Edirne	11	1.936	46,7	1.027	270	61,6	6,5	135	3.072
Elazığ	13	3.181	53,8	1.872	525	70,5	8,9	211	2.803
Erzincan	10	640	26,8	539	92	98,4	3,8	77	3.107
Erzurum	21	3.639	48,5	2.453	477	77,6	6,4	275	2.726
Eskişehir	15	3.605	39,8	2.569	626	86,2	6,9	293	3.094
Gaziantep	33	7.137	33,1	3.688	1.630	67,0	7,6	781	2.758
Giresun	18	1.749	38,8	1.320	311	91,8	6,9	154	2.928
Gümüşhane	6	389	26,9	258	47	75,4	3,3	49	2.950
Hakkari	5	494	17,9	359	80	86,7	2,9	90	3.059
Hatay	24	4.617	27,4	3.247	972	89,1	5,8	526	3.205
Isparta	15	2.123	47,7	1.510	468	91,2	10,5	163	2.732
Mersin	27	5.082	26,5	3.545	1.027	87,4	5,4	619	3.096
İstanbul	234	47.968	30,2	31.509	9.609	82,1	6,0	4.992	3.187
İzmir	63	12.543	28,1	6.937	2.231	67,3	5,0	1.381	3.231
Kars	8	808	29,4	664	112	95,4	4,1	99	2.776
Kastamonu	21	1.167	30,9	699	130	67,4	3,4	121	3.125
Kayseri	27	4.783	33,2	3.207	883	82,2	6,1	481	2.997
Kırklareli	10	1.013	27,4	820	185	99,0	5,0	125	2.955
Kırşehir	6	600	24,5	503	82	97,1	3,4	84	2.911
Kocaeli	29	4.911	23,6	3.306	1.007	84,7	4,8	641	3.243

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

*Yoğun bakım yatakları dahil değildir.

Tablo 7.19. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2022 – Devamı

İl Adı	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	10.000 Kişiyeye Düşen Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Sayısı	Yoğun Bakım Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Oranı*	10.000 Kişiyeye Düşen Yoğun Bakım Yatak Sayısı	Aile Hekimliği Birimi Sayısı	Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus
Konya	45	8.787	38,3	6.088	1.576	84,4	6,9	738	3.112
Kütahya	14	1.981	34,1	1.297	243	74,6	4,2	201	2.889
Malatya	20	3.554	43,7	2.277	655	78,5	8,1	285	2.851
Manisa	29	4.950	33,7	3.274	994	82,8	6,8	470	3.124
Kahramanmaraş	18	3.114	26,4	1.802	889	81,0	7,6	406	2.900
Mardin	12	1.446	16,6	964	324	85,9	3,7	305	2.854
Muğla	22	2.340	22,3	1.758	332	87,5	3,2	331	3.167
Muş	7	755	18,9	586	105	90,2	2,6	131	3.047
Nevşehir	10	857	27,6	709	144	99,4	4,6	104	2.981
Niğde	8	913	25,0	587	137	75,6	3,7	129	2.833
Ordu	18	2.304	30,2	1.413	374	73,2	4,9	258	2.958
Rize	11	1.121	32,6	902	102	88,5	3,0	108	3.185
Sakarya	18	2.392	22,1	1.867	406	94,0	3,8	330	3.273
Samsun	26	5.317	38,9	3.944	913	89,6	6,7	446	3.068
Siirt	8	783	23,6	617	125	93,8	3,8	108	3.068
Sinop	7	785	35,6	599	126	90,9	5,7	70	3.154
Sivas	20	2.930	46,1	1.903	416	75,7	6,6	213	2.981
Tekirdağ	20	3.223	28,2	2.247	732	90,2	6,4	353	3.236
Tokat	15	2.242	37,6	1.826	299	94,0	5,0	206	2.895
Trabzon	22	3.386	41,4	2.150	467	73,7	5,7	284	2.880
Tunceli	6	150	17,8	127	23	100,0	2,7	31	2.721
Şanlıurfa	20	4.230	19,5	2.373	1.177	77,7	5,4	700	3.100
Uşak	7	1.152	30,7	959	156	96,3	4,2	129	2.910
Van	15	3.030	26,8	2.213	663	93,5	5,9	387	2.917
Yozgat	16	1.261	30,1	1.041	158	94,4	3,8	145	2.886
Zonguldak	12	2.311	39,3	1.018	373	52,5	6,3	197	2.987
Aksaray	10	1.116	25,8	850	187	91,5	4,3	143	3.028
Bayburt	1	320	38,0	269	47	98,5	5,6	33	2.553
Karaman	6	574	22,0	448	123	99,3	4,7	95	2.746
Kırıkkale	7	1.254	45,3	691	180	64,3	6,5	94	2.947
Batman	12	1.827	28,8	1.232	445	89,1	7,0	210	3.021
Şırnak	7	770	13,8	542	94	80,2	1,7	175	3.186
Bartın	4	503	24,7	199	116	51,4	5,7	76	2.676
Ardahan	4	215	23,2	184	26	97,4	2,8	36	2.569
İğdır	4	325	16,0	238	66	91,9	3,2	64	3.181
Yalova	7	701	23,7	528	173	100,0	5,8	91	3.256
Karabük	6	751	29,8	576	131	92,9	5,2	86	2.931
Kilis	2	630	42,6	481	117	93,8	7,9	48	3.082
Osmaniye	10	1.263	22,6	647	289	66,4	5,2	197	2.840
Düzce	9	899	22,2	605	145	80,2	3,6	140	2.894
Türkiye	1.555	262.190	30,7	172.663	48.807	80,9	5,7	27.762	3.072

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

*Yoğun bakım yatakları dahil değildir.

Bölüm 7 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ 31.12.2022 tarihinde faal olan hastanelere ilişkin iki tablo hariç (Tablo 7.5 ve Tablo 7.17) tüm sektörlerdeki sağlık kurumlarının altyapısına ilişkin tablo ve şekillerde yıl içerisinde aktif olarak hizmet veren (kapananlar dahil) kurumlar ve altyapıları hesaplamalara dahil edildi.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4'lü Likert ölçek kullanıldı ve ölçek aralıkları belirlenirken il sayıları eşit dağıtmaya çalışıldı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan Harita 7.1, Harita 7.2, Harita 7.3, Harita 7.4, Harita 7.6 ve Harita 7.7 oluşturulurken illere ait değerler ondalıklı kısım tek hane olacak şekilde, Harita 7.5, Harita 7.8 ve Harita 7.9 için illere ait değerler en yakın tam sayıya yuvarlanarak alındı. Likert ölçekler oluşturulurken bu sayılar dikkate alındı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
- ☑ TÜİK geçmişe dönük nüfus verilerini revize edebileceğinden bölüm içerisinde yer alan geçmiş yıllara ait verilerde farklılık görülebilir.
- ☑ 25/05/2018 tarihinde yayımlanan “Toplum Sağlığı Merkezi ve Bağlı Birimler Yönetmeliği” ile Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması (AÇSAP) Merkezinin ismi Çocuk, Ergen, Kadın ve Üreme Sağlığı (ÇEKÜS) Birimi olarak değiştirildi.
- ☑ Sağlık Bakanlığı, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 31/05/2019 tarihinde yayımlanan “Sağlık Hizmeti Sunucularının Basamaklandırılması” Genelgesine göre E2-E3 Entegre İlçe Devlet Hastaneleri birinci basamak, E1 Entegre İlçe Devlet Hastaneleri ise ikinci basamak sağlık kuruluşu olarak tanımlandı.
- ☑ Sağlık Bakanlığı hastanelerine ilişkin tablo, şekil ve haritalarda yıl içerisinde birinci basamak sağlık kuruluşu olarak hizmet veren Entegre İlçe Devlet Hastaneleri hesaplamalara dahil edildi.
- ☑ Hastane ve yatak sayılarının belirtildiği tablo ve şekillerde 2012-2015 döneminde; Sağlık Bakanlığı, üniversite ve özel sektör dışında kalan Milli Savunma Bakanlığı hastaneleri, belediye hastaneleri ve diğer kamu kuruluşlarına ait hastaneler “Diğer” olarak tanımlandı.
- ☑ Milli Savunma Bakanlığının (MSB) verileri 2012 yılı öncesinde sadece hastane ve yatak sayısı olarak kullanılmış olup tablo ve şekillerde “Diğer” sektör içerisine dahil edildi. 2012-2015 dönemi için tüm göstergelere dahil edilmiş olup karşılaştırılabilir olması açısından hastane ve yatak sayısı dışında kalan göstergelere ait veriler Özel Sektör içerisinde gösterildi.
- ☑ 2002 yılı SSK hastanelerine ait veriler, karşılaştırılabilir olması için Sağlık Bakanlığına dahildir.
- ☑ **Hastane yatağı:** Hastaların 24 saatten fazla bakım ve tedavilerinin sağlanması amacıyla yatırıldığı, hasta odalarında ya da hastalara devamlı tıbbi bakım hizmeti verilen birimlere yerleştirilen yataklara verilen addır. Hasta yatağı sayısına; yoğun bakım, prematüre ve yenidoğan ünitesindeki yataklar (kuvöz, açık bebek yatağı), yanık merkezi ve yanık odalarındaki yataklar, nitelikli yataklar dahil edildi.
- ☑ **Nitelikli yatak:** 1 veya 2 yataklı, tuvaletli ve duşlu olma şartlarını sağlayan odalardaki yataklardır. Bu sayılar toplam yatak sayısına dahildir.
- ☑ Uluslararası karşılaştırmalarda, ülkelere ait cihaz sayısı ayaktan ve yatarak tedavi veren sağlık kurumlarına ait olup Türkiye verisi hastanelerdeki cihaz sayısını içermektedir.
- ☑ Aile Sağlığı Merkezi muayene oda sayısı verisi 2002 yılı için Sağlık Ocaklarına, 2018-2022 yılları için Aile Sağlığı Merkezlerine aittir.

BÖLÜM 8

Sağlık Hizmetlerinin Kullanımı

Tablo 8.1. Yıllara ve Kurum Türlerine Göre Toplam Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler

	2002	2018	2019	2020	2021	2022
Sağlık Ocağı	69.103.517	-	-	-	-	-
Aile Hekimliği	-	258.436.607	278.043.149	247.273.830	239.053.780	332.907.540
Verem Savaş Dispanseri	2.012.458	1.332.580	1.256.364	769.343	788.679	792.725
ÇEKÜS Birimi*	2.980.481	366.095	309.984	153.890	123.859	206.640
TSM'ler Tarafından Yapılan Diğer Muayeneler*	-	4.821.348	3.959.746	1.767.606	1.826.891	2.267.019
Özel Poliklinikler	731.132	539.593	629.221	435.764	598.356	774.934
E2-E3 Entegre İlçe Hastaneleri	-	3.577.348	3.903.402	2.719.502	3.133.755	3.764.360
Birinci Basamak Toplamı	74.827.588	269.073.571	288.101.866	253.119.935	245.525.320	340.713.218
Özel Tıp Merkezleri	9.824.802	19.055.722	18.298.592	14.527.627	15.672.466	17.248.270
Hastaneler**	124.313.659	494.385.911	506.503.164	332.613.569	414.454.404	496.366.836
Sağlık Bakanlığı	109.793.128	377.045.707	387.622.848	239.981.820	305.040.174	375.842.435
Üniversite	8.823.361	42.665.139	46.211.148	31.725.506	40.102.992	45.746.680
Özel	5.697.170	74.675.065	72.669.168	60.906.243	69.311.238	74.777.721
2. ve 3. Basamak Toplamı	134.138.461	513.441.633	524.801.756	347.141.196	430.126.870	513.615.106
Genel Toplam	208.966.049	782.515.204	812.903.622	600.261.131	675.652.190	854.328.324

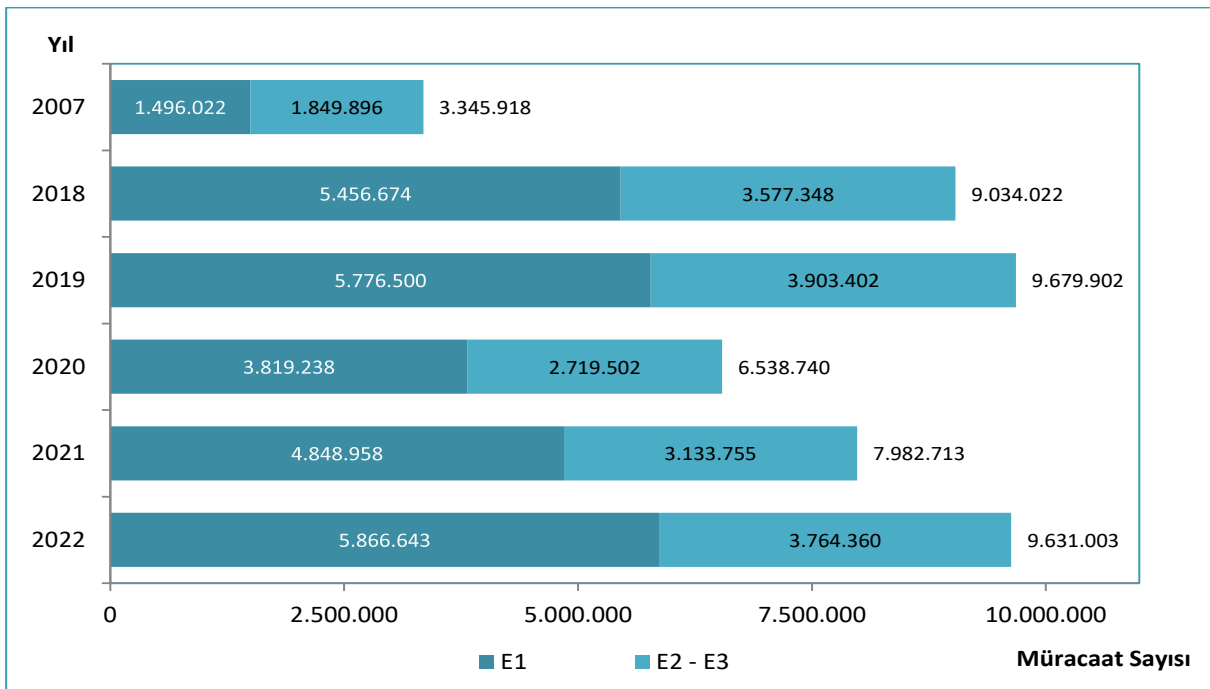
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

*Danışmanlık hizmeti başvuruları, hekime müracaat sayısına dahil edilmedi.

**2. ve 3. basamak hastanelerde hekime müracaat sayısına 1. basamak sağlık kuruluşu olan E2 ve E3 Entegre İlçe Devlet Hastanelerinde hekime yapılan müracaatlar dahil olmayıp E1 Entegre İlçe Devlet Hastanelerinde hekime yapılan müracaatlar dahildir.

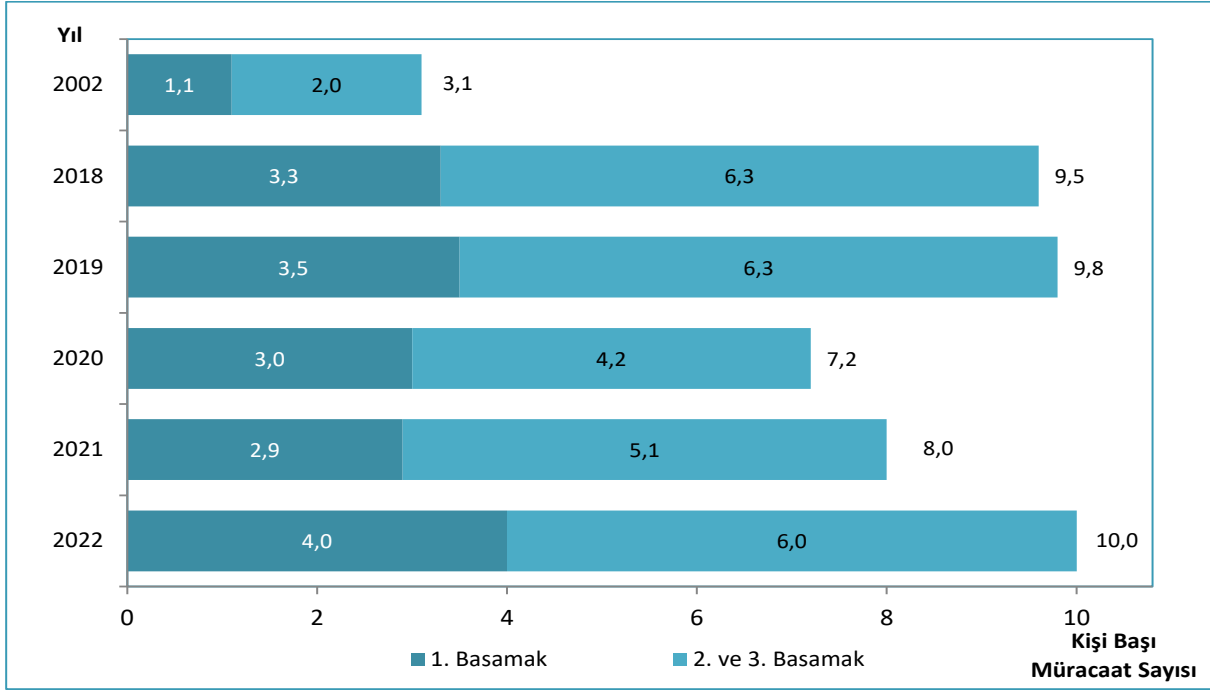
Not: Dış hekime yapılan müracaatlar dahil değildir.

Şekil 8.1. Yıllara Göre Entegre İlçe Devlet Hastanelerinde Hekime Müracaat Sayısı

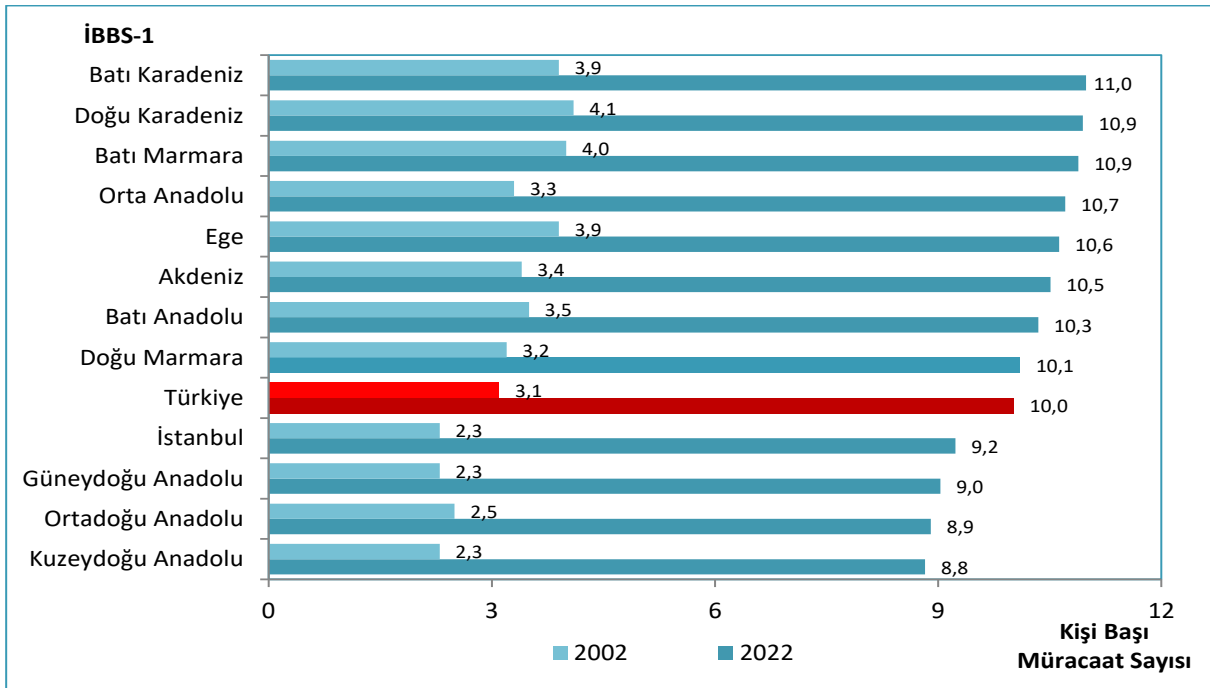
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.2. Yıllara ve Hizmet Kapsamına Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler

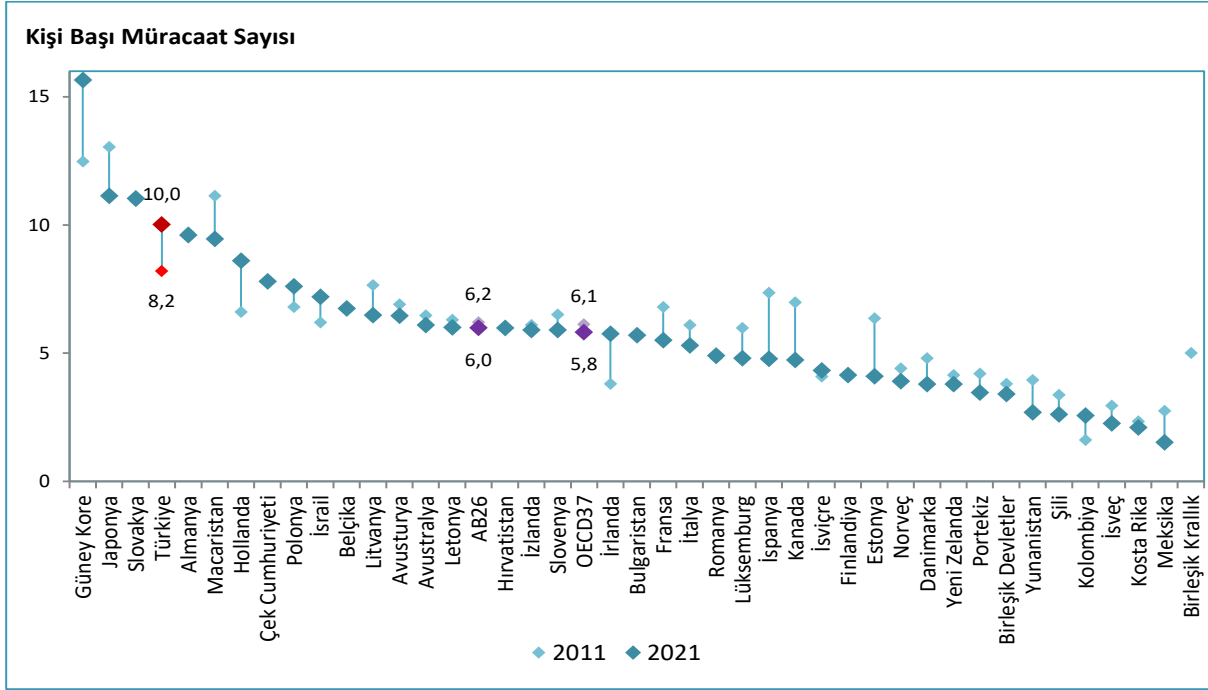
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.3. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

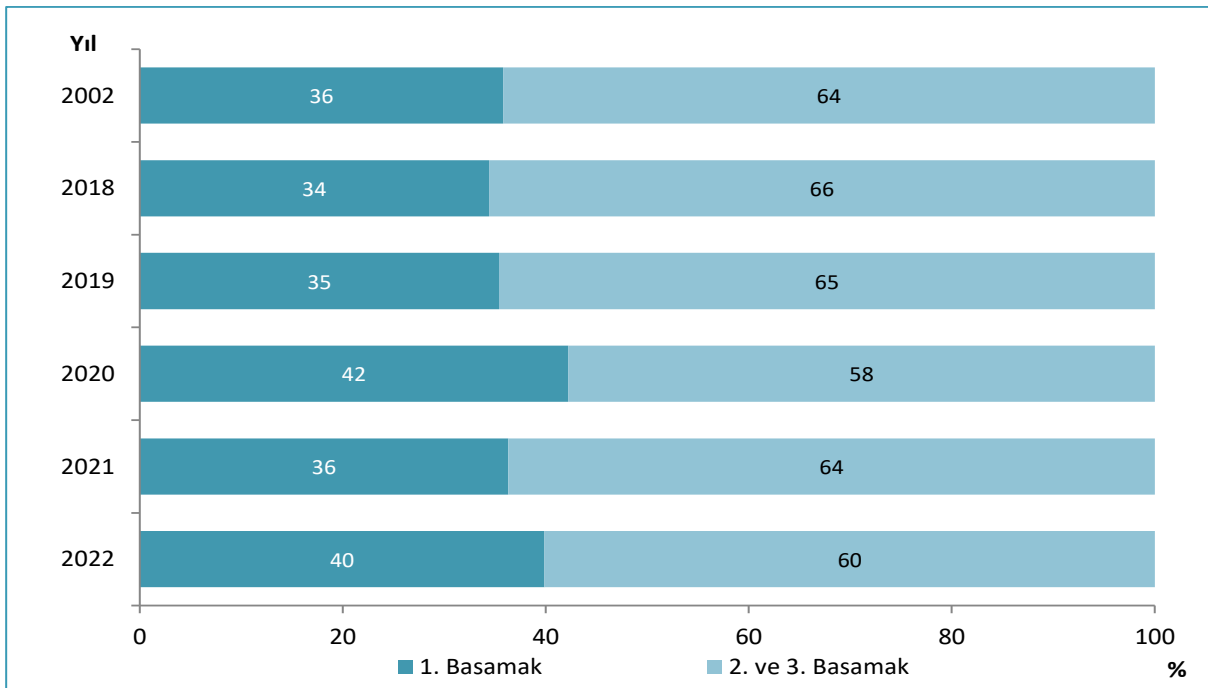
Şekil 8.4. Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2011, 2021

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

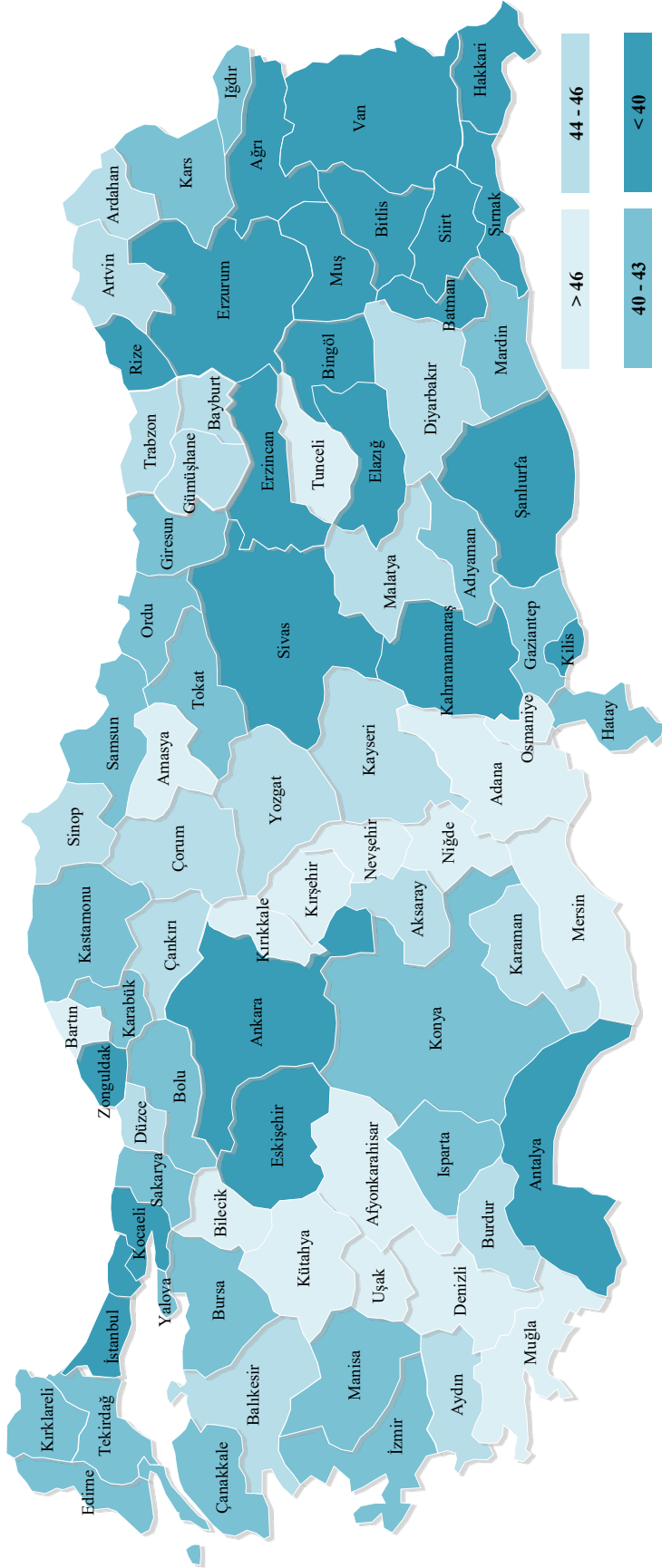
Not: Türkiye verileri 2011 ve 2022 yıllarına aittir.

Şekil 8.5. Yıllara ve Hizmet Kapsamına Göre Hekime Müracaat Sayısının Oranı, (%), Tüm Sektörler

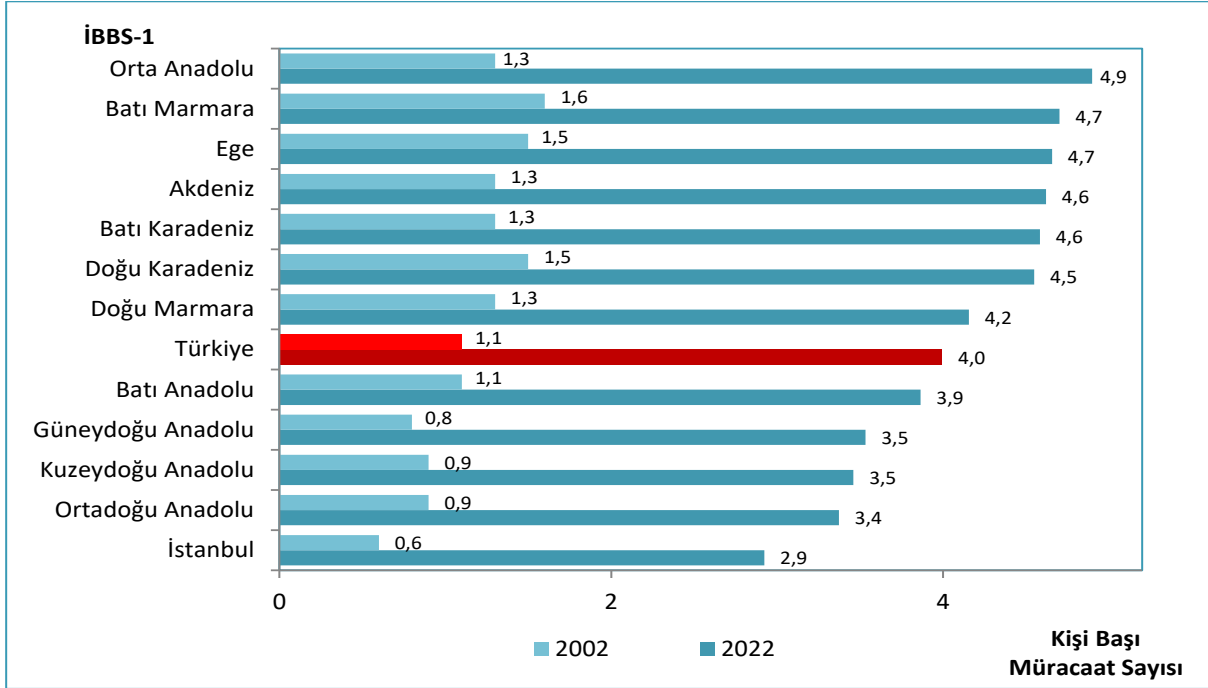
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 8.2. İllere Göre Birinci Basamak Müracaatların Tüm Müracaatlar İçerisindeki Oranı, (%), 2022

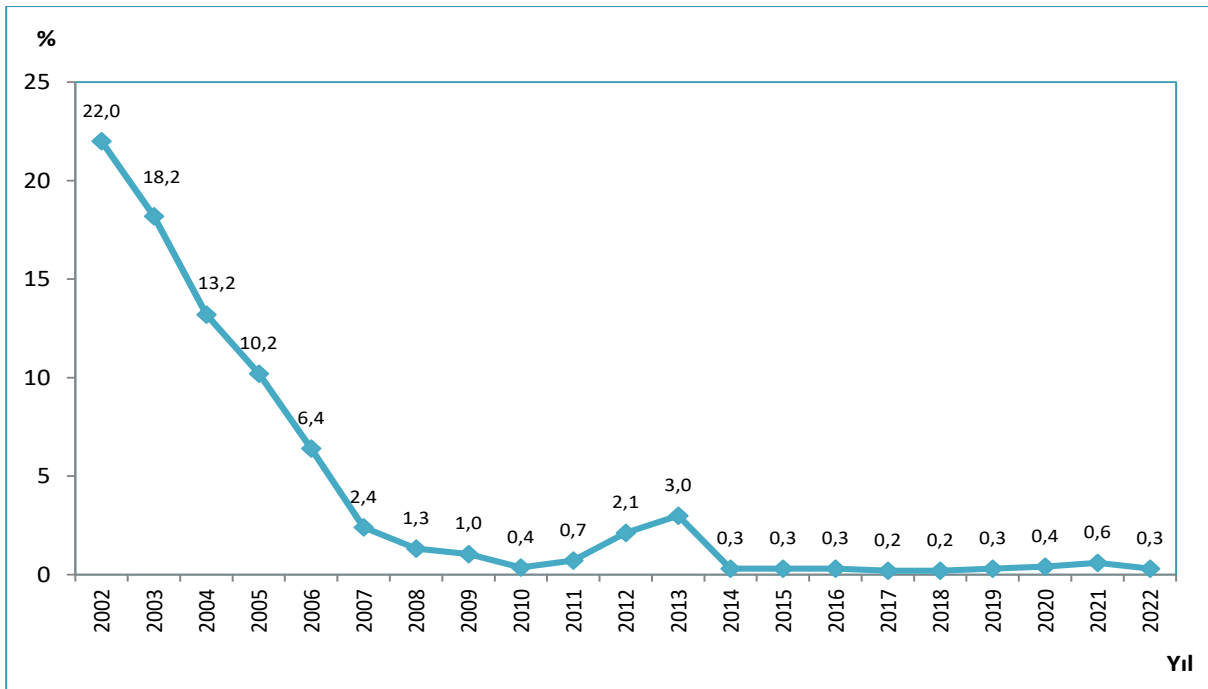
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.6. İBBS-1'e Göre Birinci Basamak Kuruluşlarında Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022

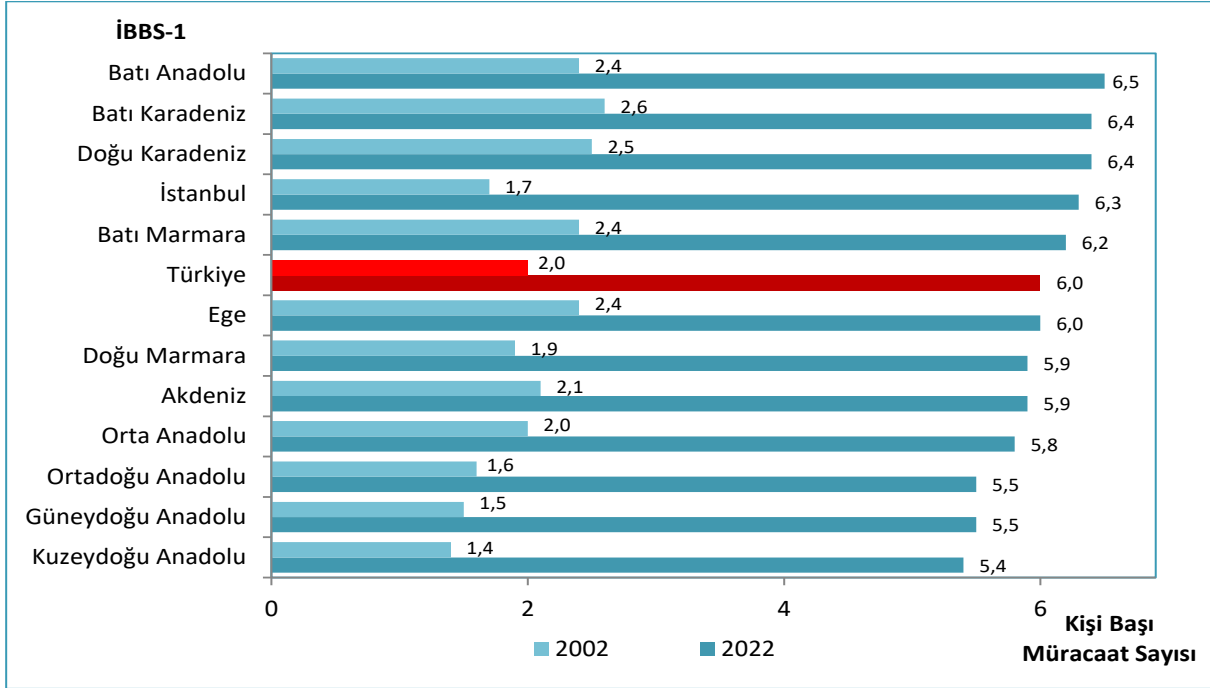
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.7. Yıllara Göre Aile Hekimliği Birimi Sevk Hızı, (%), Sağlık Bakanlığı

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 8.8. İBBS-1'e Göre İkinci ve Üçüncü Basamak Sağlık Kurumlarında Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

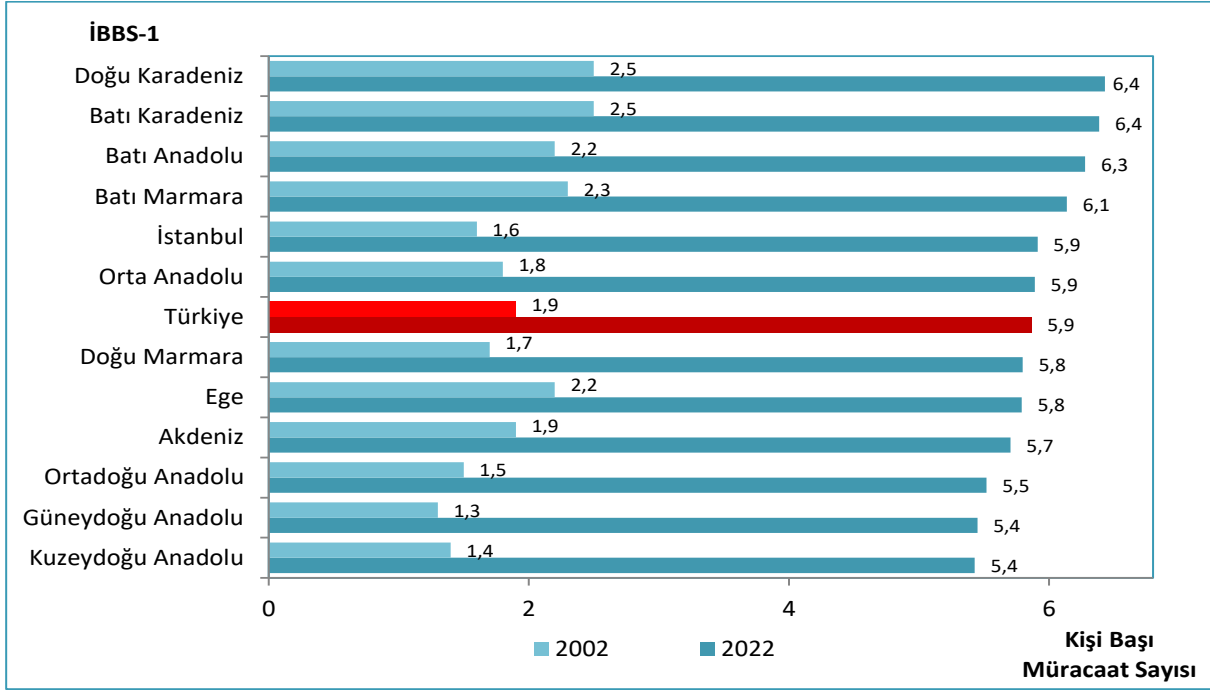
Tablo 8.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelere Kişi Başı Müracaat Sayısı

	2002	2018	2019	2020	2021	2022
Sağlık Bakanlığı	1,7	4,6	4,7	2,9	3,6	4,5
Üniversite	0,1	0,5	0,6	0,4	0,5	0,5
Özel	0,1	0,9	0,9	0,7	0,8	0,9
Toplam	1,9	6,1	6,1	4,0	4,9	5,9

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: E1, E2 ve E3 Entegre İlçe Devlet Hastanelerinde hekime yapılan müracaatlar dahildir.

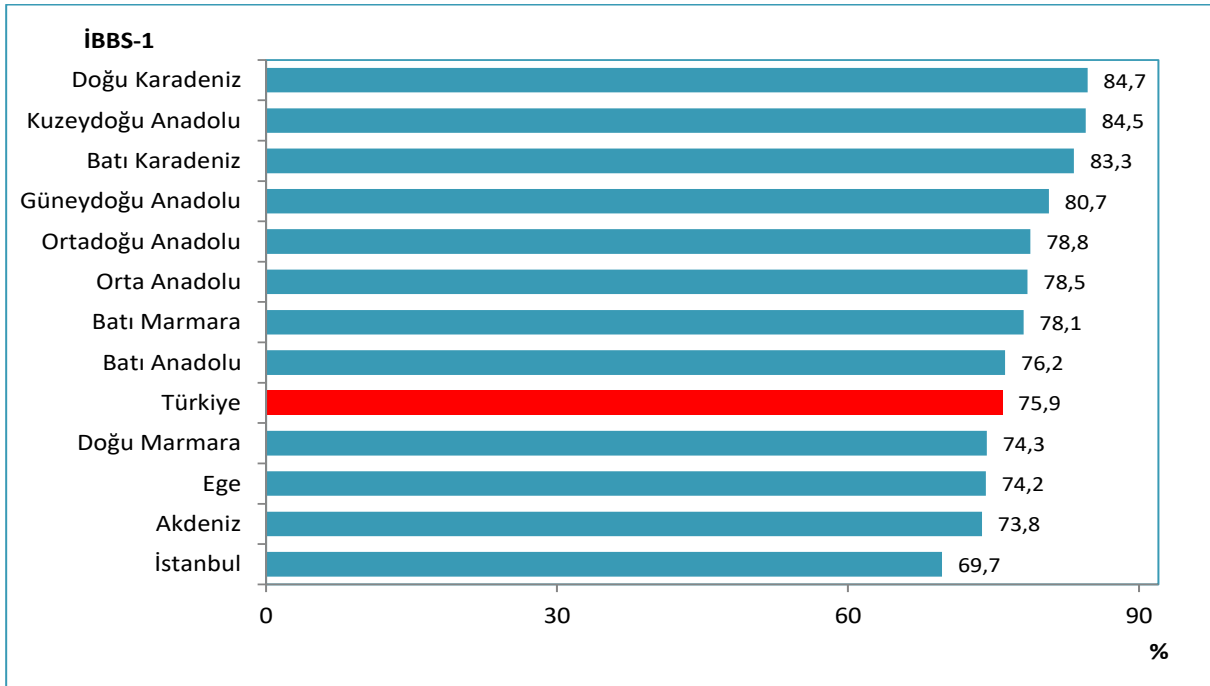
Şekil 8.9. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Hastanelere Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: E1, E2 ve E3 Entegre İlçe Devlet Hastanelerinde hekime yapılan müracaatlar dahildir.

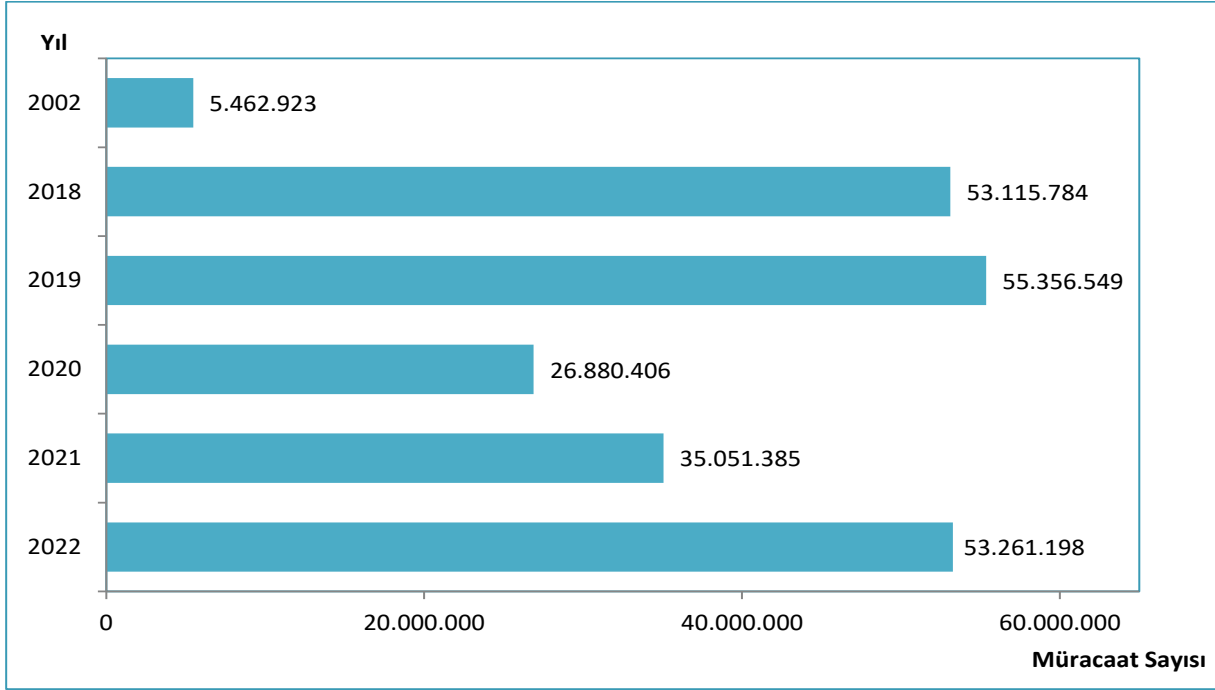
Şekil 8.10. İBBS-1'e Göre Sağlık Bakanlığı Hastanelerine Müracaatların Tüm Sektörlerdeki Hastanelere Müracaatlar İçindeki Oranı, (%), 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: E1, E2 ve E3 Entegre İlçe Devlet Hastanelerinde hekime yapılan müracaatlar dahildir.

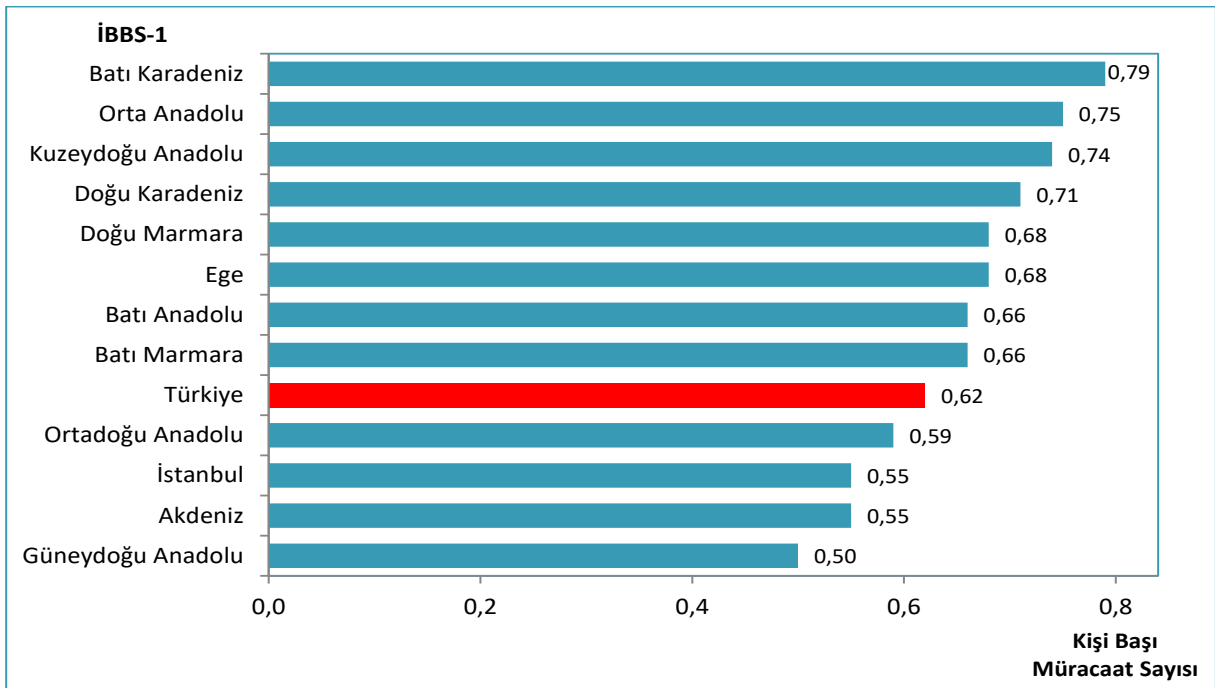
Şekil 8.11. Yıllara Göre Diş Hekimine Yapılan Müracaat Sayıları, Tüm Sektörler

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

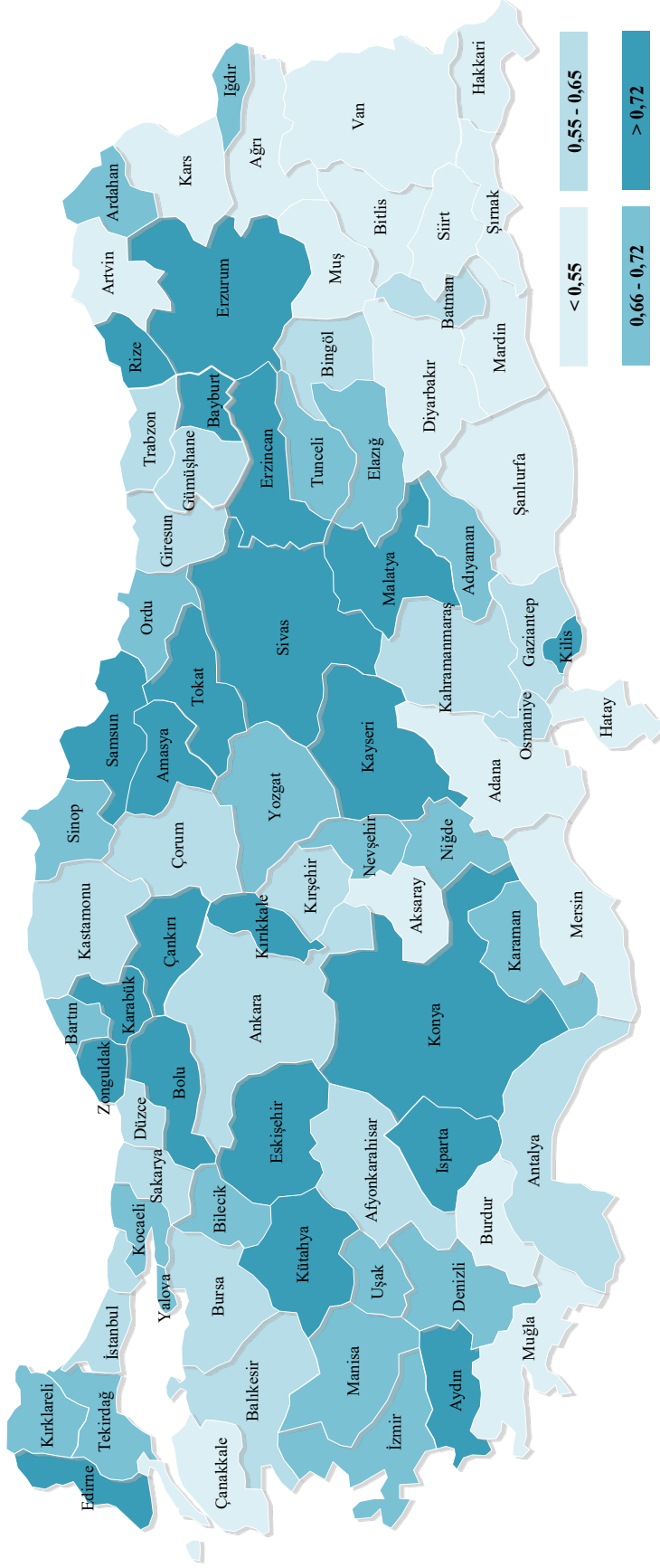
Not: 2002 yılı verisi sadece Sağlık Bakanlığına aittir.

Şekil 8.12. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Diş Hekimine Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 8.3. İllere Göre Kişi Başı Dış Hekimine Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.3. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatan Hasta Sayısı

	2002	2018	2019	2020	2021	2022
Sağlık Bakanlığı	4.169.779	7.675.972	7.742.707	5.517.337	6.110.494	7.167.463
Üniversite	781.990	1.955.983	2.072.720	1.546.362	1.859.399	2.044.982
Özel	556.494	4.019.422	3.990.922	3.556.818	3.815.599	4.068.175
Toplam	5.508.263	13.651.377	13.806.349	10.620.517	11.785.492	13.280.620

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.4. İBBS-1'e Göre Sağlık Bakanlığı Hastanelerinde Yatan Hastaların Sayısı ve Toplam Yatan Hasta Sayısı İçindeki Oranı, (%), 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Toplam	Sağlık Bakanlığı Oranı (%)
Kuzeydoğu Anadolu	197.331	310.604	63,5
Doğu Karadeniz	320.078	509.902	62,8
Batı Karadeniz	475.124	764.062	62,2
Güneydoğu Anadolu	859.669	1.430.849	60,1
Ortadoğu Anadolu	392.693	662.531	59,3
Orta Anadolu	383.371	669.432	57,3
Doğu Marmara	697.319	1.273.174	54,8
Türkiye	7.167.463	13.280.620	54,0
Batı Anadolu	725.240	1.348.025	53,8
Batı Marmara	302.546	579.826	52,2
Ege	842.685	1.628.999	51,7
Akdeniz	956.519	1.853.635	51,6
İstanbul	1.014.888	2.249.581	45,1

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.5. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Ameliyat Sayıları

	2002	2018	2019	2020	2021	2022
Sağlık Bakanlığı	1.072.417	2.766.914	2.796.484	1.613.841	2.191.281	2.997.651
Üniversite	307.108	903.002	948.936	708.994	939.861	1.077.013
Özel	218.837	1.531.822	1.478.395	1.399.383	1.572.952	1.698.385
Toplam	1.598.362	5.201.738	5.223.815	3.722.218	4.704.094	5.773.049

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.6. Sektörlere ve Ameliyat Gruplarına Göre Ameliyat Sayıları ve Dağılımı, (%), 2022

	A		B		C		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sağlık Bakanlığı	342.032	46,9	1.082.654	53,0	1.572.965	52,4	2.997.651	51,9
Üniversite	167.648	23,0	422.570	20,7	486.795	16,2	1.077.013	18,7
Özel	219.247	30,1	539.171	26,4	939.967	31,3	1.698.385	29,4
Toplam	728.927	100	2.044.395	100	2.999.727	100	5.773.049	100

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.7. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre 1.000 Kişiye Düşen Ameliyat Sayıları, 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Anadolu	42,9	23,2	17,7	83,8
Akdeniz	37,1	15,6	19,9	72,6
İstanbul	32,7	8,0	29,6	70,3
Ege	34,1	13,5	22,1	69,7
Türkiye	35,2	12,6	19,9	67,7
Batı Karadeniz	40,3	13,7	13,5	67,5
Doğu Karadeniz	41,9	10,8	12,1	64,8
Doğu Marmara	33,6	8,6	22,0	64,2
Güneydoğu Anadolu	32,7	8,7	18,8	60,2
Orta Anadolu	31,7	12,7	15,4	59,8
Batı Marmara	33,4	11,0	15,2	59,6
Ortadoğu Anadolu	31,4	15,4	8,0	54,8
Kuzeydoğu Anadolu	32,4	16,9	4,6	53,9

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.8. İBBS-1'e ve Ameliyat Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Ameliyat Sayıları, 2022

İBBS-1	A	B	C	Toplam
Batı Anadolu	13,1	29,0	41,7	83,8
Akdeniz	8,6	25,4	38,6	72,6
İstanbul	10,8	25,7	33,7	70,3
Ege	9,7	26,1	33,9	69,7
Türkiye	8,5	24,0	35,2	67,7
Batı Karadeniz	7,7	26,3	33,6	67,5
Doğu Karadeniz	8,7	23,4	32,7	64,8
Doğu Marmara	8,5	22,9	32,8	64,2
Güneydoğu Anadolu	4,2	17,7	38,3	60,2
Orta Anadolu	5,6	20,0	34,3	59,8
Batı Marmara	6,6	23,4	29,7	59,6
Ortadoğu Anadolu	4,4	19,6	30,9	54,8
Kuzeydoğu Anadolu	5,5	17,8	30,6	53,9

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.9. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Ameliyat Sayısının Hastane Müracaat Sayısına Oranı, (%), 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Anadolu	0,9	2,8	2,7	1,3
Akdeniz	0,9	2,9	2,1	1,3
Ege	0,8	2,1	2,6	1,2
İstanbul	0,8	1,6	2,3	1,2
Türkiye	0,8	2,4	2,3	1,2
Doğu Marmara	0,8	1,9	2,1	1,1
Güneydoğu Anadolu	0,7	2,8	2,5	1,1
Batı Karadeniz	0,8	3,2	2,1	1,1
Orta Anadolu	0,7	2,2	2,2	1,0
Doğu Karadeniz	0,8	3,5	1,8	1,0
Ortadoğu Anadolu	0,7	2,3	1,6	1,0
Kuzeydoğu Anadolu	0,7	2,9	1,8	1,0
Batı Marmara	0,7	2,0	1,9	1,0

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.10. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatılan Gün Sayısı

	2002	2018	2019	2020	2021	2022
Sağlık Bakanlığı	23.770.910	34.651.119	35.229.409	28.641.582	30.370.013	33.434.089
Üniversite	6.713.945	10.664.127	10.935.287	8.839.894	9.971.722	10.715.296
Özel	1.730.661	11.326.789	11.336.841	10.686.986	11.400.432	11.459.996
Toplam	32.215.516	56.642.035	57.501.537	48.168.462	51.742.167	55.609.381

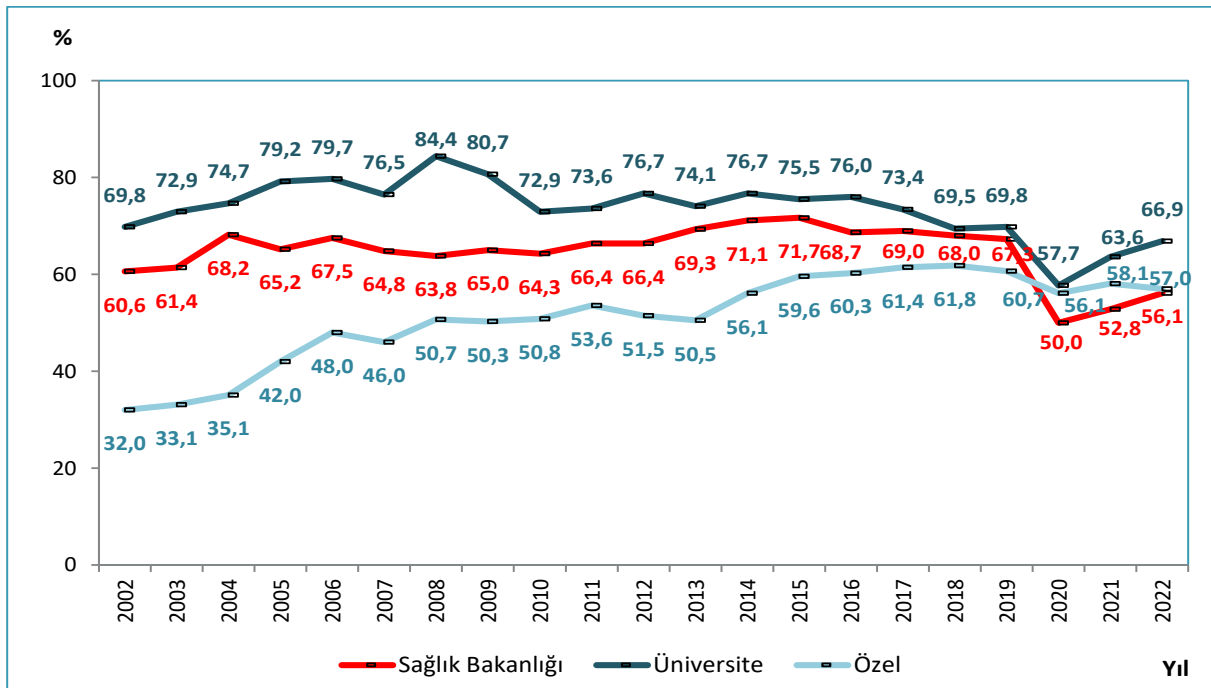
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.11. Yıllara ve İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatılan Gün Sayısı, Sağlık Bakanlığı

İBBS-1	2018	2019	2020	2021	2022
Kuzeydoğu Anadolu	980.317	925.009	794.021	787.829	839.108
Doğu Karadeniz	1.672.992	1.635.099	1.224.149	1.265.054	1.389.189
Ortadoğu Anadolu	1.679.189	1.604.379	1.238.498	1.292.507	1.480.142
Batı Marmara	1.637.772	1.710.701	1.261.414	1.301.791	1.429.907
Orta Anadolu	1.602.884	1.713.997	1.387.365	1.523.187	1.718.522
Batı Karadeniz	2.607.776	2.578.487	1.999.970	2.078.034	2.287.455
Güneydoğu Anadolu	3.193.814	3.189.167	2.615.307	2.663.314	3.024.807
Doğu Marmara	3.512.920	3.601.247	3.148.507	3.265.924	3.513.955
Ege	4.685.574	4.782.204	3.470.915	3.503.569	3.962.471
Akdeniz	4.325.346	4.487.463	3.366.733	3.562.370	3.886.283
Batı Anadolu	3.859.502	3.836.014	3.366.852	3.635.198	4.058.846
İstanbul	4.893.033	5.165.642	4.767.851	5.491.236	5.843.404
Türkiye	34.651.119	35.229.409	28.641.582	30.370.013	33.434.089

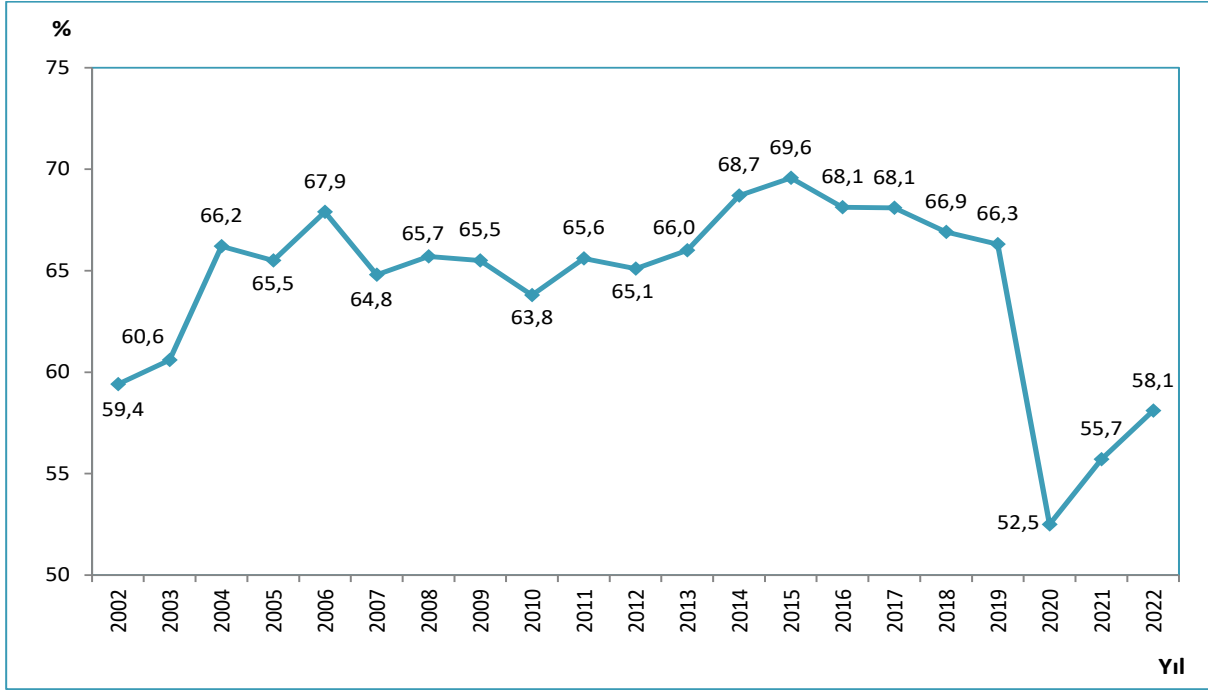
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.13. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, (%)

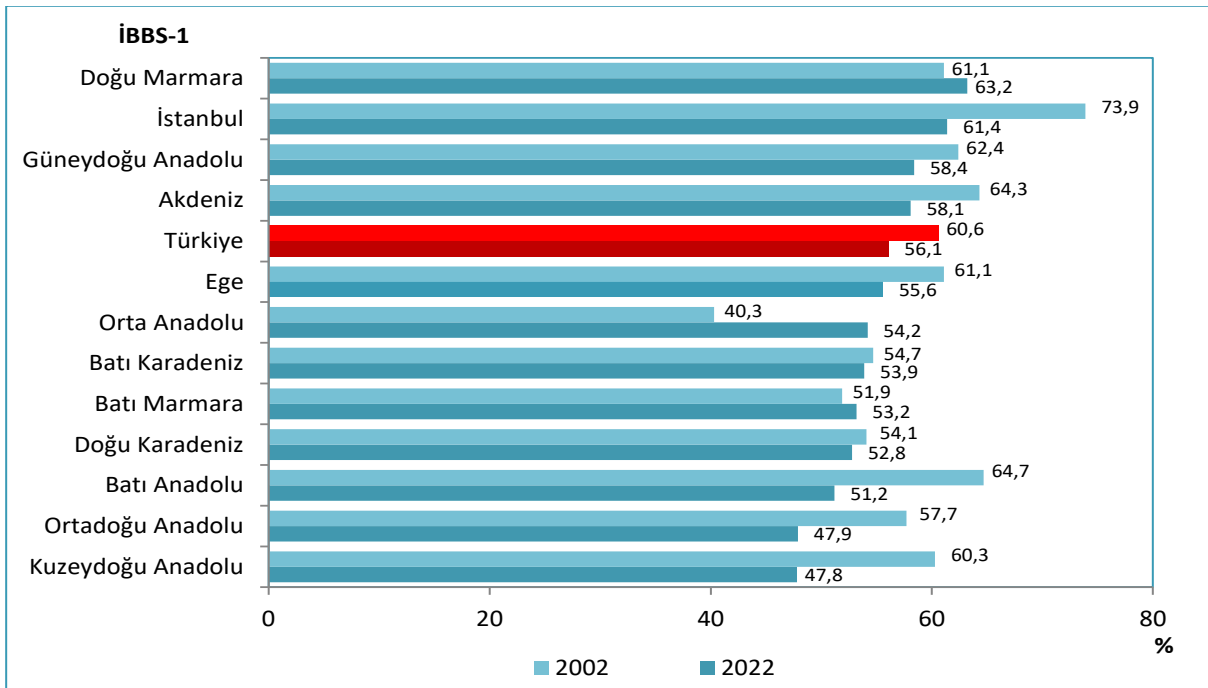
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.14. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Tüm Sektörler, (%)

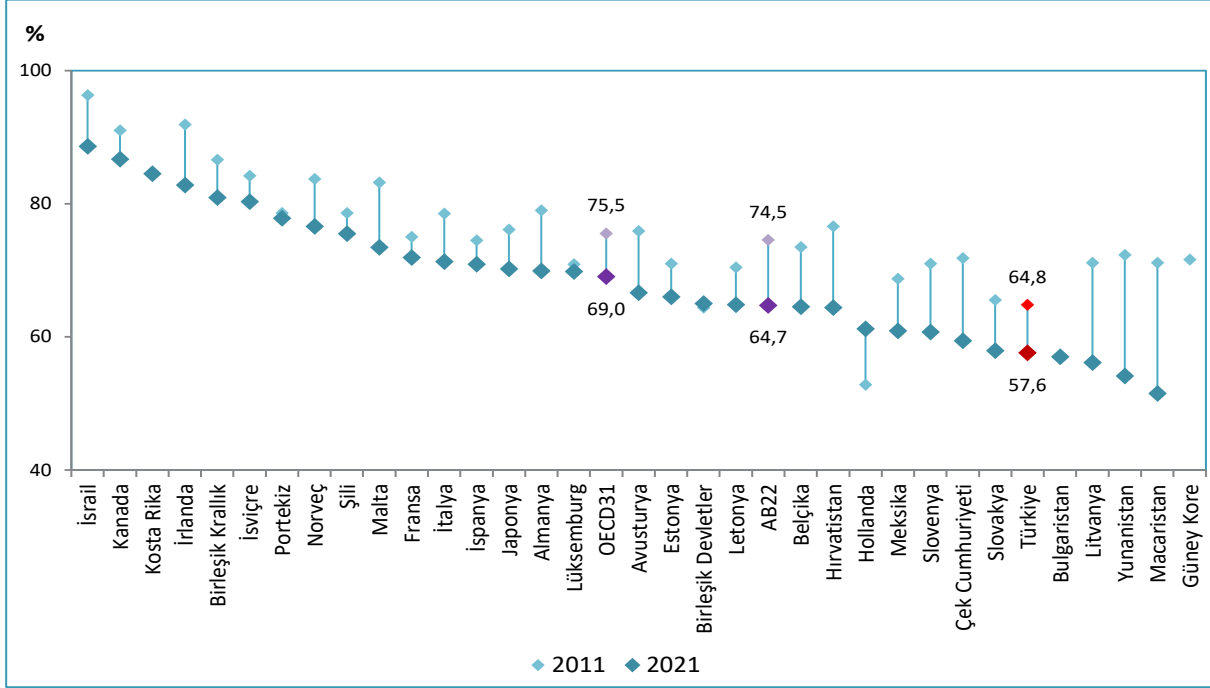
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.15. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2002, 2022

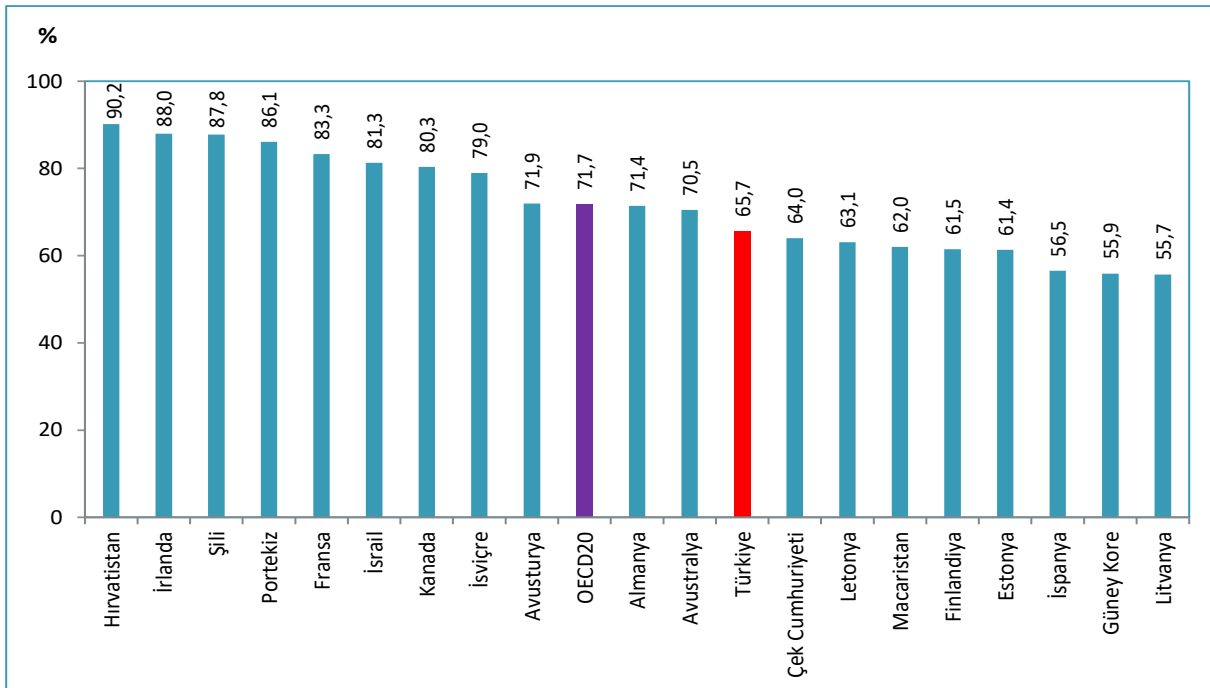
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.16. Hastanelerde Akut Yatak Doluluk Oranlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2011, 2021

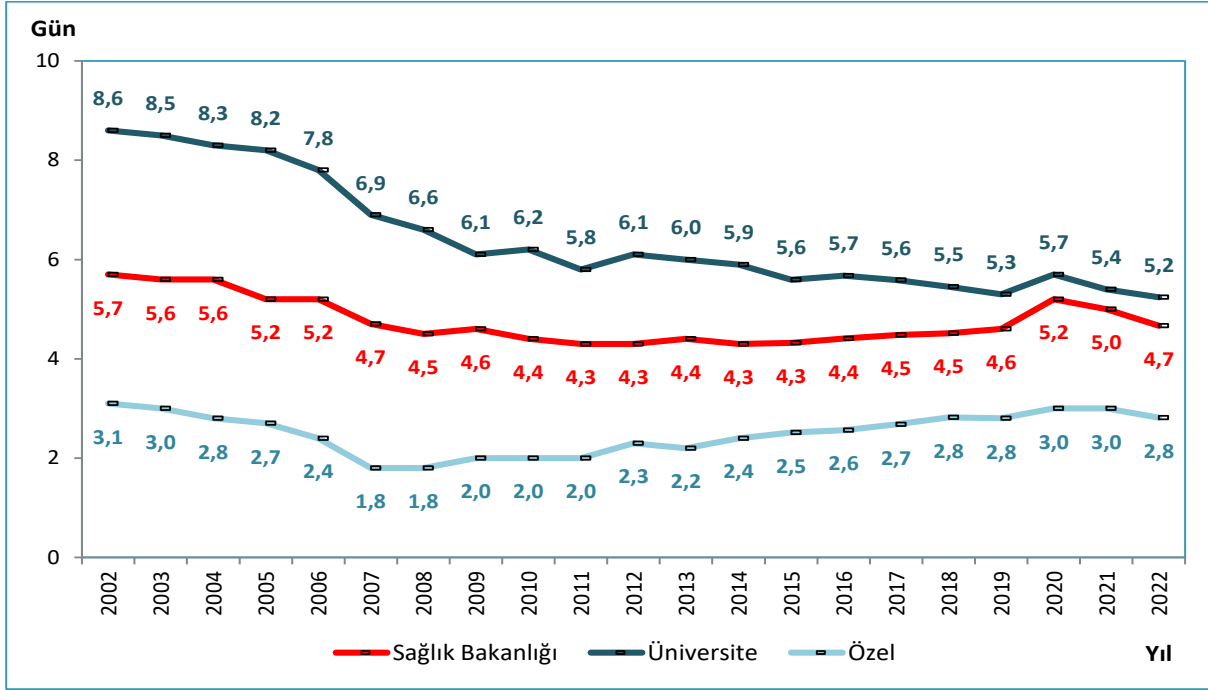
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı
Not: Türkiye verileri 2011 ve 2022 yıllarına aittir.

Şekil 8.17. Erişkin Yoğun Bakım Yatak Doluluk Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021

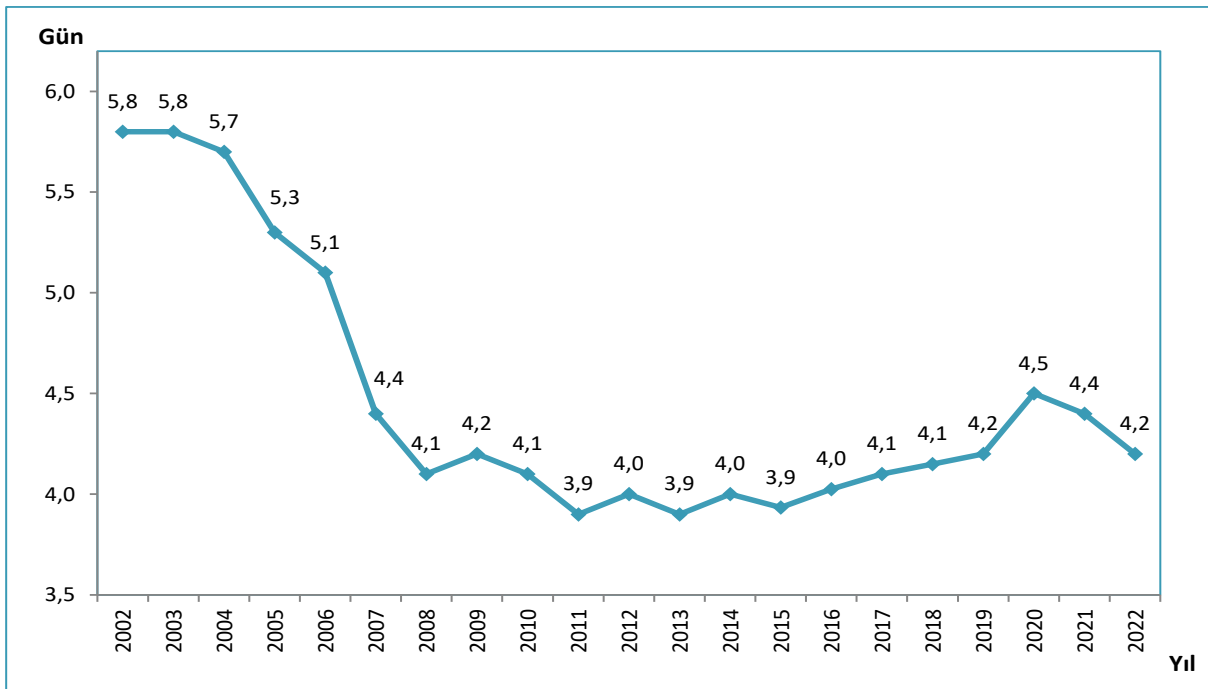
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir.

Şekil 8.18. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, (Gün)

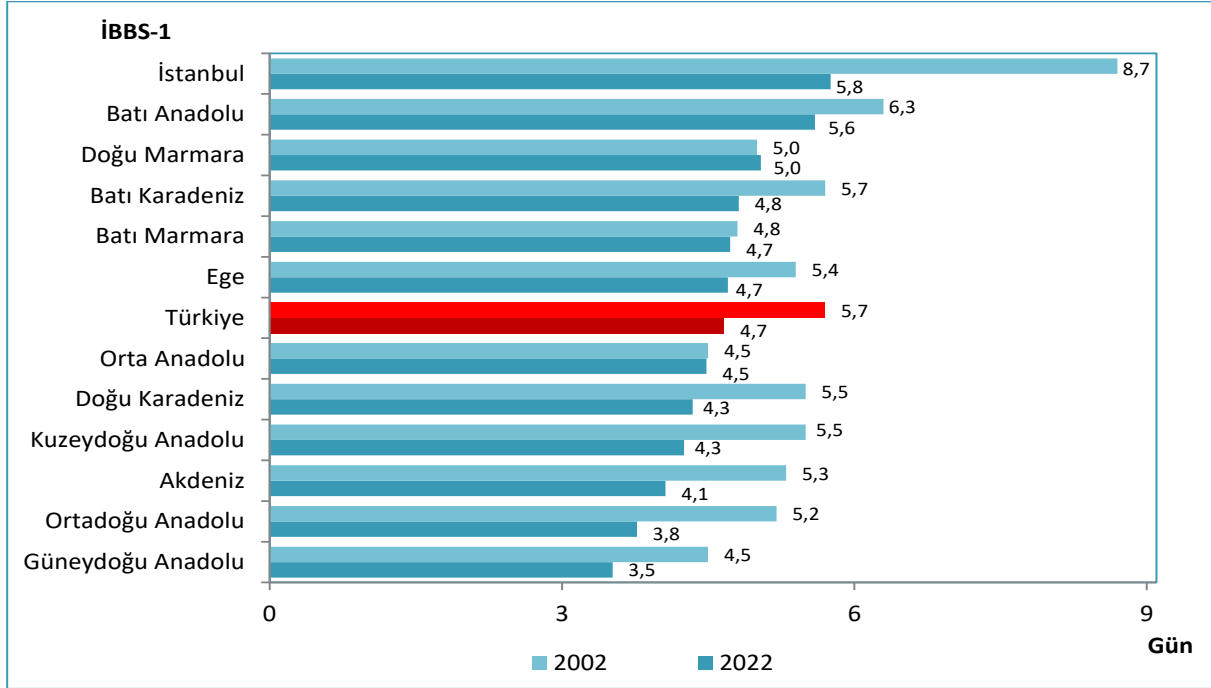
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.19. Yıllara Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Tüm Sektörler, (Gün)

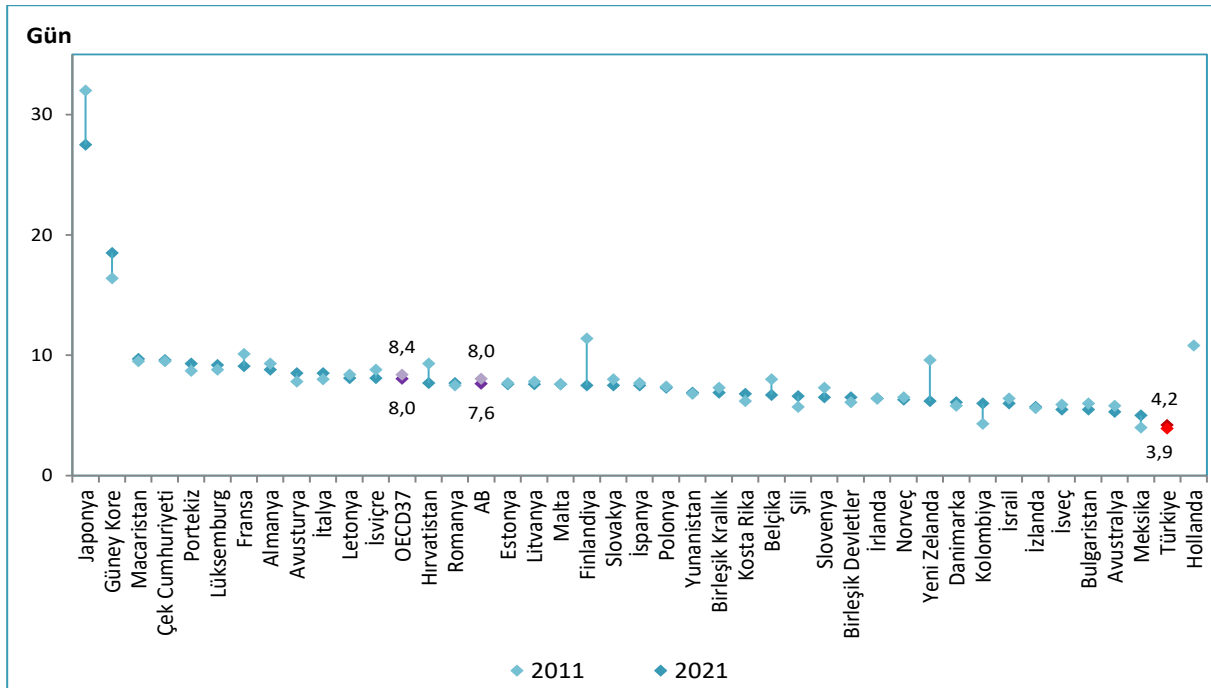
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.20. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Sağlık Bakanlığı, (Gün), 2002, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

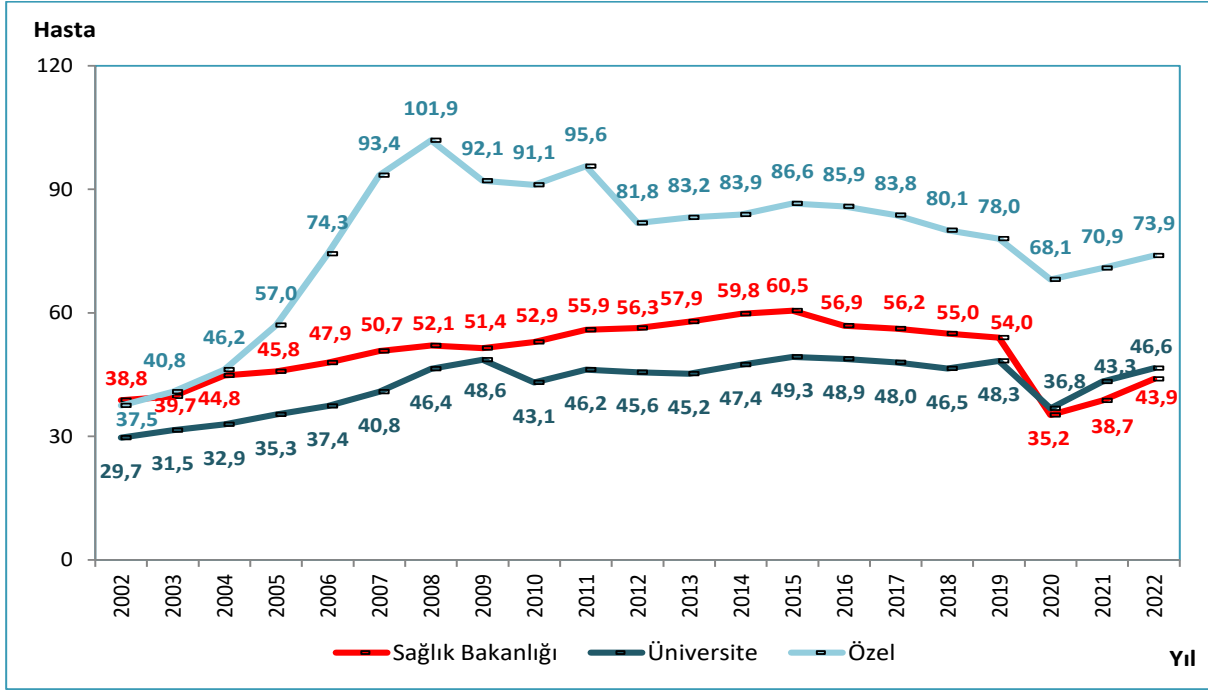
Şekil 8.21. Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Gününün Uluslararası Karşılaştırması, (Gün), 2011, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

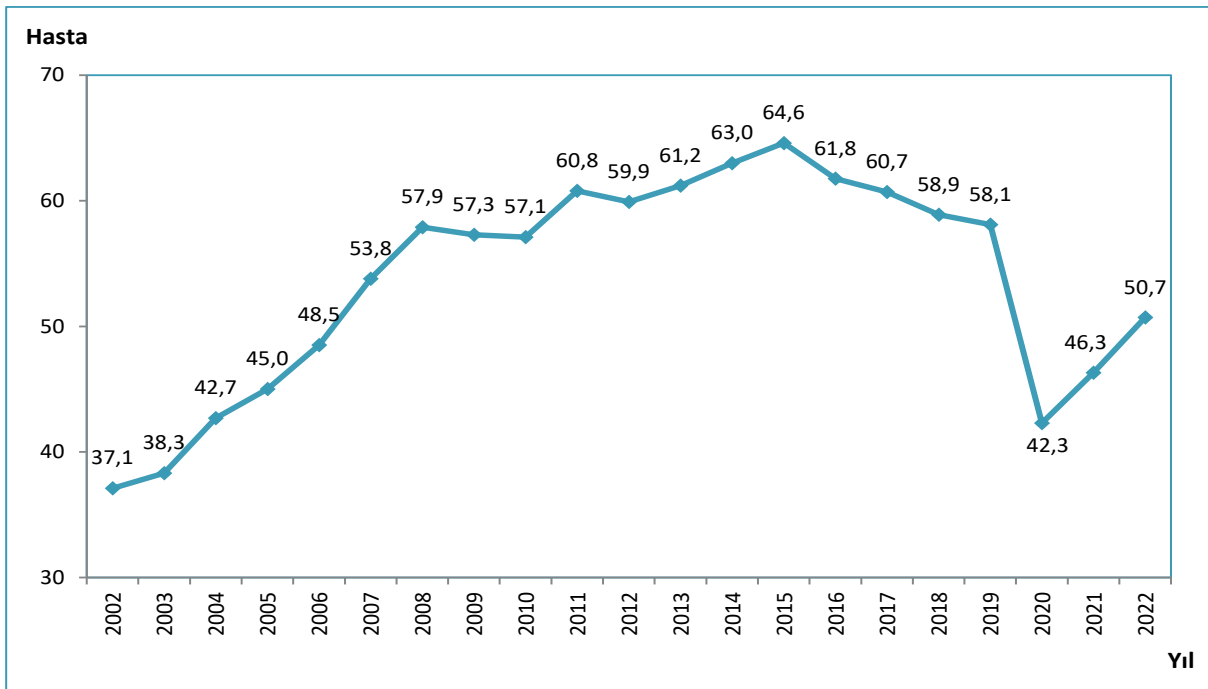
Not: Türkiye verileri 2011 ve 2022 yıllarına aittir.

Şekil 8.22. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, (Hasta)

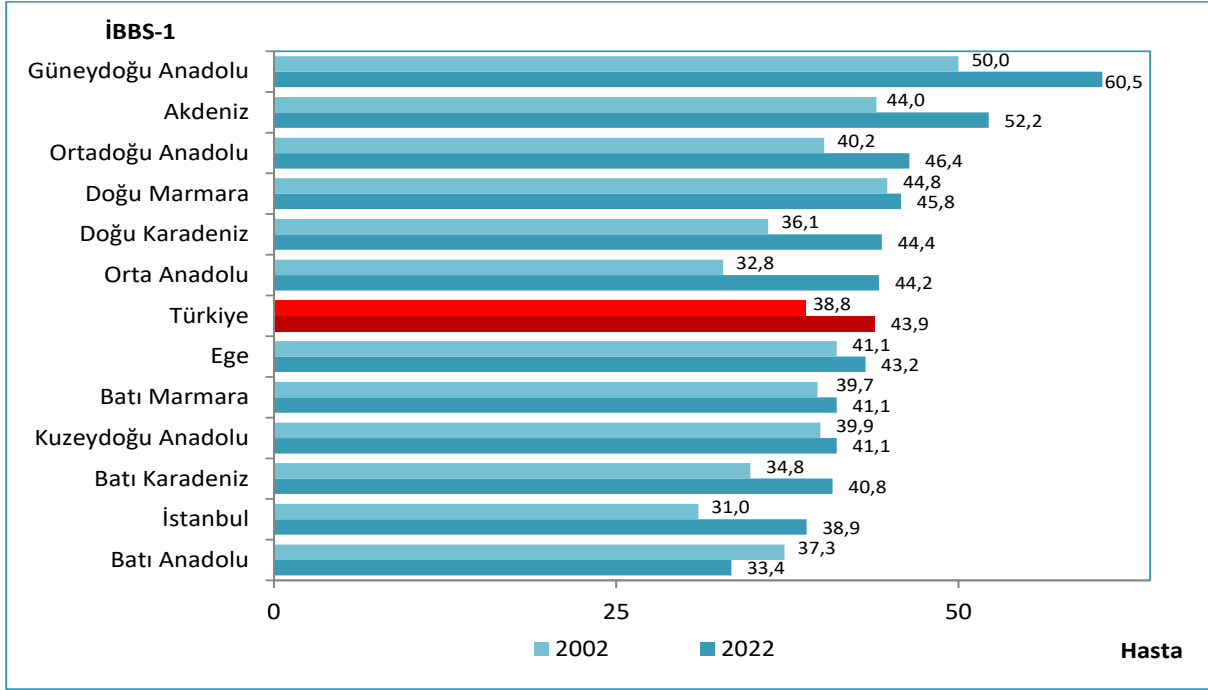
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.23. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, Tüm Sektörler, (Hasta)

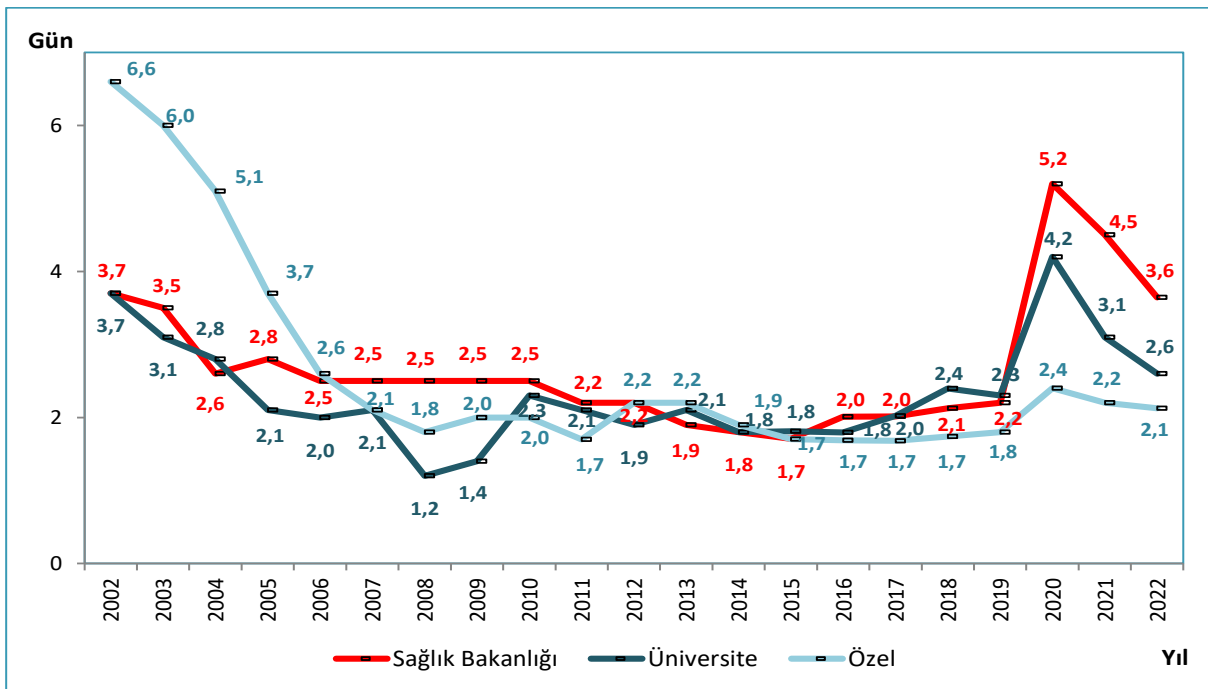
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.24. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, Sağlık Bakanlığı, (Hasta), 2002, 2022

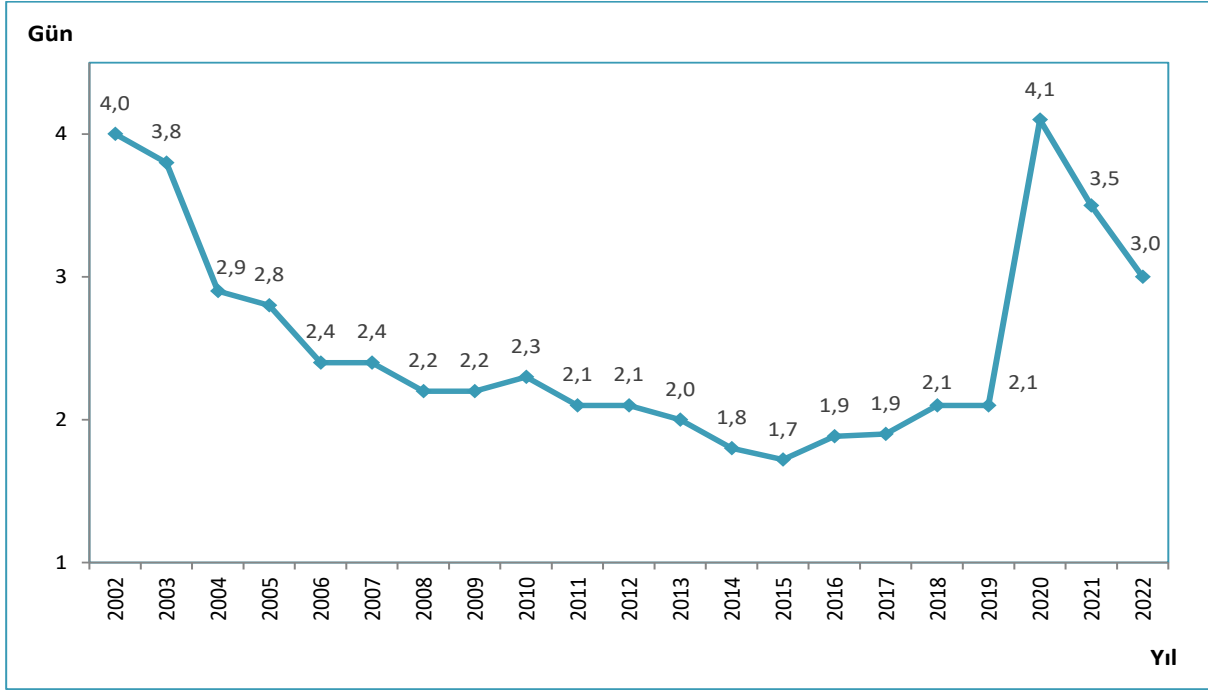
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.25. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Devir Aralığı, (Gün)

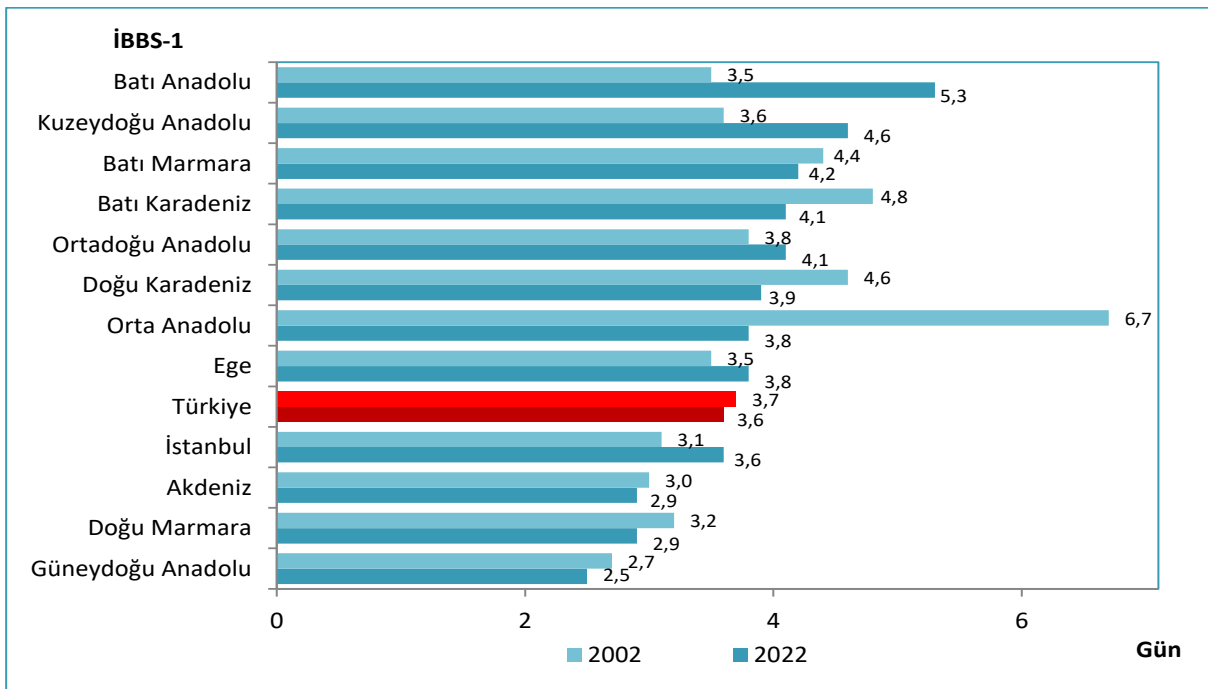
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.26. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Devir Aralığı, Tüm Sektörler, (Gün)

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.27. İBBS-1'e Göre Yatak Devir Aralığı, Sağlık Bakanlığı, (Gün), 2002, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.12. Yıllara Göre Organ ve Doku Nakli Sayısı, Tüm Sektörler

	2002	2018	2019	2020	2021	2022
Böbrek	550	3.866	3.863	2.494	3.375	3.611
Karaciğer	159	1.588	1.776	1.317	1.530	1.604
Kalp	35*	91	84	21	24	25
Akciğer	0	43	33	11	21	11
Pankreas	0	4	3	1	0	0
İnce Bağırsak	1	0	4	2	2	1
Kornea	-	4.137	3.790	1.734	2.812	3.601
Kemik iliği	-	4.858	5.198	4.938	5.238	5.685
Toplam	745	14.587	14.751	10.518	13.002	14.538

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

*Kalp kapakçığı nakil sayısı dahildir.

Tablo 8.13. Yıllara Göre Organ ve Doku Nakli Bekleyen Hasta Sayısı, Tüm Sektörler

	2018	2019	2020	2021	2022
Böbrek	22.540	22.935	22.138	22.491	23.840
Karaciğer	2.141	2.260	2.199	2.180	2.526
Kalp	1.094	1.163	1.215	1.232	1.354
Akciğer	89	89	152	141	177
Pankreas	286	297	285	274	272
İnce Bağırsak	3	1	1	5	2
Kornea	1.506	1.723	2.230	3.085	3.352
Kemik iliği	1.179	2.817	2.803	2.200	1.614
Toplam	28.838	31.285	31.023	31.608	33.137

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.14. Yıllara Göre Nakil Merkezi Sayısı, Tüm Sektörler

	2018	2019	2020	2021	2022
Böbrek	72	74	78	78	80
Karaciğer	48	46	49	46	52
Kalp	19	17	15	15	15
Kalp Kapakçığı	2	2	0	0	0
Akciğer	5	5	4	3	3
Kalp-Akciğer	5	5	0	0	0
Pankreas	8	8	8	8	7
İnce Bağırsak	2	1	2	3	3
Kornea	581	588	559	609	630
Kemik İliği	87	91	96	105	110
Toplam	829	837	811	867	900

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.15. Sektörlere Göre Hastanelerde Görüntüleme Sayısı, 2022

	MR	BT	Ultrason	Doppler Ultrason	EKO	Mamografi
Sağlık Bakanlığı	12.185.571	18.807.818	12.003.975	17.091.049	5.937.719	1.596.897
Üniversite	2.083.456	3.372.514	2.621.680	1.210.120	1.030.723	326.572
Özel	3.365.175	2.998.495	5.598.657	2.861.969	1.831.372	529.573
Toplam	17.634.202	25.178.827	20.224.312	21.163.138	8.799.814	2.453.042

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.16. Sektörlere Göre Hastanelerde Cihaz Başına Düşen Görüntüleme Sayısı, 2022

	MR	BT	Ultrason	Doppler Ultrason	EKO	Mamografi
Sağlık Bakanlığı	32.152	29.572	4.421	3.455	3.199	3.839
Üniversite	18.276	22.483	2.364	1.801	2.988	4.187
Özel	7.011	5.502	2.303	1.447	2.196	1.106
Toplam	18.124	18.917	3.233	2.786	2.899	2.521

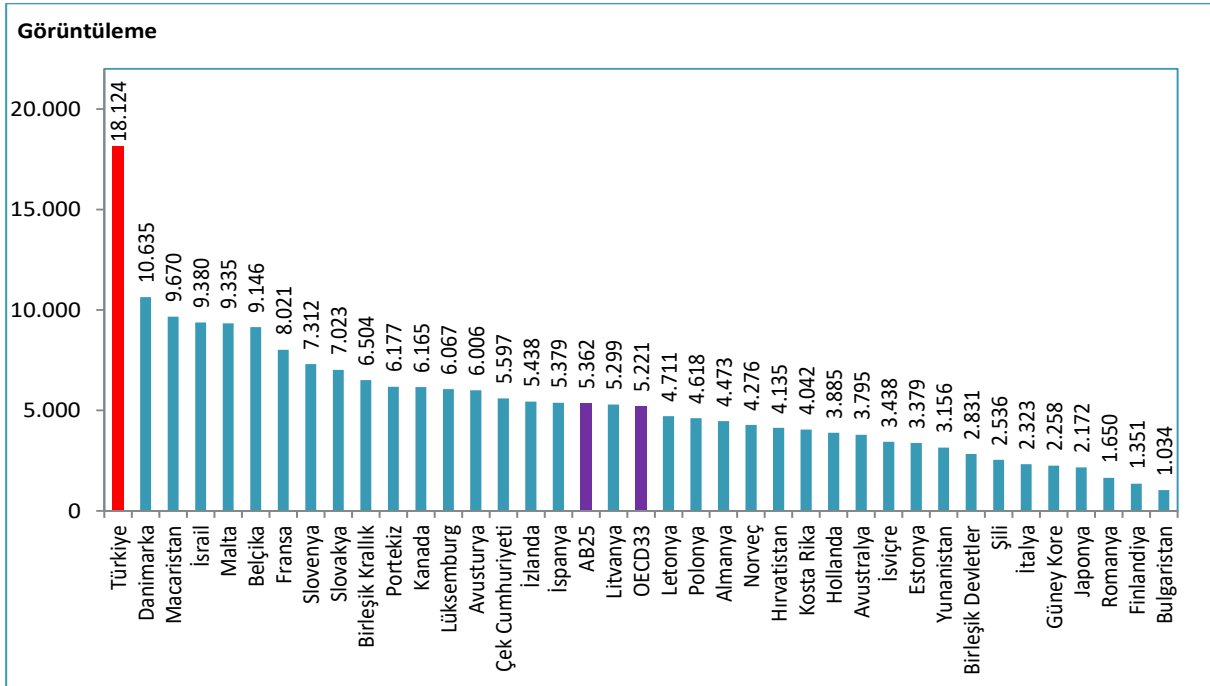
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.17. Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000 Kişiyeye Düşen Görüntüleme Sayısı, 2022

	MR	BT	Ultrason	Doppler Ultrason	EKO	Mamografi
Sağlık Bakanlığı	143	221	141	200	70	19
Üniversite	24	40	31	14	12	4
Özel	39	35	66	34	21	6
Toplam	207	295	237	248	103	29

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

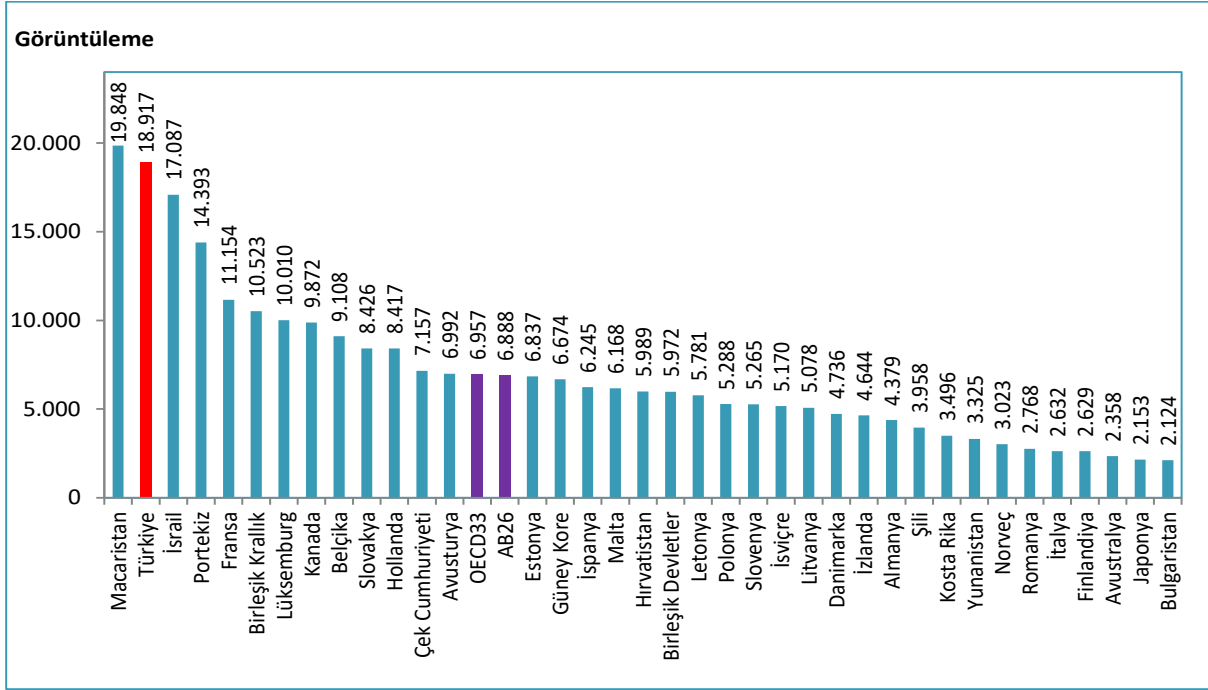
Şekil 8.28. MR Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir. Türkiye'nin 2021 yılına ait verisi 15.874'tür.

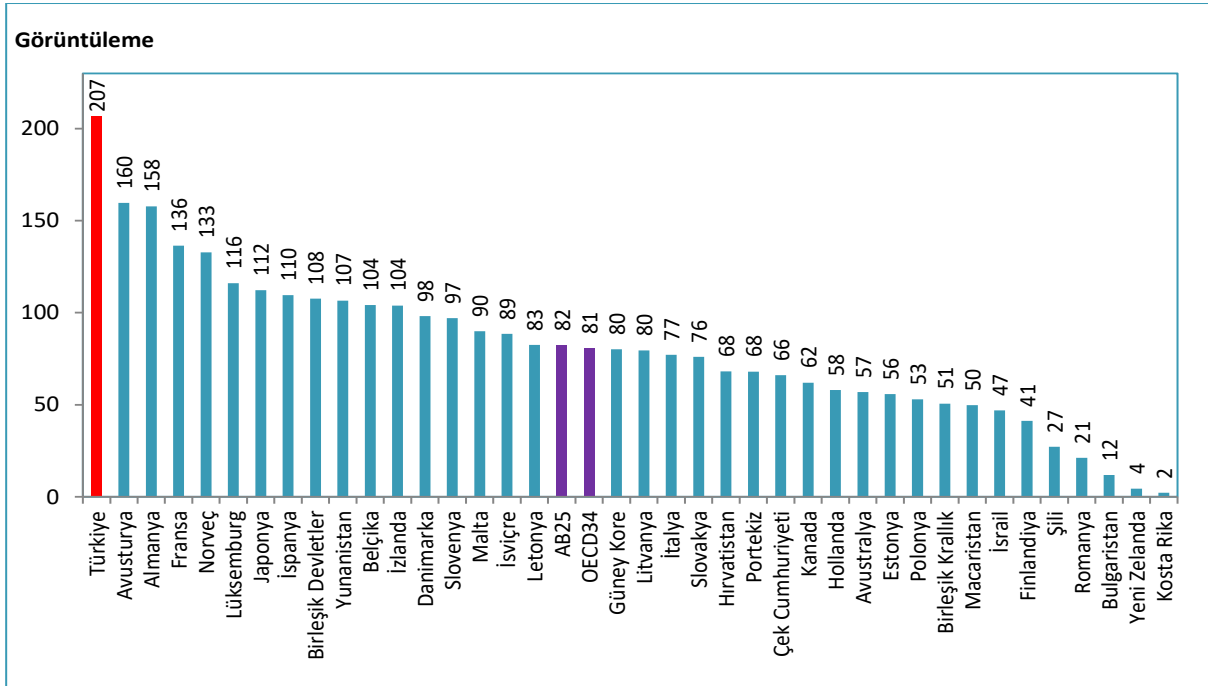
Şekil 8.29. BT Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir. Türkiye'nin 2021 yılına ait verisi 19.425'tir.

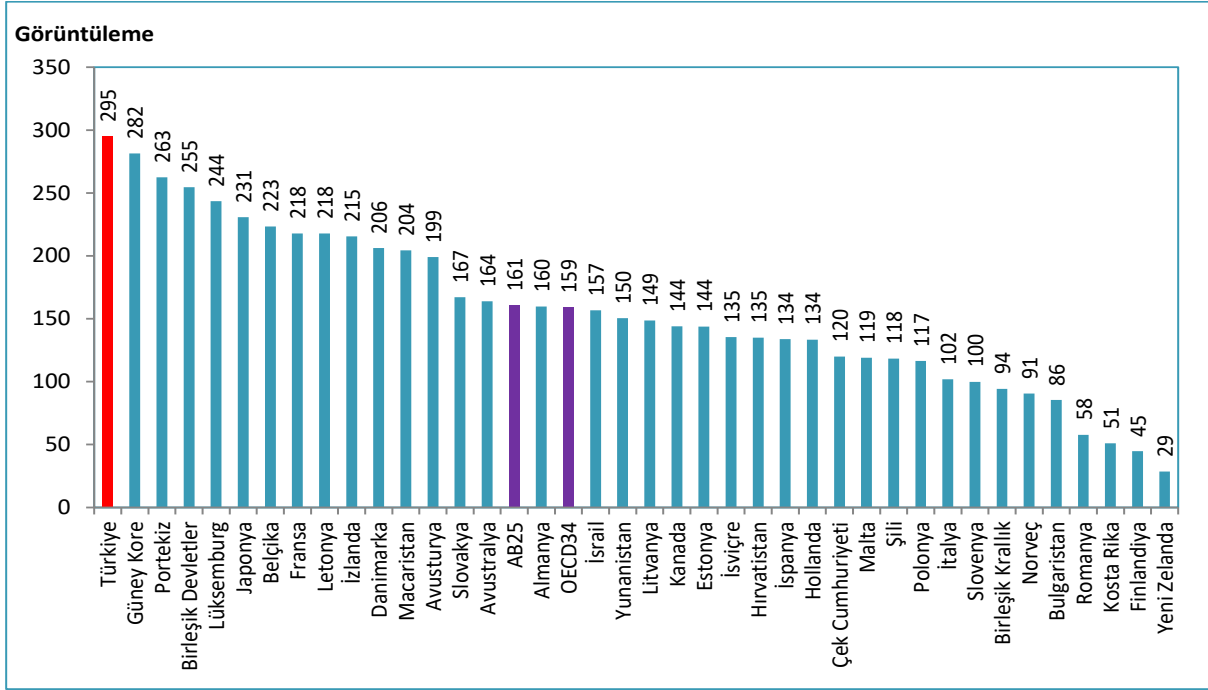
Şekil 8.30. 1.000 Kişiye Düşen MR Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir. Türkiye'nin 2021 yılına ait verisi 180'dir.

Şekil 8.31. 1.000 Kişiyeye Düşen BT Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir. Türkiye'nin 2021 yılına ait verisi 292'dir.

Tablo 8.18. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen MR Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Güneydoğu Anadolu	24,0	30,7	44,9	27,2
Orta Anadolu	26,4	57,3	45,4	31,6
Batı Karadeniz	30,2	41,7	52,4	33,2
Ortadoğu Anadolu	27,7	58,1	48,7	33,3
Ege	31,9	35,0	43,8	34,0
Doğu Marmara	30,5	36,9	48,5	34,2
Batı Anadolu	30,7	45,0	53,2	34,9
Akdeniz	33,3	41,3	40,5	35,2
Türkiye	32,1	45,5	45,0	35,3
Batı Marmara	31,1	75,8	48,3	37,4
Doğu Karadeniz	34,0	68,2	52,2	37,6
İstanbul	40,9	39,5	41,3	40,8
Kuzeydoğu Anadolu	36,9	118,0	56,3	46,5

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.19. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen BT Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Güneydoğu Anadolu	35,4	73,2	39,5	38,1
Ortadoğu Anadolu	34,9	88,2	32,8	41,3
Orta Anadolu	41,8	106,6	29,9	46,7
Kuzeydoğu Anadolu	42,1	105,3	40,4	48,9
Batı Marmara	44,9	98,4	40,4	49,2
Batı Anadolu	47,9	68,2	40,4	49,8
Doğu Karadeniz	49,4	81,4	42,2	50,1
Türkiye	49,5	73,7	40,1	50,3
Doğu Marmara	52,2	78,1	35,8	51,2
İstanbul	59,8	46,5	37,0	53,7
Ege	51,8	85,9	40,9	53,9
Akdeniz	53,1	73,8	46,3	54,0
Batı Karadeniz	56,0	46,3	63,0	56,1

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.20. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen Ultrason Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Marmara	17,7	77,0	71,2	29,9
Doğu Karadeniz	21,5	61,5	85,0	30,2
İstanbul	20,5	46,4	68,0	33,0
Batı Karadeniz	26,2	68,7	70,1	33,4
Doğu Marmara	31,8	26,9	69,3	38,2
Türkiye	31,6	57,3	74,9	40,4
Ege	32,7	46,7	74,9	40,5
Batı Anadolu	31,6	59,1	87,8	41,2
Akdeniz	30,3	67,6	78,3	41,9
Orta Anadolu	38,9	72,4	63,5	45,1
Ortadoğu Anadolu	48,6	76,4	65,4	53,5
Güneydoğu Anadolu	47,7	54,0	95,9	54,7
Kuzeydoğu Anadolu	49,5	102,6	61,2	55,8

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.21. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen Doppler Ultrason Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Kuzeydoğu Anadolu	25,4	31,1	15,2	25,5
Orta Anadolu	23,2	61,0	41,7	29,0
Ortadoğu Anadolu	29,9	21,5	62,6	31,8
Batı Karadeniz	31,3	40,6	38,6	32,7
Güneydoğu Anadolu	39,3	17,4	34,1	37,3
Doğu Karadeniz	41,4	7,8	18,5	37,4
Akdeniz	47,5	17,6	22,5	40,5
Doğu Marmara	44,3	42,0	29,3	41,4
Ege	45,3	22,1	42,2	42,3
Türkiye	45,0	26,5	38,3	42,3
Batı Marmara	47,9	15,2	28,1	42,4
Batı Anadolu	55,1	33,6	31,9	49,8
İstanbul	59,4	18,8	52,7	54,5

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.22. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen EKO Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Marmara	12,7	23,1	20,2	14,6
Doğu Marmara	14,3	18,0	23,7	16,3
Doğu Karadeniz	15,4	26,0	18,8	16,3
Kuzeydoğu Anadolu	15,5	27,1	6,5	16,3
Ortadoğu Anadolu	16,4	15,2	21,8	16,8
Güneydoğu Anadolu	16,9	26,0	17,3	17,5
Türkiye	15,6	22,5	24,5	17,6
Orta Anadolu	15,1	26,3	28,3	17,7
Akdeniz	15,4	29,5	22,1	17,8
İstanbul	15,5	20,0	24,5	17,8
Batı Karadeniz	15,3	18,9	39,4	17,9
Batı Anadolu	16,0	28,1	27,2	18,8
Ege	17,1	16,1	29,9	18,9

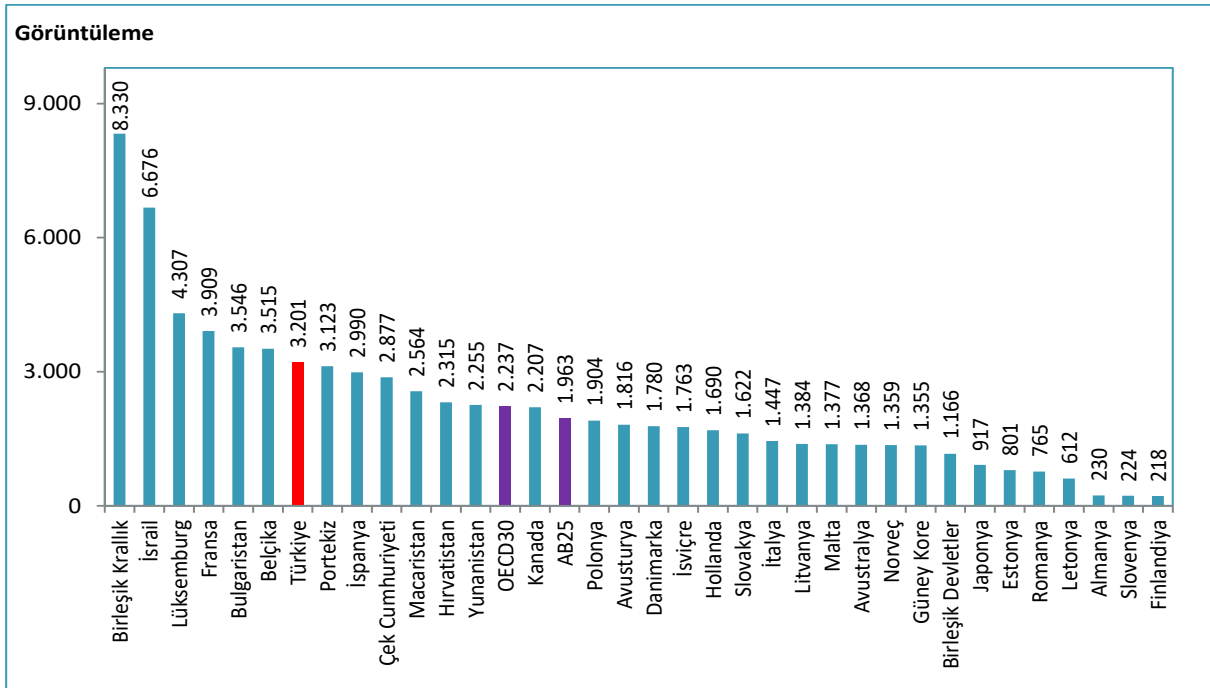
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.23. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen Mamografi Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2022

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Güneydoğu Anadolu	1,6	1,9	2,4	1,8
Kuzeydoğu Anadolu	2,2	2,3	2,7	2,2
Ortadoğu Anadolu	2,3	8,8	2,2	3,1
Orta Anadolu	2,9	3,7	5,2	3,2
Akdeniz	3,6	6,2	5,0	4,1
Doğu Karadeniz	3,4	18,8	5,2	4,4
Batı Karadeniz	4,0	8,7	5,9	4,5
Batı Marmara	4,2	7,8	6,0	4,8
Türkiye	4,2	7,1	7,1	4,9
Doğu Marmara	4,4	6,3	7,8	5,1
Ege	5,5	6,9	6,9	5,9
İstanbul	5,8	6,9	9,7	6,7
Batı Anadolu	5,6	10,6	11,6	6,9

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

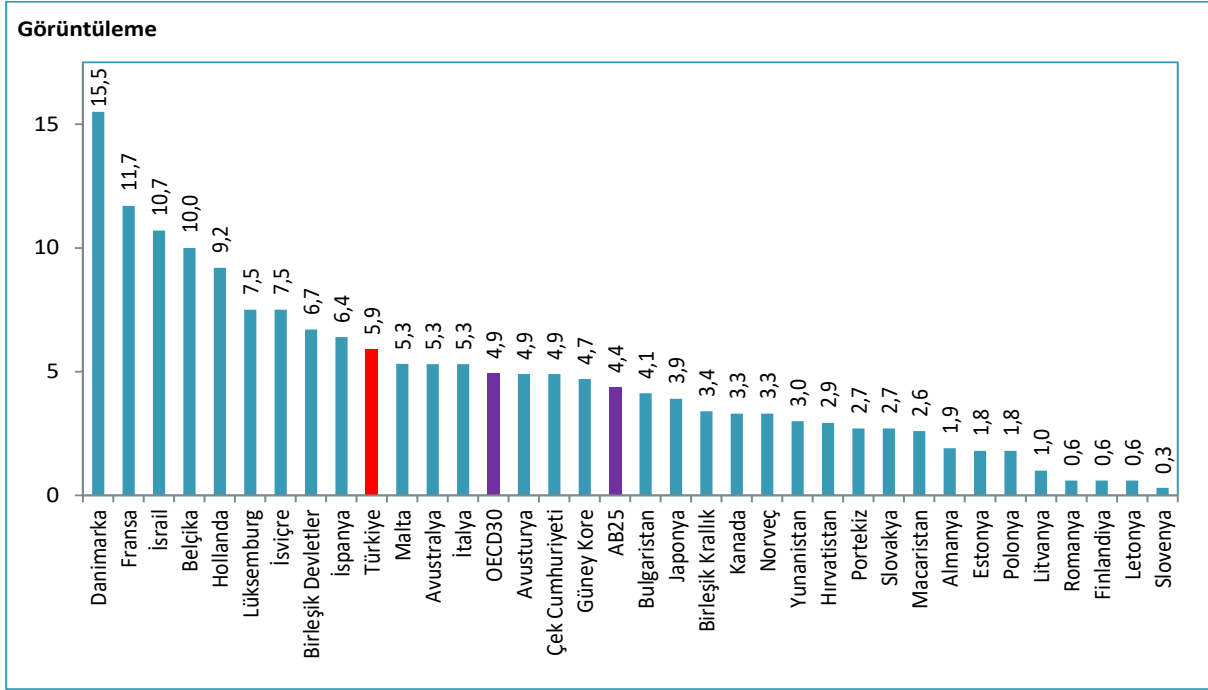
Şekil 8.32. PET Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

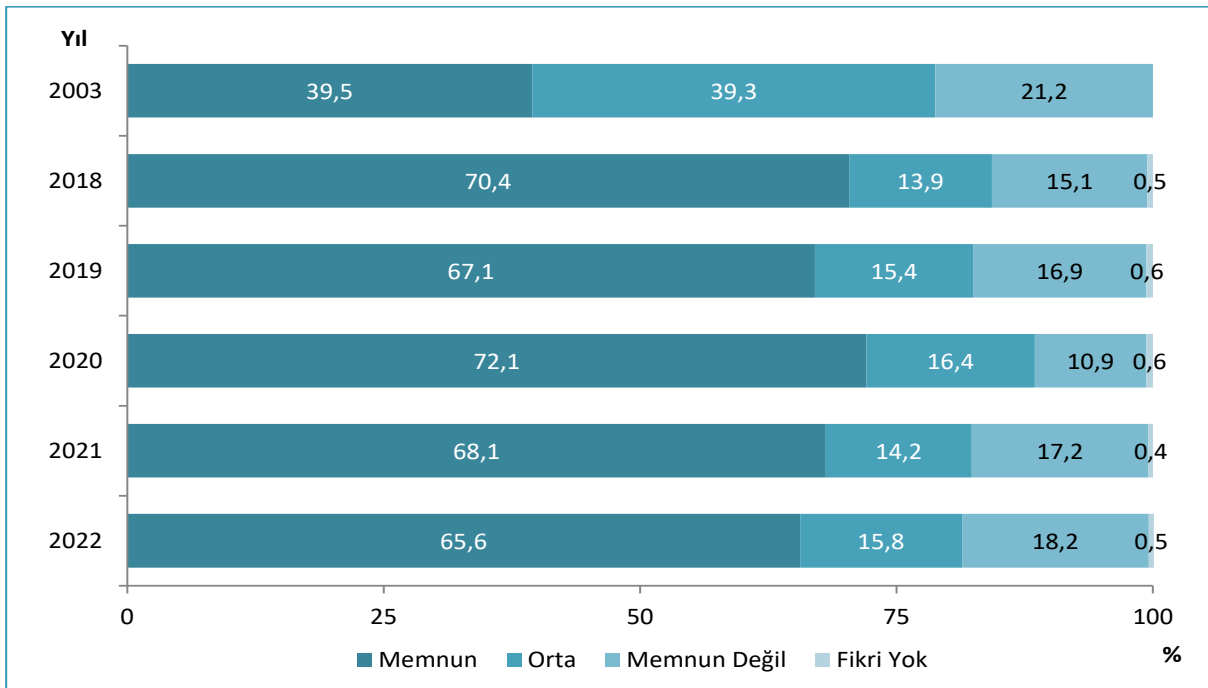
Şekil 8.33. 1.000 Kişiyeye Düşen PET Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

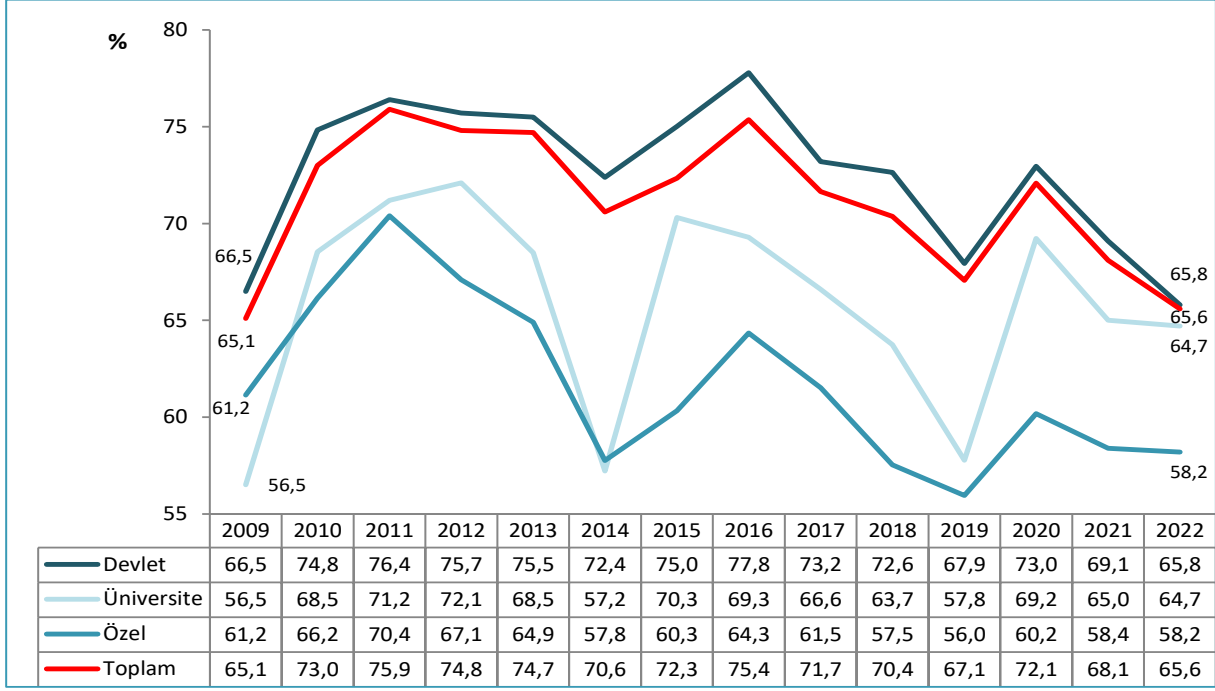
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 8.34. Yıllara Göre Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%)

Kaynak: TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2003-2022

Şekil 8.35. Yıllara ve Sektörlere Göre Sağlık Kuruluşlarının Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%)

Kaynak: TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2009-2022

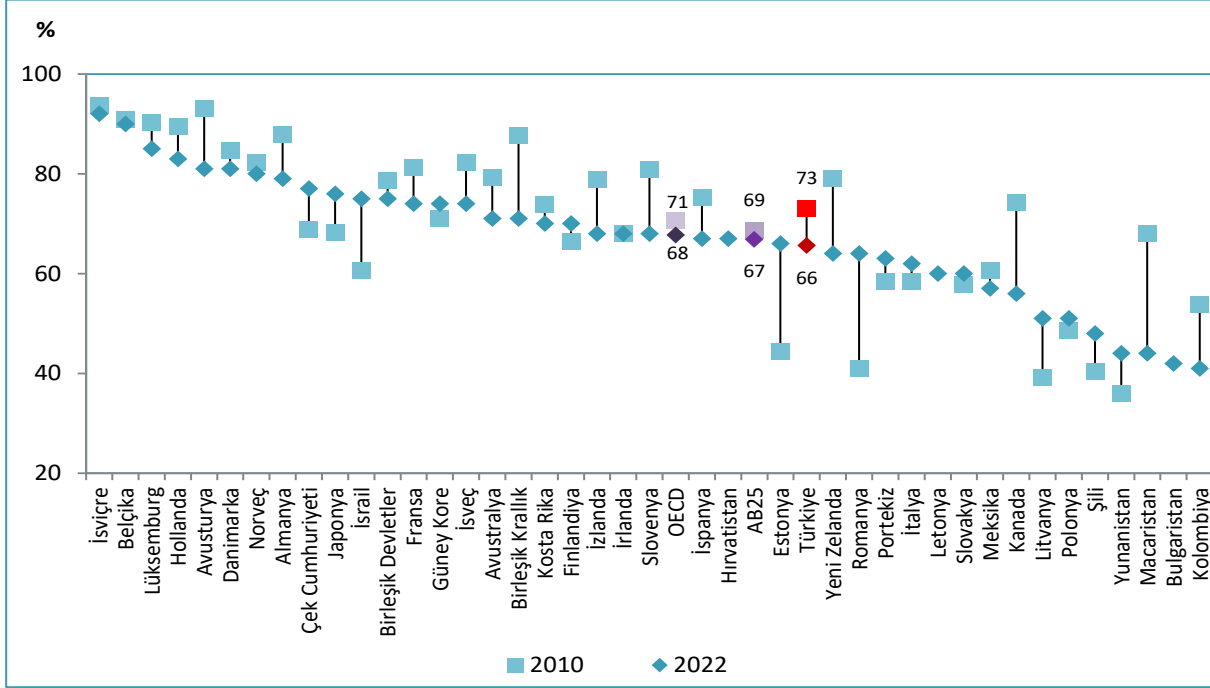
Not: "Toplam" verisi, tüm sağlık kuruluşlarının hizmetinden memnuniyet oranını ifade eder.

Tablo 8.24. Sağlık Kuruluşlarının Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2022

	Memnun	Orta	Memnun Değil	Fikri Yok
Hastaneler				
Devlet	65,8	16,0	17,6	0,6
Şehir Hastanesi	64,3	15,7	20,0	0,0
Üniversite	64,7	18,1	16,8	0,4
Özel	58,2	17,5	23,9	0,3
Aile Sağlığı Merkezi	68,0	14,9	16,8	0,3
Özel Poliklinik/Tıp Merkezi	47,4	8,7	43,9	0,0
Kurum Doktoru	69,5	5,9	24,6	0,0
Özel Muayenehane	28,7	32,2	39,1	0,0

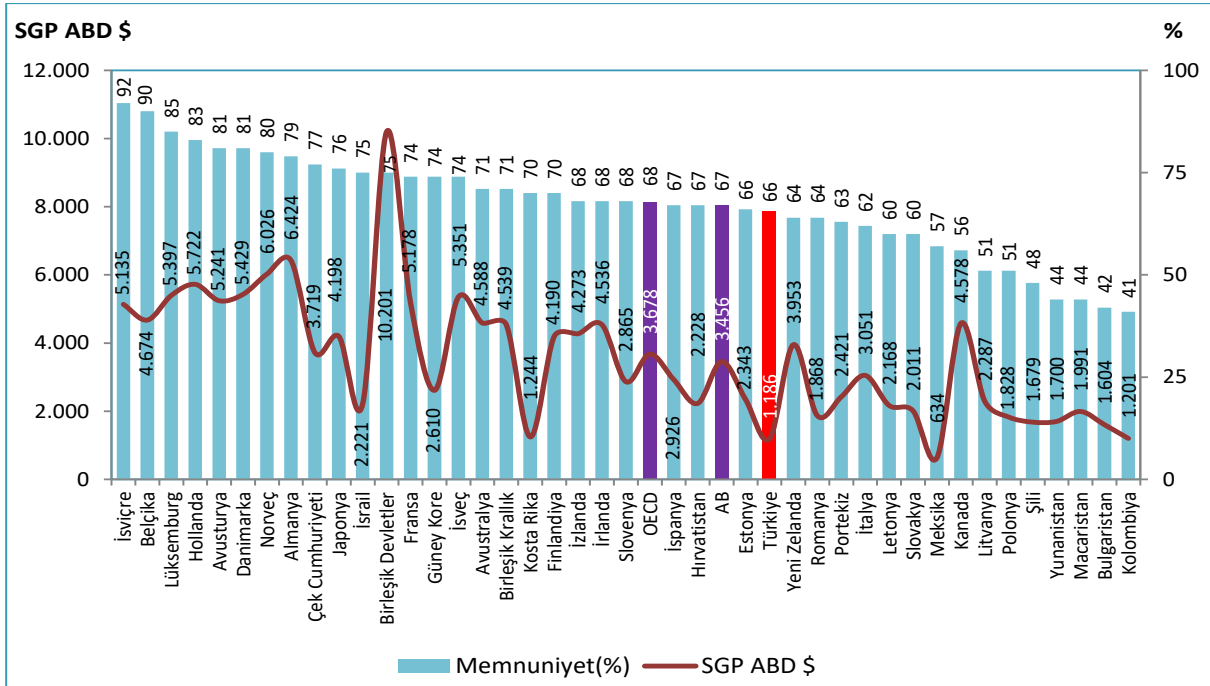
Kaynak: TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2022

Şekil 8.36. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2010, 2022

Kaynak: TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2022, OECD Health Data 2023

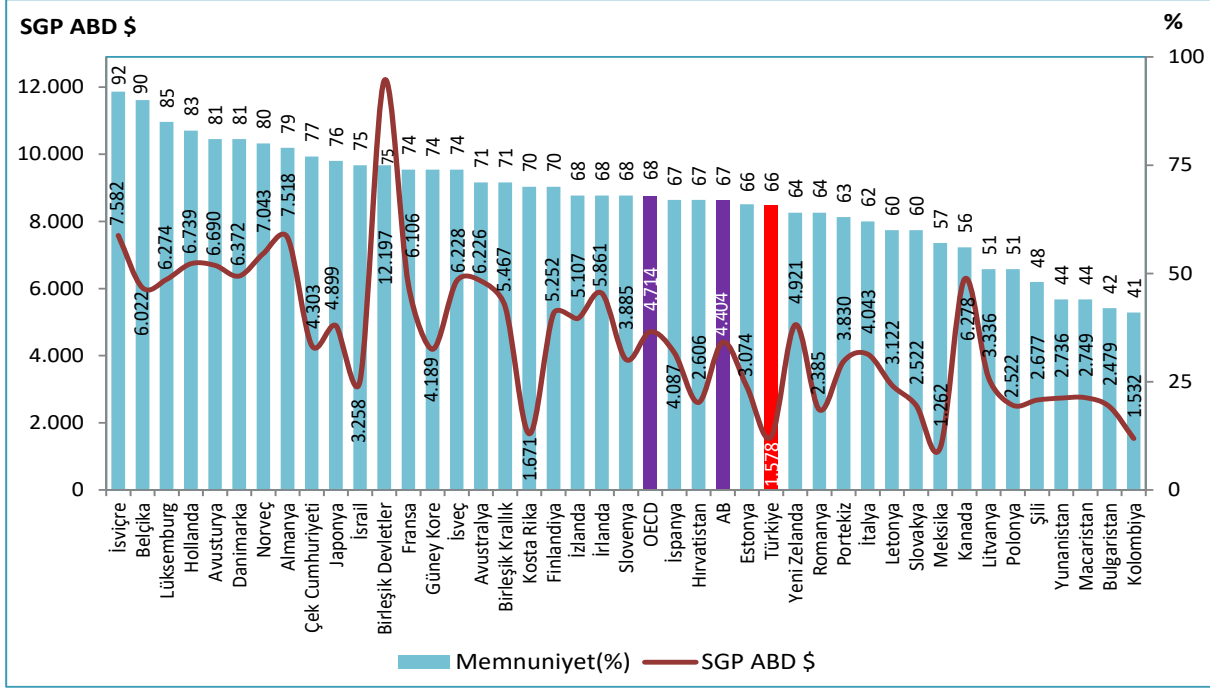
Şekil 8.37. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2022 ve Kişi Başı Kamu Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2021

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2023

Not: Ülkelerin memnuniyet verileri 2022 yılına, harcama verileri ise 2021 yılına aittir. AB ortalaması verileri 25 ülke üzerinden hesaplanmıştır. Türkiye'nin harcama ve memnuniyet verisi 2022 yılına aittir.

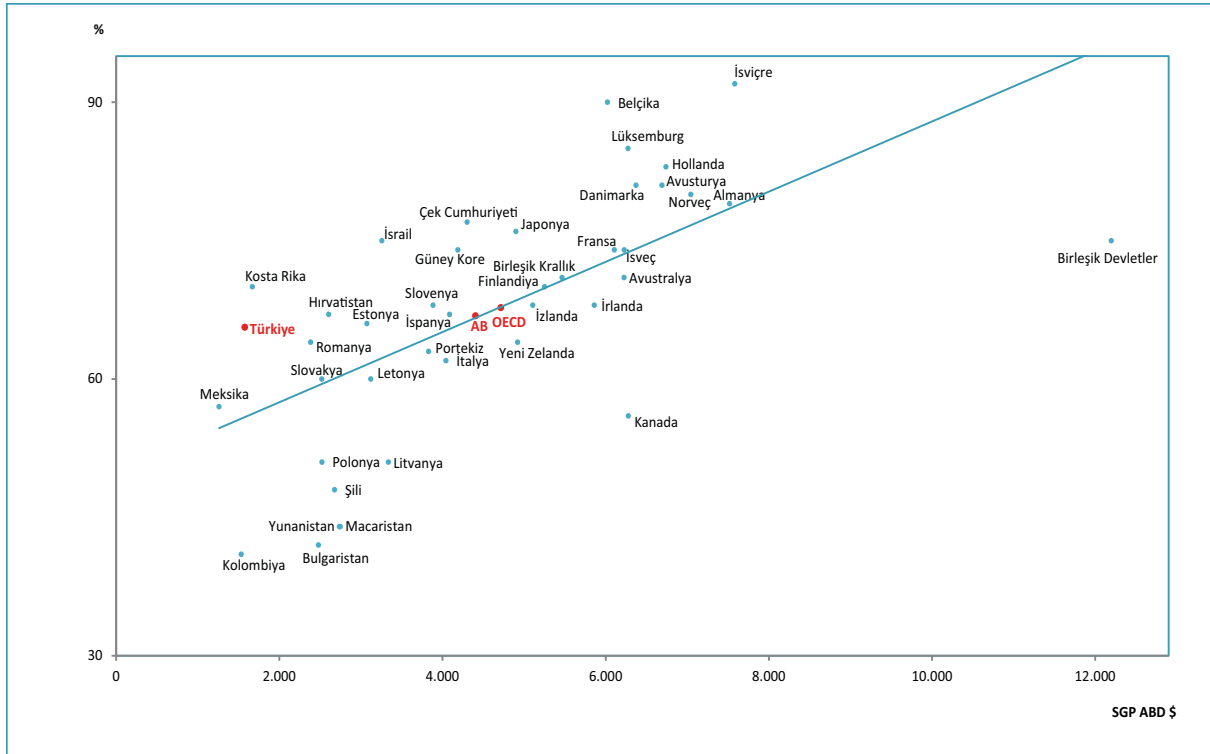
Şekil 8.38. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2022 ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2021

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2023

Not: Ülkelerin memnuniyet verileri 2022 yılına, harcama verileri ise 2021 yılına aittir. AB ortalaması verileri 25 ülke üzerinden hesaplanmıştır. Türkiye'nin harcama ve memnuniyet verisi 2022 yılına aittir.

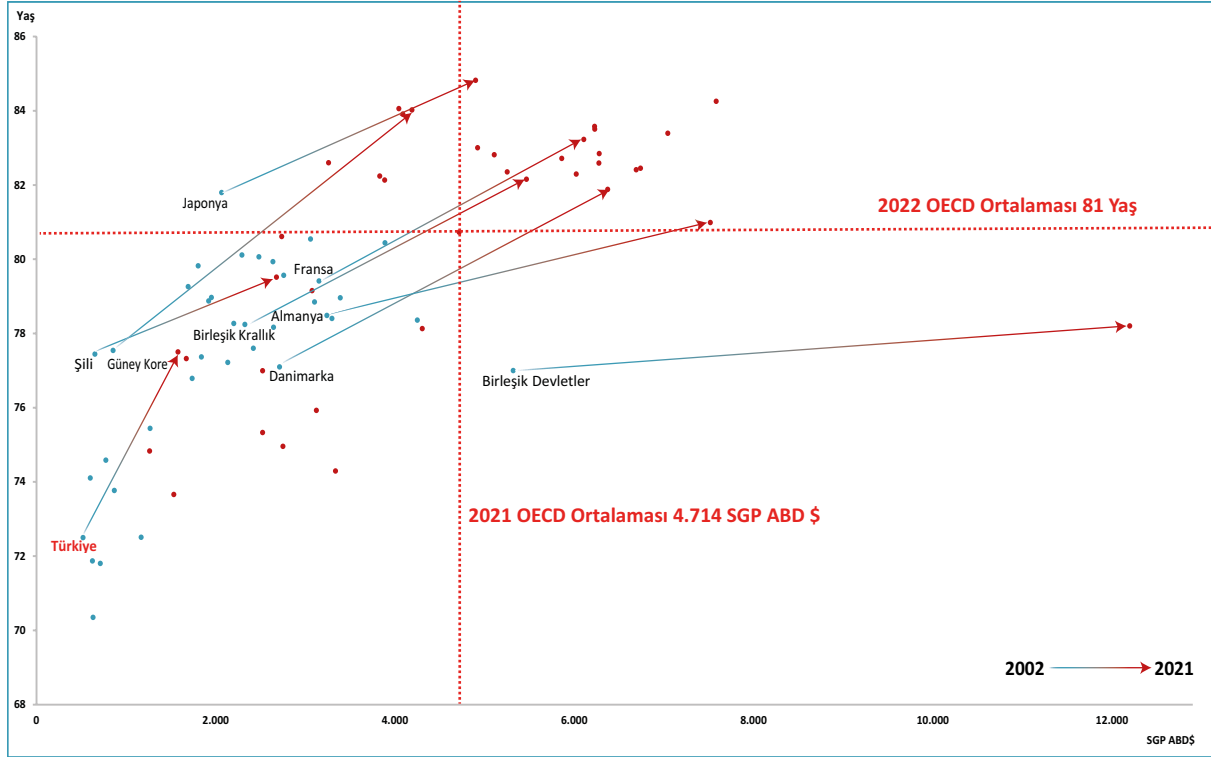
Şekil 8.39. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2022 ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2021

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2023

Not: Ülkelerin memnuniyet verileri 2022 yılına ait olup AB ortalaması 25 ülke üzerinden hesaplanmıştır. Ülkelerin harcama verileri ise 2021 yılına aittir. Türkiye'nin harcama ve memnuniyet verisi 2022 yılına aittir.

Şekil 8.40. Doğumda Beklenen Yaşam Süresi, (Yaş) ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2002, 2021

Kaynak: TÜİK, UNPD, OECD Health Data 2023

Not: Ülkelerin doğumda beklenen yaşam süresi verileri 2022 yılına; harcama verileri ise 2021 yılına aittir.

Türkiye'nin doğumda beklenen yaşam süresi 2021 yılına, harcama verisi ise 2022 yılına aittir.

Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2022

İl Adı	Birinci Basamak Müracaat Sayısı	İkinci ve Üçüncü Basamak Müracaat Sayısı	Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı	Dış Hekimine Müracaat Sayısı	Kişi Başı Dış Hekimine Müracaat Sayısı
Adana	12.587.327	14.291.925	11,8	1.092.661	0,48
Adıyaman	2.456.899	3.439.259	9,3	454.433	0,72
Afyonkarahisar	3.660.361	4.070.387	10,3	463.737	0,62
Ağrı	1.240.966	2.399.190	7,1	250.473	0,49
Amasya	1.774.569	2.022.929	11,2	255.001	0,75
Ankara	21.471.987	39.024.264	10,5	3.675.425	0,64
Antalya	10.178.016	16.089.045	9,8	1.663.407	0,62
Artvin	673.505	826.256	8,9	88.367	0,52
Aydın	5.727.238	7.004.566	11,1	837.958	0,73
Balıkesir	6.340.649	7.396.625	10,9	760.144	0,60
Bilecik	1.017.178	1.044.959	9,0	162.275	0,71
Bingöl	827.182	1.322.481	7,6	182.157	0,64
Bitlis	773.973	1.906.492	7,6	171.112	0,48
Bolu	1.640.837	2.199.533	12,0	369.183	1,15
Burdur	1.292.412	1.491.315	10,2	139.654	0,51
Bursa	13.346.864	17.551.489	9,7	2.054.262	0,64
Çanakkale	2.602.411	3.596.138	11,1	296.474	0,53
Çankırı	781.828	955.370	8,9	158.202	0,81
Çorum	2.443.389	3.116.338	10,6	314.362	0,60
Denizli	5.750.420	6.446.081	11,5	735.717	0,70
Diyarbakır	6.985.582	8.959.133	8,8	887.070	0,49
Edirne	2.000.793	2.861.471	11,7	321.016	0,77
Elazığ	2.511.281	3.922.076	10,9	428.092	0,72
Erzincan	955.046	1.503.886	10,3	233.735	0,98
Erzurum	2.951.626	4.539.306	10,0	701.426	0,94
Eskişehir	3.854.204	6.245.451	11,1	787.328	0,87
Gaziantep	8.974.657	12.495.411	10,0	1.215.700	0,56
Giresun	2.183.502	2.930.128	11,3	251.927	0,56
Gümüşhane	556.950	646.529	8,3	85.483	0,59
Hakkari	570.766	1.314.637	6,8	131.017	0,48
Hatay	7.227.908	9.665.239	10,0	905.776	0,54
Isparta	2.262.475	3.411.481	12,7	437.335	0,98
Mersin	9.827.061	10.037.121	10,4	773.980	0,40
İstanbul	46.500.581	100.379.873	9,2	8.719.789	0,55
İzmir	18.942.066	27.994.007	10,5	3.041.391	0,68
Kars	921.342	1.254.567	7,9	142.367	0,52
Kastamonu	1.686.798	2.207.770	10,3	235.365	0,62
Kayseri	7.621.767	8.787.821	11,4	1.157.453	0,80
Kırklareli	1.697.565	2.266.924	10,7	264.684	0,72
Kırşehir	1.259.427	1.387.360	10,8	159.358	0,65
Kocaeli	7.676.917	12.779.943	9,8	1.373.762	0,66

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2022 - Devamı

İl Adı	Birinci Basamak Müracaat Sayısı	İkinci ve Üçüncü Basamak Müracaat Sayısı	Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı	Diş Hekimine Müracaat Sayısı	Kişi Başı Diş Hekimine Müracaat Sayısı
Konya	9.582.315	13.620.202	10,1	1.672.989	0,73
Kütahya	3.085.389	3.096.903	10,6	487.118	0,84
Malatya	3.904.731	5.051.141	11,0	607.743	0,75
Manisa	6.758.506	9.068.850	10,8	1.024.172	0,70
Kahramanmaraş	4.469.732	6.905.950	9,7	676.937	0,57
Mardin	3.014.141	4.315.000	8,4	435.275	0,50
Muğla	4.607.492	5.291.473	9,4	560.233	0,53
Muş	1.046.414	2.057.601	7,8	193.981	0,49
Nevşehir	1.505.159	1.638.199	10,1	203.105	0,66
Niğde	1.914.981	1.877.318	10,4	248.296	0,68
Ordu	3.234.523	4.752.974	10,5	539.313	0,71
Rize	1.361.959	2.596.359	11,5	399.168	1,16
Sakarya	4.439.013	6.509.186	10,1	595.294	0,55
Samsun	6.548.393	9.823.077	12,0	1.237.299	0,90
Siirt	900.332	1.824.060	8,2	171.793	0,52
Sinop	928.168	1.200.458	9,6	157.597	0,71
Sivas	2.640.062	4.190.372	10,8	593.845	0,94
Tekirdağ	4.960.293	7.026.394	10,5	815.610	0,71
Tokat	2.715.480	3.627.005	10,6	495.682	0,83
Trabzon	4.227.537	5.457.092	11,8	535.634	0,65
Tunceli	373.298	362.306	8,7	60.597	0,72
Şanlıurfa	6.409.489	12.895.466	8,9	841.780	0,39
Uşak	2.162.229	2.034.525	11,2	266.344	0,71
Van	3.242.773	5.780.725	8,0	559.789	0,50
Yozgat	1.683.923	2.028.518	8,9	278.466	0,67
Zonguldak	2.237.372	4.211.084	11,0	480.743	0,82
Aksaray	2.124.203	2.504.783	10,7	222.254	0,51
Bayburt	338.840	415.816	9,0	70.226	0,83
Karaman	1.171.782	1.407.989	9,9	177.892	0,68
Kırıkkale	1.453.430	1.561.915	10,9	241.856	0,87
Batman	2.028.298	3.904.039	9,3	360.994	0,57
Şırnak	1.495.555	2.342.514	6,9	199.670	0,36
Bartın	1.157.643	1.131.555	11,3	134.685	0,66
Ardahan	376.446	440.497	8,8	64.241	0,69
İğdir	670.600	1.009.129	8,3	136.426	0,67
Yalova	1.452.415	1.955.589	11,5	214.623	0,72
Karabük	1.112.757	1.581.138	10,7	238.414	0,95
Kilis	605.274	988.219	10,8	118.859	0,80
Osmaniye	3.076.655	3.019.395	10,9	318.601	0,57
Düzce	1.939.291	2.325.514	10,5	244.596	0,60
Türkiye	340.713.218	513.615.106	10,0	53.261.198	0,62

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2022 - Devamı

İl Adı	Yatan Hasta Sayısı	Yatılan Gün Sayısı	Ameliyat Sayısı	Yatak Doluluk Oranı	Ortalama Kalış Günü	Yatak Devir Hızı	Yatak Devir Aralığı
Adana	438.512	1.916.433	193.203	67,3	4,4	56,2	2,1
Adıyaman	85.741	331.174	24.799	66,2	3,9	62,5	2,0
Afyonkarahisar	99.813	514.098	48.805	60,1	5,2	42,6	3,4
Ağrı	53.741	173.388	12.750	53,8	3,2	60,9	2,8
Amasya	35.576	154.429	14.226	48,4	4,3	40,7	4,6
Ankara	920.202	4.545.131	500.598	52,1	4,9	38,5	4,5
Antalya	442.545	1.644.151	191.275	59,3	3,7	58,3	2,5
Artvin	17.340	56.201	4.941	42,7	3,2	48,0	4,4
Aydın	196.019	737.480	84.294	56,4	3,8	54,7	2,9
Balıkesir	161.359	687.578	84.137	55,7	4,3	47,7	3,4
Bilecik	17.814	86.126	10.785	39,3	4,8	29,7	7,5
Bingöl	30.362	91.696	9.634	33,3	3,0	40,3	6,0
Bitlis	53.338	186.638	20.728	48,0	3,5	50,1	3,8
Bolu	68.840	335.758	22.225	59,7	4,9	44,7	3,3
Burdur	33.770	127.774	12.326	45,5	3,8	43,9	4,5
Bursa	468.282	2.111.514	204.413	68,8	4,5	55,7	2,0
Çanakkale	87.875	339.180	33.881	51,7	3,9	48,8	3,6
Çankırı	19.519	85.915	8.521	49,6	4,4	41,1	4,5
Çorum	81.372	361.713	28.308	57,8	4,4	47,5	3,2
Denizli	230.109	724.666	90.326	62,6	3,1	72,5	1,9
Diyarbakır	300.752	1.021.281	117.907	56,4	3,4	60,6	2,6
Edirne	83.421	376.728	23.037	53,3	4,5	43,1	4,0
Elazığ	163.037	767.579	46.326	66,1	4,7	51,3	2,4
Erzincan	38.796	136.601	12.384	58,5	3,5	60,6	2,5
Erzurum	143.915	819.894	68.201	61,7	5,7	39,5	3,5
Eskişehir	181.095	889.865	82.406	67,6	4,9	50,2	2,4
Gaziantep	425.718	1.547.082	179.953	59,4	3,6	59,6	2,5
Giresun	92.804	382.030	28.004	59,8	4,1	53,1	2,8
Gümüşhane	13.347	44.081	4.531	31,0	3,3	34,3	7,3
Hakkari	27.459	54.678	8.144	30,3	2,0	55,6	4,6
Hatay	295.832	1.028.762	112.375	61,0	3,5	64,1	2,2
Isparta	96.170	507.516	57.207	65,5	5,3	45,3	2,8
Mersin	267.530	1.108.893	123.856	59,8	4,1	52,6	2,8
İstanbul	2.249.581	9.948.385	1.117.571	56,8	4,4	46,9	3,4
İzmir	620.887	2.766.416	337.932	60,4	4,5	49,5	2,9
Kars	29.135	91.986	11.708	31,2	3,2	36,1	7,0
Kastamonu	47.981	190.031	21.937	44,6	4,0	41,1	4,9
Kayseri	284.019	1.153.627	119.561	66,1	4,1	59,4	2,1
Kırklareli	55.750	189.006	15.582	51,1	3,4	55,0	3,2
Kırşehir	31.564	141.992	8.829	64,8	4,5	52,6	2,4
Kocaeli	282.680	1.100.373	135.196	61,4	3,9	57,6	2,4

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2022 - Devamı

İl Adı	Yatan Hasta Sayısı	Yatılan Gün Sayısı	Ameliyat Sayısı	Yatak Doluluk Oranı	Ortalama Kalış Günü	Yatak Devir Hızı	Yatak Devir Aralığı
Konya	399.338	1.849.544	185.216	57,7	4,6	45,4	3,4
Kütahya	73.816	395.901	27.907	54,8	5,4	37,3	4,4
Malatya	178.204	763.735	54.542	58,9	4,3	50,1	3,0
Manisa	216.511	1.067.965	90.432	59,1	4,9	43,7	3,4
Kahramanmaraş	182.797	745.706	73.012	65,6	4,1	58,7	2,1
Mardin	92.880	314.147	38.689	59,5	3,4	64,2	2,3
Muğla	131.616	480.654	52.365	56,3	3,7	56,2	2,8
Muş	46.121	138.435	15.115	50,2	3,0	61,1	3,0
Nevşehir	42.265	196.646	15.519	62,9	4,7	49,3	2,7
Niğde	41.950	188.039	10.837	56,4	4,5	45,9	3,5
Ordu	160.871	478.163	43.848	56,9	3,0	69,8	2,3
Rize	62.453	223.500	19.787	54,6	3,6	55,7	3,0
Sakarya	126.582	512.924	50.449	58,7	4,1	52,9	2,8
Samsun	263.905	1.366.928	126.469	70,4	5,2	49,6	2,2
Siirt	53.446	175.199	15.588	61,3	3,3	68,3	2,1
Sinop	25.160	116.946	7.818	40,8	4,6	32,1	6,7
Sivas	104.501	426.125	36.908	39,8	4,1	35,7	6,2
Tekirdağ	191.421	704.786	66.515	59,9	3,7	59,4	2,5
Tokat	116.644	449.845	40.383	55,0	3,9	52,0	3,2
Trabzon	163.087	719.271	73.107	58,2	4,4	48,2	3,2
Tunceli	4.226	15.554	1.401	28,4	3,7	28,2	9,3
Şanlıurfa	309.676	1.118.719	122.258	72,5	3,6	73,2	1,4
Uşak	60.228	210.699	27.056	50,1	3,5	52,3	3,5
Van	159.784	661.088	59.558	59,8	4,1	52,7	2,8
Yozgat	59.091	193.890	16.437	42,1	3,3	46,9	4,5
Zonguldak	110.083	480.400	45.973	57,0	4,4	47,6	3,3
Aksaray	57.716	197.289	19.240	48,4	3,4	51,7	3,6
Bayburt	9.815	37.168	2.206	31,8	3,8	30,7	8,1
Karaman	28.485	134.154	13.132	64,0	4,7	49,6	2,6
Kırıkkale	48.326	242.513	19.320	53,0	5,0	38,5	4,5
Batman	95.417	334.234	37.013	50,1	3,5	52,2	3,5
Şırnak	40.961	108.110	13.975	38,5	2,6	53,2	4,2
Bartın	22.401	99.586	6.718	54,2	4,4	44,5	3,8
Ardahan	8.594	35.561	1.859	45,3	4,1	40,0	5,0
İğdir	26.608	64.673	7.051	54,5	2,4	81,9	2,0
Yalova	63.904	176.210	17.881	68,9	2,8	91,2	1,2
Karabük	41.421	155.527	14.815	56,7	3,8	55,2	2,9
Kilis	26.258	92.503	9.706	40,2	3,5	41,7	5,2
Osmaniye	96.479	278.738	36.969	60,5	2,9	76,4	1,9
Düzce	63.977	180.457	23.153	55,0	2,8	71,2	2,3
Türkiye	13.280.620	55.609.381	5.773.049	58,1	4,2	50,7	3,0

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Bölüm 8 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ Tüm sektörlerdeki sağlık kurumlarının hizmetlerine ilişkin tablo ve şekillerde yıl içerisinde aktif olarak hizmet veren (kapananlar dahil) kurumlar hesaplamalara dahil edildi.
- ☑ **Müracaat Sayısı:** OECD tarafından “Hekime telefon ile başvuru hariç herhangi bir sebeple başvuruda bulunulması” olarak tanımlandı.
- ☑ Milli Savunma Bakanlığına (MSB) ait hizmet verileri 2012 - 2015 yılları için dahil edildi.
- ☑ Karşılaştırılabilir olması açısından diğer kamu kurumlarına ait hizmetler özel sektör içine dahil edildi.
- ☑ Hekime müracaat sayısında sağlık kuruluşlarında dış sağlığına yönelik yapılan müracaatlar dahil değildir. Dış sağlığına yönelik yapılan müracaatlar ayrı tablo ve şekillerde yer almaktadır.
- ☑ 2002-2005 yılları arasındaki SSK hastanelerine ait veriler karşılaştırılabilir olması için Sağlık Bakanlığına dahil edildi.
- ☑ 25/05/2018 tarihinde yayımlanan “Toplum Sağlığı Merkezi ve Bağlı Birimler Yönetmeliği” ile Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması (AÇSAP) Merkezinin ismi Çocuk, Ergen, Kadın ve Üreme Sağlığı (ÇEKÜS) Birimi olarak değiştirildi.
- ☑ Sağlık Bakanlığı, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 31/05/2019 tarihinde yayımlanan “Sağlık Hizmeti Sunucularının Basamaklandırılması” Genelgesine göre E2-E3 Entegre İlçe Devlet Hastaneleri birinci basamak, E1 Entegre İlçe Devlet Hastaneleri ise ikinci basamak sağlık kuruluşu olarak tanımlandı. 2019 yılında Entegre İlçe Devlet Hastanelerinin basamaklandırılması değiştiğinden geriye dönük verilerde revizyon yapıldı.
- ☑ Sağlık Bakanlığı hastanelerine ilişkin tablo, şekil ve haritalarda yıl içerisinde birinci basamak sağlık kuruluşu olarak hizmet veren Entegre İlçe Devlet Hastaneleri hesaplamalara dahil edildi.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4’lü Likert ölçek kullanıldı ve ölçek aralıkları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan Harita 8.2 ve Harita 8.4 oluşturulurken illere ait değerler en yakın tam sayıya, Harita 8.1 ve Harita 8.5 oluşturulurken illere ait değerler ondalıklı kısım tek hane, Harita 8.3 oluşturulurken illere ait değerler ondalıklı kısım çift hane olacak şekilde yuvarlandı. Likert ölçekler oluşturulurken bu sayılar dikkate alındı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar, yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
- ☑ TÜİK geçmişe dönük nüfus verilerini revize edebileceğinden bölüm içerisinde yer alan geçmiş yıllara ait verilerde farklılık görülebilir.
- ☑ **Sevk Hızı:** (Aile Hekimliği Sevk Sayısı/Aile Hekimliğine Müracaat Sayısı)x100 şeklinde hesaplanır.
- ☑ **Yatan Hasta Sayısı:** Belirli bir yılda hastaneye yatış işlemi yapılan hasta sayısıdır. (Taburcu + Ölen Kişi Sayısı) şeklinde hesaplanır.
- ☑ **Ameliyatlara İlişkin Bilgiler:** Ameliyat sınıflandırmalarında, DSÖ’nün Uluslararası Sağlık Müdahalesi Sınıflaması (ICHI, International Classification of Health Interventions) baz alındı. Bu sınıflamada yapılan tanıma uygun olarak ameliyat (A, B ve C grubu) sayıları hesaplandı. Dünya Sağlık Örgütü’nün Uluslararası Sağlık Müdahalesi Sınıflamasına göre teşhis amaçlı ve küçük cerrahi girişimler ameliyatlar içerisinde yer almamaktadır.
- ☑ **Yatak Doluluk Oranı:** Bir yıl içinde yatakların ne oranda hasta tarafından kullanıldığını göstermektedir. (Yatılan Gün Sayısı x 100) / (Yatak sayısı x 365) şeklinde hesaplanır.

- ☑ **Akut Yatak Doluluk Oranı:** OECD tarafından kullanılan bu indikatör, akut hizmet verilen yatakların doluluk oranıdır. Fizik, tedavi ve rehabilitasyon hastaneleri dahil değildir.
- ☑ **Ortalama Kalış Günü:** Bir hastanın hastanede kaldığı ortalama gün sayısını göstermektedir. (Yatılan Gün Sayısı) / (Taburcu + Ölen Kişi Sayısı) şeklinde hesaplanır.
- ☑ **Yatak Devir Hızı:** Bir yatağın yılda kaç hasta tarafından kullanıldığını göstermektedir. (Taburcu + Ölen Kişi Sayısı) / (Yatak Sayısı) şeklinde hesaplanır.
- ☑ **Yatak Devir Aralığı:** Bir hasta yatağının kaç gün boş kaldığını göstermektedir. (Yatak Sayısı x 365–Yatılan Gün Sayısı) / (Taburcu + Ölen Kişi Sayısı) şeklinde hesaplanır.
- ☑ Nakil bekleyen hasta sayıları kümülatiftir. Bir önceki yılın sonunda bekleyen hasta sayısı ile o yıl içerisinde listeye eklenen hasta sayıları toplanmakta, o yıl içerisinde nakil olan, ölen, iyileşen ya da herhangi bir sebeple bekleme listesinden çıkan hastalar bu toplamdan çıkartılarak yıl sonundaki bekleyen hasta sayısına ulaşılmaktadır.
- ☑ Nakil merkezlerin hepsi hastanelerin içerisinde yer almaktadır. Mevzuat kapsamında şartları sağlayan merkezlere özel ruhsat verilmektedir.
- ☑ **Cari Sağlık Harcaması:** Toplam sağlık harcamasının içerisinde yer alan yatırım harcamalarının çıkartılması ile elde edilir.

TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2022

- ☑ **Kapsanan kitle:** Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bulunan hanelerde yaşayan 18 ve daha yukarı yaştaki T.C. vatandaşları ile yabancı uyruklu kişileri kapsamaktadır. Araştırmada, kurumsal nüfus (üniversite öğrenci yurdu, huzurevi, bakımevi, ceza ve tutukevi, ıslahevi, yetiştirme yurdu, askeri birlik ve kışla vb.) kapsam dışı tutulmaktadır.
- ☑ **Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahminini verebilecek şekilde tasarlanmıştır. Tasarım gereği toplam örnek hacmi 5.410 hanehalkı olarak belirlenmiştir.
- ☑ **Örneklem dağılımı:** Örneğe seçilen 5.410 hanehalkı ile anket sonuçlandırılmıştır
- ☑ **Uygulama dönemi:** Türkiye düzeyinde tahmin verme amacıyla tasarlanan Yaşam Memnuniyeti Araştırması, yılda bir kez gerçekleştirilmektedir. Alan uygulaması her yılın Kasım ayıdır.

BÖLÜM 9

İlaç İstatistikleri

Tablo 9.1. Yıllara ve ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Hacmi, Milyon Kutu

ATC-1 Grubu	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sindirim Sistemi ve Metabolizma	374,8	398,7	406,3	401,0	446,0	469,8
Solunum Sistemi	317,2	329,8	335,0	276,9	291,8	399,0
Sinir Sistemi	298,4	308,0	313,2	320,2	351,9	377,5
Kardiyovasküler Sistem	225,9	238,3	251,4	273,6	279,8	291,0
Kas ve İskelet Sistemi	258,1	259,7	261,3	229,9	255,7	256,9
Sistemik Antienfektifler	257,3	262,7	265,8	205,7	204,5	243,3
Dermatolojikler	115,8	118,6	123,1	115,2	130,9	144,1
Kan ve Kan Yapıcı Organlar	99,4	107,0	107,1	117,1	133,2	132,5
Genito Üriner Sistem ve Seks Hormonları	74,1	77,6	78,7	73,0	82,7	90,9
Duyu Organları	68,1	71,2	73,2	63,2	71,9	75,7
Sistemik Hormonal Preparatlar (Seks Hormonları ve İnsulinler Hariç)	54,3	59,7	65,6	61,2	64,7	68,6
Hastane Solüsyonları	99,2	92,6	100,5	86,9	70,6	51,2
Çeşitli/Diğer	6,1	6,3	7,1	12,9	13,2	16,5
Antineoplastik ve İmmunmodulator Ajanlar	10,2	11,3	12,6	13,7	14,0	14,2
Antiparazitik Ürünler, İnsektisitler ve Repellentler	5,1	5,4	5,7	5,3	6,2	7,5
Tanısal Ajanlar	4,5	4,3	4,7	3,9	4,6	4,4
Toplam	2.268,5	2.351,2	2.411,3	2.259,6	2.421,6	2.643,2

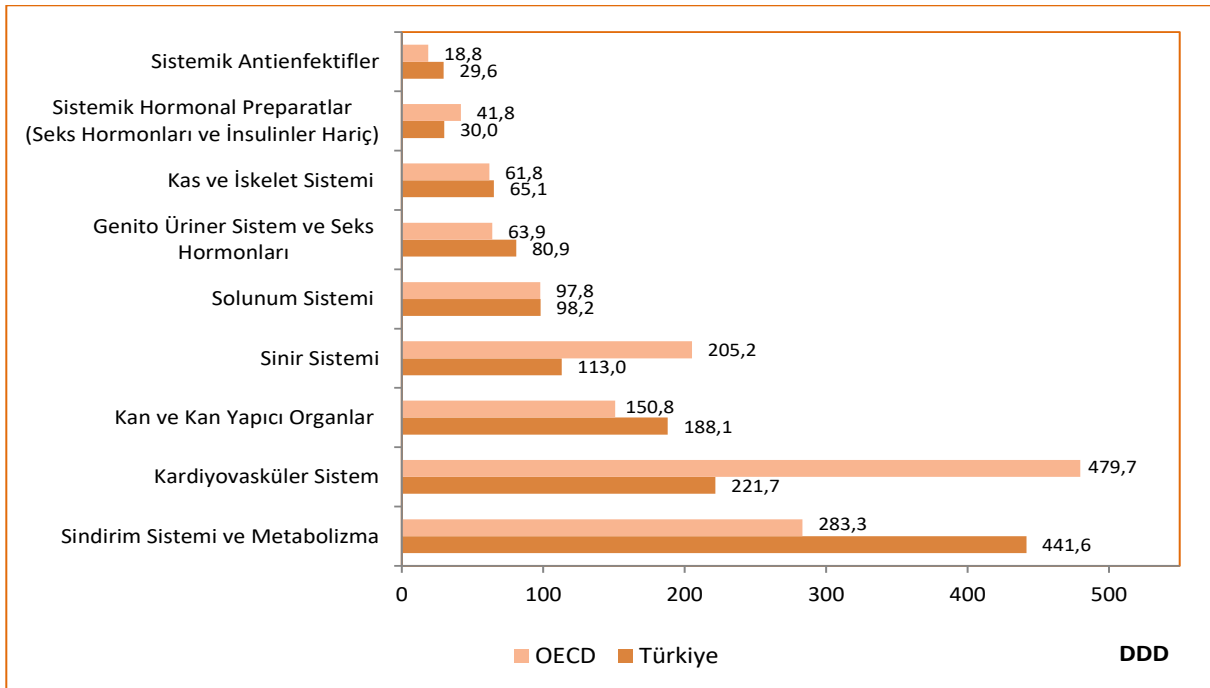
Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Tablo 9.2. Yıllara ve Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Günlük İlaç Tüketim Miktarı, DDD

ATC-1 Grubu	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sindirim Sistemi ve Metabolizma	340,6	387,4	392,4	417,3	441,6	483,4
Kardiyovasküler Sistem	176,4	187,7	195,1	218,8	221,7	232,6
Kan ve Kan Yapıcı Organlar	144,4	169,3	170,2	152,8	188,1	214,5
Sinir Sistemi	98,4	101,1	101,5	108,7	113,0	117,8
Solunum Sistemi	99,9	109,0	111,2	97,9	98,2	117,5
Genito Üriner Sistem ve Seks Hormonları	68,5	69,9	73,7	74,3	80,9	85,2
Kas ve İskelet Sistemi	62,0	61,6	64,8	58,4	65,1	67,2
Sistemik Antienfektifler	37,3	33,3	34,6	27,6	29,6	37,2
Sistemik Hormonal Preparatlar (Seks Hormonları ve İnsulinler Hariç)	21,9	24,2	25,7	27,8	30,0	31,0

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

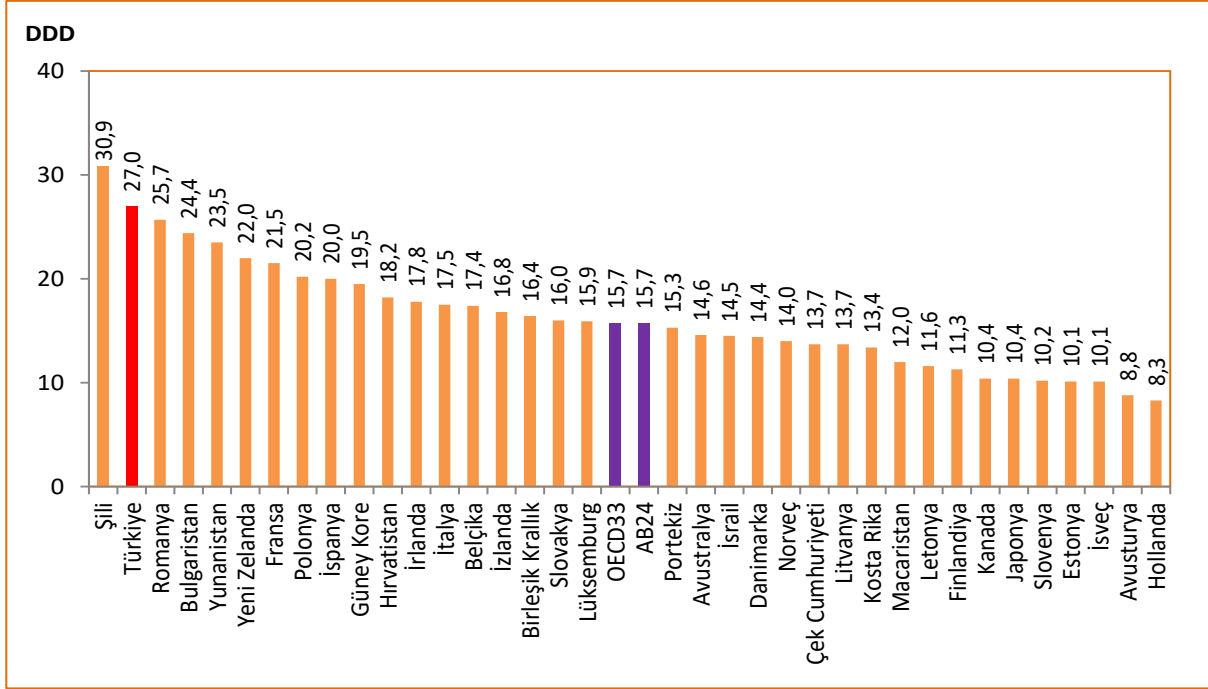
Şekil 9.1. Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Günlük İlaç Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2021

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verisi 2021 yılına aittir. OECD verisi 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

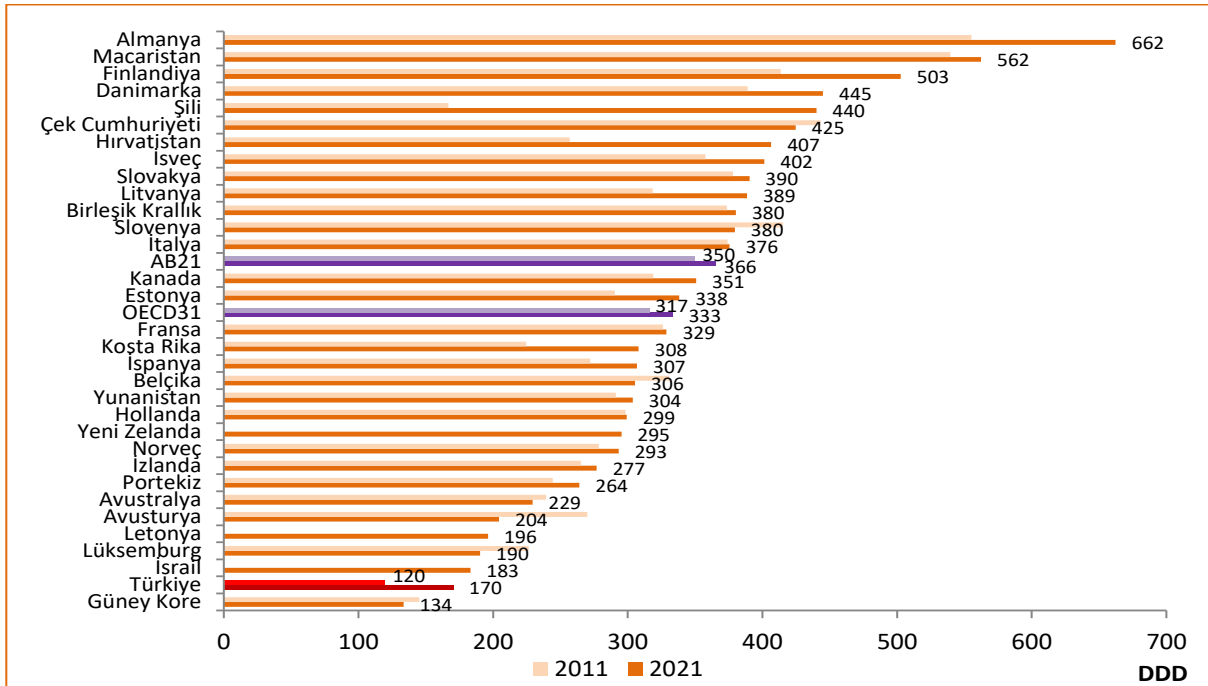
Şekil 9.2. 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük Antibiyotik (ATC-J01) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2021

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verisi 2021 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

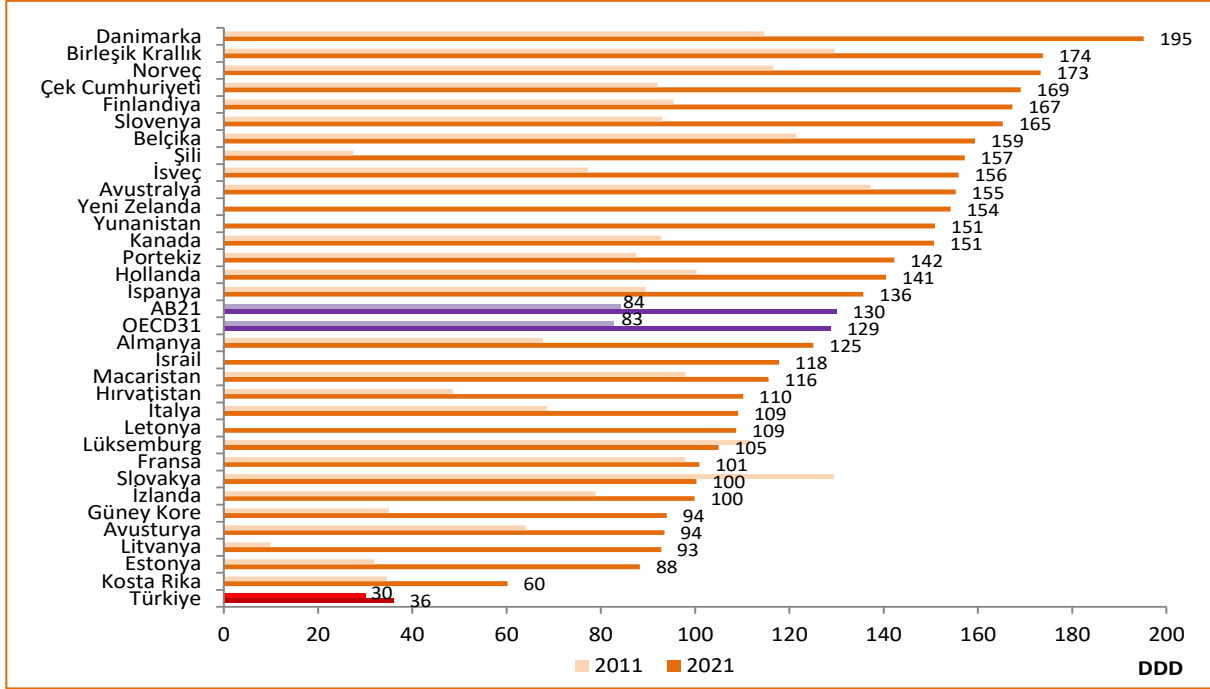
Şekil 9.3. 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük Antihipertansif İlaç Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2011, 2021

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verileri 2011 ve 2021 yıllarına aittir. Ülke verileri ise 2011 ve 2021 yıllarına veya bu yıllara en yakın yıllara aittir. Hesaplamalara C02, C03, C07, C08, C09 ATC kodları dahil edildi.

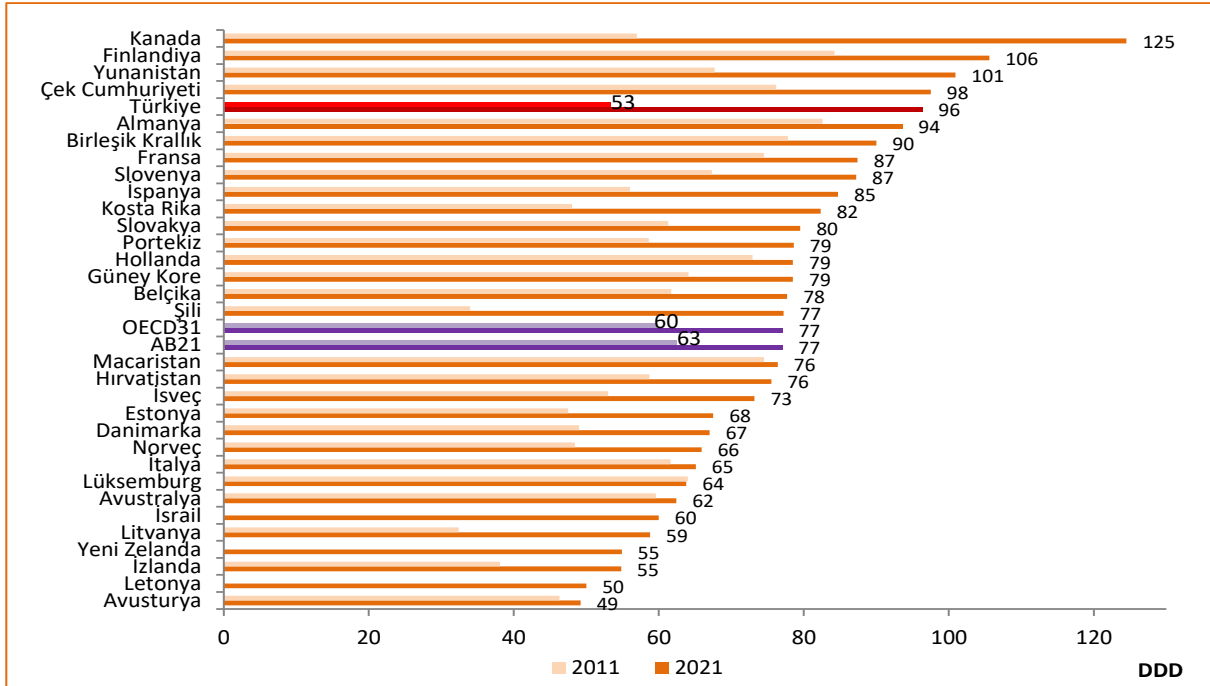
Şekil 9.4. 1.000 Kişiye Düşen Günlük Kolesterol Düşürücü İlaç (ATC-C10) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2011, 2021

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verileri 2011 ve 2021 yıllarına aittir. Ülke verileri ise 2011 ve 2021 yıllarına veya bu yıllara en yakın yıllara aittir.

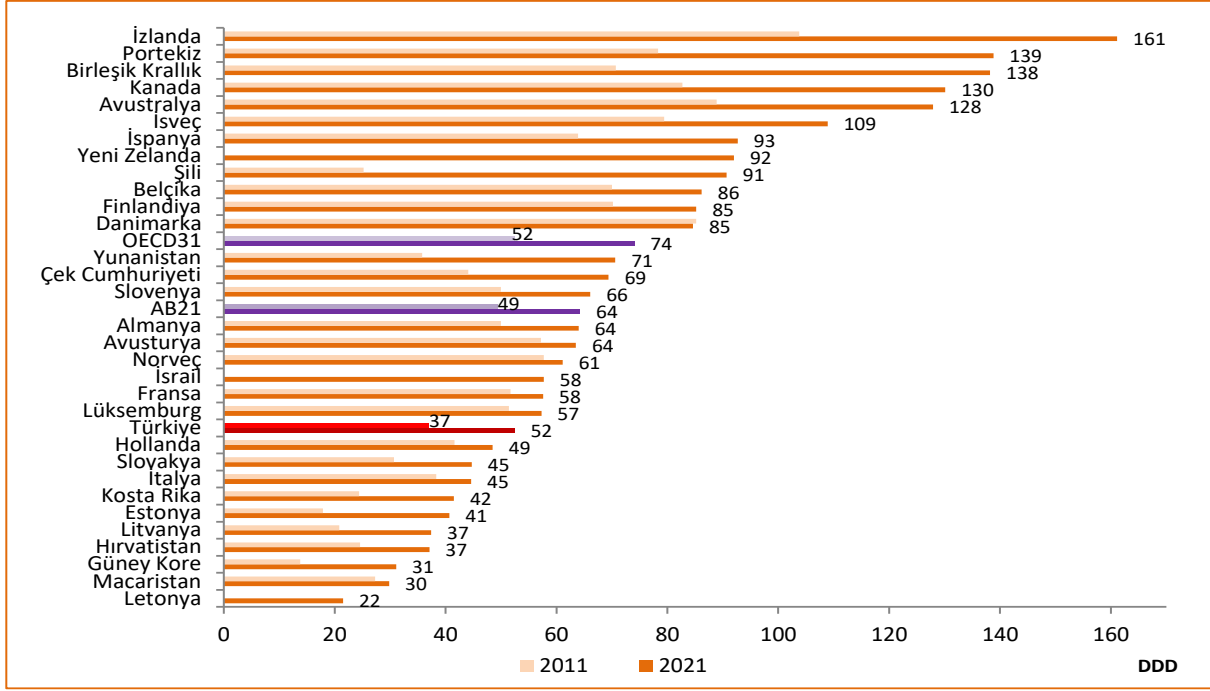
Şekil 9.5. 1.000 Kişiye Düşen Günlük Antidiyabetik İlaç (ATC-A10) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2011, 2021

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verileri 2011 ve 2021 yıllarına aittir. Ülke verileri ise 2011 ve 2021 yıllarına veya bu yıllara en yakın yıllara aittir.

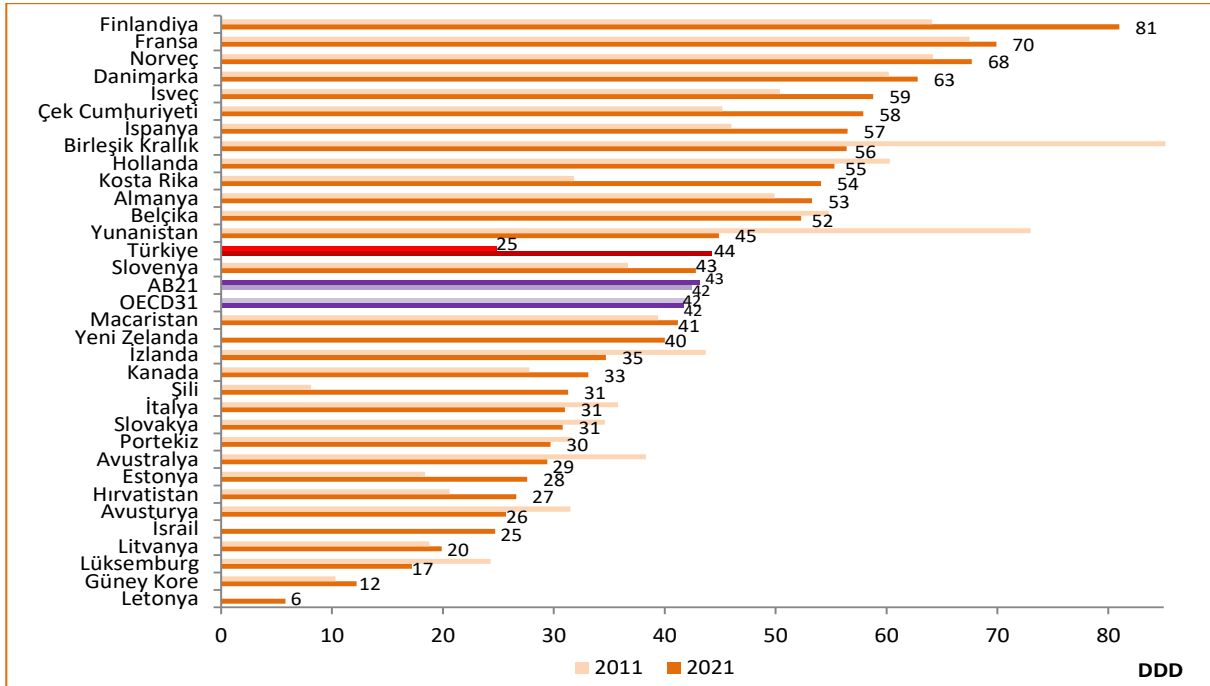
Şekil 9.6. 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük Antidepresan İlaç (ATC-N06A) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2011, 2021

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verileri 2011 ve 2021 yıllarına aittir. Ülke verileri ise 2011 ve 2021 yıllarına veya bu yıllara en yakın yıllara aittir.

Şekil 9.7. 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük Obstrüktif Solunum Yolu Hastalıklarında Kullanılan (ATC-R03) İlaç Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2011, 2021

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2023

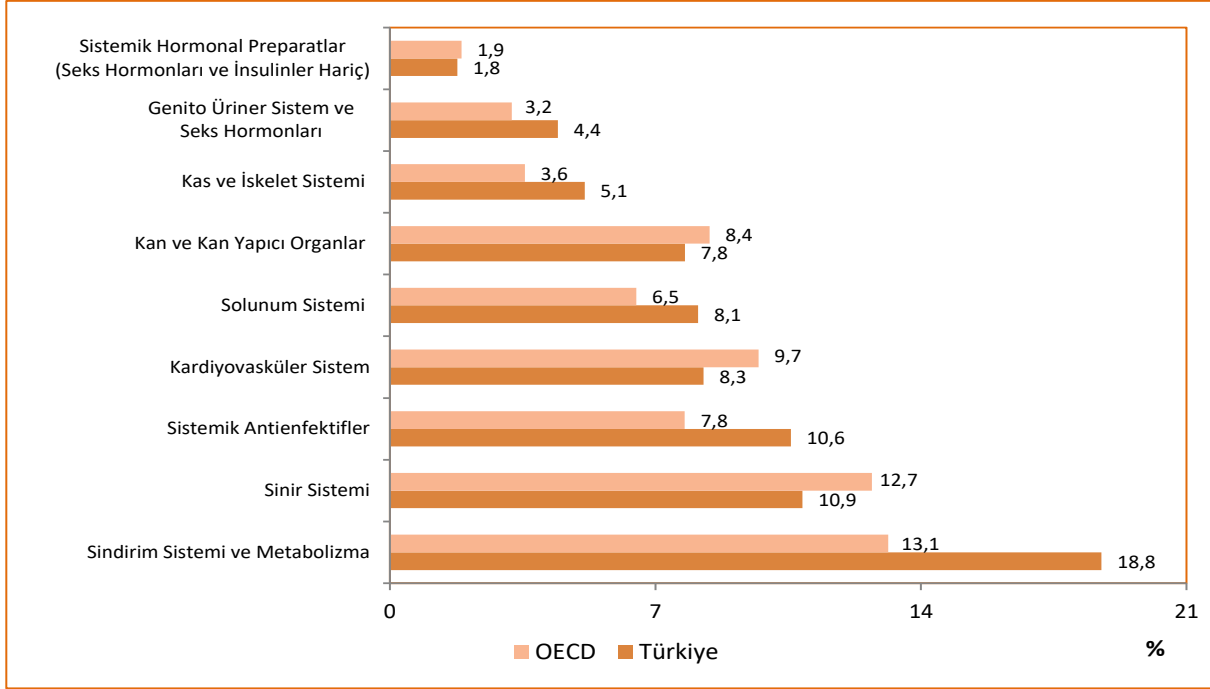
Not: Türkiye verileri 2011 ve 2021 yıllarına aittir. Ülke verileri ise 2011 ve 2021 yıllarına veya bu yıllara en yakın yıllara aittir.

Tablo 9.3. Yıllara ve Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Değeri, Milyon ₺

ATC-1 Grubu	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sindirim Sistemi ve Metabolizma	4.163,1	5.223,5	6.893,8	9.117,7	12.158,5	20.910,5
Antineoplastik ve İmmunmodulator Ajanlar	3.038,3	4.179,2	5.691,7	7.391,5	9.716,4	17.795,0
Sistemik Antienfektifler	3.002,4	3.895,8	5.252,0	5.511,5	6.853,7	14.497,2
Sinir Sistemi	2.995,9	3.607,3	4.659,9	5.563,4	7.050,7	11.992,6
Solunum Sistemi	2.431,2	3.019,9	3.906,6	4.172,0	5.267,7	11.044,6
Kardiyovasküler Sistem	2.133,3	2.608,9	3.441,1	4.375,4	5.358,0	8.751,8
Kan ve Kan Yapıcı Organlar	1.773,1	2.309,3	3.114,7	3.935,0	5.042,0	7.908,2
Kas ve İskelet Sistemi	1.578,9	1.915,1	2.441,3	2.509,3	3.327,6	5.580,9
Genito Üriner Sistem ve Seks Hormonları	1.193,9	1.485,5	1.897,9	2.006,2	2.871,3	5.359,5
Dermatolojikler	825,0	983,0	1.264,9	1.385,5	2.010,7	4.084,7
Duyu Organları	877,8	1.073,2	1.230,7	1.259,7	1.798,4	2.558,2
Çeşitli/Diğer	273,3	314,7	419,4	788,6	1.016,0	1.995,2
Sistemik Hormonal Preparatlar (Seks Hormonları ve İnsulinler Hariç)	476,7	614,3	753,3	861,1	1.151,4	1.865,5
Hastane Solüsyonları	463,5	550,0	671,9	691,3	622,1	1.055,0
Tanısal Ajanlar	213,8	267,7	382,7	338,6	479,3	895,2
Antiparazitik Ürünler, İnsektisitler ve Repellentler	26,6	34,4	48,6	58,4	83,3	174,8
Toplam	25.466,7	32.081,8	42.070,4	49.965,3	64.807,1	116.468,9

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

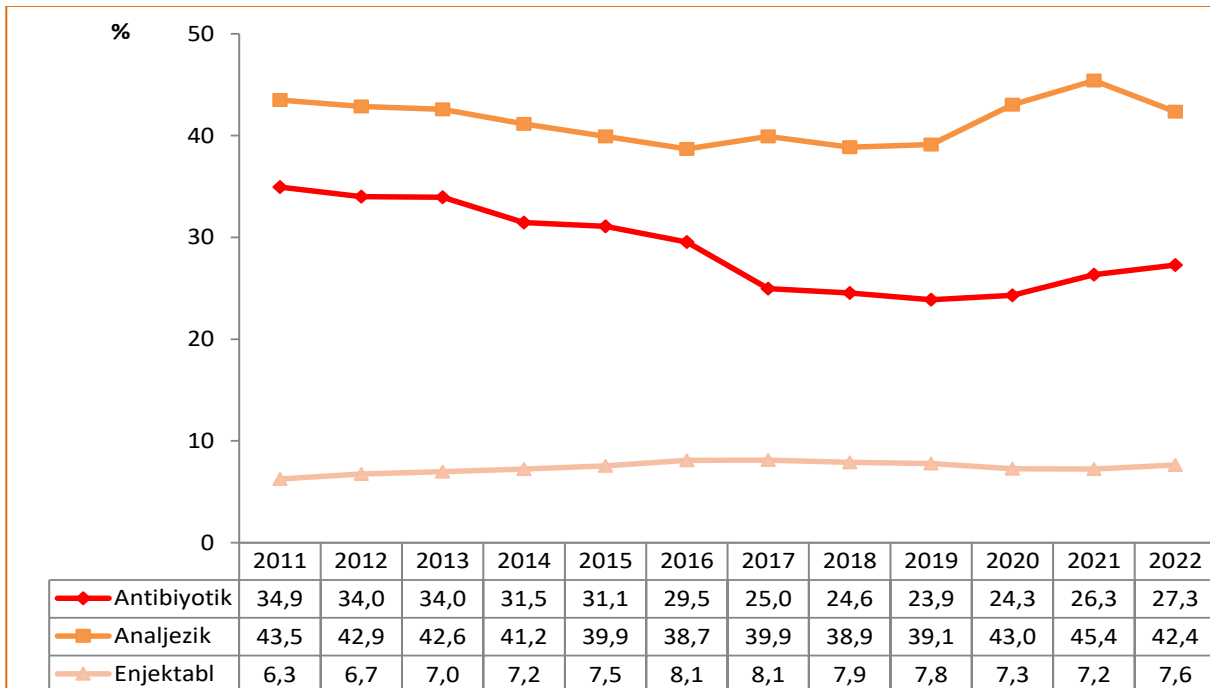
Şekil 9.8. Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Değerinin (Ulusal Para Birimi) Toplam İlaç Satış Değeri İçindeki Payının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2023

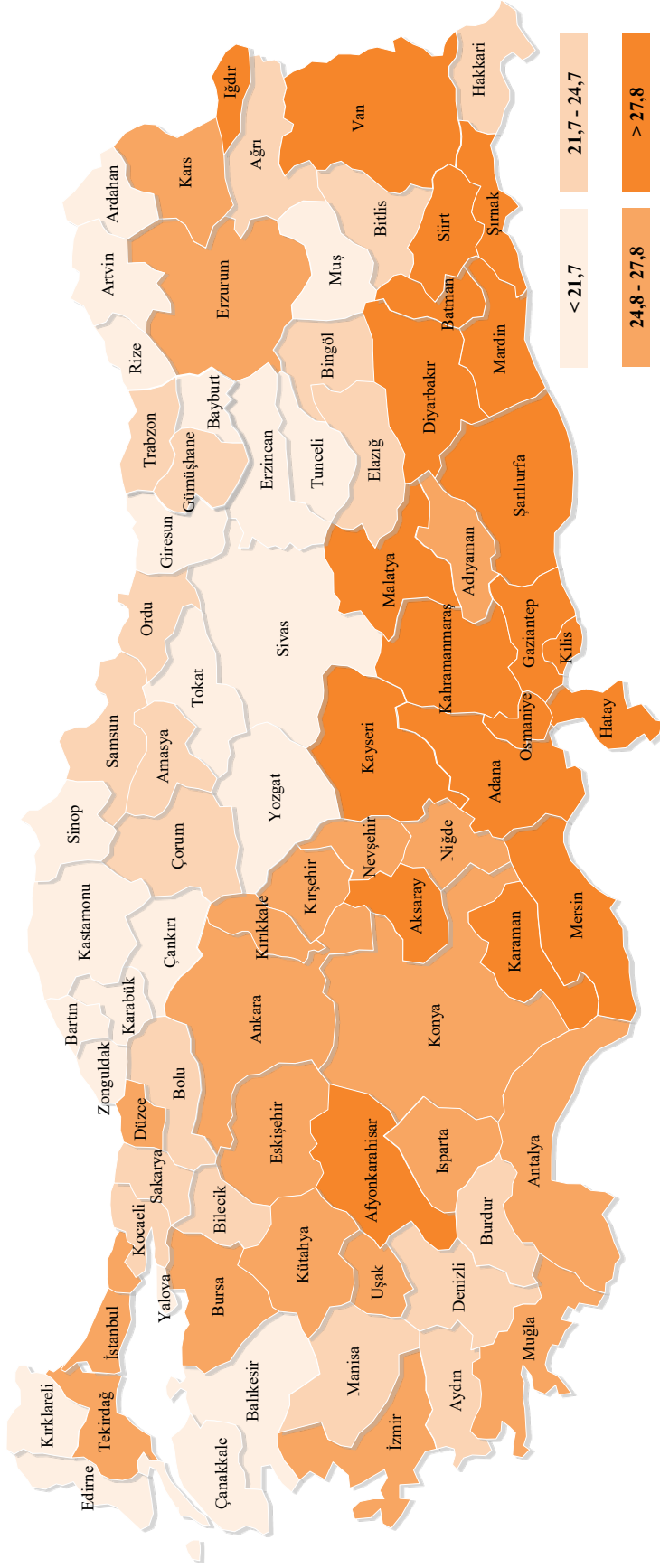
Not: Türkiye verisi 2021 yılına aittir. OECD verisi 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 9.9. Yıllara Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik, Analjezik, Enjektabl İlaç İçeren Reçetelerin Oranı, (%)

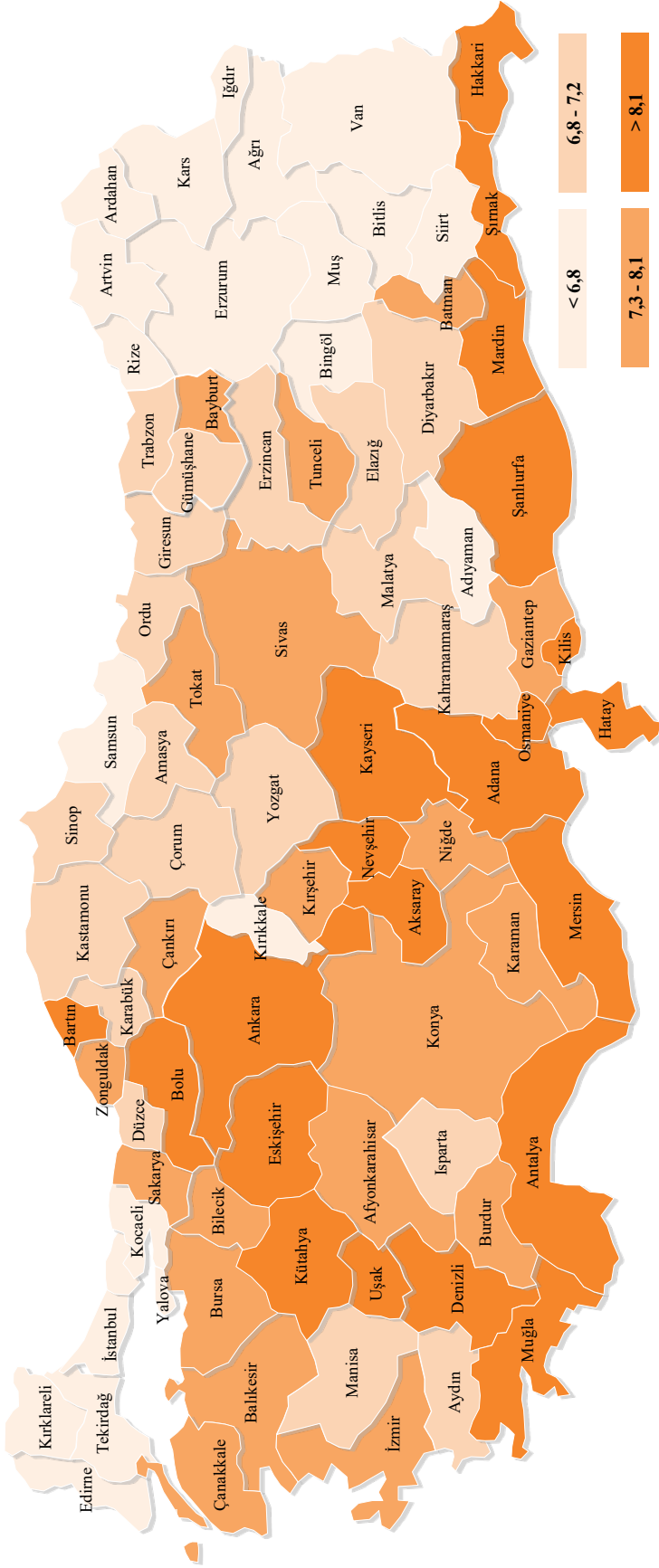
Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Harita 9.1. İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2022

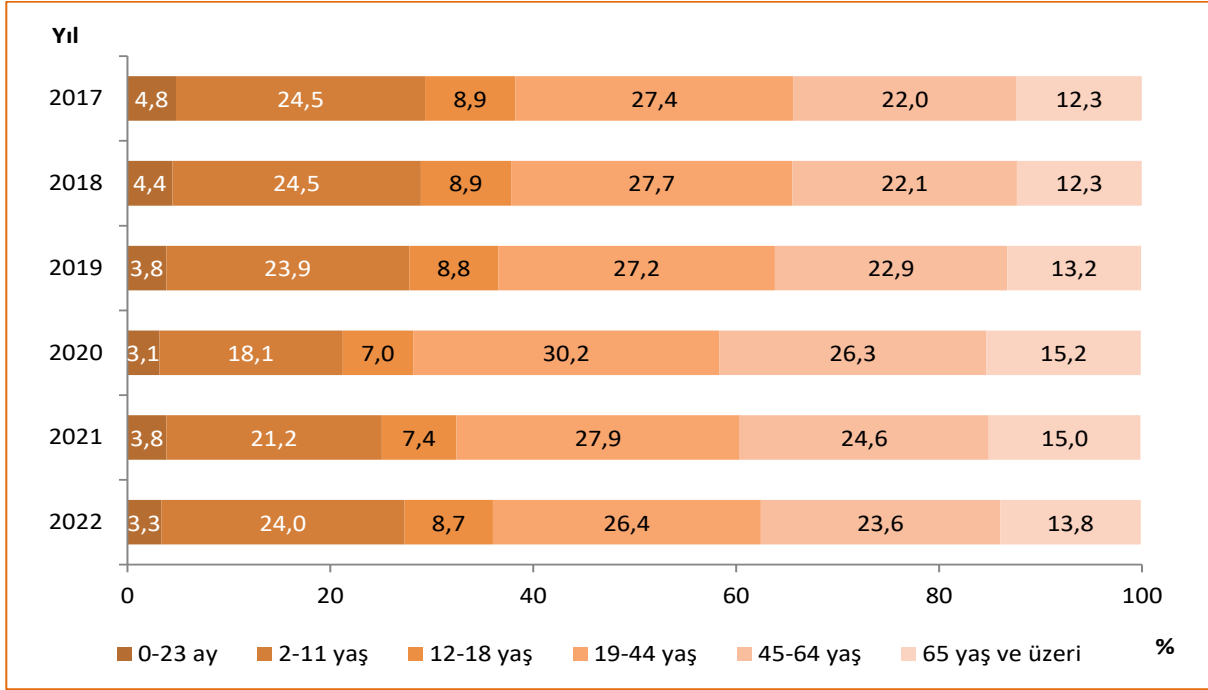
Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Harita 9.3. İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Enjektabl İlaç İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2022

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

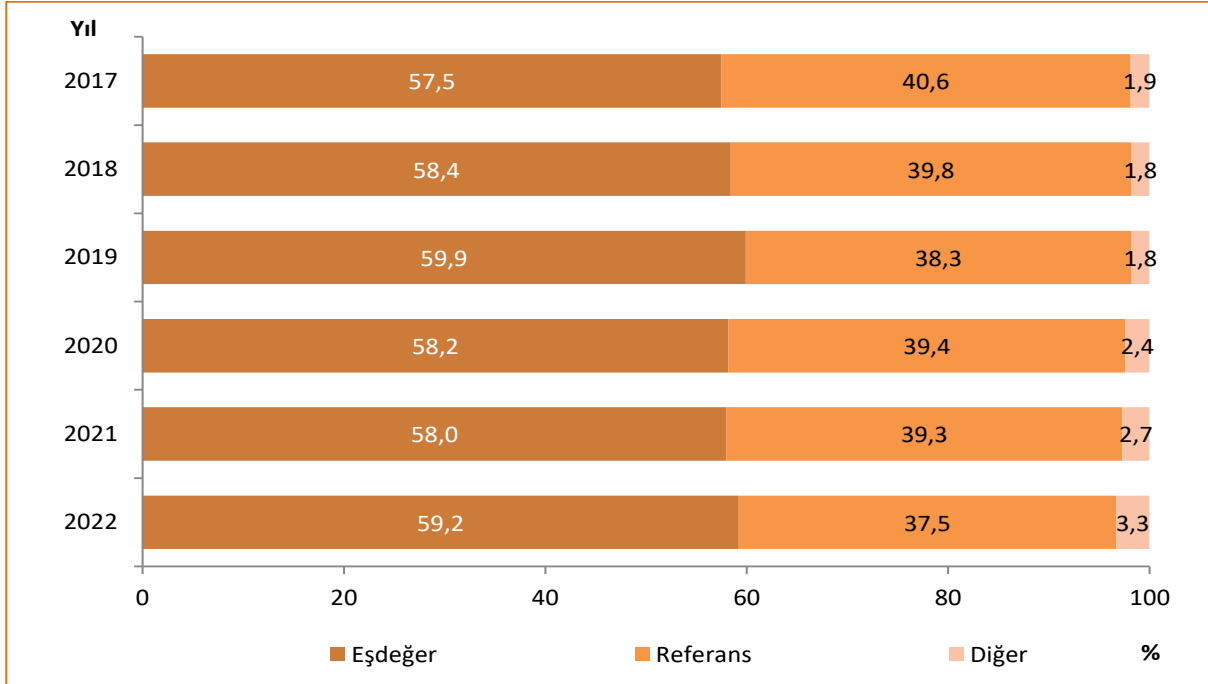
Şekil 9.10. Yıllara ve Yaş Grubuna Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik İçeren Reçetelerin Dağılımı, (%)

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Not: %100'e tamamlanmayan yıllarda, yaş grubu bilinmeyen reçete verisi vardır.

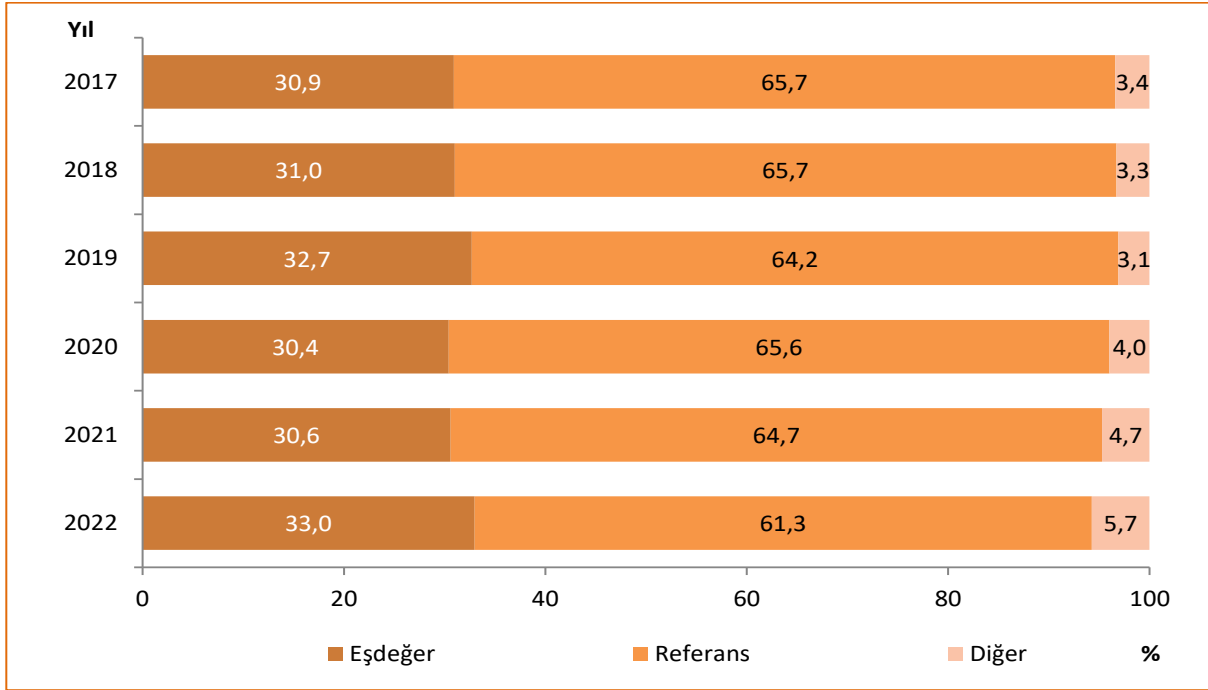
Şekil 9.11. Yıllara ve Referans Türüne Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Not: "Orijinal" ve "Jenerik" ifadeleri Beşeri Tıbbi Ürünler Ruhsatlandırma Yönetmeliği'nce "Referans" ve "Eşdeğer" olarak değiştirildi.

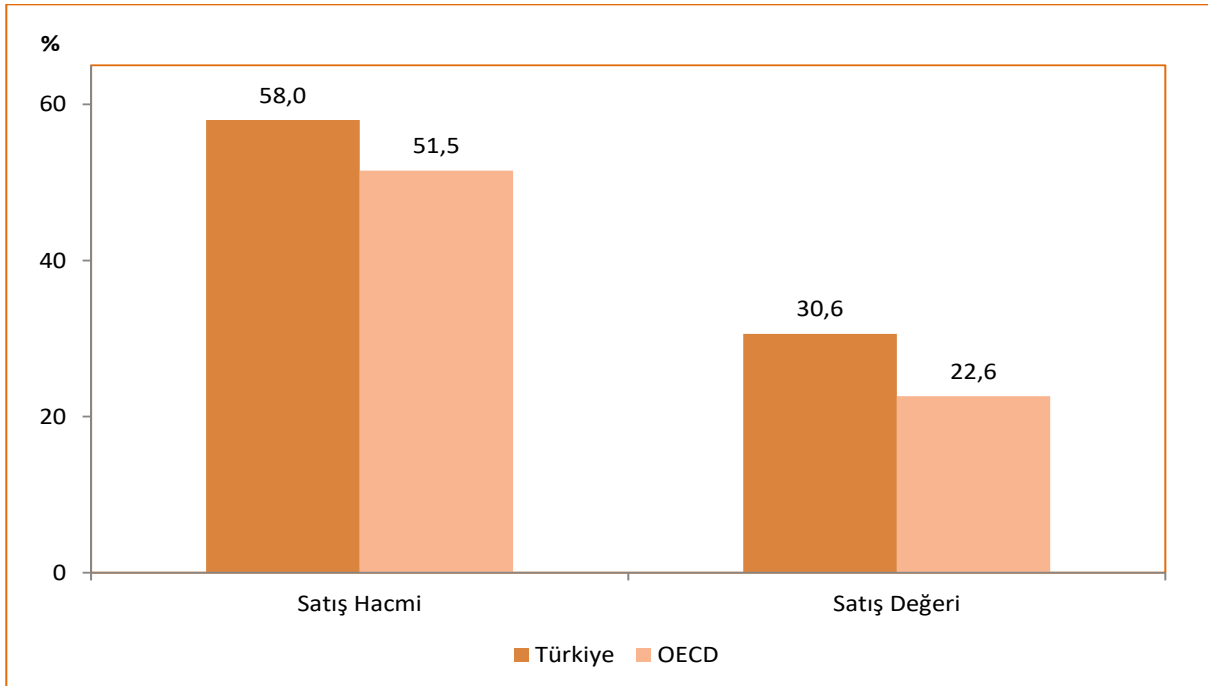
Şekil 9.12. Yıllara ve Referans Türüne Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Not: "Orijinal" ve "Jenerik" ifadeleri Beşeri Tıbbi Ürünler Ruhsatlandırma Yönetmeliği'nce "Referans" ve "Eşdeğer" olarak değiştirildi.

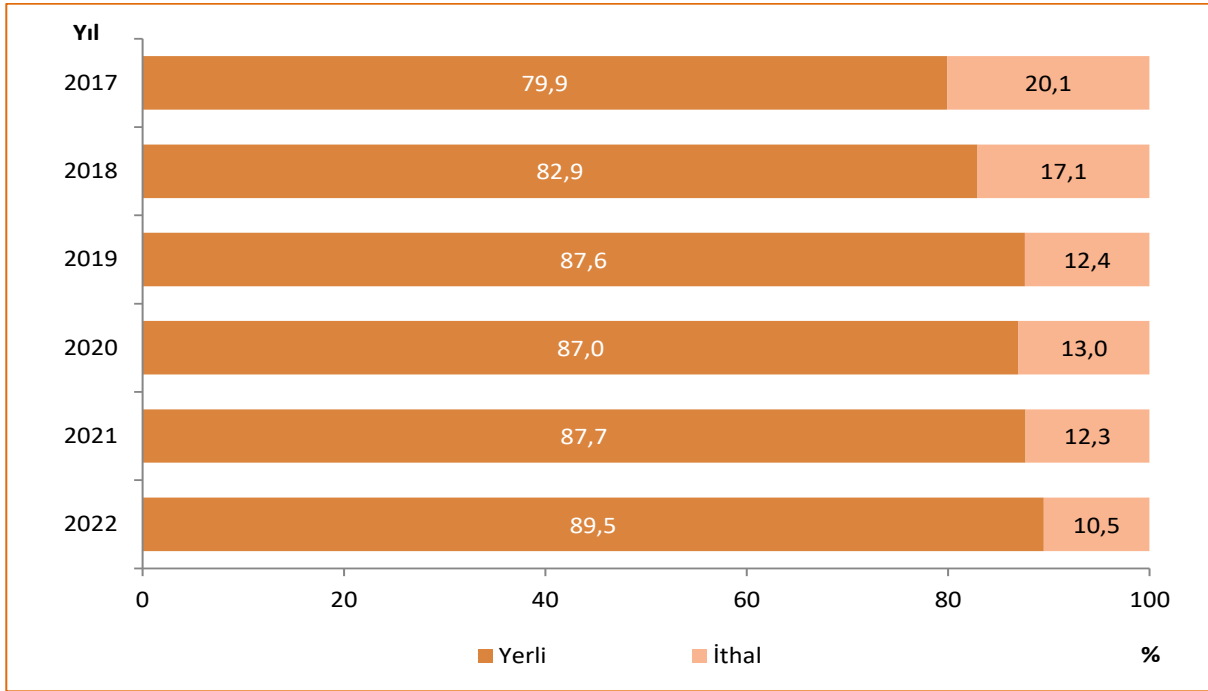
Şekil 9.13. Eşdeğer İlaçların Toplam İlaç Piyasasındaki Paylarının Satış Hacmi (Kutu) ve Satış Değeri (Ulusal Para Birimi) Cinsinden Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2023

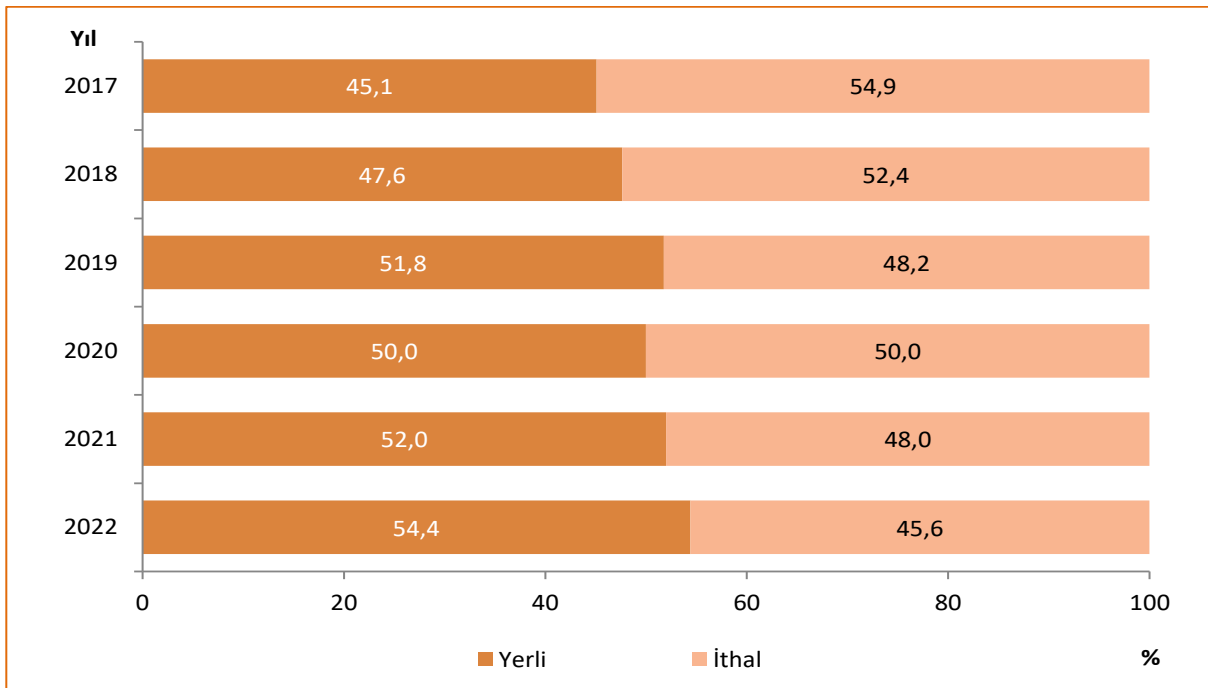
Not: Türkiye verisi 2021 yılına aittir. OECD verisi 2021 yılına veya en yakın yıla aittir. Referans/eşdeğer ayrımı olmayan ürünler, eşdeğer ilaçlara dahil edildi.

Şekil 9.14. Yıllara ve Yerli/ İthal Durumuna Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)

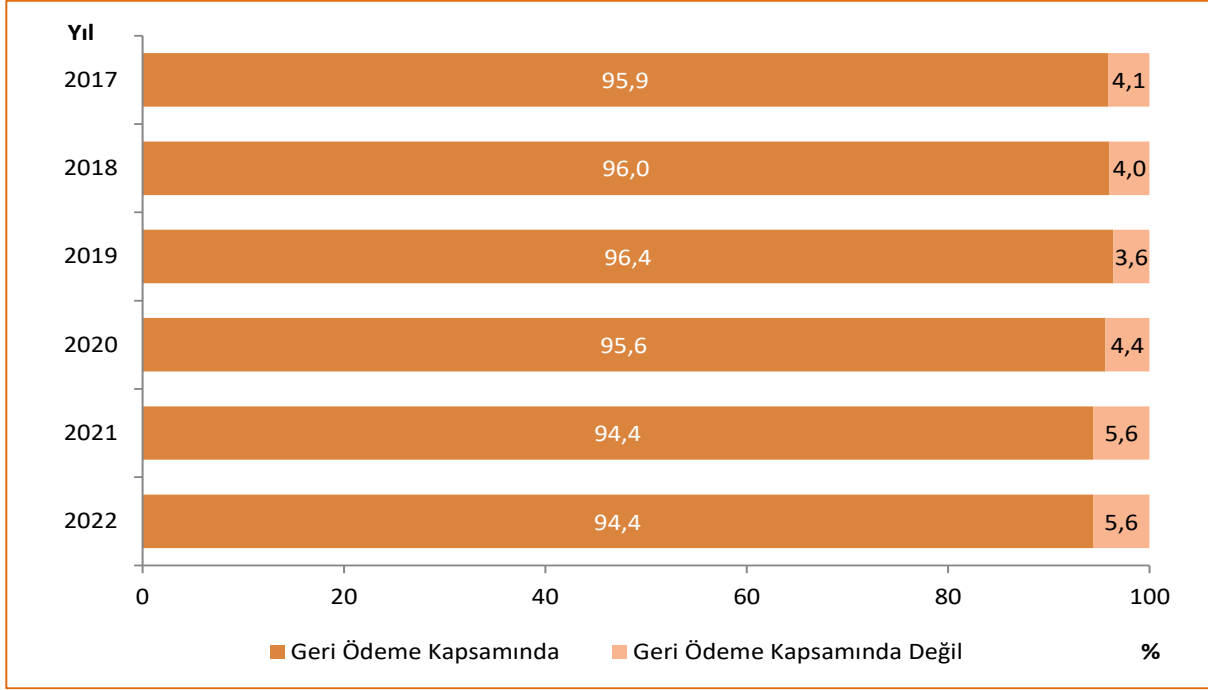
Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Şekil 9.15. Yıllara ve Yerli/ İthal Durumuna Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)

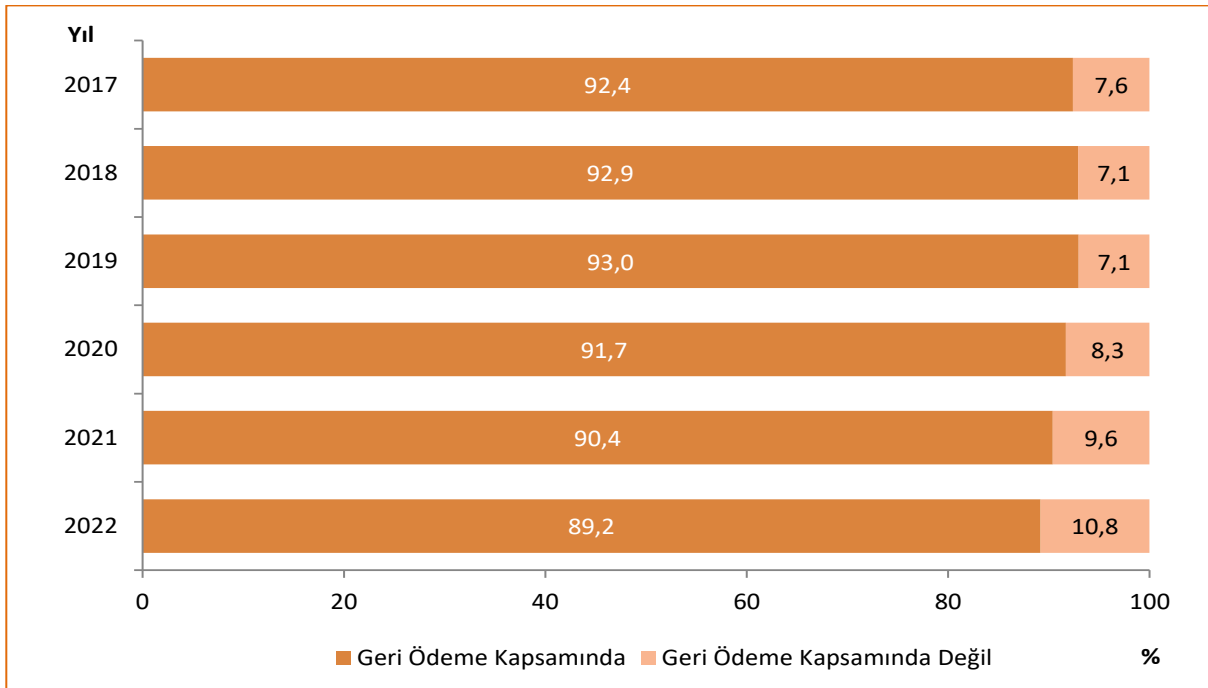
Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Şekil 9.16. Yıllara ve Geri Ödeme Durumuna Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Şekil 9.17. Yıllara ve Geri Ödeme Durumuna Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Tablo 9.4. Yıllara Göre Birinci Basamak Reçetelendirmelere Ait OECD Klinik Kalite Göstergeleri

Klinik Kalite Göstergeleri	2019			2020			2021			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Diyabet Hastalarında Kolesterol Düşürücü İlaç Reçete Edilenlerin Oranı, (%)	32,5	30,2	31,2	25,7	23,6	24,5	20,9	20,1	20,4	38,1	34,2	35,9
Diyabet Hastalarında İlk Tercih Antihipertansif İlaçların Reçetelendirme Oranı, (%)	78,3	83,5	81,4	73,4	78,6	76,6	69,4	75,0	73,1	76,0	81,4	79,2
Reçetelendirilen Antibiyotikler Arasında Sefalosporin ve Kinolonların Oranı, (%)	27,3	30,8	29,2	26,6	30,2	28,6	25,3	29,3	27,5	25,3	29,1	27,5
Reçetelenen Sistemik Antibiyotiklerin DDD Miktarları (AHBS'deki Her Bin Kişi İçin)	11,3	12,5	12,0	10,1	11,4	10,8	10,6	11,9	11,3	12,8	14,3	13,6

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Not: Göstergeler, OECD tarafından belirlenen standartlara göre "Reçete Bilgi Sistemi"nde (RBS) kayıtlı olan hastalar üzerinden hesaplanmıştır.

Göstergeler için belirlenen uluslararası hesaplama standartları aşağıdaki linkte yer almaktadır: <http://stats.oecd.org/wbos/fileview2.aspx?IDFile=62f94ae6-180c-4e4b-9a22-b030ddadfd35>

Tablo 9.5. Birinci Basamak Reçetelendirmelere Ait OECD Klinik Kalite Göstergelerinin Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Klinik Kalite Göstergeleri	Türkiye	OECD
Diyabet Hastalarında İlk Tercih Antihipertansif İlaçların Reçetelendirme Oranı, (%)	73,1	81,6
Reçetelendirilen Antibiyotikler Arasında Sefalosporin ve Kinolonların Oranı, (%)	27,5	24,9
Diyabet Hastalarında Kolesterol Düşürücü İlaç Reçete Edilenlerin Oranı, (%)	20,4	66,7
Reçetelenen Sistemik Antibiyotiklerin DDD Miktarları (AHBS'deki Her Bin Kişi İçin)	11,3	16,5

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verisi 2021 yılına aittir. OECD verisi 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Bölüm 9 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4'lü Likert ölçek kullanıldı ve ölçek aralıkları belirlenirken il sayıları eşit dağıtmaya çalışıldı. İllere ait değerler ondalıklı kısım tek hane olacak şekilde yuvarlandı. Likert ölçekler oluşturulurken bu sayılar dikkate alındı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
- ☑ **ATC (Anatomik Terapötik Kimyasal):** DSÖ tarafından desteklenen, yönetilen ve geliştirilen bir ilaç sınıflandırma sistemi olan ATC; ilaçları etkili oldukları organ veya sistemleri ile yapısal, terapötik, farmakolojik, kimyasal ve kimyasal bileşik özelliklerine göre farklı gruplara ayırır.

ATC Kodu	Grup Adı
A	Sindirim Sistemi ve Metabolizma
A10	Diyabette Kullanılan İlaçlar
B	Kan ve Kan Yapıcı Organlar
C	Kardiyovasküler Sistem
C02	Antihipertansifler
C03	Diüretikler
C07	Beta Blokör Ajanlar
C08	Kalsiyum Kanal Blokörleri
C09	Renin-Anjiyotensin Sistemine Etkili İlaçlar
C10	Lipid Modifiye Eden Ajanlar
G	Genito Üriner Sistem ve Seks Hormonları
H	Sistemik Hormonal Preparatlar (Seks Hormonları ve İnsülinler Hariç)
J	Sistemik Antienfektifler
J01	Sistemik Kullanılan Antibakteriyeller
M	Kas ve İskelet Sistemi
N	Sinir Sistemi
N06A	Antidepresanlar
R	Solunum Sistemi
R03	Obstrüktif Solunum Yolu Hastalıklarında Kullanılan İlaçlar

- ☑ **İlaç Takip Sistemi (İTS):** İlaç Takip Sistemi karekodlarla izlenebilirliği sağlanmış ilaçların üretim veya ithalattan başlayarak geçtikleri her noktadan alınacak bildirimlerle takibini sağlamak üzere kurulmuş bilgisayarlar, veri tabanı, bu veri tabanını işletmeye yarayan bilgisayar yazılımları ve iletişim altyapılarını içeren bir sistemdir.
- ☑ **DDD (Tanımlanmış Günlük Doz):** ATC sisteminde yer alan bir ilacın ana endikasyonu için yetişkinlerde kullanıldığı varsayılan günlük ortalama idame dozudur. İTS'den hastalara yapılan çıkışlar üzerinden hesaplanır.
- ☑ İlaçların DDD olarak hesaplanan tüketim miktarları İTS, satış hacmi ve satış değeri verileri ise IQVIA veri tabanı üzerinden elde edildi. Birinci basamaktaki reçetelendirme verileri için Reçete Bilgi Sistemi kullanıldı.

- ☑ **IQVIA:** IMS-Health (Kıtalararası Pazarlama Hizmetleri- Sağlık) ve Quintiles şirketleri 2017 yılında birleşerek IQVIA adında yeni bir marka oluşturuldu. IQVIA, Ecza depoları tarafından eczanelere yapılan depo çıkış bilgilerinin takip edildiği sistemdir.
- ☑ **Eşdeğer İlaç:** Referans (orijinal) ürün ile aynı aktif maddeyi, aynı miktarda ve aynı farmasötik şekil içinde bulunduran ve biyoeşdeğerliği (BE) kabul edilen farklı ticari isim altındaki ürünlere eş değer ilaç adı verilir.
- ☑ **Referans (Orijinal) İlaç:** Uzun araştırmalar ve klinik çalışmalar sonucu belli bir hastalık üzerinde olumlu etki yaptığı kanıtlanmış, temeli patentli bir moleküle dayanan ve daha önceden benzeri olmayan yeni ilaçlar için kullanılan uluslararası bir terimdir.
- ☑ Şekil 9.11 ve Şekil 9.12’de “Diğer” olarak gösterilen kısım referans/eşdeğer ayrımı olmayan ürünlerdir.

BÖLÜM 10

Sağlıkta İnsan Kaynakları

Tablo 10.1. Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayıları, Tüm Sektörler

	2002	2018	2019	2020	2021	2022
Uzman Hekim	45.457	82.894	85.199	88.127	93.517	95.600
Pratisyen Hekim	30.900	44.053	46.843	49.760	53.035	53.697
Asistan Hekim	15.592	26.181	28.768	33.372	37.017	45.391
Toplam Hekim	91.949	153.128	160.810	171.259	183.569	194.688
Toplam Diş Hekimi	16.371	30.615	32.925	34.830	39.851	42.359
Eczacı	22.289	32.032	33.841	35.364	37.211	38.981
Hemşire	72.393	190.499	198.103	227.292	232.442	243.565
Ebe	41.479	56.351	55.972	59.040	57.908	59.632
Diğer Sağlık Personeli	50.106	177.409	182.456	206.103	219.630	232.661
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	83.964	376.367	369.660	408.581	481.311	538.642
Toplam Personel	378.551	1.016.401	1.033.767	1.142.469	1.251.922	1.350.528

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: 2022 yılında "Asistan Hekim" sayısına 2.704 yan dal asistan hekim, "Toplam Diş Hekimi" sayısına 2.573 asistan diş hekim, "Eczacı" sayısına ise 3.330 ikinci eczacı ve yardımcı eczacı sayıları dahil edildi. Sağlık Bakanlığı personel sayılarına, Sağlık Bakanlığı merkez teşkilatında çalışan sağlık personeli dahil değildir.

Tablo 10.2. Sektörlere ve Ünvanlara Göre Sağlık Personelinin Dağılımı, 2022

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Uzman Hekim	50.289	14.795	30.516	95.600
Pratisyen Hekim	47.865	734	5.098	53.697
Asistan Hekim	17.836	24.851	-	42.687
Yan Dal Asistan Hekim	1.001	1.703	-	2.704
Toplam Hekim	116.991	42.083	35.614	194.688
Uzman Diş Hekimi	1.220	2.277	3.519	7.016
Diş Hekimi	10.922	605	21.243	32.770
Asistan Diş Hekim	12	2.561	-	2.573
Toplam Diş Hekimi	12.154	5.443	24.762	42.359
Eczacı	4.424	749	33.808	38.981
Hemşire	169.588	36.918	37.059	243.565
Ebe	55.942	981	2.709	59.632
Diğer Sağlık Personeli	153.362	23.360	55.939	232.661
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	260.500	74.396	203.746	538.642
Toplam Personel	772.961	183.930	393.637	1.350.528

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 10.3. Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayıları, Sağlık Bakanlığı

	2002	2018	2019	2020	2021	2022
Uzman Hekim	22.187	43.347	44.698	46.603	45.672	50.289
Pratisyen Hekim	29.030	39.442	42.300	45.291	47.216	47.865
Asistan Hekim	6.189	8.770	10.147	12.264	14.360	18.837
Toplam Hekim	57.406	91.559	97.145	104.158	107.248	116.991
Toplam Dış Hekimi	3.211	10.814	11.387	11.588	11.635	12.154
Eczacı	1.596	3.064	3.404	3.697	4.033	4.424
Hemşire	54.360	126.891	132.333	156.205	155.588	169.588
Ebe	39.473	52.495	52.076	55.505	54.178	55.942
Diğer Sağlık Personeli	33.276	121.206	124.758	140.161	142.712	153.362
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	67.496	236.155	229.335	250.461	252.626	260.500
Toplam Personel	256.818	642.184	650.438	721.775	728.020	772.961

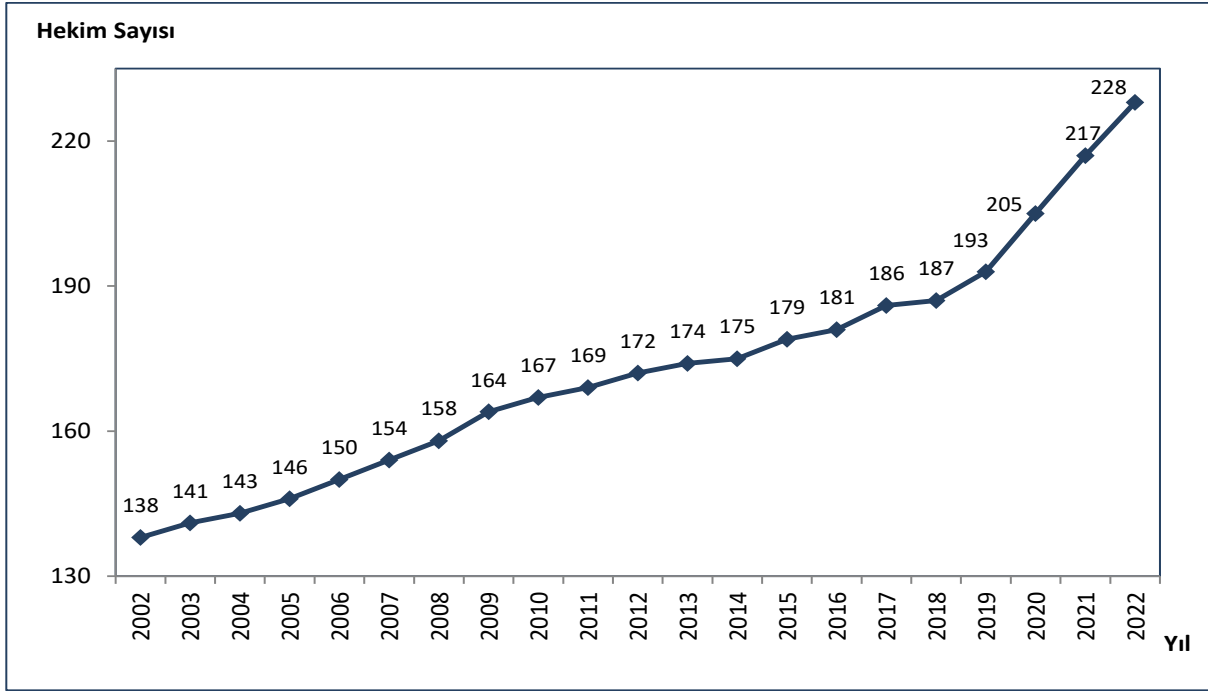
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 10.4. Sağlık Bakanlığı Merkez Teşkilatında Çalışan Sağlık Personelinin Ünvanlara Göre Dağılımı, 2022

	Merkez Teşkilat
Uzman Hekim	162
Pratisyen Hekim	270
Asistan Hekim	-
Toplam Hekim	432
Uzman Dış Hekimi	6
Dış Hekimi	33
Asistan Dış Hekimi	-
Toplam Dış Hekimi	39
Eczacı	382
Hemşire	451
Ebe	153
Diğer Sağlık Personeli	934
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	4.554
Toplam Personel	6.945

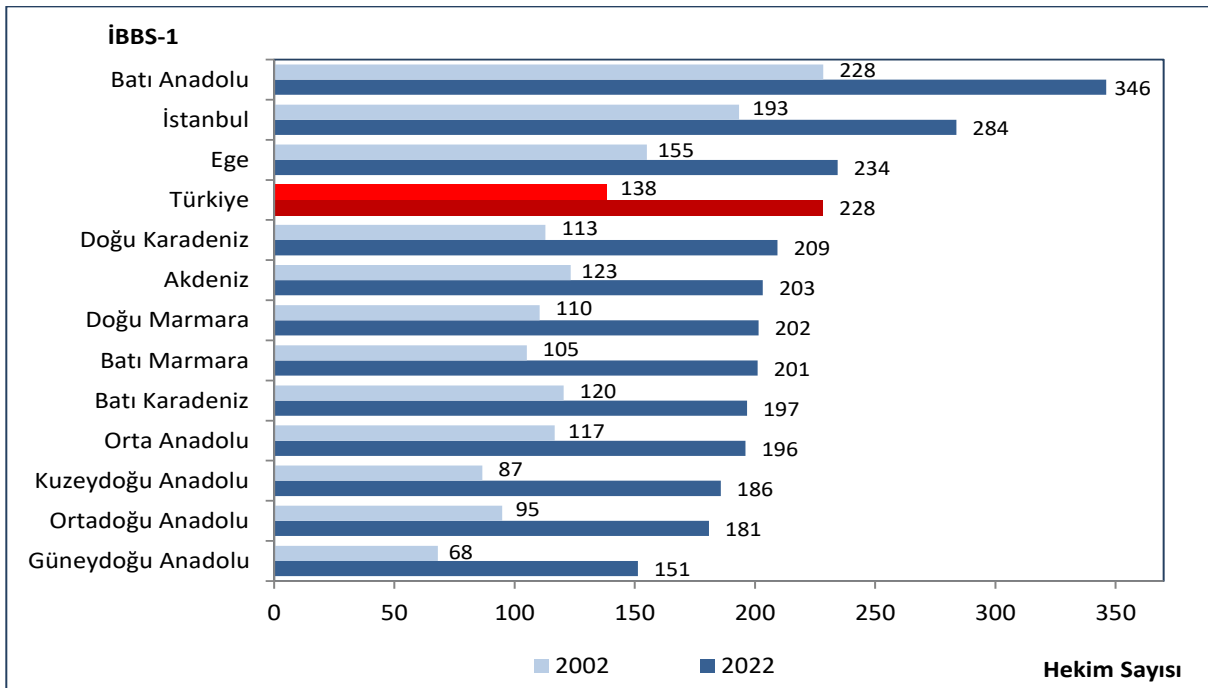
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.1. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler

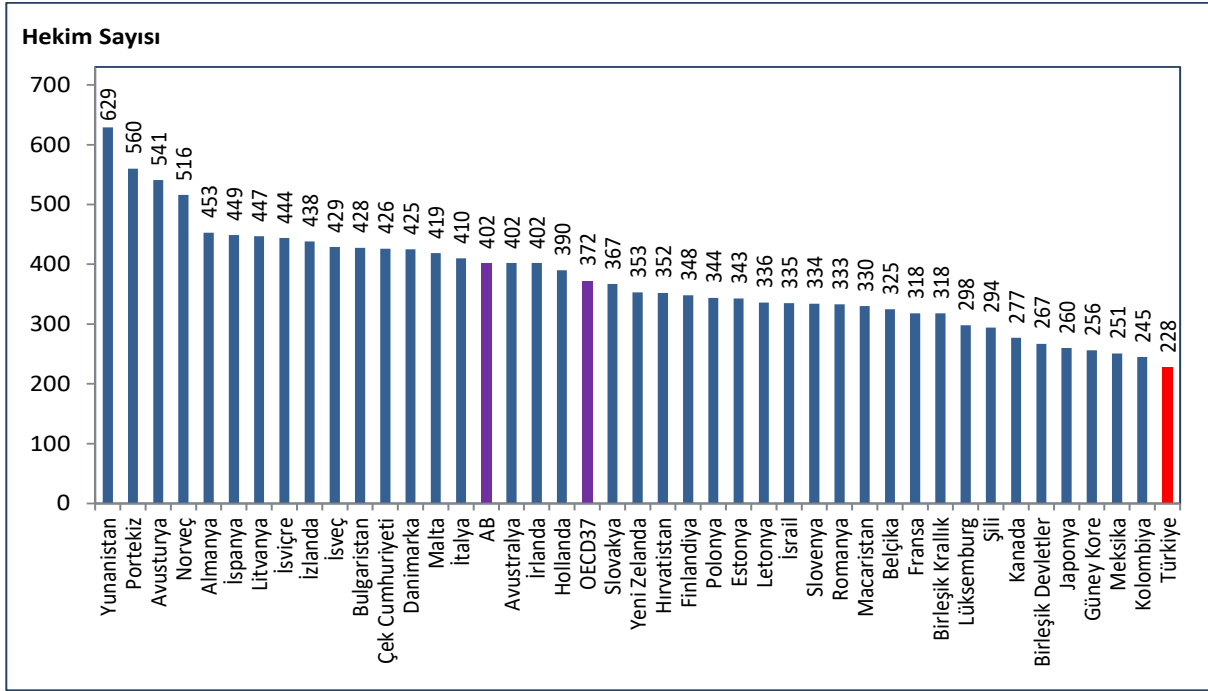
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.2. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

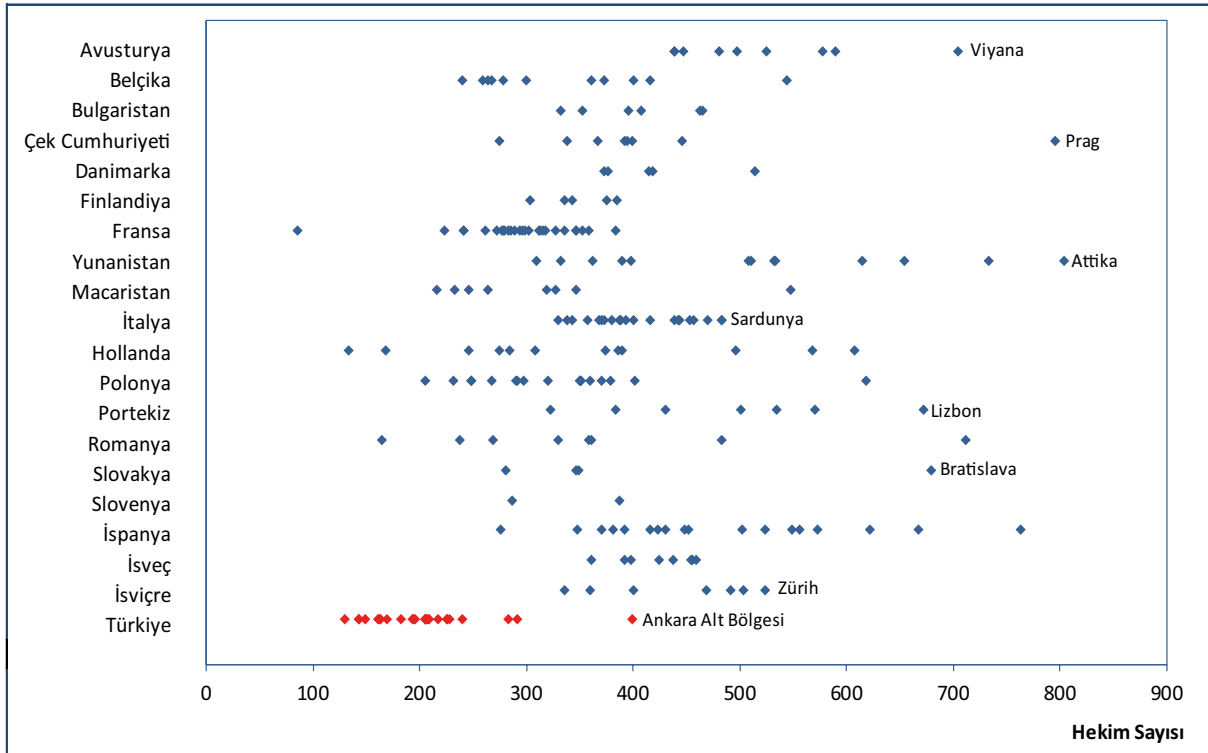
Şekil 10.3. 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Hekim Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

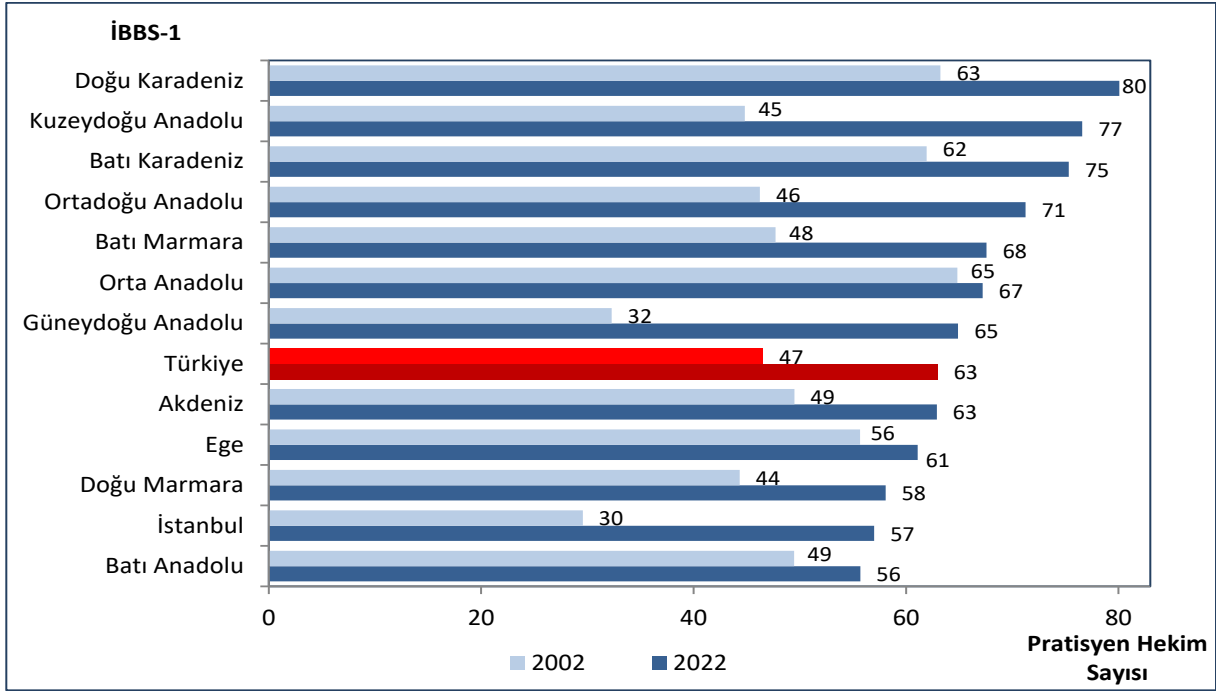
Şekil 10.4. İBBS-2'ye Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Hekim Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, EUROSTAT Veri Tabanı

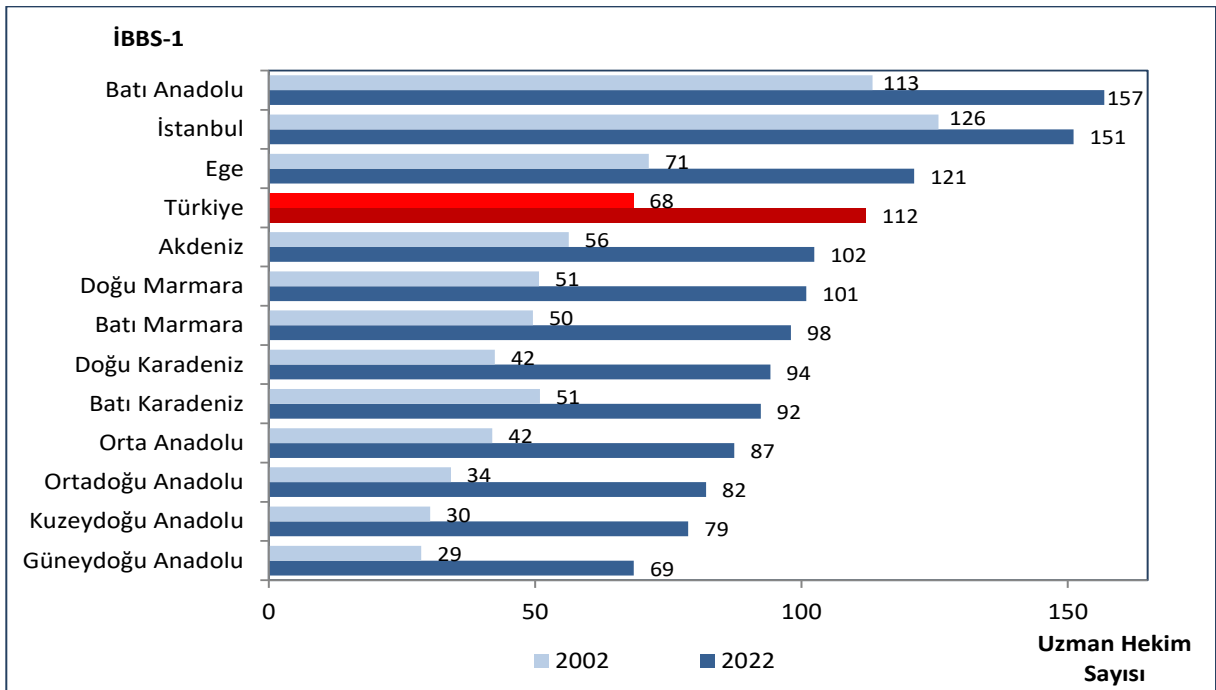
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 10.5. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022

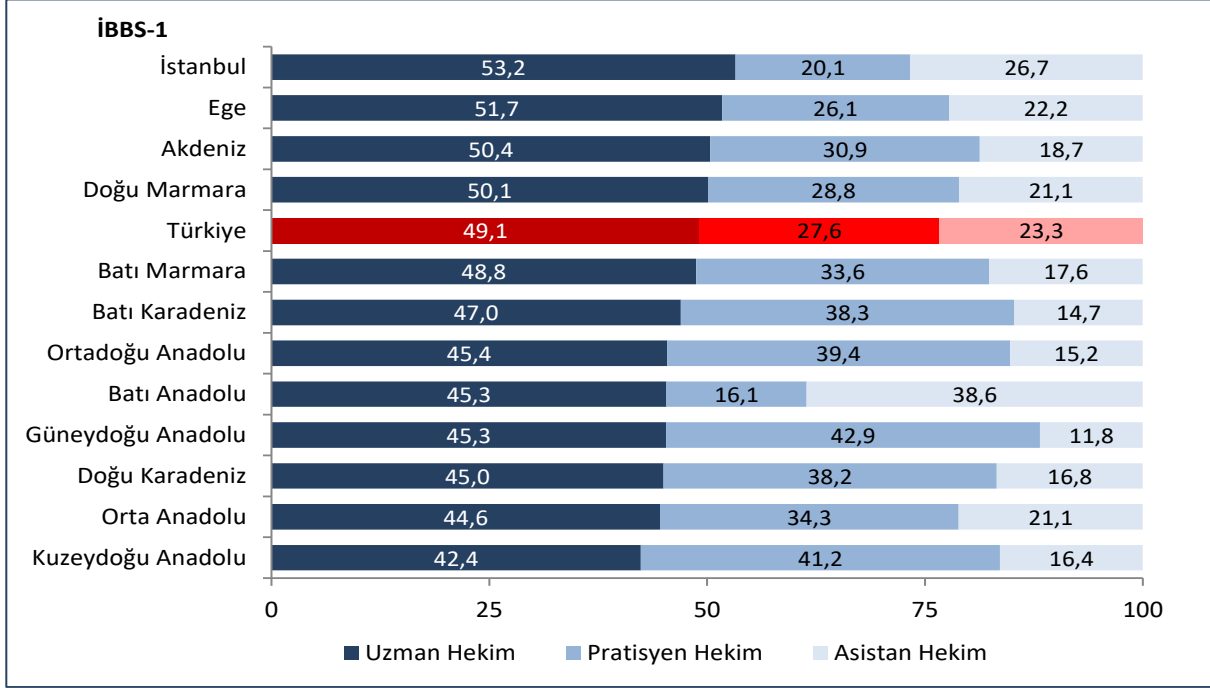
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.6. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022

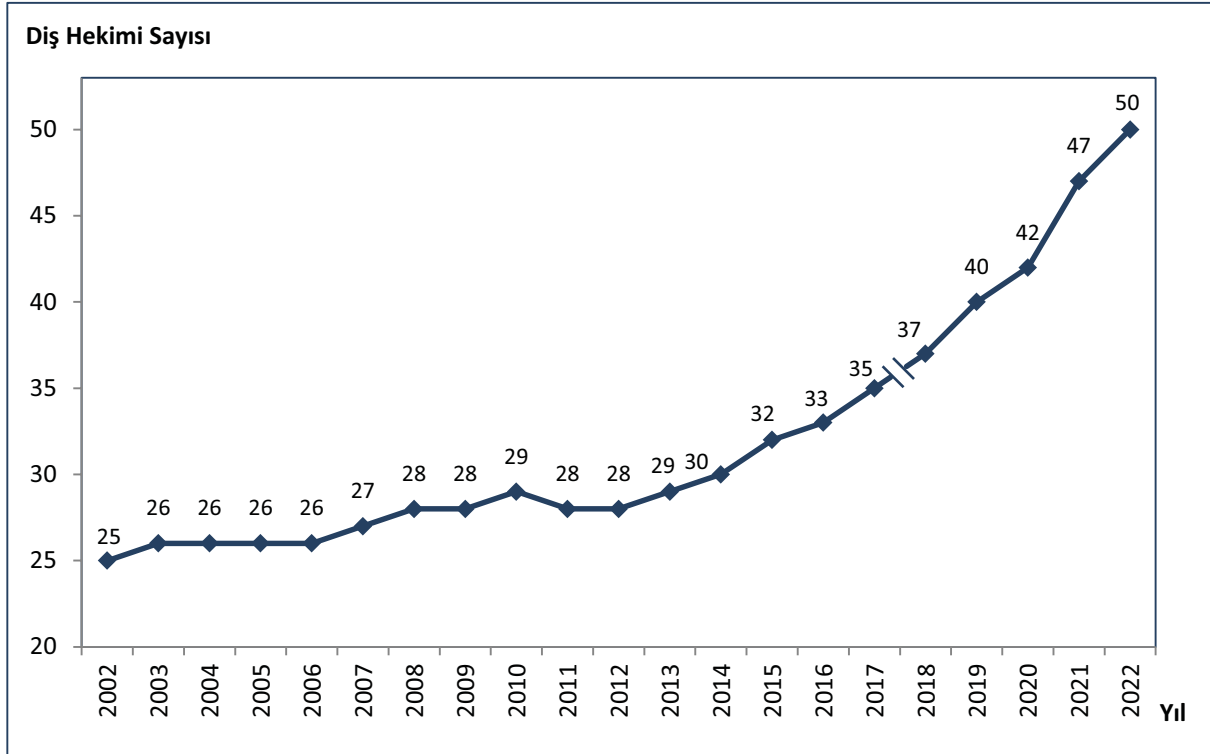
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.7. İBBS-1'e Göre Uzman Hekim, Pratisyen Hekim ve Asistan Hekim Dağılımı, Tüm Sektörler, (%), 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

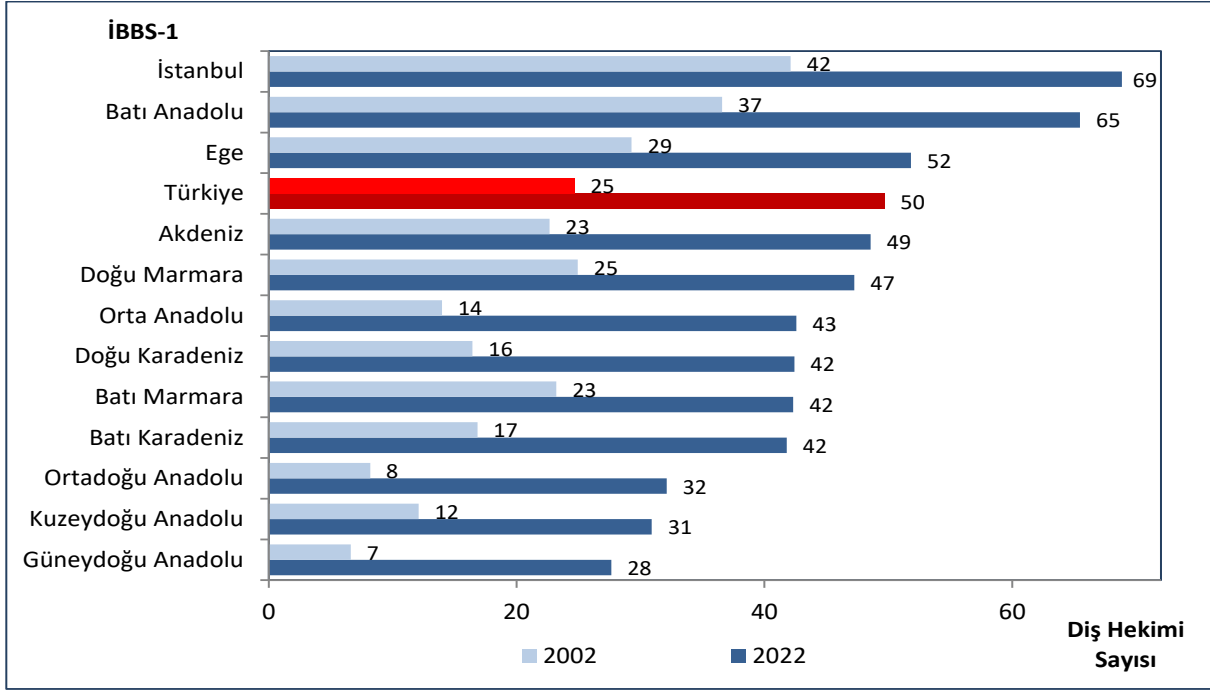
Şekil 10.8. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

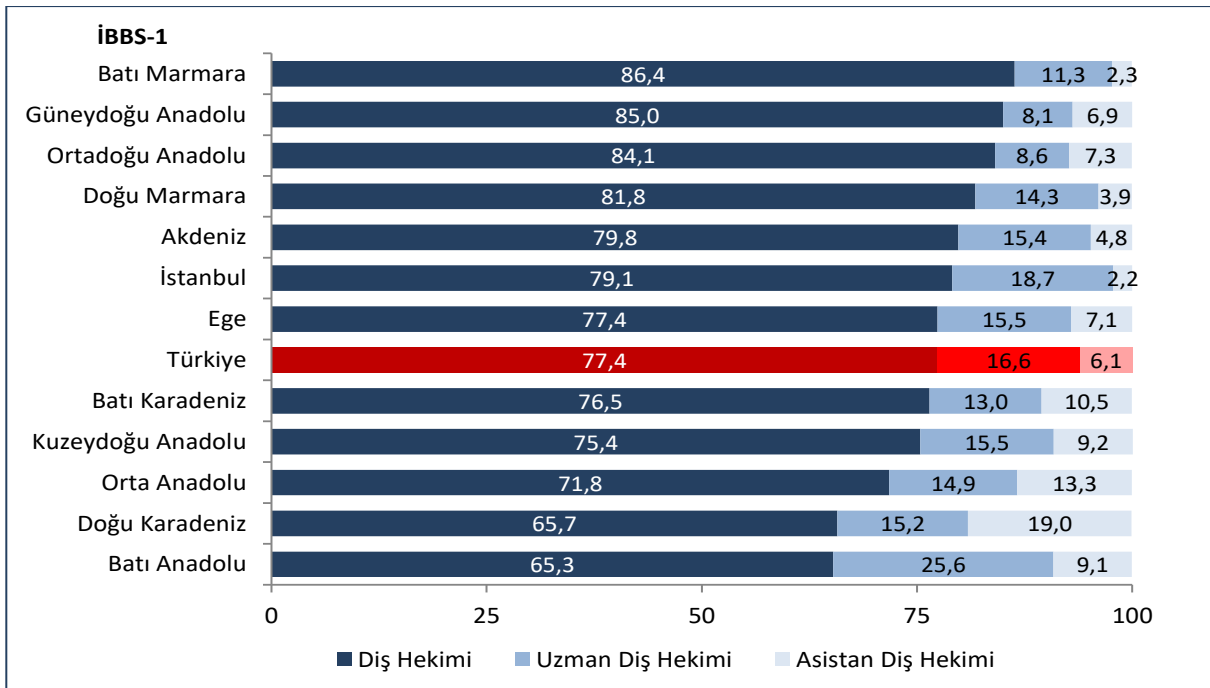
Not: 2018 yılından itibaren toplam diş hekimi sayısı diğer yıllardan farklı olarak asistan diş hekimi sayısını da içermektedir. Asistan diş hekimi dahil edilmediğinde 2022 yılı 100.000 kişiye düşen toplam diş hekimi sayısı 47'dir.

Şekil 10.9. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022

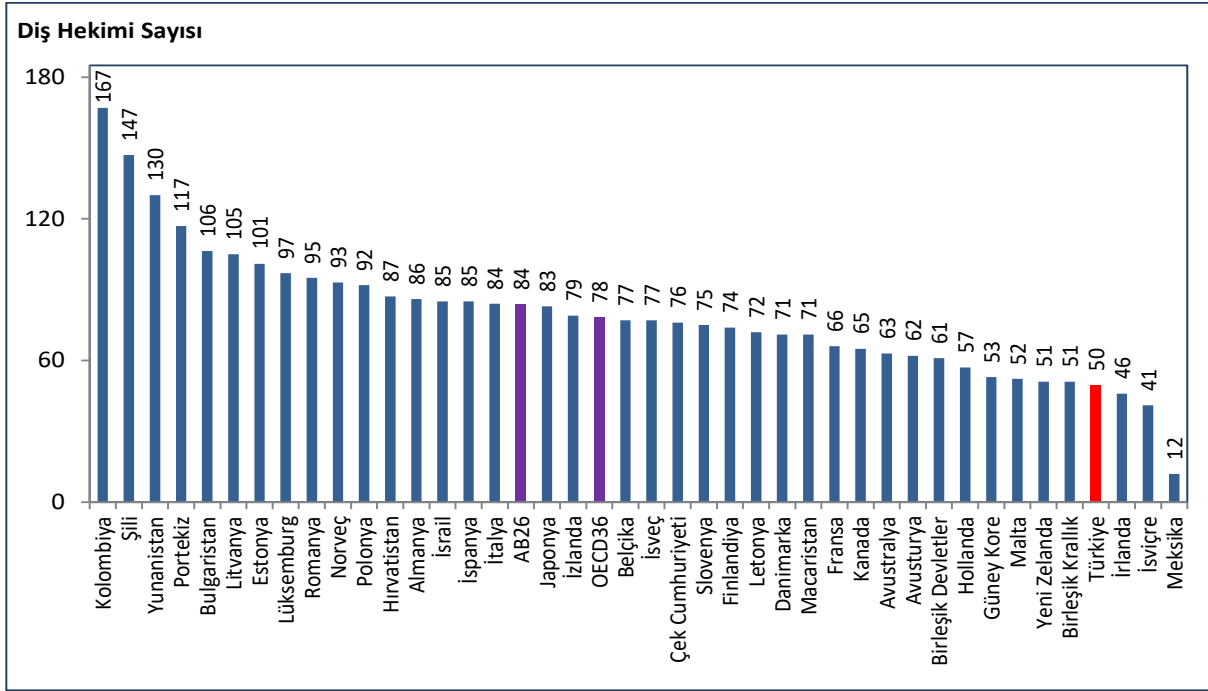
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Not: 2002 yılı verisine asistan diş hekimi dahil değildir.

Şekil 10.10. İBBS-1'e Göre Diş Hekimi, Uzman Diş Hekimi ve Asistan Diş Hekimi Dağılımı, Tüm Sektörler, (%), 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

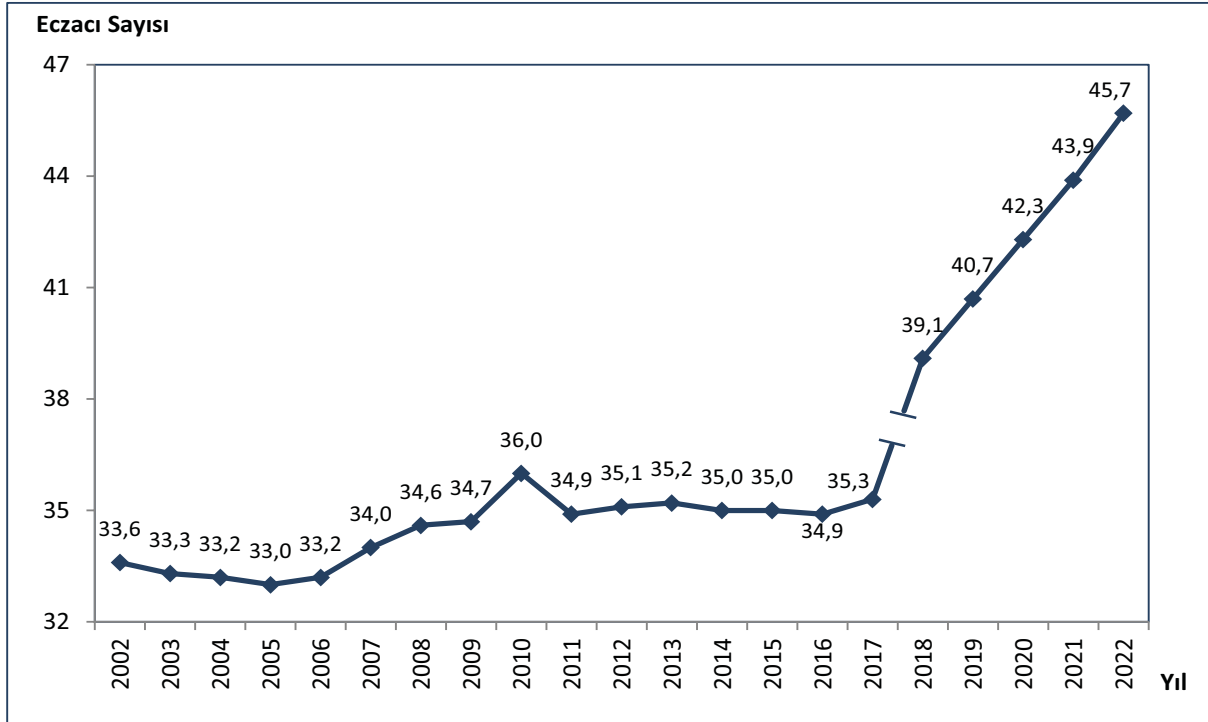
Şekil 10.11. 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Dış Hekimi Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

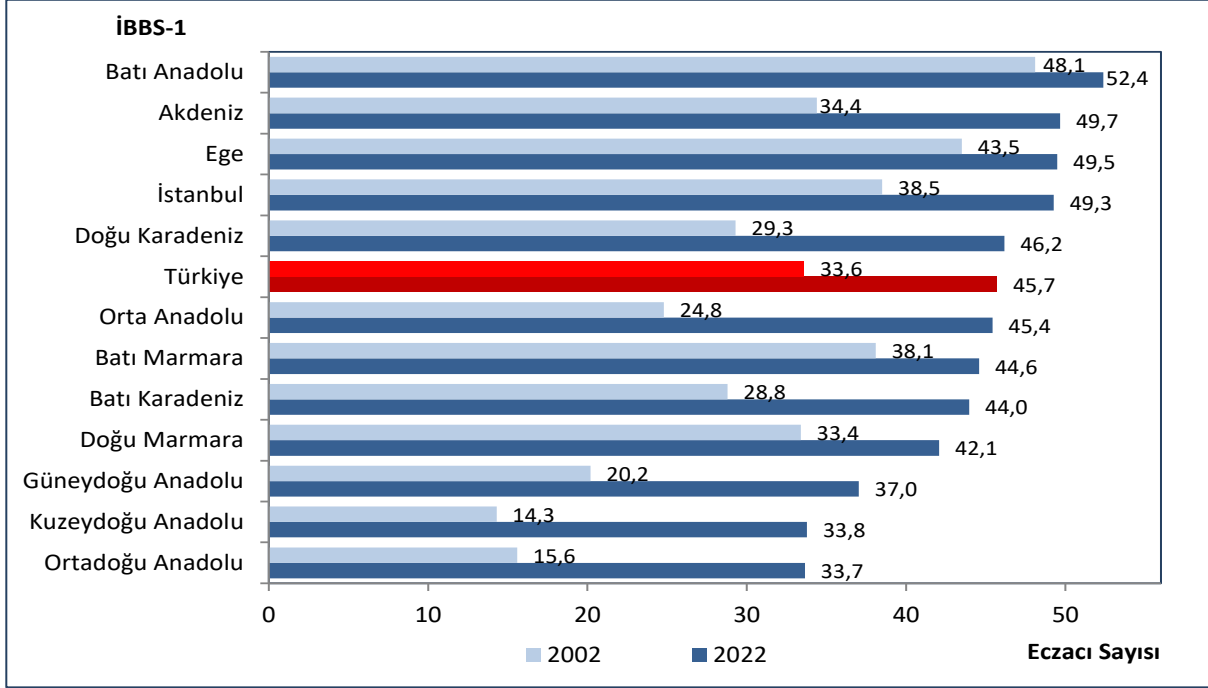
Şekil 10.12. Yıllara Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: 2018 yılından itibaren eczacı sayısı diğer yıllardan farklı olarak serbest eczanelerde çalışan ikinci eczacı ve yardımcı eczacı sayısını da içermektedir. İkinci eczacı ve yardımcı eczacı dahil edilmediğinde 2022 yılı 100.000 kişiyeye düşen eczacı sayısı 41,8'dir.

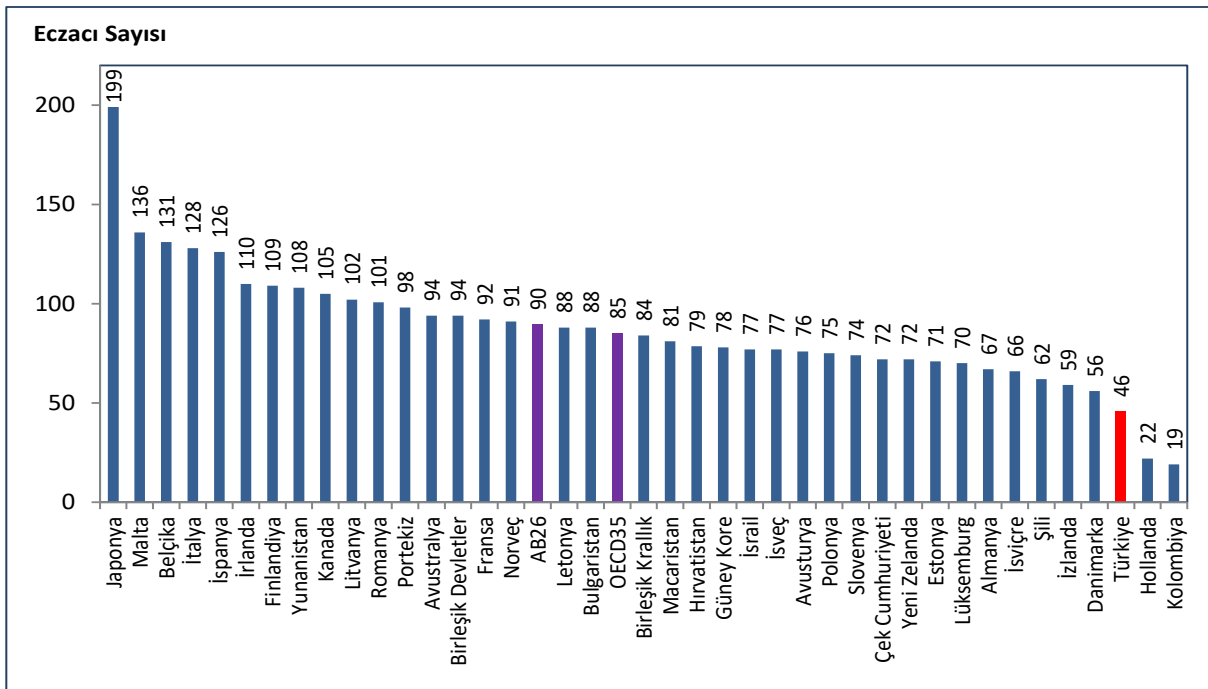
Şekil 10.13. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: 2002 yılı verisine serbest eczanelerde çalışan ikinci eczacı ve yardımcı eczacı sayısı dahil değildir.

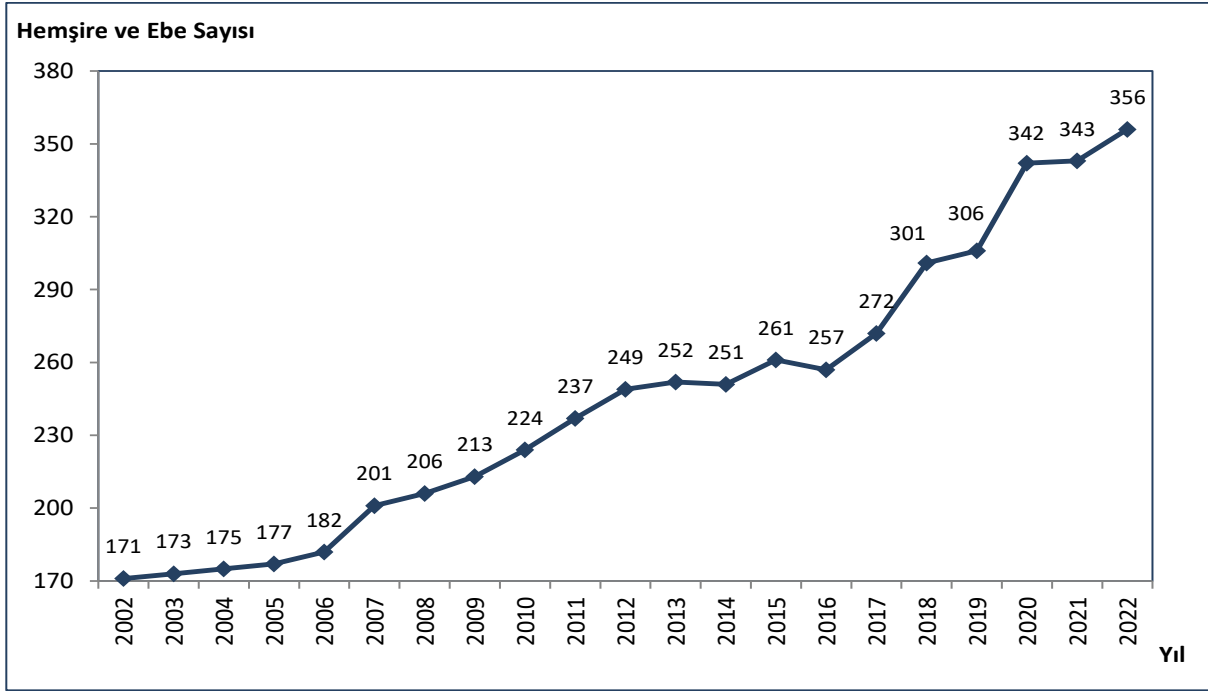
Şekil 10.14. 100.000 Kişiye Düşen Eczacı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

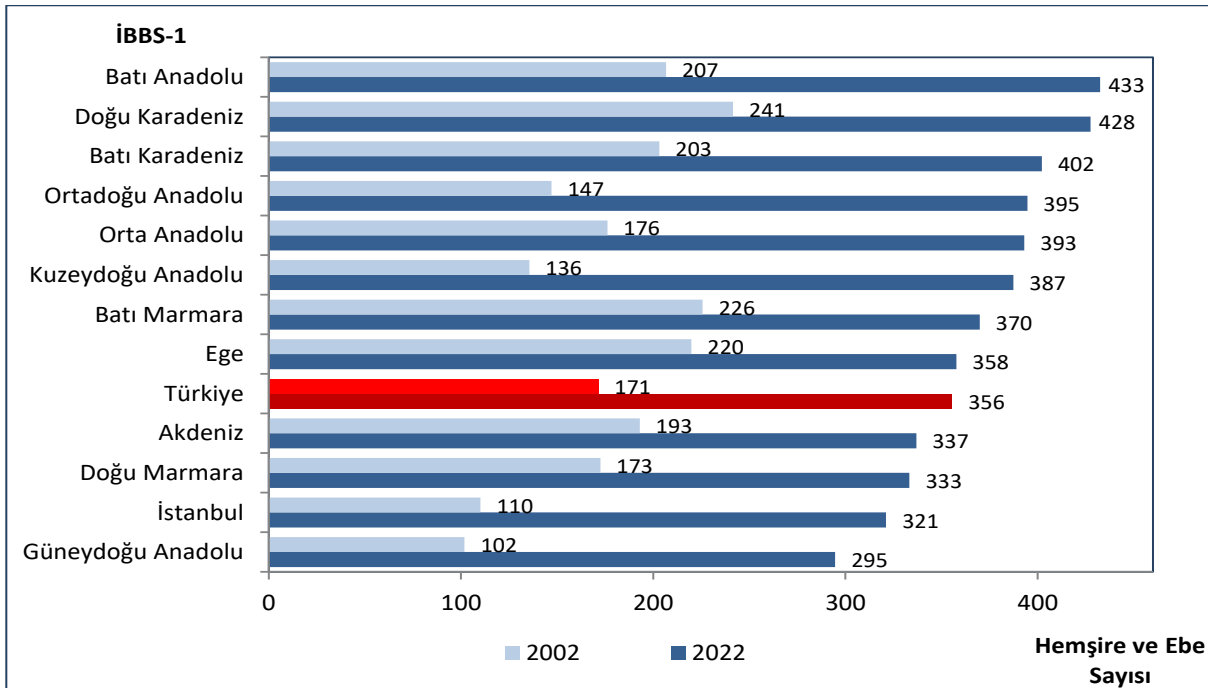
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 10.15. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler

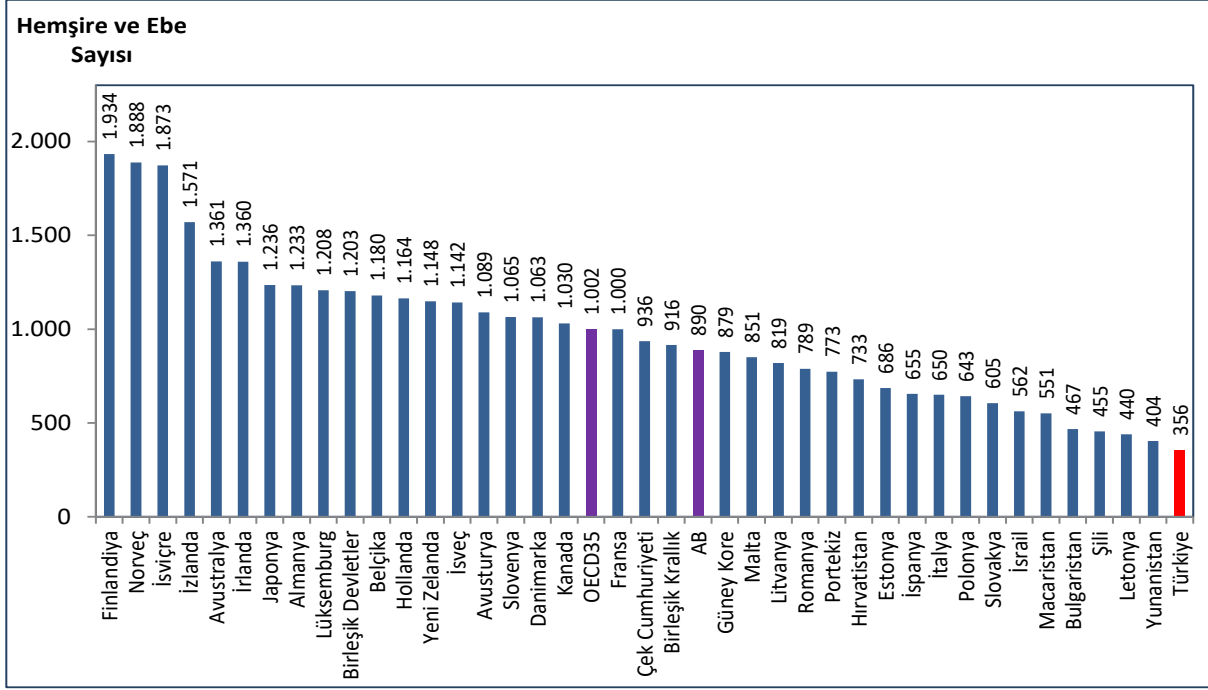
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.16. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.17. 100.000 Kişiyeye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

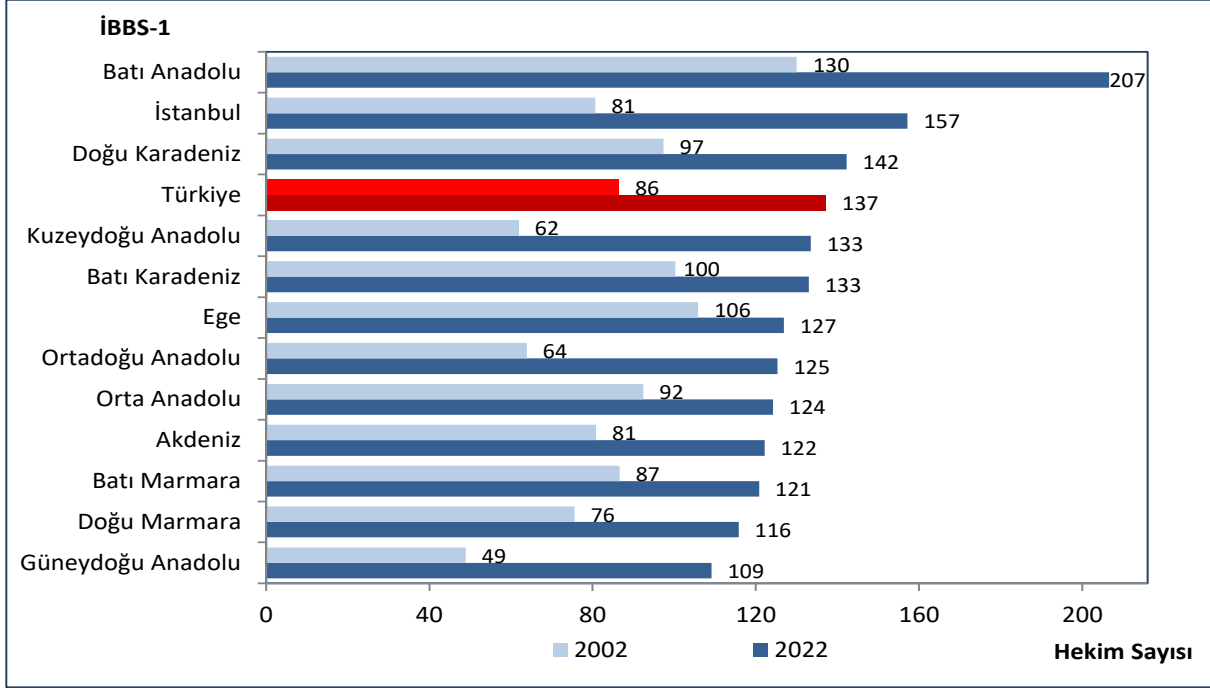
Tablo 10.5. Yıllara Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Sağlık Personeli Sayılarının Uluslararası Karşılaştırması

	2002			2010			2015			2021		
	Türkiye	OECD	AB	Türkiye	OECD	AB	Türkiye	OECD	AB	Türkiye*	OECD	AB
Toplam Hekim	138	276	304	167	310	340	179	334	364	228	372	402
Toplam Dış Hekimi	25	61	64	29	67	72	32	72	77	50	78	84
Eczacı	34	58	52	36	66	66	35	75	80	46	85	90
Hemşire ve Ebe	171	776	659	224	801	771	261	855	798	356	1.002	890

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2023, EUROSTAT Veri Tabanı

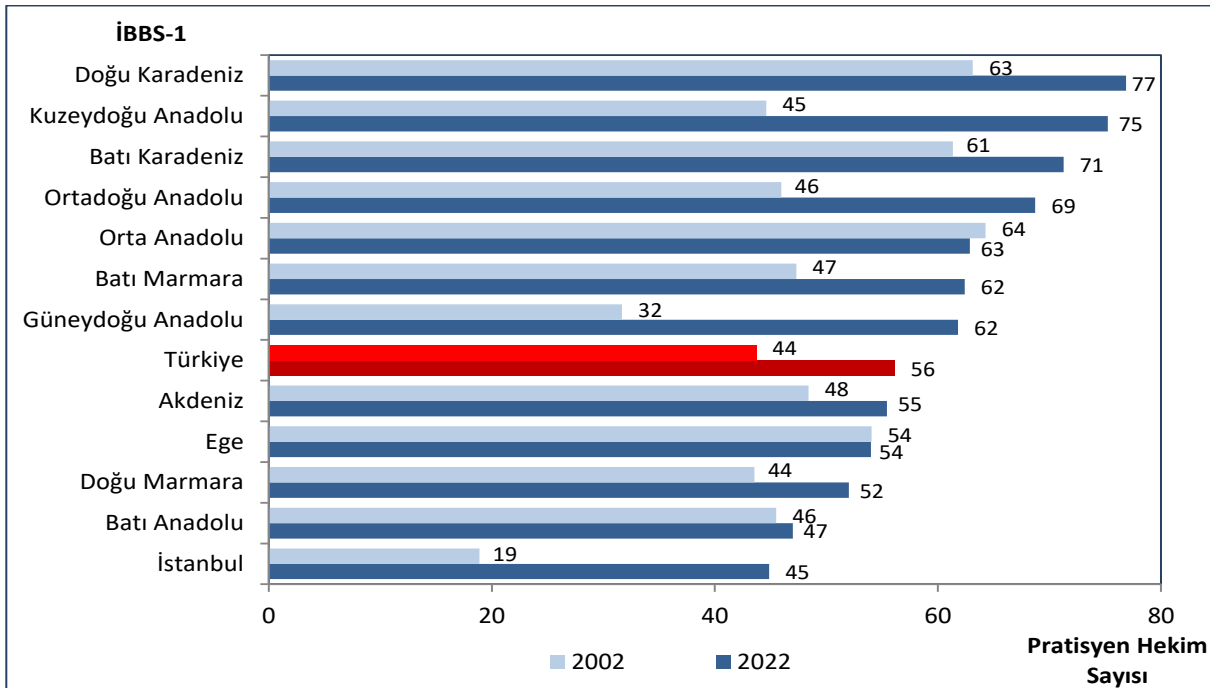
* Türkiye verileri 2022 yılına aittir.

Şekil 10.18. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022

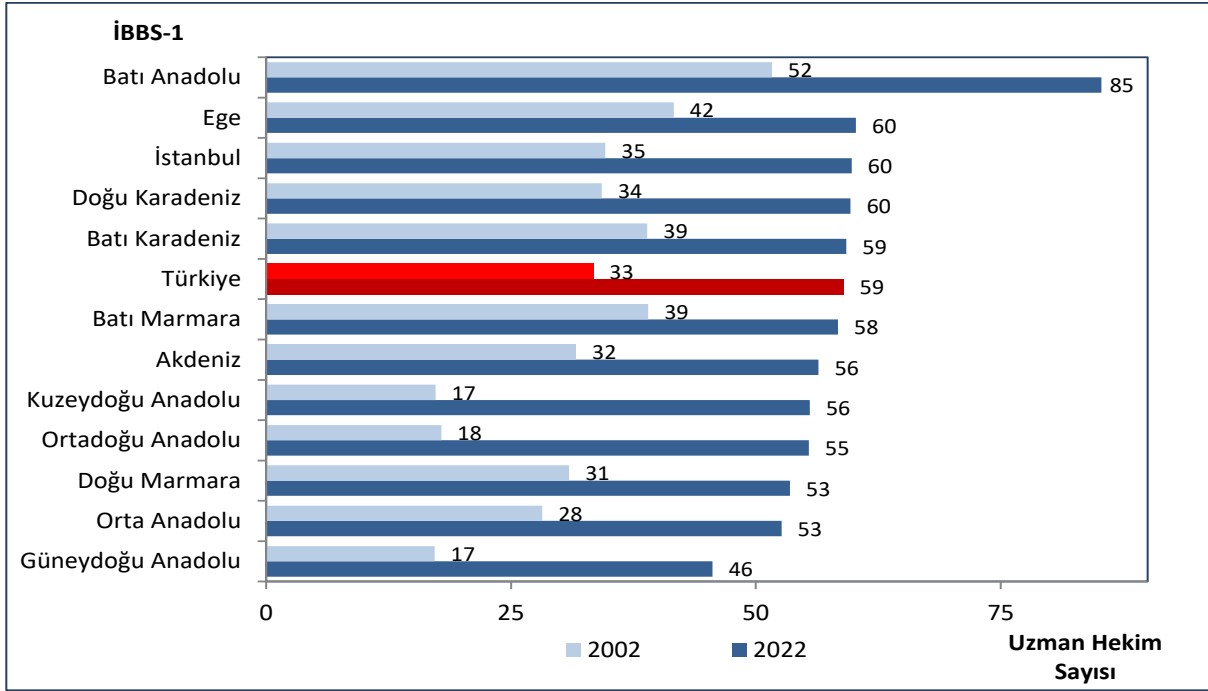
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.19. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022

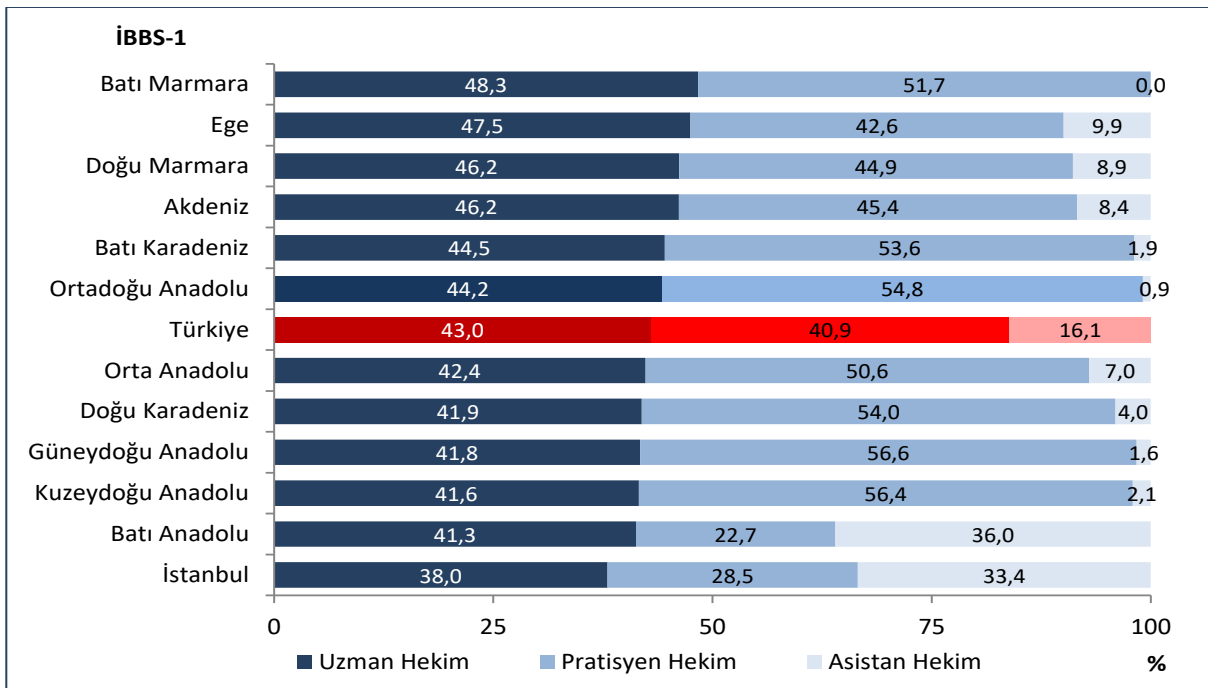
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.20. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022

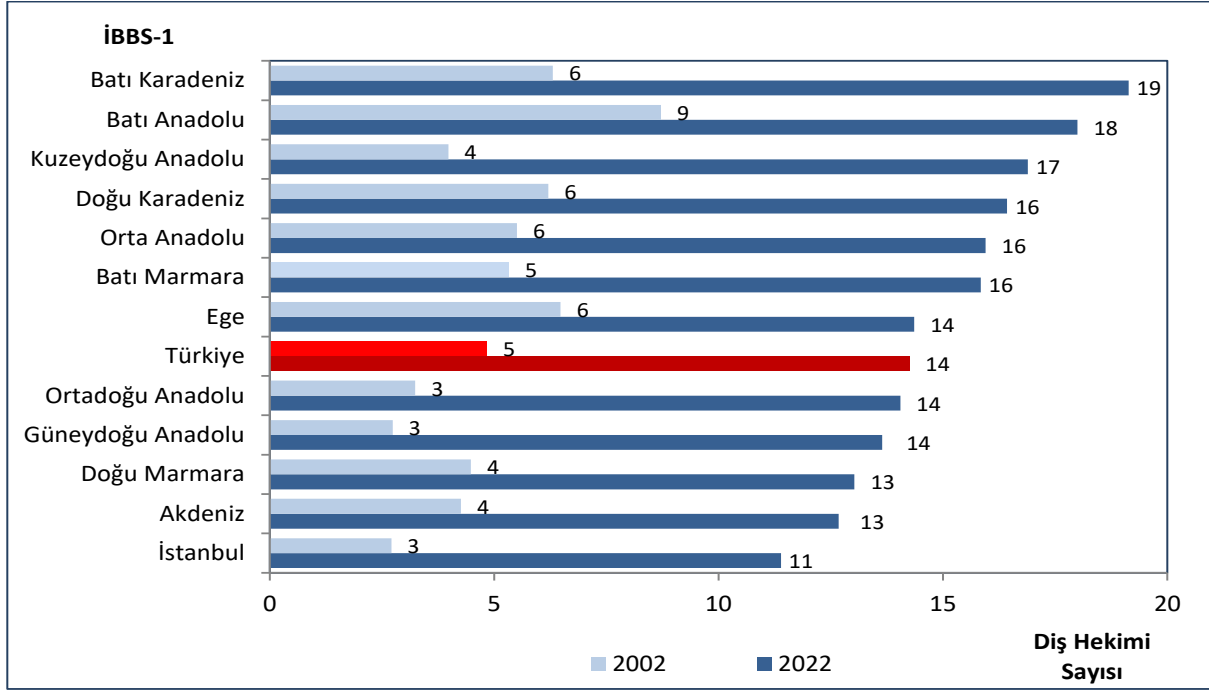
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.21. İBBS-1'e Göre Uzman Hekim, Pratisyen Hekim ve Asistan Hekim Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.22. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

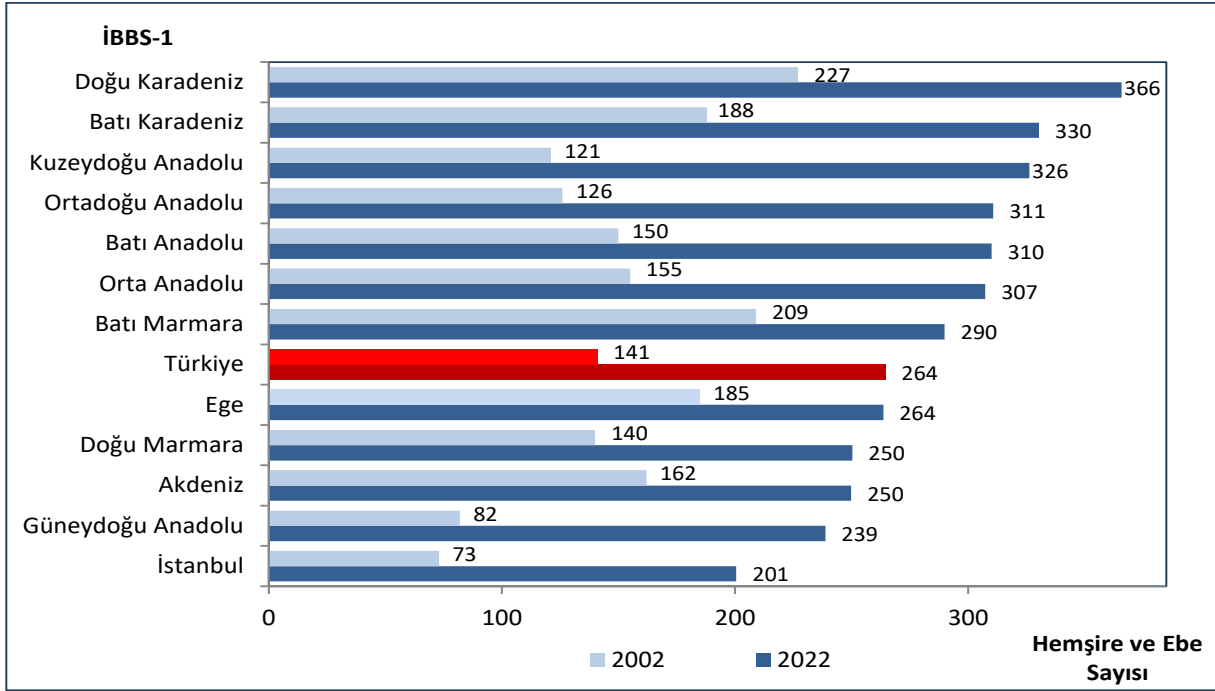
Not: 2002 yılı verisine asistan diş hekimi dahil değildir.

Tablo 10.6. İBBS-1'e Göre Diş Hekimi, Uzman Diş Hekimi ve Asistan Diş Hekimi Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2022

İBBS-1	Uzman Diş Hekimi	Diş Hekimi	Asistan Diş Hekimi
İstanbul	12,1	87,8	0,1
Batı Marmara	6,1	93,9	0,0
Ege	10,9	88,9	0,3
Doğu Marmara	9,5	90,5	0,0
Batı Anadolu	19,7	79,9	0,5
Akdeniz	10,6	89,4	0,0
Orta Anadolu	8,4	91,6	0,0
Batı Karadeniz	8,5	91,5	0,0
Doğu Karadeniz	7,2	92,8	0,0
Kuzeydoğu Anadolu	7,1	92,9	0,0
Ortadoğu Anadolu	2,0	98,0	0,0
Güneydoğu Anadolu	3,6	96,4	0,0
Türkiye	10,0	89,9	0,1

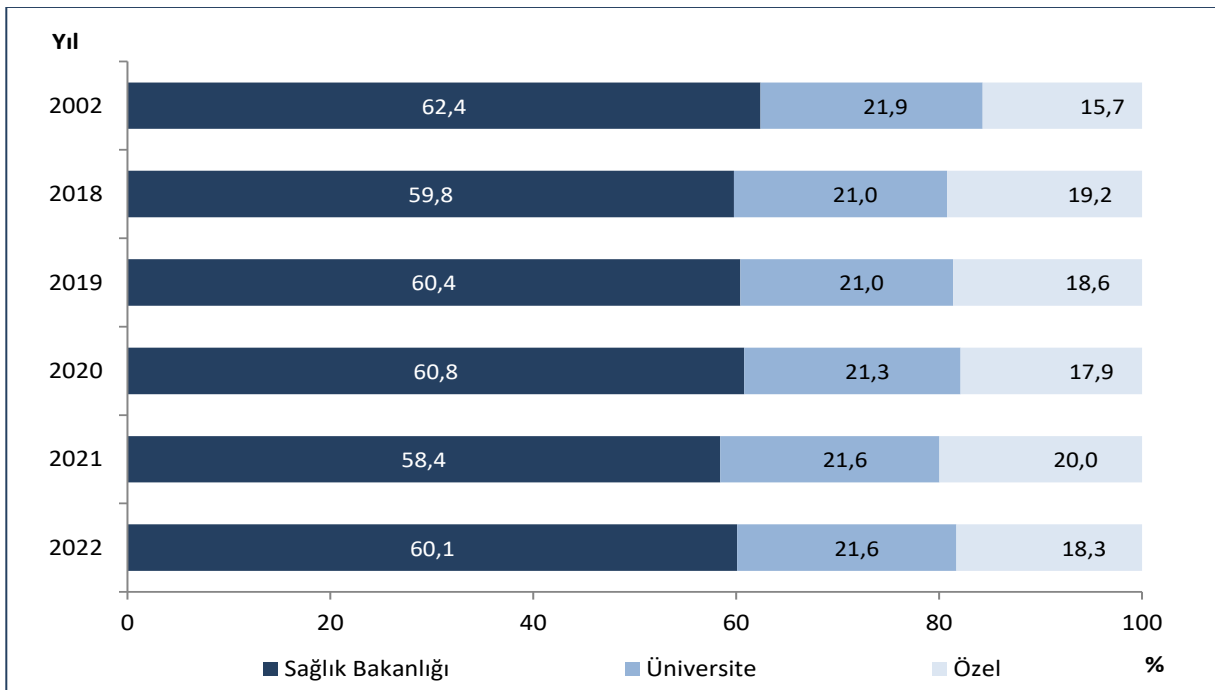
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.23. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022

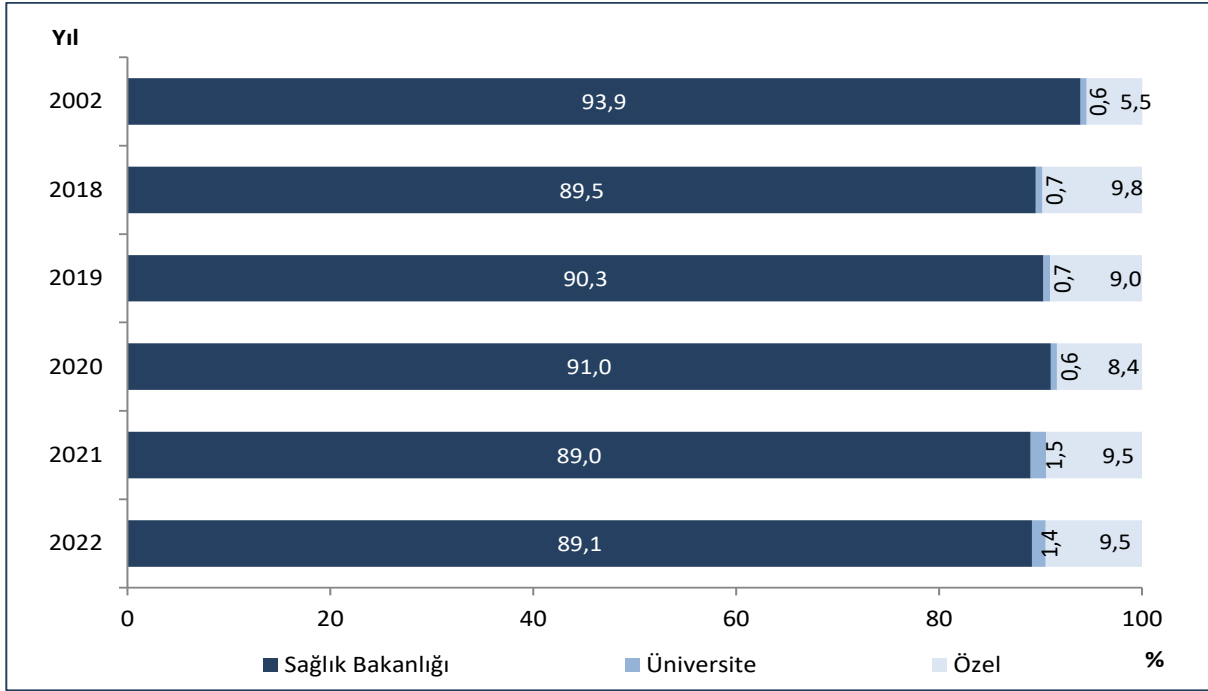
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.24. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Hekim Sayısının Dağılımı, (%)

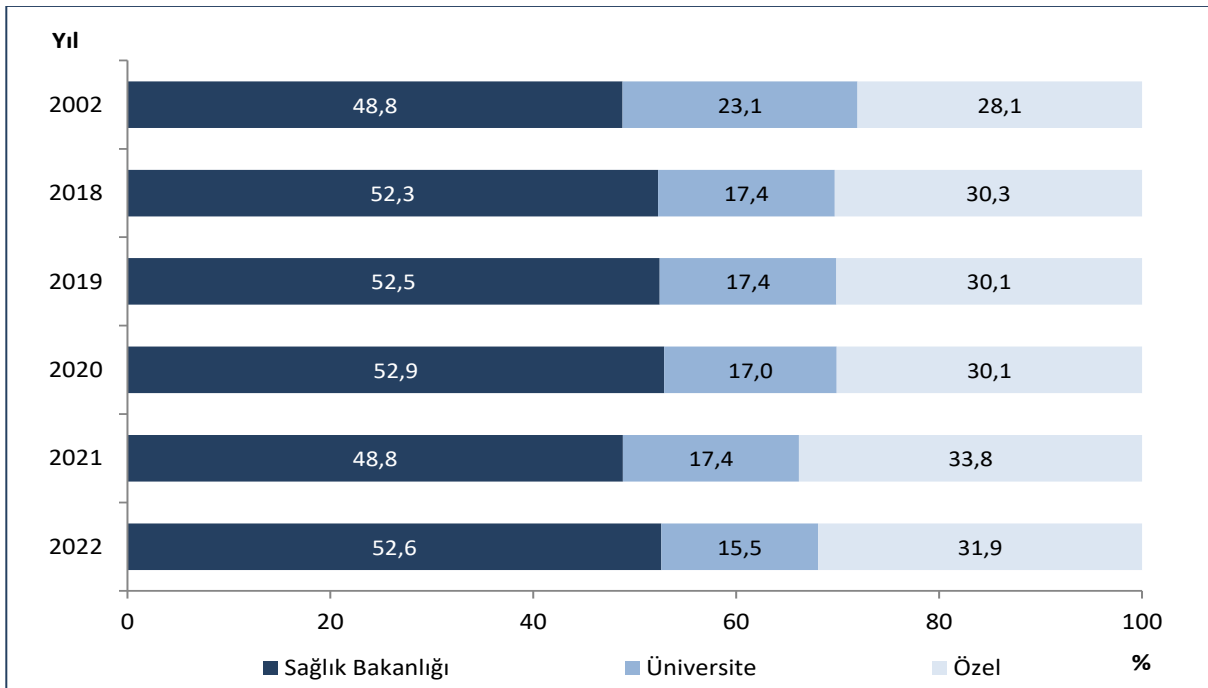
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.25. Yıllara ve Sektörlere Göre Pratisyen Hekim Sayısının Dağılımı, (%)

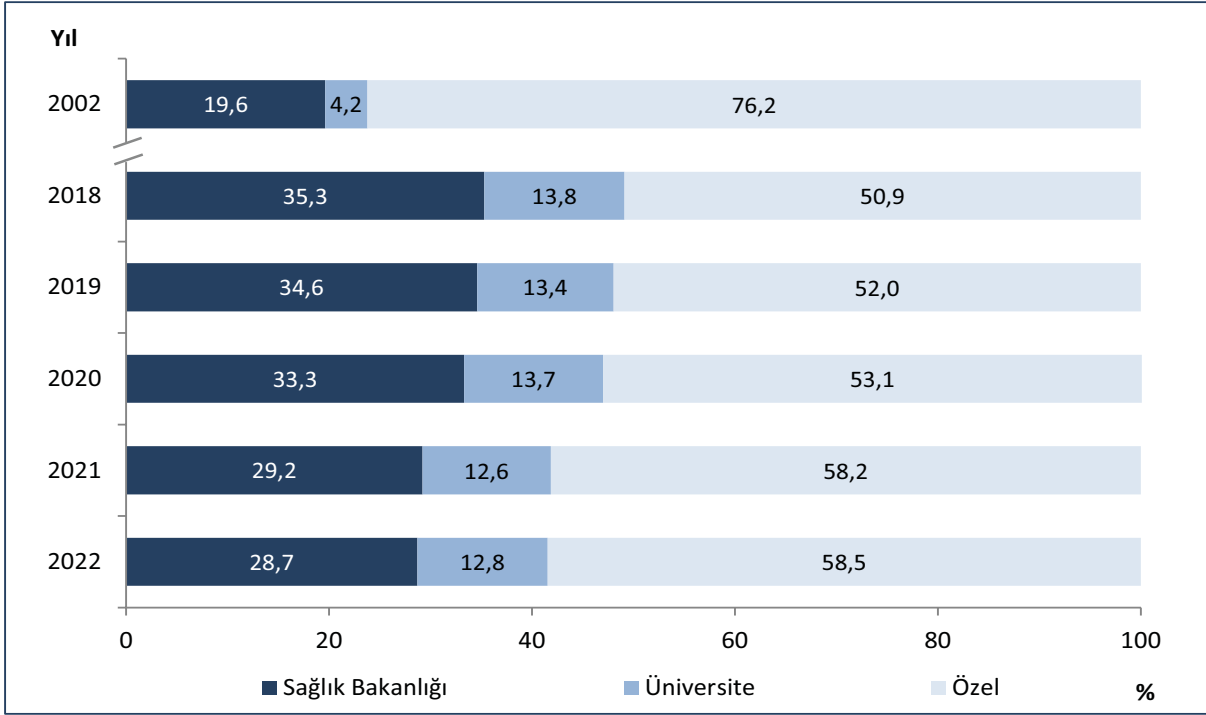
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.26. Yıllara ve Sektörlere Göre Uzman Hekim Sayısının Dağılımı, (%)

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

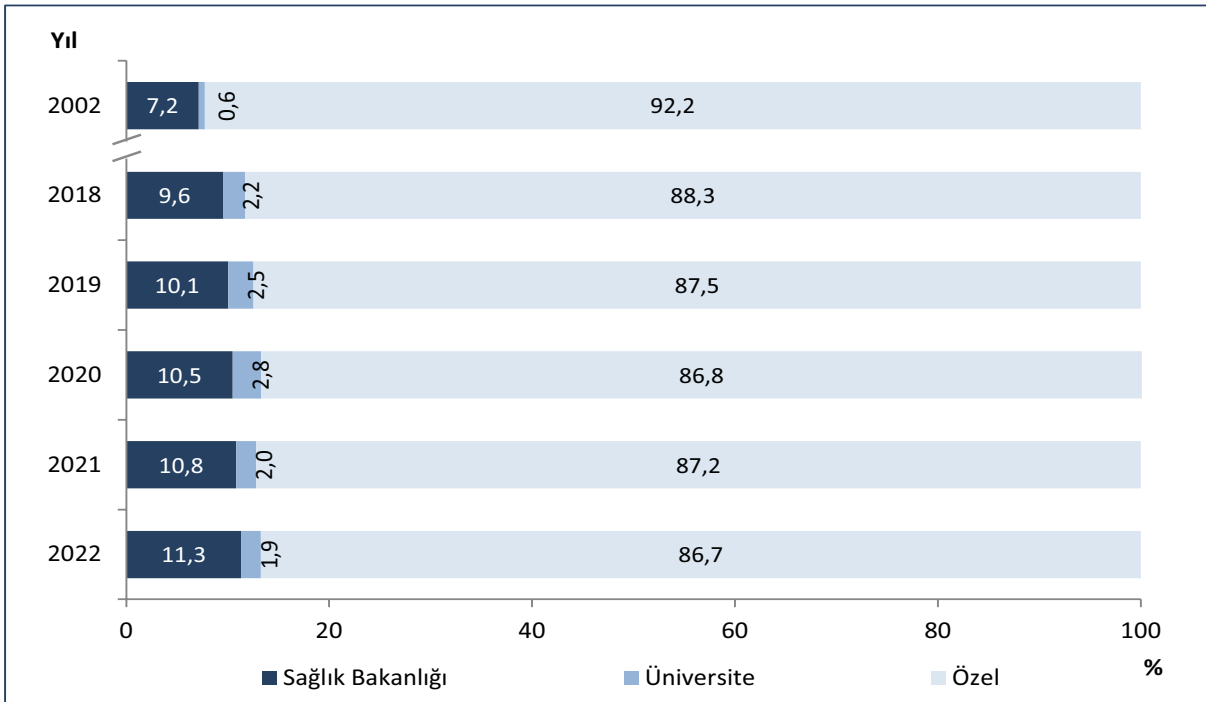
Şekil 10.27. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Dış Hekimi Sayısının Dağılımı, (%)

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: 2018 yılından itibaren toplam dış hekimi sayısı diğer yıllardan farklı olarak asistan dış hekimi sayısını da içermektedir. Asistan dış hekimi dahil edilmediğinde 2022 yılı toplam dış hekimi sayısının dağılımı Sağlık Bakanlığı için %30,5, Üniversite için %7,2 ve Özel için %62,2'dir.

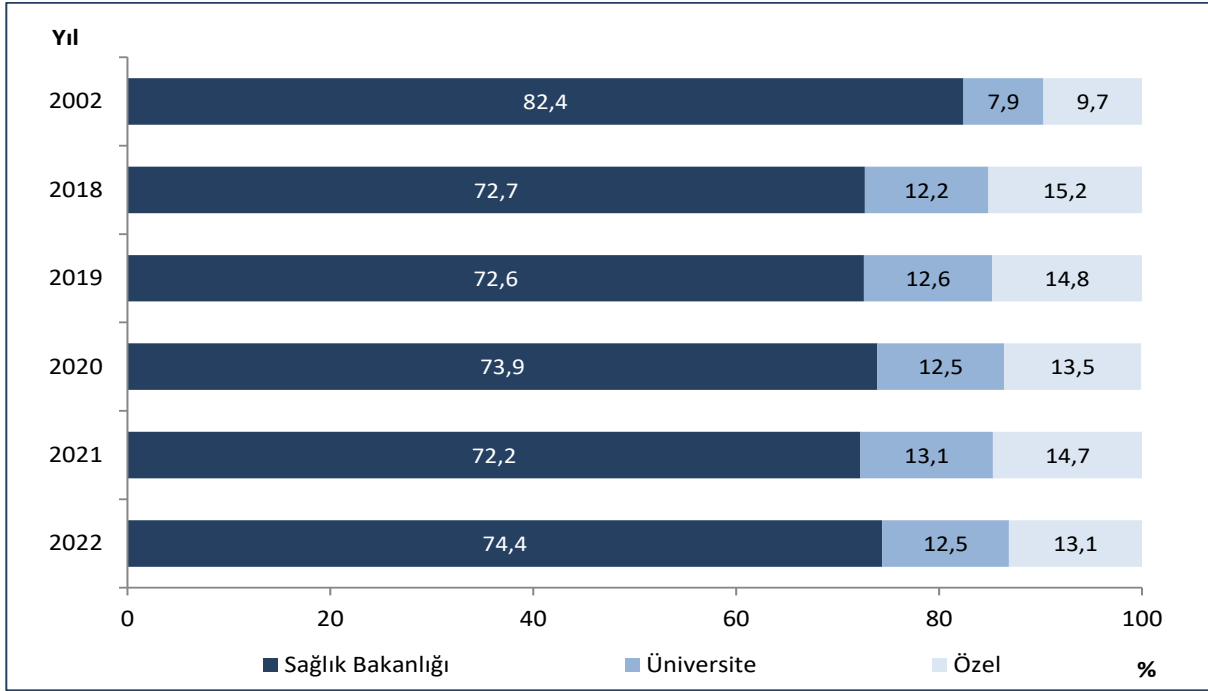
Şekil 10.28. Yıllara ve Sektörlere Göre Eczacı Sayısının Dağılımı, (%)

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: 2018 yılından itibaren toplam eczacı sayısı diğer yıllardan farklı olarak serbest eczanelerde çalışan ikinci eczacı ve yardımcı eczacı sayısını da içermektedir. İkinci eczacı ve yardımcı eczacı dahil edilmediğinde 2022 yılı eczacı sayısının dağılımı Sağlık Bakanlığı için %12,4, Üniversite için %2,1 ve Özel için %85,5'tir.

Şekil 10.29. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemşire ve Ebe Sayısının Dağılımı, (%)

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

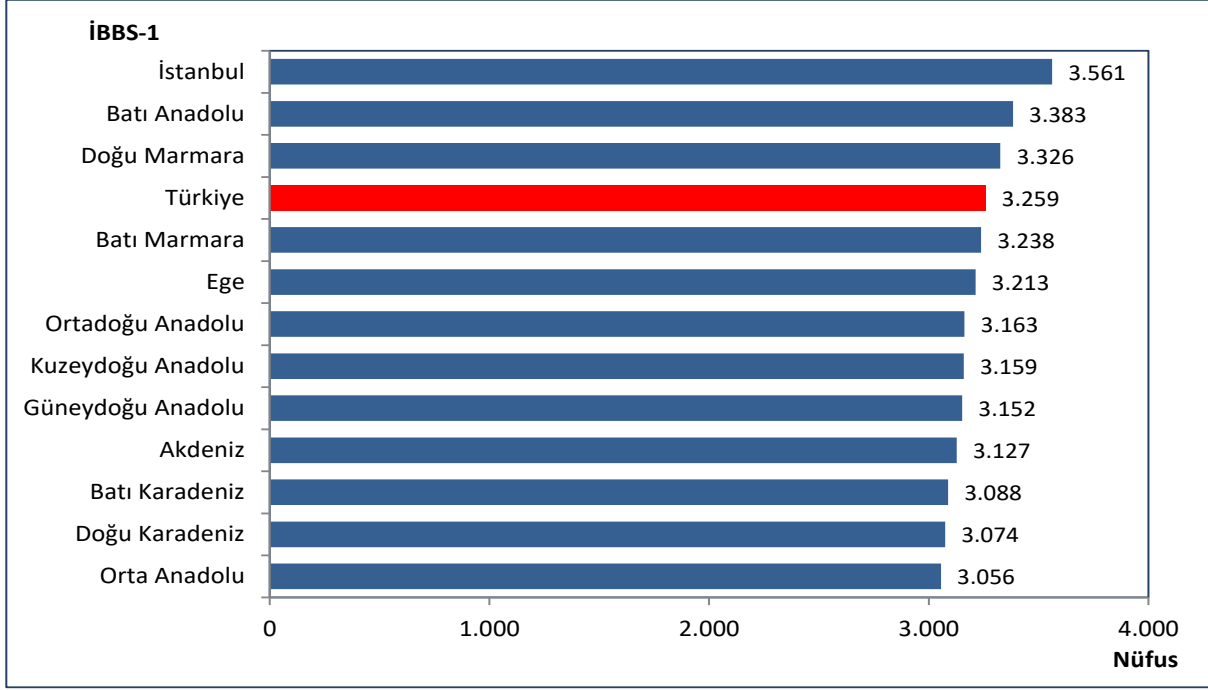
Tablo 10.7. Sağlık Personelinin Hizmet Birimlerine Göre Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, 2022

	Hastaneler*	Aile Hekimliği Birimi	Diğer Kurumlar	Toplam
Uzman Hekim	45.966	2.908	1.415	50.289
Pratisyen Hekim	17.130	23.263	7.472	47.865
Asistan Hekim	18.837	-	-	18.837
Toplam Hekim	81.933	26.171	8.887	116.991
Toplam Dış Hekimi	5.715	-	6.439	12.154
Eczacı	3.967	-	457	4.424
Hemşire	152.420	10.581	6.587	169.588
Ebe	32.426	12.147	11.369	55.942
Diğer Sağlık Personeli	93.379	1.949	58.034	153.362
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	213.664	19.484	27.352	260.500
Toplam Personel	583.504	70.332	119.125	772.961

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

*E1, E2 ve E3 Entegre İlçe Devlet Hastanelerinde çalışan personel dahildir.

Şekil 10.30. İBBS-1'e Göre Aktif Çalışan Aile Hekimi Başına Düşen Nüfus, 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 10.8. Öğretim Yıllarına Göre Tıp Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları

Öğretim Yılı	Fakülte Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretim Üyesi Sayısı
		Yeni Kayıt Yapılan	Toplam	Mezun Olan	
2002-2003	44	4.998	31.966	4.804	7.172
2018-2019	96	15.859	89.356	9.395	14.810
2019-2020	103	17.076	95.035	10.854	15.842
2020-2021	115	18.954	102.549	11.909	16.474
2021-2022	120	20.910	108.786	13.239	17.037
2022-2023	122	21.909	117.640	14.506	17.752

Kaynak: YÖK, Yükseköğretim İstatistikleri

Not: Mezun sayıları bir önceki döneme ait mezun sayıdır.

Tablo 10.9. Öğretim Yıllarına Göre Diş Hekimliği Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları

Öğretim Yılı	Fakülte Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretim Üyesi Sayısı
		Yeni Kayıt Yapılan	Toplam	Mezun Olan	
2002-2003	14	975	5.256	813	605
2018-2019	63	6.612	24.896	2.980	1.930
2019-2020	76	7.442	28.941	3.119	2.118
2020-2021	79	8.866	33.875	3.859	2.297
2021-2022	88	10.460	39.573	4.171	2.425
2022-2023	90	11.186	46.076	4.607	2.599

Kaynak: YÖK, Yükseköğretim İstatistikleri

Not: Mezun sayıları bir önceki döneme ait mezun sayıdır.

Tablo 10.10. Öğretim Yıllarına Göre Eczacılık Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları

Öğretim Yılı	Fakülte Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretim Üyesi Sayısı
		Yeni Kayıt Yapılan	Toplam	Mezun Olan	
2002-2003	11	939	4.120	919	354
2018-2019	35	3.605	13.943	1.723	862
2019-2020	37	3.883	15.880	1.759	949
2020-2021	39	4.613	18.383	2.082	1037
2021-2022	39	5.195	20.902	2.352	1.106
2022-2023	45	5.595	23.892	2.707	1.204

Kaynak: YÖK, Yükseköğretim İstatistikleri

Not: Mezun sayıları bir önceki döneme ait mezun sayıdır.

Tablo 10.11. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2022

İl Adı	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Asistan Hekim	Toplam Hekim	Toplam Diş Hekimi	Eczacı	Hemşire	Ebe	Diğer Sağlık Personeli
Adana	2.647	1.316	1.225	5.188	992	1.140	6.258	1.581	6.363
Adıyaman	454	464	112	1.030	250	246	1.678	622	1.770
Afyonkarahisar	598	506	255	1.359	286	319	2.089	572	2.243
Ağrı	275	361	0	636	84	133	892	331	944
Amasya	241	259	19	519	130	147	950	337	1.136
Ankara	10.617	2.995	9.475	23.087	4.302	3.163	22.110	3.838	18.404
Antalya	3.467	1.585	1.287	6.339	2.020	1.545	6.573	1.823	7.595
Artvin	123	177	0	300	47	60	427	213	632
Aydın	1.189	747	333	2.269	546	551	3.084	1.022	3.005
Balıkesir	1.162	876	159	2.197	546	591	3.500	1.332	3.476
Bilecik	145	200	0	345	78	85	692	192	744
Bingöl	183	217	0	400	92	93	796	306	889
Bitlis	215	275	0	490	71	103	1.109	275	950
Bolu	387	240	223	850	216	160	1.191	300	1.166
Burdur	197	246	0	443	95	136	809	329	944
Bursa	3.213	1.685	1.425	6.323	1.594	1.384	7.911	1.824	6.995
Çanakkale	624	410	335	1.369	223	254	1.761	629	1.848
Çankırı	125	172	0	297	73	70	454	148	761
Çorum	388	407	130	925	177	219	1.567	499	1.520
Denizli	1.205	620	502	2.327	532	560	2.835	1.002	3.151
Diyarbakır	1.477	1.123	720	3.320	594	652	4.770	1.092	4.027
Edirne	558	306	580	1.444	206	221	1.655	391	1.400
Elazığ	688	444	302	1.434	274	239	2.422	628	1.916
Erzincan	207	173	65	445	99	96	763	239	822
Erzurum	763	549	551	1.863	318	312	3.066	723	2.423
Eskişehir	1.191	545	618	2.354	484	489	3.480	716	3.120
Gaziantep	1.826	1.252	580	3.658	707	881	5.608	1.215	4.416
Giresun	327	407	16	750	116	230	1.682	534	1.779
Gümüşhane	99	142	0	241	47	42	445	114	528
Hakkari	180	195	0	375	56	55	492	164	675
Hatay	1.336	1.247	334	2.917	581	782	4.025	1.134	3.725
Isparta	613	342	462	1.417	270	224	1.981	534	1.728
Mersin	1.825	1.124	484	3.433	821	921	4.810	1.627	4.530
İstanbul	24.033	9.067	12.039	45.139	10.953	7.837	44.393	6.701	41.464
İzmir	6.845	2.498	3.667	13.010	2.783	2.311	12.943	2.750	12.570
Kars	204	254	40	498	51	71	712	362	772
Kastamonu	279	355	0	634	113	142	1.041	311	1.212
Kayseri	1.468	789	1.035	3.292	736	747	4.492	1.095	4.028
Kırklareli	355	278	0	633	142	173	928	317	938
Kırşehir	183	209	44	436	78	99	668	272	899
Kocaeli	2.064	1.149	774	3.987	930	756	5.326	1.275	5.083

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 10.11. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2022 - Devamı

İl Adı	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Asistan Hekim	Toplam Hekim	Toplam Diş Hekimi	Eczacı	Hemşire	Ebe	Diğer Sağlık Personeli
Konya	2.247	1.450	1.658	5.355	1.062	1.090	7.503	1.654	6.245
Kütahya	435	383	173	991	235	238	1.983	588	1.908
Malatya	926	582	491	1.999	388	380	3.042	937	2.690
Manisa	1.420	956	476	2.852	445	679	3.872	1.166	3.455
Kahramanmaraş	869	698	397	1.964	368	466	3.094	880	3.027
Mardin	493	700	0	1.193	211	305	1.735	548	1.822
Muğla	1.170	691	252	2.113	612	565	2.546	911	2.791
Muş	208	271	0	479	55	85	903	228	817
Nevşehir	228	212	0	440	116	140	833	278	992
Niğde	248	253	0	501	102	154	864	336	1.036
Ordu	645	592	63	1.300	309	346	2.143	676	2.283
Rize	361	269	150	780	215	144	1.054	273	1.057
Sakarya	937	667	352	1.956	451	444	2.608	801	2.294
Samsun	1.721	946	686	3.353	694	664	4.657	1.131	4.490
Siirt	196	260	0	456	69	111	799	238	866
Sinop	157	194	0	351	72	96	704	231	802
Sivas	576	473	398	1.447	299	285	2.405	683	2.282
Tekirdağ	971	660	254	1.885	467	430	2.628	705	2.604
Tokat	475	447	140	1.062	241	256	2.003	580	1.973
Trabzon	978	567	716	2.261	407	420	3.219	721	3.222
Tunceli	73	108	0	181	42	27	252	148	399
Şanlıurfa	1.112	1.285	251	2.648	398	821	4.056	1.053	3.709
Uşak	330	249	16	595	203	164	1.059	521	1.050
Van	752	707	290	1.749	283	340	3.117	684	2.781
Yozgat	300	323	61	684	120	146	1.276	402	1.335
Zonguldak	527	391	290	1.208	264	267	1.945	485	1.714
Aksaray	297	315	10	622	130	184	1.111	317	1.059
Bayburt	68	78	0	146	24	28	264	83	350
Karaman	216	200	2	418	95	116	712	254	754
Kırıkkale	306	199	161	666	175	119	915	269	1.358
Batman	425	445	0	870	166	219	1.693	447	1.632
Şırnak	259	356	0	615	110	141	906	252	924
Bartın	145	148	0	293	62	90	543	190	532
Ardahan	68	89	0	157	32	25	231	111	329
İğdir	112	146	0	258	58	63	411	158	490
Yalova	284	220	0	504	145	123	685	183	1.042
Karabük	251	196	87	534	124	100	747	244	870
Kilis	137	155	0	292	67	71	529	179	480
Osmaniye	331	373	0	704	206	259	1.192	472	1.642
Düzce	370	237	226	833	124	141	938	246	964
Türkiye	95.600	53.697	45.391	194.688	42.359	38.981	243.565	59.632	232.661

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Bölüm 10 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ 2018 yılı öncesi personel verileri “Aktif Çalışan Veri Tabanı”ndan, 2018-2020 yılları arası “Sağlık Personeli Takip Sistemi” (SPTS) veri tabanından elde edilmiş olup 2021 yılı itibari ile Entegre Kurumsal İşlem Platformu (EKİP) kullanılmaya başlanmıştır.
- ☑ 2018 yılı itibari ile bölüm içerisinde yer alan personel verilerine Sağlık Bakanlığı Merkez Teşkilatında çalışan personel verileri dahil değildir. Merkez Teşkilatında çalışan personel verileri Tablo 10.4’te yer almaktadır.
- ☑ 2002 yılı SSK personel sayıları Sağlık Bakanlığı personel sayılarına dahil edildi.
- ☑ 2012 yılı öncesi personel sayılarına Milli Savunma Bakanlığına bağlı kurum ve kuruluşlarda çalışan sağlık personeli sayıları dahil değildir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4’lü Likert ölçek kullanıldı ve ölçek aralıkları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı. Harita 10.5 hariç diğer haritalar oluşturulurken illere ait değerler en yakın tam sayıya, Harita 10.5 oluşturulurken ise illere ait değerler ondalıklı kısım tek hane olacak şekilde yuvarlandı. Likert ölçekler oluşturulurken bu tam sayılar dikkate alındı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
- ☑ TÜİK geçmişe dönük nüfus verilerini revize edebileceğinden bölüm içerisinde yer alan geçmiş yıllara ait verilerde farklılık görülebilir.
- ☑ **Sahip ve Mesul Müdür Eczacı:** Eczane ruhsatnamesine sahip ve bu eczaneyi işletme hakkını haiz eczacıyı ifade eder.
- ☑ **İkinci Eczacı:** Serbest eczanelerde, eczanenin sahip ve mesul müdürü olan eczacının yanında reçete sayısı ve/veya ciro gibi kriterlere göre çalıştırılması zorunlu olan veya isteğe bağlı olarak bu kriterlere tabi olmaksızın da çalışabilecek eczacıyı ifade eder.
- ☑ **Yardımcı Eczacı:** 2013 ve daha sonraki yıllarda eczacılık fakültesinde okumaya hak kazanıp mezun olduktan sonra serbest eczane açmak veya serbest eczanelerde mesul müdür olarak çalışmak için en az bir yıl müddetle hizmet sözleşmesine bağlı olarak mesul müdür eczacı ile birlikte serbest eczanelerde veya hastane eczanelerinde çalışan eczacıyı ifade eder.
- ☑ “Diğer Sağlık Personeli”; Hekim, Diş Hekimi, Eczacı, Hemşire ve Ebe ünvanları dışında kalan diğer sağlık hizmetleri sınıfı mensubu personel sayısını ifade etmekte olup aşağıdaki branşlarda çalışan personelleri kapsar; Adli Tıp Teknikeri, Ağız ve Diş Sağlığı Teknikeri, Ameliyathane Teknikeri, Ameliyat Teknisyeni, Anestezi Teknikeri, Anestezi Teknisyeni, Biyolog, Çevre Sağlığı Teknisyeni, Çocuk Gelişimcisi, Dil ve Konuşma Terapisti, Diş Protez Teknikeri, Diş Protez Teknisyeni, Diş Teknisyeni, Diyaliz Teknikeri, Diyetisyen, Ebe Yardımcısı, Eczane Teknikeri, Elektronörofizyoloji Teknikeri, Fizik Tedavi Teknisyeni, Fizyoterapi Teknikeri, Fizyoterapist, Hemşire Yardımcısı, İlk ve Acil Yardım Teknisyeni, İlk ve Acil Yardım Teknikeri, İş ve Uğraş Teknikeri (Ergoterapi Teknikeri), İş ve Uğraş Terapisti (Ergoterapist), Kalp Akciğer Pompa Çalışma Teknisyeni, Klinik Psikolog, Laboratuvar Teknikeri, Laboratuvar Teknisyeni, Mamografi Teknikeri, Odyolog, Odyometri Teknikeri, Odyometri Teknisyeni, Ortopedi Teknisyeni, Patolojik Anatomi Teknisyeni, Perfüzyonik Pompa Teknisyeni, Perfüzyonist, Podolog, Protez Teknisyeni, Psikolog, Radyoterapi Teknikeri, Röntgen Teknisyeni, Sağlık Bakım Teknisyeni, Sağlık Fizikçisi, Sağlık Savaş Memuru, Sağlık Teknikeri, Sağlık Teknisyeni, Sosyal Çalışmacı, Tıbbi Görüntüleme Teknikeri, Tıbbi Görüntüleme Teknisyeni, Tıbbi Laboratuvar ve Patoloji Teknikeri, Tıbbi Laboratuvar ve Patoloji Teknisyeni, Tıbbi Protez ve Ortez Teknikeri, Tıbbi Protez ve Ortez Teknisyeni, Tıbbi Sekreter, Tıbbi Teknolog, Toplum Sağlığı Teknisyeni.

- ☑ Sağlık Bakanlığının personel sayıları dağılımında belirtilen ‘‘Diğer Kurumlar’’; Acil Yardım İstasyonları, Toplum Sağlığı Merkezi, Verem Savaşı Dispanserleri, Kanseri Erken Teşhis ve Tarama Eğitim Merkezleri, Halk Sağlığı Laboratuvarları, ÇEKÜS Birimi, Ağız ve Diş Sağlığı Merkezleri ve İl Sağlık Müdürlüğü personelini kapsar.
- ☑ Tıp fakültesi istatistiklerinin verildiği tabloda Atatürk, Gazi, Hacettepe ve İstanbul Üniversiteleri Tıp Fakültelerinin hem İngilizce hem de Türkçe eğitim veren bölümleri olup bunlar ayrıca sayılmadı. Başka bölümlerden gelen öğretim üyeleri sayıya dahil edilmedi.
- ☑ Fakültelerdeki öğretim üyesi sayısına profesör, doçent, yardımcı doçent sayıları, doktor öğretim üyesi sayıları dahildir.

BÖLÜM 11

Sağlık Ekonomisi ve Finansmanı

Tablo 11.1. Yıllara Göre Cari, Yatırım ve Toplam Sağlık Harcaması

Yıl	Ünit	GSYİH	Cari Sağlık Harcaması	Cari Sağlık Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)	Yatırım Harcaması	Yatırım Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)	Toplam Sağlık Harcaması (Cari+Yatırım)	Toplam Sağlık Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)
2002	Milyon ₺	362.110	18.331		443		18.774	
	Milyon ABD \$	238.145	12.056	5,1	291	0,1	12.347	5,2
	Milyon SGP ABD \$	677.953	34.320		829		35.149	
2009	Milyon ₺	1.006.372	55.294		2.616		57.911	
	Milyon ABD \$	651.543	35.799	5,5	1.694	0,3	37.492	5,8
	Milyon SGP ABD \$	1.069.020	58.736		2.779		61.516	
2010	Milyon ₺	1.167.664	58.623		3.054		61.678	
	Milyon ABD \$	777.461	39.033	5,0	2.034	0,3	41.067	5,3
	Milyon SGP ABD \$	1.229.386	61.722		3.216		64.938	
2011	Milyon ₺	1.404.928	65.372		3.236		68.607	
	Milyon ABD \$	837.924	38.989	4,7	1.930	0,2	40.919	4,9
	Milyon SGP ABD \$	1.417.005	65.934		3.264		69.197	
2012	Milyon ₺	1.581.479	70.288		3.901		74.189	
	Milyon ABD \$	877.676	39.008	4,4	2.165	0,2	41.173	4,7
	Milyon SGP ABD \$	1.513.424	67.263		3.733		70.996	
2013	Milyon ₺	1.823.427	79.702		4.688		84.390	
	Milyon ABD \$	958.125	41.880	4,4	2.463	0,3	44.343	4,6
	Milyon SGP ABD \$	1.651.069	72.168		4.245		76.413	
2014	Milyon ₺	2.054.898	88.878		5.871		94.750	
	Milyon ABD \$	939.923	40.654	4,3	2.685	0,3	43.339	4,6
	Milyon SGP ABD \$	1.796.555	77.705		5.133		82.838	
2015	Milyon ₺	2.350.941	96.786		7.782		104.568	
	Milyon ABD \$	867.071	35.696	4,1	2.870	0,3	38.566	4,4
	Milyon SGP ABD \$	1.976.144	81.356		6.541		87.897	
2016	Milyon ₺	2.626.560	112.540		7.216		119.756	
	Milyon ABD \$	869.241	37.244	4,3	2.388	0,3	39.632	4,6
	Milyon SGP ABD \$	2.088.486	89.485		5.737		95.223	
2017	Milyon ₺	3.133.704	130.981		9.666		140.647	
	Milyon ABD \$	859.055	35.906	4,2	2.650	0,3	38.556	4,5
	Milyon SGP ABD \$	2.258.990	94.420		6.968		101.388	
2018	Milyon ₺	3.761.166	154.998		10.236		165.234	
	Milyon ABD \$	797.728	32.875	4,1	2.171	0,3	35.045	4,4
	Milyon SGP ABD \$	2.380.979	98.121		6.480		104.600	
2019	Milyon ₺	4.317.810	188.237		12.794		201.031	
	Milyon ABD \$	760.359	33.148	4,4	2.253	0,3	35.401	4,7
	Milyon SGP ABD \$	2.431.807	106.016		7.206		113.221	
2020	Milyon ₺	5.048.568	233.062		16.870		249.932	
	Milyon ABD \$	717.141	33.106	4,6	2.396	0,3	35.502	5,0
	Milyon SGP ABD \$	2.400.628	110.823		8.022		118.844	
2021	Milyon ₺	7.256.142	330.928		23.013		353.941	
	Milyon ABD \$	807.924	36.847	4,6	2.562	0,3	39.409	4,9
	Milyon SGP ABD \$	2.820.852	128.649		8.947		137.596	
2022	Milyon ₺	15.011.776	555.944		50.891		606.835	
	Milyon ABD \$	905.814	33.546	3,7	3.071	0,3	36.617	4,0
	Milyon SGP ABD \$	3.620.534	134.082		12.274		146.356	

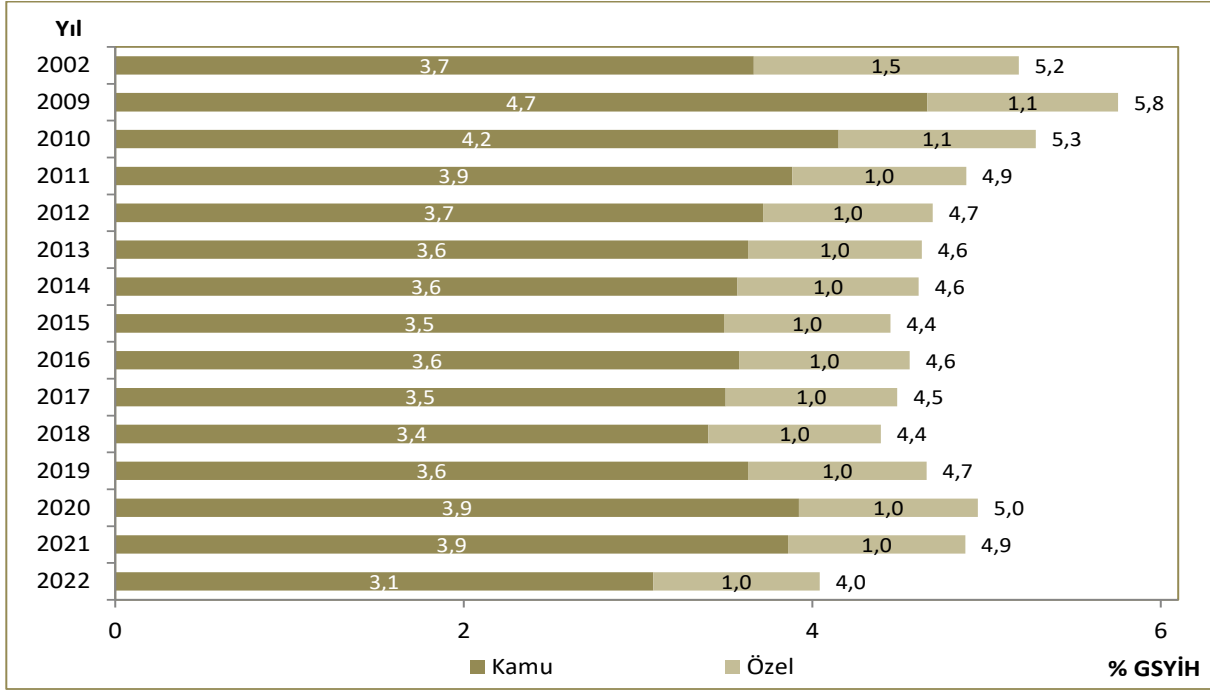
Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2023

Tablo 11.2. Yıllara Göre Kamu Cari, Kamu Yatırım ve Toplam Kamu Sağlık Harcaması

Yıl	Ünit	GSYİH	Kamu Cari Sağlık Harcaması	Kamu Cari Sağlık Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)	Kamu Yatırım Harcaması	Kamu Yatırım Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)	Toplam Kamu Sağlık Harcaması (Cari+Yatırım)	Toplam Kamu Sağlık Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)
2002	Milyon ₺	362.110	12.827		443		13.270	
	Milyon ABD \$	238.145	8.436	3,5	291	0,1	8.727	3,7
	Milyon SGP ABD \$	677.953	24.015		829		24.844	
2009	Milyon ₺	1.006.372	44.511		2.379		46.890	
	Milyon ABD \$	651.543	28.817	4,4	1.540	0,2	30.357	4,7
	Milyon SGP ABD \$	1.069.020	47.282		2.527		49.809	
2010	Milyon ₺	1.167.664	45.726		2.756		48.482	
	Milyon ABD \$	777.461	30.445	3,9	1.835	0,2	32.280	4,2
	Milyon SGP ABD \$	1.229.386	48.143		2.901		51.044	
2011	Milyon ₺	1.404.928	51.728		2.852		54.580	
	Milyon ABD \$	837.924	30.851	3,7	1.701	0,2	32.552	3,9
	Milyon SGP ABD \$	1.417.005	52.172		2.876		55.049	
2012	Milyon ₺	1.581.479	55.648		3.137		58.785	
	Milyon ABD \$	877.676	30.883	3,5	1.741	0,2	32.624	3,7
	Milyon SGP ABD \$	1.513.424	53.253		3.002		56.255	
2013	Milyon ₺	1.823.427	62.447		3.781		66.228	
	Milyon ABD \$	958.125	32.813	3,4	1.987	0,2	34.800	3,6
	Milyon SGP ABD \$	1.651.069	56.544		3.424		59.968	
2014	Milyon ₺	2.054.898	68.974		4.407		73.382	
	Milyon ABD \$	939.923	31.549	3,4	2.016	0,2	33.565	3,6
	Milyon SGP ABD \$	1.796.555	60.303		3.853		64.156	
2015	Milyon ₺	2.350.941	75.622		6.499		82.121	
	Milyon ABD \$	867.071	27.891	3,2	2.397	0,3	30.288	3,5
	Milyon SGP ABD \$	1.976.144	63.566		5.463		69.029	
2016	Milyon ₺	2.626.560	88.279		5.733		94.012	
	Milyon ABD \$	869.241	29.215	3,4	1.897	0,2	31.112	3,6
	Milyon SGP ABD \$	2.088.486	70.194		4.558		74.753	
2017	Milyon ₺	3.133.704	101.786		7.958		109.744	
	Milyon ABD \$	859.055	27.903	3,2	2.181	0,3	30.084	3,5
	Milyon SGP ABD \$	2.258.990	73.374		5.736		79.111	
2018	Milyon ₺	3.761.166	119.941		8.080		128.021	
	Milyon ABD \$	797.728	25.439	3,2	1.714	0,2	27.153	3,4
	Milyon SGP ABD \$	2.380.979	75.928		5.115		81.043	
2019	Milyon ₺	4.317.810	146.232		10.586		156.819	
	Milyon ABD \$	760.359	25.751	3,4	1.864	0,2	27.616	3,6
	Milyon SGP ABD \$	2.431.807	82.359		5.962		88.321	
2020	Milyon ₺	5.048.568	183.759		14.304		198.062	
	Milyon ABD \$	717.141	26.103	3,6	2.032	0,3	28.134	3,9
	Milyon SGP ABD \$	2.400.628	87.379		6.801		94.180	
2021	Milyon ₺	7.256.142	260.777		19.442		280.220	
	Milyon ABD \$	807.924	29.036	3,6	2.165	0,3	31.201	3,9
	Milyon SGP ABD \$	2.820.852	101.378		7.558		108.936	
2022	Milyon ₺	15.011.776	417.840		45.676		463.516	
	Milyon ABD \$	905.814	25.213	2,8	2.756	0,3	27.969	3,1
	Milyon SGP ABD \$	3.620.534	100.775		11.016		111.791	

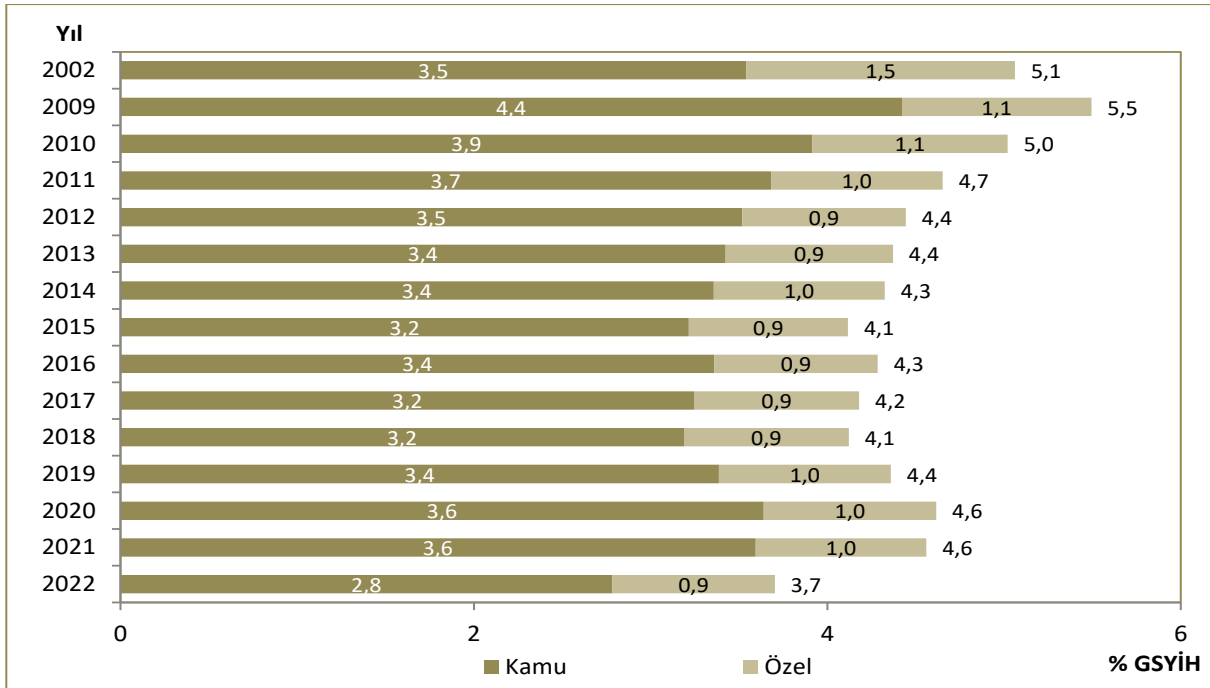
Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2023

Şekil 11.1. Yıllara Göre Kamu ve Özel Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payı, (%)

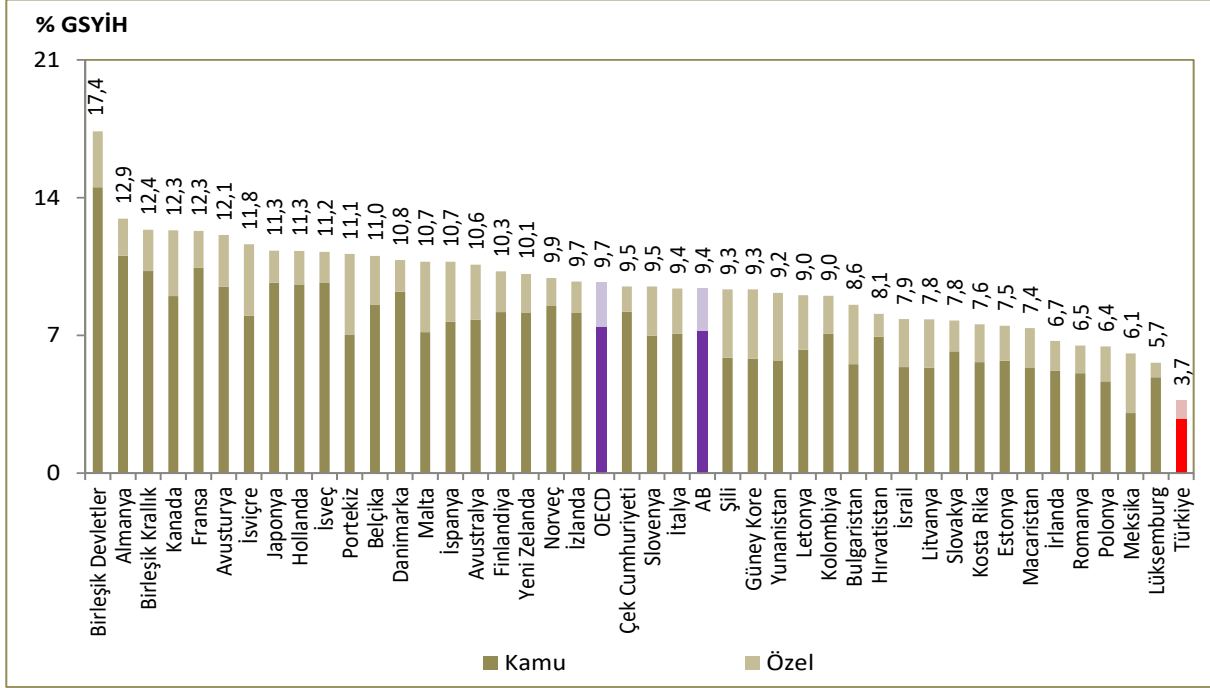
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.2. Yıllara Göre Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payı, (%)

Kaynak: TÜİK

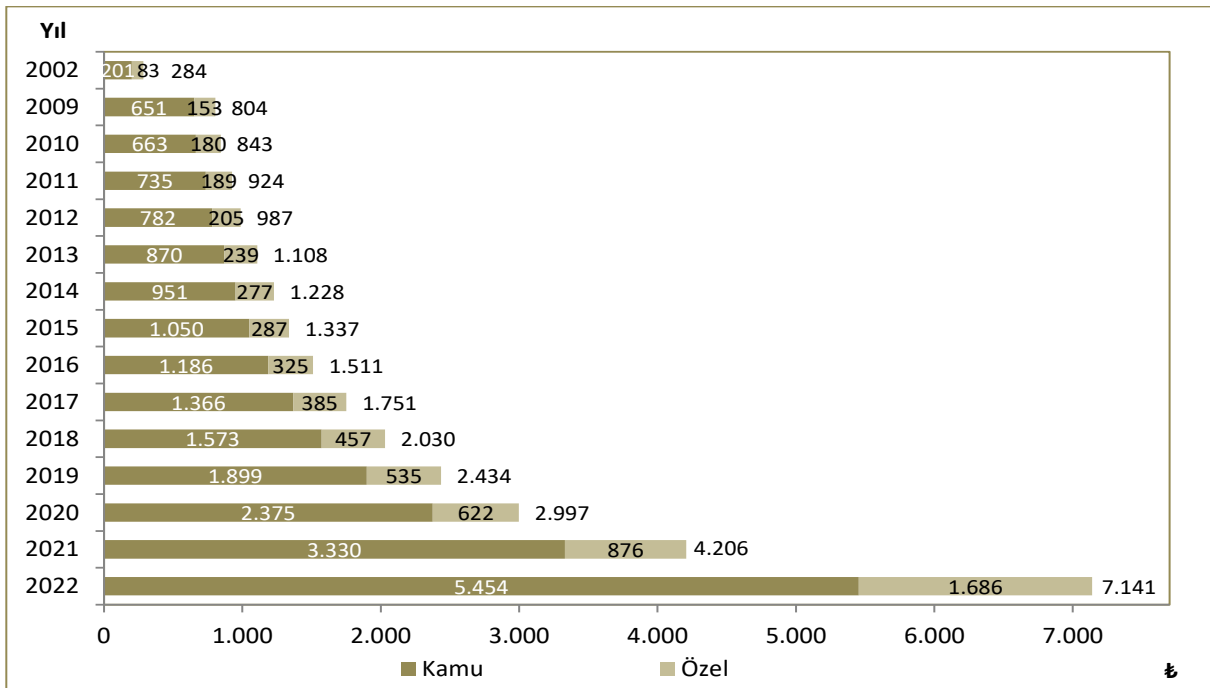
Şekil 11.3. Cari Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2023

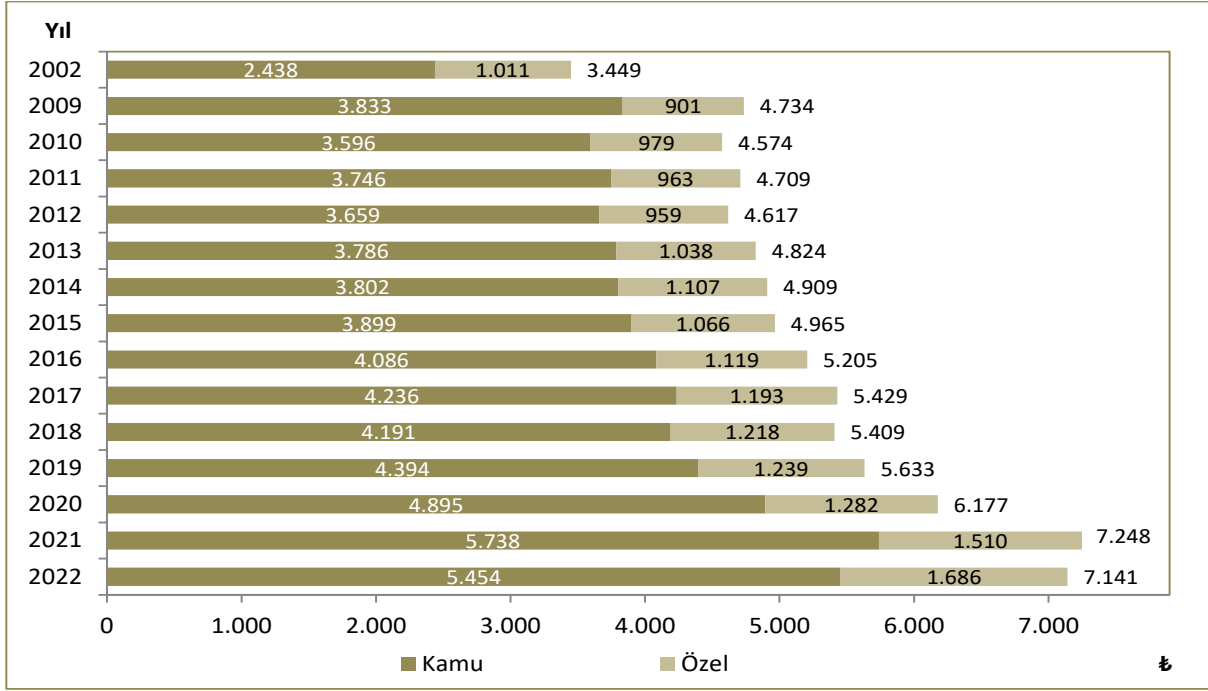
Not: Türkiye verisi 2022 yılına, ülke verileri ise 2021 yılına aittir.

Şekil 11.4. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, Nominal, ₺

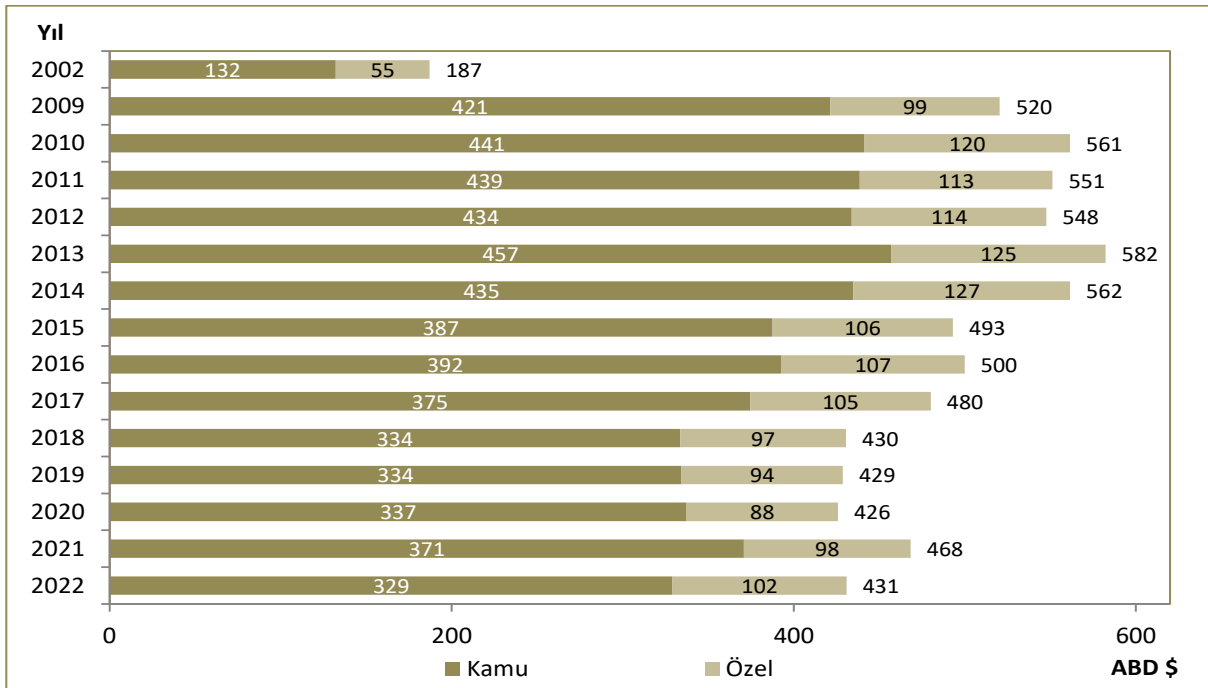
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.5. 2022 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, Reel, ₺

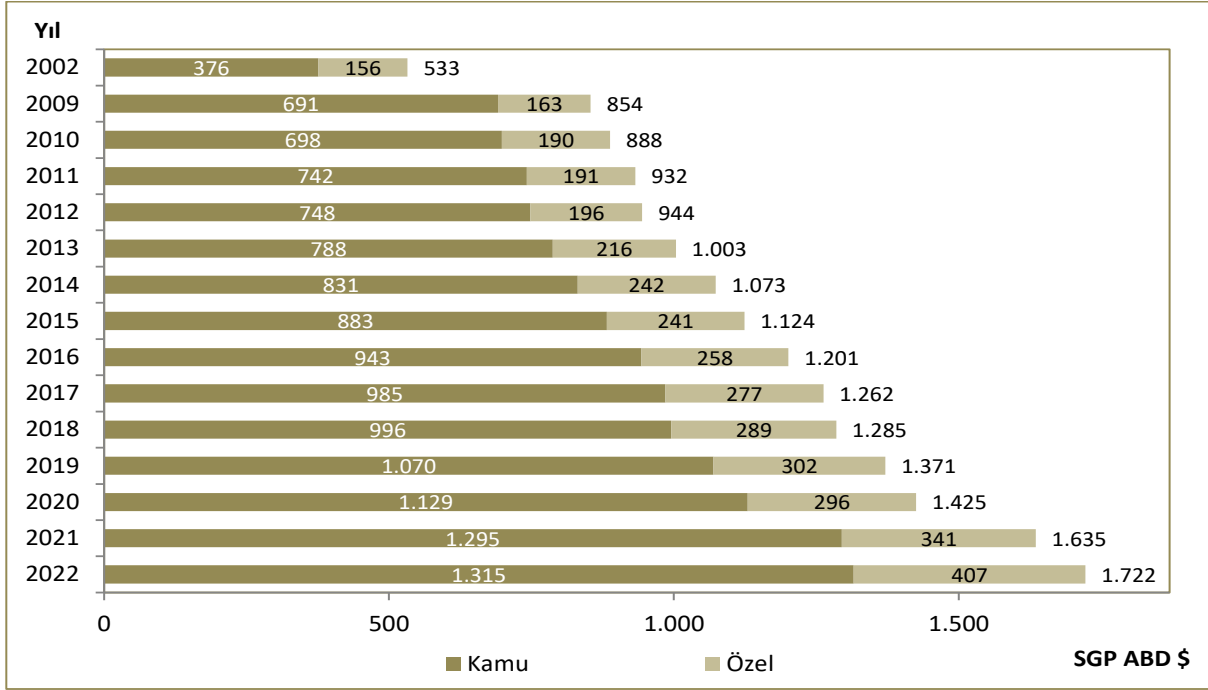
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.6. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, ABD \$

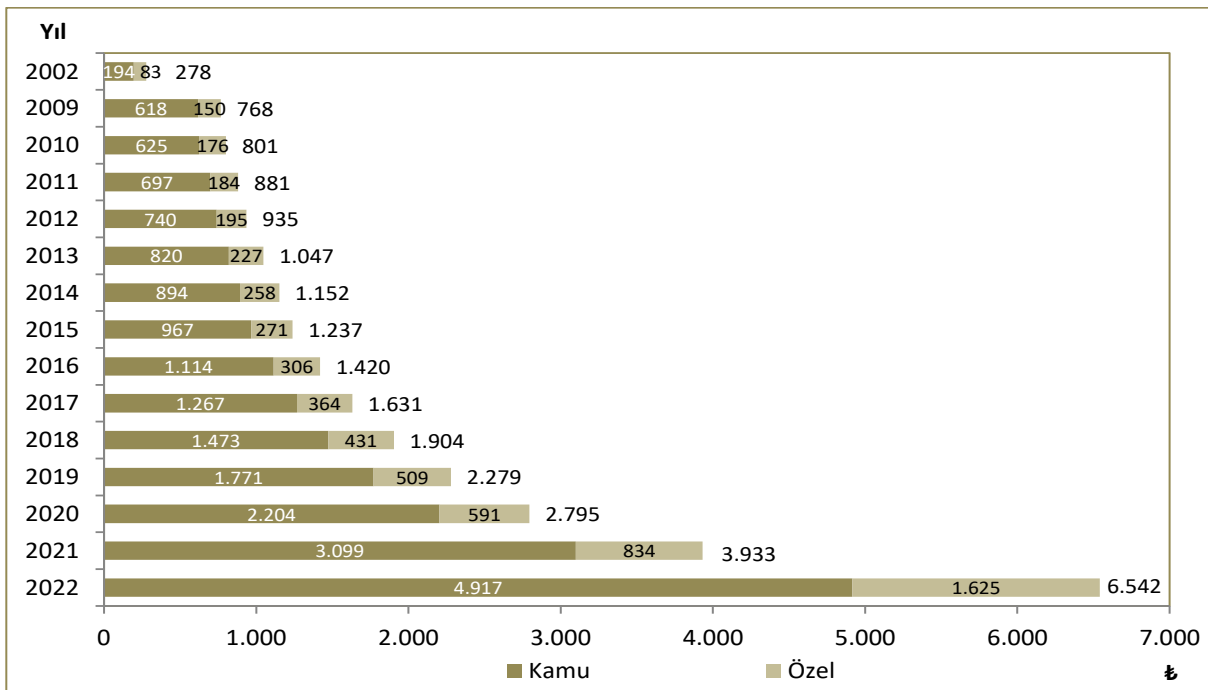
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.7. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, SGP ABD \$

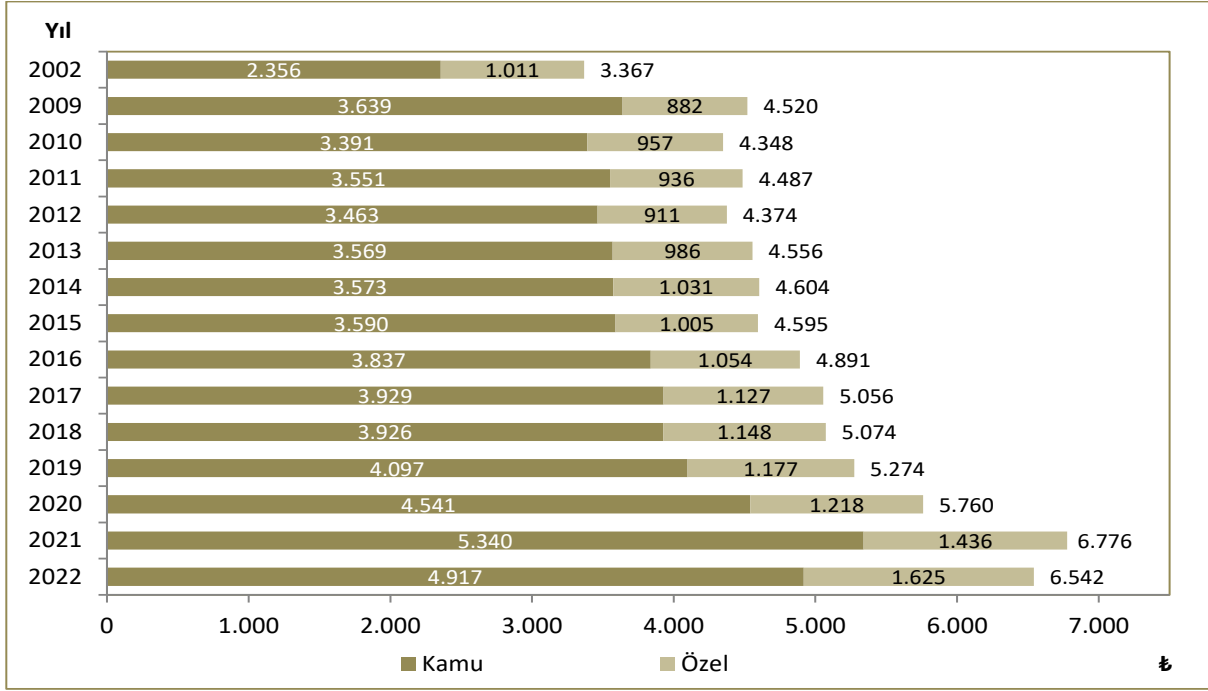
Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2023

Şekil 11.8. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, Nominal, ₺

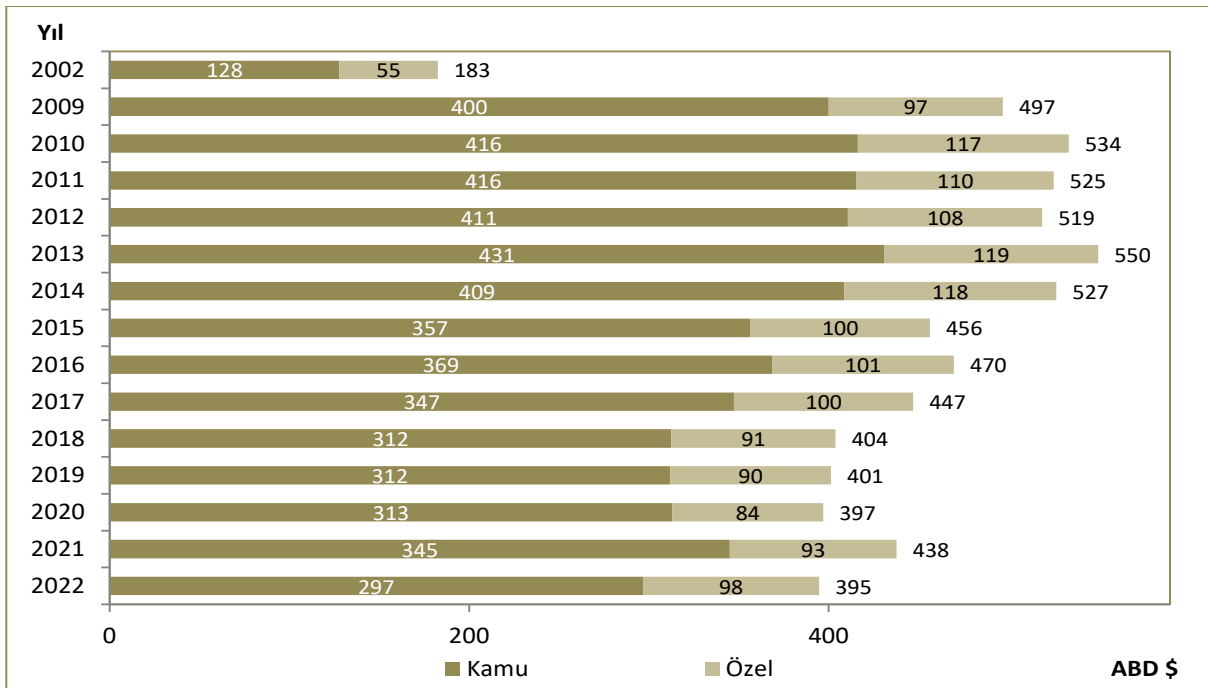
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.9. 2022 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, Reel, ₺

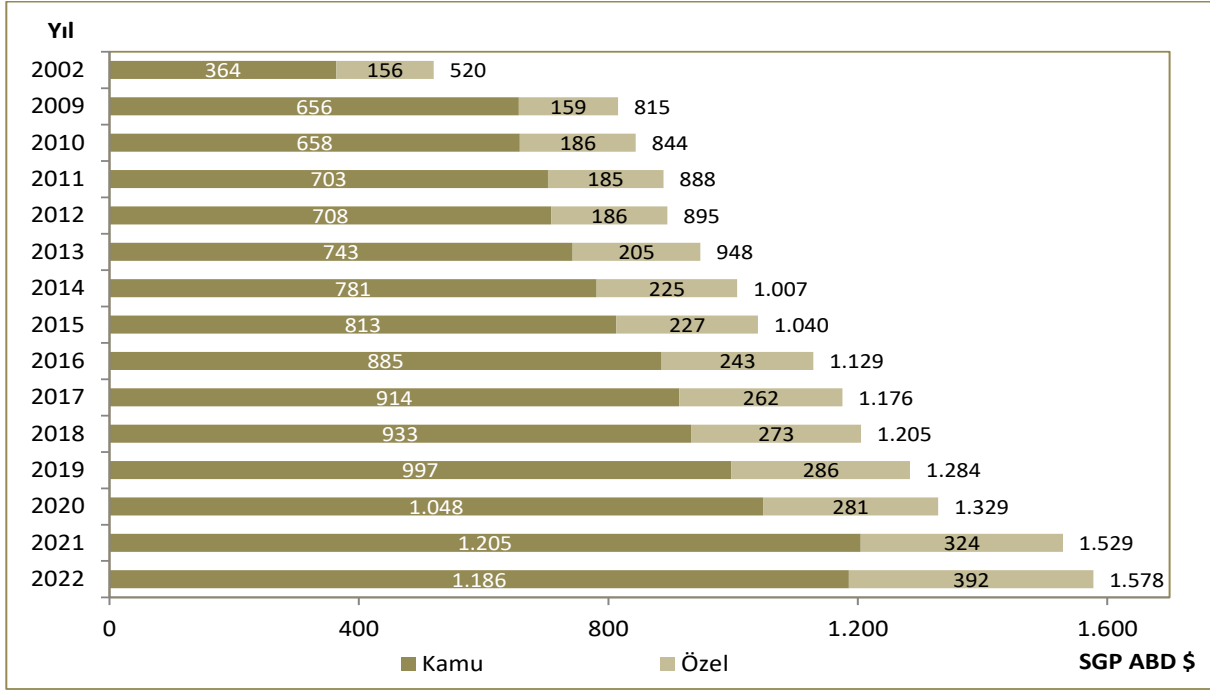
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.10. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, ABD \$

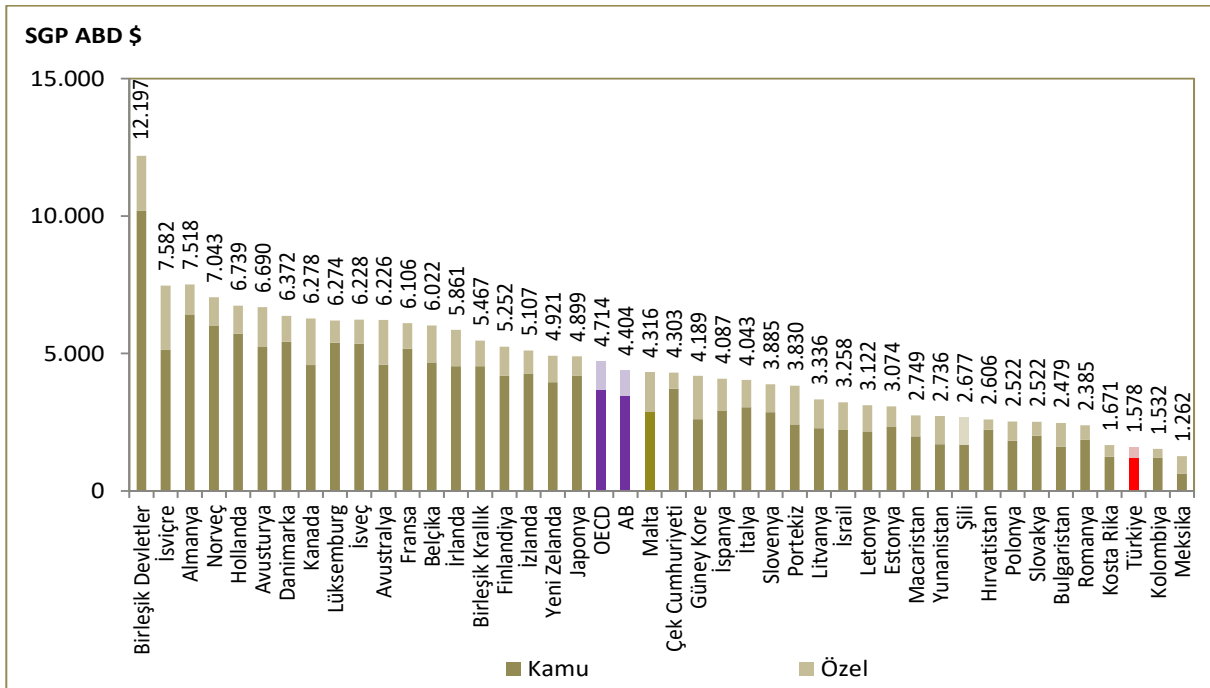
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.11. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, SGP ABD \$

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2023

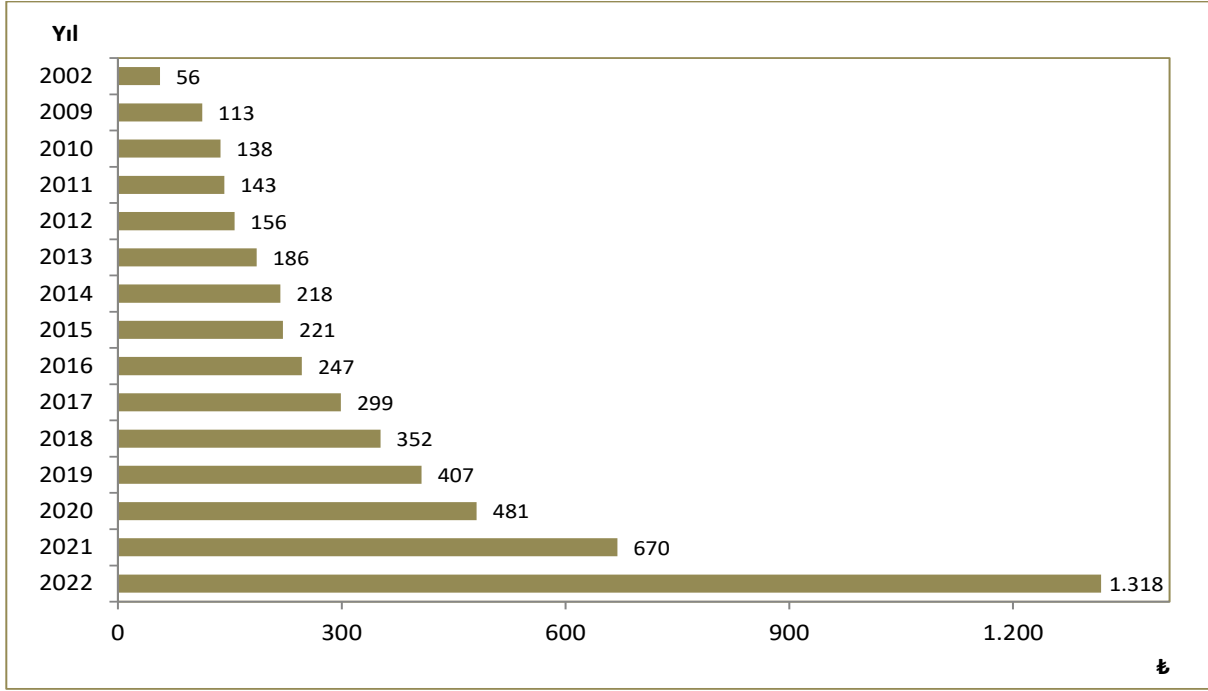
Şekil 11.12. Kişi Başı Cari Sağlık Harcamasının Uluslararası Karşılaştırması, SGP ABD \$, 2021

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2023

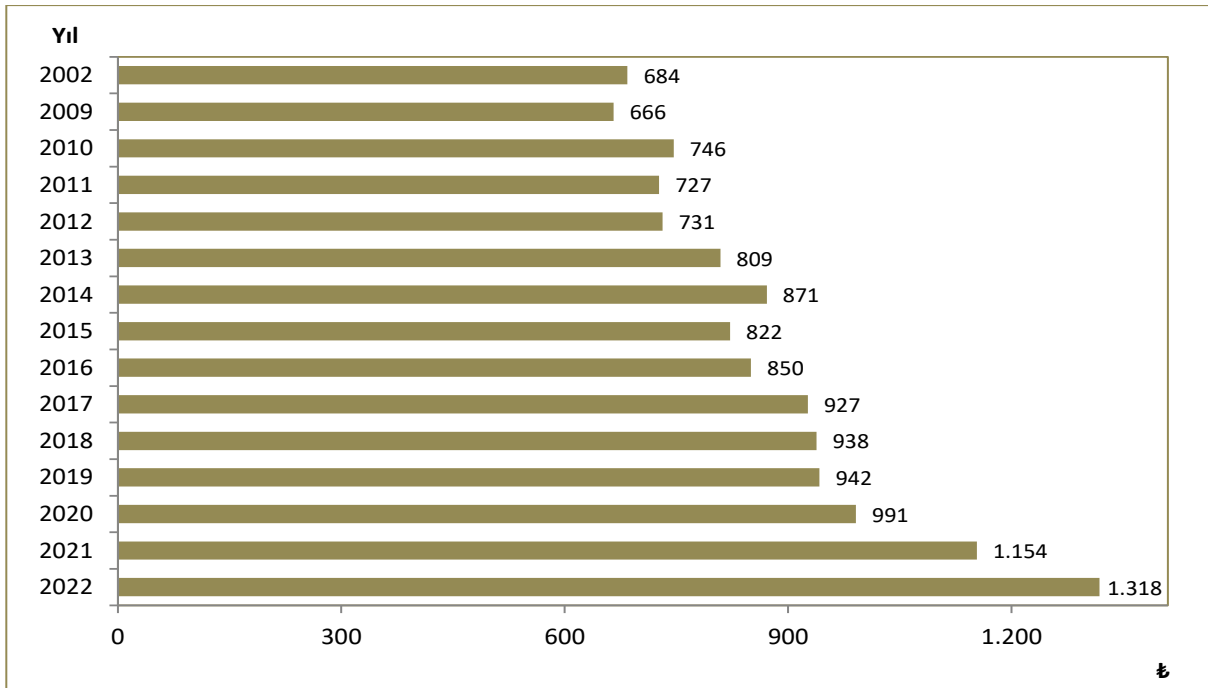
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 11.13. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, Nominal, ₺

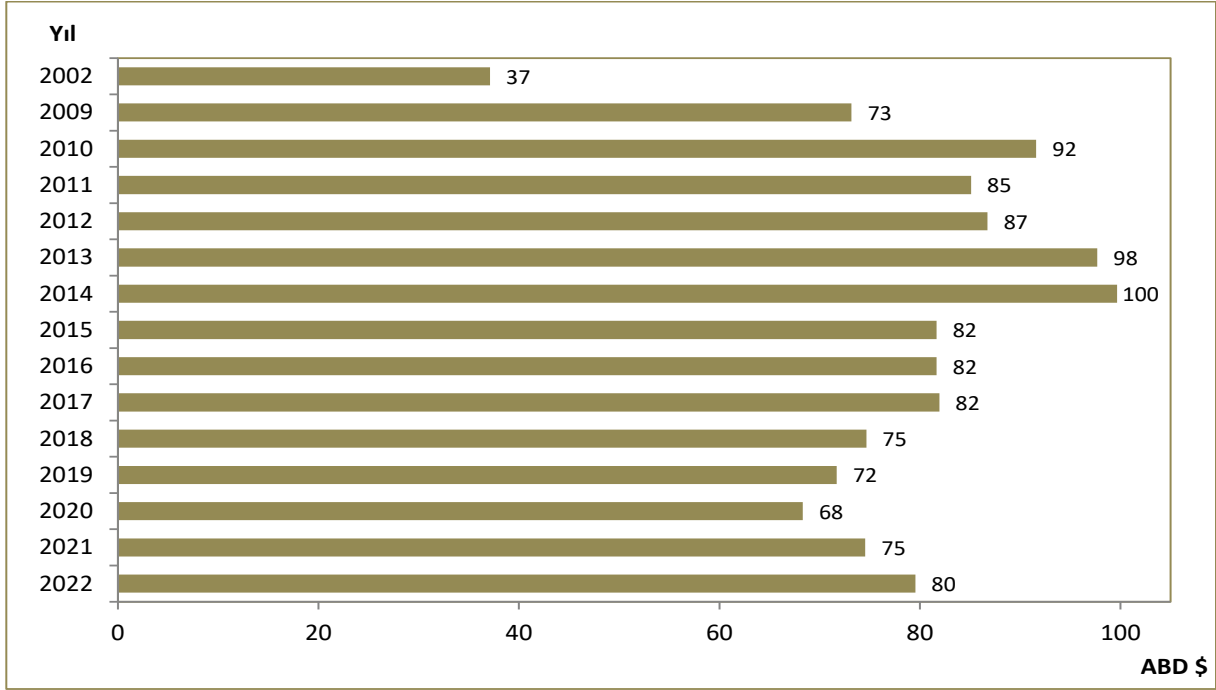
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.14. 2022 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, Reel, ₺

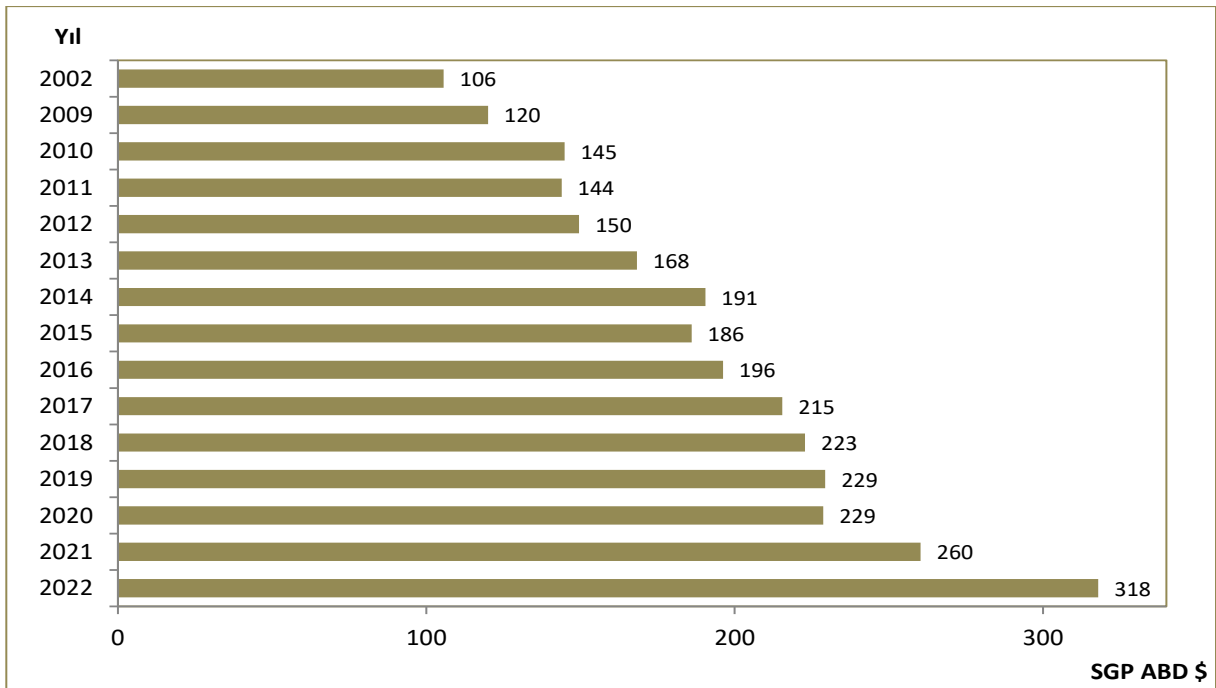
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.15. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, ABD \$

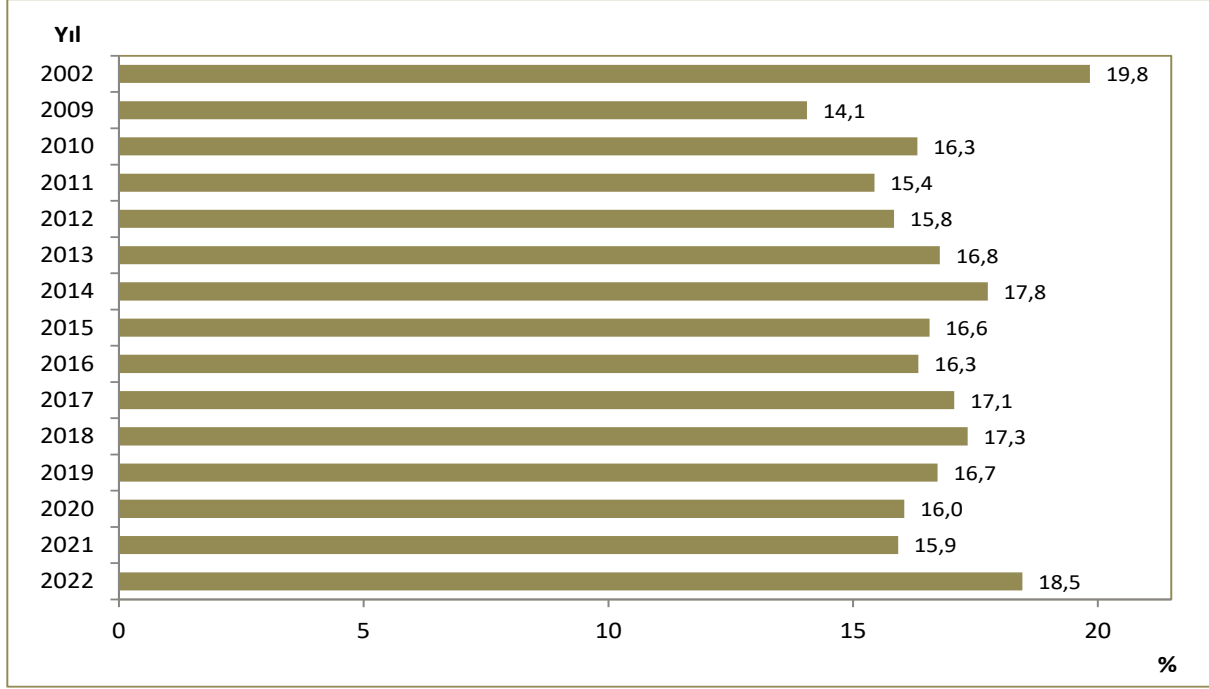
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.16. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, SGP ABD \$

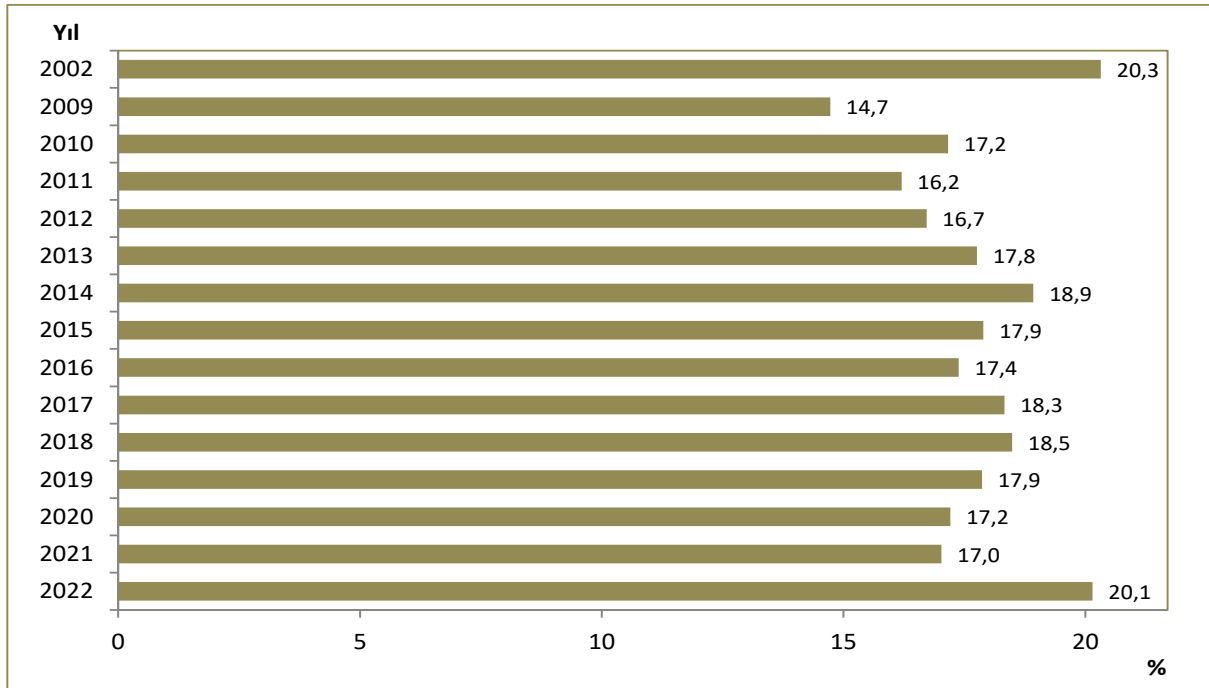
Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2023

Şekil 11.17. Yıllara Göre Cepten Yapılan Sağlık Harcamasının Toplam Sağlık Harcaması İçindeki Oranı, (%)

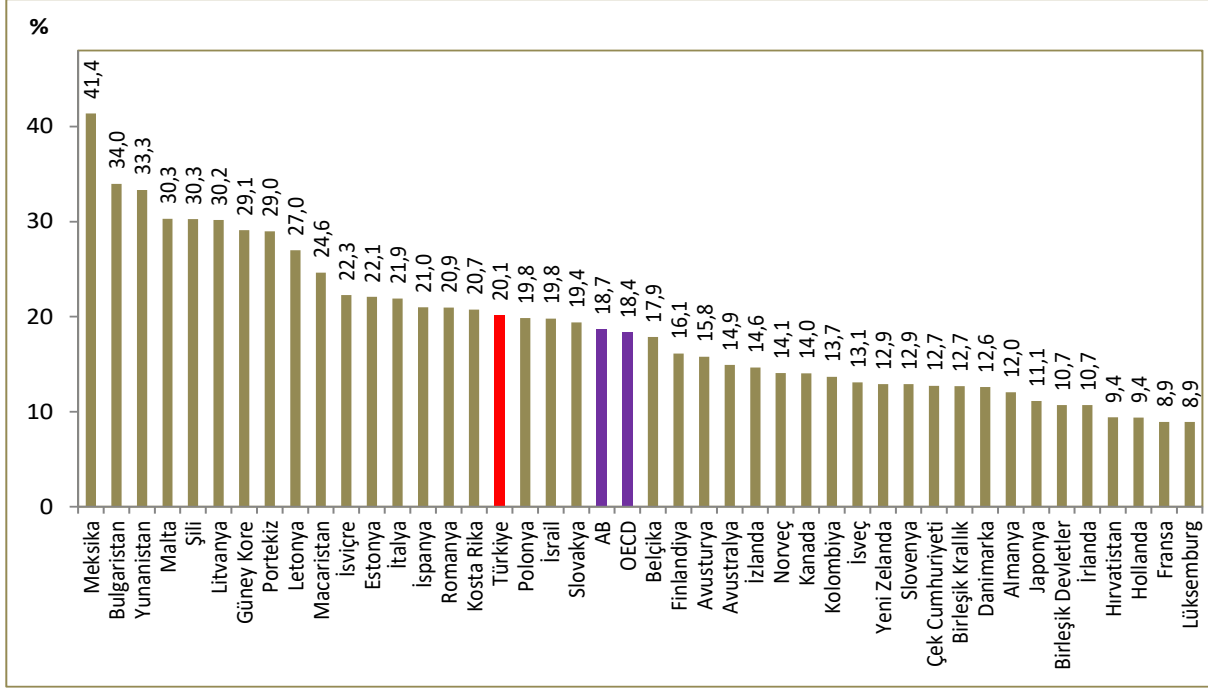
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.18. Yıllara Göre Cepten Yapılan Sağlık Harcamasının Toplam Cari Sağlık Harcaması İçindeki Oranı, (%)

Kaynak: TÜİK

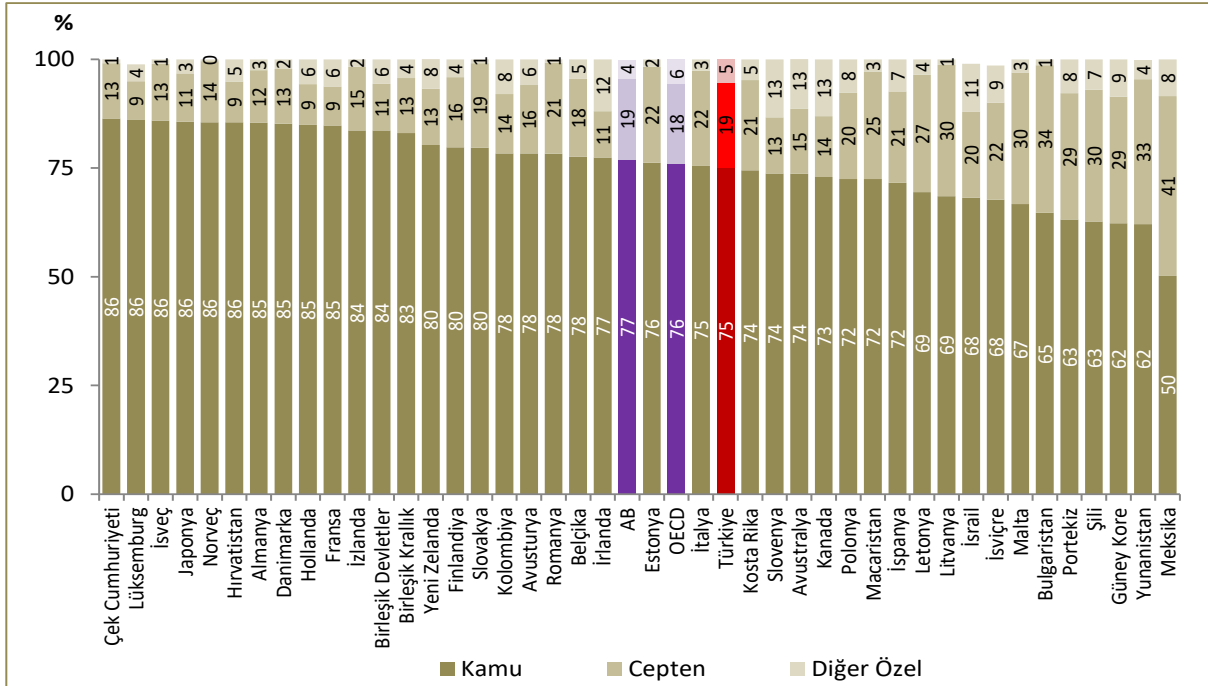
Şekil 11.19. Cepten Yapılan Sağlık Harcamasının Cari Sağlık Harcaması İçindeki Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

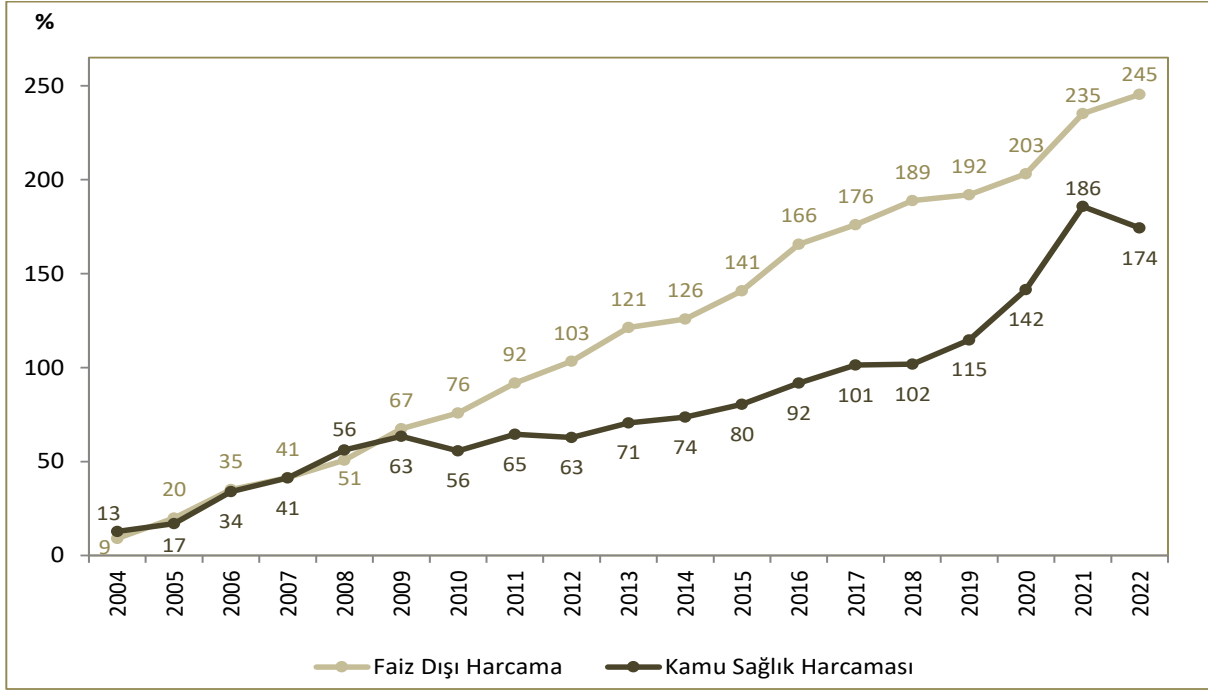
Şekil 11.20. Finansman Türüne Göre Cari Sağlık Harcaması Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir. %100'e tamamlanmayan ülkelerdeki farkın nedeni yerleşik olmayan finansman türlerinin bulunmasıdır.

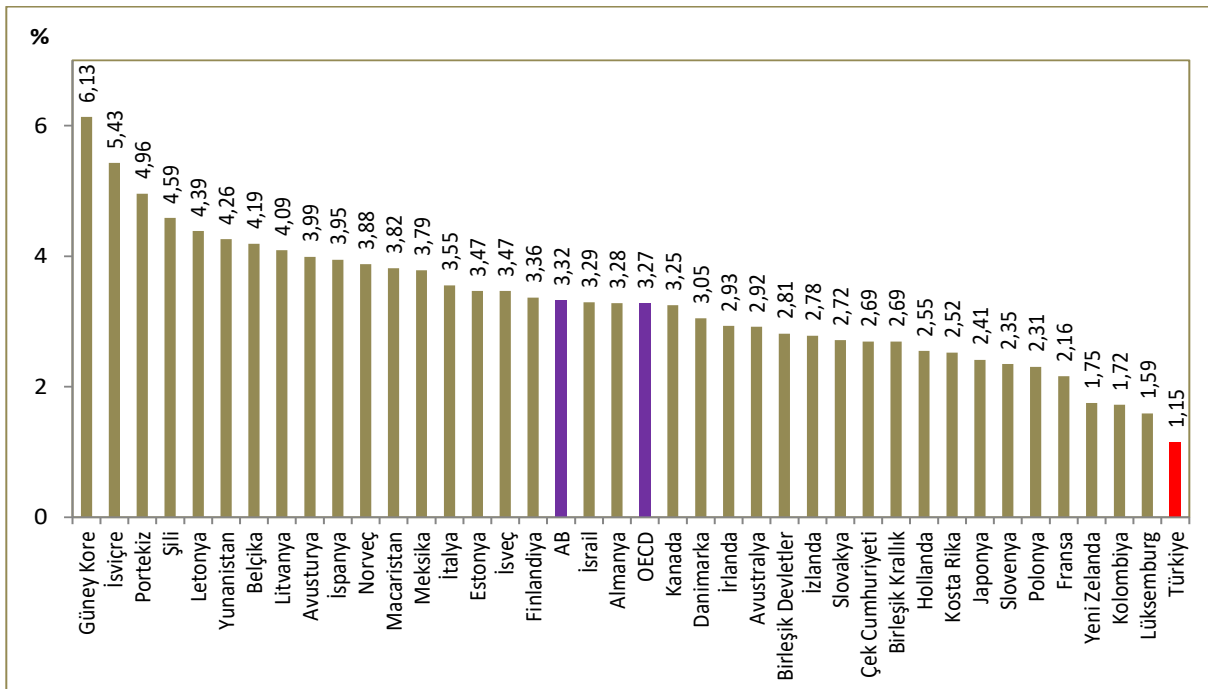
Şekil 11.21 Yıllara Göre Faiz Dışı Harcamalar ve Kamu Sağlık Harcamalarının Artış Oranı, (%)

Kaynak: TÜİK, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

Not: 2003 yılı baz alınarak artış oranları hesaplanmıştır.

Şekil 11.22. Hanehalkı Nihai Tüketim Harcaması İçinde Cepten Yapılan Sağlık Harcaması Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2023

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2021 yılına veya en yakın yıla aittir.

Bölüm 11 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ Sağlık harcamaları ile ilgili tablo ve şekiller OECD'nin Sağlık Hesapları Sistemi'ne göre TÜİK tarafından hesaplandı.
- ☑ Harcama rakamları reel rakamlara dönüştürülürken TÜİK tarafından açıklanan 12 aylık ortalamalara göre TÜFE değişim oranları kullanıldı.
- ☑ **Toplam Sağlık Harcaması:** Sağlığı geliştirme veya koruma amacını benimseyen tüm koruma, geliştirme, bakım, beslenme ve acil programlar için yapılan harcamalar "Sağlık Harcaması" olarak kabul edilir. Toplam sağlık harcaması, cari sağlık harcaması ile yatırım harcamasının toplamını ifade eder.
- ☑ **Cari Sağlık Harcaması:** Toplam sağlık harcamasının içerisinde yer alan yatırım harcamasının çıkartılması ile elde edilir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplam, yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
- ☑ SGP hesaplamasında temel olarak 2 yöntem kullanılmaktadır. İlki GSYİH baz alınarak hesaplanmaktadır. Bu yöntem hem nihai tüketim harcamalarını (hanehalkı ve devlet için) hem de brüt sermaye oluşumunu kapsar. İkinci yöntem ise fiili bireysel tüketim harcamaları baz alınarak yapılan hesaplamadır. Bu yöntem; hanehalkının tüm tüketim harcamalarını ve konut, sağlık, eğitim, sosyal koruma gibi devletin hanehalkına sağladığı bireysel nihai harcamaları kapsamaktadır. Bir başka deyişle savunma, asayiş, çevre koruma gibi toplu olarak hanehalkına sağladığı hizmetlere ilişkin devletin nihai harcamalarını içermez. Özellikle petrol, tahıl vb. gibi emtia ticaretine büyük ölçüde bağımlı olan ülkelerde GSYİH'de fazla volatilité görülmesi ve bu ticaret fiyatlarının (ve ayrıca sermaye mallarının fiyatlarının) sağlık hizmetlerinin tüketimini doğrudan etkilememesi sebebiyle ekonomideki genel mal ve hizmet tüketimi ile daha tutarlı bir ölçü olan fiili bireysel tüketime dayalı SGP yöntemi OECD tarafından da tercih edilmektedir. Uluslararası standartlara uymak adına bu yıl ve bundan sonraki yıllarda yayımlanacak Sağlık İstatistikleri Yıllıklarında SGP bazlı göstergeler fiili bireysel tüketim yöntemine göre hesaplanacaktır.

Yıl	Yıl Ortası Nüfus (Bin)	ABD \$	SGP ABD \$ (Fiili Bireysel Tüketim Bazlı)	TÜFE
2002	66.003	1,521	0,534	12,125
2003	66.795	1,492	0,695	9,677
2004	67.599	1,432	0,758	8,911
2005	68.435	1,348	0,827	8,237
2006	69.295	1,441	0,872	7,516
2007	70.158	1,300	0,904	6,911
2008	71.052	1,281	0,912	6,257
2009	72.039	1,545	0,941	5,889
2010	73.142	1,502	0,950	5,424
2011	74.224	1,677	0,991	5,095
2012	75.176	1,802	1,045	4,679
2013	76.148	1,903	1,104	4,353
2014	77.182	2,186	1,144	3,998
2015	78.218	2,711	1,190	3,714
2016	79.278	3,022	1,258	3,446
2017	80.313	3,648	1,387	3,100
2018	81.407	4,715	1,580	2,665
2019	82.579	5,679	1,776	2,314
2020	83.385	7,040	2,103	2,061
2021	84.147	8,981	2,572	1,723
2022	84.980	16,573	4,146	1,000

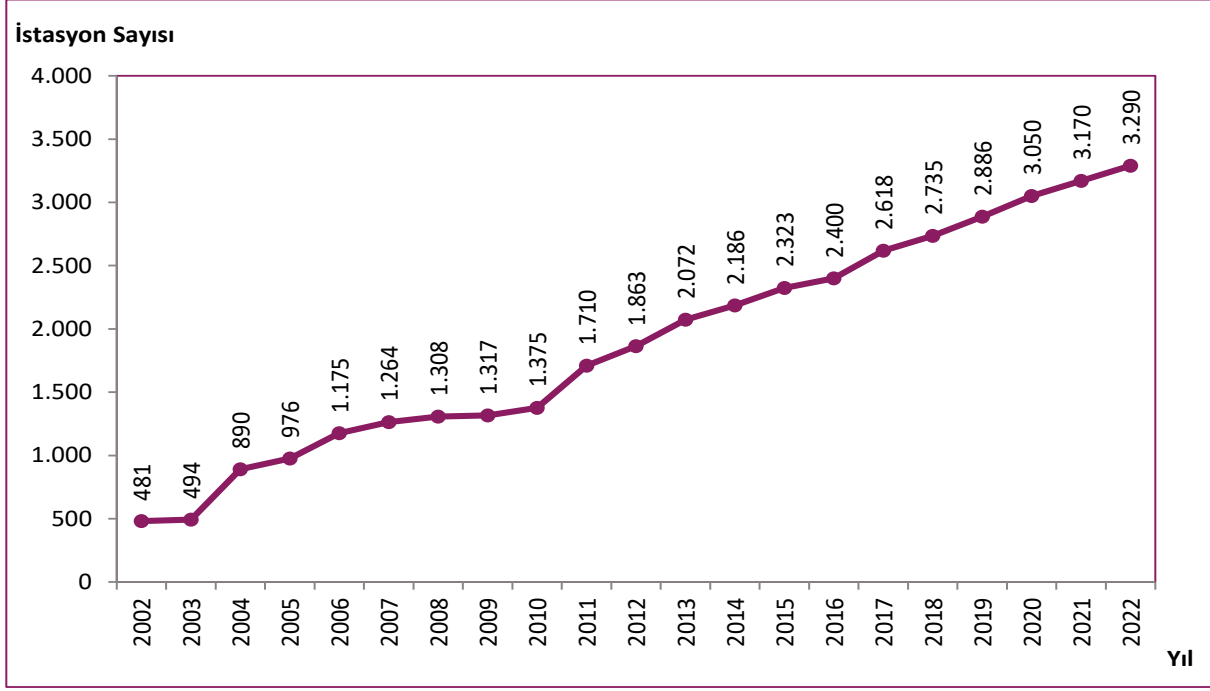
Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2023

BÖLÜM 12

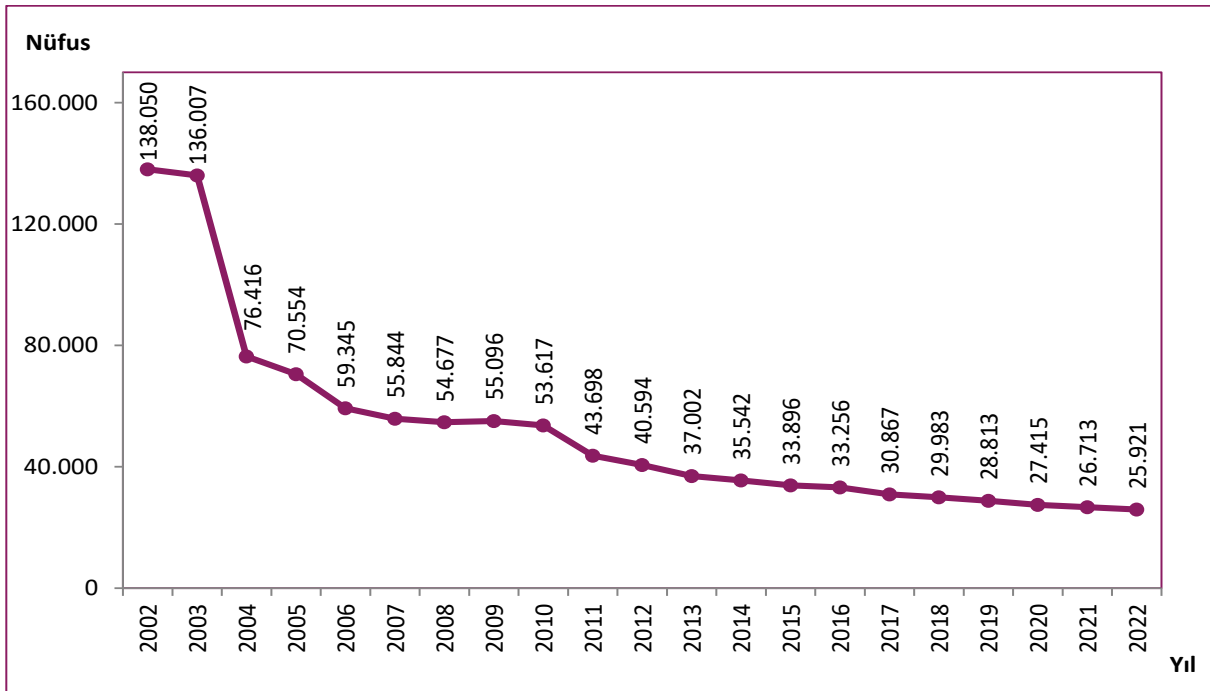
Acil Sağlık Hizmetleri

Şekil 12.1. Yıllara Göre Acil Yardım İstasyon Sayısı, Sağlık Bakanlığı

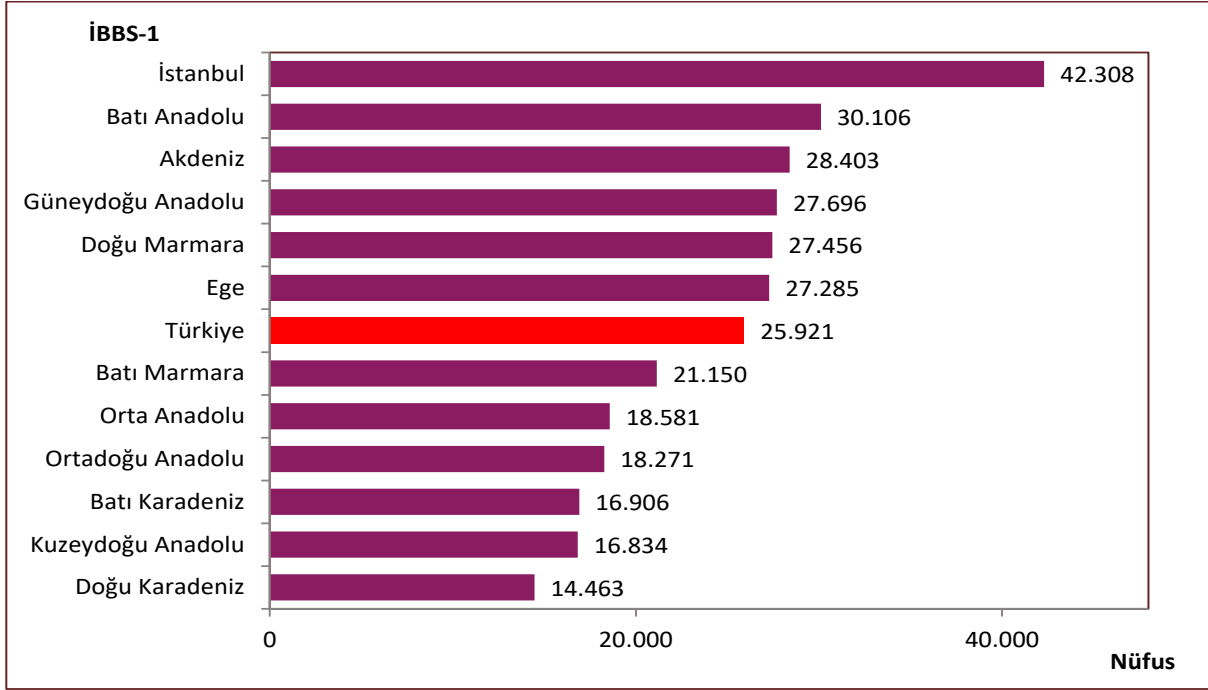
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.2. Yıllara Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı

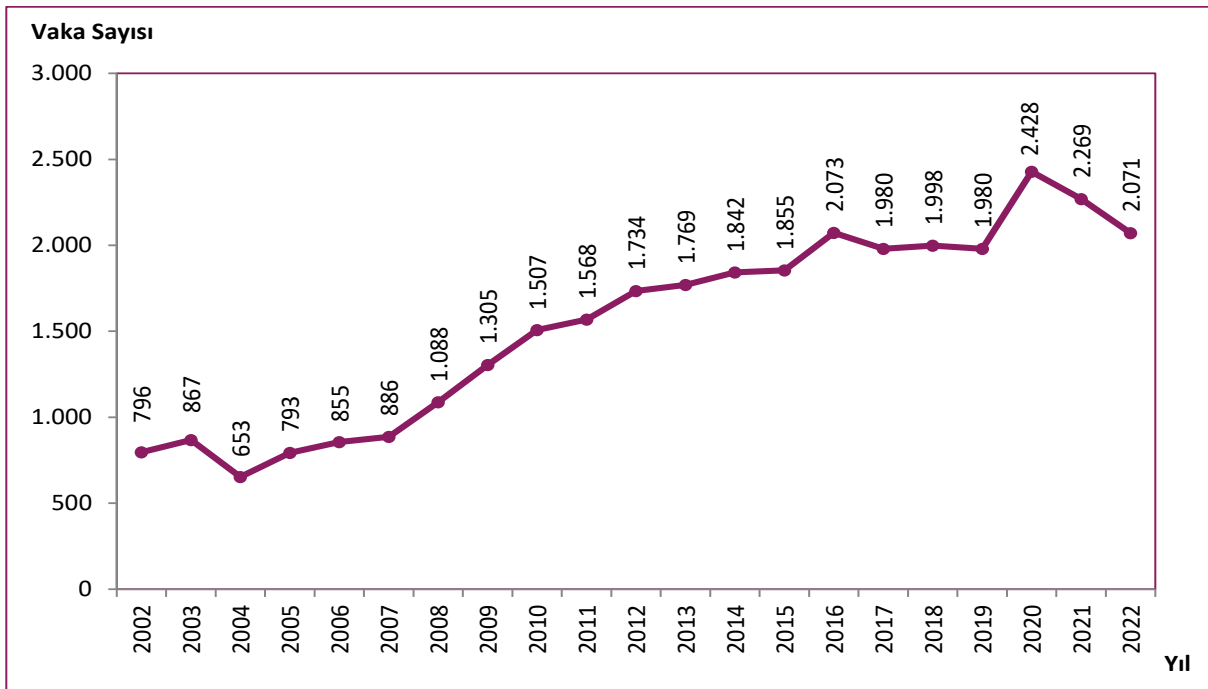
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.3. İBBS-1'e Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2022

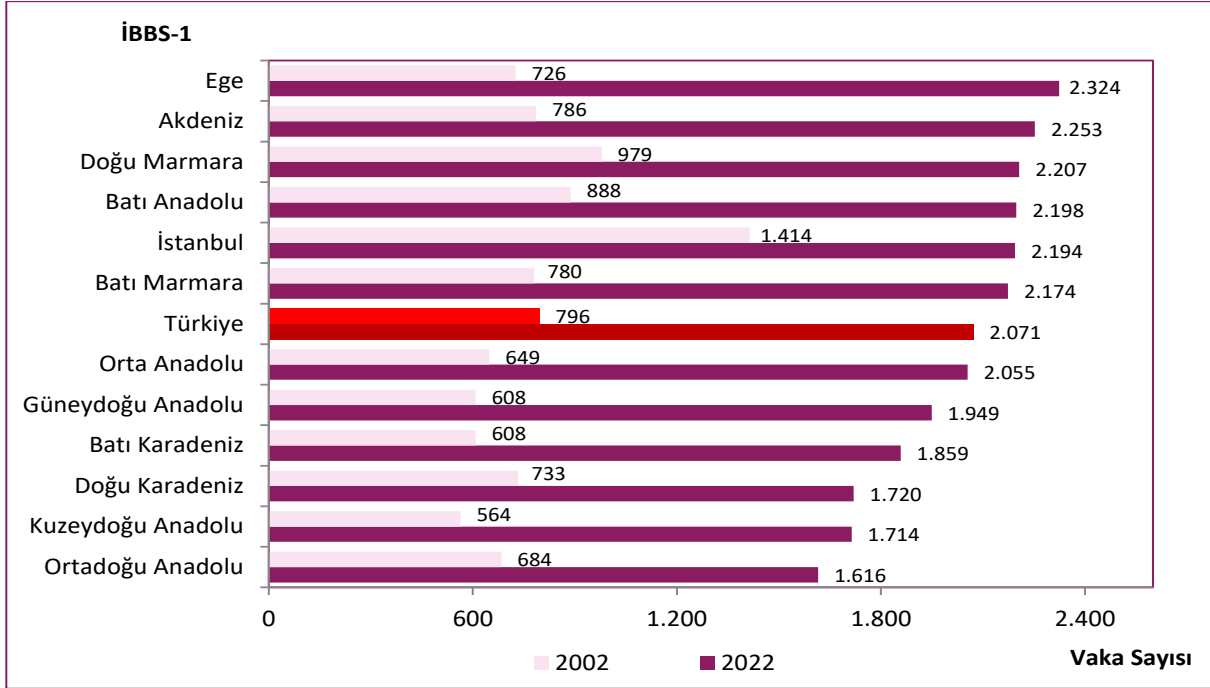
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.4. Yıllara Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı

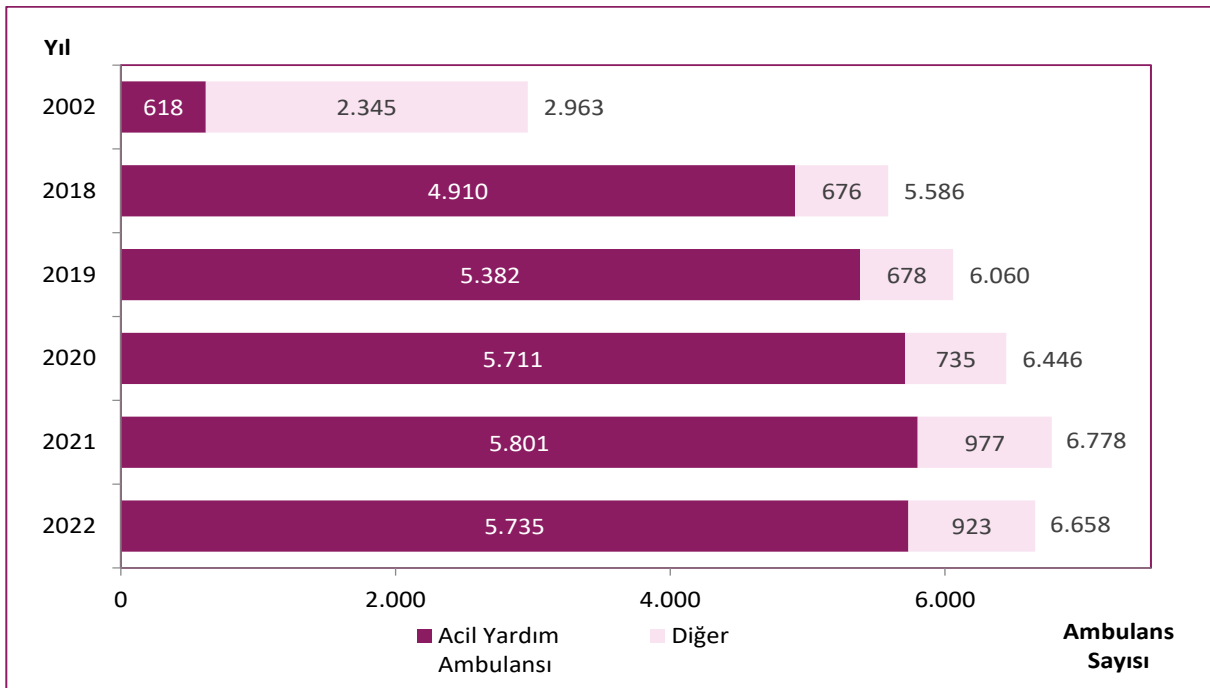
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.5. İBBS-1'e Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022

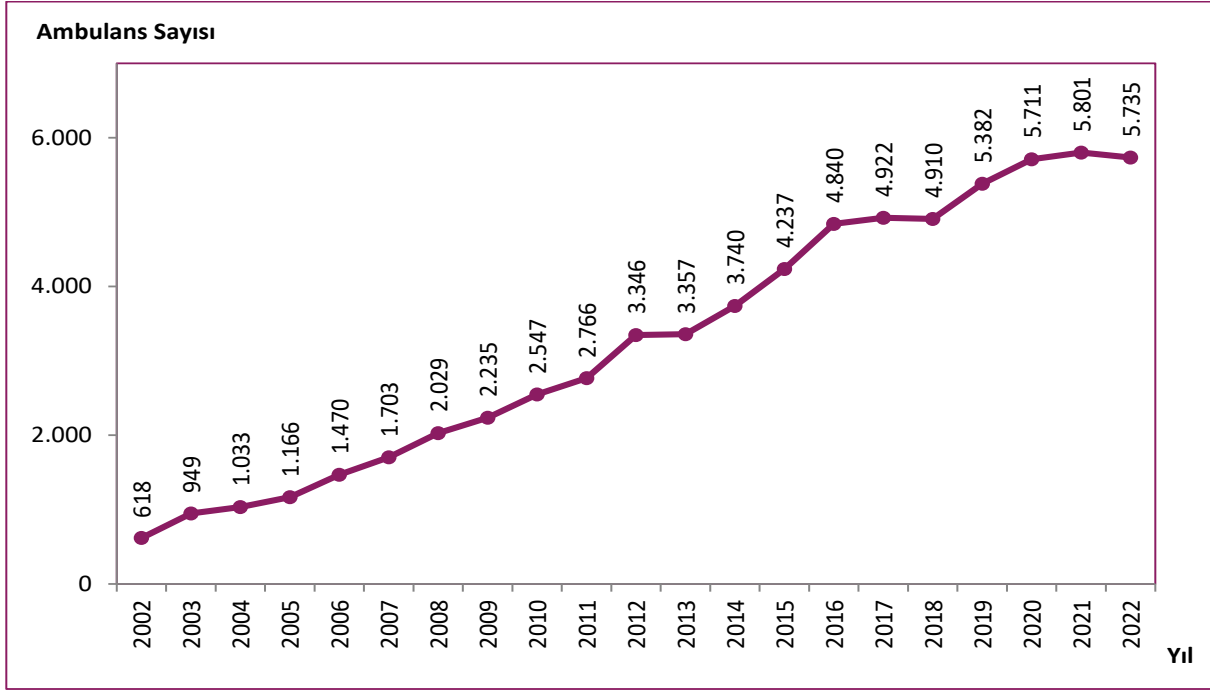
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.6. Yıllara Göre Ambulans Sayısı, Sağlık Bakanlığı

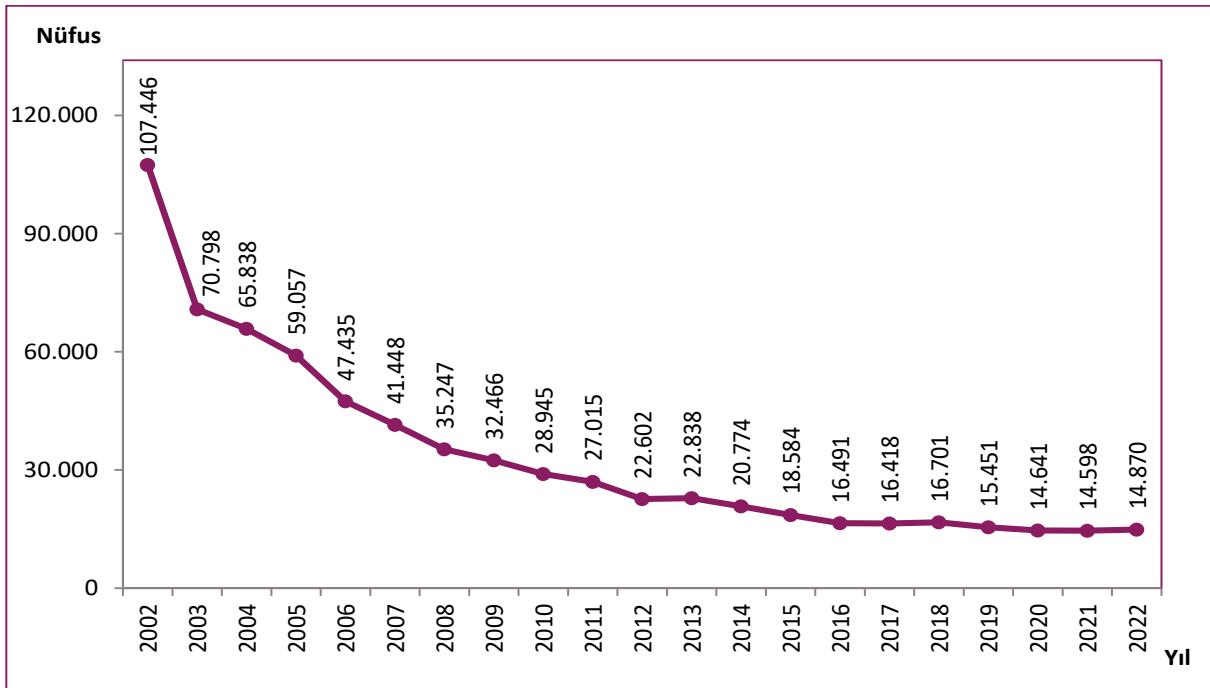
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.7. Yıllara Göre Acil Yardım Ambulans Sayısı, Sağlık Bakanlığı

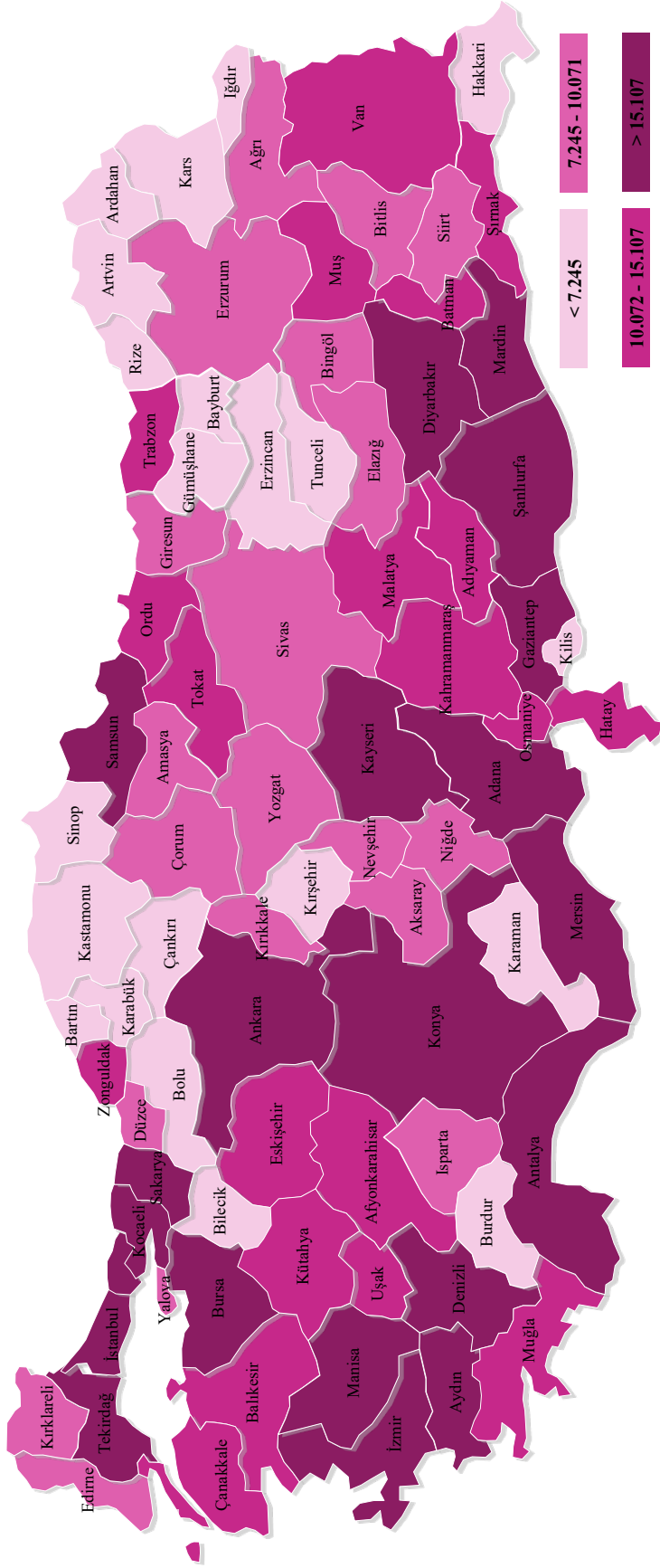
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.8. Yıllara Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı

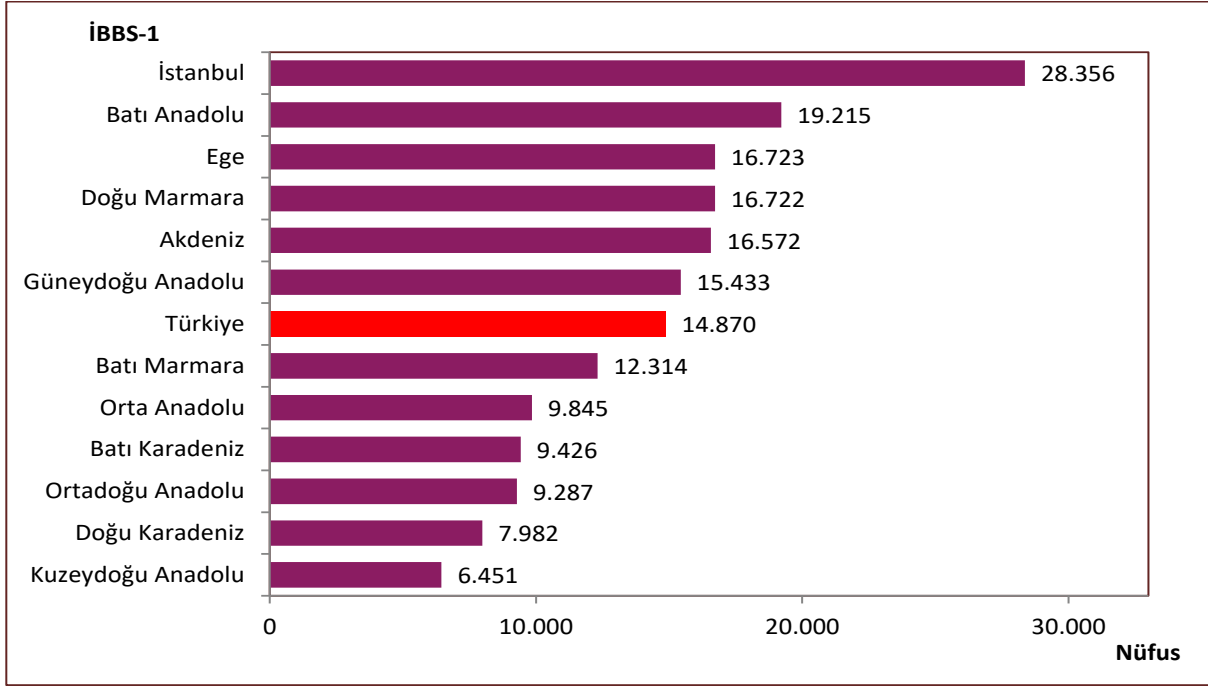
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 12.2. İllere Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2022

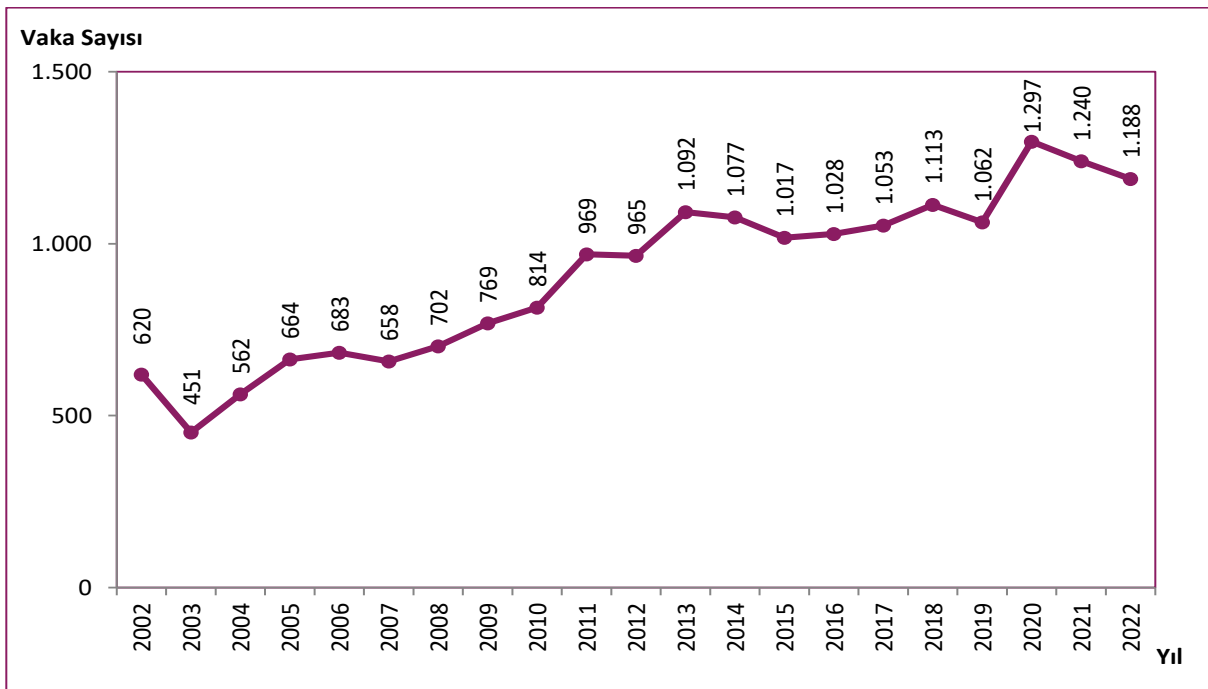
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.9. İBBS-1'e Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2022

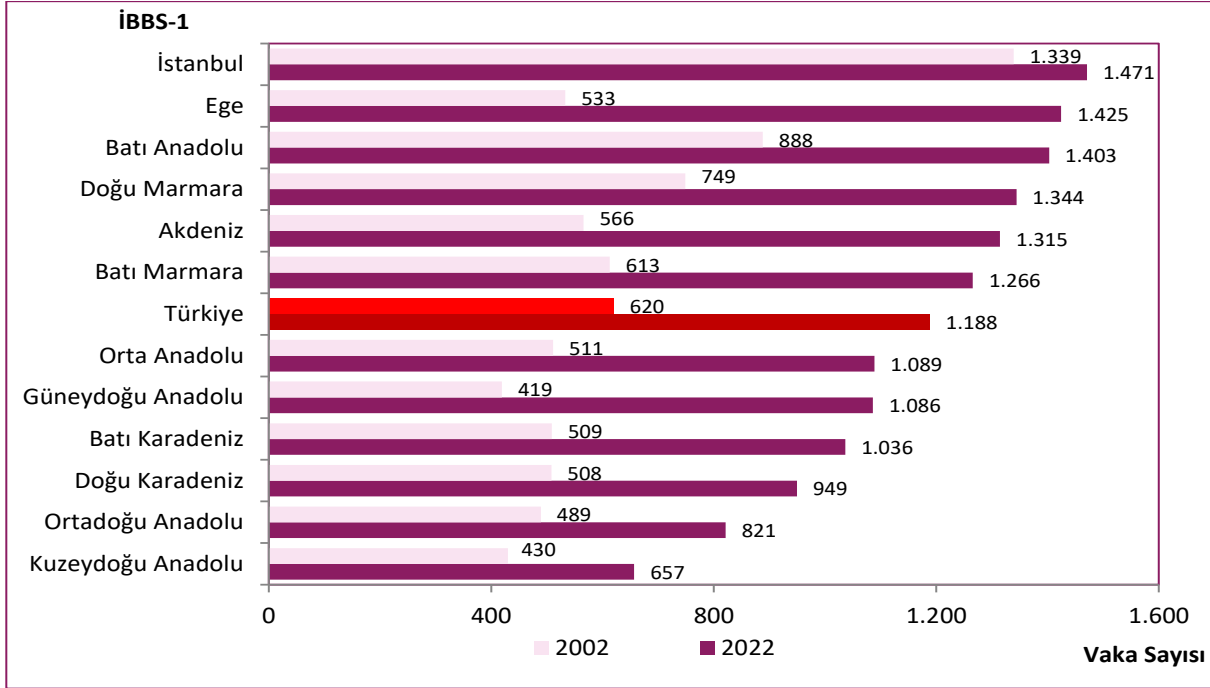
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.10. Yıllara Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.11. İBBS-1'e Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Toplam Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2022

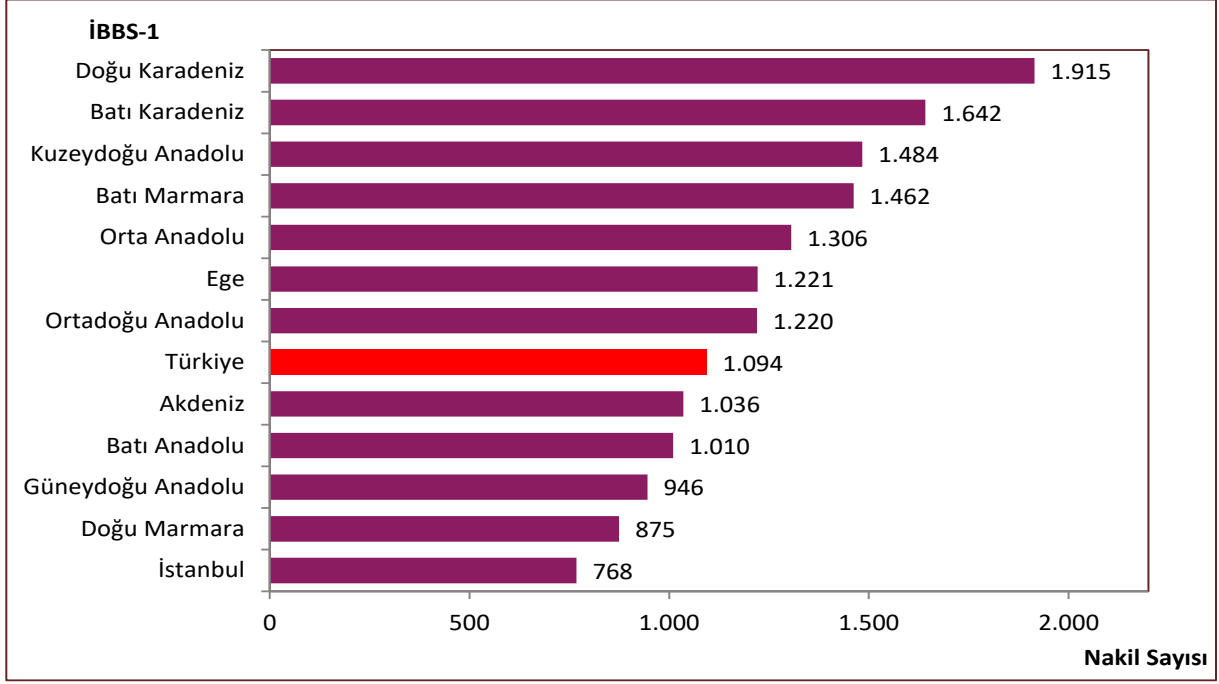
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 12.1. Ambulans Türlerine Göre Araç ve Nakledilen Hasta Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2021, 2022

	Araç Sayısı		Nakledilen Hasta Sayısı	
	2021	2022	2021	2022
Kar Paletli Ambulans	237	235	619	806
Yoğun Bakım & Obez Ambulans	92	92	9.080	7.028
4 Sedyeli Ambulans	62	62	2.289	3.076
Motosiklet Ambulans	61	59	11.040	14.295
Yenidoğan Ambulans	50	49	24.488	27.822
Snow Track Ambulans	21	21	20	95
Helikopter Ambulans	12	7	2.980	2.398
Uçak Ambulans	3	3	1.204	1.407
Deniz Ambulans	6	6	3.954	4.050

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.12. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Nakil Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2022

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 12.2. Acil Yardım Ambulansı ile İl İçi ve İl Dışı İlk 10 Nakil Nedeninin Dağılımı, (%), Sağlık Bakanlığı, 2022

Sıra	Neden	İl İçi	Sıra	Neden	İl Dışı
1	İleri Özelleşmiş Hekim İhtiyacı	33,31	1	İleri Özelleşmiş Hekim İhtiyacı	33,53
2	Uzman Hekim İhtiyacı	30,39	2	Uzman Hekim İhtiyacı	20,04
3	Yoğun Bakım İhtiyacı	10,95	3	Yoğun Bakım İhtiyacı	14,00
4	Boş Yer Olmaması	9,84	4	Tıbbi Ekipman İhtiyacı	8,88
5	Tıbbi Ekipman İhtiyacı	6,72	5	Bir Üst Seviye Yoğun Bakıma Sevk	6,64
6	Bir Üst Seviye Yoğun Bakıma Sevk	3,03	6	Boş Yer Olmaması	5,92
7	Hasta İsteği	1,51	7	Hasta İsteği	3,26
8	Servise Sevk	1,07	8	İleri Merkeze Sevk (Yenidoğan Nakil)	2,37
9	Aynı Seviye Yoğun Bakıma Sevk	0,93	9	Yan Dal Uzman Hekim İhtiyacı	1,55
10	Yan Dal Uzman Hekim İhtiyacı	0,76	10	Yanık Ünitesi İhtiyacı	0,98

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 12.3. Yıllara ve İBBS-1'e Göre Acil Çağrı Merkezine Yapılan Asılsız İhbar Oranı, (%), Sağlık Bakanlığı

İBBS-1	2019	2020	2021	2022
Batı Anadolu	17,8	15,1	15,5	16,1
İstanbul	18,2	12,1	13,6	15,6
Güneydoğu Anadolu	11,8	8,1	9,4	10,7
Türkiye	12,0	8,5	9,4	10,3
Ege	11,3	7,9	9,2	10,2
Akdeniz	10,2	8,0	8,6	9,4
Ortadoğu Anadolu	12,1	7,9	8,5	9,1
Kuzeydoğu Anadolu	13,3	8,1	9,0	8,7
Batı Marmara	10,3	7,6	7,9	8,5
Doğu Marmara	9,0	7,0	7,3	7,9
Doğu Karadeniz	8,7	5,9	6,9	7,2
Batı Karadeniz	7,5	4,4	5,1	6,0
Orta Anadolu	7,6	5,0	5,5	6,0

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 12.4. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, Sağlık Bakanlığı, 2022

İl Adı	Acil Yardım İstasyon Sayısı	Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus	Acil Yardım Ambulans Sayısı	Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus	Asılsız İhbar Oranı, (%)
Adana	66	34.456	97	23.444	12,4
Adıyaman	36	17.644	59	10.766	6,6
Afyonkarahisar	41	18.233	70	10.679	7,7
Ağrı	24	21.276	56	9.118	8,2
Amasya	21	16.108	42	8.054	6,4
Ankara	173	33.424	267	21.656	21,1
Antalya	70	38.400	111	24.216	10,6
Artvin	26	6.516	48	3.529	6,6
Aydın	44	26.096	69	16.641	7,7
Balıkesir	64	19.650	91	13.820	7,6
Bilecik	16	14.292	35	6.534	5,5
Bingöl	19	14.871	39	7.245	7,3
Bitlis	20	17.699	40	8.850	9,4
Bolu	24	13.368	46	6.974	7,7
Burdur	24	11.408	43	6.367	5,1
Bursa	95	33.629	143	22.341	11,2
Çanakkale	29	19.289	48	11.654	10,0
Çankırı	19	10.303	45	4.350	3,7
Çorum	37	14.166	59	8.884	5,9
Denizli	36	29.343	62	17.038	7,2
Diyarbakır	65	27.767	109	16.559	10,0
Edirne	20	20.736	48	8.640	7,5
Elazığ	34	17.397	62	9.540	7,2
Erzincan	22	10.874	56	4.272	10,1
Erzurum	33	22.720	76	9.865	9,1
Eskişehir	44	20.605	69	13.139	5,1
Gaziantep	59	36.509	102	21.118	12,2
Giresun	31	14.544	60	7.514	7,3
Gümüşhane	16	9.034	40	3.614	7,7
Hakkari	26	10.590	56	4.917	11,6
Hatay	64	26.344	121	13.934	6,6
Isparta	25	17.813	52	8.564	5,5
Mersin	66	29.037	111	17.265	10,3
İstanbul	376	42.308	561	28.356	15,6
İzmir	113	39.487	175	25.497	13,7
Kars	16	17.177	44	6.246	9,7
Kastamonu	36	10.503	63	6.002	6,3
Kayseri	54	26.695	89	16.197	4,9
Kırklareli	24	15.389	50	7.387	6,6
Kırşehir	19	12.869	39	6.270	7,1
Kocaeli	53	39.228	83	25.049	6,3

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 12.4. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, Sağlık Bakanlığı, 2022 – Devamı

İl Adı	Acil Yardım İstasyon Sayısı	Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus	Acil Yardım Ambulans Sayısı	Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus	Asılsız İhbar Oranı, (%)
Konya	86	26.702	127	18.081	6,0
Kütahya	29	20.024	48	12.098	6,7
Malatya	39	20.835	75	10.834	6,8
Manisa	57	25.759	97	15.137	8,2
Kahramanmaraş	46	25.596	82	14.359	7,3
Mardin	30	29.012	48	18.133	9,9
Muğla	60	17.470	93	11.271	11,1
Muş	18	22.178	39	10.236	9,0
Nevşehir	17	18.236	39	7.949	8,3
Niğde	24	15.226	46	7.944	5,9
Ordu	47	16.238	70	10.903	8,3
Rize	24	14.334	50	6.880	5,7
Sakarya	43	25.118	62	17.421	6,8
Samsun	51	26.833	75	18.247	5,7
Siirt	19	17.437	42	7.888	8,5
Sinop	25	8.832	47	4.698	6,0
Sivas	39	16.280	75	8.466	6,9
Tekirdağ	40	28.561	67	17.052	10,3
Tokat	30	19.882	48	12.426	6,1
Trabzon	42	19.477	69	11.855	6,5
Tunceli	12	7.031	34	2.481	9,5
Şanlıurfa	61	35.576	119	18.236	10,7
Uşak	19	19.761	37	10.147	5,5
Van	47	24.016	78	14.471	11,6
Yozgat	26	16.094	52	8.047	4,1
Zonguldak	26	22.635	49	12.010	8,0
Aksaray	25	17.322	43	10.071	7,7
Bayburt	8	10.530	34	2.478	4,5
Karaman	18	14.491	40	6.521	4,0
Kırıkkale	18	15.391	36	7.696	5,4
Batman	27	23.500	42	15.107	8,8
Şırnak	25	22.304	44	12.673	18,0
Bartın	14	14.525	29	7.012	5,2
Ardahan	13	7.114	39	2.371	7,2
İğdir	12	16.966	29	7.020	8,1
Yalova	16	18.521	30	9.878	6,4
Karabük	17	14.827	38	6.633	6,2
Kilis	14	10.566	38	3.893	12,0
Osmaniye	27	20.719	48	11.654	5,7
Düzce	19	21.323	41	9.881	5,9
Türkiye	3.290	25.921	5.735	14.870	10,3

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Bölüm 12 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4'lü Likert kullanıldı ve Likert sınırları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı. İllere ait değerler en yakın tam sayıya yuvarlandı. Likertler oluşturulurken bu tam sayılar dikkate alındı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
- ☑ TÜİK geçmişe dönük nüfus verilerini revize edebileceğinden bölüm içerisinde yer alan geçmiş yıllara ait verilerde farklılık görülebilir.
- ☑ 02/09/2021 tarihi itibari ile emniyet, jandarma, itfaiye, AFAD, orman ve acil sağlık çağrıları 112 çatısı altında birleştirilmiştir.
- ☑ **Acil Yardım Ambulansı:** Her türlü acil durumda, olay yerinde ve ambulans içerisinde hasta ve yaralılara gerekli acil tıbbi müdahaleyi yapabilecek ekip, teknik ve tıbbi donanıma sahip kara aracıdır. Helikopter ambulans, uçak ambulans ve deniz ambulans hariç diğer ambulanslar Acil Yardım Ambulansı sayısına dahildir.
- ☑ **Diğer Ambulans:** Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü ve Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğüne ait ambulanslardır. Özel sektör ambulansları toplama dahil değildir.
- ☑ **Acil Çağrı Merkezine Yapılan Asılsız İhbar:** Acil Çağrı Merkezine gelen ve ambulans görevlendirilmesine karar verilen acil sağlık çağrıları için ambulans ekibinin belirtilen adrese ulaşması ancak çağrıya konu vakanın olmaması durumudur.
- ☑ **Acil Çağrı Merkezine Yapılan Asılsız İhbar Sayısı:** (Acil Yardım Ambulansı Toplam Çıkış Sayısı – Acil Yardım Ambulansı Toplam Vaka Sayısı) şeklinde hesaplanır.
- ☑ **Acil Çağrı Merkezine Yapılan Asılsız İhbar Oranı, (%):** (Asılsız İhbar Sayısı x100)/(Acil Yardım Ambulansı Toplam Çıkış Sayısı) şeklinde hesaplanır.
- ☑ **Nakil:** Sağlık tesisi tarafından uzman hekim, tıbbi donanım ve boş yatak bakımından hastanın tıbbi durumunun gerektirdiği tetkik, müdahale, bakım ve tedaviyi sağlayabilecek şartların sağlanmadığı durumlarda veya hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde ambulans ekibi tarafından olay yerindeki hasta için yapılan değerlendirme sonucunda, hastanın ileri tıbbi müdahaleye ihtiyacı olduğuna karar verilmesi durumunda, gerekli sağlık hizmetinin verilebilmesi için hastanın uygun bir sağlık tesisine ambulans ile götürülmesi işlemidir.

Sağlık Bakanlığı Bünyesindeki Bazı Uygulamalara Ait Genel Bilgilendirme

e-Nabız Kişisel Sağlık Sistemi

e-Nabız, Sağlık Bakanlığının tüm sağlık kuruluşlarının bilgi sistemlerini birbirine entegre ettiği kişisel sağlık kaydı sistemidir. İngilizce, Arapça, Rusça, Fransızca ve Almanca dil seçeneğiyle de hizmet veren e-Nabız ile tüm vatandaşlar yoğun bakımda yatan yakınlarına ait bilgilendirme mesajlarına, laboratuvar tahlillerine, radyolojik görüntülerine, kullandığı reçete ve ilaç bilgilerine, optik reçetelerine, acil durum bilgilerine, konulmuş teşhis, verilmiş her türlü rapor gibi muayene ve tedavilerine ait detaylı bilgiyi içeren sağlık geçmişlerine cep telefonlarından, tabletlerinden ya da bilgisayarlarından 7/24 erişebilmekte, dilerse uygulamadaki bilgilerin tümünü ya da bir kısmını istediği zaman diliminde, belirlediği kurallar çerçevesinde hekimleri ya da yakınlarıyla paylaşabilmektedir. Doğru verinin standart bir şekilde toplanmasına olanak sağlayan, teşhis ve tedavi sürecinin kalitesini ve hızını artıran, vatandaşlar ve hekimleri arasında güçlü bir iletişim ağının kurulmasını sağlayan, internet üzerinden güvenli bir şekilde erişilebilen dünyanın en geniş ve en kapsamlı sağlık bilişim alt yapısıdır. Bu sistem, sağlık kayıtlarının vatandaşların erişim ve kontrolüne açılmasını, bireylerin sağlık hizmet sunumuna dahil edilmesi ile sağlık okuryazarlığı seviyesinin artırılmasını, ayrıca sağlık hizmetlerinde maliyet etkinlik kapasitesini güçlendirerek uzun vadede sürdürülebilirliğini sağlamaktadır. e-Nabız sistemi ile mükerrer işlem ve başvuruların asgariye indirilebilmesiyle sağlık hizmet sunumu politikalarının en önemli enstrümanlarından biri olan maliyet etkinlik prensibinin gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır. Diğer yandan etkin sağlık politikaları geliştirme konusunda karar alıcı ve politika yapıcılara aktif karar desteği sunmaktadır. Pandemi sürecinde de PCR sonuçlarının temini, aşı hakkı ve aşı kartı ile ilgili bilgilerin vatandaşlara sunulması, grip aşısı risk grubu ve idari izin belgesi sorgulaması alanları gibi imkânlarla da hizmet sağlayan bir sistemdir.

Teleradyoloji Sistemi

Teleradyoloji Sistemi; vatandaşların kendilerine ait radyolojik görüntü ve raporlarına konumdan (lokasyondan) bağımsız olarak erişim sağlayabilmesine, bu görüntülerin uzaktan raporlanabilmesine, radyologlar arası telekonsültasyon yapılabilmesine, görüntü ve raporların kalitesinin değerlendirilebilmesine ve e-Nabız kişisel sağlık sistemine aktarılarak vatandaşlar ve hekimler ile 7/24 web ve mobil ortamlarda paylaşılabilmesine imkân sağlayan bir sistemdir.

Teleradyoloji sistemi kapsamında 2 Eylül 2019 tarihinde Mükerrer Tetkik Sorgulama Servisi devreye alınmıştır. Bu doğrultuda istem talebi gerçekleştirilmeden önce Teleradyoloji Mükerrer Tetkik Sorgulama Servisi, ilgili vatandaşa ait son bir yıl içerisinde aynı SUT kodu ile eşleşen radyolojik görüntü veya raporun olup olmadığını sorgulamaktadır. Bu süre zarfı içerisinde eğer

vatandaşa ait mevcut bir görüntü veya rapor var ise hekime bir uyarı gitmekte ve hekim bu görüntüye ve rapora bakabilmektedir. Hekimin söz konusu görüntü veya raporu yeterli bulması durumunda yeni bir istemde bulunmasına gerek kalmamaktadır. Yine de gereklilik halinde istem sürecine devam edebilmektedir. Bu servis sayesinde hem gereksiz çekimlerin önüne geçilmekte hem de hastaların fazla radyasyon almaları engellenerek yılda yaklaşık 2 Milyar Türk Lirası kamu tasarrufu sağlanmaktadır.

SİNA Sağlıkta İstatistik ve Nedensel Analizler (SİNA)

SİNA kurum kaynaklarının daha etkin yönetilmesi, merkez ve taşra teşkilatı kullanıcılarının etkin ve hızlı karar alma yetisinin artırılması amacıyla geliştirilen Sağlık Bakanlığına ait yerli karar destek sistemi platformudur. SİNA, sağlık kuruluşlarından Sağlık Bakanlığına gelen verinin analizini yapan ve sağlık hizmet sunucularından Sağlık Bakanlığına iletilen sağlık istatistiklerinin tüm detaylarıyla raporlanmasına imkân sağlayan platformdur. Bu kapsamda her bir hastanenin acil kliniklerinin yoğunlukları, yatak doluluk oranları gibi anlık müdahale gerektirecek durumlar SİNA üzerinden gözlenebilmektedir. Hekimlerin günlük muayene sayıları, görüntüleme ve laboratuvar tetkikleri istem sayıları, reçete yazma eğilimleri ve Merkezi Hekim Randevu Sistemi ile hizmet alan vatandaşlarımızın ne derecede etkin sağlık hizmetleri aldıkları da SİNA üzerinden raporlaştırılmaktadır. Sağlık kayıtlarının saydırılmasının yanı sıra kanser, kronik hastalıklar ve takibi önemli olan operasyonlarda insidans, prevalans, ölüm hızı ve yeniden yatış gibi kritik parametrelerin raporlanmasıyla sağlık politikalarının iyileştirilmesinde karar destek sağlanmaktadır. Ayrıca, hekimlerin aylık performans verilerinin, çocuk aşı takvimlerinin ve gebe izlemleri gibi toplum sağlığı açısından kritik öneme sahip ve stratejik sayılabilecek verilerin takip edilmesini sağlamaktadır. Yerli iş zekası platformu olma özelliği ile SİNA, tüm sağlık hizmet sunucularına ait dijital kayıtların canlı olarak izlenmesine ve raporlanmasına olanak tanımaktadır.

MİZ Mekansal İş Zekası (MİZ)

MİZ uygulaması ile sağlık hizmeti veren kamu kurum ve kuruluşları ile özel kurumlardan belirli standartlar çerçevesinde sağlık verileri toplanmaktadır. Bu veriler, veri işleme ve analiz süreci sonucunda ülkenin coğrafi konumu üzerinde hızlı ve doğru karar vermeye olanak sağlamaktadır. Sağlık Bakanlığına bağlı üst düzey yöneticiler ve il yöneticileri, MİZ uygulaması ile harita üzerinde, hangi hastalıkların hangi bölgede yoğunlaştığı, kendi ilinde/ilçesinde tedavi olma oranı, farklı ile gidiş sebepleri, bölgeler arası sağlık hizmeti farklılıkları, çevre kirliliği sebebiyle artan başvuru oranları, bulaşıcı hastalık dağılımı, insan kaynağı planlaması, sağlık tesisi, acil istasyonu vb. planlaması gibi verileri il, ilçe, sağlık bölgesi ve hastane düzeyinde elektronik ortamda takip edebilmektedir.

Entegre Kurumsal İşlem Platformu (EKİP)

Bu uygulama tüm sağlık personelinin tüm iş ve işlemlerini, kişisel bilgilerini yönetebildiği ve kurum içi sosyal ağlar oluşturabildiği, sağlık personelinin ve sağlık kuruluşlarının (kamu, özel, vakıf vb.) bütünleşik bir yapıda takip edilebildiği bir platformdur. Entegre Kurumsal İşlem Platformu (EKİP) üç ana bileşenden oluşmaktadır. Portal bileşeni; personelin iş hayatında ihtiyaç duyduğu, özlük bilgilerini görüntülemesine, izin talebi, belge talebi, başvuru, kurum içi iletişim gibi işlemlere tek bir noktadan hızlı ve kolay bir şekilde erişebilmesine imkân sağlamaktadır. EKİP Portalin web ve mobil (Android, IOS) uygulamaları bulunmakta olup portale bilgisayar, akıllı cep telefonu ve tablet üzerinden erişim sağlanmaktadır. İnsan Kaynakları Yönetim Sistemi bileşeni; Sağlık Bakanlığı, bağlı kuruluşlar, merkez ve taşra teşkilatı bünyesinde farklı kanunlarla istihdam edilen personelin kimlik, adres, özlük, kadro, hizmet, tahsil, yabancı dil, disiplin, askerlik, maaş tahakkuk, döner sermaye bilgilerinin güncel bir şekilde kayıt altına alındığı, takip ve kontrolünün yapıldığı, bu bilgiler doğrultusunda Bakanlık üst yönetiminin karar destek amacıyla güncel ve güvenilir raporlara ulaşabildiği ve tüm bu işlemlerin çevrimiçi olarak yürütüldüğü sistemdir. Bu bileşenin ana hedefleri içerisinde; diğer kurum ve kuruluşlardaki sistemler ile Sağlık Bakanlığında bulunan sistemlerin entegre edilmesi ve verilerin veri kaynağından alınarak hatanın minimum seviyeye indirilmesi, anlık ve güvenilir raporların oluşturulması yer almaktadır. Sağlık Tesisleri Yönetimi bileşeni; özel, üniversite ve kamu sağlık kuruluşlarının ruhsatlandırma süreçleri, hekim kadroları, çalışan sağlık personeli takibi, sağlık personeli başlatma işlemleri, sağlık kuruluşu mahal listeleri, sağlık kuruluşu donanımları, denetim işlemleri, değerli belgelerin takip edildiği sistemdir.

Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS)

HSYS ile sağlık hizmet sunumunda; birinci basamak sağlık hizmeti, halk sağlığı hizmeti ve koruyucu önleyici sağlık hizmetine yönelik ihtiyaç duyulan farklı uygulamaların bütünleşik bir yapıda kurgulanması, mükerrer uygulamaların kaldırılması, kaliteli veri toplanması, toplanan verilerin analizinin yapılması, raporlanması, tüm süreçlerin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi ve tek merkezden yönetilebilir olması amaçlanmaktadır.

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
SAĞLIK BİLGİ SİSTEMLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

www.sbsgm.saglik.gov.tr

Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9
Çankaya/Ankara 06800

Tel: +90 (312) 471 83 50

Sağlık Bakanlığı Yayın Numarası: 1279

ISBN: 978-975-590-900-4